TESTAMÈNT NYONLA

NLI

MPÔNGWÈ.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1893.

[*Mpongwe, New Testament.*]

MAP
Illustrating the Missionary Journeys and Last Voyage
OF THE
APOSTLE PAUL.

ST. PAUL'S JOURNEYS.

1. Antioch to Derbe, Derbe to Antioch
2. Antioch to Corinth, Corinth to Antioch
3. Antioch to Ephesus, Ephesus to Corinth and back
4. Ephesus to Corinth, Corinth to Jerusalem
5. Jerusalem to Rome

Scales.
English Miles 0 50 100 150 200
Roman Miles 0 50 100 150 200

PONTUS EUXINUS
BLACK SEA
THRACE
MACEDONIA
BITHYNIA
PONTUS
MYSIA
GALATIA
ASIA
PISIDIA
PAMPHYLIA
LYCIA
CILICIA
CAPPADOCIA
SYRIA OR ARAM
ARABIA
EPIRUS
ACHAIA OR CORINTH GREECE
PELOPONNESUS
AEGAEAN SEA
ADRIATIC SEA
THYRRHENIAN SEA
SICILY
ADRIA OR IONIAN SEA
CRETE (CANDIA)
CYPRUS
THE GREAT OR MEDITERRANEAN SEA
SYRTIS MAJOR
GULF OF SIDRA
PENTAPOLIS
CYRENAICA
LIBYA
TRIPOLI
AFRICA
EGYPT

15° East of Greenwich 20° 25° 30° 35°

American Bible Society

PALESTINE

IN THE TIME OF CHRIST.

English Miles

Tripolis

Berytos

SIDON

Sarepta

Tyre

Ptolemais

Mount Carmel

CESAREA

Apollonia

Antipatris

Joppa

Jamnia

Azotus

Ascalon

Gaza

Samaria

Sychar

Jacob's Well

Lydda

Ephraim

Rama

Jericho

JERUSALEM

Bethany

Bethlehem

Hebron

Juttah

Emmaus

Nicopolis

Nain

Bethshean

Salim

J U D E A

I D U M E A

DEAD SEA

Wilderness of Judea

Gerasa

Pella

Gadara

Capitolias

Gergesa

Decapolis

Rabbath Ammon

Bethabara

Heshbon

Mt Nebo

Machaerus

Riv. Arnon

TRACHONITIS

AURANITIS

BATANEA

ITUREA

DAMASCUS

A R A B I A

THE GREAT SEA

American Bible Society

ANA MI NKONDO YI YANGÔ YINLO, NLI NTANGÔ YI WÔNJÔ YA YÔ.

NTYANGÔ MBIA YI

MATIU.

1 Ezangô z' irerè si Jisu Krais, y'
ôñwa wi David, y' ôñwa wi Abra-
2 ham. Abraham ayanli Izak; nl'
ayanli Izak ayanle Jakob; nl'
ayanli Jakob ayanle Juda nl'
3 awarer' iyè. Nl' ayanli Juda nli
Tamar y' ôñwant' wè ayanle Fa-
rèz nli Zara; nl' ayanli Farèz aya-
nle Esrom; nl' ayanli Esrom aya-
4 nle Aram. Nl' ayanli Aram aya-
nle Aminadab; nl' ayanl' Amina-
dab ayanle Nason; nl' ayanli Na-
5 son ayanle Salmon. Nl' ayanli
Salmon nli Rahab y' ôñwant' wè
ayanle Bôaz; nl' ayanli Bôaz nli
Ruth y' ôñwant' wè ayanle Ôbèd;
6 nl' ayanli Ôbèd ayanle Jèsi. Nl'
ayanli Jèsi ayanli David y' ôga;
nli David y' ôga ayanli nla yè ô
vegagi ôñwantô wi Uria ayanle
7 Solômon. Nl' ayanli Solômon
ayanle Rôbôam; nl' ayanli Rô-
bôam ayanle Abia; nl' ayanli
8 Abia ayanle Asa. Nl' ayanli Asa
ayanle Josefat; nl' ayanli Josefat
ayanle Jôram; nl' ayanli Jôram
9 ayanle Ôzias. Nl' ayanli Ôzias
ayanle Jôtham; nl' ayanli Jôtham
ayanle Akaz; nl' ayanli Akaz
10 ayanle Hèzekia. Nl' ayanli Hè-
zekia ayanle Manasa; nl' ayanli
Manasa ayanle Amon; nl' ayanli
11 Amon ayanle Jôsia. Nl' ayanli
Jôsia ayanle Jèkonia nl' awarer'
iyè, gw' arôrizô waô agènda gô
12 Babilon. Nl' avila gw' itôrizô saô
agènda gô Babilon, ayanli Jèko-
nia ayanle Salatièl; nl' ayanli
13 Salatièl ayanle Zôrôbabèl. Nl'
ayanli Zôrôbabèl ayanle Abiud;
nl' ayanli Abiud ayanle Eliakim;
nl' ayanli Eliakim ayanle Azor.
14 Nl' ayanli Azor ayanle Zadok;
nl' ayanli Zadok ayanli Akim;
nl' ayanli Akim ayanle Eliud.
15 Nl' ayanli Eliud ayanle Eleazar;
nl' ayanli Eleazar ayanle Matan;
nl' ayanle Matan ayanle Jakob.
16 Nl' ayanle Jakob ayanle Jôsèf y'
ônlôm̃e wi Mari y' ayanli Jisu, ô
fweliô inlè Krais.
17 Yenlo ampôm̃a môdu avila gôre
Abraham aṽia gôre David m'
arwenl' igôm̃i nl' ampôm̃' anlai;
nl' avila gôre David aṽia gw' itô-
rizô saô agènda gô Babilon m'
arwenl' igôm̃i nl' ampôm̃' anlai;
nl' avila gw' itôrizô saô agènda
gô Babilon aṽia gôre Krais m'
arwenli igôm̃i nl' ampôm̃' anlai.
18 Nli njanli y' ayanliô Jisu Krais
y' avegagi yenlo inlè, gw' aluô
ngi yè atom̃iô nle Jôsèf, waô
latanlaga rô, ayenliô inlè, atwe-
nli nl' inyem̃e nl' Inlinl' Iṽia.
19 Nli Jôsèf y' ônlôm̃e wè ô vegagi
ôm' ombia, e jivire jenlizè ntyonli
gô bwi, ndô aṽeli tômbè ntyôria.
20 Ndô gw' avikiliagè isaôn yinlo,
vônla enjèl ya Rerè y' awôwunli
gôre yè gô nyilinlô awulia 'nlè,
Jôsèf, ôñwa wi David, aria gô
bonge Mari y' ôñwant' wo; konde
eza zi re yè pundiga pa z' avili
21 gôr' Inlinl' Iṽia. Ayè kè e be
janl' ôñwo-nlôm̃e, ko 'wè bèt' in'
inyè inlè, Jisu; konde ayè be su-
nginle mongi yè avila gw' ibe saô.
22 Isaôn yinlo yôdu y' arwenl' inlè
igamba ny' agambiô nle Rerè y'

23 ôvogisi ga lwanle rèti, inlè; Vônla, izyali nyi be pundig' inyemme
ayanl' ônwo nlômme, ko waô bèt'
in' inyè inlè, Emanuèl, nyô bèngunlô pa, nyi re, 'nlè, Anyambiè
24 nl' azwè. Nl' anlongwi Jôsèf avila gw' antyovinlo alenda ga nt'
azômbiô yè nli enjèl ya Rerè; nl'
25 awongiè ônwant' wè. Ndô e miè
du, kaô ayè janla p' ônwo nlômme:
nl' avètiè in' inyè, inlè, Jisu.

2 Gw' ayanliô Jisu gô Bèthleèm yi
Judia gw' intyugu si Hèrod y'
ôga, vônla, avienl' anlaga w' imia
gô Jerusaèlm, avila gô tôngwa nli
2 nkômbe, awulia inlè, Are nla
gwi, ô re janlô p' ôga w' Iju?
Konde azw' ayenl' ôgègènli wè gô
tôngwa nli nkômbe, abia 'zwè gô
3 savinlè. Nli Hèrod y' ôga, gw'
ayogiô yè igamba, azyokoliô, nli
4 Jerusalèm yôdu nla yè. Nl' alatiziè iminis' impôlô sôdu nl' irèndisi y' anlaga, avambia waô mbôra
5 yi re Krais gô janlô. Nl' awulinli waô yè inlè. Gô Bèthleèm
yi Judia, konde re tèndô pa nl'
6 ôvogisi, inlè: Awè kè Bèthleèm
gô ntye yi Juda, ô zy' ivend' inyangô gw' ampenda mi Juda, konde be bia avila gôre 'wè ôvangi-
nli, ô be penjavenje mongi yam'
7 Israel. Vovo Hèrod aweli anlaga
mè w' imia ntyoria, avambia
waô mbiambie egômbe z' awô-
8 wunl' ôgègènli. Nl' arômmiè waô
gô Bèthleèm awulia, 'nlè. Gèndaganli ko butanli mbiambie g'
ônwanja w' ônwanla; nla gô be
dènga 'nlwè yè, ko boganli miè
ntyangô, ko miè kènda kè aza-
9 vinlè. Waô pôganliô p' ôga w'
agèndagi; nla vônla ôgègènli w'
ayenliô waô gô tongwa nli nkômbe, w' agèndi gô bôsyô yaô kaô
avienli wô agumanla gw' igônlô
nyi mbôra y' avegag' ônwanla.
10 Nla gw' ayenli waô ôgègènli, w'
11 ayenli mbia mpôlô. Nl' ayinginli waô gô nagô, ayenl' ônwanla
nli Mari yi ngi yè; nl' avôswi
waô gô ntye, azavinlè. Nl' anlungunli waô gar' iyaô, avè ya yi
mpagaga, inlè, syika yatenlatenla
12 nli ya yi nkangô. Nla gw' awulinliô waô nl' Anyambiè gô nyilinlô, inlè, w' awinya du gôre
Hèrod, agèndi waô gô ntye yaô
13 nli mponlo nyènlè. Waô kèndaga pa, vônla, enjèl ya Rerè y'
ayenlanli gôre Jôsèf gô nyilinlô,
awulia 'nlè, Nlongwa ko bong'
ônwanla nli ngi yè awanga gô
Ejipt, ko dwanla gôgô kaô mi
abulinlio: konde Hèrod e be but'
14 ônwanla gô jônlè. Nl' anlongwè,
awong' ônwanla nli ngi yè ôgwè-
15 ra, alubwa agènda gô Ejipt. Nl'
alwanliè gôgô kwanga gw' ijuwa
si Hèrod; ko twa rèti igamba ny'
agambiô nle Rerè v' ôvogisi, inlè:
Avila gô Ejipt aweli miè ônwanl'
16 iyam'. Vovo, gw' ayenli Hèrod
inlè avèdiô nl' anlaga w' imia,
avendi pôlô; nl' arômmiè, ayônliz'
aw' anlômme waôdu w' avegagi gô
Bèthleèm nla gô ntye yôdu vingôvingô gô yô, avila gôr' awanla w'
impum' imbanli agènda gôr' awangô, ga nt' avegag' egômbe z'
17 avambiè anlaga w' imia. Vovo,
arwenli rèti ôsaôn w' agambiô nli
18 Jèremia y' ôvogisi, inlè: Gô Rama
ayoganliô inyôi, idenla nl' edingô
evôlô; Ratyèl ndenlag' awanl'
iyè; e jivire sindi' ôrèmma kè,
konde wi zyele.
19 Ndô gw' ayuwi Hèrod, enjèl ya
Rerè y' awôwunli gôre Jôsèf gô
20 Ejipt gô nyilinlô, awulia 'nlè,
Nlongwa, ko bong' ônwanla nli
ngi yè, agènda gô ntye yi Israel:
konde mongi w' awutag' emmènlo
21 z' ônwanla wi re juwa pa. Nl'
anlongwè, awong' ônwanla nli
ngi yè, avia gô ntye yi Israèl.

22 Ndô gw‘ ayogiô yè inlè Arkèlos e
panginla gô Judia gw‘ inyanga
nya rer‘ iyè Hèrod, arienli gô
kènda gôgô; nla gw‘ awulinliô yè
nl‘ Anyambiè gô nyilinlô, agèndi
23 gô wôgô yi Galile. Nl‘ aṽienliè
alwanla gô nkala yi fweliô inlè
Nazarèth, inlè igamba ny‘ aga-
mbiô nl‘ ivogisi ga lwanle rèti,
inlè, E be fweliô, inlè, ôñwo-Na-
zarèth.

3 Gw‘ intyugu mèsonlo aṽienli Jan
yi Baptist, nkambinlaga gw‘ itôve
2 si Judia awulia inlè, Galwanli,
konde inlongo nya Rerè ny‘ a-
3 twenli pièrè. Konde winlo nle yè
ô gambiô nl‘ Esaia y‘ ôvogisi,
inlè, Inyôi ny‘ ôma ntôngaga gw‘
itôve inlè, Gekizanli mponlo ya
Rerè; vanganl‘ imponlo sè gôre.
4 Nli Jan ayè avegagi nl‘ ingoi sè
pangô pa nl‘ imia y‘ inyama, nl‘
ôtumba w‘ ebanda g‘ ôn‘ iwè; nl‘
iny‘ isè s‘ avegag‘ isakampazyô
5 nl‘ ônlèmbe w‘ iga. Vovo agènda-
gi gôre yè Jerusalèm nli Judia
yôdu, nli ntye yôdu Jordan vingô-
6 vingô; nl‘ aṽaptaizô waô nle yè
gô Jordan mèmag‘ ibe saô.
7 Ndô gw‘ ayenliè awenge w‘ Ifa-
risi nl‘ Isadusi wi bia gw‘ iba-
ptaiz‘ isè, awulinli waô inlè, Awa
w‘ impenli, ô re ’nlwè kelima pa
gô fang‘ egunlu zi bia mande?
8 Yanlanli sambô ilônda yi mèpa
9 nl‘ ikalwa s‘ ôrèm̃a: ko avikili-
anli gô bulia nl‘ irèm̃‘ iyanli inlè,
Azw‘ are nli Abraham, ayè rer‘
iyazyô: konde mi bulinlia ’nlwè
inlè, Anyambiè are ngulu yi no-
ngunli awanla gôre Abraham avi-
10 la gw‘ adô minlo. Nla vanganle
vènlo erèm̃i zi re dimbinlô pa
g‘ ôramba w‘ erere: erer‘ iedu
sambô zi re zi pa janl‘ ilônd‘ imbia
11 zi begô awalô g‘ ôgônli. Miè, mi
baptaiza ’nlwè rèti nl‘ anlingô
gw‘ ikalwa s‘ ôrèm̃a; ndô ayè ô
sônga miè, are nli ngulu viaganlô
nla miè, ô re mi azye nl‘ inyanga
nyi twanl‘ intyôzyô sè satanga.
Ayè be baptaiza ’nlwè nl‘ Inlinl‘
12 Iṽia nl‘ ôgônli. Ô re nl‘ evèp‘
izè g‘ ôgo wè. E be jombunli ilônd‘
iyè pupu, agenja yô gô nagô; ndô
wulu yô be pezyô ndè nl‘ ôgônli
wi re w‘ anlimize.
13 Vovo aṽienli Jisu avila gô Galile
gô Jordan gôre Jan, gô baptaizô
14 nle yè. Ndô Jan alegiè, awulia
’nlè, Mi are nl‘ isyolo nyi baptaizô
nle ’wè, nl‘ awè ô bia gôre miè?
15 Awinlizi Jisu awulinliè inlè,
Yivira egômbe zinlo: konde re
kwèkwè gôre ’zwè gô mènliz‘
ôrèti wôdu. Vovo ayiviriè yè.
16 Nli Jisu, ayè baptaizô pa aralwi
pele avila gw‘ anlingô: nla vônla,
ôrôwa w‘ anlungunlô gôre yè, nl‘
ayenliè Inlinla ny‘ Anyambiè nyi
suminla egolanli g‘ ibembe aṽa-
17 tam̃inlè. Nla vônla, inyôi avila
g‘ ôrôwa nyi bulia ’nlè, Winlo nl‘
ôñwanl‘ iyam‘ ô tondô miè, ô re
mi jenle mbia gôre yè.

4 Vovo agèndiziô Jisu nl‘ Inlinla
gw‘ itôve gô syoriô nli Satan.
2 Nl‘ ayè penga p‘ esyônge agôm̃i
m‘ im̃anda anlai nl‘ agôm̃i m‘
igwèra anlai, avila vovo ayogiô
3 njanla. Nl‘ aṽienl‘ ôzyorisi awu-
linliè ’nlè, Ja awè Ôñwa w‘ Anya-
mbiè, zômbia ’nlè, adô minlo mi
4 ga galwe mpèmba. Ndô awinlizi
awulia ’nlè, re tèndô pa inlè,
Aranga nli mpèmba dadiè be
dwanl‘ ôma, ndô nl‘ igamb‘ iedu
nyi kogwa avila g‘ ôgwanla w‘
5 Anyambiè. Vovo awongiô yè nle
Satan agènda gô nkala y‘ ôrunda;
nl‘ alôṽiè yè gw‘ igônlô nyi nagô
6 y‘ Anyambiè; nl‘ awulinliè yè
inlè, Ja awè Ôñwa w‘ Anyambiè,
vôsyunl‘ ôku‘ wo gô ntye; konde
re tèndô pa inlè, E be sômbia
ienjèl sè g‘ ôñwanj‘ iwo, nla gw‘

ago maô wi be twanlo, ô vende
7 duk' ôgôlô gw' idô. Jisu awuli-
nliè inlè. Re tèndô pa kè 'nlè,
8 Alembe Rerè Anyambiè yo. Avo
bongiô yè nle Satan agènda gô
nômba ndôndwi mpôlô; nl' aru-
minliè yè anlongo mi ntye môdu
9 nl' ivenda nya mô. Nl' awulinliè
yè inlè, Ya yinlo yôdu, m' be po
yô, ja w' apôswa gô ntye azavinla
10 miè. Vovo awulinliô yè nli Jisu
inlè, Lubwa vènlo Satan; konde
re tèndô pa inlè, Zavinle Rerè
Anyambiè yo, ko janjinlè dadiè.
11 Vovo arigiô yè nle Satan, nla
vônla, ienjèl s' av̄ienli, ayanjinlè.
12 Nla gw' ayogiô Jisu inlè Jan afe-
liô gô ntyôgô, alubwi agènda gô
13 Galile. Nl' alubwè gô Nazarèth,
av̄ia, alwanla gô Kapèrnaum
yi re g' ôzamba w' eliv̄a,
14 ntyo Zabulon nli Nèftali, inlè
igamba ny' agambiô nl' Esaia y'
15 ôvogisi ko twa rèti, inlè: ntye
yi Zabulon nli ntye yi Nèftali gô
nkôv̄a y' eliv̄a, ntye mori yi Jo-
16 rdan, Galile y' anlongo. Anlaga
w' avegagi tu gô mpiri w' ayenli
ôzange ômpôlô, nla gôre waô w'
avegagi tu gô mbôra nla gw' iviri
ny' ijuwa, ôzange w' ayenji.
17 Avila gw' egômbe mè Jisu ava-
kili gô kambinla nla gô bulia 'nlè,
Galwanli, konde inlongo ny' ôrô-
18 wa w' atwenli pièrè. Nla gw'
aganganlagiè g' ôzamba w' eliv̄a
zi Galile, ayenli awarerè av̄anli,
Simon ô weliagô inlè Pitèr, nli
Andru y' ôñworer' iyè, wi pung'
elôv̄a gw' eliv̄a; konde w' avegag'
19 iyônlisi yi vèrè. Nl' awulinliè
waô, inlè, Zônganli miè, gambè
m' be panga 'nlwè igôtisi y' anla-
20 ga. Nl' arigi waô lôv̄' iyaô pele,
21 azôngè. Ayè piaganla pa avila
vovo, ayenli awarerè awènlè av̄a-
nli, Jems y' ôñwa wi Zèbède nli
Jan y' ôñworer' iyè, wi re gw'
elende nli Zèbède ya Rer' iyaô,
azongage lôv̄' iyaô. Nl' aweliè
22 waô. Nl' arigi waô elende pele
23 nli rer' iyaô kè, azôngè. Nl'
aganganlagi Jisu gô Galile yôdu,
nlènjaga gw' inagô saô si syonlo,
agambinle ntyangô mbia y' inlo-
ngo, ayinga k' inkanli sôdu nl'
24 indèlinli sôdu gôr' anlaga. Nl'
ayagayag' elum̃i zè gô Siria yô-
du; nl' avagi waô gôre yè waô
du w' avegagi nl' ijôgô, nla waô
w' avegagi kôtô pa nl' anlongo
w' inkanli nl' inkazya, nli mo-
ngi w' avegagi nl' anlinl' ambe,
nli ranlia, nl' awogo; nl' arôlizè
25 waô. Nl' azôngiô yè nl' anlag'
awenge avila gô Galile nli Deka-
pôlis nli Jerusalèm nli Judia nli
ntye môri yi Jordan.

5 Gw' ayenliè inkondo s' anlaga,
avandi gô nômba; nla gw' alwa-
nliè tu inlèngi yè y' av̄ienli
2 gôre yè. Nl' anlungunliè ôgwa-
3 nl' iwè anlènja waô inlè: Ôza-
vinlô gôr' iyunge y' ôrèm̃a,
konde inlongo ny' ôrôwa inyaô.
4 Ôzavinlô gôre waô wi jenl' ekèv̄a,
5 konde wi be sindiô irèm̃a. Ôza-
vinlô gôre waô wi re nkèngo,
6 konde wi be jige ntye. Ôzavinlô
gôre waô wi jenl' ôgôre njanla
nl' esyôve, konde wi be jôra.
7 Ôzavinlô gôre waô wi pôginla
8 konde wi be pôginlô. Ôzavinlô
gôre waô wi re nl' irèm̃a yi
nkèrè, konde wi be jenl' Anya-
9 mbiè. Ôzavinlô gôre waô wi
pang' am̃ènjè, konde wi be fwe-
10 liô inlè, awa w' Anyambiè. Ôza-
vinlô gôre waô wi kombizô g'
ôñwanja w' ôgôre, konde inlongo
11 ny' ôrôwa inyaô. Ôzavinlô gôre
'nlwè gô be towô 'nlwè, ago-
mbizô av̄èrinlô igamb' iedu iv̄e
12 g' ôñwanj' iwam'. Yenlanli mbia
nl' igev̄' ivôlô, konde ip' isanli si
re sipôlô g' ôrôwa; konde yenlo

agombizagi waô ivogisi y‘ alôngi
nla ’nlwè.
13 Anlwè nl‘ ezanga zi ntye; ndô
ja ezanga z‘ asyambwa, zi be pa-
ngô ônligi nl‘ ezande? zi zye nl‘
isyolo nyènlè kaô gô falô gw‘
14 igala ayarô nl‘ anlaga. Anlwè
nl‘ ôzange wi ntye; nkala dôṽiô
pa gw‘ igônlô nyi nômba y‘ ayo-
15 lie nimbanle. Anlaga kè w‘
anlung‘ ôjô azôliza wô gw‘ egara,
ndô wi fela wô g‘ ôñwanga w‘
ôjô, ko wô bam̃inla gôre waô du
16 wi re gô nagô. Yenlo ôzange
wanli wi ga ṽambe gw‘ azyô m‘
anlaga, ko waô jenl‘ ijanj‘ isanli
sibia, azuminlie Rer‘ iyanli yi re
g‘ ôrôwa.
17 Aranganl‘ inlè mi aṽienli gô
tômb‘ ampanga ge ivogisi; mi
bia gô tômba, ndô gô dwanliza.
18 Konde giligili mi bulinlia
’nlwè inlè, Kaô ôrôwa nli ntye
y‘ apiaganla, ôrèndo ôm̃ori ge
idodo im̃ori ny‘ aviaganle avila
gw‘ ampanga, Kaô ya yôdu y‘
19 adendo. Ayè sambô ô be jônl‘
ôm̃ori gw‘ isômbia sinlo ijangô-
mè, anlènj‘ anlaga yenlo, e be
fweliô inlè ôñwangô mè gw‘
inlongo ny‘ ôrôwa; ndô ayè ô be
denda anlènja sô, ayè be fweliô
inlè ômpôlô gw‘ inlongo ny‘
20 ôrôwa. Konde mi bulinlia ’nlwè,
inlè, kaô ôgôre wanli w‘ apia-
ganl‘ ôgôre w‘ irèndisi nl‘ Ifarisi,
anlw‘ ayinginle du gw‘ inlongo
ny‘ ôrôwa.
21 Anlw‘ are jogo pa, inlè, awuli-
nliô anlag‘ alônga, inlè, Ayônla;
nl‘ ayè ô jônla are gô jèkèliô.
22 Ndô mi bulinlia ’nlwè, inlè,
ôm‘ edu ô bendinl‘ ôñworer‘ iyè
are gô jèkèliô; nl‘ ayè ô bulinli‘
ôñworer‘ iyè, inlè, Awè nkende,
are gô sozizô g‘ ôvag‘ ômpôlô; nl‘
ayè ô bulia, ’nlè, Aw‘ edosyu, are
gô kènda gw‘ elôngô z‘ ôgônli.
23 Sambô ja w‘ abag‘ idaṽi‘ so gô
mbôra yi ntyagô ayônginlia vovo
inlè ôñworer‘ iyo are nla ’wè nli
24 ndaga, rig‘ idaṽi‘ so vovo swaswo
nli mbôra yi ntyagô ko kèndaga;
lônge mèpanla nl‘ ôñworer‘ iyo,
25 ko vanga bia av‘ idaṽi‘ so. Zunge
mèpanla nl‘ ôlôṽalôṽi wo gô pare
’wè nla yè gô mponlo; ôlôṽalôṽi
e vende po gôr‘ ôyèkèli, ko
ôyèkèli po gôr‘ ômo penginla, ko
26 ’wè felô gô ntyôgô. Rèti, mi
bulinlio, inlè, ô be kogwa vovo
Kaô w‘ ape vinte nuunla.
27 Anlw‘ are jogo pa inlè awu-
liô, inlè, Anlanla nla winganli.
28 Ndô mi bulinlia ’nlwè, inlè,
ôm‘ edu ô pônl‘ ôñwantô gô to-
nginlè, are nanla pa nla yè
29 g‘ ôrèm̃‘ iwè. Nla ja intyo nyo
inlôm̃iè ny‘ akwezo, rôdunla
nyô, ko fala nyô avila gôre ’wè:
konde re mbia gôre ’wè, inlè,
em̃ori gô v‘ iyo z‘ apera, nl‘ arang‘
inl‘ ôku‘ wo wôdu w‘ afalô gw‘
30 elôngô z‘ ôgônli. Nla ja ôgo wo
ônlôm̃iè w‘ akwezo, renla wô
nkwī, ko fala wô avila gôre ’wè;
konde re mbia gôre ’wè inlè em̃ori
gô v‘ iyo z‘ apera, nl‘ arang‘ inl‘
ôku‘ wo wôdu w‘ afalô gw‘ elôngô
31 z‘ ôgônli. Awuliô kè, inlè, Ayè
ô tômb‘ ôñwant‘ wè, e ga vè eza-
32 ngô z‘ itômbô. Ndô mi bulinlia
’nlwè, inlè, ôm‘ edu ô tômb‘ ôñwa-
nt‘ wè, kaô gô ntinla y‘ ôṽelanlô,
e pangè gô nanla nla winginli;
nl‘ ayè ô jômb‘ ôñwantô ô re
tômbô pa, e nanla nla winganli.
33 Anlw‘ are jogo pa kè, ’nlè,
awulinliô anlag‘ alônga, inlè,
Arang‘ ôrangô w‘ inôka, ndô
34 zuliz‘ irangô yo gôre Rerè. Ndô
mi bulinlia ’nlwè, inlè, Aranganli
du ôrangô; aranga nl‘ ôrôwa,
konde wô nl‘ eka z‘ Anyambiè.
35 Aranga nli ntye, konde yô nl‘
iyarinlô ny‘ agôlô mè; aranga nli

Jerusalèm, konde yô nle nkala
36 y' ôg' ômpôlô. Arang' ôrangô
nl' ewônjô zo, konde ô zye ngulu
yi pang' ôrwi ôm̃ori pupu ge vio-
37 vio. Ndô nkambinli yanli yi ga
lwanle, inlè, Iñ, iñ, Nyawè, nya-
wè; nl' eza zi piaganl' agamba
minlo zi pila gw' ibe.
38 Anlw' are jogo pa, inlè, awuliô,
inlè, Intyo gw' intyo, nl' ino gw'
39 ino. Ndô mi bulinlio, inlè, Anlwa
nl' ômo mbe; ndô ayè ô be bôlo
gw' iwugu nyo inlôm̃iè, gegunliè
40 im̃ori kè. Nl' ayè ô bele sozizo
awonginlo ngoi yo, vè kè ôrô-
41 gôsamb' iwo. Nl' ayè ô be pango
42 kènda nla yè nanda mori, gènda
nla yè mbanli. Gôre yè ô bambio,
va; nl' ayè ô bele sungô gôre 'wè,
agegwa avila gôre yè.
43 Anlw' are jogo pa inlè awuliô,
inlè, Rond' ôganganlô wo, ko
44 numb' olôv̄alôv̄' iwo. Ndô mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Rondanl'
ilôv̄alôv̄' iyanli, ko kambinlanli
g' ôñwanj' iwaô wi kombiza
45 'nlwè; ko 'nlwè dwanl' awanla
wa rer' iyanli yi re g' ôrôwa:
konde e tongunlie nkômbe yè
gôr' av̄e nl' av̄ia, anlogize ningô
46 gôr' agôre nl' arègo. Konde ja
'nlw' atonda waô wi tonda 'nlwè,
ipa nde si re nla 'nlwè? Ipubli-
kan kè si pa dend' egolanli mèmô?
47 Nla ja 'nlw' asavinl' awarer' iya-
nli dadiè, anlwè dend' ande via-
ganlô nl' am̃oriè? Anlongo kè mi
48 pa dend' egolanli mèmô? Lwa-
nlanli sambô mèpa pa, ga nt' are
Rer' iyanli yi re g' ôrôwa mè-
pa pa.

6 Gelimanli ko alendanl' ômbi' wa-
nli gw' azyô m' anlaga go jenlô
nle waô; azya nlonlo, anlw' azye
nl' ipa gôre Rer' iyanli yi re g'
2 ôrôwa. Sambô gô dendo idav̄i'
iso, arông' ôreru gô bôsyô yo ga
nte dend' imbiagwanla gw' ina-
gô si syonlo nla gw' agala, inlè,
wi ga zuminliô nl' anlaga; rèti,
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Wi re bo-
3 nga p' ip' isaô. Ndô gô dendo
idav̄i' iso, ôgo wo ônyantwe w'
amie nte dend' ôgo wo ônlôm̃ie;
4 ko idav̄i' iso dwanla gw' iyumbu-
nlô; nli Rer' iyo ô jenla gw' iyu-
mbunlô e be fwinlizo go bwi.
5 Nla gô kambinla 'nlwè Anya-
mbiè, alwanlanli nt' ar' imbia-
gwanla; konde wi tonde kambi-
nla kumanla pa gw' inagô si syo-
nlo, nla gw' amarakanlô m'
agala, inlè, wi ga yenlô nl' anla-
ga; rèti, mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Wi re bonga p' ip' isaô.
6 Ndô awè, gô kambinlo Anya-
mbiè, yinginla gô bèdi yo, nl' awe
nunja p' igug' inyo, gambinla
gôre Rer' iyo ô re gw' iyumbunlô,
nli Rer' iyo ô jenla gw' iyumbu-
7 nlô e be po gô bwi. Nla gw' ika-
mbinla, agambanl' egamb' anya-
mbiè, ga nte dend' anlongo;
konde wi pikilia 'nlè wi be
pôganliô g' ôñwanja w' ibu-
8 nla s' agamb' imaô. Sambô
alwanlanli ga waô, konde Rer'
iyanli avôrô ya yi re nla 'nlwè
9 isyolo anlwè v̄ambiagè ro. Sambô
gambinlanli yenlo, inlè: Rer'
iyazyô yi re g' ôrôwa. In' inyo
10 nyi ga lwanl' ôrunda; inlongo
nyo nyô ga v̄ie. Ntondinli yo yô
ga yanjô, ga nt' are g' ôrôwa, ye-
11 nlo kè gô ntye. Va 'zwè inya si
re nla 'zwè kwèkwè nlènlo wi-
12 nlo. Ko nyeza 'zwè inwan' isazyô
ga nt' are 'zwè nyeza pe mongi wi
13 nwana 'zwè. Agèndia 'zwè gw'
isyoriô, ndô rômba 'zwè avila gw'
14 ibe. Konde ja 'nlw' anyez' anlaga
ifwem̃' isaô, gambènlè Rer' iyanli
15 y' ôrôwa anyeza 'nlwè kè. Ndô
ja 'nlw' anyez' anlaga ifwem̃' isaô,
gambènlè Rer' iyanli kè anyeze
16 'nlwè ifwem̃' isanli. Nla gô pe-

nga 'nlwè esyônge, alwanlanli g'
imbiagwanla nl' azyô m' ekèva;
konde wi feviz' azyô maô gô jenlô
nl' anlaga inlè wi peng' esyônge.
Rèti, mi bulinlia 'nlwè, inlè, Wi
17 re bonga p' ip' isaô. Ndô awè,
gô pengo esyônge, zagiz' ewônjô
18 zo ko jôvunl' ôzyô wo; ko w'
ayenlô nl' anlaga inlè ô peng'
esyônge, ndô kaô nle Rer' iyo yi
re gw' iyumbunlô; nli Rer' iyo
yi jenla gw' iyumbunlô e be fwi-
nlizo.
19 Agenjinlanl' iku' iyanli igumba
gô ntye yinlo, gô re intyèlèlè nli
nyanga yi bundakanla, nla gô re
20 ife yi pôdunla ayufa. Ndô ge-
njinlanl' ikuw' iyanli igumba g'
ôrôwa mbôra yi re yi zyel' intyè-
lèlè nli nyanga yi bundakanla, nl'
21 ife yi pa pôdunla ayufa: konde
gô r' agumb' imo, vovo be dwanl'
22 ôrèm' iwo kè. Intyo nl' ôjô w'
ôkuwa: Sambô jog' intyo nyo ny'
adwanla mbiambiè, gambènl' ôku-
w' wo wôdu w' ajônlia nl' ôzange.
23 Ndô jog' intyo nyo ny' adwanl'
ive, gambènl' ôkuw' wo wôdu w'
ajônlia nli mpiri. Sambô ja ôzange
wi re gôre 'wè w' adwanle mpiri,
24 mpiri nde mpôlô mèyo! Zyel'
ômo re ko jolie janjinle 'rerè
mbanli; konde e be numbe mori
ko yè tonde mori; azya nlonlo, e
be dwanla nli mori ko yè pèdie
mori. Anlw' ayolie janjinl' Anya-
25 mbiè nli mamon ta. Yenlo bu-
linlia miè 'nlwè, inlè, Alwanlanli
nl' añandi g' ôñwanja wi mènlo
yanli, inlè, ande zi be nyô 'nlwè
ge ande zi be jongô 'nlwè, ge g'
ôñwanja w' ikuw' iyanli, inlè,
ande zi be borô 'nlwè. Emènlo
zi zye viaganlô nl' inya, nl' ôkuwa
26 viaganlô nli ya yi borô? Vônlanli
inyonli s' igônlô, inlè si bènla du,
si tenla kè, ge kenja gw' inagô;
nli Rer' iyanli y' ôrôwa e nyeza
sô. Anlw' azye viaganlô nla sô?
27 Nla mande gôre 'nlwè ko jolie
kund' ôñwozoma gw' elavinli zè
28 nl' añandi? Nla g' ôñwanja wi
ya yi borô, anlwè dwanl' añandi
sè? Vikilianl' alanga m' ôrôve nte
pôñia mô; mi janja du ge pènl'
29 igoli; ndô mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Vanganle Solômon, gw' ivend'
inyè nyôdu, e pegaga bora pa g'
30 imori gô mô. Vôndô Anyambiè e
bori' amanli m' ôrôve, mi re
nlènlo, mènlè ko mô pikô gw'
inlu, nkèmbo yenlo, ko pôrô
31 'nlwè, anlwè y' ibekel' ijangô! Sa-
mbô alwanlanli nl' añandi, inlè,
ande zi be nyô 'zwè? ge, ande zi
be jongô 'zwè? ge, ande zi be
32 borô 'zwè? Konde ya yinlo yôdu
yi butô nl' anlongo; konde Rer'
iyanli y' ôrôwa avôrô, inlè, anlw'
are nl' isyolo nli ya yinlo yôdu.
33 Ndô lônge butenl' inlongo ny'
Anyambiè nl' ôgôre wè, nl' isaôn
yinlo yôdu yi be kundô gôre
34 'nlwè. Sambô alwanlanli nl' aña-
ndi g' ôñwanja wi mènlè, konde
mènlè yi be pikilie ya yèmè.
Ambe mi ntyugu mi re kwèkwè
gô yô.

7 Ayèkèlianli, gambènl' anlw' ayè-
2 kèliô. Konde nl' ôyèkèliô wi jè-
kèlia 'nlwè amori, anlwè be jè-
kèliô kè: nl' egènlizô zi kènliza
'nlwè gôr' amori zô be kènlizô
3 gôre 'nlwè. Ezande zi pônlô ndo
nkizi yi re gw' intyo ny' ôñwo-
rer' iyo, ndô ô pikili' ôkoga wi re
4 gw' intyo nyomè? Ge, awè ko
bulinli' ôñworer' iyo sè inlè, Nde-
re, mi tômbe nkizi yi re gw'
intyo nyo, nla vônla, ôkoga wi re
5 gw' intyo nyomè? Awè ômbia-
gwanla, lônge tômb' ôkoga gw'
intyo nyomè, gambènlè ô be jenla
zange gô tômbe nkizi gw' intyo
ny' ôñworer' iyo.
6 Avanl' imbwa eza z' ôrunda;

awalanli kè adô manli ambia gw'
azyô m' ingôa, si vende jara mô
nl' intyôzyô saô, avo fwiza awo-
nja 'nlwè.
7 Ṽambianli, gambènlè anlw'
apô; wutanli, gambenl' anlw'
adènga; lôkanli, gambènlè ny'
8 anungunlô 'nlwè. Konde ôm'
edu ô bambia, e bonga; nl' ayè ô
buta e dènga; nla gôre yè ô dôka
9 nyi be nungunlô. Ôma mè ma-
nde gôre 'nlwè, ô re jog' ôñwa-
nl' iyè abambie mpèmba, e be pè
10 idô? Ge, j' abambi' evèrè, e be pè
11 ôñamba? Anlwè aṽe sambô, ja
'nlw' avôrô p' awanl' iyanli ya
ṽia, ko pôrô Rer' iyanli yi re g'
ôrôwa e be pè ya ṽia gôre waô wi
12 bambiè! Sambô isaôn yôdu nte
bela 'nlwè inlè anlaga wi ga
lendinle 'nlwè, lendanli waô
yenlo kè: konde yinlo nl' ivanga
nl' ivogisi kè.
13 Yinginlanli g' ômpômbala wa
zwa; konde ômpômbala wi r'
ômpôlô, nli mponlo yi r' ômpu-
zyu yi kènda gw' ijiliza, nl' awe-
14 nge wi jinginla gô wô. Konde
ômpômbala wi re zwa, nli mpo-
nlo yi re nyangô yi kènda gw'
eñènlo, nla wa kwè wi dènga
yô.
15 Gelimanli gôr' ivogisi y' inôka
yi bia gôre 'nlwè nl' egolanli z'
adombe, ndô, gô garegare waô,
16 sinjego si sazunla. Anlwè be mia
waô nl' ilônd' iyaô. Anlaga wi
dule dukatonda avila gw' arènde,
17 ge ifig avila gw' imbara? Yenlo
kè erer' iedu eṽia zi janl' ilônd'
imbia; ndô erer' eṽe zi janl' ilônd'
18 imbe. Erer' eṽia z' ayolie janl'
ilônd' imbe, ge erer' eṽe ilond'
19 imbia. Erer' iedu zi re zi janl' ilô-
nd' imbia, zi begô avungô g' ôgô-
20 nli. Sambô anlwè be mia waô nl'
21 ilônd' iyaô. Arang' ôm' edu ô
bulinlia miè, inlè, Rera, Rera, e
be jinginla gw' inlongo ny'
ôrôwa; ndô ayè ô dende ntondi-
nli ya Rer' iyam' yi re g' ôrôwa.
22 Awenge wi be bulinlia miè gô
ntyugu mè inlè Rera, Rera, azwè
pa poga nl' in' inyo, arômb' anli-
nl' ambe nl' in' inyo, nla nl' in'
inyo azwè pa dend' isaôn yi ma-
23 mô imienge? Gambènlè m' be
bulinlia waô, inlè, Mi pa mia
'nlwè nli ñori, lubwanli gôre
miè anlwè yi janj' ibe.
24 Ôm' edu sambô ô jogo agamb'
imam' minlo ayanja mô, m' be
kolanlè g' ôma w' ôkeli ô nlôgi
25 nag' wè gw' idô. Nl' anlogi ni-
ngô, nl' avôv' intônda, nl' avè-
vinl' ômpunga, awôle nagô mè,
ndô yi tugwa du, konde y' ave-
26 gagi doṽiô pa gw' idô. Nl' ôm'
edu ô jogo agamb' imam' minlo
ko ayanja mô, e be kolanlô g'
ôma w' ôteñu ô nlôgi nag' wè gô
27 ntyenge; nl' anlogi ningô, nl'
avôv' intônda, nl' avèvinl' ômpu-
nga, awôle nagô mè; nl' arugwi
yô; nl' itugwa sa yô s' avegagi
sipôlô.
28 Nl' arwenl' inlè, gw' amènlizi
Jisu agamba minlo, anlaga w'
29 añam' inènj' isè; konde anlènji
waô g' ômo re nl' inyanga, nl'
aranga g' irèndisi yaô.

8 Nla gw' azuminliè avila gô
nômba, anlag' awenge w' azô-
2 ngiè. Nla vônla aṽienli gôre yè
ômo yogiô egolanli, alèmbinlè,
awulia, 'nlè, Rera, jogo w' ajivira,
3 awè ko tôliza miè. Nl' alaṽinli
Jisu ôgo, aṽatè, awulia, 'nlè, Mi
jivira, lwanla pupu. Nl' ayingiô
4 egolanli zè pele. Nl' awulinliô
yè nle Jisu, inlè, Vônla, awulinli'
ôm' edu, ndô gèndaga ko tumi-
nlie minisè ôkuw' wo, av' idaṽia
s' azômbiô nle Môsès gô mieza
waô.
5 Gw' ayinginliè gô Kapèrnaum

aṽienli ofisè gôre yè, agwenlè
6 nkolo awulia, inlè, Rera, nyôngô
yam' are gô nagô bu, juwa p'
awogo, e jenle njuke mpôlô kè.
7 Nl' awulinliô yè nli Jisu, inlè,
8 M' be bia arôlizè. Awinlizi ofisè
awulia, 'nlè, Rera, mi azye nl'
inyanga nyi jinginlô ndo gô nag'
wam', ndô wuli' igamba dadiè,
gambènlè nyôngô yam' e be tôla.
9 Konde miè mi panginlô, mi pa-
nginl' isozyè kè miè mè; mi bu-
linli' ôma winlo, inlè, Gèndaga,
ko yè kènda; nl' ôm̃ori, inlè, Yô-
gô, ko yè bia; nli nyôngô yam',
inlè, Lenda zinlo, ko yè denda
10 zô. Nla gw' ayogiô Jisu, am̃ami;
nl' awulinliè mongi w' azôngiè,
inlè, Rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè,
m' pa jenl' ibekelia ônlongo wi-
11 nlo gô Israèl. Mi bulinlia 'nlwè
kè, inlè, awenge wi be bia avila
gô tongwa nli nkômbe nl' avila gô
kwa yô, alwanla tu nli Abraham
nli Izak nli Jakob gw' inlongo
12 ny' ôrôwa: ndô awanla w' inlo-
ngo wi be falô gô mpiri yadoṽa-
doṽa: gôgô be dwanl' edingô nli
13 nkègèrè y' ano. Nl' awuli Jisu
awulinliè ofisè, inlè, Gèndaga, ga
lwanle gôre 'wè nt' are 'wè beke-
lia pa. Nl' arôli nyôngô yè igwèra
mèmô.
14 Nla gw' ayinginli Jisu gô nagô
yi Pitèr ayenli ngwè y' ôñwantô
15 wi Pitèr bu, e jogo ifwe. Nl'
awatiè ôgo wè; nl' arigiô yè nl'
16 ifwe, anlongwa ayanjinlè. Gw'
ayil' ôwenja, w' aṽagi gôre yè awe-
nge w' avegagi nl' anlinl' ambe;
nl' arômbiè anlinla nl' igamb'
inyè, arôliza waôdu w' avegagi
17 nli nkanli: inlè, igamba ny' aga-
mbiô nl' Esaia y' ôvogisi nyi ga
rwe rèti, inlè, Ayèmè awong'
indèlinli sazyô, azindinl' inka-
nli sazyô.
18 Nla gw' ayenli Jisu anlag' awe-
nge wi kômbinlè, azômb', inlè, Ga
19 laliônli gô ntye mori. Nl' aṽienl'
ôrèndisi awulinliè, inlè, Ônlènji,
m' be sôngo mbôr' iedu yi kèndô
20 ndô. Nl' awulinliô yè nle Jisu,
inlè, Imbôgô si re nl' impôgônli,
nl' inyonli s' igônlô si re nl' imbô-
ra si nanlô sô, ndô Ôñwa w' ôma
azye nli mbôra yi nanlizô ndè
21 ewônjô. Nl' ôm̃ori w' inlèngi yè
awulinliè, 'nlè, Rera, riga miè
dônge kènda avènle rer' iyam'.
22 Ndô Jisu awulinliè, inlè, Zônga
miè, ko tige bende gô bènle bend'
iyaô.
23 Nla gw' agwenliè gw' elende,
24 inlèngi yè y' azôngiè. Nla vônla
aṽienl' ôgul' ômpôlô gw' eliṽa,
ko elende pugô nl' ikeṽa: ndô
25 ayè avegagi gw' antyovinlo. Nl'
aṽienl' inlèngi ayèmè awulia,
'nlè, Rera, zunginla 'zwè, azwè
26 pera. Nl' awulinliè waô, inlè,
Anlwè tia sè, anlwè y' ibekel'
ijangô? Vovo anlongwè, aleg'
ômpunga nli mbenle; nl' arwenl'
27 ôdèmb' ômpôlô. Nl' am̃ami anlô-
m̃e, awulia, 'nlè, Winlo ôm' o-
nlongo nde, inlè, vanganl' impu-
nga nli mbenle yi joginlô yè?
28 Nla gw' awôñwè gô ntye mori,
gô ntye yi mongi Gadara, alatanli
nla yè anlôm̃e aṽanli w' avegagi
nl' anlinl' ambe, wi pil' avila gw'
abe nl' ereri' evôlô, ko aviaganl'
29 ôma gô mponlo mèyonlo. Nla
vônla w'. arôngi awulia, 'nlè,
Ande zi re 'zwè nla 'wè, Jisu y'
Ôñwa w' Anyambiè? Ô bia gu-
nlu gô jenliza 'zwè azyingô, egô-
30 mbe viagaga ro? Nl' avegagi bô
avila gôre waô, ip' ivôlô ny'
31 ingôa nyi nya. Nl' agwenl' anli-
nl' ambe agwenlè nkolo, inlè, Ja
w' atômba 'zwè, riga 'zwè kè ji-
32 nginla gw' ipa ny' ingôa. Nl'
awulinliè mô, inlè, Gèndanli.
Nl' agogwi mô ayinginla gw' ipa

ny' ingôa: nla vônla, ipa ny'
ingôa nyôdu ny' ayiranli gô mbô-
ra y' ôlôl ṽa agènda gô mbenle,
33 ayuwa gw' anlingô. Nl' awangi
mongi w' aṽandaminlagi sô, agè-
nda gô nkala, arakili' isaôn yôdu
nli nt' arwenli gôr' anlôm̃e w'
34 avegagi nl' anlinl' ambe. Nla
vônla, nkala yôdu y' agogwi gô
datanla nli Jisu; nla gw' ayenli
waô yè w' agwenlè nkolo, inlè, e
ga lubwè gô ntye yaô.
9 Nl' agwenliè gw' elende, alalia,
2 aṽia gô ntye yèmè. Nla vônla,
w' aṽagi gôre yè ômo yuwi awo-
go, bu g' ôdô; nla gw' ayenli
Jisu ibekeli' saô, awulinli' ômo
yuwi awogo, inlè, Ôñw' am̃i, zi-
ndi' ôrèm̃a; ibe so s' anyezô 'wè.
3 Vovo awuli irèndisi imièwo gw'
irèm̃' iyaô inlè, Ôma winlo e
4 pèdi' Anyambiè. Nl' amienli
Jisu ipikili' saô awulia, inlè,
Ezande zi pikiliô 'nlwè ibe gw'
5 irèm̃' iyanli? Konde ande zi re
dèla viaganlô, gô bulia, 'nlè, Ibe
so s' anyezô; ge, gô bulia, 'nlè,
6 Nlongwa, ko kènda? Ndô ko
'nlwè mia, 'nlè, Ôñwa w' ôma are
nli ngulu gô ntye gô nyez'
ibe, vovo awulinliè ômo yuwi
awogo, inlè, Nlongwa, rômbi-
nl' ôdô wo, ko kènda gô nag'
7 wo. Nl' anlongwè agènda gô nag'
8 wèmè. Nla gw' ayenli anlaga w'
arienli, azuminli' Anyambiè ô
venli anlaga ngulu ônlongo mè.
9 Gw' aviaganlagi Jisu avila vovo,
ayenl' ôma tu gô nagô yi mpagô
ô weliagô, inlè, Matiu. Nl'
awulinliè yè, inlè, Zônga miè.
Nl' agumanliè, azôngè.
10 Nl' arwenli gw' avegagiè tu gw'
inya gô nagô, vônla, ipublikan
sinyenge nl' anlag' aṽe w' aṽienli
alwanla tu nli Jisu nl' inlèngi yè.
11 Gw' ayenl' Ifarisi w' awulinl'
inlèngi yè, inlè, Rer' iyanli e nya
nl' ipublikan nl' anlag' aṽe sè?
12 Ndô gw' ayogiô Jisu igamba,
awuli, 'nlè, Waô wi re mbiambiè
wi zye nl' isyolo ny' ôganga, ndô
13 waô wi jogo. Ndô gèndaganli ko
nlènganli nte pivia igamba nyi-
nlo, inlè, Mi bele nkèngo nl' ara-
ng' intyagô. Konde mi bia gô
fey' aṽia, ndô aṽe.
14 Vovo aṽienl' inlèngi yi Jan gôre
yè awulia, 'nlè, Ezande zi re 'nlè
azwè nl' Ifarisi azwè pengaveng'
esyônge, ndô inlèngi yo yi peng'
15 esyônge du? Nl' awulinliô waô nle
Jisu inlè, Awanla wi nontye y'
ijômbanla waô ko denla gô pare
waô nl' ômo jômba? Ndô intyu-
gu si be bia si be bonginlô waô
ômo jômba; gambènlè wi be peng'
16 esyônge. Zyel' ômo fel' elim̃è z'
ônlamb' ôñwonla gô ngoi nungu,
konde elim̃è mè zi be bonginle
17 ngoi, ko ijôkwa penda. Anlaga wi
jira k' ivè inyonla gw' imbute inu-
ngu si banda; azya nlonlo, imbute
si tuwa, ko ivè jiranla, nl' imbute
bundakanla. Ndô wi jir' iv' inyo-
nla gw' imbute si banda inyonla,
18 ko yô ṽanli penjavenjô. Gw'
awulinliagè waô isaôn yinlo, vô-
nla, aṽienl' enlam̃i, alèmbinlè,
awulia, 'nlè, Ôñwanl' iam ôñwantô
ajuwi vo tè vènlo, ndô ôvirô ko
19 taliè ôgo wo gambènl' atôla. Nl'
agumanli Jisu azôngè, nl' inlèngi
20 kè w' agèndi nla yè. Nla vônla
ôñwantô ô vegagi nl' ijiranla si
ntyinla vo igôm̃i ny' impum̃a nl'
impum̃' imbanli, aṽienli gô
nyum̃' iyè aṽat' ôgômbinlô wi
21 ngoi yè. Konde awuli nl' ôrèm̃'
iwè, inlè, Ja mi abwata vanganle
22 ngoi yè, gambènlè mi atôla. Nl'
awizi Jisu ayenlè awulia 'nlè,
Ôñw' wam̃i, yenle mbia; ibekeli'
so s' atôlizo. Nl' arôli ôñwantô
23 avila gw' igwèra mè. Nla gw'
aṽienli Jisu gô nagô y' enlam̃i,

ayenli waô wi tông' abeka nl'
24 anlaga ntôngaga. Nl' awulinliè
waô, inlè, Verianli miè, konde
ôñwanla e pa juwa, ndô e nanla.
25 Nl' azyèli waô yè. Ndô gw' ago-
gunliô anlaga, ayinginliè, agôtè g'
26 ôgo; nl' arôngw' isyesa. Nl' aya-
gayag' eluñi zinlo gô ntye mèyo
yôdu.
27 Gw' aviaganli Jisu avila vovo,
azôngiô nl' apoku ambanli, m'
arôngagi awulia, 'nlè, Vôginla
28 'zwè ôñwa wi David. Nla gw'
ayinginliè gô nagô, apoku m' av̄i-
enli gôre yè; nl' awulinliô waô nle
Jisu, inlè, Anlwè bekelia 'nlè miè
ko jolie dende ndaga yinlo? W'
29 awulinliè, inlè, Iñ, Rera. Vovo
awatè antyo maô, awulia, 'nlè,
Ga lwanle gôre 'nlwè ga nt' ar'
30 ibekeli' sanli. Nl' anlungw'
antyo maô. Nl' azômbiô waô
nle Jisu, inlè, Vandaminlanl'
31 inlè ami' ôma. Ndô w' agè-
ndagi, amiezagè gô ntye mèyo
yôdu.
32 Gw' agogwi waô gw' igala, vônla,
w' av̄agi gôre yè iñañu ô yegagi
33 nl' inlinl' iv̄e. Nla gw' arômbiô
inlinl' iv̄e, iñañu ny' agambi.
Nl' añami anlaga awulia, 'nlè, Pa
jenlô yenlo gô Israèl nli mori.
34 Ndô Ifarisi w' awul', inlè, E tômb'
anlinl' ambe vo ôvanginli w' anli-
nl' ambe.
35 Nl' aganganlagi Jisu gw' inkal'
impôlô sôdu nl' inyangô kè, nlè-
njaga gw' inagô saô si syonlo,
agambinlage ntyangô mbia y'
inlongo, ayinge nkanli edu nli
36 ndèlinli edu. Ndô gw' avônliè
anlaga avoginli waô, konde w'
ayenlagi njuke avazanganla g'
adombe mi r' ôvenjavenji fo.
37 Vovo awulinliè inlèngi yè, inlè,
Inya si re rèti ijenge gô ntyaga
ndô mongi janja wi r' awèwo.
38 Sambô gwenlanli ônlivi w' inya
nkolo, inlè, e ga rôñe mongi janja
gô ntyag' iyè.

10 Nl' aweliè inlèng' iyè igôñi
nl' imbanli, ava waô ngulu gôr'
anlinla m' isyèkè gô tômba mô,
nla gô jinge nkanli edu nli ndè-
linli edu.
2 Nl' ana m' igôñi nyi rôñi nli
rôñi v̄anli me minlo; Olônga nle
Simon ô weliagô inlè Pitèr, nli
Andru y' ôñworer' iyè; Jems y'
ôñwa wi Zèbède, nli Jan y' ôñwo-
3 rer' iyè; Filip, nli Bartolomiu;
Tomas, nli Matiu yi publikan;
Jems y' ôñwa wi Alfius, nli Ta-
4 dius; Simon Zèlôtis, nli Judas
5 Iskariot, ô gondiè kè. Mongi
sinlo igôñi nl' av̄anli w' arôñiô
nle Jisu; nl' azômbiè waô, inlè,
Agèndanli gô mponlo y' anlongo,
nla gô nkal' iedu yi Mongi Sama-
6 ria ayinginlanli du: ndô ro kènde-
nli gw' adombe mi re pera pa mi
7 nagô yi Israèl. Nla gô kènda
'nlwè, gambinlanli, awulia, inlè,
Inlongo ny' ôrôwa w' atwenli
8 pièrè. Rôlizanl' ibèli, rôngunli-
anli bende, yombunlianli mongi
'golanli, rômbanl' anlinl' ambe;
anlw' av̄enliô mpagagô, v̄anli kè
9 mpagaga. Awonginlanli syika
yatenlatenla ge yapupu, ge nyè-
10 nliè gw' itumb' iyanli; ge ngov̄è
g' ôgèndo, ge ngoi mbanli, ge
intyôzyô satanga, ge ntôngô:
konde ômo janja are nl' inyanga
11 ny' iny' isè. Nla gô nkal' iedu
mpôlô ge nyangô yi be jinginlô
'nlwè, v̄ambianli ô re nl' inyanga
vovo; ko dwanlanli vovo kaô
12 anlw' adubwa. Nla gô jinginla
'nlwè gô nagô, zavinlanli yô.
13 Nla ja nagô y' adwanla nl' inya-
nga, añènjè manli mi ga v̄ie gô
yô; ndô ja yi zye nl' inyanga,
añènjè manli mi ga winye gôre
14 'nlwè. Ndô jog' ôm' awonga
'nlwè, ge jogo agamb' imanli, go-

gwanli gô nagô mè ge nkala mè,
ko palanli ntyènge avila gw' agô-
15 lô mauli. Giligili mi bulinlia
'nlwè, inlè, Ntye yi Sodom nli
Gomora yi be dwanla nl' azyingô
makwè gô ntyugu y' ijèkèlia via-
ganlô nli nkala mè.
16 Vônlanli, mi tôma 'nlwè g'
adombe gô garegare y' injego:
sambô lwanlanli avônlô g' iñña-
17 mba, nli nkèngo g' abembe. Ndô
gelimanli gôr' anlaga: konde wi
be nozinla 'nlwè gw' ivagô, azyi-
va 'nlwè gw' inagô saô si syonlo;
18 anlwè be bagô kè gôr' iguvèrnèr
nl' aga g' ôñwanj' iwam', gô dwa-
nl' atakwè gôre waô nla gôr' anlo-
19 ngo. Ndô gô be nozinla waô
'nlwè, alwanlanli nl' añandi nte
be kamba 'nlwè, ge ande zi be
buliô 'nlwè; konde gw' igwèra
mè anlwè be pô nte be kamba
20 'nlwè. Konde arang' anlwè ka-
21 mba, ndô Inlinla nya Rer' iyanli
nyô kamba gô gare yanli. Ôñwo-
rerè e be nozinl' ôñworer' iyè gô
juwa, nli rerè kè ôñwanla; nl' awa-
nla wi be kumanla azir' izombi yaô,
22 ayônliza waô. Nla 'nlwè be nu-
mbô nl' anlaga waôdu g' ôñwanja
w' in' inyam'; ndô ayè ô be ko-
ngwa gô ntyai e be sunginlô.
23 Ndô gô kombiza waô 'nlwè gô nka-
la yinlo, wanganli gô nkala nyè-
nlè; giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Anlw' amènliz' inkala si Israèl,
Ôñwa w' ôma viagaga ro.
24 Ônlèngi azye viaganlô nl' ônlènji
wè, ge nyôngô viaganlô nla rer'
25 iyè. Re kwèkwè gôr' ônlèngi
gô dwanla g' ônlènji wè, nli
nyôngô ga rer' iyè. Vôndô rerè
yi nagô aweliô nle waô inlè
Beèlzebul, ko pôrô mongi wi
26 nag' wè! Sambô arianli waô;
konde zyel' ezoma pugô pa zi
re z' awôwunliô; ge jumbunlô
27 pa, zi re z' amiô. Eza zi bulinlia
miè 'nlwè gô mpiri, gambanli zô g'
ôzange; nl' eza zi jogo 'nlwè g'
ôrôi, gambanli zô gw' imianjimia-
28 nja y' inagô. Arianli waô wi
jônl' ôkuwa, ndô wi jolie jônl' inli-
nla; ndô ro tienliè ô re ko jiliz'
inlinla nl' ôkuwa ta gw' elôngô
29 y' ôgônli. Intyol' imbanli si pa
kôlô nii vintè? nli mori gô sô y'
avôswe gô ntye, kaô Rer' iyanli
30 ajivira. Ndô vanganl' itwi si wô-
31 njô yanli sôdu si re tangô pa. Sa-
mbô arianli; anlw' are njônli via-
32 ganlô nl' intyoli sinyenge. Sa-
mbô ôm' edu ô be mèma miè gw'
azyô m' anlaga, miè kè m' be mè-
mè g' ôzyô wa Rer' iyam' yi re g'
33 ôrôwa. Ndô ôm' edu ô be danda
miè gw' azyô m' anlaga, miè kè
m' be dandè g' ôzyô wa Rer' iyam'
yi re g' ôrôwa.
34 Avikilianl' inlè mi aṽienli gô
pinl' amènje gô ntye; mi *bia* gô
pinl' amènje, ndô ôkwara wiwo-
35 ra. Konde mi aṽienli gô pang'
ôma ndôṽa nli rer' iyè, nl' ôñwo
ñwantô nli ngi yè, nl' ôñwantô
36 nli ngwè y' ônlôme wè; nl' ilôṽa-
lôṽi y' ôma be dwanle mongi wi
37 nag' wèmè. Ayè ô tonde rerè ge
ngwè viaganlô nla miè, azye nl'
inyanga gôre miè; nl' ayè ô tond'
ôñwo nlôme ge ôñwo ñwantô via-
ganlô nla miè, azye nl' inyanga
38 gôre miè. Nl' ôm' edu ô re awo-
nge krosi yè, azônga miè, azye
39 nl' inyanga gôre miè. Ayè ô dè-
ng' emènlo zè e be pèrinlô nle zô;
ndô ayè ô periz' emènlo g' ôñwa-
nj' iwam' e be dènga zô.
40 Ayè ô bonga 'nlwè e bonga miè;
nla yè ô bonga miè, e bongè ô
41 rômi miè. Ayè ô bong' ôvogisi
gw' ina ny' ôvogisi, e be bong'
ipa s' ôvogisi; nl' ayè ô bong'
ôma w' ôgôre gw' ina ny' ôma w'
ôgôre, e be bong' ipa s' ôma w' ôgô-
42 re. Nl' ôm' edu ô be jonj' ômori

gôr' awangô winlo ingôngô ny'
anlingo minkei dadiè gw' ina ny'
ônlèngi, giligili mi bulinlia 'nlwè
inlè, averinlô nl' ip' isè.
11 Arwenli, gw' amènlizi Jisu nli
sômbi' inlèngi yè igômi nl' imba-
nli inlè, alubwi vovo gô nènja nla
gô kambinla gw' inkal' isaô.
2 Nla gw' ayogiô Jan gô ntyôgô
ayogo g' ôñwanja w' ijanja si
3 Krais, arômi' inlèngi yè, awuli-
nliè, inlè, Awè nle yè ô bia, ge
4 azwè ga venginl' ôñwènlè? Awi-
nlizi Jisu awulinlia waô, inlè,
Gèndanli ko takilianli Jan isaôn
5 yi jogo 'nlwè nli jenla: apoku mi
fo jenla, nli nlèma yi kènda, go-
lanli yi jombunliô, nl' impôge si
jogo, bende yi tôngunliô, nl' iyu-
nge yi kambinlô ntyangô mbia.
6 Nl' ôzavinlô gôre yè ô re e pa
7 kwezô g' ôñwanj' iwam'. Nla gw'
agèndagi waô, Jisu avakili gô bu-
linli', anlaga g' ôñwanja wi Jan,
inlè, Ande z' agè jenlô 'nlwè gw'
itôve? nkunli yi syugazugiô nl'
8 ômpunga? Ndô ande z' agè jenlô
'nlwè? ôma boriô pa nl' ingoi si-
ndèli? Vônla, waô wi bor' ingoi
sindèli wi re gw' inagô s' aga.
9 Ndô ande z' agè jenlô 'nlwè? ôvo-
gisi? Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Iñ;
10 nli viaganlô nl' ôvogisi kè. Konde
winlo nle yè ô rèndiô, inlè, Vônla,
mi tômi' ôvovi wam' gô bôsyô yo, ô
be kekize mponlo yo gô bôsyô yo.
11 Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Gôre waô wi re janlô pa nl' antô,
pa bôwunlia ôm' ompôlô viaganlô
nli Jan yi Baptist: ndô ayè ô r'
ôñwangô gw' inlongo ny' ôrôwa
12 ar' ômpôlô viaganlô nla yè. Nl'
avila gw' intyugu si Jan yi Ba-
ptist aṽia gw' egômbe zinlo, inlo-
ngo ny' ôrôwa nyi bongô nli ngu-
lu, nli vèmba yi swa nyô nli ngu-
13 lu. Konde ivogisi yôdu nl' iva-
nga y' avogagi aṽia gw' egômbe
14 zi Jan. Nla ja 'nlw' ajivire bong'
igamba, winlo nle Elias, ô vegagi
15 gô bia. Ayè ô re nl' arôi gô jogo,
16 e ga yogo. Ndô nl' ezande zi be
kolanlô miè ivômia nyinlo? Nyi
re g' awanla wi re tugetu gw' igô-
linlô wi kamba nl' indegô saô,
17 awulia 'nlè, Azw' atônginli 'nlwè
abeka, ndô anlwè pa jinla; azw'
adenlinli 'nlwè iwoga, ndô anlwè
18 pa denla. Konde Jan aṽienli, e
nyagaga ge jongaga, nl' awuli
19 waô, inlè, Are nl' inlinl' iṽe. Ndô
Ôñwa w' ôma aṽienli nyagaga nli
njongaga, ko waô bulia, 'nlè, Vô-
nla, inyenli nli nyongi, ndegô y'
ipublikan nl' anlag' aṽe. Ndô
imia si pô mbèmi nl' ijanja sa sô.
20 Vovo avakiliè gô sèmb' inkala
s' alendiô ndè pôsyô ijanj' isè si
21 ngulu, konde si pa kalwa. Azyi-
le gôre 'wè, Korazin! azyile gôre
'wè, Bèthsaida! konde arwe 'nlè
ijanja si ngulu s' ayanjô gôre
'nlwè s' aluô s' ajanjô gô Tirus
nli Sidon, gavo s' adingi kalwa
22 nli pinda nl' ômbu. Ndô mi buli-
nlia 'nlwè, inlè, Gô ntyugu y' ijè-
kèlia be dwanl' azyingô makwè gô
Tirus nli Sidon viaganlô nla gôre
23 'nlwè. Nl' awè Kapèrnaum, ô
re pandiô pa kwanga g' ôrôwa, ô
be syônliô gw' ilômbô: konde
arwe 'nlè ijanja si ngulu s' aya-
njô gôre 'wè s' aluô s' ajanjô gô
Sodom, gavonlo y' adwanla
24 kwanga nla nlènlo. Ndô mi bu-
linlia 'nlwè, inlè, Gô ntyugu y'
ijèkèlia, azyingô mi be dwanla
makwè gô ntye yi Sodom, via-
ganlô nla gôre 'wè.
25 Gw' egômbe mèzo ayiviri Jisu
awulia, 'nlè, Akeṽa, Rera, Ôva-
nginli w' ôrôwa nli ntye, konde ô
yumbunl' isaôn yinlo avila gôr'
anlaga w' imia nl' ôkeli, arumi-
26 nlia yô gôre keikei. Iñ, Rera;
konde yenlo avegagi mbia gw'

27 antyo mo. Ya yôdu yi re pô pa
miè nle Rer' iyam': nla zyel' ômo
mi' Ôñwanla, kaô Rerè; zyel' ôma
kè ô mie Rerè, kaô Ôñwanla, nl'
ôm' edu ô jivirô nl' Ôñwanla gô
28 tuminliè yè. Yôgônli gôre miè,
anlwèdu y' ajasi, alirinlô nl'
arwanlô, ko miè jowiza 'nlwè.
29 Wonganli mpang' iyam' gw'
ikuw' iyanli, ko nènganli gôre
miè; konde mi are nkèngo nl'
ôkendekende g' ôrèm̃a: ko 'nlwè
dèng' ijowa gw' ikuw' iyanli:
30 konde mpang' iyam' yi re dèla,
nl' irwanl) nyam' nyi re javura.

12 F gòmbe mè aviaganli Jisu gw'
intyaga ôwenja wi Syonlo; nl'
ayogiô inlèngi yè njanla, ko waô
2 pakilia gô dul' imba anya. Ndô
gw' ayenl' Ifarisi w' awulinliè,
inlè, Vônla, inlèngi yo yi dende
ndaga yi re yi zye kwèkwè gô
3 dendô gô ntyugu yi Syonlo. Ndô
Jisu awulinli waô, inlè, Anlwè
pa tangunla nt' alendiô nle Da-
vid, gw' ayogiô yè njanla, ayè
nla waô w' avegagi nla yè;
4 nt' ayinginliè gô nagô y' Anya-
mbiè anye mpèmba y' itu-
minlia, yi re yi pegaga kwèkwè
gôre yè gô nya, ge gôre waô w'
avegagi nla yè, ndô kaô gôr' imi-
5 nisè dadiè? Ge anlwè pa tangu-
nla gw' ivanga, inlè, gw' intyugu
si Syonlo, iminisè gô nagô y'
Anyambiè wi bundakanl' ôwenja
wi Syonlo, ko waô dwanle ntyè-
6 mbo fo? Ndô mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Vènlo r' ômo re viaganlô nli
7 nagô y' Anyambiè. Ndô konle
anlw' amienli nt' ar' igamba nyi-
nlo, inlè, Mi bel' ipôginla nl' ara-
ng' intyagô, gavonlo anlwè to
sèmba waô wi re ntyèmbo fo.
8 Konde Ôñwa w' ôma ayè Ôva-
nginli wi ntyugu yi Syonlo.
9 Nl' alubwè vovo ayinginla gô
10 nagô yaô yi Syonlo. Nla vônla,
avegagi vovo ônlôm̃e nl' ôgo wè
juwa pa. Nl' av̄ambi waô yè,
inlè, Re mbia gô jinga gô ntyugu
yi Syonlo? mbutage ntinla yi
11 sozizè. Nl' awulinliè waô inlè,
Ôma mè gôre 'nlwè mande, ô re
j' adwanla nl' idombe im̃ori, ko
nyô pôswa gw' ivemba g' ôwenja
wi Syonlo, agôte nyô arômba
12 nyô? Njônli mpôlô nde sambô
yi r' ôma viaganlô nl' idombe!
Sambô re kwèkwè gô dende mbia
13 g' ôwenja wi Syonlo. Vovo
awulinliè ônlôm̃e mè inlè, Nyo-
nyuni' ôgo wo. Nl' anyonyu-
nliè wô; nl' awinlizô wô mbi-
14 ambiè, egolanli g' ôm̃ori. Ndô
Ifarisi w' agogwi, awônde mô-
ndo g' ôñwanj' iwè nt' are
15 waô ko jônlè. Nla gw' amienli
Jisu, alubwi vovo. Nl' azôngiô
yè nl' anlag' awenge, nl' ayingiè
16 waô du. Nl' azômbiè waô inlè
17 w' avangè miô: ko igamba
ny' agambiô nl' Esaia y' ôvo-
18 gisi twa rèti, inlè, Vônle nyô-
ngô yam', yi re miè pinja pa,
irond' inyam', ô jenlô miè mbia
g' ôrèm̃a. M' be fel' Inlinl'
inyam' gôre yè, ko yè tuminli'
19 anlongo ijèkèlia. E be jómanla
ge tônga; ôm' ayogo k' inyôi nyè
20 gw' agala. Nkunli tukiô pa amo-
gunle yô, nl' ôtutu w' ôjô, anlime
wô, kaô akèndi' ijèkèlia gw' ike-
21 va. Nl' anlongo kè mi be bekelia
in' inyè.
22 Egômbe mè av̄agiô gôre yè ômo
vegagi nl' inlinl' iv̄e, ipoku nl'
im̃am̃u; nl' ayingiè yè. Nl'
arwenl' inlè, ipoku nl' im̃am̃u
23 ny' agambi, ayenla. Nl' am̃ami
anlaga waô du, awulia, 'nlè,
24 Winlo nl' ôñwa wi David? Ndô
Ifarisi gw' ayogiô waô igamba, w'
awuli 'nlè, Ôma winlo e tômb'
anlinl' ambe, kaô vô Beèlzebul y'
25 ôvanginli w' anlinl' ambe. Ndô

Jisu amienl' ipikili' saô awulinli
waô, inlè, Inlongo edu nyi kera-
nla nyômè nyi jila; nli nkal' iedu
ge nagô yi keranla, y' a*gu*manle.
26 Nla ja Satan atômbe Satan, ga-
mbènl' akeranla, nl' ipanginl' isè
27 sô ko kumanla sè? Nla ja mi
atômb' anlinl' ambe vo Beèlzebul,
awanl' iwanli waô wi tômba mô
vo mande? Waô sambô wi be
28 dwanl' iyèkèli yanli. Ndô ja mi
atômb' anlinl' ambe nl' Inlinla
ny' Anyambiè, gambènl' anlw'
abienlô nl' inlongo ny' Anyambiè.
29 Ge ôma ko jinginla gô nagô y'
ôma wi ngulu, agwèr' igumb' inyè
sè, kaô adônge kôr' ôma wi ngulu?
30 vovo be kwèrè nag' wè. Ayè ô re
e pa kanla miè e sira miè; nl' ayè
ô re e pa kenja nla miè e bunda-
31 kanla. Yenlo mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Ibe sôdu, nl' ipèdia si ya yô-
runda, si be nyezô anlaga; ndô
ipèdia s' Inlinl' Ivia si be nyezô
32 du. Nl' ôm' edu ô kamb' igamba
nyi sir' Ôñwa w' ôma nyi be nye-
zô yè; ndô ôm' edu ô kamb' iga-
mba nyi sir' Inlinl' Ivia, ny'
anyezô yè, nlo gô ntye yinlo, nlo
33 gô ntye yi re gô bia. Vanganl'
erere evia nl' ilônd' iyè imbia;
azya nlonlo, vanganl' erere eve
nl' ilônd' iyè imbe; kônde ere-
34 re zi miô nl' ilônd' iyè. Awa
w' impenle, anlw' ave, anlwè ko
jolie kamb' agamb' ambia sè?
konde avila gô mbunlinli y' ôrèm̃a
35 ôgwanla wi kamba. Ômô mbia
avila gw' ibunla sibia si re nla
yè, e kogunliag' isaôn imbia; nl'
ômo mbe avila gw' ibunla sibe, e
36 kogunliag' isaôn imbe. Ndô mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Egamb' anya-
mbiè edu zi be kambô nl' anla-
ga, wi be pe ntangô g' ôñwanja wa
37 zô gô ntyugu y' ôyèkèliô. Konde
ô be pô mbèm̃ nl' agamb' imo, ô
be pô k' ôgara nl' agamb' imo.

38 Vovo awinlizi awèwo w' irèndisi
nl' Ifarisi, awulia, 'nlè, Ônlènji,
azwè bele jenl' elemba gôre 'wè.
39 Nl' awinlizè awulinlia waô, inlè,
Ivôma ny' ibe nla ny' ôvelanlô
nyi but' elemba; ndô elemba z'
avô nyô, kaô elemba zi Jôna y'
40 ôvogisi. Konde, ga nt' avegagi
Jôna gw' iwum̃u nyi nyondo
im̃and' irarô nl' igwèr' irarô,
yenlo be dwanl' Ônwa w' ôma g'
ôrèm̃a wi ntye im̃and' irarô nl'
41 igwèra k' irarô. Mongi wi Ni-
niva wi be kumanla g' ôyèkèliô
nl' ivôm̃a nyinlo, ava nyô ôgara;
konde w' anligi nkôndi gw' ika-
mbinla si Jôna; ndô vônla, vènlo
42 r' ômo re viaganlô nli Jôna. Ôg'
ôñwantô wi Syiba e be kumanla
g' ôyèkèliô nl' ivôm̃a nyinlo, ava
nyô ôgara: konde ayè avienli
avila gw' intyai si ntye gô jogo
imia si Solômon; nla vônla, vènlo
r' ômo re viaganlô nli Solômon.
43 Gô re dubwa p' inlinla ny' isyèkè
gôr' ôma, nyi kèndagènda gô wô-
gô yakaka mbutag' ijowa ko ny'
44 alènga. Vovo bulia nyô, inlè, M'
be fwinya gô nag' wam' y' avilô
miè; nla gô bia nyô, nyi dènga
yô ntevô, jombunlô pa, nli keka
45 pa. Vovo kènda nyô, awonga
nla nyômè, anlinl' amènlè ôrogè-
nlô, ambe viaganlô nl' ayèmè, ko
mô jinginla, alwanla vovo; nli
ndwanli nuunla y' ôma mè yi twe
mbe viaganlô nli nônga. Yenlo
be dwanla kè gôr' ivôm̃' ive nyi-
nlo.
46 Gw' agambiè nl' anlaga, vônla,
ngi yè nl' awarer' iyè w' aguma-
nli gw' igala mbutaga gô kamba
47 nla yè. Nl' awulinliô yè nl'
ôm̃ori, inlè, Vônla, ngi yo nl'
awarer' iyo wi kumanla gw' iga-
48 la, wi buta gô kamba nla 'wè. Nl'
awinlizè awulinli' ômo wulinliè
yenlo, inlè, Ngi yam' mande, nl'

49 awarer‘ iyam‘ waô mande? Nl‘
alavinlè ôgo wè gôr‘ inlèngi yè,
awulia, ’nlè, Vônla ngi yam‘ nl‘
50 awarer‘ iyam‘. Konde ôm‘ edu ô
dende ntondinli ya Rer‘ iyam‘ yi
re g‘ ôrôwa, ayè ôñworer‘ iyam‘
ônlôm̃e, nl‘ ôñworer‘ iyam‘ ôñwa-
ntô, nli ngi yam‘.

13 Ntyugu mèmô agogwi Jisu gô
nagô, alwanla tu g‘ ôzamba w‘
2 eliv̂a. Nl‘ alatanli gôre yè anlag‘
awenge; yenlo agwenliè gw‘ ele-
nde, alwanla tu; nl‘ anlaga waô-
3 du w‘ agumanli g‘ ôzyègè. Nl‘
agambinliè waô isaôn imienge nl‘
inkôgô, awulia, ’nlè, Vônla, agè-
4 ndi ônyènyisi gô nyènya. Nla gw‘
anyènyiè, ilônd‘ imièwo y‘ avôswi
gô mponlo, nl‘ av̂ienl‘ inyonli
5 anya yô. Nl‘ imièwo y‘ avôswi
gw‘ imbôra s‘ adô, si re si pegaga
nl‘ ôroi ôñwenge; nl‘ azunge fwe-
li yô, konde yi pegaga nl‘ ôroi
6 ôñwenge. Nla gw‘ arongwi nkô-
mbe, y‘ avezyô; nl‘ ayôm̃i yô,
7 konde yi pegaga nl‘ iramba. Nl‘
avôsw‘ imièwo gw‘ arèndè; nl‘
8 avôm̃i arèndè, araga yô. Nl‘ avô-
sw‘ imièwo kè g‘ ôroi ômbia; nl‘
ayanli yô ilônda, imièwo nkama,
imièwo agôm̃i ôrôwa, nl‘ imièwo
9 agôm̃i ararô. Ayè ô re nl‘ arôi gô
jogo, e ga yogo.
10 Nl‘ av̂ienl‘ inlèngi yè awulinliè,
inlè, Ô kamba nla waô nl‘ inkôgô
11 sè? Nl‘ awinlizè awulinlia waô,
inlè, Konde gôre ’nlwè re pô pa gô
mi‘ ayumbunlô m‘ inlongo ny‘
ôrôwa; ndô gôre waô zye pô pa.
12 Konde ayè ô re dènga pa, gôre yè
be pô, ko yè bunliô: ndô ayè ô re
azyele, vanganl‘ eza zi re nla yè zi
13 be bonginlô yè. Gô ntinla yinlo
yô kôvinla miè waô inkôgô; ko-
nde gô jenla waô wi pa jenla; nla
gô jogo waô wi pa jogo nlo kôtiza.
14 Nla gôre waô ipoga s‘ Esaia si twa
rèti si bulia, ’nlè, Gw‘ ijogo anlwè
be jogo, ko ’nlw‘ agôtiza; nla gw‘
ipônla anlwè be pônla ko ’nlw‘
15 ayenla. Konde irèm̃a y‘ anlaga
winlo y‘ apom̃i, wi sile jogo nl‘
arôi waô, w‘ anunji k‘ antyo maô;
wi vende jenla nl‘ antyo, ayogo
nl‘ arôi, agôtiza nl‘ ôrèm̃a, aga-
16 lwa, ko miè tôliza waô. Ndô ôza-
vinlô gw‘ antyo manli, konde mi
jenla; nla gw‘ arôi manli, konde
17 mi jogo. Konde rèti mi bulinlia
’nlwè, inlè, ivogisi imienge nl‘
anlag‘ av̂ia, w‘ av̂elagi gô jenl‘
isaôn yi jenlô ’nlwè, ko w‘ ayenla;
nla gô jogo isaôn yi jogo ’nlwè, ko
18 w‘ ayogo. Yogonli sambô nkôgô
19 y‘ ônyènyisi. Gô jog‘ ôm‘ edu
igamba ny‘ inlongo, ko agôtiza
nyô, vovo bi‘ ômo mbe azwa iga-
mba nyi re nyènyô pa g‘ ôrèm̃‘
iwè. Winlo nle yè ô nyènyiô gô
20 mponlo. Nl‘ ayè ô nyènyô gw‘
imbôra s‘ adô, nle yè ô jogo iga-
mba, kè sunge bonga nyô nli
21 mbia: ndô azye nl‘ ôramba g‘
ôkuw‘ wèmè, ndô are v‘ ôñwolingô.
Nla gô bie njuke ge ikombizô g‘
ôñwanja w‘ igamba, e kwezô nè-
22 ganèga. Nl‘ ayè ô nyènyô gw‘
arèndè, nle yè ô jogo igamba, ko
inaka si ntye yinlo nl‘ itemiza s‘
anliva tag‘ igamba, ko yè twe
23 nkeli. Nl‘ ayè ô nyènyô g‘ ôroi
ômbia, nle yè ô jogo igamba, agô-
tiza nyô; ô janl‘ ilônda kè, avang‘
ôlônd‘, ôm̃ori nkama, ôm̃ori agô-
m̃i ôrôwa, nl‘ ôm̃ori agôm̃i ararô.
24 Nl‘ agôvinliè waô nkôgô mori,
awulia, ’nlè, Inlongo ny‘ ôrôwa
nyi re g‘ ômo nyèny‘ ilônd‘ imbia
25 gô ntyag‘ iyè. Ndô gw‘ anlanli
anlaga, av̂ienl‘ ôlôv̂alôv̂‘ iwè,
anyèny‘ ilônd‘ imbe gô gare y‘
26 imbia, agèndaga. Ndô gw‘ awei
ijavi, ayanl‘ ilônda, vovo ayenla-
27 nl‘ ilônd‘ imbe kè. Nl‘ av̂ienl‘
inyôngô s‘ ômo nivi ntyaga, awu-
linliè, inlè, Rera, ô pa nyèny‘

ilônd' imbia gô ntyag' iyo? Ndô
y' adèng' ilônd' imbe nla gwi?
28 Nl' awulinliè waô, inlè, Ôlôv̂a-
lôv̂i are denda pe ndaga yinlo.
Nl' awulinliô yè nl' inyôngô mè
inlè, Ô bela 'zwè kè kuminlia yô
29 sambô? Nl' awuliè, inlè, Nya-
wè; gô kuminlia 'nlwè ilônd'
imbe, anlwè vende tôdunl' ilônd'
30 imbia kè nla yô. Riganli yô
imbanli pôm̃a ta agènda gw' egô-
mbe z' itenla. Gw' egômbe z'
itenla m' be bulinlie mongi wi
tenla, inlè, Lônge kuminlienl'
ilônd' imbe, ko kôranli yô ata gô
pezya yô: ndô imbia vaganli yô
gô nag' wam'.
31 Nl' agôvinliè waô nkôgô mori,
awulia, 'nlè, Inlongo ny' ôrôwa
nyi r' egolanli g' intyo nyi mutard
ny' awongiô nl' ôma avènlô gô
32 ntyag' iyè; nyi re rèti inyangô
viaganlô nl' ilônda yôdu; ndô ja
ny' apôm̃a, nyi r' ivôlô viaganlô
nl' ôwongo edu, agalw' erere, ko
inyonli s' igônlô bia alwanla gw'
ampar' imè.
33 Nl' agôvinliè waô nkôgô mori,
inlè, Inlongo ny' ôrôwa nyi r'
egolanli ga lèvèn y' awongiô nl'
ôñwantô, ayumbunla yô gw' itô-
nda yi mpèmba irarô, kaô yôdu
y' ativ̂a nli lèvèn.
34 Jisu agambinl' anlaga isaôn yinlo
yôdu nl' inkôgô; e kamba nla
35 waô nkôgô fo: ko igamba ny'
ôvogisi twa rèti nyi bulia, 'nlè,
M' be nungunl' ôgwanl' iwam' nl'
inkôgô; m' be kogunli' isaôn y'
avegagi jumbunlô pa avila gw'
36 idôv̂iô si ntye. Vovo awinlizi
Jisu awinliz' anlaga, ayinginla
gô nagô. Nl' av̂ienl' inlèngi
yè gôre yè, awulia, 'nlè, V̂èngu-
nla 'zwè nkôgô y' ilônd' imbe
37 yi ntyaga. Nl' ayiviriè awuli-
nlia waô, inlè, Ayè ô nyèny' ilô-
nd' imbia nle Ôñwa w' ôma.

38 Ntyaga nle ntye yinlo; ilônd' i-
mbia nle awanla w' inlongo; nl'
ilônd' imbe nle awanla w' ômbe.
39 Ôlôv̂alôv̂i ô nyènyi yô nle Sa-
tan; egômbe z' itenla nle ntyai
yi ntye; nli mongi wi tenla nl'
40 ienjèl. Sambô ga nte kuminliô
ilônd' imbe, avezyô g' ôgônli, nlo-
nlo be dwanla gô ntyai yi ntye.
41 Ôñwa w' ôma e be tôm̃' ienjèl sè,
ko waô kuminlia avila gw' inlo-
ngo nyè abaku môdu, nla waô
42 wi janj' ibe, awala waô gw' elô-
ngô z' ôgônli; gôgô be dwanl'
43 edingô nli nkègèrè y' ano. Vovo
be bamb' anlag' av̂ia ga nkômbe
gw' inlongo nya Rer' iyaô. Ayè
ô re nl' arôi gô jogo, e ga yogo.
44 Inlongo ny' ôrôwa nyi re k' ego-
lanli ga syika jumbunlô pa gô
ntyaga; yi re gô dèngô yô nl'
ôma, e jumbunla yô; nla vo mbia
ya yô, e kènda, agôle ya yôdu yi
re nla yè, ko yè kôle ntyaga mè.
45 Inlongo ny' ôrôwa nyi re k' ego-
lanli g' ôma w' agôlô mbutag' adô
46 ambia; ô re gô dèngè idô im̃ori
nyi njônli mpôlô, e kènda agôle
ya yôdu yi re nla yè ko yè kôla
nyô.
47 Inlongo ny' ôrôwa nyi re k' ego-
lanli g' elôv̂a pungô pa gô mbe-
48 nle, ko yô datiz' ônlongo edu; zi
re gô jônlia zô, wi dura zô g' ôzyè-
gè; ko waô dwanla tu agenje
v̂èrè v̂ia gw' ilômbô, ndô v̂e wi
49 fala yô. Yenlo be dwanla gô
ntyai yi ntye: ienjèl si be bia,
ager' av̂e avila gô gare y' av̂ia,
50 awala waô gw' elôngô z' ôgônli;
gôgô be dwanl' edingô nli nkè-
gèrè y' ano.
51 Jisu awulinli waô, inlè, Anlw'
akôtiz' isaôn yinlo yôdu? w'
52 awulinliè, inlè, Iñ, Rera. Nl'
awulinliè waô, inlè, Ôrèndisi edu
sambô ô re nènga pa gw' inlongo
ny' ôrôwa, ar' egolanli g' ômo ni-

ve nagô, ô kogunlia avila gw'
igumb' inyè ya yonla nli lungu.
53 Nl' arwenl', inlè, gw' amènlizi
Jisu inkôgô sinlo, alubwi vovo.
54 Nl' aṽienliè gô ntye yèmè, anlè-
nja waô gô nag' waô yi Syonlo;
ko waô mama, awulia, 'nlè, Imia
sinlo nl' ijanja si ngulu sinlo si
re nl' ôma winlo si pila gwi?
55 Winlo arang' ôñwanla w' ôkèngè-
kèngè? Ngi yè e pa fweliô inlè
Mari? Nl' awongi yè anlôm̃e, wa
Jems, wa Jôsèf, wa Simon nla
56 wa Judas? Nl' awongi yè antô,
waôdu wi zye nla 'zwè kè? Isa-
ôn yinlo yôdu yi re nl' ôma winlo
57 sambô yi pila gwi? Nl' agwezô
waô gôre yè. Ndô Jisu awulinlia
waô, inlè, Ôvogisi azyel' ôlubô fo,
kaô gô ntye yèmè nla gô nag'
58 wèmè. Yenlo e dende lemba ye-
nge gôgô, g' ôñwanja w' itwayi-
vir' isaô.

14 Egômbe mè ayogiô Hèrod yi
Tetrark ayogo elum̃i zi Jisu.
2 Nl' awulinliè inyôngô sè, inlè,
Winlo nle Jan yi Baptist; are tô-
ngwa pa avila gw' ijuwa; yenlo
3 ingulu sinlo si janja gôre yè. Ko-
nde Hèrod aluô akôti' Jan, agôrè,
awelè gô ntyôgô g' ôñwanja wi
Hèrôdias y' ôñwantô wi Filip y'
4 ôñworer' iyè. Konde Jan awuli-
nliè, inlè, Zyele kwèkwè gôrè 'wè
5 gô jômbè. Nla gw' aṽelagiè gô
jônlè, arienl' anlaga, konde w'
6 arangiè inlè ay' ôvogisi. Ndô gw'
arwenli ntyagô yi ntyugu y' aya-
nliô Hèrod, ôñwo ñwantô wi Hèrô-
dias ayinlagi gô garegare yaô aro-
7 ndie Hèrod. Yenlo avanganliè nl'
ôrangô gô pè ezom' edu zi be ba-
8 mbiè yè. Nl' ayè, syoriô pa nli
ngi yè, awuli 'nlè, Va miè vènlo
gw' epèlè ewônjô zi Jan yi
9 Baptist. Nl' ayenli ôga ekèṽa;
ndô g' ôñwanja w' ôrangô nla
waô w' avegagi tu nla yè, azô-
10 mbi zô gô pô. Nl' arôm̃iè, arenle
Jan ômpele gô nagô y' intyôgô.
11 Nl' aṽagiô ewônjô zè gw' epèlè
avô isesa; nl' aṽagiè zô gôre ngi
12 yè. Nl' aṽienl' inlèngi yè, arô-
mbinl' ebende, avènla zô; nl'
agèndi waô awulinlie Jisu.
13 Gw' ayogiô Jisu igamba, alubwi
vovo nl' elende, agènda gô mbôra
y' ôrôve waô anka: nla gw' ayogiô
anlaga yenlo, w' azôngiè nli ntye
14 avila gw' inkala. Nla gw' azumiè,
ayenl' anlag' awenge; nl' avô-
15 ginliè waô aying' ibèli yaô. Nl'
egômbe zi nkôlô aṽienl' inlèngi
gôre yè, awulia 'nlè, Yinlo mbôra
y' ôrôve nl' owenja w' ajili; wi-
nliz' anlaga ko waô kènda gw'
16 inkala agôl' iny' isaômè. Ndô
Jisu awulinli waô, inlè, Wi zy'
isyolo nyi kènda; vanli waô inya
17 anlwè mè. Nl' awulinli waô
yô, inlè, Azw' azye nl' inya
vènlo, kaô amônga mi mpè-
18 mba atanli nli ṽèrè ṽanli. Nl'
awuliè, inlè, Vaganli sô gunlu
19 gôre miè. Nl' azômbiè anlaga
gô dwanla tu gw' am̃anli; nl'
awongiè amônga mi mpèmba ata-
nli nli ṽèrè ṽanli, avônla g' ôrôwa
azavinla; nl' amoguunliè amônga,
ava mô inlèngi, ko inlèngi p'
20 anlaga: Nl' anyenli waô du,
ayôra; nl' aguminli waô nkizi y'
ariganli, igôm̃i ny' itôndô nl' itô-
21 ndô imbanli ralie. Nla waô w'
anyenli w' avegagi vo ntozèn s'
anlôm̃e ntyanli, tômbare p' antô
nl' awanla.
22 Nl' azômbiè inlèngi yè pele gô
kwenla gw' elende, alalia gô bô-
syô yè gô ntye mori, gô fwinlizè
23 anlaga. Ayè fwinliza p' anlaga,
avandi gô nômba ay' anka, gô
kambinla: nla gw' arwenli nkô-
24 lô, avegagi gôgô ayè dadiè. Ndô
elende z' aluô z' atwenli gô gare-
gare y' eliṽa, mbôlanganlagô nl'

ikeva, konde ômpunga w' avegag'
25 akôma gôre waô. Nl' ayenjinla
avienliè gôre waô, njarag' eliva
26 nl' agôlô. Nla gw' ayenl' inlèngi
ayenlè njarag' eliva, w' arienli,
awulia, 'nlè, Ibambô; nl' awôgi-
27 nli waô nl' itia. Ndô Jisu azunge
kambi nla waô awulia, 'nlè, Zi-
ndianl' irèmma; nle miè; arianli.
28 Nl' ayiviri Pitèr ayivirè, awulia,
'nlè, Rera, jogo nle 'wè, zômbia
miè bia gôre 'wè njarag' anlingô.
29 Nl' awuliè, inlè, Yôgô: nl' azu-
minli Pitèr avila gw' elende, ayar'
30 anlingô gô kènda gôre Jisu. Ndô
gw' ayenliè ômpung' ômpôlô, ari-
enli; nl' avakiliè dominla, arô-
nga, inlè, Rera, zunginla miè.
31 Nl' azunge davinli Jisu ôgo, agô-
tè, awulinliè, inlè, Awè, y' ibekel'
ijangô, ezande z' adôvo mpaga?
32 Nla gw' agwenli waô gw' elende,
33 ayèk' ômpunga. Nla waô w'
avegagi gw' elende w' azavinlè,
awulia, 'nlè, Giligili awè nl'
Ônwa w' Anyambiè.
34 Waô dalia pa, avienli waô gô
35 ntye yi Gènèsarèt. Nl' anlômme
wi mbôra mè gw' amienli waô yè,
w' arômmi gô ntye yôdu vingô-
vingô, avaga gôre yè anlaga waô-
36 du w' avegagi nl' inkanli. Nl'
agwenli waô yè nkolo, inlè, wi
ga gôte vanganl' ôgômbinlô wi
ngoi yè; nl' arôli waôdu w' agôti.
15 Vovo avienli gôre Jisu irèndisi
nl' Ifarisi avila gô Jerusalèm,
2 awulia, 'nlè, Ezande zi pav' inlè-
ngi yo inènja s' aulèro? konde wi
jôvunl' ago maô gô nya waô inya.
3 Nl' awinlizi Jisu awulinlia waô,
inlè, Ezande zi pava 'nlwè kè avav'
ôzômbiô w' Anyambiè nl' inènj'
4 isanli? Konde Anyambiè awuli,
'nlè, Lube rer' iyo nli ngi yo: nl'
ayè ô towe rerè ge ngwè, e ga
5 yuwe njuwaga. Ndô anlwè bulia,
'nlè, Ôm' edu ô bulinlie rerè ge
ngwè, inlè, Eza z' aro tôlizo avila
gôre miè, zi r' ôrunda; alube rer'
6 iyè ge ngi yè nyènlè. Yenlo
anlw' are panga p' ôzômbô w'
Anyambiè ôsaôn wa nyawè, nl'
7 inènj' isanli. Imbiagwanla, Esa-
ia avogi mbiambiè g' ônwanj'
8 iwanli, inlè, Mongi sinlo wi
syusya pièrè nla miè nl' agwanl'
imaô, aluba miè nl' inlumbu yaô;
ndô irèmm' iyaô yi re bô avila gôre
9 miè. Ndô wi saviula miè vo nya-
wènyawè, nènjag' isômbia s' anla-
10 ga. Nl' aweliè anlaga awulinlia
waô, inlè, Yogonli ko kôtizanli.
11 Arang' eza zi jinginla g' ôgwanla
zi feviz' ôma; ndô eza zi kogwa
avila g' ôgwanla, zô feviz' ôma.
12 Vovo avienl' inlèngi yè awulinliè,
inlè, Ô vôrô inlè Ifarisi gw' ayo-
giô waô igamba mènyo, w' ave-
13 ndi? Ndô awinlizi awulia, 'nlè,
Ôwongo edu, wi re wi pa bènlô
14 nle Rer' iyam', wi be tôdunlô. Ri-
ganli waô: waô nl' apoku mi kèndi'
apoku. Nla ja ipoku ny' akèndi'
ipoku, waô avanli wi be pôswa
15 gw' ivemba. Nl' awinlizi Pitèr,
awulinliè, inlè, Vèngunla 'zwè
16 nkôgô yinlo. Nl' awuli Jisu,
inlè, Anlwè pare sikôtiza fo kè?
17 Anlwè pa kôtiza, 'nlè, ezom' edu
zi jinginla g' ôgwanla, zi piaganla
gw' iwumu, ko zô falô gô nagô y'
18 ôgombo? Ndô isaôn yi kogwa g'
ôgwanla, yi pila g' ôrèmma; yinlo
19 yô feviz' ôma. Konde avila g'
ôrèmma kogw' ipikil' ibe, ijônla s'
anlaga, inanla nla winganli, ôve-
lanlô, ijufa, iberinla, nl' ipèdi'
20 Anyambiè: ya yi feviz' ôma nle
yinlo: ndô gô nya nl' ago mi pa
jôvunlô, yi pa feviz' ôma.
21 Nl' alubwi Jisu avila vovo agô-
nda gô wôgô yi Tirus nli Sidon.
22 Nla vônla, ônwantô wi Kanaan
avienli avila gw' inkôva mè, ala-
ginlè, awulia 'nlè, Yenla mi' ekè-

ṽa Rera, ôñwa wi David; ôñwanl'
iyam' ôñwantô are syokoliô pa nl'
23 inlinl' iṽe pôlô. Ndô ejivirè mpo-
ngo; nl' aṽienl' inlèngi yè agwe-
nlè nkolo, awulia 'nlè, Winlizè,
konde e tônga gô nyum̃' iyazyô.
24 Awinliziè, awulia, 'nlè, Mi tómô
kaô gw' adombe mi re pera pa mi
25 nagô yi Israèl. Ndô ôñwantô
aṽienli, alôṽinlè akotolo, awulia,
26 'nlè, Rera, nlungunla miè. Nl'
awinliziè awulia, 'nlè, Zyele mbia
gô bong' inya s' awanla avungi-
27 nla sô imbwa. Nl' awuliè, inlè,
Iñ, Rera; ndô vanganl' imbwa si
nye nkizi yi pôswa avila gô ta-
28 vuru y' irer' isaô. Vovo awinlizi
Jisu awulinliè 'nlè, Ôñwantô, ibe-
keli' so si r' ipôlô: ga lwanle gôre
'wè nte belo. Nl' arôliziô ôñwa-
nl' iyè ôñwantô avila gw' igwèra
mè.

29 Nl' alubwi Jisu avila vovo aṽia
gw' eliṽa zi Galile; nl' avandiè
30 gô nômba, alwanla tu gôgô. Nl'
aṽienli gôre yè anlag' awenge,
avage bôke, nl' apoku, nl' am̃a-
m̃u, nli nlèm̃a, nl' awènl' awenge,
alimbinla waô gw' agôlô mè; nl'
31 ayingiè waô. Yenlo anlaga waô-
du w' am̃ami, gw' ayenli waô
am̃am̃u mi kamba, nli nlèm̃a tô-
lizô pa, nli bôke yi kènda, nl'
apoku mi jenla. Nl' azuminli
waô Anyambiè yi Israèl.

32 Nl' aweli Jisu inlèngi yè awulia,
'nlè, Mi jenl' anlaga winlo ekèṽa,
konde w' adwanli nla miè ntyugu
ntyarô, ndô wi zye nl' eza zi nyô
waô. Mi pa bele fwinliza waô nli
njanla wi vende kwa sike gô
33 mponlo. Nl' awulinlô yè nl'
inlèngi yè, inlè, Gwenli be dènga
'zwè g' ôrôve, inya kwèkwè gô
34 jôriz' anlaga ntangô yinlo? Nl'
awulinliô waô nle Jisu, inlè,
Anlw' are nl' amông' amia? Nl'
awuli waô, inlè, Ôrogènlô, nli
35 yeṽèrè yakwè. Nl' azômbiè anla-
36 ga gô dwanla tu gô ntye. Nl'
awongiè amông' ôrogènlô nli ṽè-
rè, av' akeṽa; nl' amogunliè mô,
ava inlèngi yè; ko inlèngi p'
37 anlaga. Nl' anyenli waôdu, ayô-
ra; nl' aguminli waô nkizi y'
ariganli, itôndô ôrogènlô ralie.
38 Nla waô w' anyenli w' avegagi
intozèn s' anlôm̃e nlai, tômbare p'
39 antô nl' awanla. Nla gw' awi-
nliziè anlaga, agwenli gw' elende
aṽia gô wôgô yi Magdala.

16 Nl' aṽienl' Ifarisi nl' Isadusi
alembè, aṽambiè gô tuminlia
2 waô elemba avila g' ôrôwa. Nl'
awinliziè awulinlia waô, inlè,
Egômbe zi nkôlô anlwè bulia 'nlè,
Ôgwèr' ômbia, konde ôrôwa wi re
3 tenlatenla. Nl' ibanga, inlè, Ô-
wenj' ôṽe nlènlo, konde ôrôwa wi
re tenlatenla nli viovio. Anlw'
imbiagwanla, anlw' avôrô gô kè-
lagèl' ôzyô w' ôrôwa, ndô anlw'
4 ayolie mie lingiliô yi gômbe. I-
vôm̃' iṽe nla ny' ôṽelanlô nyi but'
elemba, ndô ny' avó elemba kaô
elemba zi Jôna. Nl' arigiè waô
agèndaga.

5 Nla gw' alali inlèngi yè gô ntye
mori, w' alevanli gô bonge mpè-
6 mba. Nl' awulinliô waô nle Jisu,
inlè, Vônlanli ko kelimanli gô
7 lèvèn y' Ifarisi nl' Isadusi. Nl'
agambanlagi waô, inlè, E kamba
yenlo konde azwè pa bonge mpè-
8 mba. Nl' amienli Jisu, awulia,
'nlè, Anlwè y' ibekel' ijangô;
ezande zi kambanla 'nlwè, konde
9 anlwè pa bonge mpèmba? Nla
nlènlo anlwè pa kôtiza ge jôngi-
nlia amông' atanli m' intozèn s'
anlaga ntyanli, nli ntangô y' itô-
10 ndô y' aguminliô 'nlwè? Ge
amông' ôrogènlô m' intozèn s'
anlaga 'nlai, nli ntangô y' itôndô
11 y' aguminliô 'nlwè? Ezande zi
re 'nlè anlwè pa kôtiza 'nlè, mi pa

kamba nla 'nlwè g' ôñwanja wi
mpèmba? Ndô gelimauli gô lè-
12 vèn y' Ifarisi nl' Isadusi. Vovo
agôtizi waô inlè, e pa bulinlia
waô, inlè, wi ga gelime gô lèvèn
yi mpèmba, ndô gw' inènja s' Ifa-
risi nl' Isadusi.
13 Gw' av̄ienli Jisu gô wôgô yi Se-
saria yi Filip, av̄ambi inlèngi yè,
awulia, 'nlè, Miè Ôñwa w' ôma,
anlaga wi bulia 'nlè, miè mande?
14 Nl' awuli waô, inlè, Awèwo inlè,
Jan yi Baptist; awèwo inlè, Elias;
nl' awèwo inlè, Jèremia ge ômori
15 w' ivogisi. Awulinliè waô, inlè,
Ndô anlwè bulia 'nlè miè mande?
16 Nl' awinlizi Simon Pitèr, awulia,
'nlè, Awè nle Krais y' Ôñwa w'
17 Anyambiè yabo. Awinlizi Jisu
awulinliè, 'nlè, Ô re savinlô pa
Simon y' ôñwa wi Jôna: konde ô
miezô igamba nyinlo nl' ôzyônli
nli ntyinla, ndô nle Rer' iyam' yi
18 re g' ôrôwa. Mi bulinlio kè, 'nlè,
Awè nle Pitèr, nla gw' idô nyinlo
m' be nôge ñandô yam'; nl' agugi
m' elôngô z' ôgônli m' ageve yô.
19 M' be po k' isyape s' inlongo ny'
ôrôwa: nl' ezom' edu zi be diriô
ndo gô ntye zi be diriô g' ôrôwa;
nl' ezom' edu zi be purunlô ndo
gô ntye zi be purunlô g' ôrôwa.
20 Vovo azômbiè inlèngi yè inlè w'
amiez' ôm' edu inlè ayè nle
Krais.
21 Avila gw' egômbe mè avakili
Jisu gô miez' inlèngi yè inlè, e
ga gènde gô Jerusalèm, azindinl'
isaôn imienge gôr' anlero, nl'
iminis' impôlô, nl' irèndisi, kè
jônlô, arôngunliô ntyugu yi
22 ntyarô. Nl' awongi Pitèr awo-
ngè, avakilia gô sèmbè, awulia,
'nlè, Anyambiè e ga vôginlo
Rera: igamba nyinlo ny' alwanle
23 gôre 'wè. Ndô awizi, awulinli'
Pitèr, inlè, Gènda gô nyuñ'
iyam' Satan: awè ibaku gôre miè:
konde ô nak' isaôn y' Anyambiè,
24 ndô isaôn y' anlaga. Vovo Jisu
awulinl' inlèngi yè, inlè, Jog'
ôm' abele sônga miè e ga nliminl'
okuw' wèmè, kè tômbinle krosi
25 yè, av̄enga miè. Konde ôm' edu
ô bele sunginl' emènlo zè, e be
periza zô; nl' ôm' edu ô be periz'
emènlo zè g' ôñwanj' iwam', e be
26 dènga zô. Konde ôba nde wi re
nl' ôma, ja anyenle ntye yôdu,
averiz' inlinl' inyè? ge ande zi r'
ôma ko pa gw' avende m' inlinl'
27 inyè? Konde Ôñwa w' ôma e be
bia nl' ivenda nya Rer' iyè nl'
ienjèl sè nla yè; egômbe mè e be
p' ôm' edu ga nt' ar' ijanj' isè.
28 Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè,
R' awèwo gôre waô wi re vènlo
gôre, wi re w' alemb' ijuwa, kaô
w' ajenl' Ôñwa w' Ôma e bia gw'
inlongo nyè.

17 Ntyugu ôrôwa piaganla pa,
Jisu awongi Pitèr nli Jems nli
Jan y' ôñworer' iyè, avanda nla
waô gô nômba ndôndwi, waô
2 dadiè. Nl' agalunliô egolanli zè
gw' azyô maô, nl' ôzyô wè w'
av̄ambi ga nkômbe, nl' ingoi sè s'
3 arwenli pupu g' ôzange. Nla vô-
nla, awôwunli gôre waô Môsès
4 nl' Elias nkambaga nla yè. Nl'
ayiviri Pitèr awulinli Jisu, inlè,
Rera, re mbia gôre 'zwè gô dwanla
vènlô: ja w' ajivira, m' be nôga
vènlo sapala raro, eñori gôre 'wè,
nl' eñori gôre Môsès, nl' eñori
5 gôr' Elias. Gw' agambagiè yenlo,
vônla, evindi eyombwi z' aliv̄inli
waô, nla vônla, inyôi avila gw'
evindi ny' awul', inlè, Winlo nl'
Ôñwanl' iyam' ô tondô miè, mi
jenle mbia gôre yè; yoginlônli
6 yè. Nla gw' ayogiô inlèngi w'
avôswi, azyô maô gô ntye, aria
7 pôlô. Nl' av̄ienli Jisu av̄ata waô,
awulia, 'nlè, Nlongwanli, ko ari-
8 anli. Nla gw' arômbinli waô

antyo maô, wi jenl' ôma nyènlè,
9 kaô Jisu dadiè. Gw' azuminlagi
waô avila gô nômba, Jisu azômbi
waô, inlè, Awulinlianl' ôm' edu
ndaga y' ajenlô anlwè, kaô Ôñwa
w' ôma atôngwa avila gw' ijuwa.
10 Nl' av̄ambiô yè nl' inlèngi yè,
inlè, Ezande zi bulia irèndisi,
11 inlè, Elias e ga lônge bie? Awi-
nliziè awulinlia waô, inlè, Rèti
Elias e bia, kè dwanliz' isaôn
12 yôdu. Ndô mi bulinlia 'nlwè
inlè, Elias are bia pa, ko w' amiè
du; ndô w' alendi gôre yè nt'
arondi waô. Yenlo kè Ôñwa w'
ôma e be jenl' azyingô gôre waô.
13 Vovo agôtiz' inlèngi, inlè, agambi
nla waô g' ôñwanja wi Jan yi
Baptist.
14 Gw' av̄ienli waô gôr' anlaga, av̄ie-
nl' ôma gôre yè, alov̄inlè akotolo,
15 awulia, 'nlè, Rera, vôginl' ôñwa-
nl' iyam', konde ar' eranlia, e
jenle njuke mpôlô: konde gômbe
yenge e poswa g' ôgônli nli gô-
16 mbe yenge gw' anlingô. Nl'
av̄agi miè yè gôr' inlèngi yo, ndô
17 wi jolie jingè. Nl' awinlizi Jisu
awulia, 'nlè, E! ivôñña nyi r' ibe-
kelia fo, nli feva pa kè, ôlingô sè
wi be dwanla miè nla 'nlwè? ôli-
ngô sè wi be sindinla miè 'nlwè?
18 Vaganliè gunlu gôre miè. Nl'
azèmbi Jisu azèmb' inlinl' iv̄e,
ko nyô kogwa avila gôre yè; nl'
ayingiô ôñwanla avila gw' igwèra
19 mè. Vovo av̄ienl' inlèngi gôre
Jisu, waô anka, awulia, 'nlè,
20 Azwè jolie tômba nyô sè? Nl'
awulinliô waô nle Jisu, inlè, G'
ôñwanja w' itwavekeli' sanli:
konde giligili, mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Ja 'nlw' adwanla nl' ibeke-
lia g' intyo nyi mutard, gambènl'
anlw' abulinlie nômba yinlo,
inlè, Lubwa vènlo; agènda gô-
nlo, ko yô dubwa; nla zyel' ezo-
ma zi re z' ayoliô nle 'nlwè.
22 Nla gw' alwanlagi waô gô Galile.
Jisu awulinli waô, inlè, Ôñwa w'
ôma e be nozô gw' ago m' anlaga;
23 ko waô jônlè; nli ntyugu yi
ntyarô e be tôngunliô. Nl' aye-
nli waô ekèv̄' evôlô.
24 Gw' av̄ienli waô gô Kapèrnaum,
waô w' awongagi mpagô w' av̄i-
enli gôre Pitèr, awulia, 'nlè, Ônlè-
25 nji wanli e pa pe mpagô? Nl'
awuliè, inlè, Iñ. Nla gw' ayingi-
nliè gô nagô, Jisu alônge kambi
nla yè, awulia, 'nlè, Ô pikilia sè,
Simon? aga wi ntye wi bong'
ôba ge mpagô avila gôre mande?
avila gôr' awanl' iwaô ge anlag'
26 amori? Awuli Pitèr, inlè, Avila
gôr' anlag' amori. Vovo awuli-
nliô nle Jisu, inlè, Awanla sa-
27 mbô wi re dièngadiènga. Ndô
azwè vende kweza waô, gènda
gw' eliv̄a, ko dow' ilowo; nl'
ev̄èrè zi dônge bôwunlia, wonga
zô; nla gô be nungunlo ôgwanla
wa zô, ô be jenle syika: wonga
yô ava waô g' ôzamb' iwam' nl'
iwo.

18 Igwèra mè av̄ienl' inlèngi
gôre Jisu, awulia, 'nlè, Ômo
'mpôlô gw' inlongo ny' ôrôwa
2 mande? Nl' aweyi Jisu awey'
ôñworumbe, awelè gô garegare
3 yaô, awulia, 'nlè, Giligili mi bu-
linlia 'nlwè, inlè, Kaô anlw'
akalwa, alwanla g' awarumbe,
anlw' ayinginle gw' inlongo ny'
4 ôrôwa. Ôm' edu sambô ô be syô-
nli' ôkuw' wè g' ôñworumbe
winlo, ayè ômo mpôlô gw' inlo-
5 ngo ny' ôrôwa. Nl' ôm' edu ô be
bong' ôñworumbe ônlongo winlo
gw' in' inyam', e bonga miè.
6 Ndô ôm' edu ô be kwez' ômori
gôr' awangô winlo wi bekelia
miè, to dwanle mbia gôre yè inlè,
idô nyi kilinl' imba nyi ga liriô
g' ômpele wè ko yè dominla g'
7 ôronga wi ntyua. Azyile gô ntye

g' ôñwanja w' ikweza! konde
rèti ikweza si be bia, ndô azyile
8 gôr' ôma mè ô bag' ikweza. Nla
ja ôgo wo ge ôgôlô w' akwezo, re-
nla wô nkwĭ, ko fala wô avila
gôre 'wè: re mbia gôre 'wè gô
jinginla gw' emènlo ebôke g'
enlèm̃a, viaganlô nla gô dwa nl'
ago ambanli ge nl' agôlô ambanli
gô falô g' ôgônli w' egômbe zôdu.
9 Nla ja intyo nyo ny' akwezo, rô-
kunla nyô, ko fala nyô avila gôre
'wè: re mbia gôre 'wè gô jinginla
gw' emènlo nl' intyo im̃ori, viaga-
nlô nla gô dwa nl' antyo ambanli
10 gô falô gw' elôngô z' ôgônli. Geli-
manli, anlwè vende pèdi' ôm̃ori
gôr' awangô winlo; konde mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Ienjèl saô g'
ôrôwa, si pônl' ôzyô wa Rer' iyam'
yi re g' ôrôwa pèkèpèkè.
12 Anlwè tanga sè? Jog' ôm' are
nli nkama y' adombe, ko im̃ori
gô mô pera, e pa tig' agôm̃i enlo-
gôm̃i nl' adombe enlogôm̃i, ko yè
kènda gw' inômba awuta nyô nyi
13 re pera pa? Nla j' atwa 'nlè e dè-
nga nyô, rèti mi bulinlia 'nlwè,
inlè, e jenla nyô mbia viaganlô
nl' agôm̃i enlogôm̃i nl' adombe
14 enlogôm̃i mi re mi pa pera. Ye-
nlo kè arange ntondinli ya Rer'
iyanli yi re g' ôrôwa, inlè, ôm̃ori
gôr' awangô winlo e ga vere.
15 Nla ja ôñworer' iyo adendo mbe,
gè tevunlè awè nl' ayè anka: j' ajo-
ginlô 'wè, gambènlè w' adèng' ô-
16 ñworer' iyo. Nla ja ayoginlô 'wè,
wonga nla 'wè ôm̃ori ge av̄anli
inlè, gw' agwanla m' iyenl' imba-
nli ge irarô, igamb' iedu nyi ga
17 lwanlizô. Nla ja ayoginlô waô, ra-
kilie ñandô; nla ja ayoginlô ñandô,
e ga lwanle gôre 'wè g' ômo re e *mi'*
18 Anyambiè nla ga publikan. Rèti
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ôsaôn
wedu wi be diriô 'nlwè gô ntye,
wô kè wi be diriô g' ôrôwa: nl'
ôsaôn wedu wi be purunlô 'nlwè
gô ntye wô kè wi be purunlô g'
19 ôrôwa. Mi fo bulinlia 'nlwè,
inlè, Jogo av̄anli gôre 'nlwè w'
akwezanganla gô ntye g' ôñwanja
wi ndag' iedu yi be bambiô waô,
yi be dendinlô waô nle Rer' iyam'
20 yi re g' ôrôwa. Konde gô r' av̄a-
nli ge ararô datanla pa gw' in'
inyam', gôgô re miè gô garegare
yaô.
21 Vovo av̄ienli Pitèr gôre yè awu-
lia, 'nlè, Nyongo mia be dendinlô
miè mbe nl' ôñworer' iyam', ko
miè nyezè? nyongo ôrogènlô?
22 Jisu awulinliè, inlè, Mi pa buli-
nlio, inlè, vo nyongo ôrogènlô,
ndô vo nyongo ôrogènlô agôm̃i
23 ôrogènlô. Yenlo inlongo ny' ôrô-
wa nyi r' egolanli g' ôga ô v̄eli
bonge ntangô gôr' inyôngô sè.
24 Nla gw' avakiliè bonge ntangô
av̄agiô gôre yè ôm̃ori ô nwanliè
25 igôm̃i ny' intozèn s' italent. Ndô
gô re 'nlè e pegaga nl' eza zi pa,
rer' iyè azômbi 'nlè, e ga gôlô nl'
ôñwant' wè nl' awanli wè nli ya
yôdu y' avegagi nla yè; ko inwa-
26 nla mènlizô. Yenlo avôswi nyô-
ngô mè gô ntye, azavinla, awulia,
'nlè, Rera, venginla miè, gambè
27 m' be po sôdu. Nl' avôginli rerè
yi nyôngô mè avôginlè, avurunlè,
28 anyez' inwanla mè. Ndô nyôngô
mè agogwi alèng' ôm̃ori w' inyô-
ngô nla yè ô nwanliè nkama y'
ifura: nl' agôtiè yè, aviarè g' ôngô-
nga, awulia, 'nlè, V' inwanl' iso.
29 Yenlo nyôngô nla yè avôswi
gô ntye, agwenlè nkolo, inlè, Ve-
30 nginla miè gambè m' be po. Ndô
e jivira du; ndô agèndi awelè gô
31 ntyôgô, kaô ap' inwanla mè. Nla
gw' ayenl' inyôngô nla yè nt'
arwenli, w' ayenl' ekèv̄' ev̄ôlô; nl'
av̄ienli waô arakili rer' iyaô isa-
32 ôn yôdu y' arwenli. Vovo rerè yi
nyôngô mè aweliè, awulinliè 'nlè,

Nyôngô mbe, mi anyezo inwa-
nla mè sôdu, konde ô gwenli miè
33 nkolo: zye kwèkwè gôre 'wè gô
pôginla kè nyôngô nla 'wè, nt'
34 avôginli miè 'wè? Nl' aṽendi
rer' iyè anozinlè gô jenlizô azyi-
ngô, kaô ap' inwanl' isè sôdu.
35 Yenlo kè Rer' iyam' yi re g' ôrôwa
e be dendinla 'nlwè, kaô anlw'
anyezanla gw' irèm̃' iyanli ôm'
edu ôñworer' iyè.

19 Nl' arwenl' inlè, gw' amènlizi
Jisu agamba minlo, alubwi gô
Galile, aṽia gô wôgô yi Judia g'
2 ôzamb' ôm̃ori wi Jordan. Nl'
azôngiô yè nl' anlag' awenge; nl'
ayingiè waô vovo.
3 Nl' aṽienli gôre yè Ifarisi nde-
mbagè awulia, 'nlè, Re kwèkwè
gôr' ôma gô tômb' ôñwant' wè gô
4 ndag' iedu? Nl' awinlizìè, awu-
linlia waô, inlè, Anlwè pa tangu-
nla, inlè, ayè ô vangi waô avila
gw' ipakilia avangi waô ônlôm̃e
5 nl' ôñwantô, awulia, 'nlè, G'
ôñwanja w' igamba nyinlo ônlô-
m̃e e ga rige rer' iyè nli ngi yè,
alwa jôngô pa gôr' ôñwant' wè,
ko waô aṽanli dwanl' ôzyônli
6 ômô? Yenlo wi zyel' aṽanli nyè-
nlè ndô ôzyônli ômô. Eza z' ayô-
ngiô nl' Anyambiè sambô, z' aṽa-
7 ngunliô nl' ôma. W' awulinliè,
inlè, Sambô Môsès azômbi gô p'
ezangô z' itômbô arômb' ôñwantô
8 sè? Awulinli waô, inlè, Môsès,
g' ôñwanja wi njolinli y' irèm̃'
iyanli, ayiviri 'nlwè tômb' antô
wanli: ndô pegaga yenlo avila gw'
9 ipakilia. Mi bulinlia 'nlwè kè,
inlè, Ôm' edu ô tômb' ôñwant'
wè, kaô gô ntinla y' ôṽelanlô, kè
jômb' ôñwènlè, e nanla nla wi-
nganli: nl' ayè ô jômbè ô re tô-
mbô pa e nanla nla winganli.
10 Inlèngi y' awulinliè, inlè, J'
adwanla yenlo gôr' ônlôm̃e nl'
ôñwant' wè, gambènlè zyele mbia
11 gôjômba. Ndô awulinli waô, inlè,
Arang' anlaga waôdu ko bong'
igamba nyinlo, ndô kaô waô
12 wi pô nyô. Konde r' ivèngunli
y' ayanliô yenlo, avila gw' ambu-
m̃u m' ingi saô: r' ivèngunli kè
y' avèngunliô nl' anlaga: r' ivè-
ngunli kè y' avèngunli' ikuw'
iyaô g' ôñwanja w' inlongo ny'
Anyambiè. Ômo re ko jolie
bong' igamba mè, e ga wonge
nyô.
13 Vovo aṽagiô gôre yè awanla,
inlè, e ga ralie ago mè gôre waô,
agambinla; ndô inlèngi yè y'
14 alegi waô. Ndô Jisu awuli, 'nlè,
Yiviranl' awanla, ko aleganli
waô bia gôre miè: konde inlongo
ny' ôrôwa nyô nl' ônlongo winlo.
15 Nl' aralìè waô ago, alubwa vovo.
16 Nla vônla, ôm' aṽienli awulinliè,
inlè, Ônlènji, ezom' eṽia ande zi
be dendô miè, ko miè dwanla nl'
17 em̃ènlo z' egômbe zôdu? Nl'
awulinliè yè, inlè, Ezande zi ba-
mbio miè g' ôñwanja w' eza zi r'
eṽia? R' ôm̃ori ô r' ômbia; ndô
ja w' abele jinginla gw' em̃ènlo,
18 venjavenj' ampanga. Awulinliè
yè, inlè, Ampanga mi? Awuli
Jisu, inlè, Ayônl' ôma, Anlanla
nla winganli, Ayufa, Aṽerinla,
19 Lube rer' iyo nli ngi yo, ko tônd'
ôganganlô wo g' ôkuw' womè.
20 Awulinliô yè nl' iwanjo, inlè, Mi-
nlo môdu mi are mô penjavenja
21 pa: ezande zi pe butô miè? Jisu
awulinliè, 'nlè, Ja w' abele dwanla
keka pa, gè kôle ya yi re nla 'wè,
ava gôr' iyunge, gambènlè ô be
dwanla nl' igumba g' ôrôwa: ko
22 bia azônga miè. Ndô gw' ayo-
giô iwanjo igamba nyinlo, agè-
ndagi gèṽagèṽa: konde avegagi
nl' anliv' am̃enge.
23 Nl' awuli Jisu awulinli inlèngi
yè, inlè, Rèti mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Enlam̃i e be sile jinginla

24 gw‘ inlongo ny‘ ôrôwa. Mi fo
bulinlia ’nlwè, inlè, Re dèla gô
shamô gô pokosa gw‘ igola nyi
ntômbô, viaganlô nla gôr‘ enlam̃i
gô jinginla gw‘ inlongo ny‘ ôrô-
25 wa. Nla gw‘ ayogiô inlèngi w‘
am̃ami pôlô, awulia, ’nlè, Mande
26 sambô ko jolie sunginlô? Jisu
avônli waô, awulinlia waô, inlè,
Gôr‘ anlaga y‘ ayoliô; ndô gôr‘
Anyambiè isaôn yôdu ko joliô.
27 Vovo awinlizi Pitèr, awulinliè,
’nlè, Vônla, azw‘ are tiga pe
yoma yôdu azôngo; ezande sa-
28 mbô zi be dwanla gôre ’zwè. Nl‘
awulinliô waô nle Jisu, inlè, Rèti
mi bulinlía ’nlwè, inlè, anlwè yi
re sônga pa miè, gw‘ ijanlô ijonla
gô be dwanl‘ Ôñwa w‘ ôma tu gw‘
eka z‘ ivend‘ inyè, anlwè kè
anlwè be dwanla tu gw‘ igôm̃i
nyi ka nli ka ṽanli, njèkèliag‘
igôm̃i ny‘ imbuve nl‘ imbuv‘
29 imbanli si Israèl. Nl‘ ôm‘ edu ô
re tiga p‘ inagô, ge awongwè
anlôm̃e, ge awôngwè antô, ge
rerè, ge ngwè, ge ôñwantô, ge
awanla, ge intyaga, g‘ ôñwanja
w‘ in‘ inyam‘, e be pô nkama y‘
inyongo, ayig‘ em̃ènlo z‘ egômbe
30 zôdu. Ndô alông‘ awenge wi be
nuunla, nl‘ anuunla wi be dônga.

20 Konde inlongo ny‘ ôrôwa nyi
r‘ egolanli g‘ ônlivi wi nagô, ô
gèndi ibanga sôdu gô panganla
nl‘ anlaga gô janja gô ntyag‘ iyè
2 y‘ igoli. Nl‘ ayè panganla pa nli
mongi janja, fura gô ntyugu, arô-
3 m̃i waô gô ntyag‘ iyè. Nl‘ agè-
ndiè vo igwèra nyararô ny‘ ôwe-
nja, ayenl‘ am̃ori wi kumanla
4 gw‘ igôlinlô evilô fo. Nl‘ awuli-
nliè waô, inlè, Gèndanli ’nlwè kè
gô ntyaga, nl‘ eza zi re kwèkwè
m‘ be pa ’nlwè. Nl‘ agèndi waô.
5 Nl‘ avo kèndiè vo igwèra nyôrô-
wa, nl‘ igwèra ny‘ enlogôm̃i,
6 alend‘ egolanli mèmô. Nl‘ agè-
ndiè vo igôm̃i ny‘ agwèra nl‘
igwèr‘ im̃ori, alèng‘ am̃ori wi ku-
manla, awulinlia waô, inlè, Eza-
nde zi kumanla ’nlwè vènlo
7 ôwenja wôdu evilô fo? W‘ awuli-
nliè, inlè, Konde zyel‘ ômo re
panganla pa nla ’zwè. Awulinli
waô, inlè, Anlwè kè, gèndaganli
gô ntyaga, nl‘ eza zi re kwèkwè zi
8 be pô ’nlwè. Gw‘ arwenli nkôlô,
ônlivi wi ntyaga awulinli nyôngô
yè, inlè, Welie mongi janja, ko
pa waô ipa, mpakiliaga gôr‘ anu-
9 unla agènda gôr‘ alônga. Nla
gw‘ aṽienli waô w‘ avakili janja
vo igôm̃i ny‘ agwèra nl‘ igwèr‘
im̃ori, w‘ aṽenliô ôm‘ edu fura.
10 Nla gw‘ aṽienl‘ alônga w‘ avikili
’nlè, wi be pô viaganlô; nl‘ ave-
11 nliô waô kè ôm‘ edu fura. Nla
gw‘ aṽenliô waô w‘ alagalagi gôr‘
12 ônlivi wi nagô, awulia, ’nlè, anu-
unla winlo, w‘ ajanja kaô igwèr‘
im̃ori, ko ’wè panga waô egolanli
ga ’zwè, yi re sindinla p‘ irwanlô
ny‘ ôwenja; nli mpiu y‘ ôñwei.
13 Ndô awinlizi awulinli‘ ôm̃ori gôre
waô, inlè, Ndegô, m‘ pa dendo
mbe: ô pa panganla nla miè
14 fura? Wong‘ iyo ko kèndaga;
mi bele p‘ ônuunla winlo g‘ awè.
15 Zyele kwèkwè gôre miè gô denda
nte tonda miè nli yom‘ iyam̃i
mè? Ge intyo nyo nyi r‘ iṽe ko-
16 nde mi ar‘ ômbia? Yenlo anu-
unla wi be dônga, nl‘ alônga wi
be nuunla.
17 Gw‘ avandagi Jisu gô Jerusalèm,
awong‘ igôm̃i ny‘ inlèngi nl‘
inlèng‘ imbanli g‘ ôzamba gô
18 mponlo, awulinli waô, inlè, Vô-
nla, azwè panda gô Jerusalèm;
nl‘ Ôñwa w‘ ôma e be kôtizô gôr‘
iminis‘ impôlô nl‘ irèndisi; ko
19 waô pè ôgara w‘ ijuwa, anozè gôr‘
anlongo gô syèliô nla gô syiwô
nla gô banliô gô kros: nli ntyugu
yi ntyarô e be tôngwa.

20 Vovo av̄ienli gôre yè ngwè y'
awanla wi Zèbède nl' awanl' iwè
nla yè, azavinlè, av̄ambiè ndaga.
21 Nl' awulinliè yè, inlè, Ô bel'
ande? Awulinliè yè, inlè, Yivira
'nlè, awanl' iyam' av̄anli winlo,
wi ga lwanle tu gw' inlongo nyo,
ôm̄ori z' ôgo wo ônlôm̄iè, nl' ôm̄o-
22 ri g' ôgo wo ônyantwè. Ndô Jisu
awinlizi awulia, 'nlè, Anlwè pa
mia nte bambia 'nlwè. Anlwè ko
jong' imogi nyi be jongô miè?
W' awulinliè, 'nlè, Azwè ko jolia.
23 Nl' awulinliè waô, inlè, Rèti
anlwè be jong' imogi nyam': ndô
gô dwanla tu g' ôgo wam' ônlôm̄iè
nla gô nyantwè, arang' iyam' gô
pa, ndô yi be pô waô w' agekizô
24 yô nle Rer' iyam'. Nla gw' ayo-
giô igôm̄i ny' inlèngi, w' av̄endi-
25 nl' awarer' iyaô av̄anli. Ndô Jisu
aweli waô gôre yè, awulia, 'nlè,
Anlw' avôrô, inlè, ivanginli y'
anlongo yi panginla waô, nl'
avôlô wi bong' anyanga gôre
26 waô. Alwanlize yenlo gôre 'nlwè,
ndô ôm' edu ô bele dwanl' ôm'
ômpôlô gôre 'nlwè, e ga lwa-
27 nl' ômo janjinla 'nlwè. Nl' ôm'
edu ô bele dwanla gw' ewônjô
gôre 'nlwè, e ga lwanle nyôngô
28 yanli: ga nt' ar' Ôn̄wa w' ôma, e
bia gô janjinlô, ndô gô janjinla,
nla gô p' em̄ènlo zè ôlandunlô w'
awenge.
29 Nla gw' alubwi waô gô Jèrikô,
30 azôngiô nl' anlag' awenge. Nla
vonla, apoku ambanli tu g' ôza-
mba wi mponlo, gw' ayogiô waô,
inlè, Jisu e piaganla, w' alaginlè,
awulia 'nlè, Vôginla 'zwè Rera,
31 ôn̄wa wi David. Nl' alegiô waô
nl' anlaga inlè wi ga lwanle do:
ndô w' arôngi viaganlô inlè, Vô-
ginla 'zwè Rera, Ôn̄wa wi David.
32 Nl' agumanli Jisu gôre, awelia
waô, awulia, 'nlè, Anlwè bela
33 miè dendinla 'nlwè ande? W'
awulinliè, 'nlè, Rera, antyo mazyô
34 mi ga nlungunlô. Nl' avôginli
Jisu avôginla waô, av̄at' antyo
maô: nl' anlungw' antyo maô
pele ko waô sôngè.

21 Gw' aruri waô pièrè nli Jeru-
salèm, av̄ia gô Bèthpaj gô nô-
mba y' Ioliv, vovo arôm̄i Jisu
2 inlèng' imbanli, awulinlia waô,
inlè, Gèndanli gô nkala yi re swa-
swo nla 'nlwè; vovo be jenla
'nlwè pele buru diriô pa nl' ôn̄wo
buru nla yô: vurunlanli sô ko
3 baganli sô gôre miè. Nla jog' ôm'
abulinlia 'nlwè ndaga, wulianl',
inlè, Rerè are nl' isyolo nla sô;
4 nl' ayè be sunge tôm̄a sô. Yinlo
y' arwenl' inlè, ko twa rèti iga-
5 mba ny' ôvogisi, inlè, Wulinlia-
nl' ôn̄wo n̄wantô wi Sion, inlè,
Vônla, ôg' iwo e bia gôre 'wè
kendekende, panda pa gô buru,
6 vanganl' ôn̄wo buru. Nl' agèndi
inlèngi alenda nt' azômbiô waô
7 nle Jisu. Nl' av̄agi waô buru nl'
ôn̄wanla, arali ingoi saô gô sô;
nl' alwanli Jisu tu gô sô gô buru.
8 Nl' anlag' awenge w' azyambunl'
ingoi saô gô mponlo, nl' awènlè
w' arenl' ampare mi rere, ayanlia
9 mô gô mponlo. Nl' inkondo s'
agèndi gô bôsyô nla s' azôngi gô
nyum̄a, s' awôginli, 'nlè, Ôzana
gôr' Ôn̄wa wi David: Ôzavinlô
gôre yè ô bia gw' ina nya Rerè;
10 Ôzana gw' igônlô mè. Nla gw'
av̄ienliè gô Jerusalèm, nkala yô-
du y' azyugiô, awulia, 'nlè, Winlo
11 mande? Nl' awuli anlaga, inlè,
Winlo nle Jisu y' ôvogisi y' avili
gô Nazarèth yi Galile.
12 Nl' ayinginli Jisu gô nagô y'
Anyambiè, agogunlia waôdu w'
agôlagi anlivaga gôgô; nl' awô-
nliè bundu itavuru si mongi pe-
ngakanle syika, nl' alwanlô mi
13 mongi kôl' abembe. Nl' awulinliè
waô, inlè, Re tèndô pa, inlè, Nag'

wam̃‘ yi be fweliô inlè, nagô y‘ ika-
mbinla: ndô anlw‘ are yô panga p‘
14 ôbulungu w‘ ife. Nl‘ aṽienl‘ apo-
ku nli nlèm̃a gôre yè gô nagô y‘
15 Anyambiè, nl‘ arôlizè waô. Ndô
gw‘ ayenl‘ iminis‘ impôlô nl‘ irè-
ndisi ayenl‘ isaôn yi mamô y‘ ale-
ndiô ndè, nl‘ awanla wi bôginla
gô nagô y‘ Anyambiè, awulia ’nlè,
Ôzana gôr‘ Ôñwa wi David; w‘
16 aṽendi, awulinliè, inlè, Ô jogo
nte bulie mongi sinlo? Jisu awu-
linli waô, inlè, Iñ; anlwè pa ta-
ngunla nli mori, inlè, Avila gw‘
agwanla m‘ awanla nli keikei ô
17 re kekiza p‘ isuminlia? Nl‘ ari-
giè waô, agogwa avila gô nkala,
agènda gô Bèthani; nl‘ anlanliè
vovo.
18 Ibanga, gw‘ awinyagè gô nkala,
19 ayogiô njanla. Nl‘ ayenliè erere
z‘ ifig g‘ ôzamba wi mponlo, aṽia
gô zô, ndô e dèng‘ ezoma gô zô
kaô ijavi; nl‘ awulinliè zô, inlè,
Alwanl‘ ilônda nyènlè avila gôre
’wè agènda gô konlako. Nl‘ ayô-
20 m̃i erere pele. Nla gw‘ ayenl‘
inlèngi w‘ am̃ami, awulia, ’nlè,
21 Erere z‘ asungi jôma yenlo? Awi-
nlizi Jisu awulinlia waô, inlè,
Rèti mi bulinlia ’nlwè, inlè, Ja
’nlw‘ adwanla nl‘ ibekelia ko
’nlw‘ alôve mpaga, anlwè be de-
nda aranga nt‘ alendiô gw‘ erere
z‘ ifig dadiè, ndô vanganl‘ anlw‘
abulinlie nômba yinlo, inlè, Rô-
mbinlô ko falô gô ntyuṽa, yi be
22 dendô. Nl‘ isaôn yôdu yi be ba-
mbiô ’nlwè gw‘ ikambinla, mbe-
keliaga, yi be pô ’nlwè.
23 Ayè jinginla pa gô nagô y‘ Anya-
mbiè, iminis‘ impôlô nl‘ anlero
w‘ anlaga w‘ aṽienli gôre yè gw‘
anlènjagiè, awulia, ’nlè, Nl‘ inya-
nga nde nyi dendô ndô isaôn
yinlo? ô venlio k‘ inyanga nyi-
24 nlo mande? Awinlizi Jisu awu-
linlia waô, inlè, Miè kè m‘ be ba-
mbia ’nlwè igamb‘ im̃ori; ja ’nlw‘
abulinlia miè nyô, gambènlè miè
kè m‘ be bulinlia ’nlwè inyanga
25 nyi dendô miè isaôn yinlo. Mba-
ptaizinli yi Jan y‘ avili gwi? avila
g‘ ôrôwa mbè gôr‘ anlaga? Nl‘
agambanlagi waô, inlè, Ja ’zw‘
abulia, ’nlè, Avila g‘ ôrôwa, ga-
mbènl‘ abulinlia ’zwè, inlè, Sambô
26 anlw‘ ajasi bekeliè sè? Ndô ja
’zw‘ abulia, ’nlè, Y‘ avili gôr‘ anla-
ga; azwè ti‘ anlaga; konde waô-
27 du wi bonge Jan g‘ ôvogisi. Nl‘
awinlizi waô Jisu awulia, ’nle,
Azwè pa mia. Ayè kè awulinli
waô, inlè, Miè kè m‘ be bulinlia
’nlwè nl‘ inyanga nde nyi dendô
28 miè isaôn yinlo. Ndô anlwè ta-
nga sè? Ômo vegagi nl‘ aw‘ anlô-
m̃e aṽanli. Nl‘ aṽienliè gôr‘ ôlô-
nga awulia, ’nlè, Ôñw‘ am̃i, gè
29 janje nlènlo gô ntyaga. Nl‘ awi-
nliziè awulia, ’nlè, M‘ pa bela:
ndô avila vovo, anligi nkôndi,
30 agènda. Nl‘ aṽienliè gôr‘ ôm̃ori,
awulie ntaga mèmô: nl‘ ayiviriè
awulia, ’nlè, Mi kènda rera; ndô
31 e kènda du. Gôre waô aṽanli,
ô lendi ntondinli ya rer‘ iyè ma-
nde? W‘ awuli, ’nlè, Ôlônga.
Jisu awulinli waô, inlè, Giligili
mi bulinlia ’nlwè, inlè, Ipublikan
nli vôve wi kènda gô bôsyô yanli
32 gw‘ inlongo ny‘ Anyambiè. Ko-
nde Jan aṽienli gôre ’nlwè gô
mponlo y‘ ôgôre, ko ’nlw‘ aṽeke-
liè: ipublikan nli vôve w‘ aṽeke-
liè: nla gw‘ ayenli ’nlwè yenlo,
avila vovo kè anlwè pa nige nkô-
ndi, ko ’nlwè bekeliè.
33 Yogonli nkôgô mori: Avegag‘
ôma, ônlivi wi nagô, ô ṽènli
ntyaga y‘ igoli, agômbinla yô nl‘
ôgômba w‘ arèndè, arumbe mbô-
ra yi piar‘ ivè, anlôge nagô y‘
ipènginla; nl‘ aṽenliè yô gôre
mongi janja, agènda gô ntye nyè-
34 nlè. Nla gw‘ aruri egômbe z‘ ilô-

nda, arôm̃' inyôngô sè gôre mongi
35 janja gô bong' ilônd' iyè. Nl'
agôti mongi janja agôt' inyôngô
sè, azyiw' ôm̃ori, ayônl' ôm̃ori,
36 avung' ôm̃ori adô. Nl' avo tôm̃iè
inyôngô sinyènlè, viaganlô nl'
inônga: nl' alendinli mongi ja-
nja alendinla waô egolanli mèmô.
37 Ndô avila vovo, arôm̃i gôre waô
ôñwanl' iyè, awulia, 'nlè, Wi be bi-
38 mbi' ôñwanl' iyam'. Ndô mongi
janja, gw' ayenli waô ôñwanla,
w' awulianl', inlè, Winlo nl' ôyi-
gisi; ôvirôanli, azwè ga yônlè, ko
39 'zwè bong' ijig' isè. Nl' agôti waô
yè, arômbè gô ntyaga, ayônlè.
40 Gô be bie rerè yi ntyaga sambô, e
be dendinla mongi mèso ande?
41 W' awulinliè, inlè, E be jiliz'
anlag' av̄e mèwo nl' ijiliza sibe,
ave ntyaga y' igoli gôr' anlag'
awènlè, wi be pè ilônda gô gômbe
42 ya yô. Jisu awulinli waô inlè,
Anlwè pa tangunla nli mori gw'
irèndo, inlè, Idô ny' av̄ikiô nl'
inlôgisi nyô mèmô ny' atwenl'
ewônjô zi ntulungu: ndaga yinlo
y' avili gôre Rerè, yi re kè ndaga
43 yi mamô gw' antyo mazyô? Ye-
nlo bulinlia miè 'nlwè, inlè, Inlo-
ngo ny' Anyambiè nyi be bongi-
nlô 'nlwè, ko nyô pô anlaga wi
44 janlag' ilônda ya nyô. Nl' ôm'
edu ô pôswa gw' idô nyinlo, e be
jaruayarua; ndô ôm' edu ô be pô-
syunliô nle nyô, nyi be kilè ga
45 ntyèngè. Nla gw' ayogliô iminis'
impôlô nl' Ifarisi ayogo inkôgô sè,
w' amienl' inlè, e kamba g' ôñwa-
46 nj' iwaô. Nla gw' av̄eli waô gô
kôtè, w' arienl' anlaga, konde w'
awongiè g' ôvogisi.

22 Nl' awinlizi Jisu avo kamba
nla waô nl' inkôgô, awulia,
2 'nlè, Inlongo ny' ôrôwa nyi r'
egolanli g' ôga ô vanginl' ôñwa-
3 nl' iyè ijômbanla; nl' arôm̃iè inyô-
ngô sè gô feye mongi w' aweliô
gw' ijômbanla: ndô wi jivire bia.
4 Avo tôm̃è inyôngô sinyènlè, awu-
lia, 'nlè, Wulinlianli mongi w'
aweliô, inlè, Vônla, mi akekizi
ntyagô yam': inyare sam' nl'
inyam' isam' impom̃i s' ajônliô,
nli ya yôdu y' akeki: yôgônli gô
5 ntyagô y' ijômbanla. Ndô wi pe-
gaga nl' isyolo vovo, agèndaga,
ôm̃ori gô ntyag' iyè nl' ôm̃ori gw'
6 ikôl' isè. Nl' am̃ori w' agôt'
inyôngô sè, avugiza waô, ayônla
7 waô. Nl' avendi ôga mè, arôm̃'
isozy' isè, ayiliz' iyônlisi mè, ave-
8 zye nkal' iyaô. Vovo awulinl'
inyôngô sè, inlè, Ijômbanla s'
akeki, ndô mongi w' aweliô wi
9 pegaga nl' inyanga. Gèndaganli
sambô gw' amarakanlô m' impo-
nlo, nli ntangô yi be dèngô 'nlwè
ko fwelianli waô gw' ijômbanla.
10 Nl' agèndi inyôngô mè gw' impo-
nlo, alatiza waôdu w' alèngiô
waô, av̄e nl' av̄ia: nl' ayônl' ijô-
11 mbanla nl' anlaga. Ndô gw'
ayinginli ôga gô pônla waô w'
avegagi tu, ayenli vovo ôm' ô re e
pegaga bora pe ngoi y' ijômbanla.
12 Nl' awulinliè yè, inlè, Ndeg'
wam̃', w' ajinginla gunlu ngoi y'
13 ijômbanla fo sè? Nl' arwenliè
do. Vovo ôga awulinli mongi
pènginla, inlè, Gôranliè, ago nl'
agôlô, ko falanli yè gô mpiri yado-
v̄adov̄a; gôgô be dwanl' edingô
14 nli nkègèrè y' ano. Konde awe-
nge wi re fweliô pa, ndô awèwo
wi re pinjô pa.
15 Vovo agènd' Ifarisi, awônde mô-
ndo nt' are waô ko kôtè nl'
16 agamb' imè. Nl' arôm̃i waô gôre
yè inlèngi yaô nli nkumba yi Hè-
rod, w' awul', inlè, Ônlènji, azw'
avôrô, inlè, awè ôma wagiligili,
ô nènje mponlo y' Anyambiè nl'
ôrèti, ô naka k' ôm' edu, konde ô
17 pônl' azyô m' anlaga. Sambô wu-
linlia 'zwè, ô tanga sè? Re kwè-

kwè gô pe Sezar mpagô, ge gô dw'
18 ava? Ndô Jisu amienli avônlô
maô ambe, awulia, 'nlè, Ezande
zi demba 'nlwè miè, anlw' imbia-
19 gwanla? Ruminlianli miè syika
yi mpagô. Nl' av̄agi waô yè fura.
20 Nl' awulinliè waô, inlè, Edidi zi-
nlo za mande nl' irèndo yinlo kè?
21 W' awulinliè, inlè, Yi Sezar. Vo-
vo awulinli waô, inlè, Vanli Se-
zar ya yi Sezar, nl' Anyambiè kè
22 ya y' Anyambiè. Nla gw' ayogiô
waô w' am̃ami; nl' arigi waô yè,
agèndaga.
23 Ntyugu mèmô av̄ienli gôre yè
Isadusi si buliaga, 'nlè, Zyel' itô-
ngwa avila gw' ijuwa: nl' av̄ambi
24 waô yè, inlè, Ônlènji, Môsès
awuli, 'nlè, Jog' ôm' ajuwa awa-
nla fo, ôñwongi yè e ga yômb'
ôñwant' wè avôm̃iz' awanla gôr'
25 ôñwongi yè. Ndô avegagi gôre
'zwè, awongwè ôrogènlô: nl' ayô-
mbi ôlônga, kè juwa, arig' ôñwa-
nt' wè gôr' ôñwongi yè, konde
26 ayuwi ôñwanla fo; egolanli mè-
mô wav̄anli kè, nla wararô, agè-
27 nda g' ôrogènlô. Waôdu juwa pa
g' ônuunla ayuwi k' ôñwantô.
28 Sambô gw' itôngwa, e be dwanl'
ôñwantô wa mande gôre waô
ôrogènlô? Konde waôdu w' alwa-
29 nli nla yè. Awinlizi Jisu awuli-
nlia waô, inlè, Anlwè fema, konde
anlwè pa mi' irèndo ge ngulu y'
30 Anyambiè. Konde gw' itôngwa
wi jômba du ge jômbizô, ndô wi
re g' ienjèl s' Anyambiè g' ôrôwa.
31 Ndô g' ôñwanja w' itôngwa si
mongi wi re juwa pa, anlwè pa
tangunla nt' awulinliô 'nlwè nl'
32 Anyambiè, inlè, Miè nl' Anya-
mbiè yi Abraham, nl' Anyambiè
yi Izak, nl' Anyambiè yi Jakob?
Anyambiè arang' Anyambiè yi
bende, ndô yi mongi wi re bo.
33 Nla gw' ayogiô anlaga, w' am̃am'
inènj' isè.
34 Ndô Ifarisi gw' ayogiô waô, inlè,
alwanliz' Isadusi do, w' alatanli
35 mbôra mô. Nl' ôm̃ori gôre waô,
ônlènji w' ampanga, av̄ambi nde-
mbagè, awulia, 'nlè, Ônlènji, ôzô-
mbi' ômpôlô gw' ivanga nle wi?
36 Nl' awulinliô yè nle Jisu, inlè,
Ronde Rerè, Anyambiè yo, nl'
ôrèm̃' iwo wôdu, nl' inlinl' inyo
38 nyôdu, nl' ôgu wo wôdu. Winlo
nl' ôzômbi' ômpôlô nl' ôlônga.
39 Nla wimbanli wi r' egolanli ga
wô, inlè, Rond' ôganganlô wo ga
40 ôku' womè. Gw' isômbia sinlo
ibanli, dwanl' ivanga nyôdu nl'
ivogisi kè.
41 Nla gw' avegag' Ifarisi datanla
42 pa, Jisu av̄ambi waô, inlè, Anlwè
pikilia sè g' ôñwanja wi Krais?
Ayè ôñwa wa mande? W' awu-
43 linliè, 'nlè, Wi David. Awulinli
waô, inlè, Sambô David vo Inli-
nla e fweliè, inlè, Rera sè, gô
44 buliè, inlè, Rerè awulinli Rer'
iyam', inlè, Lwa tu g' ôgo wam'
ônlôm̃iè, kaô mi afel' ilôv̄alôv̄i
yo g' ôdôlôngô w' intyôzyô so?
45 Sambô ja David afweliè, inlè,
Rera, ayè ko dwanl' ôñwanl' iyè
46 sè? Nla joli' ôma fwinlizè iga-
mba, ge dèng' ôma nl' ôrèm̃a gô
fo bambiè ndaga nyènlè avila gô
ntyugu mè.

23 Egômbe mè Jisu agambi nl'
anlaga nl' inlèngi yè awulia,
2 'nlè, Irèndisi nl' Ifarisi wi dwa
3 tu gw' epwi zi Môsès. Sambô isa-
ôn yôdu yi bulinlia waô 'nlwè,
lendanli ko penjavenjanli yô:
ndô alendanli ga nt' ar' ijanj'
isaô: konde wi bulia, ndô wi de-
4 nda du. Konde wi kôr' arwanlô
alire nli jola gô twanlô, aralia mô
gw' ibega s' anlaga; ndô wi jivi-
re tômbinla mô waô mè nl' ôm̃ori
5 w' im̃enlô yaô. Ndô wi dend'
ijanj' isaô sôdu gô jenlô nl' anla-
ga: konde wi pang' ifilakteri saô

nl' ômpuzyu, avendi' anyègè m'
6 ingoi saô; wi tonda k' ilwanlô
iv̄ia gw' intyagô, nl' alwanlô mi
7 nlam̄i gw' inagô si Syonlo; nl'
ibôgizyô gw' agôlinlô, nla gô fwe-
8 liô nl' anlaga, inlè, Rabi. Ndô
anlw' aweliô, inlè, Rabi: konde
ôm̄ori nl' ônlènji wanli, nl' anlwè-
9 du anlwè awarerè. Awelianli k'
ôm' edu gô ntye, inlè, Rera: konde
ôm̄ori nle Rer' iyanli, ayè ô re g'
10 ôrôwa. Aweliônli kè inlè, inlè-
nji: konde ôm̄ori nl' Ônlènji wa-
11 nli, inlè, Krais. Ndô ômpôlô gôre
'nlwè e be dwanle nyôngô yanli.
12 Nl' ôm' edu ô pendi' ôku' wè, e
be syônliô; ndô ayè ô syônli' ôku'
wè, e be pendiô.
13 Ndô azyile gôre 'nlwè, irèndisi
nl' Ifarisi, imbiagwanla! konde
anlwè nunj' inlongo ny' ôrôwa
gw' azyô m' anlaga: konde anlwè
jinginla anlwè mè, nlo jivira waô
15 jinginla wi bele jinginla. Azyile
gôre 'nlwè, irèndisi nl' Ifarisi,
imbiagwanla! konde anlwè pi-
ngwavingwe ntyuv̄a nli ntye gô
pang' ônlèngi ôm̄ori; nla gw'
atwè yenlo, anlwè pangè ôñwa w'
elôngô z' ôgônli viaganlô nl' a-
16 nlwèmè nyongo mbanli. Azyile
gôre 'nlwè, apoku mi kèndi anla-
ga, wi bulia, 'nlè, Ôm' edu ô
tange nagô y' Anyambiè ôrangô,
zye mpongo; ndô ôm' edu ô ta-
nge syika yatenlatenla yi nagô y'
Anyambiè ôrangô, ega lend' ôra-
17 ngô mè. Anlwè dosyu nl' apoku:
konde evôlô nle zi, syika yatenla-
tenla, mbè nagô y' Anyambiè yi
18 dwanlize syika mè ôrunda? Wi
bulia kè, 'nlè, Ôm' edu ô tange
mbôra yi ntyagô ôrangô, zye
mpongo; ndô ôm' edu ô tang'
idav̄ia si re gô yô ôrangô, e ga
19 lend' ôrangô mè. Anlwè apoku:
konde evôlô nle zi, idav̄ia mè,
mbè mbôra yi ntyagô yi dwanliz'
20 idav̄ia ôrunda? Ayè sambô ô
tange mbôra yi ntyagô ôrangô, e
tanga yô ôrangô, nli ya yôdu yi re
21 gô yô. Nl' ayè ô tange nagô y'
Anyambiè ôrangô, e tanga yô
ôrangô, nl' ayè kè ô dwanla gô yô.
22 Nl' ayè ô tang' ôrôwa ôrangô, e
tang' eka z' Anyambiè ôrangô,
nl' ayè kè ô re tu gô zô.
23 Azyile gôre 'nlwè, irèndisi nl' Ifa-
risi, imbiagwanla! konde anlwè
p' em̄ori gw' igôm̄i zi nunduv̄èlè
nli anis nli kumin, ndô anlw' are
tiga p' isaôn iliri y' ivanga, inlè,
ijèkèlia, nl' ipôginla, nl' ibekelia:
ndô yinlo y' aro dendô nle 'nlwè,
24 ko 'nlw' ariga kè yonlo. Apoku
mi kèndi' anlaga: anlwè kanjunl'
ôfuru kô 'nlwè mènle nyare.
25 Azyile gôre 'nlwè, irèndisi nl' Ifa-
risi, imbiagwanla! konde anlwè
jôvunl' izamba y' imogi nl' epèlè,
ndô gô garegare, yi re ralie nl'
26 ikwèra nl' ibe. Aw' ipoku nyi
Farisi, lônge jôvunle garegare y'
imogi nl' epèlè, ko izamba ya yô
dwanla pupu kè.
27 Azyile gôre 'nlwè, irèndisi nl' Ifa-
risi, imbiagwanla! konde anlw'
ar' egolanli g' inagô si bende, ke-
mbô pa pupu; si re si mèpe jenlô
gw' igala, ndô gô garegare, si re
nli pa yi bende nl' isyèkè sôdu
28 ralie. Yenlo re 'nlwè kè, gw' iga-
la anlwè jenlanl' agôre gôr' anla-
ga, ndô gô gare anlw' are nl'
ômbiagwanla nl' ijanj' ibe ralie.
29 Azyile gôre 'nlwè, irèndisi nl' Ifa-
risi, imbiagwanla! konde anlwè
nôg' inagô si bende s' ivogisi,
30 amèpiz' irônginlô y' agôre, awu-
lia nlè, Arwe 'nlè azw' avegagi
gw' intyugu s' irer' isazyô, gavo
azwè diva nla waô gô ntyinla y'
31 ivogisi. Yenlo anlwè takilia gw'
iku' iyanlimè, inlè, anlwè nl' awa-
nla wi mongi w' ayônl' ivogisi.
32 Yônlianli sambô egènlizô z' irer'

33 isanli. Anlw' im̃amba, anlw'
awanla w' impenli, anlwè ko fang'
34 elôngô z' ôgônli sè? Yenlo vô-
nlanli, mi tôma gôre 'nlwè ivo-
gisi, nl' anlaga w' imia, nl' irè-
ndisi: nl' awèwo gôre waô wi be
jônlô nle 'nlwè, aṽanliô gô kros;
nl' awèwo wi be syiwô gw' inagô
sanli si Syonlo, agombizô avila gô
35 nkala agènda gô nkala: ko 'nlwè
bienlô nle ntyinla y' agôre yôdu,
avila gô ntyinla yi Abèl y' ôgôre,
agènda gô ntyinla yi Zakaria y'
ôñwa wi Barakia, ô yônliô nle
'nlwè ntyo nagô y' Anyambiè nli
36 mbôra yi ntyagô. Rèti mi buli-
nlia 'nlwè, inlè, Isaôn yinlo yôdu
yi be bia gôr' ivôm̃a nyinlo.
37 Jerusalèm, Jerusalèm, awè yi
jônl' ivogisi, avunga waô wi tô-
mô gôre 'wè adô! nyongo sinye-
nge mi aṽeli datiz' awanl' iwo, ga
nte datiz' ôbôta wi njogonli ala-
tiz' awanl' iwè gw' ampav' imè,
38 ndô anlwè jivira. Vônlanli, nag'
wanli y' atiganli gôre 'nlwè nte-
39 vô. Konde mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Anlwè be fo jenla miè nyè-
nlè, kaô anlw' abulia nlè, Ôzavi-
nlô gôre yè ô bia gw' ina nya
Rerè.

24 Nl' agogwi Jisu avila gô nagô
y' Anyambiè agèndaga; nl'
aṽienl' inlèngi yè gôre yè gô tu-
minliè nôginli yi nagô y' Anya-
2 mbiè. Ndô Jisu awulinli waô,
inlè, Anlwè pa jenle ya yinlo yô-
du? Giligili mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Ariganle vènlo idô gw' idô
nyi re ny' avôsyunlô.
3 Nla gw' alwanliè tu gô nômba
y' Ioliv, aṽienl' inlèngi yè gôre
yè, waô anka, awulia, 'nlè, Wu-
linlia 'zwè; isaôn yinlo yi be
twa egômbe zi? nl' ezande zi be
dwanl' elingiliô z' ibi' so, nla z'
4 isula si ntye yinlo? Nl' awinlizi
Jisu, awulinlia waô, inlè, Geli-
manli, ko aremizônli nl' ôm' edu.
5 Konde awenge wi be bia gw' in'
inyam', awulia, 'nlè, Miè nle
Krais; ko waô temiz' awenge.
6 Anlwè be jogo kè g' ôñwanja w'
agovi, nl' intyangô s' agovi: azyu-
gazyugônli; konde isaôn yinlo
yi ga rwe; ndô ntyai yi pa twa.
7 Konde inlongo nyi be kumanla
gô nwa nl' inlongo, nl' ivenda gô
nwa nl' ivenda: be dwanla k'
injanla nl' isyugazyugia si ntye
8 gw' imbôra. Ndô isaôn yinlo yô-
9 du nl' ipakilia s' injuke. Vovo
be nozinla waô 'nlwè gô jenlizô
azyingô, ayônla 'nlwè: anlwè be
numbô kè nl' anlongo môdu g'
10 ôñwanja w' in' inyam'. Nl' egô-
mbe mè awenge wi be kwezô, ko
11 waô nozanla, anumbanla. Be
nongwa k' ivogisi y' inôka imie-
12 nge, aremiz' awenge. Nla g'
ôñwanja w' ibunla s' ipava, ito-
13 nda s' awenge si be ponla. Ndô
ayè ô be kongwa gô ntyai e be su-
14 nginlô. Nli ntyangô mbia yinlo
y' inlongo yi be kambinlô gô ntye
yôdu, gô dwanl' atakwè gw' anlo-
ngo môdu; gambènlè ntyai y'
atwa.
15 Sambô gô be jenla 'nlwè eza z'
isyèkè zi jiliza, z' agambiô nle Da-
nièl p' ôvogisi, nkumanlaga gô
mbôra y' ôrunda, (ayè ô tangunla
16 e ga gôtize,) vovo waô wi re gô
Judia, wi ga wange gw' inômba.
17 Ayè ô re g' ôñwanjañwanja wi
nagô, e ga rig' azuminla gô bonge
18 yoma yi re gô nag' wè. Nl' ayè ô
re gô ntyaga, e ga rig' awinya gô
19 nyum̃a gô bonge ngoi yè. Ndô
azyile gôre waô wi re nl' anyem̃e,
nla gôre waô wi jonj' awanla, gw'
20 intyugu mèsonlo. Ko kambinla-
nl' Anyambiè, inlè, ifang' isanli
s' alwanl' egômbe z' ifwi, ge gô
21 ntyugu yi Syonlo. Konde vovo
be dwanl' azyingô ampôlô, mi re

mi pa dwanla avila gw' ipakilia si
ntye av̈ia vènlo, mô kè m' avo
22 dwanle nyènlè. Nl' arwe 'nlè
intyugu mèsonlo si pa tunlizô,
azunginl' ôzyônli edu: ndô g'
ôñwanja wi mongi wi re pinjô pa,
intyugu mèsonlo si be tunlizô.
23 Egômbe mè, jog' ôm' abulinlia
'nlwè, inlè, Vônlanli Krais are
24 vènlo ge vovo; avekelianlìè. Ko-
nde be bôwunlia Ikrais s' inôka,
nl' ivogisi y' inôka, aruminlie
lemba vôlô nl' isaôn yi mamô, yi
re ko temiza, ja y' ajoliô, vanga-
25 nle waô wi re pinjô pa. Vônla-
nli, mi are bulinlia pa 'nlwè egô-
26 mbe viagaga ro. Sambô ja w'
abulinlia 'nlwè, inlè, Vônlanli,
are gw' itôve; agèndanli; ge,
inlè, Vônlanli, are gw' inontye;
27 av̈ekelianl' igamba. Konde ga nte
pil' inonyingwèmbôlô avila gô
tongwa nli nkômbe, av̈amba agè-
nda gô kwa nla yô; yenlo be
dwanl' ibia s' Ôñwa w' ôma.
28 Mbôr' iedu yi r' ebende, vovo be
datanl' inkungu.
29 Nl' azyingô m' intyugu mè-
sonlo viaganlô, nkômbe yi be
jilanganla pele, nl' ôgwèli wi
be fo bamb' inlang' inyè nyè-
nlè, igègènlè kè yi be pôswa
avila g' ôrôwa, nl' ingulu s'
30 ôrôwa si be syugazyugiô. Egô-
mbe mè be jenlanl' elingiliô z'
Ôñwa w' ôma g' ôrôwa: nla vovo
be burinlia imbuve si ntye sôdu,
ko waô jenl' Ôñwa w' ôma e bia
gô vindi y' ôrôwa, nli ngulu nl'
31 ivend' ivôlô. Nl' ayè be tôm̃'
ienjèl' sè nl' inyô' ivôlô ny' ôreru,
ko waô datize mongi wi re yè
pinja pa avila gw' impung' inlai,
nl' avila gô ntyai mori y' ôrôwa
agènda gô ntyai mori.
32 Nlènganli nkôgô avila gw' erere
z' ifig: ja ivare nya zô ny' atwe
dèla nl' ijavi si fwelia, anlwè avô-
rô inlè egômbe zi mpiu z' atwenli
33 pièrè. Yenlo kè 'nlwè, gô be
jenla 'nlwè isaôn yinlo yôdu, mi-
aganl' inlè atwenli pièrè, vanganle
34 gw' impômbala. Rèti mi buli-
nlia 'nlwè, inlè, Ivôm̃a nyinlô
ny' aviaganle, kaô isaôn yinlo
35 yôdu y' atwa. Ôrôwa nli ntye yi
be piaganla, ndô agamb' imam' m'
36 aviaganle. Ndô g' ôñwanja wi
ntyugu mè nl' igwèra, zyel' ômo
mia, vanganl' ienjèl si re g' ôrô-
wa, nlo Ôñwanla, ndô kaô Rerè
37 dadiè. Ga nt' avegag' intyugu si
Nôa, yenlo kè be dwanl' ibia s'
38 Ôñwa w' ôma. Konde ga nt'
avegagi waô, intyugu s' ijambu-
nlia s' anlingô viagaga ro, nyaga-
ga, njongaga, njômbaga nli njô-
mbizaga, agènda gô ntyugu y'
39 ayinginli Nôa g' ôwatanga, ko w'
amia, kaô av̈ienl' ijambunlia s'
anlingô, ayiliza waôdu; yenlo be
dwanla k' ibia s' Ôñwa w' ôma.
40 Egômbe mè be dwanl' anlag' av̈a-
nli gô ntyaga; ôm̃ori e be bongô,
41 k' ôm̃ori tiganla: be dwanl' antô
av̈anli wi kil' imba gw' ezô emô;
ôm̃ori e be bongô, k' ôm̃ori tiganla.
42 Vèmbaganli sambô, konde anlwè
pa mi' igwèra nyi be bie Rer'
43 iyanli. Ndô mianl' igamba nyi-
nlo, inlè, arwe 'nlè ônlivi wi nagô
amienl' igwèra nyi be bi' ôfe, gavo
av̈èmbi, ko ayivire nag' wè pôdu-
44 nlô. Yenlo kè lwanlanli 'nlwè
kekizô pa kè, konde Ôñwa w'
ôma e be bia gw' igwèra nyi re
45 'nlw' avikilie. Nyôngô mè yi be-
keliô nla y' imia mande, ô re dô-
v̈iô pa nle rer' iyè ewônjô zi nag'
wè, gô p' anlag' iwè iny' isaô gw'
46 egômbe? Ôzavinlô gôre nyôngô
mè, ô be duô nle rer' iyè e denda
47 nlonlo gô biè. Rèti mi bulinlia
'nlwè, inlè, e be dôv̈iè ewônjô zi
48 yom' iyè yôdu. Ndô jogo nyôngô
mbe mèyo abulia g' ôrèm̃' iwè,

inlè, Rer' iyam' e pa twa gô bia:
49 ko yè pakilie bôl' inyôngô nla yè,
nla gô nya ayonga nli yonga;
50 gambè rerè yi nyôngô mè e be bia
gô ntyugu yi re avikilie, nla gw'
51 igwèra nyi re amie, ko yè tenlè,
avè mbôr' iyè nl' imbiagwanla:
gôgô be dwanl' edingô nli nkè-
gèrè y' año.

25 Egômbe mè inlongo ny' ôrôwa
nyi be kolanlô nl' igômi ny'
azyali, w' awong' ilampi saô, agè-
nda gô datanla nl' ônlômе ô jô-
2 mba. Atanli gôre waô w' avegag'
3 ikeli, nl' atanli k' itemu. Konde
itemu gw' awongi waô ilampi saô,
4 wi bong' agali nla sô. Ndô waô
w' ôkeli w' awong' agali gw'
5 imbuti saô nl' ilampi saô ta. Nla
gw' alingagi ônlôme ô jômba,
waôdu w' amègi anlanl' antyovi-
6 nlo. Ndô ôgwèra nlèngenlènge
arwenl' ibôginla, inlè, Vônlanli,
7 ônlôme wi jômba e bia. Vovo
anlongw' azyali mè môdu, avang'
8 ilampi saô. Nl' itemu w' awuli-
nli waô w' ôkeli, inlè, Vanli 'zwè
agali avila gw' agali manli, ko-
nde ilampi sazyô s' atwenli gô
9 nima. Ndô waô w' ôkeli w' awinli-
zi, awulia, 'nlè, Nyawè, mi vende
dwa m' ageka 'zwè nla 'nlwè: ro
kèndenli gôre mongi kôla, ko kô-
10 lanl' imanli. Nla gw' agèndi
waô gô kôla, avienl' ônlôme wi
jômba; nla waô w' avegagi keka
pa, w' ayinginli nla yè gw' ijô-
11 mbanla: nl' anlunjô igugi. Avila
vovo avienli k' azyali amori, awu-
lia, 'nlè, Rera, Rera, nlungunla
12 'zwè igugi. Ndô awinlizi awulia,
'nlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè,
13 inlè, mi amie 'nlwè. Vèmbaga-
nli sambô, konde anlwè pa mie
ntyugu ge igwèra.
14 Konde yi re ga ômo kènda gw'
inlongo inyènlè, ô weli inyôngô
15 sè ava waô anliv' imè. Nl' ave-
nliè ômori talènt ntyanli, nl'
ômori mbanli, nl' ômori mori;
gôr' ôm' edu nt' avegagi ngulu yè;
16 nl' agèndagiè pele. Nl' agèndiè
ô venliô talènt ntyanli agôla nla
sô, nl' avangiè italènt sinyènlè
17 ntyanli. Egolanli mèmô kè ayè
ô venliô mbanli, alèngi sinyènlè
18 kè mbanli. Ndô ayè ô venliô
mori, agèndi, arumba gô ntye,
19 ayumbunle syika ya rer' iyè. Nl'
ôling' ôla piaganla pa, avienli
rerè y' inyôngô mè, avambia waô
20 ntangô. Nl' avienli' ômo venliô
italènt ntyanli, avag' italènt si-
nyènlè ntyanli, awulia, inlè, Rera,
ô venli miè talènt ntyanli; vônla,
mi are dènga p' italènt sinyènlè
21 kè ntyanli. Rer' iyè awulinliè,
'nlè, Mbiambiè, nyôngô mbia nla
yi bekeliô: ô yanjagi yèyoma
mbiambiè, m' be dôvio ewônjô zi
ya yenge: gwenla gô mbia ya
22 rer' iyo. Nl' avienliè kè ô venliô
talènt mbanli, awulia, 'nlè, Rera,
ô venli miè talènt mbanli; vônla
mi are dènga p' italènt sinyènlè
23 mbanli. Rer' iyè awulinliè, 'nlè,
Mbiambiè, awè nyôngô mbia nla
yi bekeliô; ô yanjagi yèyoma
mbiambiè, m' be dôvio ewônjô zi
ya yenge; gwenla gô mbia ya rer'
24 iyo. Nl' avienlè kè ô venliô ta-
lènt mori awulia, 'nlè, Rera, mi
amienlio inlè aw' ôm' ôyoli, nte-
nlaga mbôra yi re ô pa bènla, nku-
miniiaga kè avila gô mbôra yi re
25 ô pa pazanganla: nl' arienli miè,
agènda, ayumbunle talènt yo gô
ntye: vônla, ô re nl' ezom' izo.
26 Ndô rer' iyè awinlizi awulinliè,
'nlè, Awè nyôngô mbe nl' ôgera;
ô mienl' inlè mi tenle mbôra yi re
mi pa bènla, aguminlia avila gô
mbôra yi re mi pa pazanganla;
27 sambô w' aro feli syik' iyam' gôre
mongi pèngakanl' anliva, gambè-
nlè gw' ibi' sam' mi ato dèng' iya-

28 mimè nl' ôba ta. Sambô wongi-
nlanliè talènt mè, ko panli yô
ômo re nl' igômi ny' italènt.
29 Konde gôre yè ô re dènga pa be
pô, ko yè bunliô: ndô ayè ô re
azye dènga pa, vanganl' eza zi re
30 nla yè zi be bonginlô yè. Wala-
nli kè nyôngô y' isyolo fo mèyo
gô mpiri yadov̄adov̄a: gôgô be
dwanl' edingô nli nkègèrè y'
ano.
31 Ndô gô be bi' Ôñwa w' ôma gw'
ivend' inyè, nl' ienjèl sôdu nla yè,
vovo e be dwa tu gw' eka z' ivend'
32 inyè. Nl' anlongo môdu mi be
datizô g' ôzyô wè: ko yè kera
waô ga nte ker' ôvenjavenji ager'
33 adombe avila gw' imbônli. E be
dôvi' adombe g' ôgo wè ônlômiè,
34 ndô imbônli g' ônyantwè. Vovo
ôga e be bulinlia waô wi re g' ôgo
wè ônlômiè, inlè, Yôgônli, anlwè
yi re savinlô pa nle Rer' iyam',
yiganl' inlongo nyi re kekizô pa
gôre 'nlwè avila gw' idôv̄iô si
35 ntye. Konde mi ayogiô njanla,
ko 'nlwè pa miè inya; mi agôtiô
nl' esyôve, ko 'nlwè jonja miè;
mi avegag' ôgènda ko 'nlwè ji-
36 nginlia miè; tele, ko 'nlwè boria
miè; mi ayogiô nkanli, ko 'nlwè
bia gô jenla miè; mi avegagi gô
ntyôgô, ko 'nlwè bia gôre miè.
37 Vovo agôre wi be fwinlizè awulia,
'nlè, Rera, egômbe zi z' ayenli
'zwè 'wè nli njanla, ko 'zwè nye-
zo? ge kôtô pa nl' esyôve, ko 'zwè
38 jonjo? Egômbe zyi z' ayenli 'zwè
'wè ôgènda, ko 'zwè jinginlio?
39 ge tele, ko 'zwè borio. Egômbe
zyi z' ayenli 'zwè 'wè nli nka-
nli, ge gô ntyôgô, ko 'zwè bia-
40 gaga gôre 'wè? Ndô ôga e be
fwinliza awulinlia waô, inlè, Gili-
gili mi bulinlia 'nlwè, inlè, ntaga
yi re 'nlwè dendinla p' ômori gôr'
awarer' iyam' winlo, vanganl' ô-
ñwangô mè, anlw' alendinli miè
41 yô. Vovo be bulinliè waô wi re
g' ônyantwè kè, inlè, Lubwanli
gôre miè anlwè yi re savô pa,
agènda g' ôgônli w' egômbe zôdu,
wi re kekizô pa gôre Satan nl'
42 ienjèl sè. Konde mi ayogiô nja-
nla, ko 'nlw' ava miè inya; mi
agôtiô nl' esyôve, ko 'nlw' ayonja
43 miè. Mi avegag' ôgènda, ko 'nlw'
ayinginlia miè; tele, ko 'nlw'
aworia miè; nli nkanli, nla gô
ntyôgô, ko 'nlw' aviagaga gôre
44 miè. Vovo be fwinliza waô kè
awulia, 'nlè, Egômbe zyi z' aye-
nli 'zwè 'wè nli njanla, ge nl'
esyôve, ge ôgènda, ge tele, ge nli
nkanli, ge gô ntyôgô, ko 'zw'
45 ayanjinlo? Vovo be fwinlizè waô
awulia, 'nlè, Giligili mi bulinlia
'nlwè, inlè, ntaga yi re 'nlwè de-
ndinl' ômori gôr' awangô winlo,
46 anlwè dendinla miè yô kè. Wi-
nlo wi be kènda gw' azyingô m'
egômbe zôdu, ndô agôre gw' emè-
nlo z' egômbe zôdu.

26 Nl' arwenl', inlè, gw' amènlizi
Jisu agamba minlo môdu, awu-
2 linl' inlèngi yè, inlè, Anlw' avô-
rô, inlè, ntyugu mbanli viaganlô
gambènl' adwanle ntyagô y' ônlo-
ganlô, nl' Ôñwa w' ôma e be nozô
gô banliô gô kros.
3 Vovo alatanl' iminis' impôlô nl'
anlero w' anlaga, gw' evungu zi
minisè mpôlô ô weliagô inlè Kaie-
4 fa; nl' awôndi waô môndo gô kôte
5 Jisu nl' avônlô, ayônlè. Ndô w'
awul', inlè, Aranga gô ntyagô,
anlaga wi vende kwez' edungu.
6 Nla gw' avegagi Jisu gô Bethani
gô nagô yi Simon y' egolanli,
7 av̄ienl' ôñwantô gôre yè ô ve-
gagi nl' eva z' agali mi nkangô
mi njônli mpôlô; nl' ayiriè mô
gw' ewônjô zè gw' alwanliè tu
8 gw' inya. Ndô gw' ayenl' inlè-
ngi ayenl' igamba, w' av̄endi,
awulia, 'nlè, Ibundakanla sinlo si

9 re ntinla nde? Konde agali mi-
nlo m' aro joliô kôlô nl' anliv'
10 amenge, avô ikuge. Ndô Jisu
amienli, awulinlia waô, inlè, A-
nlwè syokoli' ôñwantô sè? konde
are denda p' igamb' ivia gôre miè.
11 Konde ikuge yi re nla 'nlwè egô-
mbe zôdu, ndô mi azye nla 'nlwè
12 egômbe zôdu. Konde gw' ayiriè
agali minlo g' ôku' wam', adendi
13 yenlo gw' ibènlô sam'. Rèti mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Mbôr' iedu yi
be kambinlô ntyangô mbia yinlo,
gô ntye yôdu, ndaga yinlo y' ade-
ndô ndè yi be takiliô kè ôyôngu-
nlô gôre yè.
14 Egômbe mè ômori w' igômi nl'
avanli, ô weliagô inlè Judas Is-
kariot, agèndi gôr' iminis' impôlô
15 awulia, 'nlè, Anlwè be jivira gô
pa miè sè, ko miè nozinla 'nlwè
yè? Nl' avesinli waô yè agômi
16 mi syika yapupu ararô. Nl' avila
vovo awutag' egômb' evia gô
kôtizè.
17 Gô ntyugu nônga yi mpèmba yi
re lèvèn fo, avienl' inlèngi gôre
Jisu awulia, 'nlè, Ô bela 'zwè gô
kekiza gôre 'wè gô nye ntyagô
18 y' ônloganlô gwi? Nl' awuliè,
'nlè, Gèndanli gô nkala gôre re-
kadie, ko bulinlianli yè, inlè,
Ônlènji e bulia, 'nlè, Egômbe
zam' z' atwenli pièrè; m' be pa-
nge ntyagô y' ônloganlô gô nag'
19 wo nl' inlèngi yam'. Nl' alend'
inlèngi nt' azômbiô waô nle Jisu;
nl' agekizi waô ntyagô y' ônlo-
20 ganlô. Gw' arwenli nkôlô, ave-
gagi tu gw' inya nl' igômi ny'
21 inlèngi nl' inlèng' imbanli. Nla
gw' anyagagi waô awuli, 'nlè,
Rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè, ômo-
22 ri gôre 'nlwè be kôtiza miè. Nl'
ayenli waô ekèv' evôlô, avakilia
ôm' edu gô bulinliè, 'nlè, Miè,
23 Rera? Nl' awinliziè awulia, 'nlè,
Ayè ô be duvi' ôgo gô ntyèngè
nla miè, ayè mèmô be kôtiza miè.
24 Ôñwa w' ôma e kènda ga nt' are
tèndô pa g' ôñwanj' iwè; ndô
azyile gôr' ôma mè ô kôtiz' Ôñwa
w' ôma! aro dwanle mbia gôr'
25 ôma mè inlè, e pa janlô. Nl' awi-
nlizi Judas ô gôtizè awulia, 'nlè,
Nle miè, Rera? Jisu awulinliè,
inlè, Iñ, nt' abulio.
26 Nla gw' anyagagi waô, Jisu awo-
ngi mpèmba, av' akeva; nl' amo-
gunliè yô, av' inlèngi awulia, 'nlè,
Wonganli ko nyanli; yinlo nl'
27 ôku' wam'. Nl' awongiè imogi,
av' akeva, ava waô, awulia, 'nlè,
28 Yonganli gô nyô anlwèdu. Ko-
nde nyinlo nle ntyinl' iyam' yi
njeka nyonla, yi pôvizô g' ôñwa-
nja w' awenge gw' inyeza sibe.
29 Ndô mi bulinlia 'nlwè, inlè, Mi
ayonge nyènlè ilônda yinlo y'
ôgoli, kaô gô ntyugu mè yi be
jonga miè yô nla 'nlwè imionla,
gw' inlongo nya Rer' iyam'.
30 Waô jemba p' ôwembô, w' ago-
gwi, agènda gô nômba y' Ioliv.
31 Vovo awulinliô waô nle Jisu,
inlè, Anlwèdu, anlwè be kwezô
g' ôñwanj' iwam' ôgwèra winlo:
konde re tèndô pa, inlè, M' be
bôl' ôvenjavenji ko adombe m'
32 ôlemba pazanganlô. Ndô miè
tôngwa pa, m' be kènda gô bô-
33 syô yauli gô Galile. Nl' awinlizi
Pitèr awulinliè, 'nlè, Ja waôdu
w' akwezô g' ôñwanj' iwo mi
34 agwezô du. Jisu awulinliè, 'nlè,
Rèti mi bulinlio, inlè, Ôgwèra
winlo, njogonli gôgaga ro, ô be
35 danda miè nyongo ntyarô. Pitèr
awulinliè, inlè, Vanganle mi aju-
wa nla 'wè, mi alandize 'wè; ye-
nlo kè awul' inlèngi yôdu.
36 Vovo avienli Jisu nla waô gô
mbôra yi fweliô, inlè, Gèthsè-
mane; nl' awulinliè inlèngi yè,
inlè, Lwanlanli tu vènlo, gô kè-
37 nda miè gôgô agambinla. Nl'

awongiè Pitèr nl' awanl' aV̄ani
wi Zèbède, avakilia gô jenl' ekèV̄a
38 nl' añandi. Vovo awulinliè waô,
inlè, Inlinl' inyam' nyi jenl' ekèV̄'
evôlô, vanganle gô juwa: riganla-
nli vènlo, ko bèmbaganli nla miè.
39 Nl' agèndiè gô bôsyô kwè, avô-
swa ôzyô wè gô ntye, agambinla,
inlè, Rer' iyam', ja y' ajoliô, imo-
gi nyinlo nyi ga viaganle avila
gôre miè; ndô aranga nte bela
40 miè ndô nte belo. Nl' aV̄ienliè
gôr' inlèngi, aluunlô waô gw'
antyovinlo; nl' awulinliè Pitèr,
inlè, Sambô anlw' ayolie bèmba
41 nla miè igwèr' im̃ori? V̄èmba-
ganli ko kambinlanli, anlwè ve-
nde kwenla gw' isyoriô: inlinla
nyi re keka pa, ndô ôzyônli wi
42 re dèla. Nl' avo kèndiè nyongo
yimbanli, agambinla, awulia,
'nlè, Rer' iyam', ja imogi nyinlo
ny' ayolie piaganla kaô mi ajonga
nyô, ntondinli yo yi ga lendô.
43 Nl' avo bienliè aluunlô waô gw'
antyovinlo, konde antyo maô m'
44 avegagi dira. Nl' arigiè waô,
avo kènda, agambinla nyongo yi
ntyarô, nkambag' agamba mè-
45 mô. Vovo aV̄ienliè gôr' inlèngi
yè, awulinlia waô, inlè, Nlanla-
ganli, ko jowanli: vônlanli, igwè-
ra ny' atwenli, nl' Ôñwa w' ôma
akôtizô gw' ago m' anlag' aV̄e.
46 Nlongwanli, ko 'zwè kèndanli:
vônlanli yè ô kôtiza miè, atwenli
pièrè.
47 Nla gw' agambagiè, vônla Judas,
ôm̃ori w' igôm̃i nl' aV̄anli, aV̄ie-
nli, nl' anlag' awenge nla yè, nl'
ikwara nli viso, avila gôr' iminis'
48 impôlô nl' anlero w' anlaga. Nla
yè ô gôtizè aluô apenli waô eli-
ngiliô, inlè, Ayè ô be sombô miè
49 nle yè, gôtanli yè ngwasyi. Nl'
aV̄ienliè gôre Jisu pele awulia,
50 'nlè, Mbôlô, Rera, kè sombè. Nl'
awulinliô yè nle Jisu, inlè, Nde-
gô, ezande z' abio? Vovo aV̄ienli
51 waô aralie Jisu ago, agôtè. Nla
vônla, ôm̃ori gôre waô w' avegagi
nli Jisu, alaV̄inl' ôgo wè, alur'
ôkwar' iwè; nl' agwèriè nyôngô
yi minisè mpôlô, arenl' ôrôi wè
52 nkwi. Vovo Jisu awulinliè, 'nlè,
Winliz' ôkwar' iwo gw' egôrô:
konde waôdu wi kôt' ôkwara wi
53 be jônlô nl' ôkwara. Ge ô tanga
'nlè mi ayolie bambie Rer' iyam'
ko yè pa miè vènlo, viaganlô nl'
igôm̃i ny' ilijon nl' ilijon mbanli
54 s' ienjèl? Ndô irèndo yô ko twa
rèti sè, inlè ga lwanle yenlo?
55 Gw' igwèra mè Jisu awulinli
anlaga, inlè, Anlwè bia nl' ikwa-
ra nli viso gô kôta miè egolanli
g' ôfe? Ntyugu edu mi alwanli
tu nla 'nlwè, nlènjaga gô nagô y'
Anyambiè, ko 'nlw' agôta miè.
56 Ndô isaôn yinlo yôdu y' atwenli,
inlè, irèndo y' ivogisi ko twa rè-
ti. Vovo inlèngi yôdu y' arigiè,
awanga.
57 Nla waô w' agôti Jisu, w' agèndiè
gôre Kaiefa yi minisè mpôlô,
mbôra y' avegag' irèndisi nl' anle-
58 ro datanla pa. Ndô Pitèr azôngiè
daV̄adaV̄ie kwanga gw' evungu zi
nagô yi minisè mpôlô. Nl' ayi-
nginliè, alwanla tu nli mongi w'
agôti Jisu, gô jenla nte be twa.
59 Nl' iminis' impôlô nli ñandô yô-
du, w' awutag' atakwè m' inôka
60 mi sire Jisu, gô jônlè. Ndô wi
denga du, vanganle gw' aV̄ienl'
iV̄erinl' imienge. Ndô avila vovo
aV̄ienl' iyenli y' inôka imbanli,
61 awulia, 'nlè, Ôma winlo awuli,
'nlè, Miè ko sazye nagô y' Anya-
mbiè, avô nôga yô nl' intyugu
62 ntyarô. Nl' agumanli minisè
mpôlô, awulinliè, inlè, Ô fwinlize
mpongo? igamba nyinlo nyi ta-
kiliô nle mongi sinlo g' ôñwanj'
63 iwo ande? Ndô Jisu alwanli dô.
Nl' awulinliô yè nle minisè mpô-

lô, inlè, Mi tangizo ôrangô w' Anyambiè yabo, inlè, wulinlia 'zwè, ja awè nle Krais y' Ôñwa
64 w' Anyambiè. Jisu awulinliè, 'nlè, Iñ, nt' abulio: ndô mi bulinlia 'nlwè kè, inlè, Avila vènlo anlwè be jenl' Ôñwa w' ôma tu g' ôgo 'nlôm̃iè wi ngulu, anlwè be jenlè kè e bia gô vindi y' ôrôwa.
65 Vovo minisè mpôlô ayôkunle ngoi yè, awulia, 'nlè, Are pèdia p' Anyambiè: Azw' are nl' isyolo ande ny' iyenli? vôulanli vènlo anlw' ajogiô ipèdiô s' Anyambiè.
66 Anlwè tanga sè? W' awinlizi, awulia, 'nlè, Are nl' inyanga ny'
67 ijuwa. Vovo aruenli waô yè igwanla g' ôzyô, awôlè; nl' am̃ori
68 w' awôlè asapôga, awulia, 'nlè, Vôginla 'zwè Krais, ô bôlo mande?
69 Nl' alwanli Pitèr tu gw' igala gw' evungu: nl' aṽienli gôre yè ôñwantô ô venginlagi nagô, awulia, 'nlè, Awè kè ô vegagi nii Jisu
70 yi Galile. Ndô alandi gw' azyô ma waôdu, awulia, 'nlè, Mi amie
71 nt' akambo. Nla gw' agogwiè g' ômpômbala, ayenliô nl' ôñwant' ôm̃ori, ô wulinli waô w' avegagi vovo, inlè, Winlo kè 'avegagi nli
72 Jisu yi Nazarèth. Nl' avo dandiè nl' ôrangô, inlè, Mi ami' ôma mè.
73 Nl' ôñwolingô viaganlô, waô w' avegagi vovo gôre, w' aṽienli awulinlie Pitèr, inlè, Rèti awè k' ôm̃ori gôre waô, konde nkambi-
74 nli yo yi pango miô. Vovo avakiliè gô sava, arang' irangô, inlè, Mi ami' ôma mè. Nl' agôgi njo-
75 gonli pele. Nl' ayônginli Pitèr igamba ny' awulinliô yè nle Jisu, inlè, Njogonli gôgaga ro, ô be danda miè nyongo ntyaro. Nl' agogwiè gw' igala, alenla nl' ekèṽ' evôlô.

27 Gw' ayenj' ôwenja iminis' impôlô sôdu nl' anlero w' anlaga w' awôndi môndo g' ôñwanja
2 wi Jisu gô jônlè. Nl' agôri waô yè, agè nozinlè gôre Pontius Pilat yi guverner.
3 Vovo Judas ô gôtiziè, gw' ayenliè inlè avenli' ôgara, anḻigi nkôndi awinliz' agôm̃i mi syika ararô gôr' iminis' impôlô nl' anlero,
4 awulia, inlè, Mi ayanji mbe gw' agôtizi ntyinla yi r' ôgara fo. Ndô w' awul', inlè, Mèzo ande gôre 'zwè? Mèyo ndag' iyomè.
5 Nl' awaliè syika gô ntye gô nagô y' Anyambiè, kè kogwa; nl' agè-
6 ndiè aṽanli' ôku' wèmè. Nl' awong' iminis' impôlô awonge syika mè awulia, 'nlè, Zyele kwèkwè gô fela yô gw' egara zôrunda, konde yô nl' igôlô nyi ntyinla.
7 Nl' awôndi waô môndo, agôla nla yô mbôra y' ômo vangi ya yakwakwa, gw' abe m' agènda.
8 Yenlo mbôra mè y' aweliagô, inlè, Mbôra yi ntyinla, kwanga
9 nla nlènlo. Vovo arwenli rèti igamba nyi Jèremia y' ôvogisi nyi bulia, 'nlè, Nl' awongi waô agôm̃i mi syika ararô, igôlô ny' ômo rangiô igôlô, ô rangiô nl' awa
10 wi Israèl; ko waô pa mô gô kôle mbôra y' ômo vangi ya yakwakwa, ga nt' azômbiô miè nle Rerè.
11 Nl' agumanli Jisu gôre g' ôzyô wi guverner; nl' aṽambi guverner aṽambiè, inlè, Awè nl' ôga w' Iju? Nl' awulinliô yè nle
12 Jisu, inlè, Iñ, nt' abulio. Nla gw' azozizô yè nl' iminis' impôlô nl'
13 anlero, e fwinlize mpongo. Vovo Pilat awulinliè, 'nlè, Ô pa jogo nte takilia waô isaôn imienge g'
14 ôñwanj' iwo? Ndô Jisu e fwinlizè igamba du: yenlo am̃ami guverner pôlô.
15 Gô ntyagô mè avegagi ntyali yi guverner gô tiginl' anlaga mbwe-
16 di mori ô ṽeliô waô. Nl' egômbe

mè w‘ avegagi nli mbwedi y‘ elu-
17 m̃i ô weliagô, inlè, Barabas. Sa-
mbô gw‘ avegagi waô datanla pa,
Pilat awulinli waô, inlè, Anlwè
bela miè tiginla ’nlwè mande?
Barabas, mbè Jisu ô fweliô inlè
18 Krais. Konde amienl‘ inlè w‘ a-
19 luô w‘ anlozinlè nli ñandi. Gw‘
avegagiè tu gw‘ eka z‘ ijèkèlia,
ôñwant‘ we‘ arôm̃i gôre yè awu-
lia, ’nlè, Alwanla nli ndaga nl‘
ôma w‘ ôgôre mèwonlo, konde mi
ajenle njuke nyenge gô nyilinlô
20 g‘ ôñwanj‘ iwè nlènlo winlo. Ndô
iminis‘ impôlô nl‘ anlero w‘ azyo-
ri anlaga gô bambie Barabas, a-
21 yônlize Jisu. Nl‘ awinlizi gu-
verner awulinlia waô, inlè, Gôre
waô aṽanli anlwè bela miè tiginla
’nlwè mande? W‘ awul‘, inlè,
22 Barabas. Pilat awulinli waô, i-
nlè, Ande sambô zi be dendinla
miè Jisu ô fweliô inlè Krais. Wa-
ôdu w‘ awul‘, inlè, E ga ṽanliô
23 gô kros. Nl‘ awuli guverner, i-
nlè, Konde sè, ndaga mbe yi re yè
denda pa ande? Ndô w‘ arôngi
viaganlô, inlè, E ga vanliô gô
24 kros. Gw‘ ayenli Pilat inlè e de-
nde mpongo, ndô inlè ato kwez‘ e-
dungu, awong‘ anlingô ayôvunl‘
ago mè gw‘ azyô m‘ anlaga, awu-
lia, ’nlè, Mi ar‘ ôgara fo wi ntyi-
nla y‘ ôma w‘ ôgôre winlo: vô-
25 nlanli ndaga anlwèmè. Nl‘ awi-
nliz‘ anlaga waôdu, awulia, ’nlè,
Ntyinl‘ iyè yi ga lwanle gôre ’zwè
26 nla gôr‘ awanl‘ iyazyô. Vovo ari-
ginliè waô Barabas diènga: ndô
azyiwi Jisu, avè gô banliô gô kros.
27 Vovo isozyè si guverner s‘ awo-
ngi Jisu, agènda gô ñanja, alatiz‘
28 isozyè sôdu ta gôre yè. Nl‘ azyô-
runli waô ingoi sè, aworiè ôrôgô-
29 samba watenlatenla. Nl‘ anlôgi
waô kôrôwa yarèndè, awela yô
gw‘ ewônjô zè, nli ntôngô yi nku-
nle g‘ ôgo wè ônlôm̃iè; nl‘ alôṽi
waô akotolo g‘ ôzyô wè, azyèliè,
awulia, ’nlè, Mbôlô, Ôga w‘ Iju.
30 Nl‘ aruenli waô yè igwanla, awo-
nge ntôngô, awôlè gw‘ ewônjô.
31 Nla gw‘ aluô waô w‘ azyèliè, w‘
azyôrunl‘ ôrôgôsamba, aworiè i-
ngoi sèmè; nl‘ agèndizi waô yè gô
banliô gô kros.
32 Nla gw‘ agogwi waô w‘ alèng‘
ônlôm̃e wi Sirèn, ô weliagô inlè
Simon; nl‘ aṽangati waô yè gô
33 kumbe krosi yè. Nla gw‘ aṽienli
waô gô mbôra yi fweliô, inlè, Go-
lgotha, nyi pivia, ’nlè, Mbôra yi
34 nkèli, w‘ avenliè ivè sôgô pa nli
ya yi nônli gô jonga: nla gw‘
35 alembiè nyô e jivire jonga. Nla
gw‘ aluô waô w‘ abanliè gô kros,
w‘ ageranl‘ ingoi sè mpungag‘ e-
36 ganlô. Nl‘ alwanli waô tu, aṽè-
37 mbagè vovo. Nl‘ aweli waô gw‘
igônlô ny‘ ewônjô zè ndaga y‘ a-
zozizô yè tèndô pa, inlè, Winlo
38 nle Jisu y‘ ôga w‘ Iju. Aṽanliô
kè nla yè if‘ imbanli, ôm̃ori g‘
ôgo ’nlôm̃iè nl‘ ôm̃ori g‘ ôgo ’nya-
39 ntwè. Nla waô w‘ aviaganlagi w‘
arowi yè, fwazawizage wônjô yaô,
40 awulia, inlè, Awè yi sazye nagô
y‘ Anyambiè avo nôga yô nl‘ i-
ntyugu ntyarô, zunginl‘ ôku‘ wo-
mè: ja awè Ôñwa w‘ Anyambiè,
41 zuminla avila gô kros. Egolanli
mèmô k‘ iminis‘ impôlô s‘ azyèliè,
waô nl‘ irèndisi nl‘ anlero, awu-
42 lia, ’nlè, Azunginl‘ am̃ori, ndô a-
yolie sunginl‘ ôku‘ wèmè. Ayè
nl‘ ôga wi Israèl; sambô e ga zu-
minle avila gô kros, gambènl‘ azw‘
43 abekeliè. Avekeli Anyambiè; e
ga zunginlè sambô j‘ atondè: ko-
nde awul‘, inlè, miè nl‘ Ôñwa w‘
44 Anyambiè. Nl‘ ife kè y‘ aṽanliô
nla yè w‘ azyèliè kè nl‘ igamba
mèmô.
45 Nl‘ arwenli mpiri gô ntye yôdu
avila gw‘ igwèra ny‘ ôrôwa agè-
nda gw‘ igwèra ny‘ enlogôm̃i:

46 Nla v' igwèra ny' enlogômi arô-
ngi Jisu nl' inyô' ivôlô awulia,
'nlè, Eli, Eli, lama sabakthani?
nyi pivia 'nlè, Anyambiè yam',
Anyambiè yam', ezande zi re 'wè
47 fala pa miè? Nl' awèwo gôre
waô w' avegagi vovo gôre gw' a-
yogiô waô, w' awul', inlè, Ôma
48 winlo e fey' Elias. Nl' ômori gô-
re waô azunge kèndi nli mangô,
awong' eponj' ayônlia zô nli vine-
gèr, awela zô gô ntôngô, ayonjè.
49 Nl' awuli amori, inlè, Riga, azwè
ga yenle vendetwa Elias e bia gô
50 sunginlè. Nl' avo tôngi Jisu nl'
51 inyô' ivôlô, azul' ôñwei. Nla
vônla, onlamb' ôzambi wi nagô
y' Anyambiè w' ayarwi imbei
mbanli avila gw' igônlô agènda
gô ntye; nl' azyugazyugi ntye,
52 nl' adô m' ayaruayarui; nl' anlu-
ngw' irônginlô, nl' ikuwa imienge
y' anlag' avia w' aluô juwa pa, y'
53 arôngwi agogwa avila gw' irôngi-
nlô, ayè tôngwa pa, ayinginla gô
nkala yôrunda, awôwunlia gôr'
54 awenge. Nl' ômo vegagi gw' ewô-
njô z' isozyè nla waô w' avegagi
nla yè mbèmbage Jisu, gw' ayenli
waô isyugazyuga si ntye nl' isaôn
y' arwenli, w' arienli pôlô, awu-
lia, 'nlè, Giligili winlo nl' Ôñwa
55 w' Anyambiè. Vovo avegagi k'
antô awenge mpônlaga davada-
vie, waô w' azôngi Jisu avila gô
56 Galile ayanjinlè. Gôre waô ave-
gagi wa Mari yi Magdala, nla wa
Mari yi ngwè yi Jems nli Jôsès,
nli ngwè y' awa wi Zèbède.
57 Nla gw' arwenli nkôlô avienl'
enlami zi Arimathia, ô weliagô
inlè Jôsèf, ô vegagi k' ayèmè ônlè-
58 ngi wi Jisu. Nl' ayinginliè gôre
Pilat, avambi ôkuwa wi Jisu. Vo-
vo azômbi Pilat inlè wi ga vô yè.
59 Nl' awongi Jôsèf awong' ebende,
60 avinga zô nl' ivèla nyapupu, ali-
mbinla zô g' ôrônginlô wèmè
ôñwonla w' aluô yè atôki wô gw'
idô: nl' agavaliè idô ivôlô g' ômpô-
mbala w' ôrônginlô, agèndaga.
61 Nl' avegagi vovo Mari yi Magdala
nli Mari mori, ndwanlaga tu swa-
swo nl' ôrônginlô.
62 Bunya, ntyugu y' ikekiza viaga-
nlô, alatanl' iminis' impôlo nl'
63 Ifarisi gôre Pilat, awulia, 'nlè, Re-
ra, azw' ajônginl' inlè ôremisi mè-
wonlo gw' avegagiè bo awul', inlè,
Ntyugu ntyarô viaganlô gambè
64 mi atôngwa. Sambô zômbia 'nlè
ôrônginlô wi ga yolizô agènda gô
ntyugu yi ntyarô, inlèngi yè yi
vende bia, ayufè, awulinli' anla-
ga inlè, Are tôngwa pa: ko ifwe-
m' inuunla feva viaganlô nl' idô-
65 nga. Pilat awulinli waô, inlè,
Anlw' are nli mongi bèmba: gè-
ndaganli ko jolizanli wô nte mia
66 'nlwè. Nl' agèndi waô ayoliz'
ôrônginlô, avèb' elingiliô gw' idô,
alôvi' anlaga gô bèmba.

28 Syonlo piaganla pa, gw' ayenj'
ôwenja wi ntyugu nônga yi Syo-
no, avienli Mari yi Magdala nli
2 Mari mori gô jenl' ôrônginlô. Nla
vônla, arwenl' isyugazyugia si
ntye sipôlô; konde enjèl ya Rerè
y' azuminli avila g' ôrôwa, avia,
agavalia idô avila g' ôrônginlô,
3 alwanla tu gô nyô. Nl' edidi zè,
z' avegagi g' ibaminla si njalitô-
wa, nl' ingoi sè s' avegagi pupu
4 pôlô. Nl' aratamìnli mongi pe-
nginla aratamìnla nl' itia g' ôñwa-
5 nj' iwè, arwa ga bende. Nl' aga-
mbi enjèl awulinli antô, inlè, Ari-
anli: konde mi avôrô inlè anlwè
bute Jisu, y' avanliô gô kros.
6 Azyele vènlo; konde atôngwi, ga
nt' awuliè. Yôgô jenlenli mbôra
7 y' anlanlagi Rerè. Ko kèndaganli
nèganèga, awulinl' inlèngi yè, i-
nlè, Atôngwi avila gw' ijuwa; nla
vônlanli, e kènda gô bôsyô yanli
gô Galile; gôgô anlwè be jenlè:

8 vônlanli, mi abulinli 'nlwè. Nl'
alubwi waô nèganèga avila g' ôrô-
nginlô nl' itia nli mbia mpôlô,
agènda nli mangô gô bulinli inlè-
9 ngi yè. Nla vônla, Jisu alatanli
nla waô, awulia, 'nlè, Mbôlôanli.
Nl' aVienli waô, agôt' agôlô mè,
10 azavinlè. Vovo Jisu awulinli waô,
inlè, Arianli: gèndaganli ko buli-
nlianli awarer' iyam' inlè, wi ga
gènde gô Galile, gôgô wi be jenla
miè.
11 Nla gw' agèndagi waô vônla,
awèwo gôre mongi pènginla w'
aVienli gô nkala, arakil' iminis'
impôlô isaôn yôdu y' arwenli.
12 Nla gw' alatanli waô nl' anlero,
awônde môndo, w' avenl' isozyè
13 syika nyenge, awulia, 'inlè, Wu-
lianl', inlè, Inlèngi yè y' aVienl'
ôgwèra, ayufè gw' anlanlagi 'zwè
14 antyovinlo. Nla ja guverner ajo-
go igamba, azwè be ponlizè, alwa-
15 nliza 'nlwè njuke fo. Nl' awongi
waô syika, alenda nt' anlènjiô
wao. Nl' igamba mè nyi re taki-
liô pa gôr' Iju, kwanga nla nlè-
nlo.
16 Nl' agènd' igômi ny' inlèngi nl'
ônlèngi ômori agènda gô Galile,
gô nômba y' areviô waô nle Jisu.
17 Nla gw' ayenli waô yè w' azavi-
nlè, ndô awèwo w' alôVe mpaga.
18 Nl' aVienli Jisu agamba nla waô,
awulia, 'nlè, Ngulu yôdu g' ôrô-
wa nla gô ntye yi re pô pa miè.
19 Sambô gèndaganli ko nènjanl'
anlongo môdu, aVaptaiza waô gw'
ina nya Rerè nl' Ônwanla nl' Inli-
20 nl' IVia: nlènjaga waô gô banda-
minl' isaôn yôdu y' azômbi miè
'nlwè: nla vônla, mi are nla
'nlwè egômbe zôdu kwanga gô be
sule ntye.

NTYANGÔ MBIA YI

MARK.

---

1 Ipakilia si ntyangô mbia yi Jisu
2 Krais y' Ôñwa w' Anyambiè.
Ga nt' ar' igamba nyi re tèndô pa
gw' ezangô z' Esaia y' ôvogisi, i-
nlè, Vônla mi tôm̃' igendi nyam'
gô bôsyô yo ô be kekize mponlo
3 yo; Inyôi ny' ôma ntôngaga gw'
itôve, inlè, gekizanli mponlo ya
Rerè; vanganl' imponlo sè gôre.
4 Aṽienli Jan mbaptaizaga gw' itô-
ve, nli nkambinlag' ibaptaiza s'
ikalwa s' ôrèm̃a gw' inyeza s' ibe.
5 Nl' agèndi gôre yè ntye yi Judia
yôdu nla waô wi Jerusalèm waô-
du, aṽaptaizô nle yè g' ôlovi wi
6 Jordan mèmag' ibe saô. Nli Jan
avegagi boriô pa nl' ingoi s' imia
y' inyama, nl' ôtumba w' ebanda
g' ôn' iwè; nl' anyagagiè isaka-
7 mpazyô nl' onlèmbè w' iga. Nl'
agambinlagiè, inlè, Be bia gô nyu-
m̃' iyam', ôm' ômpôlô viaganlô
nla miè, ô re mi azye nl' inyanga
nyi dèmbia avurunl' igoli y' i-
8 ntyôzyô sè. Miè, mi aṽaptaizi
'nlwè nl' anlingô, ndô ayè be ba-
ptaiza 'nlwè nl' Iulinl' Iṽia.
9 Nl' arwenli gw' intyugu mèso-
nlo, inlè, Jisu aṽienli avila gô Na-
zarèth yi Galile, aṽaptaizô nle Jan
10 gô Jordan. Nl' aralwiè pele avila
gw' anlingô, ayenl' ôrôwa nu-
ngwa pa, nl' Inlinla g' ibembe,
11 nsuminlaga gôre yè. Nl' aṽienl'
inyôi avila g' ôrôwa, inlè, Awè nl'
ôñwanl' iyam' ô tondô miè, mi
12 jenl' imbia gôre 'wè. Nl' agèndi-
zô yè pele nl' Inlinla agènda gw'
13 itôve. Nl' avegagiè gw' itôve agô-
m̃i m' intyugu anlai nsyoriagô
nle Satan, alwanla nl' inyam̃a s'
iga. Nl' ienjèl s' ayanjinlè.
14 Jan felô pa gô ntyôgô, aṽienli
Jisu-gô Galile, nkambinlage ntya-
15 ngô mbia y' Anyambiè. Awulia,
inlè, Egômbe z' asyiṽi, nl' inlo-
ngo ny' Anyambiè ny' atwenli
pièrè; galwanli, ko bekelianli
ntyangô mbia.
16 Nla gw' aviaganliè g' ôzyègè, w'
eliṽa zi Galile, ayenli Simon nli
Andru ôñworerè wi Simon mpu-
ngag' elôṽa gw' eliṽa, konde w'
17 avegag' iyônlisi yi ṽèrè. Nl' awu-
linliô waô nle Jisu, inlè, Zônga-
nli miè, ko miè pang' anlwè ilu-
18 risi y' anlaga. Nl' arigi waô lôṽ'
19 iyaô pele, azôngè. Ayè kènda pa
gô bôsyô kwè, ayenli Jems y'
ôñwa wi Zèbède, nli Jan ôñworer'
iyè, waô kè gw' elende nsongage
20 lôṽa. Nl' aweliè waô pele; nl'
arigi waô rer' iyaô Zèbède gw'
elende ayè nl' anlag' iwè, azôngè.
21 Nl' ayinginli waô gô Kapèrnaum,
nla gô ntyugu yi Syonlo ayinginli
pele gô nagô yi syonlo, anlènja.
22 Nl' am̃ami waô inènj' isè, konde
anènji waô g' ôma w' inyanga,
23 nl' aranga g' irèndisi. Avegagi
gô nagô yaô yi syonlo ôm' ô vega-
gi nl' inlinla ny' isyèkè; nl' arô-
24 ngiè, awulia, 'nlè, Ezande zi re
'zwè nla 'wè, Jisu yi Nazarèth? ô
re bia pa gô jiliz' azwè? Mi avôrô
'wè, ôm' orunda w' Anyambiè.
25 Nl' azèmbiô nyô nle Jisu, inlè,
Lwa do, ko kogwa avila gôre yè.
26 Nl' azunji inlinla ny' isyèkè azu-
njiè, arônga nl' inyô' ivôlô, ago-

27 gwa avila gôre yè. Nl' am̃ami
waôdu, ko waô bambianla, awu-
lia, 'nlè, Ôsaôn nde winlo? Inè-
nj' ijonla nde sinlo? Konde e
sômbia nl' inyanga, vanganl' anli-
nla m' isyèkè, ko mô joginlô yè.
28 Nl' azungi kènd' elum̃i zè gô ntye
yi Galile yôdu vingôvingô.
29 Gw' agogwi waô gô nagô yi syo-
nlo, w' ayinginli pele gô nagô yi
Simon nli Andru, waô nli Jems
30 nli Jan. Nli ngwè y' ôñwantô
wi Simon avegagi bu nl' ifwi; nl'
awulinli waô yè pele g' ôñwanj'
31 iwè. Nl' av̄ienliè, agôtè g' ôgo,
anlongunliè; nl' alubw' ifwi gôre
yè pele, nl' ayaujinliè waô.
32 Nla gw' arwenli nkôlô, gw' avô-
swi nkôm̃be, w 'av̄agi gôre yè wa-
ôdu w' avegagi nl' inkanli nla
waô w' avegagi nl' anlinl' ambe.
33 Nli nkala yôdu y' avegagi datanla
34 pa ta gw' igugi. Nl' ayingiè awe-
nge arômb' anlinl' ambe am̃enge;
ndô e jivir' anlinl' ambe kamba,
konde m' amienliè.
35 Nl' ibanga, ntye mpiri anlongwi,
agogwa, agènda gô mbôra yi ntyo-
36 ria, agambinla gôgô. Nl' azô-
ngiô yè nle Simon nla waô w' ave-
37 gagi nla yè. Gw' alèngi waô yè
w' awulinliè, inlè, Anlaga waôdu
38 wi buto. Nl' awulinliè waô, inlè,
Ôvirôanli gw' inkal' im̃ori, ko
miè kambinla gôgô kè; konde mi
39 av̄ienli ntinla mè. Nl' agambi-
nlagiè gw' inagô saô si syonlo
gô Galile yôdu, arômbag' anlinl'
ambè.
40 Nl' av̄ienli gôre yè ôma w' ego-
lanli, nkwenlage nkolo, alôv̄' ako-
tolo, awulinliè, 'nlè, Ja w' ajivira,
41 awè ko tôliza miè. Nl' avôginli
Jisu avôginlè, anyonyunl' ôgo,
av̄atè, awulia, inlè, Mi ajiviri;
42 rôla. Nl' alubwi egolanli gôre yè
43 pele, ko yè tôla. Nl' azômbiè yè
pôlô, awinlizè pele, awulinliè nlè,
44 Vônla, awulinli ôm' edu mpongo:
ndô gènda ko tuminlie minise
ôku' wo, ava gw' ijombunl' iso, ya
y' azômbiô nli Môsès, g' atakwè
45 gôre waô. Ndô agogwi, avakilie
kamba pôlô, amiezag' igamba;
yenlo Jisu e jolie fo jinginla gô
nkala gô bwi, ndô avegagi gw'
igala gw' imbôra s' itôve; nl' av̄i-
agag' anlaga gôre yè avila nkôv̄'
iedu.

2 Avo jinginliè gô Kapèrnaum
intyugu sinyèwo piaganla pa;
nl' ayoganliô, inlè, are gô nagô.
2 Nl' azungi datanl' awenge; yenlo
arwenl', inlè, pegaga mbôra nyè-
nlè, vanganle gw' igugi; nl' aga-
3 mbinliè waô igamba. Nl' av̄ie-
nli waô gôre yè, mbagag' ôm' ô
vegagi juwa p' awogo, twanlô pa
4 nl' anlag' anlai. Nla gw' avega-
gi waô wi dènge ngulu yi syusya
pièrè nla yè g' ôñwanja w' anla-
ga, w' arômb' ôñwanjañwanja gô
mbôra y' avegagô ndè; nla waô
pôdunla pa wô w' azyônli ôdô w'
5 anlanliô ôm' ô yuwi awogo. Gw'
ayenli Jisu ibekeli' saô awulinli
ôm' ô yuwi awogo, inlè, Ôñ' wa-
6 mi, ibe so s' anyezô. Ndô ave-
gag' irèndisi imièwo vovo tugetu;
nl' avikiliagi waô gw' irèm̃' iyaô,
7 inlè, Winlo e kamba yenlo sè?
E pèdi' Anyambiè: Mande ko
nyez' ibe kaô Anyambiè dadiè?
8 Nl' amienli Jisu pele g' ôrèm̃'
iwè, inlè, wi pikilia yenlo gw'
irèm̃' iyaô, awulinlia waô, inlè,
Anlwè pikili' isaôn yinlo gw'
9 irèm̃' iyanli sè? Eza zi're dela
nle zi; gô bulinli ôm' ô yuwi
awogo, inlè, Ibe so s' anyezô, ge
gô bulia, 'nlè, Nlongwa, rômbi-
10 nl' ôdô wo, ko kènda? Ndô gô
mieza 'nlwè, inlè, Ôñwa w' ôma
are nli ngulu gô ntye yinlo gô
nyez' ibe; awulinliè ôm' ô yuwi
11 awogo, inlè, Mi bulinlio, inlè,

nlongwa, rômbinl' ôdô wo ko kè-
12 ndaga gô nag' wo. Nl' anlongwè
pele, arômbinl' ôdô wè, agogwa
gw' azyô ma waôdu; ko waô ma-
ma pôlô, azuminli' Anyambie,
awulia, inlè, Azwè pa jenla yenlo
nli mori.
13 Nl' avo kogwè, agènda g' ôza-
mba w' eliv̂a; nl' av̂ienli anlaga
waôdu gôre yè, nl' anlènglè waô.
14 Nla gw' aviaganliè, ayenli Levi
ôñwa wi Alfius, are tu gô nagô
yi mpagô; nl' awulinliè yè, inlè,
Zônga miè; nl' agumanliè, azô-
15 ngè. Nl' arwenl', inlè, avegagi
tu gw' inya gô nag' wè nl' ipu-
blikan' sinyenge nl' anlag' av̂e
w' alwanli tu nli Jisu nl' inlèngi
yè; konde w' avegag' awenge,
16 nl' azôngi waô yè. Nl' irèndisi
nl' Ifarisi gw' ayenli waô yè e
nya nl' ipublikan nl' anlag' av̂e,
w' awulinl' inlèngi yè, inlè, E
nya nli jonga nl' ipublikan nl'
17 anlag' av̂e sè? Nla gw' ayogiô
Jisu awulinli waô, inlè, waô wi
re mbiambiè wi zye nl' isyolo
ny' ôganga, ndô waô wi re nl'
inkanli. Mi *bia* gô fey' agôre,
ndô av̂e.
18 Nl' inlèngi yi Jan nl' Ifarisi w'
avegagi mpengag' esyônge; nl'
av̂ienli waô gôre yè, awulinliè,
inlè, Ande zi re 'nlè inlèngi yi
Jan nla y' Ifarisi yi pengag' esyô-
nge, ndô inlèngi yo yi penga du?
19 Nl' awulinliô waô nle Jisu, inlè,
Mongi w' ijômbanla waô ko peng'
esyônge gô par' ônlôm̃e wi jômba
nla waô? Ôlingô wi re waô nl'
ônlôm̃e wi jômba, w' ayolie peng'
20 esyônge. Ndô intyugu si bia si
be bonginlô waô ôm' ô jômba,
gambènlè w' apeng' esyônge gô
21 ntyugu mè. Zyel' ôm' ô tum'
elim̃è z' ônlamb' ôñwonla gô ngoi
nungu; azya nlonlo elim̃' ezonla
zi bonginl' ônlamb' ôlungu, k'
22 ijôkwa penda. Zyel' ôma kè ô
jir' iv' inyonla gw' imbute inu-
ngu si banda; azya nlonlo ivè
nyi jônl' imbute, k' ivè jiranla,
nl' imbute bundakanla. Ndô iv'
inyonla nyô ga yirô gw' imbut'
inyonla.
23 Nl' arwenl', inlè, aviaganli gw'
intyaga s' imba gô ntyugu yi
Syonlo; nl' avakil' inlèngi yè gô
24 dul' imba gw' agèndagi waô. Nl'
awulinliô yè nl' Ifarisi, inlè, Vô-
nla, wi denda gô ntyugu yi Syo-
nlo ndaga yi re yi zyele kwèkwè
25 sè? Nl' awulinliè waô, inlè,
Anlwè pa tangunla nli mori nt'
alendi David gw' ayeliè, ayogo
njanla, ayè nla waô w' avegagi
26 nla yè? Nt' ayinginliè gô nagô
y' Anyambiè gw' avegagi Abia-
thar minise mpôlô; anyè mpè-
mba yi dôv̂inlô yi re yi zye kwè-
kwè gô nyô kaô nl' iminisè, ava
27 kè waô w' avegagi nla yè. Nl'
awulinliè waô, inlè, Syonlo y'
avanginlô anlaga, arang' anlaga
28 w' avanginlô Syonlo. Yenlo re
Ôñwa w' ôm̃a ayè nl' ônlivi wi
Syonlo kè.

3 Nl' avo jinginliè gô nagô yi Syo-
nlo; nl' avegagi gôgô ônlôm̃e nl'
2 ôgo juwa pa. Nl' av̂èmbagi waô
yè vendetwa e be jingè ôwenja
3 wi Syonlo, ko waô sozizè. Nl'
awulinliè ôm' ô vegagi nl' ôgo
juwa pa, inlè, Gumanla gôre gô
4 garegare. Nl' awulinliè waô,
inlè, Re kwèkwè gô ntyugu yi
Syonlo gô dende mbia, ge gô de-
nde mbe? gô sunginl' em̃ènlo, ge
gô jônla? Ndô w' alwanli do.
5 Nl' avônliè waô vingôvingô nl'
egunlu, njenlag' ekev̂a g' ôñwa-
nja wi njolinli y' irèm̃' iyaô; nl'
awulinliè ôma mè, inlè, Nyonyu-
nl' ôgo wo; nl' anyonyunliè wô,
6 nl' arwenl' ôgo mbiambiè. Nl'
agogw' Ifarisi, awônde môndo g'

ôñwanj' iwe pele waô nli mongi
wi Hèrod, nt' are waô ko jônlè.
7 Nl' agèndagi Jisu nl' inlèngi
yè agènda gw' eliṽa; nl' azôngi
anlag' awènge avila gô Galile nl'
8 avila gô Judia, nl' avila gô Jerusa-
lèm, nl' avila gô Idumea, nl' avila
gô ntye mori yi Jordan, nla waô
vingôvingô Sidon nli Tirus, anla-
g' awenge gw' ayogiô waô isaôn
impôlô y' alendiô ndè w' aṽienli
9 gôre yè. Nl' awulinliè inlèngi
yè, inlè, elende zi ga venginlè g'
ôñwanja w' iparanla s' anlaga, wi
10 vende bangatiè. Konde aluô aji-
ng' awenge; yenlo aṽangạti waô
yè gô bwatè, waôdu w' avegagi
11 nl' inkanli. Nla waô w' avegagi
nl' anlinla m' isyèkè, gw' ayenli
waô yè, w' avôswi g' ôzyô wè,
arônga, inlè, Awè nl' Ôñwa w'
12 Anyambiè. Nl' alegiè waô pôlô,
13 inlè, w' avangè miô. Nl' avandiè
gô nômba, awelia gôre yè waô w'
aṽelô ndè. Nl' aṽienli waô gôre
14 yè. Nl' alôṽiè igôm̃i nl' aṽanli
inlè, wi ga lwanle nla yè ko yè
15 tôm̃a waô gô kambinla, nla gô
dwanla nli ngulu yi jing' inkanli
16 nla gô tômb' anlinl' ambe. Nl'
17 aṽètiè Simon inlè Pitèr. Nli
Jems y' ôñwa wi Zèbède nli Jan
y' ôñworerè wi Jems; aṽètiè waô
inlè, Bôanèrgès, nyi pivia, inlè,
18 Awa wi njali-tôwa. Nli Andru,
nli Filip, nli Bartolomiu, nli
Matiu, nli Tomas, nli Jems y'
ôñwa wi Alfius, nli Tadius, nli
19 Simon Zelôtis, nli Judas Iskariot
ô gondiè kè.
20 Nl' ayinginli waô gô nagô. Nl'
avo datanl' anlaga parapara, ye-
nlo wi jolia, vanganle gô ny'
21 inya. Nla gw' ayogiô mongi yè
w' agèndi gô kôte; konde w'
22 awuli 'nlè, aperô nl' ôgu. Nl'
irèndisi y' azuminli avila gô Jeru-
salèm w' awul' inlè, Are nli
Beèlzebul, nla inlè, E tômb' anli-
nl' ambe, vo ôvanginli w' anlinl'
23 ambe. Nl' aweliè waô awulinli
waô nl' inkôgô inlè, Satan ko
24 jolie tômbe Satan sè? Nla ja
inlongo ny' akeranla nyômè, inlo-
25 ngo mè ny' ayolie kumanle. Nla
ja nagô y' akeranla yômè, nagô
26 mè y' ayolie kumanle. Nla ja
Satan akumanli gô sir' ôku' wè-
mè, ageranla, ayolie kumanle,
27 ndô are nli ntyai. Zyel' ôm' ô re
ko jinginla gô nagô y' ôma wi
ngulu, agwèr' igumb' inyè, kaô
adônge kôr' ôma wi ngulu, ga-
28 mbenl' akwère nag' wè. Rèti mi
bulinli' anlwè, inlè, Ibe sôdu si
be nyezô awa w' anlaga nl' ipèdia
29 si pèdia waô Anyambiè; ndô ôm'
edu ô be pèdia Inlinl' Iṽia, azye
nl' inyezô gô konlako, ndô ar'
30 ôgara w' ibe sapèkèpèkè. Konde
w' awul' inlè, are nl' inlinl' iṽe.
31 Nl' aṽienli ngi yè nl' awarer'
iyè; nl' agumanli waô gw' igala,
32 arôm̃a gôre yè gô feyè. Nl' anla-
ga w' avegagi tugetu gôre yè vi-
ngôvingô; nl' awulinli waô yè,
inlè, Vônla ngi yo nl' awarer'
33 iyo wi buto gw' igala. Nl' awi-
nliziè waô, inlè, Ngi yam' mande,
nl' awarer' iyam' wa mande?
34 Nl' avônliè waô w' avegagi tuge-
tu gôre yè vingôvingô, awulia,
inlè, Vônlanli ngi yam' nl' awa-
35 rer' iyam'. Konde ôm' edu ô
dende ntondinli y' Anyambiè,
ayè nl' ôñworer' iyam' ônlôm̃e,
nl' ôñworer' iyam' ôñwantô nli
ngi yam'.
4 Nl' avo pakiliè gô nènja g' ôza-
mba w' eliṽa; nl' alatanl' anlag'
awenge gôre yè; yenlo agwenli
gw' elende, alwanla tu gw' eliṽa;
nl' anlaga waôdu w' avegagi gô
2 ntye g' ôzamba w' eliṽa. Nl'
anlènjiè waô isaôn imienge nl'
inkôgô, awulinlia waô gw' inenj'

3 isè, inlè, Vôganliônli, Vônla,
ônyènyisi agèndi gô nyènya.
4 Nl' arwenl' inlè, gw' anyènyiè,
ilônd' imièwo y' avôswi gô mpo-
nlo; nl' av̄ienl' inyonli anya yô.
5 Nl' imièwo y' avôswi gw' imbôra
s' adô si re si pegaga nl' ôroi
ôñwenge; nl' azungi fweli yô,
konde yi pegaga nl' ôroi ôñwenge.
6 Nla gw' arongwi nkômbe y' ave-
zyô, nl' ayômi yô, konde yi pega-
7 ga nl' ôramba. Avôsw' imièwo
kè gw' arèndè: nl' avôm̃i arèndè,
araga yô, ko y' ayanl' ilônda.
8 Nl' avôsw' imièwo g' ôroi ômbia,
ayanl' ilônda, mpômaga nli mpe-
ndaga, ko yô janla, ôm̃ori agôm̃i
ararô, nl' ôm̃ori agôm̃i ôrôwa, nl'
9 ôm̃ori nkama. Nl' awuliè, inlè,
Ayè ô re nl' arôi gô jogo, e ga yo-
10 go. Gw' avegagiè anka, waô w'
avegagi nla yè nl' igôm̃i nl' av̄a-
11 nli, w' avambiè nkôgô mè. Nl'
awulinliè waô, inlè, Anlw' are pô
p' ôsaôn w' iyumbunlô w' inlongo
ny' Anyambiè: ndô gôre waô wi
re gw' igala, isaôn yôdu yi dendô
12 nl' inkôgô; inlè, gw' ijenla wi ga
yenle, ko w' azyilia; nla gw'
ijogo wi ga yogo, ko w' agôtiza;
wi vende kalwa ko waô nyezô.
13 Nl' awulinliè waô, inlè, Anlwè
pa miè nkôgô yinlo? Anlwè be
14 mi' inkôgô sôdu sè? Ônyènyisi
15 e nyèny' igamba. Winlo nle waô
gô mponlo, wi nyènyô igamba,
nla waô jogo pa, Satan e bia pele,
arômb' igamba ny' anyènyô gôre
16 waô. Egolanli mèmô kè, winlo
nle waô w' anyènyô gw' imbôra
s' adô, wi re waô jogo p' igamba,
17 wi bonga nyô nli mbia. Ndô wi
zye nl' ôramba; ndô wi re v'
ôñwolingô. Avila vovo, gô bie
njuke ge ikombizô g' ôñwanja w'
18 igamba, nèganèga wi kwezô. Nl'
am̃ori nle waô wi nyènyô gw'
arèndè; Winlo nle waô wi re jogo
19 p' igamba, ko añandi mi ntye, nl'
itemiza s' anliva nl' ôgasyô wi ya
yènlè, jinginla, arag' igamba ko
20 ny' ayanl' ilônda. Winlo nle
waô w' anyènyô g' ôroi ômbia,
wi re wi jogo igamba awonga nyô,
ayanla k' ilônda, ôm̃ori agôm̃i
ararô, nl' ôm̃ori agôm̃i ôrôwa, nl'
ôm̃ori nkama.
21 Nl' awulinliè waô, inlè, Ôjô wi
bagô gô sôlizô gw' egara, ge g' ôdô-
lôngô w' ôdô? nl' aranga gô felô
22 g' ôñwanga w' ôjô? Konde zyel'
ôsaôn jumbunlô pa wi re w' ami-
ezô, ge ôsaôn wi ntyoria wi re w'
23 awôñwe g' ôzange. Jog' ôm' edu
are nl' arôi gô jogo, e ga yogo.
24 Nl' awulinliè waô, inlè, V̄andami-
nlanli nte jogo 'nlwè. Egènlizô
zi kenlizô nle 'nlwè, zi be kènlizô
gôre 'nlwè; nl' anlwè be pô via-
25 ganlô. Konde ayè ô re dènga pa
e be pô; ndô ayè ô re azyele, va-
nganl' eza zi re nla yè, zi be bo-
nginlô yè.
26 Nl' awuliè, inlè, Yenlo r' inlo-
ngo ny' Anyambiè ga nt' are ja
27 ôm' ô bènl' ilônda gô ntye, ko yè
nanla, anongw' ôgwèra, nl' ôm̃a-
nda, k' ilônda tuwunla, avôm̃a,
28 nt' are yè amia. Ntye yi janl'
ilônda yômè, gw' alônga ijavi,
avila vovo ambongi, nl' avila
vovo antyo ayoli gw' ambongi.
29 Ndô gô jol' antyo, e tôm' ôkwara
gôgô pele; konde egômbe zi tenla
30 z' asyiv̄i. Nl' awuliè, inlè, Azwè
be tev' egolanli z' inlongo ny'
Anyambiè sè? ge azwè be kolanla
31 nyô nli nkôgô ndè? Nyi re g'
intyo nyi mutard, nyi re gô bènlô
nyô gô ntye, nyi r' inyangô via-
ganlô nl' ilônda yôdu yi re gô
32 ntye. Ndô ja ny' abènlô nyi
pôm̃a, arw' ezom' evôlô viaganlô
nl' ôwongw' edu, aweli' ampare
ampôlô; yenlo inyonli s' ôrôwa
ko dwanla gw' iviri nya zô.

33 Nl' agambinliè waô igamba nl'
inkôgô sinyenge ga sinlo, nt' are
34 waô ko jolie jogo. Ndô e kamba
du nla waô nkôgô fo, ndô gw'
avegagi waô anka, avèngunl' isaôn
35 yôdu gôr' inlèngi yè. Nl' ôwenja
mèmô, gw' arwenli nkôlô, awuli-
nli waô, inlè, Azwè ga lalienli gô
36 ntye mori. Nla gw' arigi waô
anlaga, w' awongiè nt' avegagiè
gw' elende. Nl' avegagi kè nla
37 yè lende yènlè. Nl' arwenli ôgul'
ômpôlô; nl' awôlagi keva gw'
elende, yenlo elende z' aro jônli'
38 nl' anlingô. Nl' ayèmè avegagi
gw' atinla, nlanla pa gw' inanlô.
Nl' ayèmi waô yè, awulinliè, inlè,
Ônlenji, ô zye nl' isyolo ja zw'
39 apera? Nl' anlongwè, aleg' ômpu-
nga, awulinlie mbenle, inlè, Lwa
do, vonlare; nl' ayèk' ômpunga,
40 alimbinl' ôdèmb' ômpôlô. Nl'
awulinliè waô, inlè, Anlwè tia
41 sè? Anlwè par' ibekelia fo? Nl'
arienli waô pôlô, awulianla, inlè,
Winlo mande sambô? ô re vanga-
nl' ômpunga nli mbenle yi jogi-
nlô yè?

5 Nl' aṽienli waô gô ntye mori y'
2 eliṽa gô ntye yi Gerasa. Nla
gw' azumiè avila gw' elende, ala-
tanli pele nl' ôm' ô vili gw' abe,
ô vegagi nl' inlinla ny' isyèkè.
3 Ô vegagi nl' ezigi zè gw' abe; e
jolie kôrô nl' ôm' edu kè, vanga-
4 nle nl' azungakanlô. Konde
nyongo sinyenge aluô akôriô nl'
igôrô nl' azungakanlô; kè taṽ'
azungakanlô, ayônl' igôrô: pega-
g' oma kè nli ngulu yi kevè.
5 Nl' egômbe zôdu, ôgwèra nl' ôm̃a-
nda, avegagi gw' abe nla gw' inô-
mba, ntôngaga nli mbonjag' ôku'
6 wè nl' adô. Ndô gw' ayenliè Jisu
davadavie, avuli mangô, avuranla
7 mbè gôre yè. Nl' arôngiè nl'
inyô' ivôlô, awulia, 'nlè, Ezande
zi re miè nla 'wè, Jisu Ôñwa w'
Anyambiè y' igônlô mè; mi ta-
ngizo ôrangô nl' Anyambiè, inlè,
8 ayenliza miè azyińgô. Konde
awulinliè, 'nlè, Aw' inlinla ny'
isyèkè, gogwa gôr' ôma winlo.
9 Nl' awulinliè, inlè, In' inyo ma-
nde? Nl' ayiviriè yè, inlè, In'
inyam' nle Lijon, konde azw' ar'
10 awenge. Nl' agwenliè yè nkolo
pôlô, inlè, E ga rig' arômbe waô
11 avila gô ntye mèyo. Nl' avegagi
vovo gô nômba ip' ivôlô ny' ingôa
12 ny' anyagagi. Nl' agwenli waô
yè nkolo, inlè, Rôm' azwè gw'
ingôa ko 'zwè jinginla gô sô.
13 Nl' ayiviriè waô pele. Nl'
agogw' anlinla m' isyèkè, ayi-
nginla gw' ingôa; nl' ayira-
nl' ipa nli mangô, azuminle mbôra
y' ôlôlôwa, agènda gw' eliṽa, vo
ntangô yi ntosen mbanli; nl'
14 ayuwi sô gw' eliṽa. Nla waô w'
anyezagi sô, w' awangi, arakilia
igamba gô nkala nla gw' impi-
ndi; nl' aṽienli waô gô jenle
15 ndaga y' arwenli. Nl' aṽienli
waô gôre Jisu, ayenl' ôm' ô ve-
gagi nl' anlinl' ambe, are tu, bo-
riô pa, nl' ôgu wè mbiambiè;
inlè ayè ô vegagi nli lijon; nl'
16 arienli waô. Nla waô w' ayenli,
w' arakili waô nt' arwenli gôr'
ôm' ô vegagi nl' anlinl' ambe,
17 nla g' ôñwanja w' ingôa. Nl'
avakili waô gô kwenlè nkolo,
inlè, E ga lubwe avila gô ntye
18 yaô. Nla gw' agwenliè gw' ele-
nde, ôm' ô vegagi nl' anlinl'
ambe, agwenlè nkolo inlè e ga
19 lwanle nla yè. Ndô e jivirè, ndô
awulinliè, inlè, Gènda gô nag' wo
nla gôre mongi yo, ko takilia waô
nt' are 'wè dendinlô pa nle Rerè,
20 nli nt' avôginlè 'wè. Nl' agè-
ndiè, avakilie mieza gô Dèkapô-
lis isaôn impôlô y' alendinliô yè
nle Jisu; nl' am̃am' anlaga waô-
du.

21 Nla gw' alali Jisu nl' elende gô
ntye mori, alatanl' anlag' awenge
gôre yè. Nl' avegagiè g' ôzamba
22 w' eliṽa. Aṽienl' ôm̃ori w' iva-
nginli yi nagô yi Syonlo, in' inyè
ny' aṽeliagô, inlè, Jairus; nla
gw' ayenliè yè, avôswi gw' agô-
23 lô mè. Agwenle nkolo pôlô, awu-
lia, inlè, Ôñwanl' iyam' ôñwa-
ntô atwe pièrè nl' ijuwa; ôvirô,
ko tali' ôgo wo gôre yè, ko yè
24 tôla, alwanla bo. Nl' agèndiè
nla yè; nl' azôngiô yè nl' anlag'
awenge; nl' aṽangati waô yè.
25 Nl' ôm̃antô ô yiranlagiô nle
ntyinla v' igôm̃i ny' impum̃à nl'
26 impum̃' imbanli, ô luô asindinli
pôlô nl' agang' awenge, averize
yom' iyè yôdu, ko arôla du, ndô
27 nkauli y' aliri, ndiraga, gw' ayo-
giô yè g' ôñwanja wi Jisu, aṽi-
enli gô nkondo gô nyum̃' iyè
28 awate ngoi yè. Konde awuli,
'nlè, Ja mi abwata, vanganl'
29 ingoi sè, gambè mi atôla. Nl'
arenl' ijiranla si ntyinl' iyè pele;
nl' amienliè g' ôku' wè inlè, aji-
30 ngiô avila gô nkanli mè. Nli
Jisu ayèmè amienli pele, inlè,
ngulu y' akogwi avila gôre yè;
nl' awizè gôr' anlaga awulia, inlè,
31 Ô bwat' ingoi sam' mande? Awu-
linliô yè nl' inlèngi yè, inlè, Ô
jenle nkondo yi bangatio, ko 'wè
bulia, inlè, Ô bwata miè mande?
32 Nl' avônliè vingôvingô gô jenl'
33 ôm' ô lendi ndaga mè. Ndô
ôñwantô arienli, arataminla, mi-
agage ndaga y' arwenli gôre yè,
ko yè bia, avôswa g' ôzyô wè
34 awuliuliè ôrèti wôdu. Nl' awu-
linliè yè, inlè, Ôñwanl' iyam', ibe-
keli' so s' atôlizo; gèndaga nl'
am̃ènjè, ko dwanla tôla pa avila
gô nkanli yo.
35 Gw' agambiè nlo, aṽienl' anlaga
avila gô nagô y' ôvanginli wi
nagô yi Syonlo, awulia inlè,
Ôñwanl' iyo ajuwi; ô pe syokoli'
36 Ônlènji sè? Ndô Jisu e pa bong'
igamba ny' agambiô: ndô awu-
linli ôvanginli wi nagô yi Syonlo,
37 inlè, Aria, vekelia dadiè. Ndô e
jivir' ôm' edu sôngè, kaô Pitèr
nli Jems nli Jan y' ôñwongwè
38 wi Jems. Nl' aṽienliè gô nagô
y' ôvanginli wi nagô yi Syonlo;
nl' ayenliè edungu nl' anlaga
39 ndenlag' edingô evôlô. Nlą gw'
ayinginliè awulinli waô, inlè,
Ezande zi panga 'nlwè nyongole,
alenla? ôñwanla e pa juwa, ndô
40 e nanla. Nl' azyèli waô yè. Ndô
ayè kogunlia p' anlaga waôdu,
awongi rerè nli ngwè y' ôñwanla
nla waô w' avegagi nla yè, ayi-
nginla gô mbôra y' avegagi ôñwa-
41 nla. Nl' agôtiè ôgo w' ôñwanla,
awulinliè, inlè, "Talitha Kumi,"
nyô bengunlô pa nyi re, 'nlè, Ise-
sa, mi bulinlio, inlè, nlongwa.
42 Nl' anlongw' isesa pele agènda,
konde avegagi igôm̃i ny' impum̃a
nl' impum̃' imbanli g' ônlero wè;
43 nl' am̃ami waô am̃ama pôlô. Nl'
azômbiè waô pôlô inlè ny' amiô
nl' ôm' edu; nl' awuliè, inlè, E
ga vô eza zi nya.
6 Nl' alubwè vovo aṽia gô ntye
yèmè; nl' azôngiô yè nl' inlèngi
2 yè. Nla gw' azyiṽi ntyugu yi
Syonlo, avakili gô nènja gô nagô
yi Syonlo, nl' awenge gw' ayogiô
waô yè, w' am̃ami awulia, 'nlè,
Isaôn yinlo yi re nl' ôma winlo y'
avili gwi? Nl' imia nde sinlo si
re yè pô pa nl' ijanja si ngulu nde
3 sinlo si dendô nl' ago mè? Winlo
arang' ôkengekenge, ôñwa wi Ma-
ri, nl' ôñworerè wi Jems, nli Jôsès,
nli Juda, nli Simon? Nl' awa-
rer' iyè antô wi zye nl' azwè vè-
nlo? Nl' agwezyô waô g' ôñwa-
4 nj' iwè. Nl' awulinliô waô nle
Jisu, inlè, Ôvogisi e pa dwanl'
ôlubô fo kaô gw' inlongo nyèmè

nla gô mbuv̂e yèmè nla gô nag'
5 wèmè. E jolie janj' ijanja si ngu-
lu vovo kè, kaô gô tal' ago gôr'
anlag' awèwo w' avegagi nl' inka-
6 nli, ayinga waô. Nl' am̃amiè g'
ôñwanja w' itôavekeli' saô, Nl'
agèndagiè gw' inkala vingôvingô
nlènjaga.
7 Nl' aweliè igôm̃i nl' av̂anli ava-
kilia gô tôma waô av̂anli, av̂anli,
ava waô ngulu gôr' anlinla m'
8 isyèkè gô tômba mô. Nl' azô-
mbiè waô, inlè, w' awong' ezoma
g' ôgèndo kaô ntôngô dadiè; ara-
nga mpèmba, ge puka, ge syika
9 gw' itumb' iyaô. Ndô wi ga gènde
nl' intyôzô: w' awonga kè kôtô
10 mbanli. Nl' awulinliè waô, inlè,
Mbôr' iedu yi be jinginlô 'nlwè
gô nagô, lwanlanli vovo, kaô a-
11 nlw' adubwa gô mbôra mè. Nli
mbôr' iedu yi re wi pa bonga
'nlwè, ge pôganliô 'nlwè, gô du-
bwa 'nlwè vovo, zaganli ntyèngè
y' intyôzyô sanli gô dwanl' ata-
12 kwè gô sira waô. Nl' agèndagi
waô agambinla, inlè, anlaga wi
13 ga galwe. Nl' arômbi waô anli-
nl' ambe amenge, agil' awenge
w' avegagi nl' inkanli agali, ayi-
nga waô.
14 Nl' ayogiô Hèrod y' ôga g' ôñwa-
nj' iwè, konde in' inyè ny' aluô
ny' ajagayagi, awulia, inlè, Jan
yi Baptist are tôngwa pa avila
gw' ijuwa; yenlo ijanja si ngulu
15 sinlo si janjô nle yè. Ndô am̃ori
w' awuli, 'nlè, Nle Elias; nl' a-
m̃ori, inlè, nl' ôvogisi ga ôm̃ori
16 w' ivogisi. Ndô gw' ayogiô Hè-
rod, awul', inlè, Jan, y' arenlô miè
ômpele, are tôngwa pa avila gw'
17 ijuwa. Konde Hèrod ayèmè aluô
atôm̃i agôte Jan, agôrè gô nagô yi
ntyôgô g' ôñwanja wi Hèrôdias
y' ôñwanto wi Filip y' ôñworer'
18 iyè: konde aluô ajômbè. Konde
Jan aluô abulinli Hèrod, inlè,
Zyele kwèkwè gôre 'wè gô dwa-
nla nl' ôm̃antô w' ôñworer' iyo.
19 Nli Hèrôdias avendinlè, av̂ele jô-
20 nlè, ndô e jolia. Konde Hèrod
arienli Jan, konde amienl' inlè,
ayè nl' ôma w' ôgôre nl' ôm'
ômbia nl' avenjavenjiè yè. Nla
gw' ayogiô yè yè, alend' isaôn
imienge, avôganliô yè nli mbia.
21 Nla gw' arwenli ntyugu mbia,
gw' avangi Hèrod avange ntyagô
y' ijanlô sè gôre nlam̃i yè nl' iko-
manda nl' anlag' avôlô wi Galile;
22 nla gw' ayinginli ôñwanl' ôñwa-
ntô wi Hèrôdias mèwo, ayinla,
arondie Hèrod nla waô w' avega-
gi tu nla yè gw' inya; ôga awuli-
nl' isesa, inlè, Vambia miè ezom'
23 edu zi belô ndo; m' be po zô. Nl'
aranginliè yè ôrangô, inlè, Ezom'
edu zi be bambiô ndo miè, m' be
po zô kwanga gw' erenle z' ive-
24 nd' inyam'. Nl' agogwè, awuli-
nlie ngi yè, inlè, Mi ga v̂ambie
ande? Nl' awuliè, inlè, Ewônjô
25 zi Jan yi Baptist. Nl' azunge
jinginliè nèganèga gôr' ôga, av̂a-
mbiè, inlè, Mi belo pa miè pele
ewônjô zi Jan yi Baptist gw' epè-
26 lè. Nl' ayenl' ôga ekèv̂' evôlô;
ndô g' ôñwanja w' ôrangô, nla
waô w' avegagi nla yè tugetu, e
27 jivire niminlè. Nl' arôm̃i ôga so-
zyè pele azômbia gô bag' ewônjô
zè. Nl' agèndiè, arenlè ômpele
28 gô nagô yi ntyôgô, avag' ewônjô
zè gw' epèlè, ava-zô isesa; nl' ise-
29 sa avenli zô gôre ngi yè. Gw'
ayogiô inlèngi yè, w' av̂ienli arô-
mbinl' ebende zè, avènla zô g'
ôrônginlô.
30 Nl' alatanl' inlèngi gôre Jisu,
arakiliè isaôn yôdu nt' alendagi
31 waô, nli nt' anlènjagi waô. Nl'
awulinliè waô, inlè, Ôvirôanli gô
mbôra yi ntyoria g' ôrôve, ko jo-
wanli kwè; konde avegag' awe-
nge mbiagaga nli nkèndaga, ko

w‘ alèng‘ egômbe, vanganle gô
32 nya. Alubwi waô nl‘ elende agè-
nda gô mbôra y‘ ôrôve ntyoria.
33 Nl‘ anlaga w‘ ayenli waô wi kè-
nda, nl‘ awenge w‘ amienli waô;
nl‘ agèndi waôdu ta nli mangô
agènda gôgô nli ntye avila gw‘
34 inkala sôdu, aviaganla waô. Nla
gw‘ azumiè ayenl‘ anlag‘ awenge;
nl‘ avôginliè waô, konde w‘ ave-
gagi g‘ adombe mi re mi zye nl‘
ôvenjavenji; nl‘ avakiliè gô nè-
35 nja waô isaôn imienge. Gw‘ a-
rwenl‘ ôwenja pièrè gô jila, inlè-
ngi yè y‘ aṽienli gôre yè, awulia,
inlè, Yinlo nle mbôra y‘ ôrôve, nl‘
36 ôwenja w‘ akèndi. Winliza waô,
ko waô kènda gw‘ impindi nla gw‘
inkala vingôvingô, agôlinl‘ iku‘
37 iyaômè eza zi nya. Ndô awinlizi, a-
wulinlia waô inlè, Vanli waô inya
anlwèmè. Nl‘ awulinli waô yè, i-
nlè, Azwè ga gè kôl‘ inkama s‘
ifura mbanli si mpèmba, ava waô
38 gô nya? Nl‘ awulinliè waô, inlè,
Amônga mia mi re nl‘ anlwè? gè
pônlenli. Nla gw‘ amienli waô,
w‘ awul‘, inlè, Atanli, nli ṽèrè ṽa-
39 nli. Nl‘ azômbiè waô gô dwa-
nliz‘ anlaga waôdu tugetu gw‘
40 igondo gw‘ am̃anli ambezyô. Nl‘
alwanli waô tugetu gw‘ igondo,
ôgondo nkama, ôgondo agôm̃i a-
41 tanli. Nl‘ awongiè amông‘ atanli
mè nli ṽèrè ṽanli, avônla g‘ ôrô-
wa, azavinla zô; nl‘ amogunliè
amônga, ava mô inlèngi yè gô dô-
ṽia gôre waô; nl‘ agerinliè waôdu
42 ṽèrè ṽanli kè. Nl‘ anyenli waô-
43 du, ayôra kè. Nl‘ aguminli waô
nkizi, igôm̃i ny‘ itôndô nl‘ itôndô
44 imbanli nli ṽèrè kè. Nla waô w‘
anyenli amônga w‘ avegagi bara-
ba nli ntozèn s‘ anlôm̃e ntyanli.
45 Nl‘ azômbiè inlèngi yè pele gô
kwenla gw‘ elende, alalia gô bô-
syô gô ntye mori gô Bèthsaida, gô
46 fwinlizè anlaga. Nl‘ ayè fwinliza
pa waô, agèndi gô nômba gô ka-
47 mbinla. Ndô gw‘ ayil‘ ôwenja,
elende z‘ avegagi gô garegare y‘
48 eliṽa, nl‘ ayè anka gô ntye. Nl‘
ayenliè waô wi jela nl‘ inuga; ko-
nde ômpunga w‘ avegagi akôma
nla waô; nl‘ aṽienliè gôre waô a-
yenjinla njarag‘ eliṽa; nl‘ aro pi-
49 aganlè waô. Nla gw‘ ayenli waô
yè, njarag‘ eliṽa, w‘ avikil‘, inlè,
50 ibambô; nl‘ arôngi waô. Konde
waôdu w‘ ayenliè, aratamìnla.
Nl‘ agambiè nla waô pele, awu-
linlia waô inlè, Zindianl‘ irèm̃a:
51 nle miè; arianli. Nl‘ agwenliè
gôre waô gw‘ elende; nl‘ ayèk‘ ô-
mpunga: yenlo am̃ami waô pôlô-
52 mè gw‘ ikuw‘ iyaô. Konde wi kô-
tiza du g‘ ôñwanja w‘ amônga,
ndô irèm̃‘ iyaô y‘ arwenli jola.
53 Nla gw‘ alali waô, w‘ aṽienli gô
ntye yi Gènèsarèt, nl‘ azyumi
54 waô ôzègè. Nla gw‘ azyumi waô
avila gw‘ elende, anlaga w‘ amie-
55 nli yè pele. Nl‘ agèndi waô nli
mangô gô ntye mèyonlo yôdu vi-
ngô, avakilia gô twanla mongi
jogo gw‘ adô gô mbôra y‘ ayogiô
56 waô inlè are vovo. Nli mbôr‘ ie-
du y‘ ayinginliè gô nkala, ge gw‘
ink‘ impôlô, ge gw‘ impindi, w‘
alimbinli mongi wi jogo gw‘ aga-
la, agwenlè nkolo, inlè, wi ga wa-
te vanganl‘ anyègè mi ngoi yè;
nli ntangô y‘ awatiè y‘ arôli.
7 Nl‘ alatanli gôre yè Ifarisi nl‘ i-
rèndisi imièwo, y‘ avili gô Jeru-
2 salèm. Nl‘ ayenli waô, inlè, imi-
èwo gôr‘ inlèngi yè w‘ anyenli
mpèmba nl‘ ago ambe, inlè, m‘
3 ayóvunlô. Konde Ifarisi nl‘ Iju
sôdu w‘ anye, kaô w‘ ajôvunl‘ ago
mbiambiè, mpenjavenjag‘ inènja
4 s‘ anlero. Nla gô fwinlia waô avila
gw‘ igôlinlô, w‘ anye kaô w‘ asyo-
vunla. R‘ isaôn imiènlè k‘ imie-
nge y‘ awongiô waô gô penjave-
nja, ijôvunla s‘ amogi, nl‘ intyua-

5 nla, nl' ilômbô. Nl' av̂ambiô yè
nl' Ifarisi nl' irèndisi, inlè, Inlè-
ngi yo wi pa denda nt' ar' inènja
s' anlero sè, ndô wi nye mpèmba
6 nl' ago mi re mi pa jôvunlô? Nl'
awulinliè waô, inlè, Esaia avogi
mbiambiè g' ôñwanj' iwanli, i-
mbiagwanla, nt' are tèndô pa, i-
nlè, Mongi sinlo wi duba miè nl'
inlumbu yaô, ndô irèm̃' iyaô yi
7 re bô avila gôre miè. Ndô wi sa-
winla miè vo nyawènyawè, nènja-
ga g' inènj' isaô isômbia s' anlaga.
8 Konde anlw' afal' isômbia s' A-
nyambiè, avenjavenj' inènja s' a-
9 nlaga. Nl' awulinliè waô, inlè,
Rèti anlwè tômb' ôzômbiô w' A-
nyambiè, ko 'nlwè penjavenj' i-
10 nènj' isanli. Konde Môsès awul',
inlè, Lube rer' iyo nli ngi yo; nl'
ôm' edu ô kambe rerè ge ngwè
11 mbe, e ga yuwè njuwaga. Ndô a-
nlwè bulia inlè, Jog' ôm' abulinli
rerè ge ngwè, inlè, Eza zi re 'wè
ko nungunlô nle miè zi re ko-
12 rban, nyô inlè ôrunda, gambènl'
anlw' avo jivirè gô nungunle rer'
13 iyè ge ngi yè mpongo. Yenlo pa-
ng' anlwè igamba ny' Anyambiè
eza za nyawè nl' inènja si nènjô
'nlwè; nl' isaôn imienge ônlongo
14 winlo yi dendô 'nlwè. Nl' avo
fweliè anlaga gôre yè, awulinlia
waô, inlè, Vôganliônli miè, anlwè
15 du, ko kôtizanli. Zyel' ezoma zi
re ko feviz' ôma nl' ijinginla gôre
yè: ndô ya yi kogwa avila gôre
17 yè, nle yô yi feviz' ôma. Gw' a-
yinginliè gô nagô avila gôr' anla-
ga, inlèngi yè y' av̂ambiè g' ô-
18 ñwanja wi nkôgô yinlo. Nl' a-
wulinliè waô, inlè, Anlw' are kè
sikôtiza fo yenlo? Anlwè pa jenl'
inlè, ezom' edu zi jinginla gôr' ô-
19 ma z' ayolie fevize? Konde zi pa
jinginla g' ôrèm̃' iwè, ndô gw' i-
wum̃u, agogwa g' ôgombo mepi-
20 zag' inya sôdu. Nl' awuliè, inlè,
Eza zi kogwa avila gôr' ôma, zô
21 feviz' ôma. Konde avila gô gare-
gare, avila gw' irèm̃a y' anlaga
kogw' ipikil' ibe, ôv̂elanlô, ijufa,
22 ijônl' anlaga, inanla nla winga-
nli, ôgasyô w' anliva, ijanj' ibe,
itemiza, itonginla, intyo iv̂e, imo-
23 ginla, ekale nl' edosyu: Isaôn i-
mbe yinlo yôdu yi pil' avila gô
gare, aweviz' ôma.
24 Nl' agumanliè avila vovo agènda
gw' inkôv̂a si Tirus nli Sidon; nl'
ayinginliè gô nagô ko yè av̂el'
ôma gô mia nlonlo; ndô e jolie
25 nimbanla. Ndô ôñwantô ô vegagi
ôñwanl' iyè ôñwantô aluô nl' inli-
nla ny' isyèkè, ayogiô pele g'
ôñwanj' iwè, av̂ia, avôswa gw'
26 agôlô mè. Ôm̃antô mè avegag'
ôñwo-Grek, inlongo nyè Sirôfini-
sia. Nl' av̂ambiè yè gô tômb'
inlinl' iv̂e avila gôr' ôñwanl' iyè.
27 Nl' awulinliô yè nle Jisu, inlè,
Awanla wi ga lônge jôrizô. Ko-
nde zye mbia gô bong' inya s'
28 awanla avunginla sô imbwa. Nl'
ayiviriè, awulinliè, inlè, Iñ, Rera:
ndô vanganl' imbwa g' ôdôlôngô
wi tavuru si nye nkizi yi yawa-
29 nla. Nl' awulinliè yè, inlè, V̂'
igamba nyinlo gèndaga; inlinl'
iv̂e ny' akogwi avila gôr' ôñwa-
30 nl' iyo. Nl' agèndiè gô nag' wè,
aluunl' ôñwanl' iyè bu g' ôdô, nl'
inlinl' iv̂e kogwa pa gôre yè.
31 Nl' avo dubwè avila gô wôgô yi
Tirus, aviaganla gô Sidon agènda
gw' eliv̂a zi Galile, mpiaganlaga
gô garegare yi wôgô yi Dekapolis.
32 Nl' av̂agi waô gôre yè ôm' ô ve-
gagi nli mpôge, nl' igagum̃a,
agwenli waô yè nkolo, inlè, e ga
33 ralie ôgo gôre yè. Nl' awongiè
yè nkôv̂a avila gôr' anlaga, av̂el'
im̃enlô yè gw' arôi mè; nl' arue-
nliè igwanla, awat' ônlèm̃è wè.
34 Nl' avônliè g' ôrôwa, azèkuma,
awulia, inlè, Effatha, inlè Nlu-

35 ngwanli. Nl‘ anungwi arôi mè,
avuru‘ eza z‘ agôt‘ ônlèm̃è wè;
36 nl‘ agambiè zange. Nl‘ azômbiè
waô, inlè, w‘ awulinli ôma; ndô
gw‘ alegiè waô pôlô, w‘ amiez‘
37 igamba pôlô viaganlô. Nl‘ am̃a-
magi waô pôlô mè, awulia, inlè,
Are denda p‘ isaôn yôdu mbia-
mbiè; e pang‘ impôge gô jogo nl‘
am̃am̃u gô kamba kè.

8 Gw‘ intyugu mèso, gw‘ avo bu-
nli anlag‘ awènge, ko w‘ alwanla
nl‘ eza zi nya, Jisu aweli inlèngi
2 yè, awulinlia waô, inlè, Mi jenl‘
anlaga ekèṽa, konde wi re dwa-
nla pa nla miè ntyugu ntyarô,
3 yenlo wi zye nl‘ eza z‘ inya. Nla
ja mi afwinliza waô nli njanla
gw‘ inagô saô, gambènlè wi be
kwa sike gô mponlo; konde awè-
4 wo gôre waô w‘ avili bô. Nl‘
awiniziô yè nl‘ inlèngi yè, inlè,
Ôma ko jolie jorize mongi sinlo
nl‘ inya vènlo g‘ ôrôve nla gwe-
5 nli? Nl‘ aṽambiè waô, inlè,
Amônga mia mi re nl‘ anlwè?
6 W‘ awul‘, inlè, Ôrogènlô. Nl‘
azômbiè anlaga gô dwanla tu gô
ntye: nl‘ awongiè amônga mè
ôrogènlô, av‘ akeva, amogunla
mô, av‘ inlèngi yè gô dôvia; nl‘
7 alôṽinli waô mô anlaga. W‘ ave-
gagi kè nli yeṽèrè yakwè; nl‘
azavinliè yô awulia, inlè, Lôṽi-
8 nlianli waô yô kè. Nl‘ anyenli
waô ayôra; nl‘ awonginli waô
nkizi y‘ ariganli itôndô ôrogènlô.
9 Nla waô w‘ anyenli, w‘ avegagi
ṽo ntozèn nai; nl‘ awinliziè waô.
10 Nl‘ azunge kwenliè gw‘ elende
ayè nl‘ inlèngi yè, aṽia gô wôgô
yi Dalmanutha.
11 Nl‘ aṽienl‘ Ifarisi, avakilia dôṽe
mpaga nla yè, mbutaga gôre yè
elemba avila g‘ ôrôwa, ndembagè.
12 Nl‘ azèkumiè pôlô g‘ ôrèm̃‘ iwè,
awulia, inlè, Ezande zi but‘ ivô-
m̃a nyinlo awut‘ elemba? Gili-
gili mi bulinlia ’nlwè, inlè, Ele-
13 mba zi be po ivôm̃a nyinlo. Nl‘
arigiè waô, avo kwenla gw‘ ele-
nde, alalia gô ntye mori.
14 Nl‘ aleṽanli waô gô bong‘ inya;
pegaga kè nla waô gw‘ elende
15 kaô imông‘ im̃ôri. Nl‘ azômbiè
waô, inlè, Vônlanli, gelimanli gô
lèvèn y‘ Ifarisi nli lèvèn yi Hè-
16 rod. Nl‘ agambanlagi waô, awu-
lia, ’nlè, Azw‘ azye nla sinya.
17 Nl‘ amienli Jisu, awulinlia waô,
inlè, Ezande zi kambanla ’nlwè,
konde anlwè azye nla sinya?
Nla nlènlo anlwè pa mia ge kô-
tiza? Irèm̃‘ iyanli yi re jola pa?
18 Anlw‘ are nl‘ antyo, ko ’nlw‘
ayenla? Anlw‘ are nl‘ arôi, ko
’nlw‘ ayogo? Anlwè pa jôngi-
19 nlia kè? Gw‘ amogunli miè amô-
ng‘ atanli gôr‘ intozèn ntyanli,
anlw‘ awonginl‘ itôndô mia ralie
nli nkizi? Awulinli waô yè,
20 inlè, Igôm̃i nli mbanli. Nl‘ ôro-
gènlô kè gôr‘ intozèn nai; anlw‘
awonginl‘ itôndô mia ralie nli
nkizi? Nl‘ awulinli waô yè, inlè,
21 Ôrogènlô. Nl‘ awulinliè waô,
22 inlè, Anlwè pa kôtiza? Nl‘ aṽi-
enli waô gô Bethsaida; nl‘ aṽagi
waô gôre yè ipoku, agwenlè nko-
23 lo gô bwatè. Nl‘ agôtiè ipoku g‘
ôgo, agogunliè gô nkala; Nl‘ aru-
enliè igwanla gw‘ antyo mè, ara-
li ago gôre yè, aṽambiè, inlè, Ô
24 jenl‘ ezoma? Nl‘ avônliè awu-
lia, ’nlè, Mi jenl‘ anlaga; konde
mi jenla ga rere yi kèndagènda.
25 Vovo avo tali‘ ago gw‘ antyo mè;
nl‘ avônliè mbiambiè, arôla, aye-
26 nl‘ isaôn yôdu zange. Nl‘ awi-
nliziè yè gô nag‘ wèmè, awulia,
’nlè, Ayinginla du gô nkala.
27 Nl‘ alubwi Jisu, ayè nl‘ inlèngi
yè, agènda gw‘ inkala si Sesaria
yi Filip; nl‘ aṽambiè inlèngi yè
gô mponlo, awulinlia waô, inlè,
Anlaga wi bulia, ’nlè, miè mande?

28 W' awulinliè, inlè, Jan yi Bap-
tist, nl' añiori inlè Elias; ndô
añiori inlè, ôñiori gôr' ivogisi.
29 Nl' av̄ambiè waô, inlè Ndô auiwè
bulia 'nlè miè mande? Awinlizi
Pitèr awulinliè, 'nlè, Awè nle
30 Krais. Nl' azômbiè waô, inlè, w'
awulinli' ôma g' ôñwanj' iwè.
31 Nl' avakiliè nèuja waô, inlè,
Ôñwa w' ôma e ga zindinl' isaôn
imienge, kè bikô nl' anlero, nl'
iminis' impôlô, nl' irèndisi, kè
jônlô, kè tôngwa ntyugu ntyarô
32 piaganla pa. Nl' awukunliè iga-
mba mè buku; vovo Pitèr awo-
33 ngiè avakilie sèmbè. Ndô awizi
avônl' inlèngi yè, azèmbe Pitèr,
awulia, inlè, Wata gô nyuñi'
iyam' Satan: konde ô nak' isaôn
y' Anyambiè ndô isaôn y' anlaga.
34 Ayè fwelia p' anlaga nl' inlèngi
yè, awulinli waô, inlè, Jag' ôm'
edu abele sônga miè, e ga nliminl'
ôku' wè, arômbinle krosi yè, av̄e-
35 nga miè. Konde ôm' edu ô bele
sunginl' eñièulo zè, e be periza
zô; nl' ôm' edu ô be periz' eñièulo
zè g' ôñwanj' iwam' nli ntyangô
36 mbia, e be sunginla zô. Konde
ôba nde wi re nl' ôma, ja anyenle
ntye yôdu, averiz' eñièulo zè?
37 Konde ande zi r' ôma ko pa gw'
38 avende m' eñièulo zè? Konde
ôm' edu ô be jenla miè nl' agamb'
imam' ntyonli gw' ivôñia nyinlo
ny' ôv̄elanlô nl' ibe, ayè be jenlô
ntyonli kè nl' Ôñwa w' ôma gô
be biè gw' ivenda nya Rer' iyè,
ayè nl' ienjèl sôrunda.

9 Nl' awulinliè waô, inlè. Rèti
mi bulinlia 'nlwè inlè, R' awèwo
gôre waô wi kumanla vènlo wi re
wi be demb' ijuwa, kaô w' ajenl'
inlongo ny Anyambiè nyi bia nli
2 ngulu. Nli ntyugu ôrôwa piaga-
nla pa, Jisu awongi Pitèr, nli
Jems, nli Jan, agèndia waô gô
nômba ndôndwi, waô dadiè: nl'
3 agalwiè gw' azyô maô. Nl' ingoi
sè s' arwenl' ônjèlènjèlè, pupu
pôlô ga nt' are zyel' ôma gô ntye
4 ô re ko jombunlia sô. Nl' awô-
wunli gôre waô Elias nli Môsès:
nl' avegagi waô nkambaga nli
5 Jisu. Nl' agambi Pitèr awulinlie
Jisu, inlè, Ônlènji, re mbia gôre
'zwè gô dwanla vènlo; azwè ga
nôge saka rarô; eñiori gôre 'wè,
nl' eñiori gôre Môsès, nl' eñiori
6 gôr' Elias. Konde e *mia* nt'
agambiè; konde w' arienli pôlô.
7 Nl' arwenl' evindi z' aliv̄inli waô;
nl av̄ienl' inyôi avila gw' evindi,
inlè, Winlo nl' Ôñwanl' iyam' ô
8 tondô miè, yoginlônli yè. Ndô
nèganèga gw' avônlagi waô vi-
ngôvingô, wi jenl' ôma nla waô
nyènlè, kaô Jisu dadiè.
9 Nla gw' azuminlagi waô avila gô
nômba, azombi waô, inlè, w'
awulinl' ôma isaôn y' ayenliô
waô, kaô Ôñwa w' ôma atôngwa
10 avila gw' ijuwa. Nl' avigi waô
igamba mè, mbambianlag', inlè,
itôngwa avila gw' ijuwa ande?
11 Nl' av̄ambi waô yè, inlè, Irèndisi
wi bulia 'nlè, Elias e ga lônge bie?
12 Awulinliè waô, inlè, Rèti, Elias e
dônge bia, alwanliz' isaôn yôdu;
re tèndô pa g' ôñwanja w' Ôñwa
w' ôma kè, inlè, e ga zindinl'
13 isaôn imienge, kè bikô kè. Ndô
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Elias are
bia pa; w' alendinliè kè isaôn yô-
du nt' av̄eli waô ga nt' are tendô
pa g' ôñwanj' iwè.
14 Nla gw' av̄ienli waô gôr' inlè-
ngi, w' ayenl' aulag' awenge
vingôvingô gôre waô, nl' irèndisi
15 ndôv̄age mpaga nla waô. Ndô
nèganèga gw' ayenl' anlaga, aye-
nlè, w' añiamagi pôlô; nl' av̄ienli
16 waô nli maugô, azavinlè. Nl'
av̄ambiè irèndisi, inlè, Ezande z'
adôv̄aga 'nlwè mpaga nla waô?
17 Nl' awinliziô yè nl' ôñiori gôr'

anlaga, inlè, Ônlènji, mi abagio
ôñwanl' iyam', ô re nl' inlinla ny'
18 imamu. Nli mbôr' iedu yi kôtô
yè nle nyô nyi pôsyunliè; kè pa-
ndi ivunli, agambiz' ano nkègèrè,
agw' ôge. Awulinli miè inlèngi
yo, inlè, wi ga rômbe nyô, ndô wi
19 jolia. Awinliziè waô, inlè, E!
Ivôma nyi r' ibekelia fo, ôlingô
sè wi be dwanla miè nla 'nlwè?
Ôlingô sè wi be sindinla miè
'nlwè? Ṽaganli yè gôre miè.
20 Nl' aṽagi waô yè gôre yè. Nla
gw' ayenliè yè, inlinla ny' azu-
njiè pele; nl' avôswè gô ntye,
21 azambakala, avandi' ivunli. Nl'
aṽambiè rer' iyè, 'nlè, Ôlingô sè
wi re eza yinlo ga bienlè? Awu-
22 liè, inlè, Avila gw' erumbe. Nli
gômbe yenge nyi re yè punga pa
g' ôgônli, nla gw' anlingô kè, gô
jônlè; ndô ja w' ajolie dende nda-
ga, yenla 'zwè ekèṽa, ko nungu-
23 nla 'zwè. Jisu awulinliè, inlè, Ja
w' ajolia! Gôre yè ô bekelia,
24 isaôn yôdu ko joliô. Nl' arôngi
rerè y' ôñwanla pele, awulia, inlè,
Mi bekelia; nlungunl' itwaveke-
25 li' sam'. Gw' ayenli Jisu, inlè,
anlag' awenge wi bia ta nli ma-
ngô, azèmbi inlinla ny' isyèkè,
awulinlia nyô, inlè, Awè inlinla
ny' imamu, nli mpôge, mi sômbio,
inlè, Gogwa avila gôre yè, ko
avo jinginla gôre yè nyènlè.
26 Arôngi nyô, azunjè pôlô, agogwa.
Nl' arwenl' ôñwanla g' ebende;
yenlo awuli awenge, inlè, Ajuwi.
27 Ndô Jisu agôtiè g' ôgo, anlongu-
28 nliè; nl' agumanliè gôre. Gw'
ayinginliè gô nagô, inlèngi yè w'
aṽambiè ntyoria, inlè, Azwè jolie
29 tômba nyô sè? Awulinliè waô,
inlè, Ônlongo winlo w' ayolie ko-
gwe du kaô nl' ikambinla.
30 Nl' alubwi waô vovo aviaganla
gô Galile, ndô e bel' ôma gô mia
31 nlonlo. Konde anlènj' inlèngi yè,
awulinlia waô, inlè, Oñwa w' ô-
ma e be pô gw' ago m' anlaga, ko
waô jônlè; nl' ayè jônlô pa, ntyu-
gu ntyarô piaganla pa, e be tô-
32 ngwa. Ndô wi kótiz' igamba mè;
nl' arienli waô gô bambiè.
33 Nl' aṽienli waô gô Kapèrnaum;
nla gw' ave agiè gô nagô aṽambi
waô inlè, Ôsaôn nde w' adôṽagô
34 'nlwè mpaga gô mponlo? Ndô
w' aminliè; konde gô mponlo w'
alôṽanlagi mpaga, inlè, Ômpôlô
35 gôre waô mande. Nl' alwanliè
tu, awel' igômi nl' aṽanli, awuli-
nlia waô, inlè, Jog' ôm' edu abele
dônga, e ga lwanl' ônuunla wa
36 waôdu, nli nyôngô ya waôdu. Nl'
awongiè ôñwanla, alôṽiè gô gare;
nl' avariè yè, awulinlia waô, inlè,
37 Ôm' edu ô bong' ôñwo 'rumbe ga
winlo gw' in' inyam', e bonga miè;
nl' ôm' edu ô bonga miè e pa bo-
38 nga miè, ndô ayè ô rômi miè. A-
wulinliô yè nle Jan, inlè, Ônlènji,
azw' ayenl' ôma e tômb' anlinl'
ambe gw' in' inyo; alegi 'zwè yè,
39 konde e pa sônga 'zwè. Ndô Jisu
awul', inlè, Aleganli yè; konde
zyel' ômo be janj' elemba gw' in'
inyam', ô re ko sunge kamba miè
40 mbe. Konde ayè ô re e pa sira
41 'zwè e kanla 'zwè. Kond' ôm' e-
du ô be jonja 'nlwè imogi ny' a-
nlingô, konde anlwè nle mongi
wi Krais, rèti mi bulinlia 'nlwè
42 inlè e be perô du nl' ip' isè. Ndô
re mbia gôr' ôma gô diriô idô ivô-
lô nyi kilinl' imba g' ômpele wè,
ko yè pungô gô ntyuṽa, viaganlô
nla gô kwez' ômori gôr' awangô
43 winlo wi bekelia miè. Ja ôgo wo
w' akwezo, renla wô nkwi: re
mbia gôre 'wè gô jinginla gw' e-
mènlo enlèma, viaganlô nla gô
dwanla nl' ago ambanli ko kènda
gw' elôngô z' ôgônli, g' ôgônli mè
45 wi re w' anlimize. Nla ja ôgôlô
wo w' akwezo, renla wô nkwi: re

mbia gôre 'wè gô jinginla gw' e-
m̃ènlo enlèm̃a, viaganlô nla gô
dwanla nl' agôlô ambanli ko falô
47 gw' elôngô z' ôgônli. Nla ja intyo
nyo ny' akwezo, rômba nyô: re
mbia gôre 'wè gô jinginla gw' i-
nlongo ny' Anyambiè nl' intyo i-
m̃ori, viaganlô nla gô dwanla nl'
antyo ambanli, ko falô gw' elôngô
48 z' ôgônli. Gô r' ôgu waô w' ayu-
wize, nl' ôgônli kè w' anlim̃ize.
49 Konde ôm' edu e be kekizô nl' ô-
50 gônli. Ezanga zi r' eṽia; ndô j'
ezanga z' asyambwa, anlwè be fo
sôgiza zô ni 'ande? Lwanlanli
nl' ezanga gw' ikuw' iyanli mè,
ka dwanlanlanli nl' am̃ènje.

10 Nl' agumanliè avila vovo, avia
gô wôgô yi Judia nla gô ntye
mori yi Jordan; nl' avo datanl' a-
nlag' awenge gôre yè; nli nt' ave-
2 gagi ntyali yè, avo nènji waô. Nl'
aṽienl' Ifarisi aṽambiè, 'nlè, Re
swaswo gôr' ônlôm̃e gô tômb' ô-
3 ñwantwè? ndembagè. Awinliziè
awulinlia waô, inlè, Môsès azô-
4 mbi 'nlwè sè? W' awuli, 'nlè,
Môsès ayivir' ônlôm̃e tènd' eza-
5 ngô z' itômba, arômbè. Ndo Jisu
awulinli waô, inlè, G' ôñwanja wi
njolinli y' irèm̃' iyanli, arèndinli
6 'nlwè ivanga mè. Ndô avila gw'
ipakilia s' ipangô si ntye, Anya-
mbiè avangi waô ônlôm̃e nl' ô-
7 ñwantô. Ṽ' igamba nyinlo ôma
e ga rige rer' iyè nli ngwè, ayôngô
8 gôr' ôm̃ant' wè,' ko w' aṽanli
dwanl' ôzyônli ômô; yenlo re wi
zy' aṽanli nyènlè, ndô ôzyônli ô-
9 mô. Sambô eza zi re jôngô pa nl'
Anyambiè, z' avangunliô nl' ôma.
10 Nl' avo bambiô yè nl' inlèngi yè
gô nagô g' ôñwanja wi ndaga
11 mè. Awulinliè waô, inlè, Ôm'
edu ô be tômb' ômant' wè, ayô-
mb' ôñwènlè, gambènl' ananla-
12 nla winganli. Ja ôñwantô kè
atômb' ônlôm̃e wè ayômb' ôñwè-
nlè, gambènl' ananla nla winga-
nli.
13 Nl' aṽagi waô yè awa rumbe,
inlè, e ga wate waô; ndô inlèngi
14 w' alegi waô. Ndô gw' ayenli
Jisu yenlo, avendi, awulinlia waô,
inlè, Yiviranl' awanla bia gôre
miè, konde inlongo ny' Anya-
15 mbiè nl' ônlongo wiulo. Rèti
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ôm' edu
ô re e pa bong' inlongo ny' Anya-
mbiè ga ôñworumbe, ayinginle
16 gô nyô. Nl' avariè waô azavinla
waô, ntaliaga waô ago mè.
17 Nla gw' agogwiè gô mponlo,
aṽienl' ôma nli mangô gôre yè,
alôṽinlè akotolo, aṽambiè, inlè,
Ônlènj' ômbia, mi ga lend' ande
18 gô jig' em̃ènlo zakonlako? Awu-
linliô yè nle Jisu, inlè, Ô fwelia
miè ômbia sè? Zyel' ômbia, kaô
19 ôm̃ori, ayè nl' Anyambiè. Ô vô-
rô ampanga; ayônla, ananla nla
winganli, ayufa, aṽerinla, avita,
20 lube rer' iyo nli ngi yo. Awuli-
nliè yè, inlè, Ônlènji, mi are pe-
njavenja p' agamba minlo mô-
21 du avila gw' erumbe zam'. Nl'
avônli Jisu avônlè, arondè, awu-
linliè inlè, Atiganli gôre 'wè iga-
mb' im̃ori; gènda ko kôle ya yô-
du yi re nla 'wè, ava gôr' ikuge,
gambènlè w' adwanla nl' igumba
g' ôrôwa: ko bia, azônga miè.
22 Ndô arwenli geṽageṽa nl' igamba
mè, agèndaga nl' ekèṽa; konde
23 avegagi nl' igumb' inyenge. Nl'
avônli Jisu vingôvingô, awulinli
inlèngi yè, inlè, Nl' ijola nde be
jinginla waô wi re nl' igumb'
inyenge ayinginla gw' inlongo
24 ny' Anyambiè! Nl' am̃am' inlè-
ngi, am̃am' agamb' imè; ndô Ji-
su awinlizi awulinlia waô, inlè,
Awanl' iam̃i, ijola nde, gôre waô
wi bekeli' igumba, gô jinginla
25 gw' inlongo ny' Anyambiè! Re
dèla gô shamô gô pokosa gw' igo-

la nyi ntômbô, viaganlô nla gôr‘
enlam̃i gô jinginla gw‘ inlango
26 ny‘ Anyambiè. Nl‘ am̃ami waô
pôlô mè, awulinliè, ’nlè, Sambô
27 mande be jolie sunginlô? Jisu
avônli waô awulia, inlè, gôr‘ anla-
ga ny‘ ayoliô, ndô aranga gôr‘
Anyambiè; konde isaôn yôdu ko
28 joliô nl‘ Anyambiè. Piter ava-
kili gô bulinliè, ’nlè, Vônla, azw‘
29 are tiga pa yôdu, azôngo. Awuli
Jisu, inlè, Rèti mi bulinlia ’nlwè,
inlè, zyel‘ ômo re tiga pe nagô, ge
awongwè anlôm̃e, ge awongwè
antô, ge ngwè, ge rerè, ge awa-
nla, ge intyaga, g‘ ôñwanj‘ iwam‘
nla g‘ ôñwanja wi ntyangô mbia,
30 ô re awonge nkama y‘ inyongo
vènlo gw‘ egômbe zinlo, inagô nl‘
awongwè anlôm̃e, nl‘ awongwè
antô, nl‘ ingwè, nl‘ awanla, nl‘
intyaga, nl‘ ikombizô ta; nla gô
ntye mori em̃ènlo z‘ egômbe zô-
31 du. Ndô awenge wi re dônga pa
wi be nuwunla; ko anluwunla
dônga.
32 Nl‘ avegagi waô gô mponlo mpa-
ndaga gô Jerusalèm, nli Jisu ave-
gagi nkèndaga gô bôsyô. Nl‘
am̃amagi waô; nla waô w‘ azô-
ngagi, w‘ arienli. Nl‘ avo bongiè
igôm̃i nl‘ av̂anli, avakilie bulinlia
waô isaôn yi be twa gôre yè, inlè,
33 V̂ônlanli, azwè panda gô Jerusa-
lèm; nl‘ Ôñwa w‘ ôma e be pô
gôr‘ iminis‘ impôlô nl‘ irèndisi;
nla waô wi be pè ôgara w‘ ijuwa,
34 avè gôr‘ anlongo. Waô kè wi be
syèliè, aruenliè igwanla, azyiv̂è,
ayônlè; nli ntyugu ntyarô piaga-
35 nla pa e be tôngwa. Nl‘ av̂ienli
gôre yè Jems nli Jan, awa wi Zè-
bède, awulia, inlè, Ônlènji, azwè
belo dendinla ’zwè ntè be bambia
36 ’zwè ’wè. Nl‘ awulinliè waô,
inlè, Anlwè bela miè dendinla
37 ’nlwè ande? Awulinli waô yè,
inlè, Va zwè, inlè, azwè ga lwa-
nle tu gw‘ ivend‘ inyo, ôm̃ori g‘
ôgo wo ônlôm̃iè nl‘ ôm̃ori g‘ ônya-
38 ntwè. Ndô Jisu awulinli waô,
inlè, Anlwè pa mia nte bambia
’nlwè; anlwè ko jolie jong‘ imogi
nyi jongô miè, av̂aptaizô nl‘ iba-
39 ptaizô si baptaizô miè? Awuli-
nli waô yè, inlè, Azwè be jolia.
Jisu awulinli waô, inlè, Anlwè
be jong‘ imogi nyi jongô miè,
av̂aptaizô nl‘ ibaptaizô si baptaizô
40 miè; ndô gô dwanla tu g‘ ôgo
wam‘ ônlôm̃iè, ge g‘ ôgo wam‘
ônyantwè, arang‘ iyam‘ gô pa:
ndô yi be pô gôre waô w‘ agekizô
41 yô. Gw‘ ayogiô igôm̃i, w‘ avaki-
42 li bendinle Jems nli Jan. Aweli
Jisu awelia waô gôre yè, awuli-
nlia waô, inlè, Anlw‘ avôrô, inlè,
waô wi tangô inlè, wi panginl‘
anlongo, wi panginla waô nli
ngulu; nl‘ ampend‘ imaô mi bo-
43 ng‘ inyanga gôre waô. Ndô zye-
le yenlo gôre ’nlwè: ndô ja‘ ôm‘
abele dwanl‘ ômpôlô gôre ’nlwè,
e ga lwanl‘ ômo janjinla ’nlwè.
44 Nla ja‘ ôm‘ abele dwanl‘ ôlônga
gôre ’nlwè, e ga lwanle nyôngô
45 ya waôdu. Konde Ôñwa w‘ ôma
kè e bia gô janjinlô ndô gô janji-
nla, nla gô p‘ em̃ènlo zè ôlandu-
nlô w‘ awenge.
46 Nl‘ av̂ienli waô gô Jèrikô; nla
gw‘ alubwè avila gô nka‘ mè, ayè
nl‘ inlèngi yè nli nkondo mpôlô
y‘ anlaga, Bartimeus y‘ ipoku,
ôñwa wi Timeus, avegagi tu gô
47 mponlo nègiraga. Gw‘ ayogiô yè
inlè nle Jisu yi Nazareth, avakili
tônga awulia, inlè, Jisu, y‘ Ônwa
48 wi David, vôginla miè. Nl‘ ale-
giô yè nl‘ awenge inlè e ga lwanle
do; ndô arôngi viaganlô pôlô, i-
nlè, Awè y‘ Ôñwa wi David, vô-
49 ginla miè. Nl‘ agumanli Jisu
gôre, awulia, ’nlè. Welianli yè.
Nl‘ aweli waô ipoku, awulinliè,
inlè, Zindi‘ ôrèm̃a, gumanla, e

50 fwelio. Nl' awaliè ngoi yè, agu-
51 manla, av̂ia gôre Jisu. Nl' awi-
nlizi Jisu awulinliè, inlè, Ô bela
miè dendinlo andè? Awulinliô
yè nl' ipoku, inlè, Rera, mi ga
52 yenle bwi. Nl' awulinliô yè nli
Jisu, inlè, Gèndaga, ibekeli' so s'
atôlizo. Nl' ayenliè pele, azônge
Jisu gô mponlo.

11 Gw' arwenli waô pièrè nli Je-
rusalèm, gô Bèthpaj nli Bèthani
gô nômba y' Ioliv', arôm̃i av̂anli
2 w' inlèngi yè. Awulinlia waô,
inlè, Gèndanli gô nkala yi re swa-
swo nla 'nlwè; nla gô jinginla
'nlwè gô yô, anlwè be sunge jenl'
ôñwo buru diriô pa, wi re wi pa pa-
ndô nl' ôma nli mori.; vurunlanli
3 kô baganli wô. Nla ja 'nlw' abuli-
nliô nl' ôma, inlè, Anlwè denda
yenlo sè? Wulianl', inlè, Rerè
are nla yô isyolo; gambènl' ato-
4 m̃a yô gunlu pele. Nl' agèndagi
waô, alèng' ôñwo buru diriô pa
gw' igala, swaswo nl' igugi; avu-
5 runli waô wô. Nl' awewo gôre
waô w' avegagi vovo gôre w'
awulinli waô, inlè, Anlwè dend'
ande, mpurunlag' ôñwo-buru?
6 Nl' awulinli waô nt' awuli Jisu;
7 ko waô jivira waô kènda. Nl'
av̂agi waô ôñwo buru gôre Jisu,
arali ingoi saô gô wô; nl' alwanliè
8 tu gô wô. Nl' awenge w' aza-
mbunl' ingoi saô gô mponlo; nl'
awènlè w' ayanli' ampare, m'
9 arenliô waô gw' intyaga. Nla
waô w' agèndi gô bôsyô, nla
waô w' azôngi gô nyum̃a, w'
arôngag', inlè, Ôsana; Ôzavinlô
gôre yè ô bia gw' ina nya
10 Rerè. Ôzavinlô gw' ipanginla si
bia, ipanginla sa rer' iyazyô Da-
11 vid. Ôsana gw' igônlô mè. Nl'
ayinginliè gô Jerusalèm, nla gô
nagô y' Anyambiè. Nla gw'
aluô yè apônli yoma yôdu vingô-
vingô, egômbe zi nkôlô agèndi
gô Bèthani, agè. nl' igôm̃i nl'
av̂auli.
12 Bu nya gw' av̂ènli waô avila gô
13 Bethani, ayogiô yè njanla. Nla
gw' ayenliè erere z' ifig davada-
viè, z' avegagi nl' ijavi, av̂ienli
vendetwa e be dèng' ezoma gô zô:
ndô gw' av̂ienliè e dèng' ezoma
kaô ijavi, konde pegag' egômbe z'
14 ifig. Awinlizi Jisu awulinlia zô,
inlè, Avo ny' ôma ilônda nyènlè
avila gôre 'wè, agènda gô konla-
ko. Nl' ayôgiô inlèngi yè.
15 Nl' av̂ienli waô gô Jerusalèm.
Nl' ayinginli Jisu gô nagô y'
Anyambiè, avakilie kogunlia waô
w' agôlagi vovo, awônlie bundu
itavuru si mongi pèngakanl' anli-
va, nl' alwanlô mi mongi kôl'
16 abembe. E jivira k' ôm' edu pia-
ganla gô nagô y' Anyambiè nl'
17 evagô. Nl' anlènjiè, awulinlia
waô, inle, Zye tèndô pa inlè, Na-
g' wam' yi be fweliô inlè, nagô y'
ikambinla gôr' anlongo môdu?
Ndô anlw' apangi yô ôbulungu
18 w' ife. Nl' ayogiô iminis' impolô
nl' irèndisi; nl' awutagi waô nt'
are wáô ko jônlè: konde w' arie-
nliè, konde anlaga waôdu w' a-
m̃am' inlènj' isè.
19 Nla gw' arwenli nkôlô, agogwè
20 avila gô nkala. Nla gw' aviaga-
nli waô ibanga, w' ayenl' erere z'
ifig, jôma pa kwanga gw' iramba.
21 Nl' ayônginli Pitèr, awulinliè,
inlè, Rera vônla, erere z' ifig z'
22 azaviô ndo, z' ajômi. Awinlizi
Jisu awulinlia waô, inlè, Lwanla-
nli nl' ibekelia gôr' Anyambiè.
23 Rèti mi bulinlia 'nlwè, inle, Ôm'
edu ô be bulinlie nômba yinlo,
inlè, Rombinlô, ko falô gô ntyua,
ko alôv̂e mpaga g' ôrèm̃' iwè, ndô
e bekelia 'nlè, ôsaôn wi buliô ndè
24 wi be twa, e be jenla wô. Yenlo
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Isaôn yô-
du yi bambiô 'nlwè gw' ikambi-

nla, vekelianl‘ inlè anlwè bonga
yô, gambènlè y‘ adwanla gôre
25 ’nlwè. Nla gô kumanla ’nlwè
gw‘ ikambinla, nyezanli, ja ’nlw‘
adwanla nli ndaga nl‘ ôma; ko
Ŗer‘ iyanli yi re g‘ ôrôwa nyeza
’nlwè kè ifwem‘ isanli.
27 Nl‘ avo bienli waô gô Jerusalèm;
nla gw‘ agombagiè gô nagô y‘ A-
nyambiè, aṽienli gôre yè iminis‘
28 impôlô nl‘ irèndisi nl‘ anlero. Nl‘
awulinliô yè nle waô, inlè, Gw‘
inyanga nde nyi dendô ndo isaôn
yinlo? Ge mande avenlio inya-
29 nga nyi dend‘ isaôn yinlo? Nl‘
awulinliô waô nle Jisu, inlè, M‘
be bambia ’nlwè igamb‘ im̃ori, ko
jiviranli miè, gambènlè m‘ be
bulinlia ’nlwè inyanga nyi denda
30 miè isaôn yinlo. Ibaptaiza si
Jan, y‘ avili g‘ ôrôwa, mbè gôr‘,
31 anlaga? Yiviranli miè. Nl‘ aga-
mbanlagi waô awulia, ’nlè, Ja zw‘
abulia ’nlè, S‘ avili g‘ ôrôwa, e be
bulia, ’nlè, Sambô anlwè pa be-
32 kelia sô sè? Ndô ja ’zw‘ abulia
’nlè, S‘ avili gôr‘ anlaga; azwè ti‘
anlaga, konde waôdu wi tange
33 Jan inlè, ayè nl‘ ôvogisi rèti. Nl‘
awinlizi waô Jisu, awulia, ’nlè,
Azwè pa mia, Jisu awulinlia waô
kè, inlè, Miè kè mi awulinlie
’nlwè inyanga nyi denda miè
isaôn yinlo.

12 Nl‘ avakiliè gô kamba nla waô
nl‘ inkôgô; nl‘ awuliè, inlè, Ô-
mo vènli ntyaga y‘ igoli, agômbi-
nla yô ôgômba, arumbe mbôra yi
piar‘ ivè, anôge nagô yi penginla,
ava yô mongi janja; nl‘ agèndiè
2 gw‘ inlongo im̃ori. Nla gw‘ egô-
mbe z‘ ilônda, arôm̃i nyôngô gôre
mongi mè inlè, e ga wong‘ ilônda
yi ntyaga avila gôre mongi wi ja-
3 nja. Nl‘ agôti waô yè, azyiwè,
4 awinlizè, ôrevô. Nl‘ avo tôm̃iè
gôre waô nyôngô nyènlè; nl‘ awo-
nji waô yè gw‘ ewônjô, alèngèliè.
5 Nl‘ arôm̃iè nyènlè; nl‘ ayônli
waô yè; nl‘ inyènlè kè sinyenge;
sinyèwo syiwagô, sinyèwo kè njô-
6 nlagô. Avegagi kè nl‘ ôm̃ori, ô-
ñwonlôm̃e w‘ arondiô ndè. Nl‘
anluuunlè tôm̃è gôre waô, awulia,
7 ’nlè, Wi be dub‘ ôñwanl‘ iyam‘.
Ndô mongi mè w‘ awulianl‘, inlè,
Winlo nl‘ ôyigisi; ôvirôanli, ko
’zwè jônlè, gambenl‘ ijiga s‘ atô‘
8 isazyô. Nl‘ agôti waô yè ayônlè,
9 arômbè avila gô ntyaga. Sambô
ônlivi wi ntyaga e be denda sè?
E be bia ayilize mongi mè, ave
10 ntyaga gôr‘ awènlè. Anlwè pa
tangunl‘ irèndo yinlo, inlè, Idô
ny‘ aṽikiô nl‘ inlôgisi nyô mèmô
ny‘ atwenli ewônjô zi ntulungu?
11 Ndaga yinlo nle njanjinli ya Re-
rè, yô kè yi mamô gw‘ antyo ma-
12 zyô. Nl‘ aṽeli waô gô kôtè, ndô
w‘ arienl‘ anlaga: konde w‘ ami-
enl‘ inlè, agôvi nkôgô mè gô sira
waô. Nl‘ arigi waô yè, agè-
ndaga.
13 Nl‘ arôm̃i waô gôre yè awèwo w‘
Ifarisi nla wi mongi wi Hèrod, gô
14 kôtè nl‘ agamb‘ imè. Nl‘ aṽienli
waô awulinliè, inlè, Ônlènji, a-
zw‘ avôrô inlè, awè ôma w‘ ôrèti,
ô zy‘ isyolo kè nl‘ ôm‘ edu: konde
ô pônl‘ azyô m‘ anlaga, ndô ô nè-
nje mponlo y‘ Anyambiè rèti. Re
kwèkwè go pe mpagô gôre Sezar,
15 ge gô dô‘ ava? Azwè ga ve mbè
azw‘ ava? Ndô amienl‘ ômbia-
gwanl‘ iwaô, awulinlia waô, inlè,
Anlwè demba miè ande? Ṽaga-
16 nli miè fura, ko miè jenla yô. Nl‘
aṽagi waô yô. Nl‘ awulinliè waô,
inlè, Egolanli zinlo za mande, nl‘
irèndo yinlo? Awulinli waô yè,
17 inlè, Zi Sezar. Nl‘ awulinliô waô
nle Jisu, inlè, Ṽanli Sezar ya yi
Sezar, nl‘ Anyambiè ya y‘ Anya-
mbiè. Nl‘ am̃ami waô yè pôlô.
18 Aṽienl‘ Isadusi gôre yè, wi bulia,
inlè, Zyel‘ itôngwa avila gw‘

ijuwa; nl' aṽambi waô yè, inlè,
19 Ônlènji, Môsès arèndinli 'zwè, i-
nlè, Ja ôñwongwè w' ôma ajuwa,
kè tig' ôm̃ant' wè ko arig' awanla,
ôñwongi yè e ga wong' ôm̃ant'
wè avôm̃iz' awanla gôr' ôñwongi
20 yè. Avegag' awongwè ôrogènlô.
Nl' ayômbi ôlônga ayômb' ôñwa-
21 ntô, ayuwa, ko a*rig'* awanla. Nl'
awongiô yè nle w' aṽanli; nl' a-
yuwè kè, ndô e t*ig'* awanla. Nl'
22 egolanli memô w' ararô: Yenlo
kè waôdu ôrogènlô, ndô wi t*ig'*
awanla. Gô nuwunla ayuwi ô-
23 ñwantô kè. Gw' itôngwa e be
dwanl' ôñwantô wa mande gôre
waô? Konde waô ôrogènlô w'
24 ayômbiè. Jisu awulinli waô, inlè,
Ntinla yi fwema 'nlwè aranga yi-
nlo inlè, anlwè pa mi' irèndo ge
25 ngulu y' Anyambiè? Konde gô
be tôngwa waô avila gw' ijuwa
nlo, wi be jómba ge jômbizô; ndô
wi be dwanla g' ienjèl g' ôrôwa.
26 Ndô g' ôñwanja wi mongi wi re
juwa pa, inlè wi tôngwa; anlwè
pa tangunla gw' ezangô zi Môsès
nt' awulinliô yè nl' Anyambiè gô
ñônjô, inlè, Miè nl' Anyambiè yi
Abraham, nl' Anyambiè yi Izak,
27 nl' Anyambiè yi Jakob? Ayè
arang' Anyambiè yi bende, ndô
wi re bo. Anlwè fwema pôlô.
28 Nl' aṽienli gôre yè ômori w' irè-
ndisi, ayogo waô wi kotanla,
amia inlè afwinlizi waô mbia-
mbiè; nl' aṽambiè yè, inlè, Iva-
ng' ivôlô gô môdu nle nyi?
29 Awinlizió yè nle Jisu, inlè, Iva-
ng' ivôlô nle, inlè, Israèl vôga-
nliô; Rerè Anyambiè yazyô nle
30 Rerè mori. Ronde Rerè Anya-
mbiè yo nl' ôrèm̃' iwo wôdu, nl'
inlinl' inyo nyôdu, nl' ogu wo
31 wôdu, nli ngulu yo yôdu. Nya-
mbanli nyô, inlè,Rond' ôganganlô
wo ga ôku' womè. Zyel' ivang'
inyènlè ivôlô viaganlô nla minlo.
32 Ôrèndisi awulinliè, inlè, Ônlè-
nji, rèti w' abuli mbiambiè, inlè,
r' Anyambiè mori; yi zyele kè
33 nyènlè kaô ayè. Nla gô tondè
nl' ôrèm̃a wôdu, nl' ikôtiza sôdu,
nli ngulu yôdu, nla gô tond' ôga-
nganlô g' ôku' wèmè, re viaganlô
nl' intyagô si pezyô sôdu, nl' ijir'
34 inya sôdu. Nla gw' ayenli Jisu
inlè, afwinlizi mbiambiè, awuli-
nliè, inlè, Ô zye bô avila gw'
inlongo ny' Anyambiè. Avila
vovo, joli' ôma gô fo bambiè iga-
mba.
35 Nl' awinlizi Jisu gw' anènjagiè
gô nagô y' Anyambiè awulia, 'nlè,
Irèndisi yi bulia, 'nlè, Krais nl'
36 Ôñwa wi David sè? David ayè-
mè awuli nl' Inlinl' Iṽia, inlè,
Rerè awulinli Rer' iyam', inlè,
Lwa tu g' ôgo wam' ônlôm̃iè, kaô
mi apang' ilôṽalôṽi yo iyarinlô
37 ny' agôlô mo. David ayèmè e
fweliè, inlè, Rerè; sambô ayè ko
dwanl' ôñwanl' iyè sè? Nl' arondi
38 anlaga gô pôganliô yè. Nl' awu-
linliè waô nl' inènj' isè, inlè, Ṽa-
ndaminlanl' irèndisi, yi tonde
kanganla nl' irôgôsamba, arond'
39 imbôgizyi gw' agôlinlô, nl' alwa-
nlô mi nlam̃i gw' inagô si Syonlo
40 nla gw' intyagô. Wi re wi ny'
inagô s' antô wi tigô, agambinl'
ôlingô 'la mpondiaga; winlo wi
be dèng' ôgara viaganlô.
41 Nl' alwanli Jisu tu swaswo nl'
egara z' anliva, avônla nt' awe-
lag' anlaga syika gw' egara: nl'
awenge w' avegagi paga pa w'
42 aweli pôlô. Nl' aṽienl' ôkuge w'
ôñwantô wi tigô, aweli vinte
43 mbanli. Nl' aweliè inlèngi gôre
yè, awulinlia waô, inlè, Rèti mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Ôkuge w'
ôñwantô winlo afeli viaganlô nla
44 waôdu wi fela gw' egara. Konde
waôdu w' afela avila gw' ibunl'
isaô; ndô ayè avila gw' ikug' isè,

afela yôdu y' avegagi nla yè, va-
nganle ntôlinlô yè yôdu.
13 Gw' agogwè avila gô nagô y'
Anyambiè, awulinliô nl' ômori
w' inlèngi yè, inlè, Ônlènji, vônl'
ônlon o w' adɔ minlo, nli nôginli
2 yinlo. Nl' awulinliô waô nle
Jisu, inlè, Ô jenle nôginli mpôlô
yinlo? Be *ti*ganl' idô gw' idô
bata nyi re nyi be p*ô*syunlô.
3 Nla gw' avegagiè tu gô nômba y'
Ioliv swaswo nli nagô y' Anya-
mbiè, aṽambiô ntyoria nle Pitèr
4 nli Jems nli Jan i Andru, inlè,
Wulinlia 'zwè egômbe zi be tw'
isaɔn yinlo? nl' ezande be dwanl'
elingiliô gô r' isaôn yinlo yôdu
5 pièrè gô twa? Nl' avakili Jisu gô
bulinlia waô, inlè, Gelimanli
anlwè vende temizô nl' ôma.
6 Awenge wi be bia gw' in' inyam',
awulia 'nlè, Mîè nle yè; aremiz'
7 awenge. Ndô gô be jogo 'nlw'
agovi nl' intyangô s' agovi, azyu-
gazyugônli; konde isaôn yinlo yi
ga lwanle, ndô ntyai yi pa twa.
8 Konde inlongo nyi be kumanla
gô nwa nl' inlongo, nl' ivenda nl'
ivenda; be dwanl' isyu iazyugia
si ntye gw' imbôra sinyenge, nl'
injanla kè; isaôn yinlo nl' ipaki-
lia s' azyingô.
9 Ndô ṽandaminlanl' ikuw' iyanli:
konde wi be pinla 'nlwè gw' ila-
tanlô y' ijèkèlia; anlwè be syiwô
kè gw' inagô si Syonlo, agumanla
gw' azyô m' ivanginli nl' aga g'
ôñwanj' iwam', ko 'nlwè dwanl'
10 atakwè gôre waô. Nli ntyangô
mbia yi ga lônge kambinlô gw'
11 anlongo môdu. Nla gô kèndia
waô 'nlwè gw' ijèkèlia, aviula
'nlwè gôgô, ayenlanl' añandi nte
be kamba 'nlwè egômbe viagaga
ro: ndô eza zi be pô 'nlwè gw'
igwèra mè, gambanli zô; konde
aranga 'nlwè kamba, ndô Înlinl'
12 Iṽia. Nl' ôñwongwè e be kôtiz'
ôñwongiè gw' ijuwa, nli rerè
ôñwanla; nl' awanla wi be ku-
manla gô sir' izomb' iyaô, ayônli-
13 za waô. Nl' anlwè be numbô nl'
anlaga waôdu g' ôñwanja w' in'
inyam'; ndô ayè ô be sindinla
kwanga gô ntyai, ayè be sungi-
nlô.
14 Ndô gô be jenla 'nlwè eza z' isyè-
kè zi jiliza, zi kumanla gô mbôra
yi re zô, zi zy' inyanga, (aye ô
tangunla e ga gôtize,) vovo waô
wi re gô Judia wi ga wange gw'
15 inômba. Nla yè ô re g' ôñwanja-
nwanja wi nagô e ga rig' azumi-
nla gô nagô, ge jinginla gôgô gô
bong' ezom' edu avila gô nag' wè.
16 Nla yè ô re gô ntyaga, e ge rig'
avo fwinya gô bonge ngoi yè.
17 Ndô azyili gɔre waô wi re nl'
anyeme, nla waô wi jonj' awa-
18 nla gw' intyugu mèso! Ndô
gambinlanl' inlè, alwanl' egô-
19 mbe z' ifwi. Konde gw' intyu-
gu mèsonlo be dwanl' azyingô
mi re mi pa dwanla nli mori avi-
la gw' ipakilia s' ipangô si ntye
y' avangiô nl' Anyambiè aṽia vè-
nlo, mô kè m' avo dwanle nyè-
20 nlè. Nl' arwe 'nlè Rerè e pa tu-
nliz' intyugu mèso, gavo zyel'
ozyônli wi be sunginlô. Ndô g'
ôñwanja wi mongi wi re yè pinja
pa, arunliz' intyugu mèsonlo.
21 Nla ja 'nlw' abulinliô nl' ôma
egômbe mè, inlè, Vônlanli Krais
vènlo; ge vonlanli vovo; ayivi-
22 ranliè. Konde be nongwa Ikrais
s' inôka nl' ivogisi y' inôka, aru-
minlie lemba nl' isaôn yi mamô,
gô temiza vanganlè mongi pinjô,
23 yô to joliô. Ndô gelimanli. Mi
are 'nlwè bulinlia p' isaôn yôdu
24 yô viagaga ro. Ndô gw' intyugu
mèso, azyingô mè viaganlô, nkô-
mbe yi be jilanganla, nl' ôgwèli
wi be b*a*mb' inlanga nyènlè.
25 Nl' igègènli y' ôrôwa yi be pô-

swa, nl' ingulu si re g' ôrôwa si
26 be syugazyugiô. Nl' egômbe mè
wi be jenl' Ôñwa w' ôma e bia gô
vindi nli ngulu mpôlô nl' ivenda.
27 Egômbe mè e be tôm̃' ienjèl, ko
waô datize mongi pinjô udè avila
gw' impung' inlai, avila g' ôm̃ô-
ndô wi ntye agènda g' ôm̃ôndô w'
ôrôwa.
28 Nènganli avila gô nkôgô y' erèrè
z' ifig: j' ivare nyè ny' atwe dèla,
awel' ijavi, anlw' avôrô inlè, egô-
29 mbe zi mpiu z' atwe pièrè. Ye-
nlo kè 'nlwè, gô be jenla, 'nlwè
isaôn yinlo y' atwa, mianl' inlè,
atwenli pièrè vanganle gw' impô-
30 mbala. Rèti mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Ivôm̃a nyinlo nyi be piaga-
nla kaô isaôn yinlo yôdu y' atwa.
31 Ôrôwa nli ntye yi be piaganla,
ndô agamb' imam' m' aviaganle.
32 Ndô g' ôñwanja wi ntyugu mè
nl' igwèra mè, zyel' ômo mia,
arang' ienjèl si re g' ôrôwa, ge
33 Ôñwanla, ndô kaô Rerè. Geli-
manli, vèmbaganli ko kambinla-
nli; konde anlwè pa mia gô be
34 tw' egômbe. Ga nt' ar' ôma gô
ntye yabô ô re tiga pe nag' wè,
av' inyôngô sè inyanga, gôr' ôm'
edu evilô zè, kè sômbia ômo pe-
nginl' igugi, inlè, e ga vèmbage.
35 Vèmbaganli sambô, konde anlwè
pa mia egômbe zi be bi' ômo nive
nagô, ntyo anlaga wi tenla, ntyo
ôgwèra nlèngenlènge, ntyo njo-
36 gonli nônga, ntyo ibanga. E
vende bia ndumbaga, aluunlô
37 'nlwè gw' antyovinlo. Nte
bulinlia miè 'nlwè, yenlo buli-
nlia miè kè waôdu, inlè, Vèmba-
ganli.

14 Ntyugu mbanli viaganlô ave-
gagi ntyagô y' ônloganlô nli
mpèmba yi re lèvèn fo. Nl' awu-
tag' iminis' impôlô nl' irèndisi
awuta nt' are waô ko kôtè nl'
2 avônlô, ayônlè. Ndô w' awuli,
'nlè, Aranga gô ntyagô, anlaga
wi vende kwez' edungu.
3 Gw' avegagiè gô Bèthani, gô na-
gô yi Simon y' egolanli, ayè tu
gw' inya, av̄ienl' ôñwantô nl'
eva z' agali mi nkangô mi nard
ambia, zi njônli mpôlô; nl' ayô-
nliè eva, ayira mô gw' ewônjô zè.
4 Nl' avegagi awèwo w' avendi,
awulianla, inlè, Mbundakanli yi-
nlo y' agali mi nkangô yi re nti-
5 nla nde? Konde agali mi nka-
ngô minlo m' aro kôliô nli nka-
ma s' ifura ntyarô nla viaganlô,
ko sô pô ikuge. Nl' avum̃avum̃i
6 waô ôñwantô. Ndô Jisu awul',
inlè, Riganliè diè; anlwè syugè
sè? Ajanjinla miè ndaga mbia.
7 Konde ikuge yi re nla 'nlwè pè-
kèpèkè, nl' egômb' iedu zi belô
'nlwè, anlwè ko dendinla waô
mbia: ndô anlw' azyè nla miè
8 pèkèpèkè. Adendi nt' are yè ko
jolia; adôngi sagi' ôku' wam' aga-
9 li, miè v̄ènlagô ro. Rèti mi bu-
linlia 'nlwè, inlè, Mbôr' iedu yi
be kambinlô ntyangô mbia gô
ntye yôdu, ndaga yinlo kè yi r'
ôñwantô winlo denda pa yi be
kambô gw' ijônginli' sè.
10 Nl' agèndi Judas Iskariot, ôm̃ori
w' igôm̃i nl' av̄anli, agènda gôr'
iminis' impôlô gô kôtizè gôre
11 waô. Nla gw' ayogiô waô w'
ayenle mbia, avanganla gô pè syi-
ka. Nl' awutagiè egômb' ev̄ia zi
re yè ko kôtizè.
12 Gô ntyugu nônga yi mpèmba yi
re lèvèn fo, gw' ayônliô ôñwido-
mbe w' ônloganlô, inlèngi yè y'
awulinliè, inlè, Ô bela 'zwè kè
kekiza gwi gôre 'wè gô nye ntya-
13 gô y' ônloganlô? Nl' arôm̃iè
av̄anli w' inlèngi yè, awulinlia
waô, inlè, Gèndanli gô nkala, vo-
vo ôma be datanla nla 'nlwè
ntwanlag' ikôpa ny' anlingô: ko
14 sônganliè. Nli mbôr' iedu yi be

jinginlô yè, wulinlia nl‘ ômo ni-
ve nagô, inlè, Ônlènji abulia, ’nlè,
Nontye y‘ agènda yi re gwi yi be
nyô miè ntyagô nl‘ inlèngi yam‘?
15 Nl‘ ayè be teva ’nlwè nontye
mpôlô y‘ igônlô nli yoma yôdu
keka pa. Gekizauli ’zwè vovo.
16 Nl‘ agèndi inlèngi yè aṽia gô
nkala, alènga nt‘ awulinliè waô;
nl‘ agekizi waô ntyagô.
17 Nkôlô aṽienli nl‘ igôm̃i nl‘ aṽa-
18 nli. Nla gw‘ avegagi waô tuge-
tu, anya, Jisu awuli, ’nlè, Rèti
mi bulinlia ’nlwè, inlè, Ôm̃ori
gôre ’nlwè, ô nya nla miè, e be
19 kôtiza miè. Avakili waô gô jenl‘
ekèṽa, awulinliè ôm̃ori, ôm̃ori,
20 inlè, Nle miè? Nl‘ awulinliè
waô inlè, Nl‘ ôm̃ori w‘ igôm̃i nl‘
aṽanli ô duṽia nla miè gô ntyè-
21 ngè. Konde Ôñwa w‘ ôma e kè-
nda nt‘ are tèndô pa g‘ ôñwanj‘
iwè; ndô azyile gôr‘ ôma mè ô
kôtiz‘ Ôñwa w‘ ôma. Mbia gôr‘
ôma mè arwe ’nlè e pa janlô.
22 Gw‘ anyagagi waô, awongi Jisu
mpèmba, azavinla, amogunla yô,
ava waô, awulia ’nlè Wonganli:
23 yinlo nl‘ ôku‘ wam‘. Nl‘ awo-
ngiè k‘ imogi, av‘ akeṽa, ava waô;
24 nl‘ ayongi waôdu gô nyô. Nl‘
awulinliè waô, inlè, Yinlo nle
ntyinl‘ iyam‘ yi njeka yi pôvizô
25 g‘ ôñwanja w‘ awenge. Rèti mi
bulinlia ’nlwè, inlè, M‘ be fo jong‘
ilônda y‘ igoli nyènlè, kaô gô
ntyugu mè yi be jonga miè nyô
inyonla gw‘ inlongo ny‘ Anya-
mbiè.
26 Waô jemba p‘ ôwembô, agogwi
waô, agènda gô nômba y‘ Ioliv.
27 Nl‘ awulinliô waô nle Jisu, inlè,
Anlwè du anlwè be kwezô: ko-
nde yi re tèndô pa, inlè, M‘ be bô-
l‘ ôvenjavenji, ko adombe paza-
28 nganla. Ndô miè tôngwa pa, m‘
be kènda gô bôsyô yanli gô Galile.
29 Ndô Pitèr awulinliè, inlè, Ṽanga-
nle waôdu w‘ akwezô, mi agwezô.
30 Nl‘ awulinliô yè nle Jisu, inlè,
Rèti mi bulinlio, inlè‘ Nlènlo wi-
nlo, vanganl‘ ôgwèra winlo, njo-
gonli gogaga ro nyongo mbanli,
ô be danda miè nyongo ntyarô.
31 Ndô ayoliz‘ igamba pôlô, awulia,
inlè, Ṽanganle mi ajuwa nla ’wè,
mi alandizi ’wè, Yenlo k‘ awuli
waôdu.
32 Nl‘ aṽienli waô gô mbôra yi fwe-
liô, inlè Gèthsèmane; nl‘ awuli-
nliè inlèngi yè, inlè, Lwanlanli
33 tu vènlo, gô kambinla miè. Nl‘
awongiè nla yè Pitèr nli Jems
nli Jan, avakilie mama pôlô
34 ayenl‘ añandi. Nl‘ awulinliè
waô, inlè, Inlinl‘ inyam‘ nyi
jenl‘ ekèṽ‘ eṽe, vanganle gw‘
ijuwa; riganlanli ṽènlo, ko bè-
35 mbaganli. Nl‘ agèndiè gô bôsyô
kwè, avôswa gô ntye, agambinla,
inlè, Ja y‘ ajoliô, igwèra mè nyi
36 ga viaganle avila gôre yè. Nl‘
awuliè, inlè, Abba Rera, isaôn
yôdu ko joliô gôre ’wè; rômb‘
imogi nyinlo avila gôre miè: ndô
aranga nte bela miè ndô nte belo.
37 Nl‘ aṽienliè, aluunlô waô gw‘
antyovinlo; nl‘ awulinliè Pitèr,
inlè, Simon, ô nanla? W‘ ayoli
38 bèmba nla miè igwèr‘ im̃ori? Ṽe-
mbaganli ko kambinlanli, anlwè
vende kwenla gw‘ idembô. Inli-
nla nyi jivira, ndô ôzyônli wi re
39 dèla. Nl‘ avo kèndiè, agambinl‘
40 igamba memô. Nl‘ avo bienliè
aluunlô waô gw‘ antyovinlo, ko-
nde antyo maô m‘ avegagi dira;
ko w‘ am*i*a nt‘ are waô ko fwinli-
41 zè. Nl‘ aṽienliè nyongo yi ntya-
rô, awulinlia waô, inlè, Nlanla-
ganli ko jowanli: yi re kwèkwè:
igwèra ny‘ asyiṽi; vônlanli, Ôñwa
w‘ ôma akôtizô gw‘ ago m‘ anlag‘
42 aṽe. Nlongwanli, azwè ga gè-
ndenli; vônlanli ayè ô kôtiza miè
atwenli pièrè.

43 Nla vovo, gw‘ agambagiè, aṽie-
nli Judas ôm̃ori w‘ igôm̃i nl‘ aṽa-
nli, nli nkondo mpôlô nla yè, nl‘
ikwara nli viso, avila gôr‘ iminis‘
44 impôlô nl‘ irèndisi nl‘ anlèro. Nl‘
ôgôtisi aluô apenli waô elingiliô,
inlè, Ayè ô sambô miè nlè yè;
gôtanliè, ko kèndanli nla yè
45 ngwasi. Gw‘ aṽienliè, agèndi
gôre yè pele, awulinliè, inlè, Ônlè-
46 nji; nl‘ azombiè yè. Nl‘ arali
47 waô yè ago, agôtè. Ndô ôm̃ori
gôre waô w‘ agumanli pièrè, alur‘
ôkwara, agwère nyôngô yi minisè
48 mpôlô, arenlè ôrôi nkwi. Nl‘
awinlizi Jisu awulinlia waô, inlè,
Anlw‘ abia gô kôta miè egolanli
ga gôr‘ ôfe, nl‘ ikwara nli viso.
49 Ntyugu edu mi avegagi nla
'nlwè gô nagô y‘ Anyambiè, ndô
anlwè kóta miè; ndô yinlo y‘
atwenli inlè, irèndo yi ga lwanli-
50 zô. Vovo inlèngi yè waôdu w‘
arigiè, awanga.
51 Nl‘ azôngiô yè nl‘ iwanjo syagu-
za p‘ ônlamba w‘ ivèla; nl‘ agôti
52 waô yè. Ndô arig‘ ivèl‘ inyè,
awanga tele.
53 Nl‘ agèndizi waô Jisu gôre mini-
se mpôlô: nl‘ alatanli nla yè imi-
nis‘ impôlô sôdu nl‘ anlèro nl‘ irè-
54 ndisi. Nl‘ azôngi Pitèr azôngè
davadavie kwanga gw‘ evungu zi
nagô yi minisè mpôlô; nl‘ alwa-
nliè tu nli mongi pènginla, ayog‘
55 ôgônli. Nl‘ iminis‘ impôlô nli
ñandô yôdu w‘ awut‘ atakwè mi
sire Jisu gô jônlè; ndô wi dènga
56 du. Konde awenge w‘ aṽèrinliè,
ndô inlumbu yaô yi kwezanganla.
57 Nl‘ agumanli awèwo, aṽèrinlè,
58 awulia, inlè, Azw‘ ayogiô yè bulia
'nlè, M‘ be sazye nagô y‘ Anya-
mbiè yinlo y‘ anlôgiô nl‘ ago, nla
gô ntyugu nytarô m‘ be nôge nyè-
59 nlè yi re yi nógo nl‘ ago. Ndô
vanga nlonlo inlumbu yaô yi
60 kwezanganla. Nl‘ agumanli mi-
nisè mpôlô gô garegare, aṽambie
Jisu, inlè. Ô fwinliz‘ igamba?
Ôsaô 'nde wi kambô nle mongi
61 sinlo g‘ ôñwanj‘ iwo? Ndô ami-
nliè, ko awinlize mpongo; nl‘ avo
bambiô yè nlè minisè mpôlô, inlè,
Awè nle Krais y‘ Onwa w‘ Anya-
62 mbiè yi savinlô? Awuli Jisu,
inlè, Miè nle yè; anlwè ke anlwè
be jenl‘ Ôñwa w‘ ôma tu g‘ ôgo
'nlôm̃iè wi ngulu, aṽia gô vindi
63 y‘ ôrôwa. Ayôkunli minisè mpô-
lô, ayôkunl‘ ingoi sè, awulia, 'nlè,
Azw‘ are nl‘ isyolo ande ny‘ inlu-
64 mb‘ imiènlè? Anlw‘ ajogiô ipè-
di‘ Anyambiè sinlo; anlwè tanga
sè? Nla waôdu w‘ avenliè ôgara w‘
65 ijuwa. Nl‘ avakili awèwo tuenliè
igwanla, aliṽinl‘ ôzyô‘ wè, awôlè
bôle, awulinliè, inlè, Voga. Mongi
pènginla kè w‘ awôliè asapôga.
66 Nla gw‘ avegagi Pitèr gw‘ evu-
ngu zi ntye, aṽienl‘ ôm̃ori gôr‘
antô wi penginle nagô yi minisè
67 mpôlô; nla gw‘ ayenliè Pitèr e
jog‘ ôgônli, azyiliè, awulia, 'nlè,
Awè kè ô vegagi nli Jisu yi Na-
68 zerèth. Nl‘ alandiè, awulia, 'nlè,
Mi pa mia ge kôtiza nte bulio.
Nl‘ agogwiè, alwanla pièrè nl‘
69 evungu. Nl‘ agôge njogonli. Nl‘
ayenliô yè nl‘ ôñwantô; nl‘ ava-
kiliè bulinlia waô w‘ agumanli
vovo, inlè, Winlo nl‘ ôm̃ori gôre
70 waô. Nl‘ avo dandie. Nl‘ ôñwo-
lingô piaganla pa, waô w‘ agu-
manli vovo w‘ awulinli Pitèr,
inlè, Rèti awè ôm̃ori gôre waô,
71 konde awè ôma wi Galile. Ndô
avakili sava, arang‘ irangô, inlè,
Mi pa mi‘ ôma winlo ô kambô
72 'nlwè. Nl‘ agôge njogonli pele
nyongo yi mbanli. Nl‘ ayôngi-
nli Pitèr igamba ny‘ awulinliô yè
nle Jisu, inlè, Njogonli gôgaga ro
nyongo mbanli, ô be danda miè
nyongo ntyarô. Nla gw‘ avikiliè
nyô, alenli.

15 Bu nya iminis‘ impôlô s‘ azu-
nge bôndi môndo, waô nl‘ anle-
ro nl‘ irèndisi nli ñandô yôdu;
nl‘ agôri waô Jisu agènda nla yè
2 anlozinliè Pilat. Nl‘ av̂ambiô yè
nle Pilat, inlè, Awè nl‘ ôga w‘
Iju? Nl‘ awinliziè yè awulia,
3 'nlè, Iñ, nt‘ abulio. Nl‘ iminis‘
impôlô s‘ azozizè isaôn imienge.
4 Nl‘ avo bambiô yè nle Pilat, inlè,
Ô fwinliz‘ igamba? V̂ônl‘ isaôn
5 imienge yi soziza waô 'wè. Ndô
Jisu e fwinliz‘ igamba du; yenlo
añami Pilat.
6 Gô ntyagô mè avurunlagi waô
mbwedi mori y‘ av̂ambiô waô yè.
7 Avegag‘ ôma ô weliagô, inlè, Ba-
rabas, kôrô pa nl‘ anlaga w‘
agwez‘ edungu, w‘ aluo w‘ ajônl‘
8 anlaga gw‘ igovi mè. Nl‘ avandi
anlaga, avakilie bambiè gô denda
9 nt‘ alendinlagiè waô. Nl‘ awi-
nlizi Pilat, awulinlia waô, inlè,
Anlwè bela miè purunla 'nlwè
10 ôga w‘ Iju? Konde amienl‘ inlè
iminis‘ impôlô s‘ aluô s‘ anloziè,
11 nli ñandi. Ndô iminis‘ impôlô
s‘ azyori anlaga inlè, e ga ro pu-
12 runle waô Barabas. Nl‘ avo fwi-
nlizi Pilat, awulinlia waô, inlè,
Sambô m‘ be dendinlè sè ô fwe-
13 liô 'nlwè inlè Ôga w‘ Iju? Nl‘
avo tôngi waô, inlè, V̂anliè gô
14 krosi. Nl‘ awulinliô waô nle Pi-
lat, inlè, Ntinla nde, ôsaôn ômbe
nde wi re yè denda pa? Ndô w‘
arôngi viaganlô pôlô, inlè, V̂anliè
15 gô kros. Nl‘ av̂eli Pilat gô tondi‘
anlaga, yenlo avurunli waô Bara-
bas; nla yè syiwa pe Jisu, anlo-
zie gô banliô gô kros.
16 Nl‘ agèndiô yè nl‘ isozyè gô
mbôra yi fweliô inlè Pritôrium;
17 nl‘ alatizi waô isozyè sôdu. Nl‘
awori waô yè ngoi yatenlatenla,
anlôge kôrôwa y‘ arèndè, aworiè
18 yô. Nl‘ avakili waô gô savinlè,
19 inle, Mbôlô, Ôga w‘ Iju. Nl‘
awôli waô yè gw‘ ewônjô nli nko-
gu, aruenliè igwanla, alôv̂‘ ako-
20 tolo, azav̂inlè. Gw‘ aluô w‘ asyè-
liagè, w‘ arômbiè ngoi yatenlate-
nla, aworiè ingoi sèmè. Nl‘ ago-
gunli waô yè gô banliè gô Kros.
21 Nl‘ agôti waô Simon ôma wi Si-
rèn, rerè yi Alexandèr nli Rufus,
ô viagagi avila g‘ ômpindi, ko
22 waô twanliè krosi yè. Nl‘ agè-
ndizi waô yè gô mbôra yi fweliô,
inlè, Golgotha, nyô bèngunlô pa
23 nyi re' nlè, Mbôra yi nkèli. Nl‘
avenli waô yè ivè bundunlô pa
24 nli mur: ndô e bonga nyô. Nl‘
av̂anli waô yè, ager‘ ingoi sè,
mpungag‘ eganlô gô sô, nte be
25 bong‘ ôm‘ edu. Avegag‘ agwer‘
26 ararô gw‘ avanliô waô yè. Nl‘
irèndô y‘ arevi ntinla y‘ av̂anliô
yè y‘ avegagi, 'nlè, Ôga w‘ Iju.
27 Nl‘ av̂anli waô if‘ imbanli nla
yè, ôñori g‘ ôgo wè ônlôñiè, nl‘
29 ôñori g‘ ônyantwè. Nla waô w‘
aviaganli w‘ azyèliè, awizawizagè
wônjô, awulia, inlè, E, awè yi sa-
zye nagô y‘ Anyambiè, avo nôga
30 yô vo ntyugu ntyarô. Zunginl‘
ôku‘ wo mè, azumila avila gô
31 kros. Nlonlo kè azyèliag‘ imi-
nis‘ impôlô waô nla waô, nl‘ irè-
ndisi, awulia, 'nlè, Azunginl‘
añori, ayolie sunginl‘ ôku‘ wè-
32 mè. Krais ôga wi Israèl e ga zu-
minle vènlo avila gô kros, kô
'zwè jenla, avekelia. Waô w‘
av̂anliô nla yè w‘ azyèliè kè.
33 Nla gw‘ azyiv̂i agwèr‘ ôrôwa,
arwenli mpiri gô ntye yôdu agè-
34 nda gw‘ agwèr‘ enlogôñi. Nla
gw‘ igwèra ny‘ enlogôñi, arôngi
Jisu nl‘ inyô‘ ivôlô, inlè, Eloi,
Eloi, lama sabakthani, nyô bè-
ngunlô pa nyi re, 'nlè, Anyambiè
yam‘, Anyambiè yam‘, eza nde zi
35 re 'wè fala pa miè? Nl‘ awèwo
gôre waô, agumanli vovo, gw‘
ayogiô waô, w‘ awuli, 'nlè, Vônla,

36 e fwelia Elias. Nl' agèndi ôma
nli mangô ayônlie eponj nli vine-
gèr, awela yô gô nkogu, ayonjè
yô, awulia, 'nlè, Riganli diè;
azwè ga yenlere vendetwa Elias e
37 be.bia gô syônliè. Nl' arôngi Jisu
38 nl' inyô ivôlô, azul, ôñwei. Nl'
ayarui ônlamb' ôzyambi wi nagô
y' Anyambiè mbwa, avila gw'
39 igônlô kwanga gô ntye. Gw'
ayenli ewônjô z' isozyè ô gumanli
swaswo nla yè, ayenlè sui' ôñwei
yenlo, awuli, 'nlè, Giligili ôma
40 winlo Ôñwa w' Anyambiè. Nl'
avegagi k' antô wi pônla davada-
vie; gôre waô avegagi wa Mari
yi Magdala, nli Mari ngwè yi
Jems nyangô nli Jôsès, nli Salô-
41 me; Wi re gw' avegagiè gô Galile,
w' azôngagiè ayanjiulagè; nl'
antô awènl' awenge w' avandi
nla yè gô Jerusalem, w' avônlagi
vovo.
42 Nla gw' arwenli nkôlô, gôre nlè
y' avegagi ntyugu y' ikekiza yi sô-
43 ngô nle Syonlo, Jôsèf yi Arima-
thea, ôma w' inyanga g' ôvagô w'
Iju, ô vegagi k' ayèmè mpônlag'
inlongo ny' Anyambiè, av̄ienli
nl' iganda gôre Pilat, av̄ambi'
44 ebende zi Jisu. Nl' am̃ami Pilat
inlè, asungi juwa yenlo; nl'
aweliè ewônjô z' isozyè av̄ambiè,
45 inlè, Adingi juwa? Nla gw'
amiezô yè nle yè, av̄enli Jôsèf
46 ebende. Nl' agôliè ivèl' iv̄ia,
azyônliè, avingè nl' ivèla; nl'
alimbinliè yè g' ôrônginlô w' ave-
gagi tôkô pa gw' idô, agavali idô
47 g' ômpômbala w' ôrônginlô. Nl'
ayenli Mari yi Magdala, nli Mari
ngwè yi Jôsès ayenle mbôra y'
alimbinliô yè.

16 Syonlo viaganlô, Mari yi Ma-
gdala, nli Mari ngwè yi Jems,
nli Salôme, w' agôli aka mi nka-
ngô mbia gô bia gô sagiè mô.
2 Nl' ibanga sôdu, gô ntyugu nônga
yi Syonlo, av̄ienli waô g' ôrôngi-
3 nlô gw' arôngwi nkômbe. Nl'
agambanlagi waô, inlè, Mande be
kavalia 'zwè idô avila g' ômpô-
4 mbala w' ôrônginlô? Nla gw'
avônli waô w' ayenl' inlè, idô ny'
aluô ny' akavaliô, ny' avegagi k'
5 ivôlô pôlô. Nl' ayinginli waô g'
ôrônginlô, ayenl' iwanjo tu g' ôgo
'nlôm̃iè, bora p' ônlamb' ôla wa-
6 pupu; nl' am̃ami waô. Nl' awu-
linliè waô inlè, Arianli; anlwè
bute Jisu yi Nazarèth, y' av̄anliô
gô kros: atôngwi; azyele v̄ènlô;
vônlanli mbôra y' alimbinli waô
7 yè. Ndô gèndaganli, ko bulinli-
anl' inlèngi yè nli Pitèr, inlè, E
kènda gô bôsyô yanli gô Galile;
gôgô be jenla 'nlwè yè ga nt'
8 awulinliè 'nlwè. Nl' agogwi waô,
awanga avila g' ôrônginlô; konde
w' aratamiuli, am̃ama: ko w'
awulinl' ôm' igamba, konde w'
arienli.
9 Ayè tôngwa pa, ibanga sôdu
ntyugu nônga yi Syonlo, alônge
bôwunli gôre Mari yi Magdala,
y' arômbiô ndè anlinl' ambe ôro-
10 gènlô. Agèndiè awulinla waô w'
aluô w' adwanlagi nli Jisu, gw'
11 ayenlagi waô ekèv̄a, alenla. Waô
gw' ayogiô waô inle, are bo, aye-
12 nlô nle yè, wi jivira. Avila vovo
awôwunli nl' nl' edidi ezènlè gôr'
av̄anli gôre waô, gw' agèndagi
13 waô g' ômpindi. Nl' agèndagi
waô awulinli' am̃ori; ndô wi jivi-
ra waô.
14 Nl' avila vovo awôwunli gôr'
igôm̃i nl' ôm̃ori gw' avegagi waô
tu gw' inya, azèmba waô g' ôñwa-
nja w' itwayivir' isaô nli njolinli
y' irèm' iyaô, konde wi jivira
15 waô w' ayenliè tôngwa pa. Nl'
awulinliè waô, inlè, Gèndaganli
gô ntye yôdu, ko kambinlanli
ntyangô mbia gôr' ôm' edu.
16 Ayè ô bekelia, avaptaizô, e be

sunginlô; ndô ayè ô re e bekelia,
17 e be p' ôgara. Nli lemba yinlo yi
be sônga waô wi bekelia, inlè,
Gw' in' inyam' wi be tômb' anli-
nl' ambe; agamb' inkambinli si-
18 nyonla; wi be tômbinl' im̃amba;
nla ja w' ajong' eza zi jônl' anlaga,
z' alende waô mpongo; wi be talia
mongi wi jogo ago, ko waô tôla.
19 Vovo, Rerè Jisu ayè kamba
pa nla waô, awongiô g' ôrôwa,
alwanla tu g' ôgo 'nlôm̃iè w'
20 Anyambiè. Nl' agèndagi waô,
agambinle mbôr' iedu. Rerè
kè ayanjagi nla waô, njoli-
zag' igamba nli lemba y' azô-
ngagi.

65

NTYANGÔ MBIA YI

LUK.

1 Gô re 'nlè awenge wi re kènliza
pa gô tènde yangô g' ôñwanja w'
isaôn yi re dwanlizô pa gôre 'zwè,
2 vanganle nt' avenli waô 'zwè yô,
waô w' avegag' iyenli nl' iminisè
3 s' igamba avila gw' ipakilia, y'
ayenliô mbia gôre miè kè, miè
kèlagèla p' isaôn yôdu mbiambiè
avila gw' ipakilia, gô tèndinlo yô,
Rerè Theofilus, nt' arwenli yô;
4 ko 'wè mi' ôrèti g' ôñwanja w'
isaôn y' anlènjô 'wè.
5 Gw' intyugu si Hèrod y' ôga wi
Judia, avegagi minisè gô nkumba
y' Abia, in' inyè nle Zakaria: nl'
ôñwant' wè avegagi ôñwo ñwa-
ntô wi Eron, in' inyè nle Eliza-
6 bèth. Nla waô aṽanli w' avegag'
agôre g' ôzyô w' Anyambiè, ndwa-
nlaga gw' ampanga nla gw' isô-
7 mbia sa Rerè ntyèmbo fo. Nl'
avegagi waô ôñwanla fo, konde
Elizabèth avegagi nkeli, nla waô
aṽanli w' avegagi dômbinla pa.
8 Nl' arwenli, gw' ayanjagiè evilô
zi minisè gô nkumb' iyè g' ôzyô
9 w' Anyambiè inlè, arwenli gôre
yè, ga nt' avegagi ntyali y' evilô
zi minisè, gô jinginla gô nagô y'
Anyambiè gô pezye ya yi nka-
10 ngô. Nl' anlaga waôdu w' ave-
gagi nkambinlaga gw' igala gw'
igwèra nyi jirô ya yi nkangô.
11 Nl' awôwunli gôre yè enjèl ya
Rerè, kumanla pa g' ôzamba w'
ôgo 'nlômiè wi mbôra yi jirô ya
12 yi nkangô. Nl' ayègeri Zakaria,
gw' ayenliè yè, agôtiô nl' itia.
13 Ndô enjèl y' awulinliè, 'nlè, Za-
karia, aria, konde Anyambiè are
jogo p' ikambinl' iso, nl' ôñwant'
wo Elizabèth e be janl' ôñwo nlô-
mie gôre 'wè, nl' in' inyè anlwè be
14 bèta nyô inlè Jan. Ô be jenle
mbia nl' igeva, nl' awenge wi be
15 jenle mbia gw' ijanlô sè. Konde
e be dwanl' ômpôlô gw' antyo ma
Rerè, e be jonga du ivè g' ijong'
ijoli; ndô e be jônliô nl' Inlinl'
Iṽia, vanganle avila gw' iwumu
16 nyi ngi yè. E be fwinliz' awenge
w' awa wi Israèl gôre Rerè A-
17 nyambiè yaô. E be kènda gô bô-
syô yè nli mpanginli nli ngulu y'
Elias, gô kalunl' irèma y' irerè
gôr' awanla, nla waô wi r' ijogi-
nlô fo gw' imia s' agôre; gô keki-
ze Rerè anlaga wi be dwanla ke-
18 ka pa gôre yè. Nl' awulinli Zaka-
ria awulinlie enjèl, inlè, Mi be mi'
ôsaôn winlo se? konde mi adômbi-
nli, nl' ôñwant' wam' atwenli
19 mbôlô. Nl' awinlizió yè nli enjèl,
inlè, Miè nle Gabrièl, yi kumanla
g' ôzyô w' Anyambiè; mi atômô
gô kamba nla 'wè, awungunlo
20 ntyangô mbia yinlo, Nla vônla, ô
be dwanl' imañu, ko w' alenge
ngulu yi kamba, agènda gô ntyu-
gu yi be tô, isaôn yinlo, konde ô pa
bekeli' agamb' imam', mi be twa
21 rèti gô be syiṽ' egômbe. Nl' ave-
gagi anlaga mpenginlage Zakaria,
amama nt' alingiè gô nagô y' A-
22 nyambiè. Nla gw' agogwiè, e jolie
kamba nla waô: nl' amienli waô
inlè aduô ajenl' ezoma gô nagô y'
Anyambiè: nl' agambagiè nla
waô nl' ago, alwanl' imamu.
23 Nl' arwenli 'nlè, gw' azul' intyu-

gu s' eṽilô zè, agèndagi gô nag'
wè.
24 Nl' avila gw' intyugu mèsonlo
Elizabèth y' ôñwant' wè avundi-
gi ; nl' azyombunliè agwèl' atanli,
25 awulia, 'nlè. Yenlo re Rerè de-
ndinla pa miè gw' intyugu s' a-
vôñliè miè, arômbe ntyonli yam'
gôr' anlaga.
26 G' ôgwèli w' ôrôwa enjèl Ga-
briel y' arômiô gô nkala yi Galile,
27 yi fweliô, inlè Nazarèth, gôr' i-
zyali ny' avegagi tom̃ô pa nl' ô-
nlôm̃e wi fweliô, inlè, Jôsèf, ôma
wi nagô yi David; nl' ina ny'
ôñwantô ny' avegagi, 'nlè, Mari.
28 Nl' ayinginli enjèl gôre yè, awu-
lia, 'nlè, Sale, awè yi re dènga p'
29 imèpinlô, Rerè are nla 'wè. Ndô
ayègèri pôlô gw' igamba mè, ayè-
kèlia g' ôrèm̃' iwè nt' are ko pivi'
30 ôzavinlô ônlongo mè. Nl' awuli-
nliô yè nli enjèl, inlè, Aria, Mari:
konde ô re dènga p' imèpinlô gôr'
31 Anyambiè. Nla vônla, ô be pu-
ndiga gw' iwum̃u nyo, ayanl'
ôñwo 'nlôm̃e, ko 'wè bèt' in'
32 inyè, inlè, Jisu. Ayè be dwanl'
ômpôlô, kè fweliô, inlè, Ôñwa w'
Anyambiè y' igônlô mè: Rerè
Anyambiè e be pè eka za Rer'
33 iyè David: e be panginle nagô yi
Jakob egômbe zôdu, nl' inlongo
nyè nyi be dwanla nli ntyai.
34 Nl' awuli Mari awulinli' enjèl,
inlè, Ôsaôn winlo wi be twa sè,
gô re 'nlè mi mia du ônlôm̃e?
35 Nl' awinliziô yè nli enjèl, inlè,
Inlinl' Iṽia nyi be bia gôre 'wè,
nli ngulu y' ôma w' igônlô mè yi
be puginlo: yenlo kè eza mè zô-
runda zi re gô janlô zi be fweliô,
36 inlè, Ôñwa w' Anyambiè. Nla
vônla, Elizabèth y' ôñwongi yo,
ayè kè are pundiga p' inyem̃e ny'
ôñwo 'nlôm̃e gô mbôlô yè: nla
winlo atwenli ôgwèli w' ôrôwa
gôre yè ô vegagi fweliô pa inlè
37 nkeli. Konde gôr' Anyambiè
zyel' igamba nyi re ny' alendizô.
38 Nl' awuli Mari, inlè, Vônla miè
nyôngô nyantô ya Rerè; ga lwa-
nle gôre miè ga nt' ar' igamb'
inyo. Nl' alubwi enjèl avila gô-
39 re yè. Nl' agumanli Mari gw'
intyugu mèsonlo, anlègize kènda
gô ntye y' inômba, gô nkala yi
40 Juda. Nl' ayinginliè gô nagô yi
41 Zakaria, awôgizye Elizabèth. Nl'
arwenli 'nlè, gw' ayogiô Eliza-
bèth mbôgizyi yi Mari, ôñwanla
arulagi gw' iwum̃u nyè; nl' ayô-
nliô Elizabèth nl' Inlinl' Iṽia.
42 Nl' arôngiè nl' inyô' ivôlô awu-
lia, 'nlè, Ô re savinlô pa gôr'
antô, nl' ôlônda w' iwum̃u nyo
43 wi re savinlô pa. Yi re twa pa
gôre miè sè, inlè ngwè ya Rer'
44 iyam' abia gôre miè? Konde vô-
nla, gw' abi' inyôi nyi mbôgizyi
yo gw' arôi mam', ôñwanla atula
45 gw' iwum̃u nyam' nli mbia. Nl'
ôzavinlô gôre yè ô re bekelia pa,
konde be dwanl' isuliza s' isaôn
mèyonlo yi re kambô pa gôre yè
46 avila gôre Rerè. Nl' awuli Mari,
inlè, Ôrèm̃' iwam' wi pendie Re-
47 rè, nl' inlinl' inyam' nyi jenle
mbia gôr' Anyambiè y' Ôzunge
49 wam'. Konde ayè ô re nli ngulu
are dendinla pa miè isaôn impôlô;
50 nl' in' inyè nyi r' ôrunda, nli
nkèngo yè yi re gw' ampôm̃a nl'
51 ampôm̃a gôre waô wi tiè. Are
tuminlia pe ngulu nl' ôgo wè;
are pazanganla pa waô wi r' ekale
52 gw' ipikilia s' irèm̃' iyaô. Are
syônlia p' ampenda avila gô k'
iyaô, avandi' anlaga w' inyang'
53 inyangô. Are jôriza pe mongi wi
re nli njanla nl' ambia, awinlize
54 nlam̃i revô. Are nungunla pe
Israèl nyôngô yè, ko yè jônginli'
55 ikèsyi sè, nt' awulinliè irer' isa-
zyô, gôre Abraham nl' awanliè
egômbe zôdu.
48 Konde are pônla p' inyang' inya-
ngô nyi nyôngô nyè nyantô: ko-
nde vônla, avila vènlo ampôma
môdu mi be bulia 'nlè, mi are
nl' ôzavinlô.

56 Nl' alwanli Mari nla yè vo agwè-
li ararô, vovo awinyè gô nag' wè-
57 mè. Nl' azyiṽ' egômbe z' ave-
gagi Elizabèth gô janla, nl' aya-
58 nliè ôñwo 'nlôm̃e. Nl' ayogiô
iganganlo yè nl' awongiè inlè Re-
rè aluô abunliz' ikèsyi sè gôre yè,
59 nl' ayenli waô mbia nla yè. Nl'
arwenli gô ntyugu ènlènlai inlè,
w' aṽienli gô kèr' ôñwanla; nl'
aro bèti waô in' inyè, inlè, Zaka-
60 ria, ina nya rer' iyè. Nl' agambi
ngi yè awulia, 'nlè, Aranga ye-
nlo, ndô e ga weliô, inlè, Jan.
61 Nl' awulinli waô yè, inlè, Gôr'
awongi yo zyel' ômo re bètô p'
62 ina mè. Nl' agambi waô nli rer'
iyè nl' ago, aṽambiè nt' aṽeliè
63 inlè e ga vètô. Nl' aṽambiè ta-
vuru yi tèndinla, arènda, inlè,
In' inyè nle Jan. Nl' am̃ami
64 waôdu. Nl' anungunliô ôgwanl'
iwè pele, avurunlô ônlèm̃e wè, ko
yè kamba azavinl' Anyambiè.
65 Nl' agôtiô waôdu w' alwanli vi-
ngôvingô nl' itia, nl' agamba mi-
nlo môdu m' ayagayagi gô mbôr'
66 iedu gw' inômba si Judia. Nla
waôdu w' ayogiô w' avenjavenji
mô gw' irèm̃' iyaô, awulia, 'nlè,
Ôñwanla winlo be dwanl' ande?
Konde ôgo wa Rerè w' avegagi
nla yè.
67 Nl' ayônliô Rer' iyè Zakaria nl'
Inlinl' Ivia, avoga, awulia, 'nlè,
68 Ôzavinlô gôre Rerè, Anyambiè
y' Israèl; konde are pônla pa,
69 alanduni' anlag' iwè. Are no-
ngunlia pe mengô y' isunginlô
gôre 'zwè gô nagô yi nyôngô yè
70 David, nt' awuliè nl' agwanla
m' ivogisi yè yôrunda yi re
dwanla pa avila gw' ipakilia si
71 ntye, inlè, Isunginlô avila gôr'
ilôṽalôṽi yazyô, nl' avila gw' ago
72 ma waôdu wi bika 'zwè. Gô tu-
minli' ikèsyi gôr' irer' isazyô,
ayônginlie njek' iyè yôrunda;
73 Ôrangô w' arangiô yè gôre Abra-
74 ham rer' iyazyô, inlè gô panga
inlè, azwè sunginlô pa avila gw'
ago m' ilôṽalôṽi yazyô, azwè ga
75 yaujinlè itia fo, ndwanlaga g'
ôzyô wè ôrunda nl' ôgôre intyugu
76 sazyô sôdu. Nl' awè, ôñwanla, ô
be fweliô inlè ôvogisi w' ôma w'
igônlô mè: konde ô be kènda gô
bôsyô ya Rerè agekiz' imponlo sè.
77 Gô p' anlag' iwè imia s' ôzungi-
78 nlô ṽ' inyeza s' ibe saô, g' ôñwa-
nja w' ôrèm̃a wi nkèngo w' Anya-
mbiè yazyô wi re jenliza pa 'zwè
ijenja s' ôwenja avila gw' igônlô.
79 Gô bamba gôre waô wi re tu gô
mpiri nla gw' iviri ny' ijuwa, agè-
ndi' agôlô mazyô gô mponlo y'
am̃ènjè.
80 Nl' avôm̃i ôñwanla, ayola g' orè-
m̃a, nl' alwanliè gw' itôve kwa-
nga gô ntyugu y' ibôwunli' sè gô-
re Israèl.

2 Nl' arwenli gw' intyugu mèso-
nlo, inlè, ivanga ny' avili gôre
Sezar Augustus inlè ntye yôdu yi
2 ga rèndô gw' ezangô. Ntèndinli
yinlo nônga y' avangiô gw' ave-
gagi Kwirinius ôvanginli wi Si-
3 ria. Nl' agèndi waôdu gô tèndô
4 ôm' edu gô nkal' iyèmè. Nl' ava-
ndi Jôsèf kè avila gô Galile, avila
gô nkala yi fweliô inlè Naza-
rèth, agènda gô Judia, gô nkala
yi David, yi fweliô inlè Bèthleèm,
konde avegagi gô nagô nli mbuṽe
5 yi David; gô tèndô ayè nli Mari,
ô rom̃iô ndè, ô vegagi nl' inyem̃e.
6 Nl' arwenli 'nlè, gw' avegagi waô
gôgô, egômbe z' azyiṽi gôre Mari
7 gô janla. Nl' ayanliè njaliè yè
nlôm̃e; nl' avingiè yè nl' inla-
mba, ananlizè gô mbôra yi ny'
inyare, konde pegage mbôra gôre
waô gô nagô yi simbô nl' agènda.
8 Nl' avegagi gô ntye mè ivenjave-
nji y' adombè ndwanlaga g' ôrô-
ve, mbandaminlag' ôlembi waô

9 ôgwèra. Nl' agumanli enjèl ya
Rerè pièrè nla waô, nl' ônjèlènjè-
le wa Rerè w' av̄ambi gôre waô
vingôvingô: nl' arienli waô pôlô.
10 Nl' awulinliô waô nle enjèl, inlè,
Arianli; konde vônlanli, mi baga
'nlwè ntyangô mbia y' igev' ivô-
lô yi be dwanla gôr' anlaga waô-
11 du. Konde re janlô pa gôre 'nlwè
nlènlo winlo gô nkala yi David
Ôzunge, ayè nle Krais ya Rerè.
12 Nl' elingiliô gôre 'nlwè ze zinlo
inlè, anlwè be dèng' ekeikei pi-
ngô pa nl' inlamba, anlanlizô gô
13 mbôra yi ny' inyarè. Nla v' iga-
mba ny' agwanla avegagi nli
enjèl nkumba mpôlô y' imbèli s'
ôrôwa nsavinliag' Anyambiè, a-
14 wulia, 'nlè, Ivenda gôr' Anya-
mbiè gw' igônlô mè, nla gô ntye
am̄ènjè gôr' anlaga wi tondô
ndè.
15 Nl' arwenli 'nlè, gw' alubw' ie-
njèl avila gôre waô agènda g' ôrô-
wa, ivenjavenji y' awulianl', inlè,
Azwè ga gèndenli kwanga gô Bè-
thleèm, ayènl' ôsaôn winlo wi re
twa pa, wi re Rerè mieza pa 'zwè.
16 Nl' av̄ienli waô nèganèga, alènge
Mari nli Jôsèf, nl' ôñwanla bu gô
17 mbôra yi ny' inyare. Nla gw'
ayenli waô, w' amiez' agamba m'
awulinliô waô g' ônwanja w' ô-
18 ñwanla winlo. Nla waôdu w'
ayogiô w' am̄am' isaôn y' awuli-
nliô waô nl' ivenjavenji y' ado-
19 mbè. Ndô Mari avig' agamba
minlo môdu, avikiliaga mô g'
20 ôrèm̄' iwè. Nl' awiny' ivenjave-
nji, mpendiaga azuminliag' A-
nyambiè g' ôñwanja w' isaôn yô-
du y' ayogiô waô ayenla, vanga-
nle nt' aluô y' abulinliô waô.
21 Gw' azyiv̄i ntyugu y' ènlènlai
y' avegagiè gô kèrô, in' inyè ny'
av̄ètiô, inlè, Jisu, nt' av̄ètiô yè nle
enjèl ayè vundigagô ro gw' iwu-
22 m̄u. Nla gw' amanl' intyugu s'
ijombunli' saô ga nt' ar' ivanga
nyi Môsès, w' av̄aglè gô Jerusa-
23 lèm gô dôv̄iè g' ôzyô wa Rerè, (ga
nt' are tèndô pa gw' ivanga ny'
Anyambiè, inlè, Ôñwo 'nlôm̄e
edu wi nungunl' iwum̄u e be fwe-
24 liô inlè, ôrunda gôre Rerè,) ko
waô jire ntyagô kè ga nt' are tè-
ndô pa gw' ivanga nya Rerè inle,
abemb' ambanli ge awa w' ime-
25 nga av̄anli. Vônla avegagi gô
Jerusalèm ônlôm̄e, in' inyè ny'
aweliagô, inlè, Simeon; nl' ôma
mè avegagi ôgôre, nl' ômbia, nde-
vinlag' ôzindiô wi Israèl: nl' Inli-
26 nl' Iv̄ia ny' avegagi gôre yè. Aluô
amieziô nl' Inlinl' Iv̄ia inlè aye-
nl' ijuwa, kaô adônge jenle Krais
27 y' Anyambiè. Nl' ayinginliè nl'
Inlinl' Iv̄ia ayinginla gô nagô y'
Anyambiè: nla gw' ayinginl' i-
zombi ayinginli ôñwanla Jisu gô
dendinliè ga nt' are ntyale y' iva-
28 nga, vovo awongiè yè gw' ago
mè, azavinl' Anyambiè, awulia,
29 'nlè, Rera vènlo, yivire nyôngô
yo kèndaga nl' am̄ènjè, ga nt' ar'
30 igambi nyo; Konde antyo mam'
31 m' ajenl' ôzunginlô wo, wi re 'wè
kekiza pa gw' azyô m' anlongo
32 môdu; ôzange wi nungunl' anlo-
ngo, nl' ônjèlènjèlè wi mongi yo
33 Israèl. Nl' am̄ami rèr' iyè nli ngi
yè am̄am' isaôn y' agambiô g' ô-
34 ñwanj' iwè. Nl' azavinli Simeon
azavinla waô, awulinlie Mari yi
ngi yè, inlè, Vônla, ôñwanla wi-
nlo are dôviô pa gô pôsyunlia ano-
ngunli' awènge gô Israèl; nla gô
dwanl' elingiliô zi be kambô mbè;
35 nl, ôrèm̄' iwomè wi be tôlô nl'
ôkwara pokoso, ko ipikilia s'
irèm̄' imienge tuminliô.
36 Avegagi k' ôvogisi w' ôñwantô,
in' inyè ny' aweliagô, inlè, Ana,
ôñwanl' ôñwantô wi Fanuèl, ôma
wi mbuv̄e yi Aser; avegagi mbôlô
mpôlô: aluô adwanli nl' ônlôm̄e

impum̃‘ ôrogènlô ayè jômba pa,
37 nla vènlo aduô adwanli ôñwantô
wi tigô agôm̃i m‘ impum̃‘ ènlè-
nlai nl‘ impum‘ inlai; ôñwantô
winlo e pa dubwa gô nagô y‘ A-
nyambiè, ndô alwanli nsavinlag‘
Anyambiè nl‘ ipèng‘ esyônge, nl‘
ikwenl‘ inkolo, ôgwèra nl‘ ôm̃a-
38 nda. Ayè aṽienl‘ egômbe mè av‘
Anyambiè akeva, agamba g‘ ô-
ñwanj‘ iwè gôre waôdu w‘ avô-
nlag‘ ôlandunli wi Jerusalèm.
39 Gw‘ amènlizi waô isaôn yôdu ga
nt‘ ar‘ ivanga nya Rerè, w‘ awi-
nyi gô Galile, gô nkala yaô Na-
zareth.
40 Nl‘ avôm̃ag‘ ôñwanla, ayola, a-
yônliô nl‘ imia: nl‘ imèpinlô s‘
Anyambiè s‘ avegagi gôre yè.
41 Ômpum̃‘ iedu izombi yè y‘ agèndi
gô Jerusalèm gô ntyagô y‘ ônlo-
42 ganlô. Nla gw‘ arwenliè igôm̃i
ny‘ impum̃a nl‘ impum̃‘ imbanli
g‘ ônlero wè, avandi waô ga nt‘
43 avegagi ntyali yi ntyagô. Gw‘ a-
luô waô w‘ amènliz‘ intyugu, gw‘
awinyi waô, ôñwanla Jisu ariga-
nli gô Jerusalèm, ndô izombi yè
44 wi mia du; ndo w‘ avikiliag‘ inlè
are gô nkondo, agènda ôgèndo wi
ntyugu mori; vovo awutagi waô
yè gôre mongi yaô nl‘ iganganlô
45 yaô: nla gw‘ arwenli ’nlè wi dè-
ngè du, w‘ awinyi gô Jerusalèm
46 mbutagè. Nl‘ arwenl‘ inlè, ntyu-
gu ntyarô viaganlô, alèngi waô yè
gô nagô y‘ Anyambiè, are tu gô
gare y‘ inlènji, njogogo waô nli
47 mbambiaga waô ikote: nla waô-
du w‘ ayogiô yè w‘ am̃am‘ ikôtiz‘
48 isè nl‘ ijivir‘ isè. Gw‘ ayenli waô
yè w‘ am̃ami pôlô, nl‘ awulinliô
yè nle ngi yè, inlè, Ôñ‘ wam̃i, ô
re dendinla pa ’zwè yenlo sè? vô-
nla, rer‘ iyo nla miè azw‘ awuta-
49 go nl‘ añandi. Awulinliè waô,
inlè, Anlw‘ awutagi miè sè? A-
nlwè pa mia ’nlè mi ga lwanle gô
50 nagô ya Rer‘ iyam‘? Ndô wi kô-
tiz‘ igamba ny‘ agambinliè waô.
51 Nl‘ azuminliè nla waô agènda gô
Nazarèth, arugiz‘ ôku‘ wè gôre
waô: nl‘ avigi ngi yè isaôn yinlo
52 yôdu g‘ ôrèm̃‘ iwè. Nl‘ avômagi
Jisu gw‘ imia nla gw‘ elavinli,
nla gw‘ itondô kè gôr‘ Anyambiè
nla gôr‘ anlaga.

3 G‘ ômpum̃a w‘ igôm̃i nl‘ itanli
w‘ ipanginla si Tiberius Sezar,
Pontius Pilat ayè ôvanginli wi
Judia, Hèrod kè ôvanginli wi Ga-
lile, nl‘ ôñwongi yè Filip ôvangi-
nli w‘ Ituria nli ntye yi Trakoni-
ta, nli Lusinias ôvanginli wi Abi-
2 lene, gw‘ avegagi Anas nli Kaiefa
iminis‘ impôlô, aṽienl‘ igamba
ny‘ Anyambiè gôre Jan ôñwanla
3 wi Zakaria g‘ ôrôwe. Nl‘ aṽienliè
gw‘ imbôra sôdu vingôvingô Jo-
rdan, nkambinlag‘ ibaptaiza s‘ i-
kalwa s‘ ôrèm̃a gw‘ inyeza s‘ ibe;
4 ga nt‘ are tèndô pa gw‘ ezangô z‘
agamba m‘ Esaia y‘ ôvogisi, inlè,
Inyôi ny‘ ôma ntôngaga gw‘ itô-
ve, inlè, Gekizanle mponlo ya Re-
5 rè, vanganl‘ imponlo sè gôre. Ô-
dèd‘ iedu wi be jônliô, nli nômb‘
iedu nli sadômba yi be syônliô;
imbôra sarègo si be nyonyunlô,
nl‘ imponlo sapatakapataka si be
6 pangô vèvèlè. Nl‘ izyônli yôdu
yi be jenl‘ ôzunginlô w‘ Anya-
mbiè.
7 Yenlo awulinl‘ inkonde s‘ agèndi
gôre yè gô baptaizô nle yè, inlè,
Anlw‘ awa w‘ impenli, ô miezi
’nlwè gô fang‘ egunlu zi bia ma-
8 nde? Yanlanli sambô ilônda yi
keka nl‘ ikalwa s‘ ôrèm̃a, ko a-
*wu*lianli gw‘ irèm̃‘ iyanli, inlè,
Azw‘ are nli Abraham ayè rer‘
iyazyô: konde mi bulinlia ’nlwè,
inlè, Anyambiè are nli ngulu yi
nongunli‘ adô minlo awanla gôre
9 Abraham. Vanganlè vènlo erè-
m̃i zi re dimbinlô pa gô ntinla yi

rere: erer' iedu sambô zi re zi pa
janl' ilônd' imbia zi begô, awalô
10 g' ôgônli. Nl' aṽambiô yè nl' a-
nlaga, inlè, Azwè ga lend' ande
11 sambô? Awinliziè awulinlia waô,
inlè, Ayè ô re nl' ingoi mbanli, e
ga vè ô re azyele; nl' ayè ô re nl'
inya, e ga lend' egolanli mèmô.
12 Aṽienli k' ipublikan gô baptaizô,
nl' awulinli waô yè, inlè, Ônlènji,
13 azwè ga lend' ande? Awulinliè
waô, inlè, Awonganli viaganlô
14 nli nte sômbiô 'nlwè. Isozyè kè
s' aṽambiè, inlè, Azwè kè azwè
ga lend' ande? Nl' awulinliè
waô, inlè, Awonginlanl' ôm' edu
ezoma nli ngulu, ge nl' iberinla;
ko dwanlanl' ôdwèrè nl' ip' isanli.
15 Gw' avegagi anlaga waôdu mpe-
nginlaga, nli njèkèliaga gw' irèm̃'
iyaô g' ôñwanja wi Jan, vende-
16 twa ayè nle Krais; awinlizi Jan
awulinlia waôdu, inlè, Mi bapta-
iza 'nlwè, rèti nl' anlingô; ndô be
bi' ôma wi ngulu viaganlô nla
m̃iè, ô re mi azye nl' inyanga nyi
purunl' intyyôzyô sè satanga:
ayè be baptaiza 'nlwè nl' Inlinl'
17 Iṽia nl' ôgônli. Are nl' evèp' izè
g' ôgô wè, gô jombunliè mbôra yi
tèv' ôrèsi wè pupu, ko yè kumi-
nli' ôresi awela wô gw' egar' izè;
ndô wulu e be pezya yô nl' ôgônli
18 wi re w' anlimize. Nl' agamb'
am̃ènlè am̃enge m' ôrevunlô kè
agambinliè anlaga ntyangô mbia.
19 Ndô Hèrod y' ôvanginli, gw' are-
vunliô yè nle Jan g' ôñwanja wi
Hèrôdias y' ôñwantô w' ôñwongi
yè, nla g' ôñwanja w' isaôn imbe
20 yôdu y' aluô y' adendiô ndè, avo
kund' igamba nyinlo kè, inlè,
anlunji Jan gô ntyôgô.
21 Nl' arwenl' inlè, gw' avaptaiziô
anlaga waôdu, nla gw' avaptaiziô
Jisu kè, agambinla, ôrôwa w'
22 anlungwi, nl' Inlinl' Iṽia ny'
azuminli gôre yè nl' egolanli z'
ôkuwa g' ibembe, nl' inyôi ny'
avili g' ôrôwa, inlè, Awè nl'
Ôñwanl' iyam wi tondô mie:
gôre 'wè mi jenle mbia.
23 Jisu gw' avakiliè gô nènja, ave-
gaga vo agôm̃i m' impum̃' ararô
g' ônlero wè, avegagi kè, nt' avi-
kili anlaga, ôñwa wi Jôsèf, y'
24 ôñwa wi Heli, y' ôñwa wi' Ma-
that, y' ôñwa wi Levi, y' ôñwa
wi Mèlki, y' ôñwa wi Janai, y'
25 ôñwa wi Josef, y' ôñwa wi Mata-
thias, y' ôñwa wi Amos, y' ôñwa
wi Nahum, y' ôñwa wi Esli, y'
26 ôñwa wi Nagai, y' ôñwa wi Ma-
ath, y' ôñwa wi Matathias, y' ôñwa
wi Sèmi, y' ôñwa wi Jôsèf, y' ôñwa
27 wi Jôda, y' ôñwa wi Jôanan, y'
ôñwa wi Resa, y' ôñwa wi Zôrôba-
bèl, y' ôñwa wi Salatièl, y' ôñwa
28 wi Neri, y' ôñwa wi Mèlki, y'
ôñwa wi Adi, y' ôñwa wi Kôsam,
y' ôñwa wi Elmadam, y' ôñwa wi
29 Er, y' ôñwa wi Jesus, y' ôñwa wi
Eliezar, y' ôñwa wi Jôrim, y'
ôñwa wi Mathat, y' ôñwa wi
30 Levi, y' ôñwa wi Simion, y'
ôñwa wi Juda, y' ôñwa wi Jôsèf,
y' ôñwa wi Jônam, y' ôñwa wi
31 Eliakim, y' ôñwa wi Mèlea, y'
ôñwa wi Mèna, y' ôñwa wi Mata-
tha, y' ôñwa wi Nathan, y' ôñwa
32 wi David, y' ôñwa wi Jèsi, y'
ôñwa wi Jôbèd, y' ôñwa wi Bôaz,
y' ôñwa wi Salmon, y' ôñwa wi
33 Nasan, y' ôñwa wi Aminadab, y'
ôñwa wi Aram, y' ôñwa wi
Esrôm, y' ôñwa wi Farès, y'
34 ôñwa wi Juda, y' ôñwa wi Jakob,
y' ôñwa wi Isak, y' ôñwa wi
Abraham, y' ôñwa wi Tara, y'
35 ôñwa wi Nakor, y' ôñwa wi
Seruk, y' ôñwa wi Ragau, y'
ôñwa wi Falèk, y' ôñwa wi Eber,
36 y' ôñwa wi Sala, y' ôñwa wi Kai-
nan, y' ôñwa wi Arfaxad, y' ôñwa
wi Sèm, y' ôñwa wi Nôa, y' ôñwa
37 wi Lamèk, y' ôñwa wi Mathusala,

y' ôñwa wi Enok, y' ôñwa wi
Jarèd, y' ôñwa wi Malaleèl, y'
38 ôñwa wi Kainan, y' ôñwa wi
Enos, y' ôñwa wi Sèth, y' ôñwa
wi Adam, y' ôñwa w' Anya-
mbiè.

4 Nl' awinyi Jisu avila gô Jordan,
ralie nl' Inlinl' Iv̄ia, agèndiô nl'
2 Inlinla gw' itôve; vovo azyoriagô
nli Satan agôm̃i m' intyugu anlai.
Gw' intyugu mèsonlo e ny' ezo-
ma: nla gw' amanli sô, ayogiô
3 njanla. Nl' awulinliô yè nle Sa-
tan, inlè, Ja awè Ôñwa w' Anya-
mbiè, zômbi' idô 'nyinlo inlè nyi
4 ga galwè mpèmba. Jisu awinli-
ziè, inlè, Re tèndô pa, inlè, Ôñwo-
nlaga e dwanlizô bo nli mpèmba
5 dadiè. Nl' agèndiô yè nle Satan,
aruminliô anlongo mi ntye môdu
6 v' igamba ny' agwanla. Nl' awu-
linliô yè nli Satan, inlè, Gôre
'wè be pa miè inyanga nyinlo
nyôdu, nl' ivenda ny' anlongo
minlo: konde nyi re pô pa miè,
nla gôre yè ô tondô miè be pa miè
7 nyô. Jogo w' asavinla miè sa-
8 mbô, nyi be dwanl' inyo. Awi-
nlizi Jisu, awulinliè, 'nlè, Re tè-
ndô pa, inlè, Zavinle Rerè Anya-
9 mbiè yo, ko janjinlè dadiè. Nl'
agèndi Satan agèndiè gô Jerusa-
lèm, alôviè g' ôñwanjañwanja
wi nagô y' Anyambiè, awulinliè,
'nlè, Ja awè Ôñwa w' Anyambiè,
10 vôsyunli' ôku' wo gô ntye: konde
re tèndô pa, inlè, E be sômbi'
iènjèl sè g' ôñwanj' iwo gô banda-
11 minlo: nla inlè, Si be simbio gw'
ago maô, ô vende duke ntyôzyô
12 yo gw' idô. Awinlizi Jisu awuli-
nliè, inlè, Re buliô pa, inlè, Ale-
13 mbe Rerè Anyambiè yo. Gw'
aluô Satan amènliz' isyoria sôdu,
alubwi gôre yè v' egômbe.
14 Nl' awinyi Jisu nli ngulu y'
Inlinla gô Galile: nl' agènd' elu-
m̃i zè gô ntye yôdu v̄ingôvingô.
15 Nl' anlènjiè gw' inagô saô si Syo-
nlo, nsuminliagô nl' anlaga waô-
du.
16 Nl' av̄ienliè gô Nazarèth, nkala
y' avômizô yè, ayinginla gô nagô
y' Anyambiè gô ntyugu yi Syo-
nlo, nt' avegagi ntyali yè, agu-
17 manla gô tangunla. Nl' avenliô
yè ezangô z' ôvogisi Esaia. Nl'
anungunliè ezangô, alènge mbôra
18 yi re tèndô pa, inlè, Inlinla nya
Rerè nyi re gôre miè, konde are
miè sagia pa gô kambinl' ikuge
ntyangô mbia: are tôm̃a pa miè
gô miez' imbwedi inlè wi be tigô
diènga, nl' apoku inlè mi be fo
jenla, gô tigiza waô diènga wi re
19 tukiô pa nl' ibangatiô, gô kambi-
20 nl' ômpum̃' ômbia wa Rerè. Nl'
anunjiè ezangô, ava zô gôr' ôma
pènginla, alwanla tu: nl' antyo
ma waôdu w' avegagi gô nagô yi
21 Syônlô m' avônliè. Nl' avakiliè
gô bulinlia waô, inlè, Nlènlo wi-
nlo irèndo yinlo yi re twa pa rèti
22 gw' arôi manli. Nla waôdu w'
arakili g' ôñwanj' iwè, am̃ama g'
ôñwanja w' agamba m' ikèsyi m'
agogwi avila g' ôgwanl' iwè: nl'
awuli waô, inlè, Winlo arang'
23 ôñwa wi Jôsèf? Awulinliè waô,
inlè, Zye mpaga anlwè be kôvi-
nla miè nkôgô yinlo, inlè, Ôga-
nga, ying' ôku' womè: ôsaôn we-
du wi re 'zwè jogo pa inlè ô re
denda pa gô Kapernaum, lenda
24 kè vènlo gô ntye yomè. Nl'
awuliè, 'nlè, Rèti mi bulinlia
'nlwè, inlè, Zyel' ôvogisi wi bo-
25 ngô gô ntye yèmè. Ndô giligili
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Antô wi
tigô awenge w' avegagi gô Israèl
gw' intyugu si Elias, gw' anlu-
njiô ôrôwa impum̃' irarô nl'
agwèli ôrôwa, ko njanla mpôlô
26 dwanla gô ntye yôdu; ndô Elias
e tôm̃ô du gôre waô, ndô arôm̃iô
gô Sarèpta, gô ntye yi Sidon, gôr'

27 ôñwantô wi tigô. Avegagi kè
mongi wi golanli awenge gô Isra-
èl gw' intyugu si Elisia y' ôvogi-
si; ndô gôre waô jing' ôma, ndô
ayingiô kaô Naaman ôñwo Siria.
28 Nl' ayônliô waôdu w' avegagi gô
nagô yi Syonlo nl' egunlu, gw'
29 ayogiô waô isaôn yinlo; nl' agu-
manli waô, agogunliè avila gô
nkala, agèndiè g' ôzamba wi nô-
mba, y' avegagi nkal' iyaô nôgô
pa, gô bele pungè ôlôlôwa g' ôlo-
30 nga. Ndo aviaganli gô gare yaô,
agèndaga.
31 Nl' aṽienliè gô Kapernaum nka-
la yi Galile. Anlenjagiè waô gô
32 intyugu yi Syonlo: nl' añmami
waô añam' inènj' isè; konde
33 agambagi nl' inyanga. Avegagi
gô nagô yi Syonlo ômo vegagi nl'
inlinl' iṽè ny' isyèkè; nl' arôngiè
34 nl' inyô, ivôlô, inlè, E, ezande zi
re 'zwè nla 'wè, awè Jisu yi Na-
zarèth? Ô re bia pa gô jiliza
'zwè? mi avôrô 'wè, Ôma w'
35 Ôrunda w' Anyambiè. Nl' azè
mbi Jisu azèmbè, awulia, inlè,
Lwanla do, ko kogwa avila gôre
yè. Nl' avôsyunl' inlinl' iṽe
avôsyunliè gô gare yaô, agogwa
avila gôre yè, ndô nyi jenlizè
36 nkazya du. Nl' añmami waôdu
nl' iñmama sipôlô, agambanla
awulia, 'nlè, Igamba nde nyinlo?
konde nl' inyanga nli ngulu e
sômbi' anlinla m' isyèkè, ko mô
37 kogwa. Nl' agèndi elumi zè gô
mbôr' iedu gô ntye mè vingô-
vingô.
38 Agogwiè gô nagô yi Syonlo, ayi-
nginla gô nagô yi Simon. Nli
ngwè y' ôñwantô wi Simon ave-
gagi kôtô pa nl' ifw' ivôlô, agwe-
nli waô yè nkolo g' ôñwanj' iwè.
39 Nl' agumanliè gôre yè, azèmb'
ifwi; nl' arigiô yè nl' ifwi, agu-
40 manla pele, ayanjinla waô. Gw'
avôswi nkômbe, waôdu w' ave-
gagi nli mongi yaô wi jogo nka-
nli edu, w' aṽagi waô gôre ye;
nl' araliè ago mè gôr' ôm' edu
41 gôre waô, ayinga waô. Anlinl'
ambe kè m' agogwi avila gôr'
awenge ntôngaga, inlè, Awè nl'
Ôñwa w' Anyambiè. Ndô azè-
mbi mô, ko ayivira mô kamba,
konde m' amienl' inlè ayè nle
Krais.
42 Gw' ayenj' ôwenja, agogwi agè-
nda gô mbôra y' ôrôve: nl' anla-
ga w' awutiè aṽia gôre yè, aṽele
simbiè inlè alubwa avila gôre
43 waô. Ndô awulinli waô, inlè,
Mi ga gambinle ntyangô mbia y'
inlongo ny' Anyambiè gw' inkal'
iñori kè, konde mi arôñiô gô
44 ntinla mè. Nl' agambinlagiè
gw' inagô si Syonlo si Galile.

5 Nl' arwenl' inlè, gw' avangatiô
yè nl' anlaga gô jogo igamba ny'
Anyambiè, avegagi kumanla pa
g' ôzamba w' eliṽa zi Gènèsarèt;
2 nl' ayenliè lende ṽanli g' ôzamba
w' eliṽa: ndô iyônlisi yi ṽèrè y'
aluô y' adubwi gô yô, ayôvunlage
3 lôṽ' iyaô. Agwenliè gw' elend'
eñori z' aniviô nle Simon, awuli-
nliè 'nlè e ga zanjinle zô kwè avi-
la gô ntye. Nl' alwanliè tu anlè-
4 nj' anlaga avila gw' elende. Nla
gw' azuliè nl' ikamba awulinli
Simon, inlè, Gogwanli g' ôronga,
ko syônlianli lôṽ' iyanli gô dura.
5 Awinlizi Simon awulia, 'nlè, Re-
ra, azw' ajanji ôgwèra wôdu, ko
zw' alèng' ezoma, ndô gw' iga-
mb' inyo, mi be syônlie lôṽa.
6 Gw' alendi waô yenlo, w' agô-
mbinli ṽèrè yenge mè; nl' avakili
7 lôṽ' iyaô gô juwa; nl' avèpi waô
gôr' indegô saô s' avegagi gw' ele-
nd', eñori gô bia gô nungunla
waô. Nl' aṽienli waô, ayônlie
lende yôdu ṽanli, ko yô pakilia
8 gô dominla. Ndô gw' ayenli Si-
mon Pitèr ayenl' igamba, avôswi

gw‘ agôlô mi Jisu, awulia, ’nlè,
Lubwa gôre miè Rera, konde mi‘
9 ômo ’mbe. Konde am̃ami pôlô
nla waôdu w‘ avegagi nla yè,
am̃am‘ idura si ṽèrè s‘ alurlô waô;
10 nla yenlo kè Jems, nli Jan, awa-
nla wi Zèbède, w‘ ayanjagi ta nli
Simon. Nl‘ awuli Jisu awulinli
Simon, inlè, Aria, avila venlo ô
11 be kôtag‘ anlaga. Nla gw‘ aluô
waô w‘ ajèzyi lende yaô gô ntye,
w‘ arigi ya yôdu azôngè.
12 Gw‘ avegagiè gô nkala mori, vô-
nla, avegag‘ ôma ralie nl‘ egola-
nli; nla gw‘ ayenliè Jisu, avôswi
ôzyô wè gô ntye, agwenlè nkolo,
awulia ’nlè, Rera, ja w‘ ajivira,
13 awè ko panga miè pupu. Nl‘
anyonyunliè ôgo wè, awatè, awu-
lia, nlè, Mi jivira; lwanla pupu.
Nl‘ alubwi egolanli pele gôre yè.
14 Nl‘ azômbiè yè, inlè, Awulinli
ôma: ndô gèndaga, ko tuminlie
minisè ôku‘ wo, ayira gw‘ ijombu-
nliô so nt‘ azômbiô nle Mosès, ko
15 yô dwanl‘ atakwè gôre waô. Ndô
elum̃i zè z‘ ayagayagi pôlô viaga-
nlô: nl‘ anlag‘ awenge w‘ alata-
nli gô jogo nla gô jingô inkanli
16 saô. Ndô arômbi‘ ôku‘ wè agè-
nda gw‘ itôve, agambinla.
17 Nl‘ arwenli gô ntyugu mori, inlè,
anlènjagi; nl‘ Ifarisi nl‘ inlènji
y‘ ivanga y‘ aluô y‘ abienli avila
gô nkal‘ iedu yi Galile, nl‘ Judia,
nl‘ avila gô Jerusalèm, w‘ avegagi
vovo tugetu: nli ngulu ya Rerè
18 y‘ avegagi nla yè gô jinga. Nla
vônla, anlaga w‘ aṽagi g‘ ôdô ômo
vegagi juwa p‘ awogo. Nl‘ awu-
tagi waô nt‘ are waô ko jinginliè
19 alimbinlè g‘ ôzyô wè. Ndô gw‘
arwenl‘ inlè wi dènge mponlo yi
re waô ko jinginliè g‘ ôñwanja w‘
ibunla s‘ anlaga, w‘ avandi gw‘
igônlô nyi nagô, arôl‘ ôñwanja-
ñwanja, azyônliè nl‘ ôdô wè gô
20 gare g‘ ôzyô wi Jisu. Gw‘ ayenliè
ibekeli‘ saô awuli, ’nlè, Ônlôm̃e,
21 ibe so s‘ anyezô wè. Nl‘ avakil‘
irèndisi nl‘ Ifarisi gô pikilia, awu-
lia, ’nlè, Winlo mande ô pèdi‘
Anyambiè? Mande ko nyez‘ ibe,
22 kaô Anyambiè dadiè? Ndô Jisu
amienl‘ ipikili‘ saô, awinliza,
awulinlia waô, inlè, Ande zi piki-
23 liô ’nlwè gw‘ irèm̃‘ iyanli? Ande
zi re dèla viaganlô,’gô bulia, ’nlè,
Ibe so s‘ anyezô wè, ge gô bulia,
24 ’nlè, Nlongwa, ko kènda? Ndô
gô panga ’nlwè mia, ’nlè Ôñwa
w‘ ôma are nli ngulu gô ntye gô
nyez‘ ibe, awulinli ômo vegagi
juwa p‘ awogo, inlè, Mi bulinlio
inlè nlongwa, ko tômbinl‘ inlanlô
25 nyo, agènda gô nag‘ wo. Nl‘
anlongwiè pele gw‘ azyô maô,
arômbinl‘ eza z‘ ananlagô ndè,
agèndaga gô nag‘ wè, nsuminlia-
26 g‘ Anyambiè. Nl‘ am̃ami waôdu
pôlô, azuminli‘ Anyambiè; nl‘
agôtiô waô nl‘ itia awulia, ’nlè,
Azw‘ are jenla p‘ isaôn yi mamô
nlènlo.
27 Isaôn yinlo viaganlô agogwiè,
ayenle publikan, in‘ inyè nle Le-
vi, are tu gô mbôra yi mpagô; nl‘
awulinliè yè, inlè, Zônga miè.
28 Nl‘ arigiè ya yôdu, agumanla,
29 azôngè. Nl‘ avangi Levi avangi-
nlè ntyagô mpôlô gô nag‘ wè:
nl‘ ipublikan sinyenge nl‘ anlag‘
awènlè w‘ avegagi tu nla waô gô
30 tavuru. Nl‘ alagalag‘ Ifarisi nl‘
irèndisi yaô azoza nl‘ inlèngi yè,
awulia, ’nlè, Ezande zi nya ’nlwè
ayonga nl‘ ipublikan nl‘ anlag‘
31 aṽe? Awinlizi Jisu awulinlia
waô, inlè, Waô wi re mbiambiè
wi zye nl‘ isyolo ny‘ ôganga, ndô
32 waô wi re nl‘ ijogo. Mi azye bia
pa gô fwelia aṽia ndô aṽe gw‘
33 ikalwa s‘ ôrèm̃a. Nl‘ awulinli
waô yè, inlè, Inlèngi yi Jan yi
peng‘ esyônge nyongo sinyenge,
alwanla gw‘ ikambinla; yenlo kè

dend' inlèngi yi Farisi, ndô iyo
34 yi nya nli jonga. Jisu awulinli
waô, inlè, Anlwè ko pauge mo-
ngi wi nontye y' ijombanla peng'
esyônge gô par' ônlôm̃e wi jômba
35 nla wao? Ndô intyugu si be bia;
nla gô be duô waô w' abonginlô
ônlôm̃e wi jômba, vovo be penga
waô esyônge gw' intyugu mèso-
36 nlo. Agôvinli waô nkôgô kè,
inle, Zyel' ômo jôkunl' erènde
avila gô ngoi nyonla, ko yè fela
zô gô ngoi nungu; azya nlonlo,
e be jôkunle nyonla, nl' erènde
avila gô ngoi nyonla zi be kwe-
37 zanganla nli nungu. Zyel' ômo
jir' iv' inyonla gw' imbut' inlu-
ngu si banda; azya nlonlo, iv'
inyonla nyi jônl' imbute, ko nyô
jiranla nl' imbute bundakanla.
38 Ndô iv' inyonla nyi ga yirô gw'
39 imbut' inyonla. Nla zyel' ômo
re jonga p' iv' ilungu ô bel' inyo-
nla: konde e bulia 'nlè, Ilungu
nyi r' iv̄ia.

6 Arwenli gô ntyugu yi Syonlo
inle aviaganlagi gw' intyaga; nl'
alul' inlèngi yè alul' ambongi m'
inya, anya, nkilaga mô gw' intyo-
2 mè saô. Ndô awèwo w' Ifarisi
w' awul', inlè, Ezande zi denda
'nlwè ndaga yi re yi zye kwèkwè
gô dendô gô ntyugu yi Syonlo?
3 Awinlizi Jisu awulinlia waô, inlè,
Anlwè pa tangunla nt' alendiô
nle David gw' ayogiô yè njanla,
ayè nla waô w' avegagi nla yè,
4 nt' ayinginliè gô nagô y' Anya-
mbiè, awonge mpèmba y' itumi-
nlia, anya yô, ava waô kè w' ave-
gagi nla yè, yi re yi zye kwèkwè
gô nyô, kaô nl' iminisè dadiè?
5 Nl' awulinliè waô, inlè, Ôñwa w'
ôma ayè nl' ôvanginli wi ntyugu
yi Syonlo.
6 Arwenli g' ôwenja wi Syonlo
mori, inlè, ayinginli gô nagô yi
Syonlô, anlènja: nl' avegagi vo-
vo ônlôm̃e ô vegagi nl' ôgo wè
7 ônlôm̃iè juwa pa. Nl' irèndisi
nl' Ifarisi w' av̄èmbagiè, vende-
twa e be jinga g' ôwenja wi Syo-
nlo; ko waô dènga nt' are waô
8 ko sozizè. Ndô amienl' ipikili'
saô, awulinli ônlôm̃è mè ô vegagi
nl' ôgô juwa pa, inle, Gumanla
gôre gô gare. Nl' agumanliè
9 gôre. Nl' awulinliô waô nlè Ji-
su, inlè, Mi bambia 'nlwè, inlè,
Re kwèkwè gô ntyugu yi Syonlo
gô dende mbia, ge gô dende mbe?
gô sunginl' em̃ènlo, ge gô jônla?
10 Nl' avônliè waôdu vingôvingô
awulinli ônlôm̃è, inlè, Nyonyunl'
ôgo. Nl' alendiè yenlo: nl' awi-
11 ny' ôgo wè mbiambiè. Ndô w'
ayônliô nl' egunlu, ko waô bô-
nde mônde nt' are waô dendinle
Jisu.
12 Arwenli gw' intyugu mèsonlo
inlè, agèndi gô nômba gô kambi-
nla; nl' alwanliè ôgwèra wôdu
13 nkambinlag' Anyambiè. Nla
gw' ayenj' ôwenja, awel' inlèngi
yè: nl' avinjiè avila gôre waô
igôm̃i ny' anlaga nl' anlag' av̄a-
nli, w' av̄ètiô ndè, inlè rôm̃i:
14 inlè, Simon ô v̄ètio ndè inlè Pi-
tèr, nli Andru y' ôñwarer' iyè,
nli Jems, nli Jan, nli Filip, nli
15 Bartolomiu, nli Matiu, nli To-
mas, nli Jems y' ôñwa wi Alfius,
nli Simon y' aweliagô inle Zelô-
16 tis, nli Judas y' ôñwa wi Jems,
nli Judas Iskariot, ô vegagi ôgo-
17 ndisi. Azuminlè nla waô, agu-
manla gô mbôra yavèvèlè, nl'
aluunlô yè vovo awenge w' inlè-
ngi yè, nl' anlag' awènl' awenge
avila gô Judia yôdu nli Jerusa-
lèm, nl' avila gô ntye yi Tirus nli
Sidon, g' ôzamba wi ntyuv̄a, w'
av̄ienli gô jogo nla gô jingo inka-
18 nli saô. Nla waô w' azyokoliô
19 nl' anlinl' ambe w' ayingiô. Nl'
av̄elagi anlaga waôdu gô bwatè,

konde ngulu y' agogwi gôre yè,
ayinga waôdu.
20 Nl' arômbinliè antyo mè gôr'
inlèngi yè, awulia, 'nlè, Ôzavinlô
gôre 'nlwè ikuge; konde inlongo
21 ny' Anyambiè inyanli. Ôzavi-
nlô gôre 'nlwè yi jogo njanla vè-
nlo; konde anlwè be jôrizô. Ôza-
vinlô gôre 'nlwè yi denla vènlo;
22 konde anlwè be jonla. Ôzavinlô
gôre 'nlwè, gô be bikô 'nlwè nl'
anlaga, nla gô be tômba waô arô-
mba 'nlwè gô nkumb' iyaô, aro-
wa 'nlwè, awal' an' imanli g'
ezom' eve g' ôñwanja w' Ôñwa
23 w' ôma. Yenlanli mbia gô ntyu-
gu mè, ko dôgwanli nl' igeva:
konde vônla ip' isanli si re sipôlô
g' ôrôwa: konde yenlo alend'
24 irer' isaô alendinl' ivogisi. Ndô
azyile gôre 'nlwè, nlañi, konde
anlw' are dènga p' ôzindiô wanli.
25 Azyile gôre 'nlwè yi jôra vènlo,
konde anlwè be jogo njanla.
Azyile gôre nlwè yi jonla vènlo,
konde anlwè be denla avôviz'
26 antyonli. Azyile gôre 'nlwè gô
be suminliô 'nlwè nl' anlaga waô-
du, konde irer' isaô s' alendinl'
ivogisi y' inôka egolanli mèmô.
27 Ndô mi bulinlia 'nlwè yi jogo,
inlè, Rondanl' ilôvalôvi yanli,
yanjinlanli waô mbia wi numba
28 'nlwè, zavinlanli waô wi sava
'nlwè, ko kambinlanl' Anyambiè
g' ôñwanj' iwaô wi dendinla
29 'nlwè mbe. Ayè ô bôlo gw' iwu-
gu, gegunliè k' iñori; nla yè ô
bonginlo ôrôgôsamb' iwo, anlimi-
30 nlè kè ngoi. Va gôr' ôm' edu ô
bambio, nla yè ô bonginlo yom'
31 iyo, avo bambiè yô. Nla ga nte
bela 'nlwè inlè anlaga wi ga lendi-
nle 'nlwè, lendanli gôre waô kè
32 ntaga mèmô. Nla ja 'nlw' atonda
waô wi tonda nlwè, akev' ande
mi re gôre 'nlwè? Konde vanga-
nl' anlag' ave wi tonde mongi wi
33 tonda waô. Nla ja 'nlw' ade-
ndinla waô mbia wi dendinla
'nlwè mbia, akev' ande mi re gôre
'nlwe? konde vanganl' anlag'
ave wi dend' egolanli mèmô.
34 Nla ja 'nlw' asunga waô wi re
'nlwè ko devinla gô fo dènga,
akev' ande wi re gôre 'nlwè?
vanganl' anlag' ave wi sung' ave,
35 gô fo dènge ntaga mèmô. Ndô
rondanl' ilôvalôvi yanli, ko de-
ndinla waô mbia, azunga, iguñu
fo nyi fo dèng ezoma; gambènl'
ip' isanli si be dwanla sipôlô, ko
'nlwè dwanl' awanla w' ôma w'
Igônlô mè, konde are nli nkèngo
36 gôr' abodiè nl' ave. Lwanlanli
nli nkèngo, vanganle nt' are
37 Rer' iyanli nli nkèngo. Ayèkèli-
anli, gambènlè anlw' ayèkèliô:
avanl' anlag' ôgara, gambènl'
anlw' av' ôgara: nyezanli ga-
mbènlè anlwè be nyezô kè.
38 Vanli, gambènlè anlwè be pô:
anlaga wi be jônli' egara zi kè-
nliz' ôresi gôre 'nlwè ralie, avita-
kanla wô, azyugiazyugia wô, ko
wô dwanla mpôswavôswaga.
Konde egènlizô zi kènlizô 'nlwè
zi be fo kènlizô gôre 'nlwè.
39 Nl' agôvinliè waô nkôgô kè,
inlè, Ipoku nyô ko kèndi' ipoku?
arang' inlè waô avanli wi be pô-
40 swa gw' ivemba? Ônlengi azye
viaganlô nl' ônlènji wè: ndô ôm'
edu ô re kekizô pa be dwanla g'
41 ônlènji wè. Ande zi pônlô ndo
nkizi yi re gw' intyo ny' ôñwongi
yo, ndô ô pikili' ôkoga wi re gw'
42 intyo nyomè? Ge awè ko buli-
nli' ôñwongi yo sè, inlè, Ôñwongi
yam', yivira miè tômbe nkizi yi re
gw' intyo nyo, awèmè ô pônl'
ôkoga wi re gw' intyo nyomè?
Aw' ômbiagwanla, lônge tômb'
ôkoga wi re gw' intyo nyomè,
gambènl' ô be jenla zange gô
tômbe nkizi yi re gw' intyo ny'

43 ôñwongi yo. Konde zyel' erer'
evia zi janl' ilônd' imbe, ge erer'
44 eve zi janl' ilônd' imbia. Konde
erer' iedu zi miô nl' ôlônd' iwè.
Konde anlaga wi dul' ifig avila
gw' ifalifa, ge iresin avila g'
45 imbara. Ômo 'mbia e kogunliag'
agamb' ambia avila gw' ibunla
s' ômbia g' ôrèmi' iwè; nl' ômo
mbe avila gw' ibunla s' ibe g'
ôrèmi' iwè e kogunliag' agamb'
ambe: konde ôgwanl' iwè wi
kamb' isaôn yi re bunla pa g'
ôrèmia.
46 Ntinl' ande yi fwelia 'nlwè miè,
inlè, Rera, Rera, ko 'nlwè ayanja
47 nte bulia miè? Ôm' edu ô bia gôre
miè, ayogo agamb' imam', kè
janja mô, mi be teva 'nlwè ômo
48 re ko kolanlô nla yè: ar' egolanli
g' ôma nlôgagi nagô, ô rumbi
pôlô gô ntye, alôvie ntinla yi nag'
wè gw' idô: nla gw' avandi enli-
ngô evôlô, ntônda y' awolagi na-
gô, ndô yi dènge ngulu yi syugia-
zyugia yô; konde y' aluô y' anô-
49 giô mbiambiè. Ndô ayè ô jogo, ko
alenda, ar' egolanli g' ômo nôgi
nagô gô ntye ôsyembi fo; awaliô
yô nli ntônda, nl' ayiranli yô
pele; nl' ijila si nagô mè s' ave-
gagi sipôlô.

7 Ayè suliza p' agambi mè môdu
gw' ijogo s' anlaga, agèndi gô Ka-
2 pèrnaum. Nli ofisè mori avegagi
nli nyôngô y' arondiô ndè pôlô, ô
vegagi nl' ijogo pièrè nl' ijuwa.
3 Gw' ayogiô yè g' ôñwanja wi Jisu
arômi' anlero w' Iju gôre yè, ava-
mbiè inlè e ga vie ayinge nyôngô
4 yè. Gw' avienli waô gôre Jisu,
w' agwenliè nkolo awulia, inle,
Are nl' inyanga nyi re wè ko de-
5 ndinlè ndaga yinlo: Konde e
tond' inlongo nyazyô, ayè kè
anlôginli 'zwè nagô yi Syonlo.
6 Agèndi Jisu nla waô. Nla gw'
arwenliè pièrè nli nagô, ofisè arô-
mi' indegô sè gôre yè, awulia,
'nlè, Rera, azyokoli' ôku' wo:
konde mi azye nl' inyanga nyi re
'wè gô jinginla gô nag' wam'.
7 Yenlo kè mi pikilia 'nlè mi are
nl' inyanga nyi bia gôre 'wè: ndô
wuli' igamba, gambènlè nyôngô
8 yam' atôla. Konde miè kè miè
ômo panginlô, mi panginla k'
isozyè: mi bulinli' ôma winlo,
inlè, Gènda, ko yè kènda; nla
gôr' ôñwènlè, inlè, Yôgô, ko yè
bia; nla gôre nyôngô yam', inlè,
Lenda zinlo, ko yè denda zô.
9 Nla gw' ayogiô Jisu agamba mi-
nlo, amami g' ôñwanj' iwè, nl'
agegwiè, awulinli' anlaga w' azô-
ngiè, inlè, Mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Mi pa dèng' ibekelia sipôlô ga
sinlo, vanganle gôre mongi wi
10 Israel. Nla waô w' arômiô, gw'
awinyi waô gô nagô, w' aluunlô
11 nyôngô atwenli mbiambiè. Nl'
arwenli bu nya inlè, agèndi gô nka-
la yi fweliô, 'nlè Nain; agèndi nla
yè kè inlèngi yè nl' anlag' awenge.
12 Gw' arwenliè pièrè nl' igugi nyi
nkala, vônla, arwanliô ebende gô
bènlô, ôñwonlômiè wikika wi
ngi yè, ô vegagi k' ôñwantô wi
tigô: nl' anlaga wi nkala awenge
13 w' avegagi nla yè. Gw' ayenli
Rerè ayenl' ôñwantô, avôginliè,
14 awulinliè, inlè, Alenla. Avienliè
pièrè, awat' egara, nl' agumanli
waô w' arwanli zô gôre. Nl'
awuliè, 'nlè, Iwanjo, mi bulinlio,
15 inlè, Nlongwa. Nl' ayè ô vegagi
juwa pa anlongwi tu, avakilie
kamba. Nl' anloziè yè gôre ngi
16 yè. Agôtiô waôdu nl' itia, nl'
azuminli waô Anyambiè awulia,
'nlè, Ôvogisi ômpôlô are nongwa
pa gôre 'zwè, nl' Anyambiè are
17 bala pe mongi yè. Nl' igamba
nyinlo g' ôñwanj' iwè ny' agèndi
gô Judia yôdu, nla gô ntye yôdu
vingôvingô.

18 Nl' inlèngi yi Jan y' awulinliè
19 isaôu yinlo yôdu. Aweli Jan a-
weli imbanli gôr' inlèngi yè, arô-
m̃a waô gôre Rerè, awulia, 'nlè,
Awè nle yè yi bia, ge azwè ga
20 venginl' ôñwènlè? Gw' av̄ienl'
anlôm̃e gôre yè w' awuli, 'nlè,
Jan yi Baptist are tôm̃a pa 'zwè
gôre 'wè, inlè, Awè nle yè yi bia,
ge azwè ga venginl' ôñwènlè?
21 Gw' igwèra mè Jisu aying' awe-
nge w' avegagi nl' inkanli nl' ijo-
go nl' anlinl' ambe, avanga k' a-
wenge w' avegag' apoku gô jenla.
22 Awinliziè awulinli inlèngi yi
Jan, inlè, Gèndanli, ko bulinlianli
Jan isaôn yi re 'nlwè jenla pa nli
jogo; apoku mi fo jenla, nlèm̃a yi
fo kènda, mongi wi golanli wi
tôlizô, impôge si jogo, bende yi tô-
ngunliô, nl' ikuge yi kambinlô
23 ntyangô mbia. Ôzavinlô gôr' ôm'
edu, ô re alèng' ibaku gôre miè.
24 Gw' aluô igendi nyi Jan ny' a-
dubwi, avakili gô bulinli' anlaga
g' ôñwanja wi Jan, inlè, Ezandi
z' agè jenlô 'nlwe gw' itôve? nku-
nli yi syugazyugiô nl' ômpunga?
25 Ndô ezande z' agè jenlô 'nlwè?
ôma boriô pa nl' ingo' indèli?
Vônlanli, waô wi bor' ingoi si-
mbia, alwanla gw' ambia, wi re
26 gw' inagô s' aga. Ndô ezande z'
agè jenlô 'nlwè? ôvogisi? Iñ,
mi bulinlia 'nlwè, inlè, nla viaga-
27 nlô nl' ôvogisi. Winlo nle yè ô
rèndiô, inlè, Vônla, mi tôm' ôv̄ovi
wam' gô bôsyô yo, ô be kekize
28 mponlo yo gô bôsyô yo. Mi buli-
nlia 'nlwè, inlè, Gôre waô wi re
janlô pa nl' antô zyel' ômpôlô vi-
aganlô nli Jan: ndô ayè ô r' ô-
ñwangô gw' inlongo ny' Anya-
29 mbiè are viaganlô nla yè. Nl'
anlaga waôdu nl' ipublikan kè
gw' ayogiô waô Jan, w' ayiviri
mponlo y Anyambiè, av̄aptaizô
30 nl' ibaptaiza si Jan. Ndô Ifarisi
nl' inlènji y' ampanga g' ôzamb'
iwaô, w' aviki nkenjinli y' Anya-
31 mbiè, ko w' avaptaizô nle yè. M'
be kolanl' anlaga w' ivôm̃a nyinlo
nl' ezande sambô? wi r' egolanli
32 g' ande? Wi re g' awanla wi re
tugetu gw' igôlinlô, awelianla, a-
wulia, 'nlè, Azw' arônginli 'nlwè
33 ibeka, ndô anlwèjinla du; azw'
adenlinli 'nlwè edingô, ndô a-
nlwè denla du. Konde Jan yi
Baptist are bia pa, e nye mpè-
mba ge jong' ivè; ko 'nlwè bulia
34 'nlè, Are nl' inlinl' iv̄e. Ôñwa
w' ôma are bia pa nyagaga nli
njongaga; ko 'nlwè bulia, 'nlè,
Vônle nyenli nli nyongi, ndegô
35 y' ipublikan nl' anlag' av̄e. Ndô
imia si re pô pa mbèm̃ nl' awanl'
iyè waôdu.
36 Aweliô yè nl' ôm̃ori w' Ifarisi gô
nya nla yè. Nl' ayinginliè gô na-
gô yi Farisi, alwanla tu gô nya.
37 Nla vônla, ôñwantô wi nkala mè,
ô vegagi ômbe; gw' amienliè inlè
are tu gw' inya gô nagô yi Farisi,
avag' eva z' agali mi nkangô,
38 agumanla gô nyum̃a gw' agôlô
wè ndenlaga, nl' avakiliè gô tè-
viz' intyôzyô sè nl' antyonli mè,
aziza sô nl' itwe s' ewônjô zè; nl'
azombagiè intyôzyô sè, agila sô
39 nl' agali mi nkangô. Gw' aye-
nli Farisi ô weliè ayenle ndaga,
agambi nl' ôrèm̃' iwè, awulia,
'nlè, Arwe 'nlè ônlôm̃e winlô ô-
vogisi, gavo ato mia ônlongo wi r'
ôñwantô winlo wi bwatè, inlè ar'
40 ômbe. Awinlizi Jisu awulinliè,
'nlè, Simon, mi are nli ndaga yi
bulinlio. Nl' awuliè, inlè, Ônlè-
41 nji, wuliare. Ôyegisi avegagi
nwanlô pa nl' anlag' av̄anli: ô-
m̃ori anwanliè nkama s' ifura
ntyanli, nl' ôm̃ori agôm̃i atanli.
42 Gw' avegagi waô wi pegaga nl'
eza zi pa, anyezi waô av̄anli.
Wenli gôre waô sambô wi be to-

43 ndè pôsyô? Awinlizi Simon a-
wulinliè, 'nlè, Mi tanga 'nlè, ayè
ô nyezô ndè pôsyô. Awulinliè
yè, inlè, Ô re tenliza pa mbiambiè.
44 Nl' awiziè gôr' ôñwantô awulia,
nlè, Simôn, ô jenl' ôñwantô wi-
nlo? Mi ajinginla gô nag' wo,
ndô ô pa miè anlingô gw' agôlô
mam': ndô ayè are tèviza p' agô-
lô mam' nl' antyonli mè, aziza
45 mô nl' itwe sè. Ô pa miè isomba:
nd' ayè mi ga jinginle gô nag' wo,
46 e pa tige somb' agôlô mam'. Ô pa
kil' ewônjô zam' agali: ndô ayè
are kila p' intyôzyô sam' agali mi
47 nkangô. Sambô mi bulinlio, inle,
Ibe sè, si r' ijenge, si re nyezô pa;
konde arondi pôlô: ndô ayè ô re
nyezô p' ôñwozoma e tond' ôñwo-
48 zoma. Nl' awulinliè ôñwantô,
49 inlè, Ibe so si re nyezô pa. Nla
waô w' avegagi tu nla yè gw'
inya, w' avakili gô bulia gw'
irèm̃' iyaô, inlè, Winlo mande
50 ô nyeza vanganl' ibe? Nl' awu-
linliè ôñwantô, inlè, Ibekeli' so si
re 'wè sunginla pa; gèndaga nl'
am̃ènjè.

8 Egômbe mè viaganlo kwè arwe-
nl' inlè, aviaganli gw' inkal' i-
mpôlô nl' inyangô, nkambinlaga
nli mbungunlage ntyangô mbia
y' inlongo ny' Anyambiè; avega-
gi kè nla yè igôm̃i nyi rôm̃i nli
2 rôm̃i ṽanli, nl' antô awèwo w'
aluô w' atômbiô ndè anlinl' ambe
ayingô inkanli, wa Mari ô we-
liagô inlè, yi Magdala, ô luô anli-
nl' ambe ôrogènlô m' akogwi
3 avila gôre yè, wa Jôana y' ôñwa-
ntô wi Kuza nyôngô yi Hèrod,
wa Susana, nl' awènl' awenge,
winlo w' ayanjinli waô nl' igumb'
inyaô.
4 Gw' alatanl' anlag' awenge, ko
waô bia gôre yè avila gô nkal'
5 iedu, agôvi nkôgô, inlè, Ônyè-
nyisi agèndi gô nyèny' ilônd'
iyè: nla gw' anyènyiè, imièwo
y' avôswi gô mponlo; ko yô jarô
nl' anlaga, nl' inyonli s' igônlô
6 nya yô. Imièwo y' avôswi gw'
ido; nla gw' avôm̃i yô, y' ayôm̃i
pele, konde yi pegaga nli nkei.
7 Imièwo y' avôswi gô gare y' arè-
ndè; nl' avôm̃i arèndè nla yô
8 mpo mô, araga yô. Nl' imièwo
y' avôswi g' ôroi ômbia, avôm̃a,
ayanl' ilônda, intyo im̃ori nka-
ma. Gw' awuliè isaôn yinlo,
arônga, inlè, Ayè ô re nl' arôi gô
jogo, e ga yogo.
9 Nl' aṽambiô yè nl' inlèngi yè,
10 inlè, Nkôgô yinlo yi re sè? Nl'
awuliè, inlè, Re pô pa 'nlwè gô
mi' isaôn y' iyumbunlô y' inlo-
ngo ny' Anyambiè: ndô gôr'
am̃ori yi kambô nl' inkôgô; inlè,
gô jenla waô w' ayenle, nla gô
11 jogo waô w' agôtize. Nkôgô nle
yinlo, inlè, Ilônda nl' igamba ny'
12 Anyambiè. Waô gô mponlo nle
waô wi re jogo pa; vovo bie Sa-
tan, arômb' igamba avila gw' irè-
m̃' iyaô, wi vende bekelia azungi-
13 nlô. Nla waô gw' idô nle waô
wi rè gô jogo waô, wi bong' iga-
mba nli mbia; winlo wi zye nl'
oramba; wi bekelia v' ôñwoli-
ngô, ndô gw' egômbe z' isyoriô
14 wi fwinya nli nyum̃a. Mèyo y'
avôswi gw' arèndè nle waô wi re
jogo pa, ko waô kèndaga, aragô
nl' inaka nl' igumba nl' igeva
ny' em̃ènlo ziulo, ko w' awondiz'
15 ilônda. Ndô mèyo y' avôswi g'
aroi ômbia nle waô wi re gô jogo
waô, wi pig' igamba g' ôrèm̃'
ômbia w' ôgôre, ko waô janl' ilô-
nda nl' isindinla.
16 Zyel' ômo re ayè nunga pe la-
mpi, e puga yô nl' egara, ge sô-
liza yô g' ôdô; ndô e fela yô gô
mbôra yi re waô wi jinginla ko
17 jenl' ôzange. Konde zyel, ezoma
jumbunlô pa zi re z' awôwunliô

ge ôsaôn wi ntyoria wi re w'
18 amiô, awôñwa gô bwi. Vanda-
minlanli sambô nte jogo 'nlwè:
konde ayè ô re nl' ezoma, gôre yè
be pô; nla yè ô re azye nl' ezoma,
vanganl' eza zi tangô ndè inlè are
nla zô, zi be bonginlô yè.
19 Nl' av̂ienli gôre yè ngi yè nl'
awarer' iyè, ndô wi dènge ngulu
yi benginla gôre yè g' ônwanja
20 w' ibunla s' anlaga. Nl' awuli-
nliô yè, inlè, Ngi yo nl' awarer'
iyo wi kumanla gw' igala, wi be-
21 le jenlo. Ndô awinlizi awulinlia
waô, inlè, Ngi yam' nl' awarer'
iyam' nle winlo wi jog' igamba
ny' Anyambiè, alenda nyô.
22 Arwenli ntyugu mori, inlè,
agwenli gw' elende ayè nl' inlè-
ngi yè; nl' awulinliè waô, inlè,
Azwè ga lalienli gô ntye mori y'
23 eliv̂a: nl' azyènli waô. Ndô gw'
agèndi waô nl' ikuku, anlanli
antyovinlo; nl, avôswi ôgula gw'
eliv̂a: yenlo elende z' avakili jô-
nlia, ko waô dwanla gw' ereria.
24 Nl' av̂ienli waô gôre yè, ayèmè,
awulia, 'nle, Rera, Rera, azwè ji-
la. Nl' anlongwè, aleg' ômpu-
nga nl' ibenda si mbenle: nl'
25 avonli yô, alimbinl' ôdèmbè. Nl'
awulinliè waô, inlè, Ibekeli' sa-
nli si re gwi? Arienli waô, am̂a-
ma, awulianla, inlè, Winlo ma-
nde sambô inlè, e sômbia vanga-
nl' impunga nli mbenli, ko yô
joginlô yè?
26 Nl' awôñwi waô gô ntye yi mo-
ngi wi Gerasa, yi re swaswo nli
27 Galile. Gw' azumiè gô ntye, ala-
tanlô nl' ôma wi nka' mè, ô ve-
gagi nl' anlinl' ambe, ô vegagi
ôling' ôla e pa bor' ingoi, ge dwa-
nla gô nagô, ndô kaô gw' abe.
28 Gw' ayenliè Jisu, arôngi, avôswa
g' ôzyô wè, awulia nl' inyô' ivô-
lô, inlè, Ezande zi rè miè nla 'wè
Jisu, aw' Ôñwa w' Anyambiè y'
igônlô mè? kokolo ayenliza miè
29 azyingô. Konde azômb' inlinla
ny' isyèkè gô kogwa avila gôr'
ôma mè. Konde gômbe .yenge
ny' aluô ny' akôtiè: nl' av̂anda-
minli waô yè, agôrè nl' ôzunga-
kanlô nl' igôrô; ndô arav' igôrô,
agèndiô nl' inlinl' iv̂e gw' itôve.
30 Nl' av̂ambiô yè nle Jisu, inlè,
In' inyo mande? Nl' awuliè,
inlè, Lejon; konde anlinl' ambe
am̂enge m' avegagi jinginla pa
31 gôre yè. Nl' agwènli mô yè nko-
lo inlè, azômbia mô gô dubwa,
agènda gw' ivemba ny' ôronga.
32 Avegagi vovo ip' ivôlô ny' ingôa
nyagaga gô nômba: nl' agwenli
mô agwenlè nkolo inlè, e ga yivi-
re mô jinginla gô sô. Nl' ayivi-
33 riè mô. Nl' agogwi anlinl' ambe
avila gôr' ônlôm̂e, agè jinginla
gw' ingôa: nl' agèndi ipa nli
mangô, azuminle mbôra y' ôlôlô-
wa gw' eliv̂a, ayuwa gw' anlingô.
34 Gw' ayenli waô w' anyezagi sô
ayenla nt' arwenli, w' awangi,
amieze ndaga gô nkala nla gô
35 ntye yôdu. Nl' agèndi waô gô
jenla nt' arwenli; nl' av̂ienli waô
gôre Jisu, alèng' ôma, ô gogwô
nl' anlinl' ambe, are tu gw' agôlô
mi Jisu, boriô pa nl' ôgu wè mbi-
36 ambiè: nl' arienli waô. Nla waô
w' aluô w' ajenli w' awulinli waô
nt' avangiô yè mbiambiè ô vegagi
37 nl' anlinl' ambe. Nl' agwenliô
yè nkolo nl' anlaga waôdu wi
ntye yi Gerasa vingôvingô inlè,
e ga lubwe gôre waô; konde w'
agôtiô nl' itia sipôlô. Nl' agwe-
38 nliè gw' elende, awinya. Ndô
ôma mè ô gogwô nl' anlinl' ambe
agwenliè nkolo inlè, e ga lwanle
nla yè: ndô Jisu awinlizè, awu-
39 lia, 'nlè, Winya gô nag' wo, ko
takili' isaôn impôlô yi re 'wè
dendinlô pa nl' Anyambiè.
Agèndiè, awulia gô nkala yôdu

isaôn impôlô yi re Jisu dendinlè
pa.
40 Nla gw' awinyi Jisu, anlaga w'
arondi gô jenlè; konde waôdu
41 w' avegagi mpènginlagè. Nla
vônla, aṽienl' ôma, in' inyè nle
Jairus, ôvanginli wi nagô yi Syo-
nlo, avôswa gw' agôlô mi Jisu,
agwenlè nkolo inlè, e ga yinginle
42 gô nag' wè; konde avegagi nl'
ôñwanl' ôñwantô ômô, ô vegagi
v' igôm̃i ny' impum̃a nl' impum̃'
imbanli g' onlero wè, nl' ôñwanla
avegagi pièrè nl' ijuwa. Ndô gw'
agèndagi Jisu, anlanga w' ava-
ngatiè.
43 Nl' ôñwantô ô yiranlagiô nli
ntyinla v' igôm̃i ny' impum̃a nl'
impum̃' imbanli, ô luô amènlizi
anlivi mè môdu gôr' aganga, ndô
44 e jolie jingô nl' ôgangi edu, avie-
nli gô nyum̃' iyè, awat' ôgômbi-
nlô wi ngoi yè: nl' arenl' ijiranla
45 si ntyinl' iyè pele. Nl' awuli
Jisu, inlè, Mi abwatô nle mande?
Gw' alandi waôdu, Pitèr nla waô
w' avegagi nla yè w' awuli, 'nlè,
Ônlènji, anlaga wi bangatio avi-
46 takanlo. Ndô Jisu awuli, 'nlè,
Mi abwatô nl' ôma, konde mi
jenla 'nlè ngulu yi re kogwa pa
47 avila gôre miè. Nla gw' ayenli
ôñwantô inlè, e jumbunlô du, aṽi-
enli ntataminlaga, avôswa g' ôzyô
wè, arakilia gw' azyô m' anlaga
waôdu ntinla y' abwatô ndè yè,
48 nli nt' ajingô yè pele. Nl' awuli-
nliè yè, inlè, Ôñ, wam̃i, Ibekeli'
so s' atôlizo; gèndaga nl' am̃e-
njè.
49 Gw' agambagiè, aṽienl' ôma avi-
la gô nagô y' ôvanginli wi nagô yi
Syonlo, awulia, 'nlè, Ôñwanlio
50 ajuwi; azyakoli' ônlènji. Ndô
Jisu gw' ayogiô yè, awulinliè,
inlè, Aria; ṽekelia dadiè, gambè-
51 nl' ôñwanlio e be tôlizô. Gw'
aṽienliè gô nagô e jivir' ôm' edu
jinginla nla yè, kaô Pitèr, nli Jan,
nli Jems, nli rerè y' ôñwanla nli
52 ngi yè. Nla waôdu w' avegagi
ñdenlaga nli ntôngaga g' ôñwanj'
iwè: ndô awuli, 'nlè, Alenlanli;
konde e pa juwa, ndô e nanla.
53 Azyèli waô yè nsèliaga, konde w'
54 amienl' inlè ajuwi. Ndô ayè agô-
tiè g' ôgo aweliè, 'nlè, Ôñwanla,
55 nlongwa. Nl' awiny' inlinl' inyè,
ko yè nongwa pele: nl' azômbiè
56 inlè e ga vô eza z' inya. Nl' am̃a-
m' izombi yè: ndô awulinli waô
inlè, w' awulinl' ôm' edu nt' ale-
ndiô.

9 Alatiziè igôm̃i ny' inlèngi nl'
inlèng' imbanli, ava waô ngulu
nl' inyanga gôr' anlinl' ambe mô-
2 du, nla gô jing' inkanli. Nl' arô-
m̃iè waô gô kambinl' inlongo ny'
Anyambiè, nla gô jinge mongi wi
3 jogo. Nl' awulinliè waô, inlè,
Awonganl' ezoma g' ôgènda wa-
nli, nlo ntôngô, nlo puka, nlo
mpèmba, nlo syika; alwanlanli
4 k' ôm' edu nl' ingoi imbanli. Nli
nagô edu yi jinginlô 'nlwè, lwa-
nlanli vovo, ko kèndaganli avila
5 vovo. Nla waô wi pa bonga
'nlwè, gô dubwa 'nlwè gô nkala
mèyonlo, valanli ntyenge avila
gw' agôlô manli, ko yô dwanl'
6 atakwè gô sira waô. Nl' agèndagi
waô, aviaganla gw' inkala, nka-
mbinlage ntyangô mbia, ayingag'
ambaga mbôr' iedu.
7 Ayogiô Hèrod yi Tetrark isaôn
yôdu y' alendiô: nl' avegagiè nli
mpaga mpôlô, konde awèwo w'
awuli, 'nlè, Jan are tôngwa pa
8 avila gw' ijuwa; nl' awèwo, inlè,
Elias abôwunli; nl' am̃ori inlè,
ôm̃ori gôr' ivogis' ilungu are tô-
9 ngwa pa. Nl' awuli Hèrod, inlè,
Mi arenli Jan ewônjô: ndô winlo
mande ô re mi jogo isaôn yinlo
g' ôñwanj' wè. Nl' awutiè gô
jenlè.

10 Nli rôm̃i waô fwinya pa w' ara-
kiliè isaôn y' alendiô waô. Nl'
awongiè waô, agènda nla waô
anka gô nkala yi fweliô, inlè Bè-
11 thsaida. Ndô, gw' amienl' anla-
ga, w' azôngiè: nl' awongiè waô,
agambinla waô g' ôñwanja w'
inlongo ny' Anyambiè, ayinga
waô w' avegagi nl' isyolo nyi
12 jingô. Gw' avakili nkômbe gô
kènda, inlèngi y' aṽienli awuli-
nliè, 'nlè, Winliz' anlaga, ko waô
kènda gw' inkala nla gô ntye vi-
ngôvingô, alèng' inagô nl' inya:
konde azw' are vènlo gô mbôra yi
13 zyel' anlaga. Ndô awulinli waô,
inlè, Vanli waô inya anlwèmè.
Awuli waô inlè, Azw' azyele vè-
nlo nl' inya viaganlô nl' amônga
mi mpèmba atanli nli ṽèrè ṽanli;
kaô azwè to kènda gô kôl' inya
14 gôr' anlaga winlo waôdu. Konde
w' avegagi vo ntosèn s' anlôm̃e
ntyanli. Nl' awulinliè inlèngi
yè, inlè, Lwanlizanli waô tugetu
gw' inkumba vo agôm̃i atanli gô
15 mbôra. Alendi waô yenlo, alwa-
16 nliza waôdu tu. Nl' awongiè amô-
nga mi mpèmba atanli nli ṽèrè ṽa-
nli, avônla g' ôrôwa, azavinla mô.
Nl' amogunliè mô, av' inlèngi gô
17 dôvia gôr' anlaga. Nl' anyenli
waô, ayôra waôdu: nl' aguminliô
igôm̃i ny' itôndô nl' itôndô imba-
18 nli y' nkizi y' ariganli. Nl'
arwenli, gw' agambinlagiè inlè,
inlèngi yè y' avegagie nla yè waô
dadiè: nl' aṽambiè waô, inlè,
Anlaga wi bulia 'nlè miè mande?
19 Awiulizi waô, inlè, Jan yi Bap-
tist, ndô am̃ori inlè, Elias; nl'
am̃ori inlè, ôm̃ori w' ivogis' ilungu
20 are tôngwa pa. Awulinliè waô,
inlè, Ndô anlwè bulia inlè miè ma-
nde? Ayiviri Pitèr awulia, inlè,
21 Awè nle Krais y' Anyambiè. Ndô
aṽenli waô ôzômbiô, alega waô
gô bulinli' ôm' edu igamba mè;
22 awulia, 'nlè, Ôñwa w' ôma e be
sindinl' isaôn imienge, avikô nl'
anlero nl' iminis' impôlô nl' irè-
ndisi, ayônlô, nli ntyugu yi ntya-
23 rô e be tôngunliô. Nl' awunli-
nliè waôdu, inlè, Jog' ôm' abele
sônga miè, e ga nliminl' ôku' wè,
arômbinle krosi yè ntyug' wèdu,
24 aṽenga miè. Konde ôm' edu ô
bele sunginl' em̃ènlo zè e be peri-
za zô; ndô ôm' edu ô be periz'
em̃ènlo zè g' ôñwanj' iwam', ayè
25 be sunginla zô. Konde ôba nde
wi re nl' ôma, j' adènge ntyè yô-
du, awundakanla ge periz' ôku'
26 wèmè? Konde ôm' edu ô be je-
nla miè nl agamb' mam' ntyonli,
ayè be jenlô ntyonli nl' Ôñwa w'
ôma gô be biè gw' ivend' inyèmè,
nla gw' ivenda nya Rerè, nla ny'
27 ienjèl sôrunda. Ndô mi bulinlia
'nlwè rèti, inlè, R' awèwo gôre
waô wi kumanla vènlo wi re w'
alemb' ijuwa, kaô w' ajenl' inlo-
ngo ny' Anyambiè.
28 Aṽila gw' agamba minlo ntyugu
ènlènlai piaganla pa arwenl' inlè,
awongi nla yè Pitèr nli Jan nli
Jems, avanda gô ŋômba gô ka-
29 mbinla. Nla gw' agambinlayiè,
egolanli z' ôzyô wè z' agalwi, nl'
ingoi sè s' arwenli pupu nl' ônjè-
30 lènjèlè. Nla vônla, anlag' aṽanli
w' agambagi nla yè, waô nle Mô-
31 sès nl' Elias. W' ayenlanli nl'
ônjèlènjèlè, agamba g' ôñwanja
wi njuwinli yi be juwô ndè gô
32 Jerusalèm. Ndô Pitèr nla waô w'
avegagi nla yè w' agôtiô nl' a-
ntyovinlo ampôlô: ndô gw' anlo-
ngwi waô, w' ayenl' ônjèlènjèlè
wè, nl' anlaga mè aṽanli gôre nla
33 yè. Nla gw' arwenli waô gô du-
bwa avila gôre yè, Pitèr awulinli
Jisu, inlè, Rera, re mbia gôre 'zwè
gô dwanla vènlo: azwè ga nlôge
saka rarô; em̃ori gôre 'wè, em̃ori
gôre Môsès, nl' em̃ori gôr' Elias:

34 e mia du nt' agambiè. Gw' aga-
mbagiè isaôn yinlo, av̂ienl' evi-
ndi, alivinla waô: nl' arienli waô
gw' iyinginli waô gw' evindi.
35 Nl' av̂ienl' inyôi avila gw' evindi,
inlè, Winlo nl' ôñwanl' iam' wi
re miè pinja pa: yoginlônli yè.
36 Nla gw' av̂ienl' inyôi mè Jisu
alèngiô ayè anka. Nl' alwanli
waôdu, do, ko w' awulinl' ôm' edu
gw' intyugu mèsonlo isaôn y' a-
37 yenliô waô. Nl' arwenl' inlè, bu
nya, waô suminla pa avila gô nô-
mba, anlag' awenge w' alatanli nla
38 yè. Nla vônla, ôm̃ori gôr' anlaga
arôngi, awulia, inlè, Rera, kokolo,
vônl' ôñwanl' iam'; konde ayè
39 nl' ikik' inyam': nla vônla, inli-
nla nyi kôtè, ko yè tônga nèganè-
ga; nyi sunjè kè, ko yè kogunli'
ivunli, nyô kè nyi re jola gô su-
nge dubwa gôre yè, njenlizage
40 nkaza mpôlô. Nl' agwenli miè
inlèngi yo nkolo gô tômba nyô,
41 ndô wi jolia. Awinlizi Jisu awu-
lia, 'nlè, E, ivôm̃a nyi r' ibekelia
fo nl' ijoginlo fo, ôlingô sè be
dwanla miè nla 'nlwè, azindinla
'nlwè? Vag' ôñwanla gunlu.
42 Nla gw' av̂iagagiè inlinl' iv̂e ny'
avôsyunliè gô ntye, azunje pôlô.
Ndô Jisu azèmb' inlinla ny' isyè-
kè, ayiug ôñwanla, awinlizè gôre
rer' iyè.
43 Nl' am̃ami waôdu am̃ame ngulu
mpôlô y' Anyambiè. Ndô gw'
am̃ami waôdu am̃amag' isaôn yô-
du y' alendiô nle Jisu, awulinl'
44 inlèngi yè, inlè, Yinginlianl' aga-
mba minlo gw' arôi manli; konde
Ôñwa w' ôma e be pô gw' ago m'
45 anlaga. Ndô wi kôtiz' igamba
nyinlo, nyô kè ny' ayumbunliô
gôre waô inlè, w' amie nyô: nl'
arienli waô gô bambiè g' ôñwanja
46 w' igamba mè. Nl' alôv̂agi waô
mpaga inlè, mande gôre waô be
47 dwanl' ômpôlô. Ndô gw' ayenli
Jisu impaga s' irèm̃' iyaô, awo-
ng' ôñwanl' erumbe, alôv̂iè g' ô-
48 zamb' iwè, awulinlia waô, inlè,
Ôm' edu ô be bong' ôñworumbe
winlo gw' in' inyam' e bonga
miè: nl' ayè ô bonga miè e bonga
kè ômo rôm̃i miè: konde ayè r'
ôñwangô mè gôre 'nlwè du, ayè
nl' ômpôlô.
49 Agambi Jan, awulia, 'nlè, Rera,
azw' ayenl' ôma e tômb' anlinl'
ambe gw' in' inyo; alegi 'zwè yè,
50 konde e pa sônga 'zwè. Ndô Jisu
awulinliè, inlè, Aleganli yè: ko-
nde ayè ô re e pa sira 'nlwè, e ka-
51 nla 'nlwè. Nl' arwenli gw' azyiv̂'
intyugu pièrè si re yè gô bongô
gw' igônlô inlè, agenji gô panda
52 gô Jerusalèm. Nl' arôm̃iè igendi
gô bôsyô yè: agèndi waô, ayingi-
nla gô nkala yi mongi wi Samaria
53 gô kekiza gôre yè. Ndô wi bongè,
konde ôzyô wè w' arev' inlè e kè-
54 nda gô Jerusalèm. Nla gw' aye-
nl' inlèngi yè wa Jems nla wa
Jan ayenle ndaga, w' awul', inlè,
Rera, ô jivira 'nlè azwè ga zômbi
ôgônli gô suminla avila g' ôrôwa,
55 ayiliza waô? Ndô agegwi, azè-
56 mba waô. Nl' agèndi waô gô
nkala nyènlè.
57 Nla gw' agèndagi waô gô mpônlô,
awulinlô nl' ôma, inlè, M' be
sôngô mbôr' iedu yi kèndô ndo.
58 Nl' awulinliô yè nli Jisu, inlè,
Imbôyô si re nl' impôgônli, nl'
inyonli s' igônlô si re nl' akundu:
ndô Ôñwa w' ôma azye nli mbôra
59 yi nanlizô ndè ewônjô zè. Nl'
awulinliè ôm̃ori, inlè, Zônga miè.
Ndô awuli, 'nlè, Rera, yivira miè
60 dônge kè bènle rer' iyam'. Ndô
Jisu awulinliè, inlè, Rige waô wi
re juwa pa bènle bènde yaô; ndô
gènd' awè, ko bungunla g' ôñwa-
nja w' inlongo ny' Anyambiè.
61 Nl' awuli ôñwènlè kè, inlè, Rera,
m' be sôngo; ndô yivira miè

dônge kè tiginle mongi wi nag'
62 wam' ajanli. Ndô Jisu awulinliè,
inlè, Zyel' ômo re kôta p' ôñwa-
nga wi tumbe ntye, avônla nli
nyuñña, ô re kekanla pa nl' inlo-
ngo ny' Anyambiè.

10 Isaôn yinlo viaganlô, Rerè
avinji agôñi m' anlag' awènlè
ôrogènlô, arôña waô aṽanli aṽa-
nli go bôsyô yè gô nkal' iedu nla
gô mbôr' iedu, y' avegagô ndè gô
2 kènda ayèmè. Nl' awulinliè waô,
inlè, Iny' ibondi s' abunli, ndô
mongi wi janja wi r' awèwo:
gambinlanl' ômo niv' inya sambô
inlè, e ga rôñ' iyanjisi gô ntyag'
3 iyè. Gèndaganli: vônlanli, mi
tôña 'nlwè g' awadombe gô gare
4 y' imbinji. Arwanlanli puka y'
anliva, ge y' inya, ge intyôzyô s'
atanga: awôgizanli k' ôm' edu gô
5 mponlo. Nli nagô edu yi be ji-
nginlô 'nlwè, lônge bulianl', inlè,
6 Añènjè gô nag' winlo. Nla ja
ôñwa w' añènjè adwanla gôgô,
añènjè manli mi ga lwanle gôre
yè: azya nlonlo, mi ga winlie
7 gôre 'nlwè. Lwanlanli gô nagô
mè, nyagaga nli jongaga ya yi pô
waô: konde ômo janja are nli
nyanga ny' ip' isè. Alalialalianli
8 gw' inagô. Nli nkal' iedu yi ji-
nginlô 'nlwè, ko waô bonga 'nlwè,
9 nyanli ya yi dôvinlô 'nlwè: ko
jinganli mongi jogo gôgô, awuli-
nlia waô, inlè, Inlongo ny' Anya-
mbiè ny' atwenli nla 'nlwè pièrè.
10 Ndô nkal' iedu yi jinginlô 'nlwè,
ko w' awonga 'nlwè, gogwanli
gw' igala nya yô, ko bulianl' inlè,
11 Vanganle ntyèngè yi nkal' iyanli
yi kôta gw' intyôzyô sazyô, azwè
palinla 'nlwè yô: ndô mianl',
inlè, Inlongo ny' Anyambiè ny'
12 atwenli pièrè. Mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Nkala mè yi be jenl' azyingô
gô ntyugu mè, viaganlô nli So-
13 dom. Azyile gôre 'wè, Korazin!
azyile gôre 'wè, Bèthsaida! konde
arwe 'nlè ijanja si ngulu s' aya-
njô gôre 'nlwè, s' aluô s' ajanjô gô
Tirus nli Sidon, gavo s' adingi
kalwa, ndwanlaga nli pinda
14 nl' ômbu. Ndô anlwè be jenl'
azyingô g' oyèkèliô, viaganlô nli
15 Tirus nli Sidon. Nl' awè, Kape-
rnaum, ô be pandiô g' ôrôwa? ô
16 be syônliô gw' ilômbô. Ayè ô jo-
ginlô 'nlwè e joginlô miè; nla yè
ô bika 'nlwè e bika miè; nla yè ô
bika miè e bika yè ô rômi miè.
17 Nl' awinyi agôñi m' anlaga ôro-
gènlô mè nli mbia, awulia, inlè,
Rera, vanganl' anlinl' ambe mô
18 joginlô 'zwè gw' in inyo. Awuli-
nliè waô, inlè, Mi ayenli Satan e
poswa avila g' ôrôwa g' inonyi-
19 ngwèmbôlô. Vônlanli, mi are pa
pa 'nlwè ngulu yi jar' iñamba
nli tebômbe, nla gô keve ngulu
yôdu y' ôlôṽalôvi: zyel' ezoma kè
20 zi be jogiza 'nlwè nkazya. Ndô
ayenlanli mbia gô ndaga yinlo
inlè, anlinla mi joginlô 'nlwè;
ndô yenlanli mbia inle an' imanli
mi re tèndô pa g' ôrôwa.
21 Gw' igwèra mè ayenli Jisu mbia
gw' Inlinl' Iṽia, awulia, 'nlè,
Akeṽa, Rera, Ôvanginli w' ôrôwa
nli ntye, inlè w' ayumbunl' isaôn
yinlo avila gôr' anlaga w' imia
nla w' ikôtiza, aruminlia yô gôre
yawanla: iñ Rera, konde yenlo
22 ayenliô mbia gw' antyo mo. Ya
yôdu yi re pô pa miè nle Rer'
iyam': zyel' ômo mi' Ôñwanla,
kaô Rerè; ge Rerè, kaô Ôñwanla,
nla yè ô jivirô nl' Ôñwanla gô
23 tuminliè yè. Nl' agegwiè gôr'
inlèngi yè, awulie ntyoria, inlè,
Ôzavinlô gw' antyo mi jenla ya
24 yi jenlô 'nlwè. Konde mi bulinlia
'nlwè, inlè, Ivogis' imienge nl'
aga w' aṽelagi gô jenle ya yi jenlô
'nlwè, ko w' ayenla yô: nla gô jog'
isaôn yi jogo 'nlwè, kô w' ayogo yô.

25 Nl' agumanli ônlènji w' ampa-
nga, alembè, awulia, 'nlè, Ônlè-
nji, mi ga lend' ande gô jig' emè-
26 nlo z' egômbe zôdu? Jisu awu-
linliè, inlè, Ande zi re tèndô pa
gw' ivanga? ô tangunla sè?
27 Awinliziè, awulia, 'nlè, Ronde
Rerè Anyambiè yo nl' ôrèm' iwo
wôdu, nl' inlinl' inyô nyôdu, nli
ngulu yo yôdu, nl' ôgu wo wôdu;
ko tond' ôganganlô wo g' ôkuw'
28 womè. Nl' awulinliè yè, inlè,
Ô re jivira pa mbiambiè: lenda
yenlo, gambènl' ô be dèng' emè-
29 nlô. Ndô ayè aveli gô kanl'
ôkuw' wè, awulinlie Jisu, inlè,
Ndô ôganganlô wam' mande?
30 Awinlizi Jisu, awulia, 'nlè, Ôma
avegagi gô mponlo avila gô Jeru-
salèm agènda gô Jèrikô; nl' avô-
swè gw' ago m' ife, y' awong'
ingoi sè, awôlè, agèndaga, arigè
31 pièrè nl' ijuwa. Nl' arwenl' inlè,
minisè azuminli nli mponlo mè:
nla gw' ayenliè yè, aviaganli nl'
32 ôzamb' ômori wi mponlo. Ego-
lanli mèmô ônwo Levi kè, gw'
avienliè gô mbôra, avônliè, kè
piaganla kè g' ôzamb' ômori.
33 Ndô ônwo Samaria, g' ôgèndo
wè, avienli gô mbôra y' avegagô
ndè. Nla gw' ayenliè yè, agôtiô
34 nl' ekèva, avia gôre yè, agôrinlè
vôr' iyè, njirag' agali nl' ivè gô
yô; nl' avandiè yè gô nyam' iyè-
mè, agèndiè gô nagô yi simbô nl'
35 agènda, avenjavenjè. Bu nya,
agogunli fura mbanli, ava sô gôr'
ômo penjavenje nagô, awulia,
'nlè, Venjavenjè; nla ja w' ape-
riza viaganlô, m' be po gô be fwi-
36 nya miè. Gôre mongi mèso ara-
ro, wenli wi tangô ndo inlè, alwa-
nl' ôganganlô w' ômo vôswi gw'
37 ago m' ifè? Awuliè, 'nlè, Ayè ô
ruminliè nkèngo. Nl' awulinliô
yè nle Jisu, inle, Gènd' awè ko
dend' egolanli mèmô.

38 Gw' agèndagi waô gô mponlo
yaô, ayinginli gô nkala: nl'
ônwantô, in' inyè nle Martha,
39 ayinginliè gô nag' wè. Nl' ave-
gagiè nl' ônwongwè ônwantô ô
weliagô, inlè Mari, ô lwanlagi tu
gw' agôlô mi Jisu, ayogo agamb'
40 imè. Ndô Martha azyokoli oku-
w' wè nl' ijanjinla waô pôlô; nl'
avienliè gôre Jisu, awulia, 'nlè,
Rera, ô zye nl' isyolo inlè ônwo-
ngi am' e tiga miè janja miè da-
diè? zômbiè sambô inlè e ga nlu-
41 ngunle miè. Ndô Rerè awinlizi
awulinliè, 'nlè, Martha, Martha,
ô re nl' anandi, azyokoli ôku' wo
g' ônwanja w' isaôn imienge:
42 ezom' emori dadiè zi r' isyolo:
Mari are pinja pe mbei mè mbia,
yi re y'awonginlô yè.

11 Gw' agambiulagiè gô mbôra,
arwenl' inlè, gw' amènliziè,
ômori w' inlèngi yè awulinliè,
inlè, Rera, nlènja 'zwè gô kambi-
nla, ga nt' anlènji Jan kè anlènj'
2 inlèngi yè. Awulinli waô, inlè,
Gô kambinla 'nlwè, wulianl',
inlè, Rera, in' inyo nyi ga lwanl'
ôrunda. Inlongo nyo nyi ga vie.
3 Va 'zwè ntyugu edu inya si keka
4 nla 'zwè. Ko nyeza 'zwè ibe sa-
zyo; konde azwèmè kè azwè
nyez' ôm' edu ô nwana 'zwè.
Agèndia gw' isyoriô.
5 Nl' awulinliè waô, inlè, Mande
gôre 'nlwè be dwanla nli ndegô,
kè kènda gôre yè ôgwèra nlenge-
nlenge, awulinliè, inlè, Ndegô,
va miè amônga m' impèmba ara-
6 rô ntyombo; konde ndeg' wam'
g' ôgèndo wè abienli gôre miè,
ndô mi azye nl' ezoma zi dôvinla
7 miè yè. Nl' ayè gô nagô be'jiri-
va, awulia, inlè, Azyokolia miè:
igugi nyi re ngwa, awanl' iam'
wi re nla miè g' ôdô; mi azye
8 ngulu yi nongwa, avo. Mi buli-
nlia 'nlwè, inlè, Vanganle anlo-

ngwa, avè, konde ayè ndeg' wè,
ndô gw' isyolinli' sè e be nongwa
9 avè ut' are yè nl' isyolo. Mi bu-
linlia 'nlwè kè, inlè, Vambianli,
gambènlè, anlwè be pô; wutanli,
gambènlè anlwè be dènga; lôkanli,
gambènlè nyi be nungunlô 'nlwè.
10 Konde ôm' edu ô bambia e pô;
ayè kè ô buta e dènga; nla gôre
yè ô dôka iguge nyi be nungunlô.
11 Rerè mande gôre 'nlwè ô re, j'
abambiô mpèmba nl' ôñwanliè, e
be pè idô? ge j' abambiô eṽèrè e
be pè ôm̃amba gw' inyanga ny'
12 eṽèrè? Ge j' abambiè ike, e be
13 pè etebômbe? Vôndô anlw' aṽe,
anlw' avôrô p' awanl' iyanli ya
ṽia, ko pôrô Rer, iyanli yi re g'
ôrôwa e be p' Inlinl' Iṽia gôre
waô wi bambiè?
14 Nl' arômbiè inlinl' iṽe ny' ave-
gag' im̃am̃u. Nl' arwenl' inlè,
inlinl' iṽe kogwa pa, im̃am̃u ny'
15 agambi; nl' am̃ami anlaga. Ndô
awèwo gôre waô w' awuli, 'nlè,
E tômb' anlinl' ambe vo Beèlze-
16 bul ewônjô z' anlinl' ambe. Nl'
am̃ori w' alembiè, aṽambia, ele-
17 mba avila g' ôrôwa. Ndô amienl'
ipikili' saô, awulinlia waô, inlè,
Inlongo edu nyi keranla nyi jila,
18 nli nagô yi pôswa gô nagô. Nla
ja Satan kè e keranla ko yè sir'
ôku' wèmè, inlongo nyè nyi be
kumanla sè? konde anlwè bulia
'nlè mi tômb' anlinl' ambe vo Be-
19 èlzebul. Nla ja mi atômb' anlinl'
ambe vo Beèlzebul, vo mande tô-
mb' awanl' iyanli, arômba mô?
Sambô waô be dwanl' iyèkèli ya-
20 nli. Ndô ja mi atômb' anlinl'
ambe nl' ôm̃enlô w' Anyambiè,
gambènlè inlongo ny' Anyambiè
21 nyi re bia pa gôre 'nlwè. J' evè-
mba kôta p' imiang' iyè abèmbe
nag' wè, gambènlè igumb' inyè
22 ny' adwaula mbiambiè: ndô j'
abi' ômo r' evèmba viaganlô nla
yè, ageṽè, gambènl' abong' imia-
ng' iyè yôdu y' abekeliagô ndè,
23 ager' igumb' inyè. Ayè ô re e ka-
nla miè e sira miè; nla yè ô re e
kuminlia nla miè e pazanganla.
24 Inlinla ny' isyèkè nyô dubwa pa
gôr' ôma, nyi kèndagènda gw'
imbôra si r' anlingô fo mbutag'
ijowa; ndô gô re 'nlè nyi dènga
sô, nyi bulia, 'nlè, M' be fwinya
25 gô nag' wam' y' apilô miè. Nla
gô bia nyô, nyi dènga yô jombu-
26 nlô pa nli mèpa pa. Vovo kènda
nyô, awonga nla yè anlinl' am̃è-
nlè ôrogènlô ambe viaganlô nla
yèmè; ko mô jinginla, alwaula
gôgô: nli ndwanli yinuwunla y'
ôma mè yi re mbe viaganlô nli
nônga.
27 Gw' agambagiè agamba minlo,
arôngi ôñwantô, awulia, 'nlè, Ô-
zavinlô gw' iwum̃u ny' arwanlio,
nla gw' ambènlè m' ayongiô ndo.
28 Ndô ayè awuli, 'nlè, Ro savinle-
nli waô wi jogo igamba ny' Anya-
mbiè, avenjavenga nyô.
29 Gw' alatanl' anlaga ta gôre yè,
avakili gô bulia, 'nlè, Ivôm̃a nyi-
nlo nyi r' iṽe: nyi but' elemba;
ndô nyi be pô elemba, kaô elemba
30 zi Jona. Konde ga nt' arwenli
Jona elemba gôre mongi wi Nini-
va, yenlo kè be dwanl' Ôñwa w'
31 ôma gw' ivôm̃a nyinlo. Ôg' ô-
ñwantô wi Syiba e be nongwa
gw' ijèkèlia nl' anlaga w' ivôm̃a
nyinlo, ageva waô: konde ayè
aṽienli avila gô ntyai yi ntye gô
jogo imia si Solômon; nla vônla,
vènlo r' ômo re viaganlô nli Solô-
32 mon. Mongi wi Niniva wi be no-
ngwa gw' ijèkèlia nl' anlaga w'
ivôm̃a nyinlo, ageva waô: konde
w' agalwi nl' ikambinla si Jona;
nla vônla, vènlo r' ômo re viaga-
nlô nli Jona.
33 Zyel' ômo re nunga p' ôjô, ô fela
wô gw' iyumbunlô, ge g' ôdôlôngô

w' egara, ndô g' ôñwanga w' ôjô,
ko waô wi jinginla jenl' ôzange.
34 Ôjô w' ôkuw' wo nl' intyo nyo: gô
dwanl' intyo nyo mbiambiè, ôku-
w' wo wôdu kè wi jônliô nl' ôza-
nge; ndô gô dwanla nyô iv̄e, ôku-
w' wo wôdu wi re ralie nli mpiri.
35 Vandaminla sambô, vendetwa ô-
zange wi re gôre 'wè wi re mpiri.
36 Jogo ôkuw' wo wôdu sambô w'
adwanla ralie nl' ôzange, nlo mbô-
ra yi mpiri, gambènlè wôdu w'
adwanla ralie nl' ôzange, ga nt'
ar' ôjô nl' ôv̄ambi wè, wi po ôza-
nge.
37 Gw' agambagiè, Farisi mori awe-
liè gô nya nla yè. Nl' ayinginliè,
38 alwanla tu gô nya. Gw' ayenli
Farisi yenlo amami inlè e bia gw'
39 inya e dónge jôvunl' ago. Nl'
awulinliô yè nle Rerè, inlè, Anlw'
Ifarisi anlwè jombunli igala ny'
imogi nl' epèlè; ndô garegare ya-
nli yi re nli mbaô nl' ijanj' ibe ra-
40 lie. Anlw' itemu, ayè ô vang'
41 igala e panga kè garegare? Ndô
lav̄ianli gô ya yi re gô gare; nla
vônla, isaôn yôdu yi re gôre 'nlwè
pupu.
42 Ndô azyile gôre 'nlwè Ifarisi!
konde anlwè pe mbei mori gw'
igômi yi nunduv̄èlè nl' ôkôlô nl'
ôwongô edu, arig' ijèkèlia nl' ito-
nda s' Anyambiè: ndô yinlo y'
aro dendô 'nlwè, ko 'nlw' ariga
43 kè mèyonlo. Azyili gôre 'nlwè
Ifarisi! konde anlwè tond' alwa-
nlô mi nlami gw' inagô si Syonlo,
44 nl' ibogizyô gw' agolinlô. Azyile
gôre 'nlwè! konde anlw' are g'
irônginlô yi pa jenlanla, nla waô
wi jara yô wi mia du.
45 Nl' omori w' inlènji y' ampanga
awinlizi awulia, 'nlè, Ônlènji gô
bulio yenlo ô kamba 'zwè mbe
46 kè. Nl' awuliè, inlè, Azyile gôre
'nlwè kè, inlènji y' ampanga!
konde anlwè twanliz' anlaga
arwanlô aliri, ndô anlwèmè anlwè
bwata mô nl' ômori w' imenlô
47 yanli. Azyili gôre 'nlwè! konde
anlwè nôg' inagô si bende s' ivo-
gisi, ndô irer' isanli s' ayônli waô.
48 Sambô anlw' atwenl' iyenli y'
ijanja s' irer' isanli ayivira sô kè:
konde waô w' ayônl' ivogisi, ko
'nlwè nôginla waô inagô si be-
49 nde. Yenlo kè awuli imia s'
Anyambiè, inlè, M' be tôma gôre
waô ivogisi nli rômi; nl' awèwo
gôre waô wi be jônlô agombizô
50 nle waô; gô ntinla 'nlè ntyinla
y' ivogisi yôdu, y' avôviziô avila
gw' ipangô si ntye, yi ga v̄ambiô
51 ivôma nyinlo. Avila gô ntyinla
yi Abèl agènda gô ntyinla zi Za-
karia, ô yônliô ntyo mbôra y'
intyagô ntyo nagô y' Anyambiè:
iñ, mi bulinlia 'nlwè, inlè, yô be
52 bambiô ivôma nyinlo. Azyile
gôre 'nlwè, inlènji y' ampanga!
konde anlw' arômb' isyape s'
imia: anlwè jinginl' anlwèmè,
alega kè waô w' aro jinginli.
53 Ayè kogwa pa vovo, irèndisi nl'
Ifarisi w' avakili gô sirè pôlô, nla
gô pangè kamba g' ôñwanja w'
54 isaôn imienge; mbèmbagè, gô
bele kôt' igamba avila g' ôgwanl'
iwè nyi re waô ko sozizè.

12 Egômbe mè, gw' avegagi si-
ntosèn s' anlaga datanla pa ta,
ko waô jaranla, Jisu avakili buli-
nl' inlèngi yè, inlè, Gw' alônga
gelimanli gô lèvèn y' Ifarisi, yi
2 r' imbiagwanla. Ndô zyel' ezo-
ma pugô pa, zi re z' awôwunliô;
ge jumbunlô pa, zi re z' amiô.
3 Yenlo ôsaôn wedu wi re 'nlwè
kamba pa gô mpiri wi be joganlô
g' ôzange; nl' ôsaôn wi re 'nlwè
kamba pa g' ôrôi gô nontye ya-
gare, wi be kambô gw' imianji-
4 mianja y' inagô. Mi bulinlia
'nlwè indegô sam', inlè, Arianli
waô wi jônl' ôkuwa, ndô avila

vovo wi zye nl' ezom' ezènlè zi re
5 waô ko denda. Ndô m' be mieza
'nlwè ô be tiô 'nlwè: rianli yè, ô
re ayè jônla pa are nli ngulu yi
punga gw' elôngô z' ôgônli; iñ,
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Rianliè.
6 Intyoli ntyanli si pa kôlô nli vi-
ntè mbanli? nla gô sô zyele mori
yi devanlô g' ôzyô w' Anyambiè.
7 Ndô vangaul' itwè si wônjô yanli
sôdu si re tangô pa. Arianli:
anlw' ar' ijônla viaganlô nl'
8 intyoli sinyenge. Mi bulinlia
'nlwè kè, inlè, Ôm' edu ô be mè-
na miè gw' azyô m' anlaga, ayè
be mèmô nl' Ôñwa w' ôma gw'
9 azyô mi ienjèl s' Anyambiè. Ndô
ayè ô danda miè gw' azyô m'
anlaga, e be dandô gw' azyô mi
10 ienjèl s' Anyambiè. Nl' ôm' edu
ô be kamb' igamb' iṽe nyi sir'
Ôñwa w' ôma, nyi be nyezô yè:
ndô ayè ô kamb' agamba mi pè-
11 dĩ' Inlinl' Iṽia e be nyezô. Gô
be dura waô alura 'nlwè gw' ina-
gô si Syonlo, nla gôr' ivanginli,
nl' anyanga, alwanlanl' añandi
nte be fwinliza 'nlwè, ge nte be
12 kamba 'nlwè: konde Inlinl' Iṽia
nyi be nènja 'nlwè gw' igwèra
mè nt' are kwèkwè gôre 'nlwè gô
13 kamba. Nl' ôm̃ori gôr' anlaga
awulinliè, inlè, Ônlènji, zômbi'
ôñwongi am', inlè, e ga gerinle
14 miè ijiga. Ndô awulinliè, inlè,
Ônlôm̃e, mi avangiô àyèkèli ge
ômo kera gôre 'nlwè nle mande?
15 Nl' awulinliè waô, inlè, Vanda-
minlanli, ko penjavenjanl' ikuw'
iyanli avila g' ôgasyô w' anliva
wôdu: konde em̃ènlo z' ôma zi
pa dwanla gw' ibunla si yoma
16 yi nivô ndè. Nl' agôvinliè waô
nkôgô, inlè, Ntyaga y' enlam̃i
17 z' ôma y' ayanlagi pôlô. Nl'
avikiliè g' ôrèm̃' iwè, inlè, M' be
denda sè, konde mi azye nli mbô-
18 ra yi kenj' iny' isam'? Nl' awu-
liè, inlè, Yinlo zô be dendô miè:
m' be sazy' inagô sam', avo nôga
simpôlô; vovo be kenja miè iny'
isam' sôdu nl' anliv' imam' mô-
19 du. Vovo be bulinlia miè inlinl'
inyam', inlè, Inlinla, ô re nl' igu-
mb' inyenge kenjô pa gw' impu-
m' imienge; yoware, nyagaga,
20 njongaga, nli njenlage mbia. Ndô
Anyambiè awulinliè, inlè, Ôgè-
gendi, ôgwèra wa nlenlo inlinl'
inyo nyô be bambiô 'wè; ya yi-
nlo sambô yi re wè kenja pa, be
21 dwanla ya mande? Yenlo re yè
ô kenjinl' ôkuw' wè igumba, ndô
azye nl' ipaga gôr' Anyambiè.
22 Nl' awulinliè inlèngi yè, inlè, Sa-
mbô mi bulinlia 'nlwè, inlè, Alwa-
nlanl' añandi g' ôñwanja wi m̃è-
nlo yanli, nte be nya 'nlwè; ge g'
ôñwanja w' ikuw' iyanli, nte be
23 bora 'nlwè. Konde em̃ènlo zi re
viaganlô nl' inya, nl' ôkuwa via-
24 ganlô nl' ingoi. Vikilianl' inyo-
nli, si bènla, ge tenla; sô kè si
zye nl' inagô s' igumba ge s' inya;
ndô Anyambiè e nyeza sô: njôuli
nde mpôlô yi re 'nlwè viaganlô
25 nl' inyonli! Mande gôre 'nlwè
ko kunda erenle z' ôgo gw' ela-
26 vinli zè nl' añandi? Ja nl' ayolie
denda vanganl' ezom' ezangô mè,
sambô ezande zi dwanla 'nlwè a-
nandi g' ôñwanja w' isaôn imiè-
27 nle? Vikilianl' alanga, ntè pô-
m̃a mô: mi janja, ge pènl' igoli;
ndô mi bulinlia 'nlwè inlè, vanga-
nle Solômon gw' ivend' inyè nyô-
du e boraga g' im̃ori gô minlo.
28 Ndô vôndô Anyambiè abori' a-
m̃anli, mi re gw' itôve yenlo, mi
re nlènlo, mènlè wi falô gw' inlu;
aworie 'nlwè, anlwè y' ibekel' ija-
29 ngô? Awutanli kè ya yi be nyô
'nlwè, ge ya yi be jongô 'nlwè,
ko alwanlanli nl' impaga gw' i-
30 rèm̃' iyanli. Konde ya yinlo yô-
du yi butagô nl' anlongo mi ntye

yinlo: ndô Rer' iyanli avôrô inlè
anlw' are nl' isyolo nyi ya yinlo.
31 Ndô wutanl' inlongo nyè; nli ya
32 yinlo yi be kundô 'nlwè. Arianl'
ôñwolemba; konde Rer' iyanli e
jenle mbia gô pa 'nlwe inlongo.
33 Gôlanli ya yi re nla 'nlwè, ko
daṽianli; vanginlanl' ikuw' iya-
nli ipuka si syika si re si pa tw'
inungu, igumba g' ôrôwa nyi re
ny' am̃anle du, gô re zyel' ôfe ô
bia pièrè, ge intyèlèlè si bundaka-
34 nla. Konde mbôra yi dwanl' i-
gumb' inyanli, gôgô be dwanl'
irèm̃' iyanli kè.
35 Ini yanli yi ga lwanle diriô pa,
36 nl' ilampi sanli mbam̃inlaga; ko
nlwè mè dwanla g' anlaga wi pe-
nginle Rer' iyaô gô fwinya avila
gw' ijômbanla; inlè, gô biè alôka,
ko waô nungunla gôre yè pele.
37 Ôzavinlô gôr' anlaga mè, wi be
duunlô nle rerè wi penginla gô
biè: giligili mi bulinlia 'nlwè i-
nlè, e be kômb' ônlamb' iwè,
alwanliza waô tugetu gô tavuru,
38 aṽia avenginla waô. J' abia ô-
gwèra nlengenlenge, ge agwèr'
ararô, ko yè duunlô waô yenlo,
39 ôzavinlô gôr' anlaga mè. Ndô
mianl' inlè, arwe 'nlè ônlivi wi
nagô amienl' igwèra nyi bi' ôfe,
gavo ato bèmba, ko arige nag' wè
40 gô pôdunlô. Lwanlanli 'nlwè kè
kekizô pa: konde Ôñwa w' ôma e
bia gw' igwèra nyi re 'nlw' aviki-
lie.
41 Nl' awuli Pitèr, inlè, Rera, ô kô-
vinla 'zwè nkôgô yinlo, mbè waô-
42 du? Awuli Rerè, inlè, Nyôngô
mè mbia nla y' imia nle mande,
yi be dôṽiô nle Rer' iyè ewônjô zi
nag' wè, gô p' anlag' iny' isaô gw'
43 egômbe? Ôzavinlô gôre nyôngô
mè, yi be duunlô nle Rer' iyè e
44 denda yenlo gô biè. Giligili mi
bulinlia 'nlwè, inlè, e be dôṽiè
45 ewônjô zi yom' iyè yôdu. Ndô ja
nyôngô mè abulia g' ôrèm̃' iwè,
inlè, Rer' iyam' e pa twa gô bia;
ko yè pakilia gô bôl' inyôngô i-
nlôm̃e nl' inyantô, nla gô nya nli
46 jonga, kè bongô; rerè yi nyôngô
mè e be bia gô ntyugu yi re e pa
pônlè, nla gw' igwèra nyi re e pa
mia, arenlè nkwī, avè mbôra gôre
47 waô wi r' ibekeliô fo. Nli nyô-
ngô mè, ô mienli ntondinli ya rer'
iyè, ndô e kekiza, nlo dend' ego-
lanli zi ntondinli yè, e be syiwô
48 nl' imbipa sinyenge; ndô ayè ô re
e pa mia, kè dend' agamba mi re
nl' inyanga ny' imbipa, e be syi-
wô nl' inyèwo. Nla gôre yè ô re
pô pa pôlô, be bambiô kè pôlô:
nla gôre yè ô jeginlô pôlô, be ba-
49 mbiô kè viaganlô. Mi aṽienli gô
pung' ôgônli gô ntye; nl' ezande
zi belô miè, ja w' atwenli mbam̃i-
50 nlaga? Ndô mi are nl' ibaptaiza
si re miè gô baptaizô; nl' añandi
nde mi jenlô miè kaô s' amanla!
51 Anlwè tanga 'nlè mi are bia pa gô
p' am̃ènjè gô ntye? Mi bulinlia
'nlwè, inlè, Nyawè; ndô ndôṽa:
52 konde avila vènlo be dwanl' a-
nlag' atanli gô nagô mô keranla
pa, ararô g' ôzamba, nl' aṽanli g'
53 ôzamba. Wi be dwanla rerè e sir'
ôñwanliè, nl' ôñwanla e sire rer'
iyè. Ngwè e be sir' ôñwanliè, ô-
ñwantô, nl' ôñwanl' ôñwantô e
be sire ngi yè: ngwè e be sir'
ôñwantô w' ôñwanliè, nl' ayè be
sir' ôgoi wè.
54 Nl' awulinliè anlaga kè, inlè, Gô
jenla 'nlwè evindi zi nongwa
avila gô pôswa nli nkômbe, anlwè
bulia pele inle, ningô yi bia; nla
55 yenlo twa. Nla gô jenla 'nlwè
ômpunga wi pila gô Syud, anlwè
bulia, 'nlè, Be dwanle mpiu
56 mpôlô; nla yenlo twa. Anlw'
imbiagwanla, anlw' avôrô bengu-
nl' ôzyô wi ntye nl' ôrôwa; ndô
ezande zi re 'nlwè pa mia gô bè-

57 ngunl' egômbe zinlo? Nl' anlwè-
mè anlwè pa jèkèlia nt' are kwè-
58 kwè sè? Konde gô kèndo nl'
ôlôṽalôṽi wo gôr' ôyèkèli, gènliza
pôlô gô manliz' igamba gô mpo-
nio; ôlôṽalôṽi wo e vende duro gôr'
ôyèkèli, k' ôyèkèli po gôr' ômo
pènginla, ko yè felo gô ntyôgô.
59 Mi bulinlio, inlè, W' agogwè
vovo, ko w' ape vintè nuwu-
nla.

13 Avegagi vovo egômbe mè awè-
wo w' awulinliè g' ôñwanja wi
mongi wi Galile, nt' alatizi Pilat
alatize ntyinli yaô nla y' intyagô
2 saô ta. Nl' awinlizi Jisu awuli-
nlia waô, inle, Anlwè tanga 'nlè
mongi mè w' avegagi aṽe viaga-
nlô nli mongi Galile waôdu, ko-
nde w' ayenl' azyingô mèmo?
3 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Nyawè:
ndô, anlwèdu anlwè be jilizô ego-
lanli mèmô, kaô anlw' akalwa.
4 Ge igôm̃i ny' anlaga nl' anlag'
ènlènlai mè, w' avôsyunliô nli
nagô y' adô gô Silôa, kô yô jônla
waô, anlwè tanga 'nlè mongi mè
w' avegagi nl' ôgara viaganlô nl'
5 anlaga waôdu gô Jerusalèm? Mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Nyawè: ndô
anlwèdu anlwè be jilizô egolanli
mèmô, kaô anlw' akalwa.
6 Nl' agôviè nkôgô yinlo, inlè,
Ômo vegagi nl' erere z' ifig bènlô
pa gô ntyag' iyè y' igoli; nl' aṽi-
enliè mbutag' ilônda gô zô ndô
7 e dènga du. Nl' awulinliè ôve-
njavenji wi ntyaga, inlè, Vônla,
impum̃a yinlo irarô mi biaṽiaga
mbutag' ilônda gw' erere zinlo z'
ifig, ndô mi dènga du: ṽega zô;
8 ezande zi divinla zô ntye? Nl'
ayiviriè awulinliè, 'nlè, Rera,
riga zô ômpum̃a winlo kè, kaô mi
atumba zô vingô, awele wulu gô
9 zô. Nl' avila vovo ja z' ajanl'
ilônda, mbiambiè; azya nlonlo,
vanga w' abega zô.

10 Nl' anlènjagiè gô nagô yi Syonlo
11 gô ntyugu yi Syonlo. Nla vônla,
avegagi vovo ôñwantô ô vegagi
nl' inlinla nyi ndèlinli igôm̃i ny'
impum̃a nl' impum̃a inlènlai;
nl' avegagiè puranla pa mbè, e
12 jolie nyonyunl' ôkuw' wè. Nla
gw' ayenli Jisu ayenlè, aweliè,
awulinliè 'nlè, Ôñwantô, ô re
purunlô pa avila gô ndèlinli yo.
13 Nl' araliè ago mè gôre yè: nla
ṽ' igamba ny' agwanla anyonyui
14 gôre, azuminli' Anyambiè. Nl'
avendi ewônjô zi nagô yi syonlo,
konde Jisu aluô ajingi gô ntyugu
yi Syonlo; nl' agambiè awulinli'
anlaga, inlè, R' intyugu ôrôwa si
re kwèkwè gôr' anlaga gô janja:
ko bianli gô jingô gw' intyugu
mèsonlo sambô, nl' aranga gô
15 ntyugu yi Syonlo. Ndô Rerè
awinlizè, awulia, 'nlè, Anlw'
imbiagwanla, ôm' edu gôre 'nlwè
e pa purunle nyari yè ge buru yè
avila gô nagô ya yô, agè jonja yô
anlingô gô ntyugu yi Syonlo?
16 Nl' ôñwantô winlo, mbamba yi
Abraham, ô vegagi diriô pa nli
Satan igôm̃i ny' impum̃a nl'
impum̃' ènlènlai yinlo, azye nl'
inyanga nyi purunlô avila g' ôli-
riô wè gô ntyugu yi Syonlo?
17 Gw' awuliè agamba minlo, ilô-
ṽalôṽi yè yôdu y' ayenli ntyonli:
ndô anlaga w' ayenli mbia gw'
isaôn yim̃amô yôdu y' alendiô
ndè.
18 Vovo awuli, 'nlè, Inlongo ny'
Anyambiè nyi r' egolanli g' ande?
M' be kolanla nyô nl' ezom'
19 ande? Nyi r' egolanli g' intyo
nyi mutard, ny' awongiô nl' ôma,
awalô gô ntyag' iyè; nl' avôm̃i
nyô, arw' erere; nl' inyonli s'
igônlô s' aṽataminli gw' ampare
20 ma zô. Nl' avo buliè, 'nlè, M' be
kolanl' inlongo ny' Anyambiè
21 nl' ezande? Nyi r' egolanli ga

lèvèn, y' awongiô nl' ôñwantô
ayumbunla gw' itôndô irarô yi
mpèmba, kaô yôdu y' ativa nli
lèvèn.
22 Nl' aviaganliè gw' inkal' impôlô
nl' inyangô, nènjaga, nli nkènda-
23 ga gô Jerusalèm. Nl' awulinliô
yè nl' ômori inlè, Rera, r' awèwo
dadiè wi sunginlô? Nl' awuli-
24 nliè waô, inlè, Lembarenli gô
jinginla g' ômpômbala wazwa:
konde mi bulinlia 'nlwè, inlè,
awenge wi be buta gô jinginla, ko
25 w' ayolia. Gô be du' ônlivi wi
nagô anlongwi, anlunj' igugi, ko
'nlwè pakilia gô kumanla gw'
igala, alôk' igugi, awulia, inlè,
Rera, Rera, nlungunla gôre 'zwè;
ko yè jivira awulinlia 'nlwè, inlè.
Mi amie 'nlwè gw' apilô 'nlwè;
26 vovo be pakilia 'nlwè gô bulia,
inlè, Azw' anyagagi ayongaga nla
'wè, ô nlènjagi kè gw' agal' ima-
27 zyô; ndô e be bulia, 'nlè, Mi buli-
nlia 'nlwè, inlè, mi amie nkôva
y' apilô 'nlwè; lubwanli gôre
miè, anlwè iyanjisi y' ibe anlwè-
28 du. Vovo be dwanl' edingô nli
nkègèrè y' ano, gô be jenla 'nlwè
Abraham, nli Izak, nli Jakob,
nl' ivogisi yôdu, gw' inlongo ny'
Anyambiè, ko 'nlwèmè falô gw'
29 igala. Wi be bia avila gô tongwa
nli nkômbe nl' avila gô kwa nla
yô, nl' avila g' ôlômba nli nkomi,
alwanla tu gw' inlongo ny' Anya-
30 mbiè. Nla vônla, r' anuwunla
wi be dônga, nl' alônga wi be
nuwunla.
31 Gw' igwèra mè avienl' Ifarisi,
awulinliè, inlè, Lubwa vènlo, ko
kèndaga: konde Hèrod e bele jô-
32 nlo. Nl' awulinliè waô, inlè, Gè
bulinlienli nyama mèyo, inlè, Vô-
nla, mi tômb' anlinl' ambe, ayi-
ng' inkanli nlènlo nli mènlè, nli
ntyugu yi ntyarô gambènlè mi
33 amènliza. Ndô mi ga gombiz'
ôgèndo wam' nlènlo, nli mènlè,
nli mbanli: konde alwanliz' inlè
ôvogisi e jônlô kaô gô Jerusalèm.
34 E, Jerusalèm, Jerusalèm, awè ô
jônl' ivogisi, avunga waô adô w'
arômiô gôre 'wè! nyongo sinye-
nge aveli miè gô datiz' awanl'
iwo, vanganle nte datiz' ôbôta wi
njogoni alatiz' awanliè gw' ampa-
35 v' imè, ndô anlwè jivira. Vônla-
nli, nag' wanli y' atiganli gôre
'nlwè ntevô: mi bulinlia 'nlwè
kè, 'nlè, Anlwè be jenla miè, kaô
gw' egômbe zi be bulia 'nlwè,
inlè, Ôzavinlô gôre yè ô bia gw'
ina nya Rerè.

14 Nl' arwenl' inlè, gw' ayingi-
nliè gô nagô y' ôma w' inyanga
gôr' Ifarisi gô ntyugu yi Syonlo
2 gô ny' inya, w' avèmbagiè. Nla
vônla, avegagi swaswo nla yè
3 ômo yogiô nkanli y' enlingô. Nl'
agambi Jisu, avambi' inlènji y'
ampanga nl' Ifarisi, inlè, Re
mbia ge mbe gô jinga gô ntyugu
4 yi Syonlo? Ndô w' alwanli do.
Nl' awongiè omo vegagi nli nka-
5 nli, ayingè, arigè kèndaga. Nl'
awulinliè waô, inlè, Mande gôre
'nlwè j' adwanla nli buru ge nya-
re pôswa pa gw' ivemba, ô re
arômbe yô pele gô ntyugu yi Syo-
6 nlo? Ndô wi jolie fwinliz' iga-
mba gw' isaôn mèyonlo.
7 Nl' agôvinliè waô w' awelio
gw' inya nkôgô, gw' ayenliè
nt' avinji waô alwanlô mi nlà-
8 mi, awulinlia waô, inlè, Gô fwe-
liô 'wè nl' ôma gô ntyagô y' ijô-
mbanla, alwanla tu gw' epwi z'
enlami; vendetwa re fweliô p'
ômo re nl' inyanga viaganlô nla
9 'wè, ko yè ô weli 'nlwè bia, awu-
linlio, inlè, Va winlo mbôra; ko
'wè pakilia nli ntyonli gô bonge
10 mbôra yinuwunla. Ndô gô fwe-
liô 'wè, gè dwanla tu gw' ilwanlô
nyinuwunla; nla gô biè ô welio e

be bulinlio, inlè, Ndeg' wami,
vandare kwè: gambènl' ô be
dwanla nl' ôlubô gw' azyô ma
11 waôdu wi re tu nla 'wè gô ta-
vuru. Konde ôm' edu ô pendi
ôkuw' wèmè e be syônliô; nl'
ayè ô syônli' ôkuw' wè e be pe-
ndiô.
12 Nl' awulinliè ômo weliè, inlè,
Gô be pango inya si nkômbenyô-
ndô ge si nkôlô, awelia indegô
so, ge awongi yo, ge mongi wi re
nla 'wè ijanlô, ge iganganlô yo yi
nlam̃i; wi vende fo fwelio gw'
13 inya, kè awinlizô. Ndô gô be
pango ntyagô, welia iyunge, nli
14 nlèm̃a, nli bôkè, nl' apoku: ga-
mbènlè ô be savinlô; konde waô
wi zye nl' eza zi re waô ko fwi-
nlizo: ndô ô be fwinlizô gw' itô-
ngwa s' anlag' av̄ia.
15 Gw' ayogiô ôm̃ori gôre waô w'
avegagi tu nla yè gw' inya ayogo
agamba minlo, awulinliè, 'nlè,
Ôzavinlô gôre yè ô be nye mpè-
mba gw' inlongo ny' Anyambiè.
16 Ndo Jisu awulinliè, inlè, Ôma
avangi ntyagô mpôlô, aweli' awe-
17 nge. Nl' arôm̃iè nyôngô yè gw'
igwèra ny' inya gô bulinlia waô
w' aweliô, inlè, Yôgônli; konde
18 yoma yôdu y' akeki. Nl' ava-
kili waôdu nl' ôrèm̃' ômô gô fwi-
nliza sintyongwè. Ôlônga awu-
li, 'nlè, Mi are kôla pe ntyaga,
mi are nl' isyolo gô kè jenla yô:
19 kokolo e ga nyeze miè. Nl' ôm̃o-
ri awuli, 'nlè, Mi are kôla p' igô-
m̃i ny' inyare si janja, mi ke kè-
nliza sô: kokolo e ga nyeze miè.
20 Nl' ôm̃ori awuli, 'nlè, Mi are jô-
mba p' ôñwantô, yenlo mi ayolie
21 bie. Nl' av̄ienli nyôngô mè, awu-
linli rer' iyè agamba minlo. Vo-
vo av̄endi ônlivi wi nagô, awuli-
nli nyôngô mè, inlè, Zunge kè-
nda gw' agala nla gw' imponlo
si nkala, ko biare gunlu nl' iku-
ge, nli nlèm̃a, nl' apoku, nli bô-
22 ke. Nl' awuli nyôngô, inlè, Re-
ra re dendô pa nt' asômbio, ndô
23 mbôra yi p' are. Nl' awuli Rerè
awulinlie nyôngô yè, inlè, Go-
gwa, agènda gw' imponlo nla gw'
impindi, ko bangatia waô gô bia,
24 ko nag' wami jônlia ralie. Ko-
nde mi bulinlia 'nlwè, inlè, Zyel'
ôma vanganl' ôm̃ori gôre waô w'
aweliô ô be dembe ntyagô yam'.
25 Nl' anlag' awenge w' agèndi nla
yè: nl' awiziè awulinlia waô, i-
26 nlè, Jog' ôm' abia gôre miè, ko
av̄ike rer' iyèmè, nli ngi yè, nl'
ôñwant' wè, nl' awanliè, nl' awo-
ngiè anlôm̃e nl' antô, nl' em̃ènlo
zèmè kè, ayoliè dwanl' ônlèngi
27 wam'. Ôm' edu ô re e kumbe
krosi yè, av̄enga miè, ayoliè dwa-
28 nl' ônlèngi wam'. Konde mande
gôre 'nlwè, ô bele nôge nagô mpô-
lô y' adô, alónge dwa tu, avikili
njônli, mbè are nl' igumba kwè-
29 kwè gô manliza yô? Vendetwa
inlè, ayè fela p' adô mi ntinla, ko
alènge ngulu yi suliza, waôdu wi
30 jenla wi be pakilia gô syèliè, awu-
lia, 'nlè, Winlo avakili gô nôga,
ndô e pegaga nli ngulu yi manli-
31 za. Ge ôga mande, gô kèndè gô
nw' igovi nl' ôg' ôñwènlè, alónge
dwa tu awônde mòndo mbè are
nli ngulu nl' igôm̃i ny' intosèn
ny' isozyè gô nwa nla yè ô bia
gôre yè nl' agôm̃i m' intosèn a-
32 mbanli? Azya nlonlo, ôm̃ori e
pare bô, e tôm̃' ivovi, av̄ambia
33 nt' are waô ko pang' am̃ènjè. Sa-
mbô ôm' edu gôre 'nlwè ô re e pa
jivire tiga yôdu yi re nla yè, ayo-
34 lie dwanl' ônlèngi wam'. Ezanga
zi r' ev̄ia: ndô ja ezanga z' aperiz-
ônligi wè, zô ko dèng' ônligi nla
35 gwi? Zi zye nl' isyolo nyènlè ge
gô ntyaga ge gw' iyela: ndô zi fa-
lô nfalagô. Ayè ô re nl' arôi gô
jogo, e ga yogo.

15 Nl' aṽienl' ipublikan waôdu
nl' anlag' aṽe aṽia pièrè nla yè
2 gô jogo agamb' imè. Nl' alaga-
lag' Ifarisi nl' irèndisi, awulia,
inlè, Winlo e bong' anlag' aṽe,
anya nla waô.
3 Nl' agôvinliè waô nkôgô yinlo,
4 inlè, Mande gôre 'nlwè, ô re nli
nkama y' adombè, j' aperô nl'
im̃ori, a*r*ig' agom̃i ènlogôm̃i nl'
adômbè ènlogôm̃i gw' itôvè, agè
buta nyô ny' averi, kaô adènga
5 nyô? Ndô gô dèngè nyô, e talia
nyô gw' ibeg' isè, njenlage mbia.
6 Nla gô biè gô nag' wè, e feiz' i-
ndegô sè nl' iganganlô yè, awuli-
nlia waô, inlè, Yenlanli mbia nla
miè, konde mi are dènga p' ido-
mbè nyam' ny' aduô pera pa miè.
7 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, yenlo kè
be dwanl' igeva g' ôrôwa g' ôñwa-
nja w' ômo mbe ôm̃ori ô kalwa,
viaganlô nla g' ôñwanja w' agôm̃i
ènlogôm̃i nl' anlag' aṽia ènlogô-
m̃i, wi re wi zye nl' isyolo nyi
kalwa.
8 Ge ôñwantô mè mande, ô re nl'
igôm̃i ny' ifura, j' aperô nle mori,
anl*u*ng' ôjô ayombunle nagô, a-
9 wuta kaô adènga yô? Nla gô dè-
ngè yô, e feiz' indegô zè nl' iga-
nganlô yè' awulia, inlè, Yenlanli
mbia nla miè, konde mi are dènga
10 pe fura y' aduô pera pa miè. Mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Yenlo ke r'
igeva gôr' ienjèl s' Anyambiè g'
ôñwanja w' ômo mbe ômori ô
kalwa.
11 Nl' awuliè, inlè, Ôma avegagi nl'
12 awa nlôm̃e aṽanli. Nl' awuli ô-
ñwo rumbe awulinliè rer' iyè,
inlè, Rera, va miè mbei y' igu-
mba yi jigô miè. Nl' agerinliè
13 waô yom' iyè. Intyugu sinyèwo
piaganla pa ôñwo rumbe alatizi
yom' iyè yôdu, agènd' ôgèndo gw'
inlong' wilô; gôgô awundakanliè
yom' iyè ewundakanl' anyambiè.
14 Gw' aluô yè amanliz' igumb' i-
nyè nyôdu nl' ibundakanla, arwe-
nli njanla mpôlô gô ntye mè; nl'
15 avakiliè jela. Nl' agèndiè ayanji-
nl' ôma wi ntye mè; arôm̃iè yè
16 gw' itôve sè gô nyezag' ingôa. Nl'
aro tondiè gô jôriz' iwum̃u nyè nl'
inya s' anyagagiô nl' ingôa: ndô
17 e pô inya nl' ôma. Ndô gw' awi-
nyè g' ôgu wè awuli, 'nlè, Mongi
janja wa rer' iyam awenge wi re
nl' inya kwèkwè nla viaganlô,
ndô mi juwa vènlo nli njanla.
18 M' be kumanla agènda gôre rer'
iyam', ko miè bulinliè, inlè, Rera,
mi are janja p' ibe g' ôrôwa nla g'
19 ôzyô wo kè. Mi azye nl' inyanga
nyènlè nyi fweliô inlè ôñwanl'
iyo: vanga miè g' ôm̃ori wi mo-
20 ngi janjinlo. Nl' agumanliè, aṽia
gôre rer' iyè. Ndô gw' avegagiè e
pare bô, rer' iyè ayenliè, avôginlè,
nl' agèndiè nli mangô gôre yè, a-
21 zangunlè, azombè. Nl' awulinliô
yè nl' ôñwanl' iyè, inlè, Rera, mi
are janja p' ibe g' ôrôwa nla g'
ôzyô wo kè: mi azye nl' inyanga
nyènlè nyi fweliô inlè ôñwanl'
22 iyo. Ndô rer' iyè awulinli anlag'
iwè, inlè, Ṽaganli ngoi mbiamè,
ko borianli yè yô; welanl' ôm̃ôrô
g' ôgo wè nl' intyôzyô satanga gw'
23 agôlô mè. Ko baganli kè ôñwo
nyare mpom̃i, ayônla yô, azwè ga
24 nye, ayenle mbia: konde ôñwanl'
iam' winlo avegagi juwa pa, ndô
are bo; avegagi pera pa, ndô adè-
ngiô. Nl' avakili waô gô jenle
25 mbia. Ndô ôñwanliè ônlero ave-
gagi gô ntyaga: nla gw' aṽienliè
azyusya pièrè nli nagô, ayogiô
26 abeka nl' iyinlô. Nl' aweliè ôm̃o-
ri w' inyôngô gôre yè, aṽambiè,
27 inlè, Isaôn nde yinlo? Nl' awu-
linliè yè, inlè, Ôñwongi yo abie-
nli; rèr' iyo are jônla p' ôñwo nya-
re mpom̃i, konde are yè dènga pa
28 mbiambiè. Ndô aṽendi, ko ayi-

vire jinginla: nl‘ agogwi rer‘ iyè,
29 agwènlè nkolo. Ndô awiulizi
awulinlie rer‘ iyè, inlè, Vônla,
impum̃a yiulo imienge mi are‘ wè
janjinla pa, ko mi avav‘ ôzômbiô
wô: ndô ô pa pa miè nli mori va-
nganl‘ ôñwo mbônli, ko miè jenle
30 mbia nl‘ indegô sam‘. Ndô gw‘
abi‘ ôñwanl‘ iyo winlo ô re bunda-
kanla p‘ anliv‘ imo nli vovevove,
ô jônlinlè ôñwô nyare mpom̃i.
31 Nl‘ awulinliè yè, inlè, Ôñwam̃i, ô
re nla miè egômbe zôdu, nli yôm‘
32 iyam‘ yôdu iyo. Ndô avegagi
kwèkwè gôre ’zwè gô jenle mbia
nl‘ igeva: konde ôñwongi yo wî-
nlo avegagi juwa pa, ndô are bo;
avegagi pera pa, nl‘ adèngiô yè.

16 Nl‘ awulinliè inlèngi yè kè,
inlè, Enlam̃i z‘ ôma avegagi nl‘
ômo penjavenj‘ igumb‘ inyè; ô
zozizô gôre yè inlè e bundakanle
2 yom‘ iyè. Nl‘ aweliè yè, av̄a-
mbiè, inlè, Ôsaôn nde winlo wi
jogo miè g‘ ôñwanj‘ iwô? va miè
ntangô nt‘ ar‘ evilô zo; konde w‘
ayolie fo dwanla gw‘ inyang‘
3 inyo. Nl‘ awuli ômo zozizô awu-
lia g‘ ôrèm̃‘ iwè, inle, M‘ be denda
sè, gô re ’nlè, rer‘ iyam‘ e bongi-
nla miè inyang‘ inyam‘? mi azye
nli ngulu yi tumbe ntye; nla gô
4 nègira mi jenle ntyonli. Mi are
kenja pa nte be denda miè, inlè
gô be tômbô miè gw‘ inyang‘
inyam‘, wi be bonga miè gw‘ ina-
5 gô saô. Nl‘ aweliè ôm‘ edu ô
nwanli rer‘ iyè, nl‘ awulinliè ôlô-
nga, inlè, Ô nwane rer‘ iyam‘
6 ntangô sè? Awuliè, inlè, Nkama
y‘ ikulu s‘ agali. Nl‘ awulinliè
yè, inlè, Wong‘ ezangô zo, ko su-
nge dwanla tu, arènda agôm̃i ata-
7 nli. Vovo awulinliè ôm̃ori, inlè,
Awè kè ô nwane ntangô sè? Nl‘
awuliè, inlè, Nkama yi gara y‘
ôresi. Awulinliè yè, inlè, Wong‘
ezangô zo, ko tènda agôm̃i ènlè-
8 nlai. Nl‘ azuminli rerè azumi-
nlia ômo mbe mèwo inlè, ajanji
nl‘ okeli: konde awa wi ntye yi-
nlo wi re nl‘ okeli gw‘ ivôm̃‘
inyaô viaganlô nl‘ awa w‘ ôzange.
9 Mi bulinlia ’nlwè kè, ’nlè, Vangi-
nlanl‘ ikuw‘ iyanli indegô nl‘
anliv‘ ambe mi ntye; inlè, gô be
manla mô, wi be bonga ’nlwè gw‘
10 alwanlô makonlako. Ayè ô re ko
bekeliô gw‘ isaôn imiangô mè,
ayè ko bekeliô kè gw‘ isaôn imie-
nge: nl‘ ayè ô re azyel‘ ôgôre gw‘
isaôn imiangô mè, azyel‘ ôgôre kè
11 gw‘ isaôn impôlô. Sambô ja ’nlw‘
azye dwanla pa anlaga wi re ko
bekeliô gw‘ anliv‘ ambe mi ntye,
mande be jeginla ’nlwè anliva
12 marèti? Nla ja ’nlw‘ azye dwa-
nla pa nl‘ inyanga nyi bekeliô
gw‘ isaôn yinganli, mande be pa
13 ’nlwè yom‘ iyanlimè? Zyele nyô-
ngô yi re ko janjinle rerè mbanli:
konde e be bike mori kè tonde
mori; azya nlonlo e be dwanla nli
mori, kè pèdie mori. Anlw‘ ayo-
lie janjinl‘ Anyambiè nli mamon
14 ta. Nl‘ Ifarisi, w‘ avegagi agasyô
m‘ anliva, w‘ ayogiô isaôn yinlo
15 yôdu; nl‘ azyèliagi waô yè. Nl‘
awulinliè waô, inlè, Anlwè nle
waô wi kanl‘ ikuw‘ iyanli gw‘
azyô m‘ anlaga; ndô Anyambiè
avôrô irèm̃‘ iyanli: konde eza zi
pendiô pôlô gôr‘ anlaga zô nl‘ eza
zi bikô gw‘ antyo m‘ Anyambiè.
16 Ivanga nl‘ ivogisi y‘ avegagi av̄ia
gw‘ egômbe zi Jan: avila vovo
ntyangô mbia y‘ inlongo ny‘ A-
nyambiè yi kambiulô, nl‘ ôm‘ edu
17 e jinginla gô nyô nli ngulu. Ndô
re dèla gôr‘ ôrôwa nli ntye gô
piaganla, viaganlô nla g‘ ôrèndo
18 ôm̃ori w‘ ivanga gô jila. Ôm‘
edu ô tômb‘ ôñwant‘ wè, ayômb‘
ôñwènlè, e nanla nla winganli:
nl‘ ayè ô jômbè ô rômbiô avila
gôr‘ ônlôm̃e, e nanla nla winganli.

19 Avegag' enlam̃i z' ôma, nl' awo-
ragiè nkèmbo y' angola nla yi sè-
rik, ko yè nya pôlô ntyug' wedu.
20 Nl' elèngè z' ôma, in' inyè nle
Lazarus, alimbinliô gw' evungu
21 zè, ralie nl' inkanli, av̂elagi gô
jôrizô nli nkizi y' avôswagi gô
tavuru y' enlam̃i; nl' av̂ienl'
22 imbwa anler' ilôsô yè. Arwenl',
inlè, elèngè, z' ayuwi, arwanlô
nl' ienjèl gô ntônlô yi Abraham:
nl' ayuwi k' enlam̃i, avènliô.
23 Nl' arômbinliè ntyo mè gw' ilô-
mbô, ayè gw' azyingô, ayènle
Abraham dav̂adav̂ie, nli Lazarus
24 gô ntônlô yè. Nl' arôngiè awu-
lia, inlè, Rera Abraham, yenla
miè ekèv̂a, ko tôm̃e Lazarus inlè
e ga luv̂ie ntyai y' ôm̃ènlô wè
gw' anlingô avonliza miè ônlèm̃è
wam'; konde mi jenl' azyingô g'
25 ôgônli winlo. Ndô Abraham awu-
li, inlè, Ôñwam̃i, yônginlia inlè ô
vegagi nli yom' iyo v̂ia gw' em̃è-
nlo zo, nli Lazarus kè ya v̂è: ndô
vènlo e jenlage mbia, ndô awè ô
26 jenlizagô azyingô. Nla viaganlô
nl' isaôn yinlo yôdu, ntyo 'zwè
ntyo 'nlwè re dwanlizô pe mbôra
y' ôrong' ômpôlô, yenlo waô w'
ato piaganla avila vènlo agènda
gôre 'nlwè w' ayolie, nlo joli ôma
noganla avila vovo av̂ia gôre
27 'zwè. Nl' awuliè, inlè, Sambô
kokolo, rera, rôm̃è gô nagô ya rer'
28 iyam': konde mi are nl' awo-
ngwè atanli; ko yè mieza waô,
wi vende bia gô mbôra y' azyingô
29 yinlo. Ndô Abraham awuli, 'nlè,
Wi re nli Môsès nl' ivogisi; wi ga
30 yoginlô waô. Nl' awuliè, inlè,
Nyawè, rera Abraham: ndô jog'
ôm' akènda gôre waô avila gw'
31 ijuwa, wi be kalwa. Nl' awuli-
nliè yè, inlè, Jogo w' ayoginlô
Môsès nl' ivogisi, gambènl' ôm'
ayolie pange waô jivira, vang'
atôngwa avila gw' ijuwa.

17 Awulinliè inlèngi yè inlè,
Ayolie dwanl' inlè ya yi kweza
y' avie: ndô azyile gôr' ôma mè
2 ô baga yô! Ko dwanle mbia gôr'
ôma mè gô diriô g' ômpele wè idô
ivôlô nyi kilinla, ko yè falô gô
ntyuv̂a, viaganlô nla gô kwez'
3 ôm̃ori gôr' awangô winlo. Vanda-
minlanl' ikuw' iyanli: jog' ôñwo-
ngi yo ajanj' ibe, revunlè; nla j'
4 anlige nkôndi, nyezè. Nla j' aja-
njinlo mbe nyongo ôrogènlô v'
ôwenja, avo fwiza gôre wè nyo-
ngo ôrogènlô, awulia, 'nlè, Mi
anligi nkôndi, nyezè.
5 Nl' awuli rôm̃i awulinliè Rerè,
6 inlè, Gunda 'zwè ibekelia. Nl'
awuli Rerè, inlè, Ja nlw' adwanla
nl' ibekelia g' intyo nyi mutard,
anlw' ato bulinli' erere zinlo, inlè,
Rôdunlô, ko bènlô gô ntyuv̂a; ko
7 zô joginlô 'nlwè. Ndô mande
gôre 'nlwè, ô re nli nyôngô e tu-
mbage ntye ge e penjavenj' adom-
mbè, ô be bulinliè gw' abiè avila
gô ntyaga, inlè, Yôgô pele, ko
8 dwanla tu gw' inya? Arang'
inlè e be bulinliè, inlè, Gekiz'
inya si be nyô miè, ko diri' ônla-
mb' iwo g' ôna, avenginla mie,
kaô mi anya nli jonga; nl' aviia
9 vovo ô be nya nli jonga? E bu-
linlie nyôngô mè, inlè, Akev̂a,
konde alend' isaôn y' azômbiô?
10 Yenlo kè 'nlwè, gô be duô anlw'
adend' isaôn yôdu yi re sômbiô
pa gôre 'nlwè wulianl', inlè, Azw'
ar' inyôngô s' isyolo fo; azw' are
denda pa nt' avegag' evilô zazyô
gô denda.
11 Nl' arwenli gw' agèndagi waô
gô Jerusalèm inlè, aviaganli gô
garegare ntyo Samaria nli Galile.
12 Nla gw' ayinginliè gô nkala mori,
alatanli nla yè igôm̃i ny' anlaga
w' avegagi nli golanli, w' aguma-
13 nli dav̂adav̂iè: nl' arômbinli waô
amôi maô, awulia, 'nlè, Jisu,

14 Rera, vôginla 'zwè. Gw' ayenliè
waô, awulinli waô, inlè, Gè tumi-
nlienl' iminisè ikuw' iyanli. Nl'
arwenl' inlè, gw' agèndagi waô,
15 w' ayingiô. Nl' ômori gôre waô,
gw' ayenliè, inlè atôlizô, awinyi,
nsuminliag' Anyambiè nl' inyô'
16 ivôlô, avôswa g' ôzyô wè gw'
agôlô mi Jisu, avè akeva: avega-
17 gi ôñwo Samaria. Nl' awuli Jisu,
inlè, Pa tôlizô igômi? ndô ènlô-
18 gômi wi re gwi? Pa dèngô wi
fwinya gô suminli' Anyambiè,
19 kaô winlo w' inlongo imori? Nl'
awulinliè yè inlè, Nlongwa, ko
kèndaga: ibekeli' so si re 'wè su-
nginla pa.
20 Nla gw' avambiô yè nl' Ifarisi,
egômbe zi be bi' inlongo ny'
Anyambiè, ayiviri waô, inlè,
Inlongo ny' Anyambiè nyi b*ia*
21 nli mpônlagô. W' aw*u*lia kè,
'nlè, Vônla vènlo, ge vovo, konde
vônla, inlongo ny' Anyambiè nyi
22 re gô gare yanli. Nl' awulinliè
inlèngi, inlè, Intyugu si be bia, si
be belô 'nlwè gô jenle mori y'
intyugu s' Ôñwa w' ôma, ko
23 'nlw' ayenla yô. Wi be bulinlia
'nlwè, inlè, Vônla vènlo, vônla
vovo, agèndanli, ge songa waô.
24 Konde ga nt' ar' inonyingwè-
mbôlô, gô kèminl' ôwenja gô
nkôva mori y' ôrôwa, wi bamba
kwanga gô ntyai mori y' ôrôwa;
yenlo kè be dwanl' Ôñwa w' ôma
25 gô ntyugu yè. Ndô e ga lônge
sindinl' isaôn imienge kè bikô nle
26 mongi w' ivômа nyinlo. Nla ga
nt' arwenli gw' intyugu si Nôa,
nlonlo be twa kè gw' intyugu s'
27 Ôñwa w' ôma. W' anyagagi, w'
ayongagi, w' ayômbagi, w' ayô-
mbizagô, agènda gô ntyugu y'
ayinginli Nôa g' ôwatanga, ko
ijambunlia s' anlingô bia, ayiliza
28 waôdu. Yenlo kè nt' arwenli
gw' intyugu si Lot; w' anyagagi,
w' ayongagi, w' anlivagi, w'
agôlagi, w' avènlagi, w' anlô-
29 gagi. Ndô ntyugu y' alubwi
Lot avila gô Sodom y' anlogi
ôgônli nli sulfèr avila g' ôrô-
30 wa, ayiliza waôdu. Be dwanla
k' egolanli mèmô gô ntyugu yi
31 be bôwunliô Ôñwa w' ôma. Gô
ntyugu mè, ayè ô be duô g' ôñwa-
njañwanja, nl' igumb' inyè gô
nagô, e ga rig' azuminlie gô bonga
nyô: nla yè ô re gô ntyaga, e ga
32 rig' awinya gô nag' wè. Yôngi-
33 nlianl' ôñwantô wi Lot. Ôm'
edu ô be buta gô sunginl' emènlo
zè e be periza zô: ndô ayè ô periz'
emènlo zè e be penjavenja zô.
34 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ôgwèra
mè anlôme avanli wi be nanla g'
ôdô mô; ômori be bongô, k' ômo-
35 ri tiganla. Antô avanli wi be
duô wi kil' imba mbôra mô: ômo-
ri be bongô, k' ômori tiganla,
36 Awinlizi waô awulinliè, 'nlè,
Gwenli Rera? Nl' awulinliè waô
inlè, Mbôra yi r' ebende, vovo be
dwanla k' inkungu datanla pa
ta.

18 Nl' agôvinliè waô nkôgô inlè,
anlaga wi ga gambinlage egô-
2 mbe zôdu, ko w' ayasa; awulia,
inlè, Avegagi gô nkala ôyèkèli, ô
ti' Anyambiè du, ge bimbi' anla-
3 ga. Nl' avegagi gô nkala mè
ôñwantô wi tigô, ô viagagi gôre
yè awulia, inlè, Renliza miè ôzo-
4 zo nl' ôlôvalôvi wam'. Ndô e
j*i*vira v' ôñwolingô: avila vovo
awuli g' ôrèm' iwè, inlè, Vanga
mi pa ti' Anyambiè ge bimbi'
5 anlaga; ndô konde ôñwant' wi-
nlo e syokolia miè, m' be tenliz'
ôzozo wè, e vende jasiza miè nl'
6 ibiaviagi sè. Nl' awuli Rerè,
inlè, Yogonli nt' akamb' ôyèkèli
7 ômbe. Anyambiè aganle mongi
wi re yè pinja pa, wi tônga gôre
yè ômanda nl' ôgwèra? e be dwa-

8 nl' ôlingô gô nungunla waô? Mi
bulinlia 'nlwè, inlè, E be kanla
waô nèganèga. Ndô gô be bi'
Ôñwa w' ôma' e be dèng' ibeke-
lia mè gô ntye?
9 Nl' agôviè kè nkôgô yinlo g'
ôñwanja w' awèwo w' avekeliag'
ikuw' iyaô, inlè wi r' aV̄ia, ko
10 waô pèdi' aññori, inlè: Anlag'
aV̄anli w' avandi gô nagô y'
Anyambiè gô kambinla; ôññori
11 Farisi, nl' ôññori publikan. Fa-
risi agumanli agambinla g' ôku-
w' wèmè, inlè, Mi po akeV̄a,
Anyambiè, inlè mi azye g' anlag'
aññori, mongi wi pita, arègo, vô-
vevôve, ge vanganle ga publikan
12 yinlo. Mi peng' esyônge nyongo
mbanli gô syonlô; mi p' eññori
avila gw' igôññi gô ya yôdu yi
13 dèngô miè. Ndô publikan agu-
manli daV̄adaV̄ie, e jivire tômbi-
nla vanganl' antyo mè g' ôrôwa,
ndô awôli ntônlô yè, awulia, 'nlè,
Anyambiè, vôginla miè ômo mbe.
14 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Winlo
agèndi gô nag' wè nyezô pa nl'
aranga mèwonlo: konde ôm' edu
ô pendi' ôkuw' wè e be syônliô;
ndô ayè ô syônli' ôkuw' wè e be
pendiô.
15 Nl' aV̄agi waô kè gôre yè keikei
yaô, inlè e ga wate yô: ndô gw'
ayenl' inlèngi ayenle ndaga, w'
16 azèmbi waô. Ndô Jisu aweli waô
gôre yè, awulinlia waô, inlè, Yivi-
ranli yawanla bia gôre miè, ko
aleganli waô: konde inlongo ny'
Anyambiè nyô nl' ônlongo wi-
17 nlo. Giligili mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Ôm' edu ô re e pa bong'
inlongo ny' Anyambiè g' ôñwo
rumbe, ayinginle du gô nyô.
18 Nl' aV̄ambiô yè nl' enlaññ' eñño-
ri, inlè, Ônlènj' ômbia, mi ga
lend' ande gô jig' eññènlô z' egô-
19 mbe zôdu? Nl' awulinliô yè nle
Jisu, inlè, Ô fwelia miè ômbia sè?
zyel' ômo 'mbia, kaô ôññori, inlè
20 Anyambiè. Ô vôrô ampanga,
inlè, Ananla nla winganli, Ayô-
nla, Ayufa, Avèrinl' ôganganlô
wo, Lube rer' iyo nli ngi yo.
21 Awuliè, inlè, Agamba minlo mô-
du, mi are mô penjavenja pa avi-
22 la gw' erumbe zam'. Gw' ayogiô
Jisu yenlo, awulinliè, 'nlè, Ôsaôn
ôññori wi re 'wè pènla pa: gôle ya
yôdu yi re nla 'wè, agera yô gôr'
ikuge, gambènlè ô be dwanla nl'
igumba g' ôrôwa: ko bia, azônga
23 miè. Ndô gw' ayogiô yè agamba
minlo, agôtiô nl' ekèV̄' evôlô; ko-
nde avegagi nl' igumb' inyenge.
24 Gw' ayenli Jisu yenlo awuli, 'nlè,
Ijola nde gôre waô wi re nl' igu-
mb' inyenge gô jinginla gw' inlo-
25 ngo ny' Anyambie! Konde gôre
shamô gô pokosa gw' igola nyi
ntômbô, re dèla viaganlô nla gôr'
enlaññi gô jinginla gw' inlongo
26 ny' ôrôwa. Nla waô w' ayogiô
w' awul', inlè, Sambô mande ko
27 sunginlo? Ndô awul', inlè, Isa-
ôn yi re y' ayoliô nl' anlaga, yô
28 ko joliô nl' Anyambiè. Nl' awu-
li Pitèr, inlè, Azw' are tiga pe
29 yom' iyazyômè, azongo. Nl'
awulinliè waô, inlè, Giligili mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Zyel' ômo re
tiga pe nag' wè, ge ôñwantô, ge
awongwè, ge izombi, ge awanla,
g' ôñwanja w' inlongo ny' Anya-
30 mbiè, ô re awonge viaganlô pôlô
gw' egômbe zinlo, nla gô ntye yi
bia eññènlo zakonlako.
31 Nl' awongiè igôññi nl' aV̄anli,
awulinlia waô inlè, Vônla, azwè
panda gô Jerusalèm, nl' isaôn yô-
du yi re tèndô nl' ivogisi yi be
32 dendinlô Ôñwa w' ôma. Konde
e be pô gw' ago m' anlongo, ko
waô pèdiè, alèngèliè, aruenliè
33 igwanla: wi be syiV̄è kè ayônlè:
nli ntyugu yintyarô e be tôngwa.
34 Ndô wi kôtiz' isaôn yinlo du; nl'

igamba mè ny' avegagi jumbunlô
pa avila gôre waô, ko w' agôtiz'
isaôn y' agambiô.
35 Nl' arwenli gw' aṽienliè pièrè
nli Jèrikô, inlè, ipoku ny' ôma
alwanli tu g' ôzamba wi mponlo
36 nègiraga. Gw' ayogiô yè anlag'
awenge wi piaganla, aṽambi, inlè,
37 Ôsaôn nde wiulo? W' awulinliè,
inlè, Jisu yi Nazarèth ayè piaga-
38 nla. Nl' arôngiè, inlè, Jisu y'
Ôñwa wi David, yenla miè ekèṽa.
39 Nl' alegiô yè nl' anlaga w' agèndi
gô bôsyô inlè, e ga lwanle do: ndô
arôngi, viaganlô pôlô, inlè, Aw'
Ôñwa wi David, yenla mi' ekèṽa.
40 Nl' agumanli Jisu gôre, azômbiè
inlè e ga ṽagô gôre yè: nla gw'
arwenliè pièrè, aṽambiè yè, inlè,
41 Ô bela miè dendinlo andè? Nl'
awuliè, inlè, Rera, mi ga yenle.
42 Nl' awulinliô yè nle Jisu, inlè,
Yenla: ibekeli' si re 'wè sunginla
43 pa. Nl' ayenliè pele, azôngè,
nzuminliag' Anyambiè: nl' anla-
ga waôdu gw' ayenli waô ndaga,
w' azuminli' Anyambiè.

19 Ayinginli Jisu aviaganlaga gô
2 Jèrikô. Nl' avegagi vovo ô-
ma, ô weliagô inle Zake; nl' ave-
gagiè ewônjô z' ipublikan, a-
3 lwanla nl' igumb' inyenge. Nl'
awutagiè gô jenla wenli nle Jisu;
ndô e jolia g' ôñwanja w' ibunla
4 s' anlaga, konde avegagi ôpe. Nl'
agèndiè nli mangô gô bôsyô, ava-
nd' erere gô jenlè: konde avegagi
5 gô piaganla gô mponlo mè. Gw'
aṽienli Jisu gô mbôra mè, avônli
gw' igônlô, nl' awulinliè yè, inlè,
Zake, zunge suminla: konde nlè-
6 nlo mi ga lwanle gô nag' wo. Nl'
azuminliè nèganèga, awongè nli
7 mbia. Gw' ayenli waô yenlo,
waôdu w' alagalagi, awulia, inlè,
Are jinginla pa gôr' ômo mbe gô
8 dwanl' ôgènd' iwè. Agumanli
Zake, awulinliè Rerè, inlè, Vônla,
Rera, erenle z' igumb' inyam' mi
pa zô gôr' ikuge; nla ja mi are bo-
nginla p' ôma ezoma nl' ipita, mi
9 fwinliza zô nyongo nlai. Awuli-
nliô yè nle Jisu, inlè, Nlènlo wi-
nlo nagô yiulo y' abienlô nl' isu-
nginla, konde ayè kè mbamba yi
10 Abraham. Konde Ônwa w' ôma
are bia pa gô buta azunginl' eza zi
re pera pa.
11 Nla gw' ayogiô waô isaôn yi-
nlo, agundi nkôgô kè, konde
avegagi pièrè nli Jerusalèm, nla
gô re 'nlè w' avikili 'nlè inlo-
ngo ny' Anyambiè nyi be bô-
12 wunlia pele. Yenlo awuli 'nlè,
Enlam̃i z' ôma agèndi gô ntye
yabô gô pô inyanga nyi penda,
13 awinya. Nl' aweliè igôm̃i ny' a-
nlag' iwè, ava waô igôm̃i ny' imi-
na, awulinlia waô, inlè, Gôlanli
14 ôkita nla sô, kaô mi abia. Ndô
anlaga wi ntye yè w' avikiè, a-
rôm̃' ivovi gô nyum̃' iyè gô bulia
'nlè, Azwè pa bel' ôma winlo gô
15 panginla 'zwè. Nl' arwenli gw'
aṽienliè, ayè pô p' ivenda, inlè,
azômb', inlè anlaga mè w' avenliô
ndè syika, wi ga weliô gôre yè, ko
yè mia nt' aluô ôm' edu adèngi
16 nl' ikôla. Nl' aṽienl' ôlônga, awu-
lia, 'nlè, Rera, mini yo yi re dè-
17 nga p' igôm̃i ny' imina. Nl' awu-
linliè yè inlè, Mbiambiè, awè
nyôngô mbia: gôre 'wè dèngô pa
nl' inyanga nyi bekeliô g' ôsaôn
ôñwangô, lwanla nl' inyanga nyi
18 panginl' igôm̃i ny' inkala. Nl'
aṽienli waṽanli awulia, 'nlè, Rera,
mini yo yi re dènga pe ntyanli.
19 Nl' awulinliè yè kè, 'nlè, Lwanl'
awè kè nl' inyanga nyi panginle
20 nkala ntyanli. Nl' aṽienl' ôm̃ori,
awulia, 'nlè, Rera, vônla, min'
iyo ye yinlo, y' avenjaṽenjô miè
21 kôrô pa nli tôlô: konde mi arie-
nlio, konde awè nl' ôm' ôyoli: ô
tômbinl' eza zi re ô dimbinla, are-

22 nla eza zi re ô bènla. Awulinliè
yè, inlè, Avila g' ôgwanl' iwomè
be jèkèlia miè 'wè, awè nyôngô
mbe. W' amienl' inlè miè nl'
ôm' ôyoli, ntômbinlag' eza zi re
23 mi dimbinla, ntenlag' eza zi re
mi bènla; sambô ezande zi re 'nlè
ô pa pe syik' iyam' gôre mongi wi
pengakanl' anliva, inlè gô bia
miè, ko miè bonga yô nl' ôba ta?
24 Nl' awulinliè waô w' agumanli
vovo, inlè, wonginlanliè mina,
ava yô gôre yè ô re nl' igôm̃i ny'
25 imina. Nl' awulinli waô yè, inlè,
Rera, are nl' igôm̃i ny' imina.
26 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ôm' edu
ô re dènga pa, gôre yè be pô; ndô
ayè ô re e pa dènga, e be bonginlô
27 vanganl' eza zi re nla yè. Ndô
ilôṽalôṽi yam' mèyo yi re wi pa
bela miè panginla waô, vaganli
waô gunlu, ko jônlanli waô g' ô-
28 zyô wam'. Gw' aluô yè akambi
yenlo, agèndi gô bôsyô, mpanda-
ga gô Jerusalèm.
29 Gw' avienliè pièrè nli Bèthpaj
nli Bèthani gô nômba yi fweliô,
inlè Ioliv, arwenl' inlè, arôm̃'
aṽanli gôr' inlèngi yè, awulia,
30 inlè, Gèndanli gô nkala yi re swa-
swo nla 'nlwè; gôgô gô be jingi-
nla 'nlwè, anlwè be jenl' ôñwo
buru diriô pa, wi re wi pa pandô
nl' ôma nli mori: vurunlanli, ko
31 baganli wô. Nla jog' ôm' aba-
mbia 'nlwè, inlè, Ezande zi puru-
nla 'nlwè wô? ko bulinlianli yè,
32 inlè, Rerè are nla wô isyolo. Nl'
agèndi waô w' arôm̃iô, alènga nt'
33 awulinliô waô nle yè. Nla gw'
avurunlagi waô ôñwo buru, ômo
nivi wô awulinli waô, inlè, Eza-
nde zi purunla 'nlwè ôñwo buru?
34 Awuli waô, inlè, Rerè are nla wô
35 isyolo. Nl' aṽagi waô wô gôre
Jisu: nl' arali waô ingoi saô g'
ôñwo buru, avandizi Jisu gô wô.
36 Nla gw' agèndagiè, w' ayanli'
37 ingoi saô gô mponlo. Gw' aṽie-
nliè pièrè, agè suminle nômba y'
Ioliv, nkumba y' inlèngi yè yôdu
y' avakili gô jenle mbia azuminli'
Anyambiè nl' inyô' ivôlô g' ô-
ñwanja w' ijanja si ngulu s' aluô
38 s' ajenlô waô; awulia, inlè, Ôza-
vinlô gôr' ôga ô bia gw' ina nya
Rerè: amènjè g' ôrôwa, nl' ive-
39 nda gw' igônlô mè. Nl' awèwo w'
Ifarisi gô nkondo w' awulinli Jisu,
40 inlè, Ônlènji, leg' inlèngi yo. Nl'
awinliziè, awulia, 'nlè, Mi buli-
nlia 'nlwè, inlè, ja winlo w' a-
dwanla do, adô mi be tônga.
41 Gw' aṽienliè pièrè ayenle nkala,
42 alenlinli yô, inlè, Awè, toto w'
amienli gô ntyugu yinlo isaôn yi
pang' am̃ènjè mo! ndô vènlo yi re
43 jumbunlô pa gw' antyo mo. Ko-
nde intyugu si be bia gôre 'wè, si
be kômbinl' ilôṽalôṽi yo agômbi-
nlo nl' ôgômba vingôvingô, anu-
44 nja g' ôzamb' iedu, ayilizo kwa-
nga gô ntye, nl' awanl' iwo nla
'wè; wi be *tiga* gôre 'wè idô gw'
idô; konde ô mia du gw' aṽienl'
Anyambiè gô balo.
45 Nl' ayinginliè gô nagô y' Anya-
mbiè, avakilia gô kogunlia waô
46 w' agôlagi agôlô, awulinlia waô,
inlè, Re tèndô pa, inlè, Nag' wa-
m' yi be dwanle nagô y' ikambi-
nla: ndô anlw' are yô panga pa
ôbulungu w' ife.
47 Nl' anlènjagiè ntyug' wedu gô
nagô y' Anyambiè. Ndô iminis'
impôlô nl' irèndisi nli nlam̃i y'
48 anlaga w' awutagi gô jônlè: ndô
wi dènge ndaga yi re waô ko de-
nda; konde anlaga waôdu w' azô-
ngagiè gô pôganliô.

20 Ntyugu mori gw' avegagiè e
nènj' anlaga gô nagô y' Anya-
mbiè agambinlage ntyangô mbia,
arwenl' inlè, iminis' impôlô nl'
irèndisi nl' anlero w' aṽienli gôre
2 yè. Nl' agambi waô, awulinliè,

inlè, Wulinlia 'zwè ô dendag' isa-
ôn yinlo nl' inyang' ande? ge ayè
ô venlio inyanga nyinlo mande?
3 Awinliziè, awulinlia waô, inlè,
Miè kè m' be bambia 'nlwè igamb'
4 iñori; ko bulinlianli miè: Iba-
ptaiza si Jan, s' avili g' ôrôwa, mbè
5 gôr' anlaga? Nl' agambanli waô
awulia, 'nlè, Ja zw' abulia, 'nlè,
Avila g' ôrôwa; e be bulia, 'nlè,
6 Anlwè pa bekeliè sè? Ndô ja zw'
abulia, 'nlè, Avila gôr' anlaga;
anlaga waôdu wi be punga 'zwè
adô: konde wi bekelia 'nlè Jan
7 ayè nl' ôvogisi. Awinlizi waô,
inlè, Azwè pa mia nkôv̄a y' avili
8 sô. Nl' awulinliô waô nle Jisu,
inlè, Miè kè mi awulinliè 'nlwè
nl' inyang' ande nyi denda miè
isaôn yinlo.
9 Nl' avakiliè kôvinla waô nkôgô
yinlo, inlè, Ôma avènli ntyaga y'
igoli, ariga yô gôr' anlaga gô pe-
njavenjô agènda gô ntye nyènlè
10 ôling' ôla. Gw' egômbe z' ilônda
arôñi nyôngô gôr' anlaga mè,
inlè wi ga vè mbei y' ilônda yi
ntyaga: ndô w' awôliè, awinlizè
11 ôrevô. Nl' avo tôñiè nyôngô
nyènlè; nl' awôli waô yè kè, alè-
12 ngèliè, awinlizè ôrevô. Nl' avo
tôñiè yintyarô; nl' awonji waô
13 yè vôra, arômbè gô ntyaga. Awu-
li ônlivi wi ntyaga, inlè, M' be
denda sè? M' be tôñ' ôñwanl'
iam' wi tondô miè' vendetwa wi
14 be bongè. Ndô gw' ayenli mongi
wi penjavenje ntyaga ayenlè, w'
awulianl' inlè, Winlo nl' ôyigisi:
azwè ga yônlenliè, ko ijiga dwanl'
15 isazyô. Nl' arômbi waô yè avila
gô ntyaga, ayônlè. Sambô ônlivi
wi ntyaga e be dendinl' anlaga
16 wè sè? E be bia ayilize mongi
mè, ave ntyaga gôr' añori. Gw'
ayogiô waô w' awul', inlè, Alwa-
17 nlize yenlo. Ndô avônli waô bè,
awulia, 'nlè, Zinlo ande sambô zi
re tèndô pa, inlè, Idô ny' av̄ikiô nl'
inlôgisi, ny' atwenl' ewônjô zi
18 ntulungu? Ôm' edu ô pôswa gw'
idô nyinlo e be jarua simbei; ndô
ôm' edu ô be pôsyunliô nle nyô
nyi be nyigè ga ntyèngè.
19 Irèndisi nl' iminis' impôlô w'
awutagi gô kôtè igwèra mè; ndô
w' arienl' anlaga: konde w' agô-
tiz' 'nlè agôvi nkôgô mèyo gô
20 sira waô. Nl' avèmbagi waô yè,
arôñ' anlaga gô syotè, w' avondi-
ag' inlè waô anlag' av̄ia, mbelaga
gô kôt' agamb' imè, avè gô ngulu
21 nl' inyanga nyi guvernèr. Nl'
av̄ambi waô yè, inlè, Ônlènji,
azw' avôrô inlè ô kamba anlènja
kè nt' are kwèkwè, ô bonga k'
ôma wantuntu, ndô ô nènjè mpo-
22 nlo y' Anyambiè rèti. Re kwè-
kwè gôre 'zwè gô pe mpagô gôre
23 Sezar, ge gô dw' ava? Ndô Jisu
amienli avônlô maô, awulinlia
24 waô, inlè, Revanli miè fura.
Yi re nl' ôzyô wamande, nl' irè-
ndo yamande? Awuli waô, inlè,
25 Yi Sezar. Awulinliè waô, inlè,
Sambô vanli Sezar ya yi Sezar,
nl' Anyambiè kè ya y' Anyambiè.
26 Yenlo wi jolie kôt' igamba mè
gw' azyô m' anlaga: nl' añami
waô njiviri yè, alwanla do.
27 Nl' av̄ienli gôre yè awèwo w'
Isadusi, waô wi bulia, 'nlè, Zyel'
itôngwa; nl' av̄ambi waô yè nda-
28 ga, awulia, 'nlè, Ônlènji, Môsès
arèndinli 'zwè, inlè, Ja ôñwo-
ngwè w' ôma ajuwa, arig' ôñwa-
ntô awanla fo, ôñwongiè e ga
wong' ôñwantô mè, ayanliz' awa-
29 nla gôr' ôñwongiè. Avegagi
awongwè ôrogènlô: nl' ayômbi
ôlônga ayômb' ôñwantô, ayuwa
30 awanla fo. Yenlo kè wav̄anli nla
31 wararô w' awongiè. Egolanli
mèmô kè waô ôrogènlô w' awo-
32 ngiè, ayuwa awanla fo. Avila
33 vovo ayuwi ôñwantô kè. Sambô

gw' itôngunliô e be dwanl' ôñwa-
ñtô wa mande? Konde waô ôro-
34 gènlô w' ayômbiè. Nl' awulinliô
waô nle Jisu, inlè, Awa wi ntye
yinlo wi jômba ayômbizagô.
35 Ndô waô wi jenlô nl' inyanga nyi
dènge ntye mè, nl' itôngunliô
avila gw' ijuwa, w' ayômbe, ge
36 jômbizô: konde waô w' ayolie fo
juwe nyènlè: konde wi re ga
ienjèl; waô kè awanla w' Anya-
mbiè, nl' awaula w' itôngunliô.
37 Ndô gô mbôra yi kamba g' ôñwa-
nja wi ñônjô, vanganle Môsès e
takilia inlè, mongi wi re juwa pa
wi tôngunliô, gô fweliè Rerè, inlè,
Anyambiè yi Abraham, Anya-
mbiè y' Izak nl' Anyambiè yi Ja-
38 kob. Ayè arang' Anyambiè yi
bende, ndô y' anlaga wi re bo:
konde waôdu wi dwanla g' ôñwa-
39 nj' iwè. Nl' awinliz' awèwo w'
irèndisi, inlè, Ônlènji ô re bulia
40 pa mbiambiè. Konde w' arienli
gô fo bambiè agamb' añènlè.
41 Nl' awulinliè waô, inlè, Wi bulia,
'nlè, Krais ayè nl' ôñwa wi Da-
42 vid sè? Konde David ayèmè gw'
ezangô z' ijembô e bulia, 'nlè,
Rerè awulinli Rer' iyam', inlè,
Lwa tu g' ôgô wam' ônlômiè,
43 kaô mi apang' ilôṽalôṽi yo iyari-
44 nlô ny' agôlô mo. Sambô David
e fweliè, inlè, Rera, ayè ôñwanl'
iyè sè?
45 Nl' awulinliè inlèngi yè gw'
46 arôi m' anlaga waôdu, inlè, Geli-
mani gôr' irèndisi, wi tônde ka-
nganla nl' irôgôsamba, nla gô sa-
vinlô gw' agôlinlô, nla gô dwanla
gô pwi yi nlañi gw' inagô si syo-
47 nlô, nla gw' intyagô; waô wi ny'
inagô s' antô wi tigô, agambinl'
ikambinl' ida mpandiaga: winlo
wi be pô ôgara viaganlô.

21 Nl' avônliè, ayenle nlañi y'
anlaga wi fele syika gw' egara
z' anliva gô nagô y' Anyambiè.
2 Nl' ayenliè ôkuge w' ôñwantô wi
tigô e fele vovo vinte mbanli.
3 Nl' awuliè, inlè Giligili mi buli-
nlia 'nlwè, inlè, Ôkuge w' ôñwa-
ntô winlo are fela pa viaganlô nla
4 waôdu: konde winlo waôdu w'
awelagi gw' egara avila gw' ibu-
nl' isaô: ndô ayè avila gw'
ikug' isè aweli vanganle ntôlinlô
yè yôdu.
5 Nla gw' agambagi awèwo g'
ôñwanja wi nagô y' Anyambiè,
nt' amèpiziô yô nl' adô ambia nli
ya y' aveuliô nl' anlaga, Jisu
6 awul', inlè, G' ôñwanja w' isaôn
yinlo yi jenlô 'nlwè, vônla, intyu-
gu si be bia, si re be tiganla vènlo
idô gw' idô nyi re ny' avôsyunliô.
7 Nl' aṽambiô yè nle waô, inlè,
Ônlènji, isaôn yinlo sambô yi be
dwanl' egômbe zi? nl' ezande zi
be dwanl' elingiliô inlè isaôn yi-
8 nlo y' atwenli gô bia? Nl' awu-
liè, inlè, Gelimanli anlwè vende
temizô: konde awenge wi be bia
gw' in' inyam', awulia, 'nlè, Miè
nle yè; nla, inlè, Egômbe z'
9 atwenli: azônganli waô. Nla gô
be jogo 'nlwè g' ôñwanja w' ago-
vi nli dungu, arianli: konde r'
isyolo inlè isaôn yinlo yi ga lônge
dwanle; ndô ntyai yi pa bia pele.
10 Vovo awulinliè waô, inlè Inlongo
nyi be kumanla gô nwa nl' inlo-
11 ngo, nl' ivenda nl' ivenda. Be
dwanla kè isyugazyuga si ntye
sipôlô, nla gw' imbora sinyèwo
njanla mpôlô nli vunga; be dwa-
nla k' isaôn yi tiô nli lemba vôlô
12 avila g' ôrôwa. Ndô isaôn yinlo
yôdu viagaga ro, wi be kôta
'nlwè, agombiza 'nlwè; wi be pa
'nlwè gô jèkèliô gw' inagô saô si
syonlo, awela 'nlwè gô ntyogo,
agèndia 'nlwè gw' azyô m' aga
nl' iguvernèr g' ôñwanja w' in'
13 inyam'. Be twa yenlo gôre 'nlwè
14 atakwè gôre waô. Genjanli sa-

mbô gw' irèm̃' iyanli inlè, anlw'
alónge pikilia egômbe viagaga
15 ro nte be fwinliza 'nlwè: konde
m' be pa 'nlwè ôgwanla nl'
imia, si re ilôv̄alôv̄i yanli yôdu
y' ayoliè keve sô, ge dèng' iga-
16 mba nyi fwinliza. Ndô anlwè be
kôtizagô nl' izombe yanli nl'
awongwè, nla waô wi re nla
'nlwè sijanlô, nl' indegô sanli;
nl' awèwo gôre 'nlwè wi be jônli-
17 zô nle waô. Anlwè be numbô kè
nl' anlaga waôdu g' ôñwanja w'
18 in' inyam'. Ndô ôrwe w' avere
19 avila gô wônjô yanli. Nl' isindi-
nl' isanli be tôliza 'nlwè mènlo
20 yanli. Ndô gô be jenla 'nlwè Je-
rusalèm kômbinlô pa nl' imbèli
s' isozyè, vovo mianl' inlè ijiliza
21 sa yô s' atwenli pièrè. Egômbe
mè waô wi re gô Judia wi ga wa-
nge gw' inômba; nla waô wi re
gô Jerusalèm wi ga lubwe vovo;
nla waô wi re gô ntye vingôvingô
22 w' ayinginle gôgô. Konde sinlo
nl' intyugu si ngoko, inlè isaôn
yôdu yi re tèndô pa yi ga rwe.
23 Azyile gôre waô wi re nl' amem̃e
nla waô wi jonj' awanla gw'
intyugu mèsonlo! konde be dwa-
nl' azyingô ampôlô gô ntye, nl'
24 egunlu gôr' anlaga winlo. Wi be
jônlô nl' ôkwara, arwanlizô si-
mbwedi gw' anlongo môdu: nli
Jerusalèm yi be jarô nl' anlongo,
kaô gômbe y' anlongo y' akeka.
25 Be dwanle lemba gô nkômbe nla
g' ôgwèli nla gw' igègènli; nla gô
ntye ijela s' anlongo, anlaga w'
amie nt' are waô gô denda, mbe-
nli mbendaga nli keva mbôlaga;
26 anlaga wi be kwa sike nl' itia, nl'
ipônl' isaôn mèyo y' atwenli gô
bia gô ntye: konde ingulu s' ôrôwa
27 si be syugiazyugiô. Nla vovo be
jenla waô Ôñwa w' ôma e bia gw'
evindi nli ngulu nl' ivend' ivôlô.
28 Ndô gô pakili' isaôn yinlo gô
twa, nlongwanli, ko tômbinlanli
wônjô yanli; konde ôlandunlô
wanli w' atwenli pièrè.
29 Nl' agôvinliè waô nkôgô, inle,
Vônlanli erere z' ifig, nli rere yô-
30 du. Gô punjinla yô, anlwè jenla
amia kè anlumè inlè ntyanja y'
31 atwenli pièrè. Yenlo kè 'nlwè,
gô jenla 'nlwè isaôn yinlo yi twa,
mianl' inlè inlongo ny' Anya-
32 mbiè ny' atwe pièrè. Giligili mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Ivôm̃a nyi-
nlo ny' aviaganle, kaô isaôn yi-
33 nlo yôdu y' atwa. Ôrôwa nli
ntye yô be piaganla: ndô agamb'
imam' m' aviaganle du.
34 Ndô v̄andaminlanli gw' ikuw'
iyanli, irèm̃' iyanli yi vende dirizô
nl' ôgasyô w' inya, nl' ibongô s'
alugu, nl' inaka s' em̃ènlo zinlo,
ko ntyugu mèyonlo dumba 'nlwè
35 ndumbaga. Konde yi be bia ga
môndô gôre waôdu wi dwanla gô
36 ntye yinlo yôdu. Ndô v̄èmbaga-
nli egômbe zôdu, ko kambinlanli,
ko 'nlwè jolie pera avila gw' isa-
ôn yinlo yôdu yi be twa, aguma-
nla g' ôzyô w' Ôñwa w' ôma.
37 Nli ntyugu edu avegagi nènjaga
gô nagô y' Anyambiè; nl' ôgwèr'
iedu alubwi gô nkala, agè dwanla
gô nômba yi fweliô, 'nlè, y' Ioliv.
38 Nl' av̄iagag' anlaga ibanga sôdu
gôre yè gô nagô y' Anyambiè, gô
pôganliô yè.

22 Nli ntyagô yi mpèmba yi re
lèvèn fo yi fweliô, inlè, Ônloga-
2 nlô, y' arwenli pièrè. Nl' awu-
tag' iminisè impôlô nl' irèndisi
awuta nt' are waô ko jônlè; ko-
3 nde w' arienl' anlaga. Nl' ayi-
nginli Satan gôre Judas ô welia-
gô, inlè, Iskariot, ô vegag' ôm̃ori
4 gôr' igôm̃i nl' av̄anli. Nl' agè-
ndiè, agamba nl' iminis' impôlô
nl' ikaptèn, nt' are yè ko kôtizè
5 gw' ago maô. Ayenli waô mbia,
6 avanganla nla yè gô pè syika. Nl'

ayiviriè, awutag' egômb' eṽia gô
kôtizè gôre waô gô re dw*a*nl' a-
nlaga nla yè.
7 Aṽienli ntyugu yi mpèmba yi re
lèvèn fo, yi re ôñwidombè w'
8 ônloganlô wi ga yônlô. Nl' arô-
m̃iè Pitèr nli Jan, awulia, inlè,
Gèndanli, ko kekizanli 'zwè ntya-
9 gô y' ônloganlô, ko 'zwè nya. A-
wulinliô yè nle waô, inlè, Ô bela
10 'zwè kekiza gwi? Awulinliè waô,
inlè, Vônla, anlwè jinginla pa gô
nkala, anlwè be datanla nl' ôma e
twanle ntyuga y' anlingô; zônga-
11 nliè gô nagô yi be jinginlô ndè. Ko
bulinlianḷ' ômo nive nagô, inlè,
Ônlènji e bulia, inlè, Nontye y'
agènda yi re gwi yi be nyô miè
nl' inlèngi yam' anye ntyagô y'
12 ônloganlô? E be teva 'nlwè no-
ntye mpôlô y' igônlô kekizô pa:
13 gekizanli vovo. Nl' agèndi waô,
alènga nt' aluô yè abulinli waô:
nl' agekizi waô ntyagô y' ônlo-
ganlô.
14 Gw' azyiṽ' igwèra, alwanli tu ayè
15 nli rôm̃i. Nl' awulinliè waô, inlè,
Nl' ijôngunla mi are bela pa gô
nye ntyagô yinlo nla 'nlwè miè
16 yuwaga ro: konde mi bulinlia
'nlwè, inlè, M' be fo nya yô, kaô
gô be twa yô rèti gw' inlongo ny'
17 Anyambiè. Nl' awongiè imogi,
nl' ayè pa p' akeṽa awuli' 'nlè,
Wonganli nyinlo, ko keranli nyô:
18 konde mi bulinlia 'nlwè, inlè, a-
vila vènlo m' be fo jong' ilônda y'
ôgôli, kaô inlongo ny' Anyambiè
19 ny' abia. Nl' awongiè mpèmba,
nl' ayè pa p' akeṽa, amogunli' yô,
ava waô, awulia, 'nlè, Yinlo nl'
ôku' wam' wi re pô pa g' ôñwanj'
iwanli: lendanli yenlo gô jôngi-
20 nlia miè. Egolanli mèmô kè a-
wong' imogi inya via, awulia,
'nlè, Imogi nyinlo nle njeka nyo-
nlo gô ntyinl' iyam', yi re jirô pa
21 g' ôñwanj' iwanli. Ndô vônla,
ôgo w' ômo kôtiza miè wi re nla
22 miè gô tavuru. Konde rèti Ôñwa
w' ôma e kènda, ga nt' are kenjô
pa: ndô azyile gôr' ôma mè ô kô-
23 tizè! Avakili waô gô bambianla,
inlè, mande gôre waô be dende
ndaga yinlo.
24 Nl' avakili waô dôṽe mpaga inlè,
mande gôre waô e tangô inlè ar'
25 ômpôlô. Nl' awulinliè waô, inlè,
Aga w' anlongo wi panginla waô
nli ngulu; nla waô wi re nl' inya-
nga gôre waô wi fweliô, inlè, Iya-
26 njisi yi mbia. Ndô alwanle yenlo
gôre 'nlwè: ndô ayè ô r' ômpôlô
gôre 'nlwè, e ga lwanl' egolanli g'
ôñworumbe: nl' ayè ô re gw' e-
27 wônjô, ga yè ô janjinla. Konde
ômpôlô mande, ayè ô dwanla tu
gw' inya, ge ayè ô pènginle ta-
vuru? Arang' ayè ô dwanla tu
gw' inya? ndô mi are go garegare
28 yanli g' ômo pènginla. Anlwè
nle waô wi re dwanla pa nla
29 miè gw' idembô sam'; miè kè mi
pa 'nlwè ivenda, vanganlè nt' a-
30 venli rer' iyam' ava miè, inlè
anlwè ga nye ayonga gô tavuru
yam' gw' inlongo nyam'; ko
'nlwè dwanla tu gw' igôm̃i nyi
ka nli ka ṽanli njèkèliag' igôm̃i
ny' imbuṽe nl' imbuṽe mbanli si
31 Israèl. Nl' awuliè, inlè, Simon,
Simon, vônla, Satan aṽeli 'wè, gô
32 sago g' ôresi. Ndô mi are ka-
mbinla pa g' ôñwanj' iwo, inlè
ḷbekeli' so s' amanla: nla gô be fo
33 kalwo, yoliz' awarer' iyô. Nl'
awulinliô yè nle Pitèr, inlè, Rera,
mi are keka pa gô kènda nla 'wè
34 gô ntyôgô nla gw' ijuwa. Nl'
awuliè, inlè, Pitèr, mi bulinlio,
inlè, Njogonli yi be kóga nlènlo,
kaô w' adanda nyongo ntyarô
inlè ô miè miè.
35 Nl' awulinliè waô, inlè, Gw'
arôm̃i miè 'nlwè syika fo, puka fo,
nl' intyôzyô satanga fo, anlw'

azilinlô nl' ezoma? Awuli waô,
36 inlè, Zyele. Nl' awulinliè waô,
inlè, Ndô vènlo, ayè ô re nli syi-
ka, e ga wonge yô, nl' egolanli
mèmô kè puka: nla yè ô re azye
nl' ôkwara e ga gôl' ônori nli
37 ngoi yè. Konde mi bulinlia
'nlwè, inlè, Ga lendô gôre miè nt'
are tèndô pa, inlè, Nl' arangiô yè
nl' ivavisi: konde isaôn g' ônwa-
38 nj' iwam' yi re nli ntyai. Awuli
waô, inlè, Rera, vônla, vènlo, r'
ikwar' imbanli. Nl' awulinliè
waô, inlè, Yi re kwèkwè.
39 Nl' agogwè, agènda, nt' avegagi
ntyali yè, gô nômba y' Ioliv:
nl' azôngiô yè kè nl' inlèngi yè.
40 Nla gw' arwenliè gô mbôra, awu-
linli waô, inlè, Gambinlanl' inlè
41 anlw' agwenla gw' isyoriô. Nl'
azanjanliè nla waô vo ntyanjô yi
r' ôma ko pung' idô: alôv' akoto-
42 lo agambinla, awulia, 'nlè, Rera,
ja w' ajivira, rômbinla miè imogi
nyinlo: ndô arange ntondinli
43 yam', ndô iyo, ga lendô. Nl'
awôwunli enjèl gôre yè avila g'
44 ôrôwa, ayolizè. Nl' agambinliè
nli ngulu viaganlô; konde avega-
gi nl' anandi ampôlô: nl' erwôgôr'
izè z' arwenli egolanli g' adodo
ampôlô mi ntyinla mpôswaga gô
45 ntye. Gw' agumanliè avila gw'
ikambinla, avienli, aluunlô waô
wi nanl' antyovinlo g' ônwanja
46 w' ekèva, awulinlia waô, inlè,
Anlwè nanl' antyovinlo sè? ylo-
ngwanli ko kambinlanli, anlwè
vende kwenla gw' isyoriô.
47 Gw' agambagiè, vônla, anlag'
awenge wi bia, nl' ayè ô weliagô
inlè Judas, ônori gôr' igôni nl'
avanli, e kènda gô bôsyô yaô; nl'
azyusyè pièrè gôre Jisu gô sombè.
48 Ndô Jisu awulinliè, 'nlè, Judas,
ô kond' Ônwa w' ôma nl' isomba?
49 Gw' ayenli waô w' avegagi vingô-
vingô gôre yè ayenla nte be twa,
w' awul', inlè, Rera, azwè ga gwère
50 nl' ôkwara? Nl' ônori gôre waô
agwèri nyôngô yi minisè mpôlô,
arenl' ôrôi wè ônlônie nkwi.
51 Ndô Jisu agambi awulia, 'nlè,
Rigarenli vovo: nl' awatiè ôrôi
52 wè, ayingè. Nl' awulinli Jisu
awulinli' iminis' impôlô, nl' iva-
nginli yi nagô y' Anyambiè, nl'
anlero, w' avegagi bia pa gô kôtè,
inlè Anlw' are bia pa nl' ikwara
nli viso egolanli ga gô kôt' ôgwè-
53 risi? Gw' avegagi miè nla 'nlwè
ntyugu edu gô nagô y' Anyambiè,
anlwè pa nyonyunl' ago manli gô
kôta miè: ndô nyinlo nl' igwèr'
54 inyanli, nli ngulu yi mpiri. Nl'
agôti waô yè, agènda nla yè, ayi-
nginliè gô nagô yi minisè mpôlô.
Ndô Pitèr azôngi davadaviè.
55 Gw' aluô waô w' abak' ebeke z'
ôgônli gw' evungu, alwaula tuge-
tu vovo, Pitèr alwanli tu gô
56 garegare yaô. Nl' ônwantô ô vè-
nginlagi nagô gw' ayenliè yè tu
g' ôzange w' ôgônli, avônliè mbi-
ambiè, awulia, 'nlè, Ônlôme wi-
57 nlo kè avegagi nla yè. Ndô ala-
ndi, awulia, 'nlè, Ônwantô, mi
58 amie yè. Ôlingô wakwè viaga-
nlô ônori ayenliè, awulia, 'nlè,
59 Awè k' ônori gôre waô. Ndô
Pitèr awuli, 'nlè, Ônlôme, zyele.
V' igwèr' inora piaganla pa
ônwènlè awuli buku, inlè, Rèti,
ônlôme winlo kè avegagi nla yè:
60 konde ayè nl' ônwo-Galile. Ndô
Pitèr awul', inlè, Ônlôme, mi
amie nte kambo. Nla gw' aga-
mbagiè, njogonli y' agogi pele.
61 Nl' awizi Rerè, avônle Pitèr. Nl'
ayônginli Pitèr igamba nya Rerè,
nt' awulinliè yè, inlè, Njogonli
gôgaga ro nlènlo, ô be danda miè
62 nyongo ntyarô. Nl' agogwi Pitèr,
63 alenla nl' ekèv' evôlô. Nl' anla-
ga w' azimbi Jisu w' azyèliagè,
64 awôlagè. Nl' alivinli waô antyo

mè, aṽambiè, inlè, Voga:˙ mande
65 abôlo? Nl‘ agambinli waô yè
isaôn imiènl‘ imiengè, ntowagè.
66 Gw‘ ayenj‘ ônwenja, ôvagô w‘
anlero w‘ anlaga w‘ alatanli, imi-
nis‘ impôlô nl‘ irèndisi ta; nl‘
agèndi waô yè g‘ ôvagô waô,
67 awulia, 'nlè, Ja 'wè nle Krais,
wulinlia 'zwè. Ndô awulinli
waô, inlè, Ja mi abulinlia 'nlwè,
68 anlwè be bekelia: nla ja mi aba-
mbia 'nlwè, anlwè be fwinliza
69 miè igamba. Ndô avila vènlo
Ôñwa w‘ ôma e be dwanla tu g‘
ôgo 'nlôm̃iè wi ngulu y‘ Anya-
70 mbiè. Nl‘ awuli waôdu, inlè,
Awè Ôñwa w‘ Anyambiè sambô?
Nl‘ awulinliè waô, inlè, Nte bulia
71 'nlwè miè nle yè. Awuli waô,
inlè, Azw‘ are nl‘ isyolo ande ny‘
iyenli viaganlô? konde azwèmè
azw‘ are jogo pa avila g‘ ôgwanl‘
iwèmè.

23 Nl‘ agumanli waôdu, agèndiè
2 gôre Pilat. Nl‘ avakili waô
gô sozizè, awulia, 'nlè, Azw‘ alè-
ng‘ ôma winlo e syokoli‘ inlongo
nyazyô, alega gô pe Sezar mpagô,
mbuliaga inlè, Ayè mè nle Krais
3 y‘ ôga. Nl‘ aṽambiô yè nle Pi-
lat, inlè, Awè nl‘ ôga w‘ Iju?
Awinliziè yè awulia 'nlè, Eñ, nte
4 bulio. Nl‘ awuli Pilat awulinl‘
iminis‘ impôlô nl‘ anlaga, inlè,
M‘ pa dèng‘ ôma winlo nl‘ ôgara.
5 Ndô w‘ ayoli viaganlô, awulia,
'nlè, E syokoli‘ anlaga, nènjaga
gô Judia yôdu, nl‘ avila gô Galile
6 aṽia kwanga gunlu. Ndô gw‘
ayogiô Pilat yenlo, aṽambi ve-
7 ndetwa ayè ôñwa wi Galile. Nla
gw‘ amienlie inlè avili gw‘ impa-
nginla si Hèrod, arôm̃iè gôre Hè-
rod, ô vegagi ayèmè gô Jerusalèm
gw‘ intyugu mèsonlo.
8 Gw‘ ayenli Hèrod ayenle Jisu,
arôndi pôlô: konde aṽelagi ôling‘
ôla gô jenlè, konde aluô ajogo g‘
ônwanj‘ iwè; alevinli kè gô jenl‘
9 elemba zi dendô nle yè. Nl‘ agô-
tagiè nl‘ agamb‘ am̃enge; ndô e
10 jivirè mpongo. Nl‘ agumanl‘
iminis‘ impôlô nl‘ irèndisi, azozi-
11 zagè nli ngulu. Hèrod nl‘ isozyè
sè w‘ avèdiagè kè, azyèliagè, nl‘
awori waô yè ngoi njômbwi
12 awinlizè gôre Pilat. Ntyugu mè-
yo Hèrod nli Pilat w‘ arwenli
ndegô: konde aṽia gw‘ egômbe
mè w‘ avegagi ndôva.
13 Alatizi Pilat iminis‘ impôlô nl‘
ivanginli nl‘ anlaga, awulinlia
14 waô, inlè, Anlw‘ abag‘ ôma winlo
gôre miè, g‘ ômo syokoli‘ anlaga:
nla vônlanli, mi are yè kotiza pa
gw‘ azyô manli, ndô m‘ pa dèngè
nl‘ ôgara gw‘ isaôn mèyo yi sozi-
15 za 'nlwè yè: nlo Hèrod kè: ko-
nde awinliziè gôre 'zwè; nla vô-
nla, zyele ndaga dendô pa nle yè
yi re yè nl‘ inyanga ny‘ ijuwa.
16 Sambô m‘ be syiwè, arigè diènga.
18 Ndô waôdu ta w‘ awôginl‘, inlè,
Rômbare winlo, ko tiginla 'zwè
19 Barabas diènga: ô vegagi felô pa
gô ntyôgô g‘ ôñwanja w‘ edungu
kwezô pa nle yè gô nkala, nl‘ ijô-
20 nl‘ anlaga. Pilat avo kamba nla
waô, mbelaga gô tige Jisu diènga:
21 ndô w‘ arong‘, inlè, Ṽanliè gô
22 krosi, ṽanliè gô krosi. Nl‘ awu-
linliè waô nyongo yintyarô, inlè,
Ntinl‘ ande, ndaga mbe nde yi re
yè denda pa? M‘ pa dènge nti-
nla y‘ ijuwa gôre yè. Sambô m‘
23 be syiwè arigè diènga. Ndô w‘
avangatiè nl‘ amôi ampôlô, mba-
mbiag‘ inlè e ga ṽanliô gô krosi.
24 Nl‘ amôi maô m‘ agevi. Nl‘ are-
nlizi Pilat inlè ga lendô nt‘ aṽa-
25 mbi waô. Nl‘ arigiè yè diènga ô
ṽambiô waô, ô vegagi felô pa gô
ntyôgô g‘ ôñwanja w‘ edungu nl‘
ijônl‘ anlaga: ndô avenli Jisu gô
ntondinli yaô.
26 Gw‘ agèndi waô nla yè, w‘ agô-

ti' ôma wi Sirèu, in' inyè nle Si-
mon, ô v̂ienli avila gô ntye, agu-
mbizè kros, inlè e ga rwanle yô
27 gô nyum̃a yi Jisu. Nl' azôngiô
yè uli nkondo mpôlô y' anlaga,
nl' antô kè w' awôlag' intônlô
28 saô alenlinlè. Ndô Jisu awizi
gôre waô awulia, inlè, Awa wa-
ntô wi Jerusalèm, alenlinlanli
miè, ndô lenlinlanl' ikuw' iyanli,
29 nl' awanl' iyanli. Konde vônla-
nli, intyugu si bia, si be buliô
waô, inlè, Ôzavinlô gôre waô wi
re nkele, nla gw' ambum̃u wi re
mi pa janla nli mori, nla gw'
ambènlè mi re mi pa jonj' awa-
30 nla. Egômbe mè wi be pakilia
gô bulinl' inômba, inlè, Vôswa-
nli gôre 'zwè; nli sadômba, inlè,
31 Vuganli 'zwè. Konde ja w' ade-
nda yenlo gw' erer' evezyô, aude
zi be dendô g' ôkôlôngô?
32 Nl' agèndiô nla yè gô jôulô awè-
33 nlè av̂anli, iyanjisi yi mbe. Gw'
av̂ieuli waô gô mbôra yi fwelia-
gô, inlè, Nkèli, gôgô av̂anli waô
yè gô krosi, nl' anlag' av̂e mèwo
kè, ôm̃ori g' ôgo 'nlôm̃iè nl' ôm̃o-
34 ri g' ôgo nyantwè. Nl' awuli Ji-
su, inlè, Rera, nyeza waô; konde
wi mia nte denda waô. Nl' age-
ranli waô ingoi sè, avung' eganlô.
35 Nl' agumanl' anlaga mpônlaga.
Nli nlam̃i kè w' azyèliagè, awu-
lia, 'nlè, Azunginl' am̃ori; e ga
zunginl' ôku' wèmè', j' adwanle
Krais y' Anyambiè, yi re yè pi-
36 nja pa. Nl' isozyè kè's' azyèlia-
gè, av̂ia gôre yè, av̂ele pè vinegèr,
37 awulia, inlè, Ja 'wè nl' ôga w'
38 Iju, zunginl' ôku' womè. Avega-
gi k' irèndo gw' igônlô ny' ewô-
njô zè, inlè, WINLO NL' ÔGA W'
IJU.
39 Nl' ôm̃ori w' anlag' av̂e w' av̂a-
nliô, azyèliè, awulia, 'nlè, Awè
aranga Krais? zunginl' ôkuw'
40 womè nla 'zwè. Ndô ôm̃ori awi-
nlizi, usèmbagè awulia, 'nlè, Ô
pa ti' Anyambiè du, awè kè pô
41 p' ôgara mèmô? Azwè kè azwè
jenla nt' are nla 'zwè kwèkwè;
konde azwè dendinlô nt' ar' ija-
nj' isazyô: ndô winlo e pa dende
42 ndaga mbe du. Nl' awuliè, inlè,
Jisu, yônginlia miè gô be bio gw'
43 inlongo nyo. Nl' awulinliô yè
nle Jisu, inlè, Giligili mi bulinlio
inlè, nlènlo winlo ô be dwanla
nla miè gô Paradis.
44 Avegagi vo igwèra ny' ôrôwa, nl'
arwenli mpiri gô ntye yôdu kwa-
45 nga gw' agwèr' ènlogôm̃i, nl' ôza-
nge wi nkômbe w' ayili: nl' ônla-
mb' ôzambe wi nagô y' Anyambiè
46 w' ayarui gô garegare. Nl' arô-
ngi Jisu nl' inyô' ivôlô, awulia,
'nlè, Rera, mi pinl' inlinl' inyam'
gw' ago mo: ayè bulia pa yenlo,
47 azuli ôñwei. Nla gw' ayenli ewô-
njô z' isozyè ayenla nt' arwenli,
azuminli' Anyambiè, awulia, 'nlè,
Rèti winlo avegag' ôma w' ôgôre.
48 Nla waôdu w' alatanli gô pônla,
gw' ayenli waô isaôn y' arwenli,
w' awinyi mbôlag' intônlô saô.
49 Nla waôdu w' amienliè, nl' antô
w' aluô w' asôngiè avila gô Galile,
w' agumanli davadaviè, avônlag'
isaôn yinlo.
50 Avegagi vovo ôma, in' inyè nle
Jôsèf, ônlero gôre waô' nl' ômo
51 mbia nl' ôgôre, ô re e pa duô aji-
viri mônda yaô nl' ijanj' isaô:
alwanlagi gô Arimathea, ukala y'
Iju, ayè kè avegagi mpônlag' inlo-
52 ngo ny' Anyambiè. Winlo agè-
ndi gôre Pilat, av̂ambi ôkuwa wi
53 Jisu. Nl' azyônliè ebende, avi-
nga zô nl' ivèl' iv̂ia, awela zô g'
ôrônginlô w' arôkiô gw' idô, wi re
wi pa felô nl' ebende nli mori.
54 Avegagi ntyugu y' ikekiza, nli
ntyugu yi Syonlo y' arwenli piè-
55 rè. Nl' antô, w' aluô w' asôngiè
avila gô Galile, w' azôngi, ayenl'

ôrôngiulô, nli nt' alimbinliô ebe-
56 nde. Nl' awinyi waô, agekizi
aka mi nkangô mbia. Nl' ayowi
waô gô ntyugu yi Syonlo ga nt'
ar' ivanga.

24 Ndô gô ntyugu nônga yi syo-
nlo, ayenjinla, w' av̄ienli g' ôro-
nginlô, nl' aka mi nkangô m' age-
2 giziô waô. Nl' alèngi waô idô
kavaliô pa avila g' ôrônginlô.
3 Nl' ayinginli waô, ndô wi dèng'
4 ôkuwa wa Rerè Jisu. Nl' arwe-
nl' inlè, gw' avegagi waô uli mpa-
ga g' ôñwanja wi ndaga yinlo,
vônla, agumanli pièrè nla waô
anlag' av̄anli nl' ingoi injombwi.
5 Gw' arienli waô, alèmbi azyô maô
gô ntye, anlaga mè w' awulinli
waô, inlè, Anlwè but' ôm' are bo
gôre mongi wi re juwa pa sè?
6 Azyele vei, ndô atôngwi: yôngi-
nlianli nt' agambiè nla 'nlwè ayè
7 pare gô Galile, Inlè, Ôñwa w' ôma
e ga vô gw' ago m' anlag' av̄e, kè
banliô gô krosi, avo tôngwa gô
8 ntyugu yi ntyarô. Nl' ayônginli
9 waô agamb' imè, nl' awinyi waô
avila g' ôrônginlô, awulinl' igôm̃i
nl' ôm̃ori, nl' am̃ori waôdu isaôn
10 yinlo yôdu. Waô w' awulinli rô-
m̃i isaôn yinlo w' avegagi wa Ma-
ri yi Magdala, nla wa Joana, nla
wa Mari ngwè yi Jems, nl' antô
11 am̃ori nla waô. Nl' ayenli waô
agamb' imaô g' ewuli anyambiè;
12 ko w' avekelia mô. Ndô Pitèr
agumanli, agènda nli mangô g'
ôrôginlô. Nl' alèmbiè mbè avô-
nla, ayenl' inlamba y' ivèla gô
mbôra nli yaô; nl' awinyè gô
nag' wè, mamag' ôsaôn w' arwe-
nli.

13 Nla vônla ntyugu mèmô av̄anli
gôre waô w' agèndagi gô nkala yi
fweliô, inlè, Emaus, y' avegagi
avila gô Jerusalèm ôgèndo w'
14 agwèr' ararô. Nl' agambanlagi
waô g' ôñwanja w' isaôn yinlo
15 yôdu y' arwenli. Gw' agamba-
nlagi waô alôv̄anlage mpaga,
arwenl', inlè, Jisu ayèmè azyu-
16 syi pièrè, agènda nla waô. Ndô
antyo maô m' azimbiô inlè w'
17 amíè. Nl' awulinliè waô, inlè,
Agamb' ande minlo mi kambinlô
'nlwè, gô kènda 'nlwè? Nl' agu-
manli waô gôre, nl' azyô m' ekè-
18 v̄a. Nl' ôm̃ori gôre waô, in' inyè
nle Klôpas, awinlizi awulinliè,
inlè, Gôre waô wi dwanla gô Je-
rusalèm awè dadiè ô pa mi' isaôn
yi re twa pa gôgô gw' intyugu si-
19 nlo? Nl' awulinliè waô, inlè,
Isaôn ndè? W' awulinliè inlè,
Isaôn g' ôñwanja wi Jisu y' ôñwo
Nazarèth, ô vegag' ôvogisi wi
ngulu gw' ijanja nla gw' igamba
g' ôzyô w' Anyambiè nl' anlaga
20 waôdu: nli nt' avenliô yè ni' imi-
nis' impôlô nli mongi wi pangi-
nla 'zwè gô p' ôgara w' ijuwa, ko
21 waô banliè gô kros. Ndô azw'
avegagi ni' igum̃u inlè nle yè ô
be dandunle Israèl. Nla viaga-
nlô nl' isaôn yinlo yôdu, nlènlo
nle ntyugu yi ntyarô isaôn yinlo
22 yi ga dwanle. Nl' antô awèwo
wi nkumb' iyazyô w' am̃amizi
'zwè, konde gw' akènda waô g'
23 ôrônginlô ibanga sôdu; ko w' alè-
ng' ôkuw' wè, w' abia awulia 'nlè,
w' ajenla k' ienjèl, s' abôwunlia
24 gôre waô awulia, 'nlè are bo. Nl'
awèwo gôre waô w' apegaga nla
'zwè, w' akènda g' ôrônginlô, alè-
nga wô vanganle nt' awuliô nl'
25 antô: ndô wi pa jenlè. Nl' awu-
linliè waô, inlè, E, anlaga w' ite-
m̃u, nl' irèm̃' iliri gô bekeli' isaôn
yôdu yi re kambô pa nl' ivogisi!
26 Arang' inlè Krais e ga zindinl'
isaôn yinlo, ayinginla gw' ivend'
27 inyè? Nl' avakiliè nli Môsès nl'
ivogisi yôdu, avèngunla gôre waô
gw' irèndo yôdu isaôn g' ôñwanja
28 w' ôkuw' wèmè. Nl' azyusyi waô

pièrè gô nkala y' agèndiô waô:
nl' alendiè mpanli ga e bele pia-
29 ganla. Nl' azimbi waô yè, awu-
lia, 'nlè, Lwanla nla 'zwè: konde
nkôlô y' atwenli pièrè, nl' ôwe-
nja w' akèndi pôlô. Nl' ayingi-
30 nliè gô dwanla nla waô. Gw'
alwanliè tu gw' inya, arwenli
'nlè, awongi mpèmba, azavinla
31 yô, amogunla yô, ava waô. Nl'
anungw' antyo maô, ko waô
miè; nl' aninliè avila gw' antyo
32 maô. Nl' awulianli waô, inlè,
Irèm̃' iyazyô yi pa pia gô garegare
yazyô, gw' akambagè nla 'zwè gô
mponlo, anlungunl' irèndo gôre
33 'zwè? Nl' agumanli waô igwèra
mè, awinya gô Jerusalèm, nl' alè-
ngi waô igôm̃i nl' ôm̃ori datanla
pa ta, nl' am̃ori w' avegagi nla
34 waô, w' awul', inlè, Rerè are tô-
ngwa pa, awôwunlia gôre Simon.
35 Nl' arakali waô isaôn y' arwenli
gô mponlo, nli nt' amienli waô yè
nl' imogunla si mpèmba.
36 Gw' agambagi waô isaôn yinlo,
Jisu ayèmè agumanli gô gare, a-
wulinlia waô, inlè, Am̃ènjè gôre
37 'nlwè. Nl' arienli waô ntiagaga,
avikilia, 'nlè w' ajenl' ibambô.
38 Nl' awulinliè waô, inlè, Anlwè
syugazyugiô sè? nl' ipikilia ônlo-
ngo mè si bia gw' irèm̃' iyanli sè?
39 Vônlanl' ago mam' nl' intyôzyô
sam', inlè nle mièmè rèti: gôtare-
nli miè ko mianli; konde ibambô
nyi zye nl' izyônli nli pa, ga nte
40 jenla 'nlwè nla miè. Gw' awuliè
yenlo, aruminli waô ago mè nl'
41 intyôzyô sè. Nla gw' avegagi
waô wi bekelia vo mbia y' ayenlô
waô, am̃amaga, Jisu aṽambi waô,
inlè, Anlw' are vènlo nl' eza z'
42 inya? Nl' avenli waô yè erenle z'
43 evèrè pikô pa. Nl' awongiè zô,
anya gw' azyô maô.
44 Nl' awulinliè waô, inlè, Minlo
nl' agamba m' awulinli miè
'nlwè, gw' avegagi miè nla
'nlwè, inlè isaôn yôdu yi re tèndô
pa g' ivanga mi Môses, nla gw'
ivogisi, nla gw' ijembô, g' ôñwa-
45 nj' iwam', yi ga rwe rèti. Vovo
aulungunliè wônjô yaô, ko waô
46 kôtiz' irèndo y' Anyambiè: nl'
awulinliè waô, inlè, Yenlo re tè-
ndô pa inlè, Krais e ga zindinl'
ijuwa, arôngwa avila gw' ijuwa
47 gô ntyugu yi ntyarô: nla inlè, i-
kalwa s' ôrèm̃a nl' inyeza s' ibe si
ga gambinlô gw' in' inyè gw'
alongo môdu, mpakiliaga avila gô
48 Jerusalèm. Anlwè nl' iyenli y'
49 isaôn yinlo. Nla vônlanli, m' be
tôm̃' ômpanganlô wa Rerè gôre
'nlwè: ndô venginlanli gô nkala
yinlo, kaô anlw' abôriô nli ngulu
avila gw' igônlô.
50 Agèndiè waô gô mbôra yi re swa-
swo nli Bethani: nl' arômbinliè
51 agô mè, azavinla waô. Nl' arwè-
nl' inlè, gw' azavinlagiè waô, a-
ṽangwanli nla waô, arwanliô gw'
52 igônlô g' ôrôwa. Nl' azavinli
waô yè, awinya gô Jerusalèm nli
53 mbia mpôlô. Nl' alwanlagi waô
gô nagô y' Anyambiè, nsavinlag'
Anyambiè.

NTYANGÔ MBIA YI

JAN.

1 IGAMBA ny' avegagi gw' ipaki-
lia, Igamba ny' avegagi nl'
Anyambiè, nl' Igamba ny' ave-
2 gag' Anyambiè. Ayè mèmô ave-
gagi nl' Anyambiè gw' ipakilia.
3 Ya yôdu y' avangiô nle yè; pa-
ngô ezoma zi re pangô pa kaô vo
4 yè. Em̃ènlo z' avegagi gôre yè,
nl' em̃ènlo mè z' avegag' ôzange
5 w' anlaga. Nl' ôzange wi bamba
gô mpiri; nli mpiri yi kótiza
6 wô. Aṽienl' ôma ô rôm̃iô nl'
Anyambiè, in' inyè ny' aweliagô,
7 inlè, Jan. Ayè mèmô aṽienli
ôyenli, gô takilia g' ôñwanja w'
ôzange, inlè anlaga waôdu wi ga
8 vekelie vo yè. Ayè e pegag' ôza-
nge mè, ndô aṽienli gô takilia g'
9 ôñwanja w' ôzange. Ôzange wa-
giligili, wi jenjiz' ôm' edu, w'
10 arwenli gô bia gô ntye. Avegagi
gô ntye yinlo, nli ntye y' avangiô
nle yè, ndô ntye yi miè du.
11 Aṽienli gôr' iwèmè, ndô waô w'
12 avegag' iwèmè wi bongè. Ndô
ntangô y' awongiè, gôre waô
avenl' inyanga nyi twa awanla
w' Anyambiè, inlè gôre waô w'
13 aṽekeli' in' inyè: wi re wi pa
janlô nli ntyinla, ge nli ntondi-
nli y' ôzyônli, ge nli ntondinli
14 y' ôma, ndô nl' Anyambiè. Nl'
Igamba ny' arwenl' ôzyônli,
alwanla gôre 'zwè (nl' ayenli 'zwè
ônjèlènjèle wè ga ônjèlènjèle w'
ôñwa wikika wa Rerè) ralie nl'
15 imèpinlô nl' ômiènlè. Jan ara-
kili g' ôñwanj' iwè, arônga, inlè,
Winlo nle yè ô gambiô miè, inlè,
Ayè ô bia gô nyum̃' iyam', atwe-
nli gô bôsyô yam' : konde ayè nla
16 miè ayè lôngi. Konde azwèdu
azw' avenliô avila gw' ibunl' isè,
17 nl' imèpinlô v' imèpinlô. Konde
ivanga ny' avenliô vo Môsès, ndô
imèpinlô nl' ômiènlè w' aṽienli
18 vo Jisu Krais. Zyel' ômo re
jenla p' Anyambiè nli mori;
Ôñwa wikika ô dwanla gô ntônlô
ya Rerè are mieza p' anlaga g'
ôñwanj' iwè.
19 Nl' atakwè mi Jan me minlo,
gw' arôm̃i Iju arôm̃' iminisè nl'
awa wi Levi gôre yè avila gô
Jerusalèm gô bambiè, inlè, Awè
20 mande? Amèmi, e pa danda; ndô
amèm', inlè, Mi' arange Krais.
21 Nl' aṽambi waô yè, inlè, Ande
sambô? Awè nl' Elias? Awuliè,
'nlè, Mi aranga yè. Awè nl'
ôvogisi mè? Awinlizi, 'nlè, Nya-
22 wè. Vovo w' awulinliè, 'nlè,
Awè mande? ko 'zwè fwinliz'
igamba gôre waô w' atôm̃a 'zwè.
Ô bulia sè g' ôñwanja w' ôku'
23 womè? Awuliè, inlè, Miè nl'
inyôi ny' ôma ntôngaga gw' itô-
ve, inlè, Nyonyunlanli mponlo
ya Rerè gôre, nt' awuli Esaia y'
24 ôvogisi. Waô w' arômiô w' avili
25 gôr' Ifarisi. Nl' aṽambi waô yè,
inlè, Sambô ô baptaiza sè, j' awè
arange Krais, ge Elias, ge ôvogisi
26 mè? Jan awinlizi waô, inlè, Mi
baptaiza nl' anlingô : gô gare ya-
nli kumanl' ôma ô re anlwè pa
27 miè, inlè, ayè ô bia gô nyum̃'
iyam' ô re mi azye nl' inyanga
nyi purunl' intyôzyô sè satanga.
28 Isaôn yinlo y' arwenli gô Bètha-

ni g‘ ôzamb‘ ôñori wi Jordan,
mbôra y‘ avegagi Jan e bapta-
iza.
29 Bu nya ayenli Jisu e bia gôre yè;
nl‘ awuliè, inlè, Vonlanl‘, Ôñwi-
dombe w‘ Anyambiè, wi tômb‘
30 ibe si ntye yinlo! Winlo nle yè
ô wuliô miè, inlè, Gô nyuñi‘
iyam‘ bi‘ ômo re atwenli gô bô-
syô yam‘, konde ayè nla miè ayè
31 lôngi. Mi miè du; ndô gô ntinla
’nlè e ga miezô gôre Israèl, aVie-
nli miè mbaptaizaga nl‘ anlingô.
32 Nl‘ arakili Jan, inlè, Mi are
jenla p‘ Inlinla nl‘ egolanli z‘
ibembe nyi suminla avila g‘ ôrô-
wa; nl‘ alwanli nyô gôre yè.
33 Mi miè du: ndô ayè ô rôñi miè
gô baptaiza nl‘ anlingô, awulinli
miè inlè, Ayè ô jenlô ndô e sumi-
nlô nl‘ Inlinla, ko nyô dwanla
gôre yè, ayè mèmô nle yè ô ba-
34 ptaiza nl‘ Inlinl‘ IVia. Mi are
jenla pa, arakilia ’nlè, winlo nl‘
Ôñwa w‘ Anyambiè.
35 Bu nya kè Jan avegagi kumanla
pa ayè nl‘ avanli w‘ inlèngi yè;
36 nl‘ avônliè Jisu e kènda, awulia,
’nlè, Vônlanl‘, Ôñwidombe w‘
37 Anyambiè! Nl‘ inlèngi mè
imbanli w‘ ayogiô yè, nl‘ azôngi
38 wao Jisu. Awizi Jisu, ayenla
waô wi sôngè, awulinlia waô,
inlè, Anlwè but‘ ande? Nl‘
awulinli waô yè, inlè, Rabi (nyi
pivia, ’nlè, Ônlènji) ô dwanla
39 gwi? Awulinli waô, inlè, Yôgô-
nli‘ ko ’nlwè jenla. AVienli waô
ayenle mbôra y‘ alwanlô ndè; nl‘
alwanli waô nla yè ntyugu mè:
aluô atwenli vo igôñi ny‘ agwèra.
40 Ôñori gôr‘ aVanli mè w‘ ayogiô
Jan e kamba, azônge Jisu, avega-
gi Andru ôñwongwè wi Simon
41 Pitèr. Ayè alôngi dèng‘ ôñwo-
ngi yè Simon, awulinliè, inlè,
Azw‘ are dènga pe Mèsia, (nyô
bèngunlô pa nyi pivia, ’nlè,
42 Krais.) Nl‘ aVagiè yè gôre Jisu.
Jisu avônliè awulia, ’nle, Awè
nle Simon y‘ ôñwa wi Jôna: ô be
fweliô, inlè Sefas (nyi pivia ’nlè
Pitèr.)
43 Bu nya Jisu aVeli kènda gô Ga-
lile, nl‘ alèngiè Filip; nl‘ awuli-
nliô yè nle Jisu, inlè, Zônga miè.
44 Filip avili gô Bèthsaida, nkala yi
45 Andru nli Pitèr. Filip alèngi
Nataniè1, awulinliè, ’nlè, Azw‘
adèngiè ô rèndiô nle Môsès gw‘
ivanga nl‘ ivogisi kè, inlè, Jisu
yi Nazarèth, y‘ ôñwa wi Jôsèf.
46 Nl‘ awulinliô yè nle Nataniè1,
inlè, Ezom‘ eVia ko pila gô Naza-
rèth? Filip awulinliè, ’nlè, Yô-
47 gô jenle. Ayenli Jisu ayenle Na-
taniè1 e bia gôre yè, awulia g‘
ôñwanj‘ iwè, inlè, Vônla, Ôñwo-
Israèl wagiligili, ô re azye nl‘ ite-
48 miza. Nataniè1 awulinliè, ’nlè,
Ô mia miè sè? Awinlizi Jisu
awulinliè, ’nlè, Filip weliago ro,
gw‘ avegagi ’wè gô ntinla y‘ erere
49 z‘ ifig, mi ayenlio. Awinlizi Na-
taniè1 awulinliè, ’nlè, Ônlènji,
awè nl‘ Ôñwa w‘ Anyambiè;
50 awè nl‘ Ôga wi Israèl. Awinlizi
Jisu awulinliè, ’nlè, Ô bekelia,
konde mi abulinlio, inlè, Mi aye-
nlio gô ntinla y‘ erere z‘ ifig? ô
be jenl‘ isaôn impôlô viaganlô nla
51 yinlo. Nl‘ awulinliè yè, inlè,
Giligili mi bulinlia ’nlwè, inlè,
Anlwè be jenl‘ ôrôwa nungwa
pa, nl‘ ienjèl s‘ Anyambiè mpa-
ndaga nli usuminlaga gôr‘ Ôñwa
w‘ ôma.

2 Ntyugu yi ntyarô avegag‘ ijô-
mbanla gô Kana yi Galilè; nli
2 ngwè yi Jisu avegagi vovo. Nli
Jisu kè aweliô gw‘ ijômbanla, ayè
3 nl‘ inlèngi yè. Gw‘ amanl‘ ivè,
ngwè yi Jisu awulinliè, inlè, Wi
4 zye nl‘ ivè. Nl‘ awulinliô yè nle
Jisu, inlè, Ôñwautô, ezande zi re
miè nla ’wè? Igwèr‘ inyam‘ nyi

5 pa twa. Awuli ngi yè awulinli
mongi penginla, inlè, Ôsaôn we-
du wi bulinliô 'nlwè nle yè, le-
6 ndanli wô. Avegagi vovo dôlô
akôpa m' adô ôrôwa, mi felô anli-
ngô, ga nt' avegagi ntyali y' ijô-
vunla s' Iju, mi re ko keka ikôp'
7 iedu gènlizô V̄anli ge rarô. Awu-
linliô waô nle Jisu, inlè, Yônli-
anl' akôpa nl' anlingô. Nl' ayô-
8 nli waô mô guguru. Nl' awuli-
nliè waô, inlè, Gubunlanli ko
twanlanli gôr' ômo re gw' ewô-
njô zi ntyagô. Nl' arwanli waô.
9 Nla gw' alemb' ewônjô zi ntyagô
alemb' anlingô m' agalunliô ivè,
ko amia gw' apila nyô (ndô mo-
ngi pènginle tavuru w' aluô w'
akul' anlingô waô w' amienli),
10 aweli ônlôm̄e ô jômba, awulinliè,
'nlè, Ôm' edu e dônge dôV̄i' iv'
iV̄ia; nla gô duô anlaga w' ajongi
mbiambiè, vovo e dôV̄i' iv' iV̄e:
ndô ô re penjavenja p' iv' iV̄ia aV̄ia
11 vènlo. Ipakilia si lemba sinlo s'
alendiô nle Jisu gô Kana yi Gali-
le, kè tuminli' ivend' inyè; nl'
12 inlèngi yè y' aV̄ekeliè. Avila vo-
vo azuminli gô Kapernaum, ayè,
nli ngi yè, nl' awongi yè nl' inlè-
ngi yè: nl' alwanli waô vovo ara-
ng' intyugu sinyenge.
13 Arwenli ntyagô y' ônloganlô y'
Iju pièrè, nl' avandi Jisu gô Je-
14 rusalèm. Nl' alèngiè gô nagô y'
Anyambiè anlaga w' agôlag'
inyare nl' adombe nl' abembe,
nli mongi pengakanle syika kè
15 tugetu. Nl' avangiè ôkasa w'
igoli, agogunlia waôdu avila gô
nagô y' Anyambiè, nl' adombe
nl' inyare kè; nl' ayiriè syika yi
mongi pengakanla gô ntye, awô-
16 nl' itavuru saô bundu; nl' awu-
linliè waô w' agôlag' abembe,
inlè, Rômbanli ya yinlo vènlo;
avanganli nagô ya Rer' iyam' na-
17 gô y' anliva. Ayônginl' inlèngi
yè inlè re tèndô pa inlè, Mpiu g'
ôñwanja wi nag' wo yi be nya
18 miè. Awinliz' Iju awulinliè,
'nlè, Elemba nde zi tuminliô ndo
'zwè gô re 'nlè ô dend' isaôn yi-
19 nlo? Awinlizi Jisu awulinlia
waô, inlè, Zazyanli nagô y' Anya-
mbiè yinlo, m' be fo nongunlia
20 yô nl' intyugu ntyarô. Awuli
Iju, inlè, Nagô yinlo y' anlôgiô
nl' agôm̄i m' impum̄' anlai nl'
impum̄' ôrôwa, nl' awè be nongu-
21 nlia yô nli ntyugu ntyarô? Ndô
agambi g' ôñwanja wi nagô y'
22 ôku' wèmè. Gw' arônguunliô yè
avila gw' ijuwa sambô, inlèngi yè
w' ayônginl', inlè aluô akambi
yenlo; nl' avekeli waô irèndo nl'
igamba ny' awuliô nle Jisu.
23 Gw' avegagiè gô Jerusalèm gô
ntyagô y' ônloganlô awenge w'
avekeli in' inyè gw' ayenli waô
24 lemba y' alendiô ndè. Ndô Jisu e
bekelia gô fel' ôku' wè gôre waô,
25 konde amienl' anlaga waôdu. E
pegaga kè nl' isyolo nyi bulinliô
nl' ôm' edu g' ôñwanja w' ôma;
konde ayèmè am̄ienli nt' are gôr'
anlaga.

3 Avegag' ôma w' Ifarisi, in' inyè
ny' aweliagô inlè, Nikôdemô, e-
2 nlam̄i z' Iju. Ayè mèmô aV̄ienli
gôre Jisu ôgwèra, awulinliè, 'nlè,
Rabi, azw' avôrô, inlè, awè nl' ô-
nlènji ô vili gôr' Anyambiè: ko-
nde zyel' ômo re ko dende lemba
yinlo yi dendô ndo kaô Anyambiè
3 adwanla nla yè. Awinlizi Jisu
awulinliè, 'nlè, Giligili mi buli-
nlio, inlè, Kaô ôm' ajanlô ijanlô
ijonla, ayolie jenl' inlongo ny'
4 Anyambiè. Nikôdemô awulinliè,
'nlè, Ôma ko janlô sè ayè twa pe
mbôlô? ayè ko jinginla gw' iwu-
m̄u nyi ngi yè nyongo yimbanli,
5 ayanlô? Awinlizi Jisu, inlè, Gi-
ligili mi bulinlio, inlè, Kaô ôm'
ajanlô nl' anlingô nl' Inlinla, ayo-

lie jinginla gw‘ inlongo ny‘ A-
6 nyambiè. Eza zi re janlô pa nl‘
ôzyônli zô ôzyônli; nl‘ eza zi re
7 janlô nl‘ Inlinla zô inlinla. Añña-
ma konde mi abulinlio, inlè, A-
8 nlwè ga yanlô ijanlô ijonla. Ô-
mpunga wi pèvinla nkôv̂a yi bela
wô, ô joga k‘ inyôi nya wô, ndo ô
m*ie* mbôra yi pila wô, ge nkôv̂a
yi kènda wô: yenlo r‘ ôm‘ edu ô
9 janlô nl‘ Inlinla. Awinlizi Nikô-
demô, awulinliè, ’nlè, Isaôn yinlo
10 ko dwanla sè? Ayiviri Jisu awu-
linliè, ’nlè, Awè nl‘ ônlènji wi
11 Israèl, ko ô m*i*‘ isaôn yinlo? Gi-
ligili mi bulinlio, inlè, Azwè ka-
mb‘ isaôn yi miô ’zwè, arakilia
isaôn yi re ’zwè jenla pa: ndô
12 anlwè bong‘ atakwè mazyô. Miè
bulinlia pa ’nlwè isaôn yi ntye,
ko ’nlw‘ avekelia, anlwè be beke-
lia sè, ja mi abulinlia ’nlwè isaôn
13 y‘ ôrôwa? Zyel‘ ômo re panda pa
g‘ ôrôwa, kaô ayè ô zuminli avila
g‘ ôrôwa, inlè, Ôñwa w‘ ôma, ô re
14 g‘ ôrôwa. Nla ga nt‘ arômbinli
Môsès arômbinl‘ ôññamba g‘ ôrô-
ve, yenlo k‘ Ôñwa w‘ ôma e ga
15 rômbinlô: inlè, ôm‘ edu ô beke-
liè e ga lwanle nl‘ eññènlo zako-
nlako.
16 Konde itonda s‘ arondi Anya-
mbiè aronde ntye yinlo s‘ avangiè
p‘Ôñwanl‘ iyè wikika, inlè ôm ‘edu
ô be bekeliè, avere, ndô e ga lwa-
17 nle nl‘ eññènlo zakonlako. Konde
Anyambiè e pa tôññ‘ Ôñwanla gô
ntye yinlo gô jèkèlie ntye; ndô
inlè, ntye yi ga zunginlô vo yè.
18 Ayè ô bekeliè e p‘ *o*gara: ndô ayè
ô re e pa bekelia are pô p‘ ôgara,
konde e pa bekelia ina ny‘ Ôñwa
19 wikika w‘ Anyambiè. Nli mpe-
nli y‘ ôgara mè ye yinlo, inlè, o-
zange wi re bia pa gô ntye, ko
anlaga tonde mpiri viaganlô nl‘
ôzange; konde ijanj‘ isaô s‘ ave-
20 gagi sibe. Konde ôm‘ edu ô janje
mbe e bik‘ ôzange, e b*ia* kè g‘
ôzange, ijanj‘ isè si vende dènge
21 ntyèmbo. Ndô ayè ô janj‘ ôrèti e
bia g‘ ôzange, ko ijanj‘ isè jenlanl‘
inlè, si re janjô pa gôr‘ Anya-
mbiè.
22 Isaôn yinlo viaganlô, av̂ienli Jisu
nl‘ inlèngi yè gô Judia; nl‘ alwa-
nliè vovo nla waô, av̂aptaizaga.
23 Jan kè av̂aptaizagi gô Enon pi-
èrè nli Salim, konde vovo avegagi
anlingô aññenge: nl‘ av̂ienl‘ anla-
24 ga, av̂aptaizô. Kônde Jan e d*u*ô
25 afelô gô ntyôgô. Nl‘ alôv̂‘ inlè-
ngi yi Jan mpaga nl‘ ôñwo-Ju
26 g‘ ôñwanja w‘ ijombunlia. Nl‘
av̂ienli waô gôre Jan awulinliè,
’nlè, Ônlènji, ayè ô vegagi nla
’wè g‘ ôzamb‘ ôññori wi Jôrdan, ô
rakiliô ndo g‘ ôñwanj‘ iwè, vônla,
e baptaiza, nl‘ anlaga waôdu wi
27 bia gôre yè. Awinlizi Jan awu-
lia, ’nlè, Ôm‘ ayolie dèng‘ ezoma,
28 kaô z‘ apô yè avila g‘ ôrôwa. A-
nlwèmè anlwè takilia g‘ ôñwanj‘
iwam‘ nt‘ awuli miè, inlè, Mi ara-
nge Krais, ndô mi are tômô pa gô
29 bôsyô yè. Ayè ô re nl‘ ôñwantô
nle ônlôññe ô jômba; ndô ndegô y‘
ônloññe ô jômba, ô kumanla, ayo-
go agamb‘ imè, e jenl‘ inyôi ny‘
ônlôññe ô jômba mbia mpôlô; sa-
mbô mbi‘ yam‘ mèyo y‘ akeki.
30 E ga vende mpendaga, ndô miè
mi ga gonge.
31 Ayè ô pila gw‘ igônlô are gw‘
ewônjô za waôdu: ayè ô pila gô
ntyè ayè eza zi ntye, e kamba kè
g‘ eza zi ntyè: ayè ô pila gw‘ igô-
nlô, are gw‘ igônlô nya waôdu.
32 Isaôn yi re yè jenla pa nli jogo, e
takilia g‘ ôñwanja wa yô; ndô
33 zyel‘ ômo bong‘ atakwè mè. Ayè
ô re bonga p‘ atakwè mè are jivi-
ra p‘ igamba nyinlo, inlè, Anya-
34 mbiè, ayè ôma w‘ ôrèti. Konde
ayè ô rôññiô nl‘ Anyambiè, e ka-
mb‘ agamba m‘ Anyambiè; ko-

nde Anyambiè e pè Inlinla nl'
35 egènlizô. Rerè e tond' Ôñwanla,
are pa pe ya yôdu kè gw' ago mè.
36 Ayè ô bekeli' Ôñwanla are nl'
eññènlo zakonlako; ndô ayè ô re
e pa bekeli' Ôñwanla ayenl' eññè-
nlo, ndô egunlu z' Anyambiè zi
dwanla gôre yè.

4 Gw' amienli Rerè, inlè, Ifarisi
w' aluô w' ajogiô, inlè, Jisu e pa-
nga av̈aptaiz' inlèngi viaganlô nli
2 Jan (vanganle Jisu ayèmè e ba-
3 ptaiza, ndô kaô inlèngi yè), vovo
alubwiè gô Judia, avo kènda gô
4 Galile. Nl' avegag' isyolo gôre yè
5 gô piaganla gô Samaria. Yenlo
av̈ienliè gô nkala yi Samaria, yi
fweliô, 'nlè, Sukar, pièrè nli mbei
yi ntye y' avenliô nle Jakob gôr'
6 ôñwanl' iyè Jôsèf. Nl' everô zi
Jakob z' avegagi vovo. Jisu, jasa
pa nl' ôgèndo, alwanli tu gw' eve-
rô. Avegagi v' igwèra ny' ôrôwa
7 ny' ôwenja. Nl' avienl' ôñwantô
wi Samaria gô per' anlingô: nl'
awulinliô yè nle Jisu, inlè, Va
8 miè anlingô mi jonga. Konde
inlèngi yè y' aluô y' akèndagi gô
9 nkala gô kôl' inya. Awuli ôñwa-
ntô wi Samaria awulinliè, 'nlè,
Awè, ôñwo-Ju, ô bambia miè
ôñwantô wi Samaria anlingô sè?
(Konde Iju wi zye nli ndaga nli
10 mongi Samaria.) Awinlizi Jisu
awulinliè, 'nlè, Arwe 'nlè w' ami-
enl' idav̈ia s' Anyambiè, nl' ayè
ô bulinlio, inlè, Va miè anlingô,
gavo ô to bambiè, ko yè po anli-
11 ngô m' eññènlo. Ôñwantô awuli-
nliè, 'nlè, Rera, ô zye nl' eza zi
kubunla, nl' anlingô gw' everô
wi re bô: anlingô m' eññènlo mè
sambô mi re nla 'wè mi pila gwi?
12 Ô r' ômpôlô viaganlô nla rer' iya-
zyô Jakob, ô venli 'zwè everô,
ayongaga gô zô ayèmè, nl' awanl'
13 iyè, nli vuginli' yè? Awinlizi
Jisu awulinliè, 'nlè, Ôm' edu ô
jong' anlingô minlo e be fo jenl'
14 esyôve: ndô ayè ô jong' anlingô
mi be pa miè yè ayenl' esyôve
nyènlè; ndô anlingô mi be pa
miè yè mi be twa gô gare yè eve-
rô z' anlingô mpôvaga gw' eññè-
15 nlo zakonlako. Awuli ôñwantô
awulinliè, 'nlè, Rera, va miè anli-
ngô mè, ko mi ayenl' esyôve nyè-
nlè, ge bia kwanga gunlu gô pera.
16 Jisu awulinliè, 'nlè, Gè, fey' ônlô-
17 ññe wo, ko bia gunlu. Awinliz'
ôñwantô awulinliè, 'nlè, Mi azye
nl' ônlôññe. Jisu awulinliè, 'nlè,
W' abuli mbiambiè, inlè, Mi azye
18 nl' ônlôññe: konde ô re dwanla
pa nl' anlôññe atanli; nl' ayè ô re
nla 'wè vènlo arang' ônlôññe wo:
igamba nyinlo nyi re 'wè kamba
19 pa nyi re rèti. Awuli ôñwantô
awulinliè, 'nlè, Rera, mi jenla,
20 'nlè, awè nl' ôvogisi. Irer' isa-
zyô s' azavinlagi gô nôm ba yinlo
ndô anlwè bulia 'nlè, gô Jerusa-
lèm nle mbôra yi r' anlaga gô sa-
21 vinla. Jisu awulinliè, 'nlè, Ôñwa-
ntô, v̈ekelia miè, igwèra nyi bia
nyi be savinla 'nlwè Rerè, aranga
gô nômba yinlo, ge gô Jerusalèm.
22 Anlwè savinl' eza zi re 'nlw'
amie; azw' avôrô eza zi savinlô
'zwè, kande isunginla si pila gôr'
23 Iju. Ndô igwèra nyi bia, nye
nyinlo kè, nyi re waô wi savinla
rèti wi be savinle Rerè nl' inlinla
nl' omiènlè: konde Rerè e but'
anlag' ônlongo mè gô savinlè.
24 Anyambiè Inlinla: nla waô wi
savinlè, wi ga zavinlè nl' inlinla
25 nl' ômiènlè. Ôñwantô awulinliè,
'nlè, Mi avôrô, inlè Mèsia e bia (ô
fweliô, inlè, Krais) gô be biè e be
26 bulinlia 'zwè isaôn yôdu. Jisu
awulinliè, 'nlè, Miè ô kamba nla
'wè nle yè.
27 Vovo av̈ienl' inlèngi yè; nl'
aññami waô konde agambagi nl'
ôñwantô; ndô pegag' ômo wuli-

nliè, 'nlè, Ô but' ande? ge ô ka-
28 mba nla yè sè? Nl' arig' ôñwa-
ntô ntyug' iyè, agènda gô nkala,
29 awulinli' anlaga, inlè, Yôgô, je-
nlenl' ôm', abulinlia miè isaôn
yôdu yi re miè denda pa. Winlo
30 ko dwanle Krais? Nl' agogwi
waô gô nkala, aV̄ia gôre yè.
31 Ôñwantô kènda pa, inlèngi w'
agwenliè nkolo, inlè, Ônlènji,
32 nya. Ndô awulinli waô, inlè, Mi
are nl' inya gô nya si re si pa miô
33 nle 'nlwè. Yenlo inlèngi w' aga-
mbanl', inlè, Abagô inya nl' ôma?
34 Jisu awulinli waô, inlè, Iny' isa-
m' nle gô dende ntondinli y' ômo
rômi miè, nla gô suliz' evilô zè.
35 Anlwè pa bulia, 'nlè, Atiganl'
agwèl' anlai, gambènl' egômbe z'
itenla z' abia? Vônla, mi buli-
nlia 'nlwè, inlè, Rômbinlanl'
antyo, ko pônlanl' intyaga inlè
36 si re bonda pa gw' itenlô. Ayè ô
tenla e dèng' ipa, agenj' ilônda
gw' emènlo zakonlako; ko ayè ô
bènla nl' ayè ô tenla jenle mbia
37 ta. Konde g' ôsaôn winlo nkôgô
mè yi re rèti, inlè, Ômori e bè-
38 nla, k' ômori tenla. Mi arômi
'nlwè gô tenla mbôra yi re 'nlwè
pa janja: amori wi re janja
pa, ko 'nlwè jinginla gw' ijanj'
isaô.
39 Nl' awenge wi mongi wi Sama-
ria avila gô nkala mè w' aV̄ekeliè
g' ôñwanja w' igamba ny' ôñwa-
ntô, ô rakili, 'nlè, Awulinli miè
isaôn yôdu yi re miè denda pa.
40 Yenlo gw' aV̄ienli mongi Sama-
ria aV̄ia gôre yè, w' agwenlè nko-
lo, inlè, e ga lwanle nla waô: nl'
alwanliè vovo ntyugu mbanli.
41 Nl' awènl' awenge w' aV̄ekeliè g'
42 ôñwanja w' igamb' inyèmè; nl'
awulinli waô ôñwantô, inlè, Vè-
nlo azwè pa bekelia nyènlè g'
ôñwanja w' igamb' inyomè: ko-
nde azw' are jogo pa azwèmè,
amia 'nlè winlo rèti nl' Ôzunge
wi ntye.
43 Ntyugu mbanli viaganlô alubwi
44 Jisu vovo, agènda gô Galile. Ko-
nde Jisu ayèmè arakili 'nlè, ôvo-
gisi azye nl' olubô gô ntye yèmè.
45 Yenlo gw' aV̄ienliè gô Galile, mo-
ngi Galile w' awongiè, konde w'
aluô w' ajenl' isaôn yôdu y' ale-
ndiô ndè gô Jerusalèm; konde
waô kè w' agèndi gô ntyagô.
46 Yenlo avo bienli gô Kana yi Ga-
lile, mbôra y' avangiô ndè anli-
ngô ivè. Avegagi gô Kaperna-
um ôma w' inyanga gôr' ôga, nl'
47 ôñwanl' iyè avegagi nl' ijogo. Gw'
ayogiô yè inlè Jisu aduô abienli
avila gô Judia aV̄ia gô Galile, agè-
ndi gôre yè, agwenlè nkolo inlè e
ga V̄ie, aying' ôñwanl' iyè; konde
48 avegagi pièrè nl' ijuwa. Jisu
awulinliè, 'nlè, Anlw' aV̄ekelie
du, kaô anlw' ajenle lemba nl'
49 isaôn yi mamô. Awuli enlami
awulinliè, 'nlè, Rera, ko bia
50 ôñwanl' iam' yuwaga ro. Jisu
awulinliè, 'nlè, Gèndaga, ôñwa-
nl' iyo atôli. Nl' aV̄ekeli ôma mè
igamba ny' awulinliô yè nle Jisu,
51 agèndaga. Nla gw' agèndiè, inyô-
ngô sè s' alatanli nla yè, awulia,
52 'nlè, Ôñwanl' iyo atôli. Nl' aV̄a-
mbiè waô igwèra ny' avakiliè gô
tôla. W' awulinliè, 'nlè, Jaô
agwèr' ôrogènlô alubw' ifwi gôre
53 yè. Yenlo rerè amienl' inlè ave-
gag' igwèra mè gw' awulinliô yè
nle Jisu, inlè, Ôñwanl' iyo atôli:
nl' aV̄ekeliè ayè nli nag' wè yôdu.
54 Zinlo nl' elemba ziV̄anli z' ale-
ndiô nle Jisu, ayè pila pa avila
gô Judia aV̄ia gô Galile.

5 Isaôn yinlo viaganlô avegagi
ntyagô y' Iju: nl' avandi Jisu gô
2 Jerusalèm. Gô Jerusalèm pièrè
nl' igugi ny' adombe r' ôñwo-liV̄a
zi fweliô nli nkambinli yi Hebru
inlè Bèthèsda, nli mbôra mè yi re

3 nli vungu tanli. Gô yinlo alwa-
nlagi awenge, mongi w' avegagi
nl' ijogo, nl' apoku, nli bôke, nli
5 nlèm̃a. Avegagi vovo ônlôm̃e ô
luô adwanli nli nkanli yè agôm̃i
m' impum̃' ararô nl' impum̃'
6 èulènlai. Gw' ayenli Jisu ayenlè
bu, amia, 'nlè aluô adwanli yenlo
ôling' ôla, awulinliè, 'nlè, Ô bele
7 tolizô? Ayivir' ômo jogo, inlè,
Rera, mi azye nl' ôma wi fela miè
gẁ' eliv̄a gô syugô anlingô: ndô
olingô wi bia miè, ôm' ôñwènlè e
8 kwenla gô bôsyô yam'. Jisu
awulinliè, inlè, Nlongwa, rômbi-
9 nl' inlanlô nyo, ko kèndaga. Nl'
avangiô ônlôm̃e mè mbiambiè
pele, ko yè tômbinl' inlanlô nyè,
agènda.

Nli ntyugu mè avegagi Syonlo.
10 Yenlo Iju w' awulinli ômo yi-
ngiô, inlè, Nlènlo Syonlo, zye
kwèkwè gôre 'wè gô tômbinl'
11 inlanlô nyo. Ndô awinlizi waô,
inlè, Ayè, ô vangi miè mbiambiè
ayè mèmô awulinli miè, inlè,
Rômbinl' inlanlô nyo, ko kènda-
12 ga. Av̄ambi waô yè, inlè, Ayè
mande ô wulinlio, inlè, Rômbi-
13 nl' inlanlô nyo ko kènda? Ndô
ayè ô yingiô e mi' ômo yingiè:
konde Jisu aluô atômb' ôku' wè
vovo, konde mbôra y' avegagi
14 anlag' awenge. Avila vovo Jisu
aluunlô yè gô nagô y' Anyambiè,
awulinliè, 'nlè, Vônla, w' atôli:
alend' ibe nyènlè, ô vende bienlô
nl' ôsaôn ômbe viaganlô nla
15 winlo. Nl' agèndi ôma mè,
awulinl' Iju, inlè, Nle Jisu ô va-
16 ngi miè mbiambiè. Gô ntinla
mè Iju w' agombizi Jisu, konde
aluô adend' isaôn mèyonlo gô
17 ntyugu yi Syonlo. Ndô Jisu
awinlizi waô, inlè, Rer' iyam' e
janja kwanga gw' egômbe zinlo,
18 miè kè mi janja. Gô ntinla yinlo
Iju w' awuti viaganlô gô jônlè,
konde e pa bundakanle ntyugu yi
Syonlo dadie, ndô aweli Anya-
mbiè, inlè, Rer' iyè kè, mpangag'
ôku' wè g' Anyambiè.
19 Yenlo Jisu awinlizi waô, inlè,
Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Ôñwanla ayolie dend' ezoma
ayèmè, ndô kaô nte jenlè Rere
e denda: konde isaôu yôdu
yi dendô nle Rerè, yô kè yi
dendô nl' Ôñwanla egolanli
20 mèmô. Konde Rere e tond'
Ôñwanla, arevè isaôn yôdu yi
dendô ndè ayèmè: e be tevè kè
isaôn impôlô viaganlô nla yinlo,
21 ko 'nlwè mama. Konde ga nte
tôngunlie Rerè arôugunlie mongi
wi re juwa pa, alwanliza waô bo,
yenlo k' Ôñwanla e dwanliza waô
22 wi belô ndè bo. Konde Rerè e pa
jèkèli' ôma, ndô are pa p' ijèkèlia
23 sôdu gôr' Ôñwanla; inlè waôdu
wi ga lub' Ôñwanla ga nte duba
waô Rerè. Ayè ô re e pa dub'
Ôñwanla, e pa duba kè Rerè ô
24 rôm̃iè. Giligili mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Ayè ô jogo agamb' imam',
av̄ekeliè ô rôm̃i miè, are nl' em̃è-
nlo zakonlako, av̄ie kè gw' ijèkè-
lia, ndô are piaganla pa avila gw'
25 ijuwa agènda gw' em̃ènlo. Gili-
gili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Igwè-
ra nyi bia, nye nyinlo kè, nyi be
jogo waô wi re juwa pa ayogo
inyôi ny' Ôñwa w' Anyambiè; nla
waô wi jogo wi be dwanla bo.
26 Konde ga nt' are Rerè nl' em̃ènlo
g' ôku' wèmè, yenlo kè are pa p'
Ôñwanla gô dwanla nl' em̃ènlo g'
27 ôku' wè. Avenliè k' inyanga nyi
jèkèlia kè, konde ayè nl' Ôñwa w'
28 ôma. Am̃amanl' igamba nyinlo;
konde igwèra nyi bia, nyi be jogo
waôdu wi re gw' irônginlô ayogo
29 inyoi nyè, ko waô kogwa; waô
wi re janja pe mbia gw' itôngwa
s' em̃ènlo; nla waô wi re janja p'
ibe gw' itôngwa s' ôgara.

30 Mi jolie dende mpongo miėmė:
mi jėkėlia nte jogo miė: nl' ijė-
kėli' sam' si re gôre; konde mi
pa bute ntondinli yam̃imė, ndô
31 ntondinli y' ômo rôm̃i miė. Ja mi
atakilia g' ôñwanja w' ôku' wa-
m̃imė, atakwė mam' mi zyele rėti.
32 Ayė ô takilia g' ôñwanj' iwam'
nl' ôm' ôñwėnlė; mi avôrô kė
'nlė atakwė mi takiliô ndė g' ô-
33 ñwanj' iwam' mi re rėti. Anlw'
are tôm̃a pa gôre Jan, ko yė taki-
34 li' ôrėti. Ndô atakwė mi bongô
miė mi pila gôr' ôma: ndô mi
kamb' isaôn yinlo inlė anlwė ga
35 zunginlô. Ayė avegagi lampi yi
baminla: arondi 'nlwė gô jenle
mbia g' ôzange wė v' ôñwolingô.
36 Ndô mi are nl' atakwė mi r' a-
mpôlô viaganlô nla mi Jan: ko-
nde ijanja si re Rerė pa pa miė gô
denda, ijanja mė si dendô miė si
takilia g' ôñwanj' iwam', inlė,
37 Rerė arôm̃i miė. Rerė kė ô rôm̃i
miė ayė re takilia pa g' ôñwanj'
iwam'. Anlwė pa jogo inyôi nyė
38 nli mori, ge jenl' egolanli zė. A-
nlw' azyele nl' igamb' inyė ndwa-
nlaga gôre 'nlwė kė: konde ayė ô
rôm̃iô ndė, anlwė bekeliė du.
39 Anlwė kėlagėl' irėndo, konde a-
nlwė pikilia 'nlė gô yô anlw' are
nl' em̃ėnlo zakonlako; nle yô kė
40 yi takilia g' ôñwanj' iwam'; ndô
anlwė jivire bia gôre miė ko 'nlwė
41 dwanla nl' em̃ėnlo. Mi pa bong'
42 inyanga avila gôr' anlaga. Ndô
mi avôrô 'nlwė, inlė, anlw' azye
nl' itonda s' Anyambiė gw' iku'
43 iyanli. Mi are bia pa gw' ina
nya Rer' iyam', ndô anlwė pa
bonga miė: jog' ôm' ôñwėnlė abia
gw' in' inyėmė, ayė be bongô
44 'nlwė. Anlwė ko bekelia sė, a-
nlwė yi pô inyanga ôm̃ori nl' ô-
m̃ori, ndô anlwė pa but' inyanga
nyi pila gôr' Anyambiė dadiė?
45 Avikilianl', inlė, mi be soziza
'nlwė gôre Rerė: r' ôm̃ori ô soziza
'nlwė, inlė Môsės ô dôv̄inlô 'nlwė
46 igum̃u. Konde arwe 'nlė anlwė
bekelie Môsės, anlw' ato bekelia
miė; konde arėndi g' ôñwanj' i-
47 wam'. Ndô ja 'nlw' ayivira nt'
are yė tėnda pa, anlwė be bekeli'
agamb' imam' sė?

6 Isaôn yinlo viaganlô, agėndi Jisu
gô ntye mori y' eliv̄a zi Galile, zô
2 nl' eliv̄a zi Tiberias. Nl' azôngiô
yė nl' anlag' awenge, konde w'
ayenli lemba y' alendiô ndė gôre
3 waô w' ayogiô inkanli. Nl' ava-
ndi Jisu gô nomba, alwanla tu
4 gôgô nl' inlėngi yė. Ônloganlô
wi ntyagô y' Iju w' arwenli pi-
5 ėrė. Gw' arômbinli Jisu antyo
mė, ayenl' anlag' awenge wi bia
gôre yė, awulinli Filip, inlė, A-
zwė be kôl' inya gwi gôre mongi
6 sinlo gô nya? Awuli yenlo gô
kėnlizė, konde ayėmė amienli nte
7 be dendė. Awinliziô yė nle Filip,
inlė, Inya si re ko kôlô nli nkama
s' ifura mbanli s' ageke gôre waô
gôr' ôm' edu gô bong' ôñwozoma.
8 Ôm̃ori w' inlėngi yė, Andru y'
ôñworerė wi Simôn Pitėr, awuli-
9 nliė, 'nlė, R' ôñwanla vėnlo ô re
nl' amônga mi mpėmba atanli
nli vėrė v̄anli: ndô ya yinlo ande
10 gôr' anlaga ntangô yinlo? Awuli
Jisu, inlė, Lwanlizanl' anlaga tu-
getu. Avegagi am̃anli am̃enge
gô mbôra mė. Yenlo alwanli
waô tu vo ntozėn s' anlaga ntya-
11 nli. Vovo awongi Jisu amônga
mi mpėmba: ayė pa p' akev̄a,
agerinli waô w' avegagi tugetu;
egolanli mėmô kė v̄ėrė nt' av̄elagi
12 waô. Nla gw' ayôri waô awuli-
nli inlėngi yė, inlė, Guminlianli
nkizi y' atiganli, ko aver' ezoma.
13 Yenlo aguminli waô yô, ayônli'
igôm̃i ny' itôndô nl' itôndô imba-
nli nli nkizi y' arigiô nle waô w'
anyenli avila gw' amông' atanli.

14 Gw' ayenl' anlaga ayenl' elemba
z' alendiô nle Jisu, w' awuli, 'nlè,
Giligili winlo nl' ôvogisi mè wi
bia gô ntye.
15 Gw' ayenli Jisu inlè wi bele bia,
awongè nli ugulu, gô pangè ôga,
avo tômb' ôku' wè agènda gô nô-
16 mba, ayè anka. Gw' arwenli
nkôlô, inlèngi yè w' azuminli gw'
17 eliṽa; nl' agwenli waô gw' ele-
nde, agè dali' eliṽa agènda gô
Kapernaum. Nl' ayil' ôwenja,
ndô Jisu e d*uô* abienli gôre waô.
18 Nl' aṽendi eliṽa, konde avèvinl'
19 ômpung' ômpôlô. Gw' aluô waô
w' anugi nanda ntyarô ge nlai,
w' ayenli Jisu e jar' eliṽa, aṽia
pièrè nl' elende: ul' arienli waô.
20 Ndô awulinli waô, inlè, Nle miè;
21 arianli. Yenlo ayiviri waô gô bo-
ngè gw' elende: nl' arwenl' ele-
nde gô ntye y' agèndiô waô pele.
22 Bu nya anlaga w' agumanli g'
ôzamb' ôm̃ori w' eliṽa w' ayenl'
inlè pegag' elend' ezènlè vovo,
kaô em̃ori, nla inlè Jisu e pa kwe-
nla gw' elende nl' inlèngi yè, ndô
23 inlè w' alubwi waô dadiè (ndô le-
nde yènlè y' avila gô Tiberias
aṽia pièrè nli mbôra y' anyenli
waô mpèmba Rerè ayè pa p' ake-
24 ṽa): yenlo gw' ayenl' anlaga inlè
Jisu e pegaga vovo, nlo inlèngi
yè, w' agwenli gô lende mè, aṽia
gô Kapernaum mbutage Jisu.
25 Gw' alèngi waô yè g' ozamb'
ôm̃ori w' eliṽa w' awulinliè, 'nlè,
Ônlènji, ô ṽienli gunlu egômbe
26 zyi? Awinlizi Jisu awulinlia
waô, inlè, Giligili mi bulinlia
'nlwè, inlè, Anlwè buta miè, ara-
nga konde anlw' ayenli lemba,
ndô kônde anlw' anyenl' amô-
27 nga, ayôra. Ayanjanli gô dèng'
inya si manla manlaga, ndô g'
ôñwanja w' inya mè si dwanla
gw' em̃ènlo zakonlako, si be pô
'nlwè nl' Ôñwa w' ôma: konde
ayè re dingiliô pa nle Rerè Anya-
28 mbiè. Vovo w' awulinliè, 'nlè,
Azwè ga lend' ande gô janje vilô
29 y' Anyambiè? Awinlizi Jisu
awulinlia waô, inlè, Evilô z'
Anyambiè ze zinlo inlè, gô re
'nlwè gô bekeliè ô re yè tôm̃a pa.
30 W' awulinliè, 'nlè, Elemba nde
zi dendô ndo, zi re 'zwè ko jenla,
31 aṽekelia? Ô janj' ande? Irer'
isazyô s' anyenli mana gw' itôve;
ga nt' are tèndô pa, inlè, Avenli
waô mpèmba avila g' ôrôwa gô
32 nya. Awulinliô waô nle Jisu,
inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwe,
inlè, Arange Môsès avenli 'nlwè
mpèmba avila g' ôrôwa; ndô Re-
r' iyam' e pa 'nlwè mpèmba ya-
33 rèti avila g' ôrôwa. Konde mpè-
mba y' Anyambiè nle yô yi su-
minla avila g' ôrôwa' av' em̃ènlo
34 gô ntye. W' awulinliè, 'nlè, Re-
ra, va 'zwè mpèmba mè pèkèpè-
35 ke. Jisu awulinli waô, inlè, Miè
nle mpèmba y' em̃ènlo: ayè ô bia
gôre miè, avo jogo njanla, nl' ayè
ô bekelia miè, ayenl' esyôve nyè-
36 nlè. Ndô mi are bulinlia pa
'nlwè, inlè, Anlw' are miè jenla
37 pa, ndô anlwè pa bekelia. Waô-
du wi pô miè nle Rer' iyam' wi
be bia gôre miè; nl' ayè ô bia gô-
38 re miè, mi awinlize yè du. Ko-
nde mi are suminla pa avila g'
ôrôwa, aranga gô dende ntondinli
yam', ndô gô dende ntondinli y'
39 ômo rôm̃i miè. Nli ntondinli y'
ômo rôm̃i nle yinlo inlè, gôre wa-
ôdu wi re yè pa pa miè, mi ave-
riz' ôma, ndô inlè mi ga rôngu-
nlie waô gô ntyugu yinuwunla.
40 Konde ntondinli ya Rer' iyam'
ye yinlo, inlè, ôm' edu ô jenl'
ôñwanla, aṽekeliè, e ga lwanle
nl' em̃ènlo zakonlako; ko miè
tôngunliè gô ntyugu yinuwunla.
41 Yenlo alagalag' Iju g' ôñwanj'
iwè, konde abulia, 'nlè, Miè nle

mpèmba y' azuminli avila g' òrò-
42 wa. Nl' awuli waò, inlè, Winlo
arange Jisu y' ònwa wi Jòsèf, ò
re rer' iyè nli ngi yè azw' avòrò
waò? sambò e bulia, 'nlè, Mi
are suminla p' avila g' òròwa
43 sè? Awinlizi Jisu, awulinlia
waò, inlè, Alagalaganli anlwè
44 nl' anlwè. Zyel' òmo re ko bia
gòre miè, kaò Rerè y' aròmi
miè adurè: miè kè m' be tòngu-
45 nliè gò ntyugu yinuwunla. Re
tèndò pa gò yangò y' ivogisi, inlè,
Wi be nènjò nl' Anyambiè waò-
du. Òm' edu ò re jogo pa gòre
Rerè, anlènga, e bia gòre miè.
46 Arang' inl' òm' edu are jenla pe
Rerè, kaò ayè ò vili gòr' Anya-
47 mbiè, ayè re jenla pe Rerè. Gili-
gili mi bulinlia 'nlwe, inlè, Ayè ò
bekelia are nl' emènlo zakonla-
48 ko. Miè nle mpèmba y' emènlo.
49 Irer' isanli s' anyenli mana mè
50 gw' itòve, ayuwa. Yinlo nle
mpèmba yi suminla avila g' òrò-
wa yi re jog' òm' anya yò, ayuwe.
51 Miè nle mpèmba yabo y' azumi-
nli avila g' òròwa: jog' òm' anye
mpèmba yinlo e be dwanla bo gò
konlako: nli mpèmba yi be pò
miè nl' òzyònli wam', wi be pò
miè gw' emènlo zi ntye.
52 Nl' alòvanlag' Iju mpaga awulla,
'nlè, Òma winlo ko pa 'zwè òzyò-
53 nli wè gò nya sè? Vovo Jisu
awulinli waò, inlè, Giligili mi bu-
linlia 'nlwè, inlè, Kaò anlw' any'
òzyònli w' Ònwa w' òma, ayonge
ntyinl' iyè, anlw' azye nl' emènlo
54 gw' iku' iyanli. Ayè ò ny' òzyò-
nli wam', ayonge ntyinl' iyam',
are nl' emènlo zakonlako; miè kè
m' be tòngunliè gò ntyugu yinu-
55 wunla. Konde òzyònli wam' nl'
inya sarèti, nli ntyinl' iyam' nl'
56 ijonga sarèti. Ayè ò ny' òzyònli
wam' ayonge ntyinl' iyam' e
dwanla gòre miè, miè kè gòre yè.
57 Ga nt' aròmiò miè nle Rerè yabo,
ko miè dwanla vo yè; yenlo kè
ayè ò nya miè, e be dwanla bo vo
58 miè. Yinlo nle mpèmba y' azu-
minli avila g' òròwa: aranga ga
nt' anyenl' irerè, ayuwa: ayè ò
nye mpèmba yinlo e be dwanla
bo gò konlako.
59 Isaòn yinlo y' awuliò nle yè gw'
anlènjagiè gò nagò yi syonlo gò
60 Kapernaum. Awenge gòr' inlè-
ngi yè gw, ayogiò waò w' awul',
inlè, Nyinlo igamb' iyoli; mande
61 ko jogo nyò. Ndò gw' amienli
Jisu g' òrèm' iwè, inlè, inlèngi yè
w' alagalagi gw' igamba mè, awu-
linli waò, inlè, Igamba nyinlo
62 nyi kweza 'nlwè? Anlwè to jenl'
Ònwa w' òma e panda gò mbòra
y' avegagò ndè gw' alònga, gavo
63 sè? Nle inlinla nyi dwanliza bo;
òzyònli wi nungunle mpongo:
agamba mi re miè kambinla pa
64 'nlwè mò inlinla nl' emènlo. Ndò
r' awèwo gòre 'nlwè wi re wi pa
bekèlia. Konde Jisu amienli avi-
la gw' ipakilia waò wi re wi pa
bekelia, nl' ayè ò vegagi gò kòti-
65 zè. Nl' awuliè inlè, Gò ntinla yi-
nlo re miè bulinlia pa 'nlwè, inlè,
Zyel' òmo re ko bia gòre miè, kaò
apò ngulu nle Rerè.
66 Vovo awenge gòr' inlèngi yè w'
awinyi nli nyuma, ko w' aganga-
67 nla 'nla yè nyènlè. Yenlo Jisu
awulinl' igòmi nl' avanli, inlè,
Anlwè kè anlwè bele dubwa?
68 Simon Pitèr awulinliè, 'nlè, Rera,
azwè be kènda gòre mande? ò re
nl' agamba m' emènlo zakonlako.
69 Azw' are bekelia pa, amia kè,
'nlè, Awè nl' òma wòrunda w'
70 Anyambiè. Awinliziò waò nle
Jisu, inlè, Mi pa pinja anlwè igò-
mi nl' avanli, nl' òmori gòre
71 'nlwè nl' inlinl' ive? Agambi g'
ònwanja wi Judas y' ònwa wi Si-
mon Iskariot, konde avegagi gò

kôtizè, ayè k' ômori w' igômi nl'
avanli.
7 Isaôn yinlo viaganlô Jisu aga-
ganlagi gô Galile: e jivire kanga-
nla gô Judia, konde Iju w' awu-
2 tagi gô jôulè. Nli ntyagô y' Iju,
ntyagô yi nôgô waô syaka, y'
3 arwenli pièrè. Awongiè w' awu-
linliè, 'nlè, Lubwa vènlo agènda
gô Judia, ko inlèngi yo jenla k'
4 isaôn yi dendô ndo. Konde zyel'
ômo janj' ezoma ntyoria ko ayè-
mè bele miô gô bwi. Jogo w'
adend' isaôn yinlo, ruminli' ôku'
5 wo gôr' anlaga. Konde vanganl'
6 awongiè wi pa bekeliè. Yenlo
Jisu awulinli waô, inlè, Egômbe
zam' zi pa twa; ndô egômbe za-
7 nli zi re keka pa pèkèpèkè. Ntye
y' ayolie numba 'nlwè; ndô yi
numba miè, konde mi takilia g'
ôñwanja wa yô inlè ijanja sa yô si
8 re sibe. Vandanli 'nlwè gô ntya-
gô: mi pa twa gô panda gô ntya-
gô yinlo: konde egômbe zam' zi
9 pa keka. Ayè bulinlia pa waô
agamba minlo, alwanlagi gô Ga-
lile.
10 Ndô gw' aluô awongi yè w' apa-
ndi, avandiè kè gô ntyagô, aranga
gô bwi, ndô mpanli ga ntyoria.
11 Nl' awutag' Iju awutè gô ntyagô,
12 awulia, 'nlè, Are gwi? Nl' ave-
gag' idagalaga sipôlô gôr' anlaga
g' ôñwanj' iwè: awèwo w' awul',
inlè, Ayè ôm' ombia; amori, inlè,
Aranga yenlo, ndô e fwemiz' anla-
13 ga. Ndô kamb' ôma buku g'
14 ôñwanj' iwè nl' itia s' Iju. Ndô
gw' arwenli ntyagô garegare, ava-
ndi Jisu gô nagô y' Anyambiè,
15 anlènja. Nl' amami Iju, awulia,
'nlè, Winlo avôrô irèndo sè, ayè e
16 pa nènga nli mori? Yenlo Jisu
awinlizi waô awulia, 'nlè, Inènj'
isam' arang' isamimè, ndô s' ômo
17 rômi miè. Jog' ôm' ajivira gô
dende ntondinli yè, e be mia g'
ôñwanja w' inènja, mbè si pila
gôr' Anyambiè, mbè mi kamba
18 mièmè. Ayè ô kamba ayèmè e
but' ivend' inyèmè: ndô ayè ô
but' ivenda ny' ômo rômiè, are
giligili, nla gôre yè zyele mbe du.
19 Môsès e pa pa 'nlwè ivanga? ndô
zyel' ôma gôre 'nlwè ô dend' iva-
nga. Anlwè buta gô jônla miè
20 sè? Anlaga w' awinliz', inlè, Ô re
nl' inlinl' ive: mande buta gô
21 jônlo? Awinlizi Jisu awulinlia
waô, inlè, Mi ayanj' elemb' emo-
22 ri, nl' amami 'nlwèdu. Môsès
are pa pa 'nlwè ikèra (arang' inlè
s' avili gôre Môsès, ndô s' avili
gôr' irerè) nla gô ntyugu yi Syo-
23 nlo anlwè kèr' ôma. Jog' ôm'
akèrô gô ntyugu yi Syonlo, inlè
ivanga nyi Môsès ny' avavô; a-
nlwè bendinla miè, konde mi are
24 tôliza p' ôma g' ôwenja wi Syo-
nlo? Ayèkèlianli ga nte jenlô,
ndô yèkèlianl' ijèkèlia sarèti.
25 Vovo awuli awèwo wi mongi
wi Jerusalèm, inlè, Winlo ara-
ng' ayè ô butô waô gô jo-
26 nlè? Nla vônla, e kamba gô
bwi, ko w' awulinliè mpo-
ngo. Ko dwanla 'nlè, anlero w'
amienli rèti inlè winlo nle Krais?
27 Ndô ôma winlo, azw' avôrô mbô-
ra y' avilô ndè: ndô gô bie Krais,
zyel' ômo mia gw' apilô yè.
28 Vovo arôngi Jisu gô nagô y'
Anyambiè gw' anlènjagiè, awu-
lia, 'nlè, Anlw' avôrô miè, anlw'
avôrô kè mbôra y' avilô miè; mi
bia kè mièmè, ndô ayè ô rômi
miè are giligili, ô re 'nlw' amie.
29 Mi avôrô yè; konde mi avili gôre
30 yè, ayè kè arômi miè. Vovo
awuti waô gô kôtè; ndô tali' ôma
ôgo gôre yè, konde igwèr' inyè
31 nyi duô ny' atwenli. Ndô gôr'
anlaga w' avegagi vovo awenge
w' avekeliè; nl' awuli waô, inlè,
Gô be bie Krais, e be dende lemba

viaganlô nla yinlo yi r' ôma wi-
32 nlo denda pa? Nl' ayogiô Ifarisi
ayogo anlaga wi dagalag' isaôn
yinlo g' ôñwanj' iwè; nl' arôm̃'
iminis' impôlô nl' Ifarisi arôm̃'
33 anlaga gô kôtè. Yenlo Jisu awu-
l', inlè, Mi pare nla 'nlwè v'
ôñwolingô, gambènlè mi akènda
34 gôre yè ô rôm̃i miè. Anlwè be
buta miè, ko 'nlw' alènga miè;
nli mbôra yi re miè anlw' ayolie
35 bie. Vovo awulianl' Iju, inlè,
Ôma winlo e be kènda gwi, inlè
azw' ayolie dèngè? e be kènda
gôre waô wi re pazanganla pa
36 gôr' Igrek, anlènj' Igrek? Iga-
mba nde nyinlo nyi re yè bulia
pa, inlè, Anlw' be buta miè, kô
'nlw' alènga miè: nli mbôra yi re
miè anlw' ayolie bie?
37 Gô ntyugu yinuwunla, ntyugu
mpôlô yi ntyagô, Jisu agumanli
gôre, arônga 'nlè, Jog' ôm' edu
ajenl' esyôve, e ga ṽie gôre miè,
38 ko yè jonga. Ayè ô bekelia miè'
avila gw' iwum̃u nyè be pôṽ'
iloṽi y' anlingô mabo, ga nte
39 buli' irèndo. Ndô agamb' igamba
mè g' ôñwanja w' Inlinl' Iṽia ny'
avegagi gô pô gôre waô w' aveke-
liè: konde Inlinl' Iṽia nyi d*u*ô
ny' apenliô; konde Jisu e d*u*ô
40 apendizô. Awenge gôr' anlaga,
gw' ayogiô waô agamba mè, w'
awul', inlè, Winlo nl' ôvogisi
41 mè giligili. Am̃ori w' awul', inlè,
Winlo nle Krais. Ndô am̃ori w'
awul', inlè, Sambô Krais e bia
42 avila gô Galile? Irèndo yi pa
bulia, 'nlè, Krais e bia avila gô
mbuṽe yi David, nl' avila gô
Bèthleèm nkala y' alwanlagô nle
43 David? Yenlo arwenli mpaga
44 gôr' anlaga g' ôñwanj' iwè. Nl'
aṽel' awèwo gôre waô aṽele kôtè;
ndô t*a*li' ôma ago gôre yè.
45 Vovo aṽienli waô, w' arôm̃iô gô
kôtè aṽia gôr' iminis' impôlô nl'
Ifarisi; nl' awulinli waô anlaga
mè, inlè, Anlwè pa bagè sè?
46 Awinlizi mongi w' arôm̃iô, inlè,
Pa kamb' ôma yenlo nli mori.
47 Ifarisi w' awinlizi waô, inlè,
48 Anlwè kè anlw' afwemizô? Gôre
mongi panginla nla gôr' Ifarisi r'
49 ômo re yè bekelia pa? Ndô anla-
ga winlo wi re wi m*í*' ivanga wi
50 re savô pa. Nikôdemô (ayè ô ṽie-
nli gôre yè gw' alonga, ô vegagi k'
ôm̃ori gôre waô) awulinli' waô,
51 inlè, Ivang' inyazyô nyi jèkèli'
ôma, ny' al*ó*nge jogo agamb' imè,
52 amia nte dende? Awinlizi waô
awulinliè, 'nlè, Awè kè ô pila gô
Galile? Gèlagèla, ko jenla 'nlè
avila gô Galile pa nongw' ôvo-
gisi.
53 Nl' agèndagi waô ôm' edu gô nag'
8 wèmè. Nl' agèndi Jisu gô nômba
2 y' Iôliv. Bu nya avo bienli gô
nagô y' Anyambiè, nl' anlaga
waôdu w' aṽienli gôre yè; nl'
3 alwanliè tu, anlènjaga waô. Nl'
aṽag' irèndisi nl' Ifarisi aṽaga
gôre yè ôñwantô ô gôtiô e dend'
ibe nl' ônlôm̃e; gw' agumanli
4 waô yè gô gare, w' awulinliè, 'nlè,
Ônlènji, ôñwantô winlo agôtiô e
5 janj' ibe nl' ônlôm̃e. Gw' ivanga,
Môsès azômbi 'zwe inlè, ônlongo
winlo wi ga vungô adô: ndô ô
6 bulia sè g' ôñwanj' iwè? W' awu-
li yenlo ndembagè, ko waô dèng'
igamba nyi re waô ko sozizè.
Ndô Jisu alèmbi mbè, arènda nl'
7 ôm̃enlô wè gô ntye. Ndô gw'
alwanli waô wi bambiaṽambiè,
anyonyui gôre, awulinlia waô,
inlè, Ayè gôre 'nlwè ô re azye nl'
8 ibe e ga lônge pungè idô. Nl'
avo dèmbiè, arènda nl' ôm̃enlô
9 wè gô ntye. Gw' ayogiô waô
igamba mè, w' agogwi ôm̃ori
ôm̃ori, avil' ônlero agènda g'
ôñwangô: nl' ariganli Jisu ayè
dadiè, nl' ôñwantô gôgô gô gare-

10 gare. Nl‘ anyonyunli Jisu ôku‘
wè gôre, awulinlië, ’nlè, Ôñwa-
ntô, wi re gwi? ô p‘ ógara nl‘
11 ôma? Nl‘ awulië, ’nlè, Zyel‘ ôma,
Rera. Awuli Jisu, inlè, Mië kè
mi pa po ôgara: gèndaga; avila
vènlo avo dend‘ ibe nyènlè.
12 Avo kambie Jisu nla waô, awu-
lia, ’nlè, Mië nl‘ ôzange wi ntye:
ayè ô sônga mië, agauganle gô
mpiri, ndô e be dwanla nl‘ ôzange
13 w‘ emènlo. Vovo awulinlô yè nl‘
Ifarisi, inlè, Ô takilia g‘ ôñwanja
w‘ ôku‘ womè; atakwè mo mi
14 zyele rèti. Awinlizi Jisu awu-
linlia waô, inlè, Vanga mi ataki-
lia g‘ ôñwanja w‘ ôku‘ wam‘, ata-
kwè mam‘ mi re rèti; konde mi
avôrô mbôra y‘ apilô mië, nli
mbôra yi kèndô mië; ndô anlwè
pa mie mbôra y‘ avilô mië, ge yi
15 kèndô mië. Anlwè jèkèlia ga nt‘
ar‘ ôzyônli, mi pa jèkèli‘ ôma.
16 Ndô ja mi ajèkèlia, ijèkèli‘ sam‘
si re rèti; konde mi azye mië da-
dië, ndô mië nla Rerè y‘ arômi
17 mië. Nla gw‘ ivang‘ inyanli re
tèndô pa inlè, atakwè m‘ anlag‘
18 av̂anli mi re giligili. Mië mi ta-
kilia g‘ ôñwanja w‘ ôku‘ wam̃i-
mè, nla Rerè y‘ arômi mië ayè kè
19 e takilia g‘ ôñwanj‘ iwam‘. Vovo
awulinli waô yè, inlè, Rer‘ iyo are
gwi? Awinlizi Jisu, inlè, Anlwè
pa mia nlo mië nlo Rer‘ iyâm‘:
arwe ’nlè anlwè mia mië, gavo
20 anlw‘ ato mie Rer‘ iyam‘ kè. A-
gambi agamba minlo gô nontye y‘
avegag‘ egara z‘ anliva, gw‘ anlè-
njagië gô nagô y‘ Anyambië: ndô
e kótô nl‘ ôma; konde igwèr‘ inyè
21 nyi duô ny‘ atwenli. Yenlo avo
bulinlië waô, inlè, Mi kènda; a-
nlwè be buta mië, ko ’nlwè juwa
gw‘ ibe sanli: mbôra yi kèndô
22 mië, anlw‘ ayolie bie. Vovo awul‘
Iju, inlè, E be jônl‘ ôku‘ wèmè gô
bulië, ’nlè, Mbôra yi kèndô mië,
23 anlw‘ ayolie bie? Nl‘ awulinlië
waô, inlè, Anlw‘ avili gô ntye;
mi avili gw‘ igônlô: anlw‘ anlaga
wi ntye; mi arang‘ ôma wi ntye.
24 Yenlo abulinlia mië ’nlwè, inlè,
Anlwè be juwa gw‘ ibe sanli: ko-
nde anlwè be juwa gw‘ ibe sanli,
kaô anlw‘ abekelia ’nlè, Mië nle
25 yè. W‘ awulinlië ’nlè, Awè ma-
nde? Awulinliô waô nle Jisu,
inlè, Vanganle nt‘ are mië buli-
nlia pa ’nlwè avila gw‘ ipakilia.
26 Mi are nl‘ isaôn imienge gô ka-
mba nla gô jèkèlia g‘ ôñwanj‘
iwanli: ndô ayè ô rôm̃i mië are
giligili; nl‘ isaôn y‘ ayogiô mië
gôre yè, yô kambô mië gô ntyè.
27 Wi kótiza ’nlè agambi nla waô g‘
28 ôñwanja wa Rerè. Yenlo awuli
Jisu, inlè, Gô be duô ’nlwè anlw‘
abanli Ôñwa w‘ ôma‘, vovo be
mia ’nlwè inlè mië nle yè, nla
inlè mi pa dende mpongo mièmè,
ndô isaôn y‘ anlènjiô mië nle
29 Rerè, yô kambô mië. Nl‘ ayè ô
rôm̃i mië are nla mië; e pa tiga
mië anka; konde mi denda egô-
mbe zôdu isaôn yi tondô ndè.
30 Gw‘ agambië isaôn yinlo, awenge
w‘ av̂ekelië.
31 Vovo Jisu awulinl‘ Iju w‘ av̂eke-
lië, inlè, Ja ’nlw‘ adwanla gw‘
igamb‘ inyam‘, gambènl‘ anlw‘
32 adwanl‘ inlèngi yam‘ giligili; a-
nlwè be mia k‘ oreti, nl‘ ôrèti wi
33 be panga ’nlwè dièngadiènga. W‘
awinlizè, ’nlè, Azwè awanla wi
Abraham, azwè pa dwanl‘ asyaka
w‘ ôma nli môri: ô bulia ’nlè, azwè
34 be pangô awontye sè? Jisu awi-
nlizi waô, inlè, Giligili mi buli-
nlia ’nlwè, inlè, Ôm‘ edu ô janj‘
35 ibe, ayè nl‘ ôsyaka w‘ ibe. Nl‘
ôsyaka e dwanla gô nagô pèkè-
pèkè: ndô ôñwanla, ayè e dwanla
36 pèkèpèkè. Sambô ja Ôñwanla
apanga ’nlwè awontye, gambènl‘
anlw‘ adwanl‘ awontye giligili.

37 Mi avôrô inlè anlw' awanla wi
Abraham; ndô anlwè buta gô jô-
nla miè, konde igamb' inyam'
nyi pa dènge mbôra gw' irèm̃'
38 iyanli. Mi kamb' isaôn yi re miè
jenla pa gôre Rer' iyam': anlwè
kè anlwè dend' isaôn y' ayogiô
39 'nlwè avila gôre rer' iyanli. Awi-
nlizi waô awulinliè, 'nlè, Rer'
iyazyo nle Abraham. Awulinliô
waô nle Jisu, inlè, Arwe 'nlè
anlwè nl' awanla wi Abraham,
gavo anlw' ato janj' ijanja si
40 Abraham. Ndô vènlo anlwè bute
jônla miè ômo re bulinlia pa
'nlwè ôrèti w' ayogiô miè avila
gôr' Anyambiè: Abraham e de-
41 nda yenlo. Anlwè janj' ijanja sa
rer' iyanli. W' awulinliè, 'nlè,
Azwè pa janlô awanla wa sinko-
nge; azw' are nli rerè mori, inlè
42 Anyambiè. Jisu awulinli waô,
inlè, Arwe 'nlè Anyambiè rer'
iyanli, gavo anlw' ato tonda miè:
konde mi agogwi avila gôr'Anya-
mbiè; mi bia mièmè, ndô ayè rô-
43 m̃i miè. Anlwè pa kôtiza nte ka-
mba miè sè? Konde anlwè jolie
44 jog' igamb' inyam'. Anlw' avili
gôre rer' iyanli Satan, nl' itongi-
nla sa rer' iyanli anlwè jivira gô
denda sô. Ayè avegag' ôyônlisi
avila gw' ipakilia, e pa dwanla kè
g' ôrèti, konde ôrèti wi zyele gôre
yè. Ja akamb' inôka, e kamb'
ezom' izèmè: konde ayè ônlôki,
45 nli rerè y' inôka. Ndô gô re 'nlè mi
kamb' ôrèti, anlwè bekelia miè.
46 Mande gôre 'nlwè ô syuria miè nl'
ibè? Ja mi akamb' ôrèti, anlwè
47 bekelia miè sè? Ayè ô r' ôma w' A-
nyambiè e joga agamba m' Anya-
mbiè: gô ntinla yinlo anlwè pa
jogo mo, konde anlw' arange mo-
48 ngi w' Anyambiè. Awinliz' Iju,
awulinliè, 'nlè, Azwè pa kamba
mbiambiè gô bulia 'zwè, inlè,
Awè ôñwo-Samaria, alwanla nl'
49 inlinl' iṽe? Awinlizi Jisu, inlè,
Mi azye nl' inlinl' iṽe; ndô mi
dube Rer' iyam', ko 'nlwè pèdia
50 miè. Ndô mi but' ivend' inya-
m̃imè: r' ômori ô buta, ayèkèlia
51 kè. Giligili mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Jog' ôm' apenjavenj' igamb'
52 inyam', ayenl' ijuwa. Iju w'
awulinliè, 'nlè, Vènlo azwè mia
'nlè ô re nl' inlinl' iṽe. Abra-
ham are juwa pa, nl' ivogisi kè;
ndô ô bulia, 'nlè, Jog' ôm' ape-
njavenj' igamb' inyam', gambè-
53 nl' alemb' ijuwa. Ô r' ômpôlô
viaganlô nli rer' iyazyô Abraham
ô re juwa pa? nl' ivogisi yi re
juwa pa: ô pang' ôku' wo ga ma-
54 nde? Awinlizi Jisu, inlè, Ja mi
apendiz' ôku' wam̃imè, ivend'
inyam' nyi zyel' ezoma: nle Rer'
iyam' yi pendiza miè; yi buliô
'nlwè, inlè, ayè nl' Anyambiè ya-
55 nli. Anlwè pa miè: ndô mi avô-
rô yè; miè to bulia 'nlè mi pa
miè, gambè mi adwanl' ônlôki ga
'nlwè: ndô mi avôrô yè, avenja-
56 venj' igamb' inyè. Rer' iyanli
Abraham ayenli mbia gô jenle
ntyugu yam'; nl' ayenliè yô, aye-
57 nle mbia. Vovo awulinliô yè nl'
Iju, inlè, Ô pa syiṽa gw' agôm̃i
m' impum̃' atanli, ndô ô re jenla
58 pe Abraham? Awuli Jisu awu-
linlia waô, inlè, Giligili mi buli-
nlia 'nlwè, inlè, Abraham lwa-
59 nlaga ro, mi are. Yenlo w' awo-
ng' adô gô pungè mô: ndô azyo-
mbunli, agogwa avila gô nagô y'
Anyambiè.

9 Gw' aviaganliè, ayenl' ômo ve-
gag' ipoku avila gw' ayanliô yè.
2 Nl' inlèngi yè w' aṽambiè, inlè,
Ônlènji, mande ayanj' ibe, ômo
winlo, mbè izombi yè, inlè aya-
3 nliô ipoku? Awinlizi Jisu, inlè,
Arang' ôma winlo, ge izombi yè:
ndô arwenli yenlo inlè ijanja s'
Anyambiè si ga ruminliô gôre yè.

4 Azwè ga yanj' ijanja s' ômo rômi
miè gô par' ômanda: ôgwèra wi
bia, vovo zyel' ômo re ko janja.
5 Ôlingô wi re miè gô ntye, miè nl'
6 ôzange wi ntye. Ayè kamba pa
yenlo, aruenl' igwanla gô ntye,
avang' iroi ilèli nl' igwanla; nl'
agilliè iroi mè gw' antyo m' ipo-
7 ku, awulinliè 'nlè, Gè jôvunle gw'
everô zi Silôa (nyi pivia, 'nlè, Itô-
mô). Nl' agèndiè, ayôvunla, kè
8 bia njenlaga. Iganganlô yè, nla
waô w' ayenliè gw' alônga inlè
anegiragi, w' awul', inlè, Winlo
9 arang' ayè ô lwanli tu, anègiraga?
Amori w' awul', inlè, Nle yè: amo-
ri, inlè, Nyawè, ndô ar' egolanli
ga yè. Ayèmè awuli, 'nlè, Miè
10 nle yè. Yenlo awulinli waô yè,
inlè, Antyo mo m' anunguniô sè?
11 Awinliz', inlè, Ôma ô fweliô, inlè
Jisu avang' iroi ilèli, agila yô gw'
antyo mam', awulinlia miè, inlè,
Gènda gô Silôa, ayôvunla: yenlo
agèndi miè, ayôvunla, ko miè je-
12 nla. Nl' awulinliô yè nle waô,
inlè, Are gwi? Awul', inlè, Mi
amie.
13 Nl' aVagi waô gôr' Ifarisi ayè ô
14 luô apegag' ipoku. Ndô ntyugu
mè y' avegagi Syonlo gw' avangi
Jisu iroi ilèli, anungunl' antyo
15 mè. Yenlo avo bambiô yè nl'
Ifarisi kè nt' alèngiè ngulu yi je-
nla. Nl' awulinliè waô, inlè,
Agil' iroi gw' antyo mam'; nl'
16 ayôvunli miè, ayenla. Awèwo
w' Ifarisi w' awul', inlè, Ôma wi-
nlo e pila gôr' Anyambiè, konde
e penjavenje ntyugu yi Syonlo.
Ndô amori w' awul', inlè, Ômo
r' ôvavisi ayè ko dende lemba
ônlongo winlo sè? Nl' arwenli
17 mpaga gôre waô. Yenlo w' avo
bulinli' ipoku, inlè, Ô bulia sè g'
ônwanj' iwè gô re 'nlè anungunl'
antyo mo? Awul', inlè, Ayè nl'
ôvogisi.
18 Ndô Iju wi bekelia g' ônwanj'
iwè, inlè aluô apegag' ipoku, kè
nungunlô antyo, kaô waô feya p'
izombi y' ômo venliô ngulu yi je-
19 nla, aVambia waô, inlè, Winlo
ônwanl' iyanli, ô buliô 'nlwè inlè
ayanliô ipoku? sambô vènlo e je-
20 nla sè? Izombi yè w' awinlizi
waô, inlè, Azw' avôrô inlè winlo
nl' ônwanl' iyazyô nla inlè, aya-
21 nliô ipoku: ndô nte jenlè vènlo,
azw' amie; ge ômo nlungunli
antyo mè, azw' amie: atwenl'
ôma; Vambianli yè; e be kamba
22 g' ônwanja w' ôku' wèmè. Izo-
mbi yè w' agambi yenlo, konde
w' arienl' Iju: konde Iju w' aluô
w' akenj' inlè, jog' ôm' edu amè-
ma 'nlè ayè nle Krais, e ga rô-
mbô avila gô nagô yi Syonlo.
23 Yenlo awul' izombi yè, inlè,
24 Atwenl' ôma, Vambianli yè. Ye-
nlo avo feli waô ômo vegag' ipo-
ku nyongo yimbanli, awulinliè,
'nlè, Zuminli' Anyambiè: azw'
avôrô inlè ôma winlo nl' ôvavisi.
25 Awinliziè waô, inlè, Mbè ar'
ômbe, mi amie: mi avôrô ndaga
mori inlè, mi avegag' ipoku, ndô
26 vènlo mi jenla. W' awulinliè,
'nlè, Alendinlo ande? anlungunl'
27 antyo mo sè? Awinliziè waô,
inlè, Mi are 'nlwè bulinlia pa,
ndô anlwè pa jogo: anlwè bele fo
jogo sè? anlwè kè anlwè bele
28 dwanl' inlèngi yè? Nl' azyèlia-
gi waô yè, awulia, 'nlè, Awè nl'
29 ônlèngi wè; ndo azwè nl' inlè-
ngi yi Môsès. Azw' avôrô, inlè
Anyambiè agambi nli Môsès:
ndô winlo, azw' amie gw' apilô
30 yè. Ônlôme awiulizi waô, inlè,
Vènlo r' igamba nyi mamô, inlè
anlwè pa mie mbôra y' avilô yè,
31 ndô anlungunli miè antyo. Azw'
avôrô inlè Anyambiè e pôganliô
anlag' aVe: ndô jog' ôm' asavinlè,
alende ntondinli yè, gambènl'

32 Anyambiè apôganliô yè. Ntye
yinlo ga pakilie pa joganlô inlè
ôm' anungunl' antyo m' ômo ya-
33 nliô ipoku. Arwe 'nlè winlo e
pila gôr' Anyambiè, gavo ayolie
34 dende mpongo. Awinlizi waô
awulinliè, 'nlè, Ô yanliô gw' ibe
sitevô, ndô ô nènja 'zwè? Nl'
agogunli waô yè.
35 Nl' ayogiô Jisu inlè w' agogu-
nliè; nl' alèngiè yè, awulia, 'nlè,
Ô bekelia Ôñwa w' Anyambiè?
36 Awul' inlè, Ayè mande Rera, ko
37 miè bekeliè? Awulinliô yè nle
Jisu, inlè, Ô re yè jenla pa, nle yè
38 kè ô kamba nla 'wè. Nl' awuliè,
'nlè, Rera, mi bekelia. Nl' aza-
39 vinliè yè. Awuli Jisu, inlè, Mi
a͂vienli gô ntye yinlo gw' ijèkèlia,
inlè waô wi pa jenla wi ga yenle;
40 ko waô wi jenla tw' apoku. Ifa-
risi w' avegagi nla yè w' ayogiô
agamba minlo, awulinliè, 'nlè,
41 Azwè kè azw' ar' apoku? Jisu
awulinli waô, inlè, Arwè 'nlè
anlw' ar' apoku, gavo anlwè *to*
dwanla nl' ibe: ndô vènlo anlwè
bulia, 'nlè, Azwè jenla: yenlo ibe
sanli si dwanla.

10 Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Ayè ô re e jinginla gô nagô y'
adombè nl' ômpômbanla, ndô e
panda nli mponlo nyènlè, ayè nl'
2 ôfe nl' ôgwèrisi. Ndô ayè ô jingi-
nla nl' ômpômbanla, ayè nl' ôve-
3 njavenji w' adombè. Ayè ô banda-
minl' iguge e nungunla gôre yè;
nl' adombè mi joginlô inyoi nyè:
e fey' adombè mèmè nl' ana, agè-
4 ndia mô gw' igala. Ayè kogunlia
p' adombè mèmè môdu, e kènda
gô bosyô ya mô, nl' adombè mi
sôngè: konde mi mi' inyôi nyè.
5 M' azóng' ôgènda, ndô mi fang'
avila gôre yè: konde mi *mi*' inyôi
6 ny' ôgènda. Jisu agôvinli waô
nkôgô yinlo: ndô wi *kó*tize nt' a-
vegag' isaôn y' agambiè nla waô.
7 Yenlo avo buli Jisu awulinlia
waô, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè
inlè, Miè nl' ômpômbanla w' ado-
8 mbè. Waôdu w' alônge bienli,
miè viagaga ro, waô nl' ife nl'
igwèrisi; ndô adombè mi póga-
9 nliô waô. Miè nl' ômpômbanla:
Jog' ôm' ajinginla nla miè, e be
sunginlô, ko yè dwanla njinginla-
ga nli nkogwaga, alènga k' inya.
10 Ôfe e bia kaô gô jufa, nla gô jônla,
nla gô jiliza: mi a͂vienl' inlè wi
ga lwanle nl' emènlo, awunliô
11 ambia. Miè nl' ôvenjavenji w'
adombè ômbia: ôvenjavenj' ô-
mbia e dimbinl' emènlo zè, g'
12 ôñwanja w' adombè. Ndô ayè ô
janjinl' ipa, ndô azyel' ôvenjave-
nji, ô re adombè arang' imèmè, e
jenle nyama mbendi yi bia, kè
tig' adombè, awanga, nli nyama
13 yi kôta, avazanganla mô. E fa-
nga konde ayè ôma w' ipa, ko yè
14 aulak' adombè. Miè nl' ôvenja-
venji ômbia; mi avôrô imamimè,
nl' adombè mam' mi mia miè,
15 vanganle nte mie Rerè amia miè,
nla miè kè Rerè; mi dimbinl'
emènlo zam' g' ôñwanja w' adô-
16 mbè. Mi are kè nl' adombè amè-
nlè, mi re mi zye gô nagô yinlo y'
adombè: mô kè mi ga a͂vagô miè,
mi be joginlô inyôi nyam'; ko
dwanl' ôlemb' ômori, nl' ovenja-
17 venji k' ômori. Gô ntinla yinlo
Rer' iyam' e tonda miè, konde mi
dimbinl' emènlo zam', ko miè fo
18 bonga zô. Zyel' ômo bonginla miè
zô, ndô mi dimbinla zô mièmè.
Mi are nli ngulu yi dimbinla zô,
mi are nli ngulu kè yi fo bonga
zô. Ôzômbiô winlô mi awongi
wô avila gôre Rer' iyam'.
19 Nl' avo nongwi mpaga gor' Iju
g' ôñwanja w' agamba minlo.
20 Awenge gôre waô w' awul', inlè,
Are nl' inlinl' i͂ve, aranla; ezande
21 zi pôganliô 'nlwè yè? Amori w'

awul‘, inlè, Minlo arang‘ agamba
m‘ ôm‘ are nl‘ inlinl‘ iṽe. Inlinl‘
iṽe nyô ko nungunl‘ antyo m‘
apoku?
22 Nl‘ arwenli ntyagô y‘ imèpia si
nagô y‘ Anyambiè gô Jerusalèm:
23 aṽegagi k‘ egômbe z‘ ifwi. Nl‘ ago-
mbagi Jisu gô nagô y‘ Anyambiè
24 gw‘ evungu zi Solômon. Yenlo
aṽienl‘ Iju gôre yè vingôvingô
awulinliè, ’nlè, Ôlingô sè wi dô-
vizô ’zwè mpaga? Jog‘ awè nle
25 Krais, wulinlia ’zwè zange. Jisu
awinliz‘, inlè, Mi awulinli ’nlwè,
ndô anlwè bekelia: ijanja si ja-
njô miè gw‘ ina nya Rer‘ iyam‘,
sinlo si takilia g‘ ôñwanj‘ iwam‘.
26 Ndô anlwè bekelia, konde anlwè
arang‘ adombè mam‘. Adombè
27 mam‘ mi joginlô inyôi nyam‘,
mi avôrô mô, mô kè mi sônga miè.
28 Miè kè mi pa mô eññènlo zakonla-
kô; m‘ avere du, zyel‘ ôma ke ô be
swenla miè mô avila g‘ ôgô wam‘.
29 Rer‘ iyam‘, ô re pa pa miè mô, ar‘
ômpôlô viaganlô nla waôdu;
zyel‘ ômo re ngulu yi swa mô
30 avila g‘ ôgô wa Rer‘ iyam‘. Miè
nla Rerè azwè nl‘ ezom‘ emô.
31 Avo bong‘ Iju awong‘ adô gô
32 pungè mô. Awinliziô waô nle
Jisu, inlè Ṽilo ṽia yenge yi re
miè tuminlia pa ’nlwè avila gôre
Rerè; gô ṽilô mè anlwè punga
33 miè adô gô zi? Awinliziô yè nl‘
Iju, inlè, Azwè pa pungo adô g‘
ôñwanja w‘ eṽilô eṽia, ndô g‘
ôñwanja w‘ ipèdi‘ Anyambiè;
konde awè ôma, ô pang‘ ôku‘ wo
34 Anyambiè. Jisu awinlizi waô,
inlè, Zye tèndô pa gw‘ ivang‘
inyanli, inlè, Mi awul‘ inlè,
35 anlwè sinyambiè? Ja aweli waô
w‘ aṽienliô nl‘ igamba ny‘ Anya-
mbiè inlè, sinyambiè (nl‘ irèndo
36 y‘ ayolie jônlô), anlwè bulia g‘
ôñwanj‘ iwè ô lôṽiô nle Rerè, arô-
ññô gô ntye, inlè, Ô pèdi‘ Anya-
mbiè, konde mi awul‘, inlè, Miè
37 nl‘ Ôñwa w‘ Anyambiè? Ja mi
ayanj‘ ijanja sa Rer‘ iyam‘, aṽe-
38 kelianli miè. Ndô ja mi ajanja
sô, vang‘ anlwè pa bekelia miè,
ṽekelianl‘ ijanja: ko ’nlwè, mia
agôtiza, ’nlè, Rerè are gôre miè,
39 nia miè gôre Rerè. Avo buti
waô gô kôtè: ndô averi avila gw‘
40 ago maô. Nl‘ avo kèndiè g‘ ôza-
mb‘ ôññori wi Jordan gô mbôra y‘
alônge baptaizagi Jan; nl‘ alwa-
41 nliè vovo. Nl‘ aṽienl‘ awenge
gôre yè; nl‘ awuli waô, inlè, Jan
rèti e pa dend‘ elemba: ndô isaôn
yôdu y‘ awuliô nle Jan g‘ ôñwa-
nja w‘ ôma winlo y‘ avegagi rèti.
42 Nl‘ awenge w‘ aṽekeliè gôgô.
11 Avegag‘ ôma nl‘ ijogo, in‘
inyè nle Lazarus, nl‘ alwanliè
gô Bèthani, nkala yi Mari nl‘
2 ôñwongiè Martha. Avegagi Mari
mè ô zagi Jisu nl‘ aka mi nkangô,
aziz‘ intyôzyô sè nl‘ itwe sè, ô ve-
gagi nl‘ ôñwongiè Lazarus nl‘
3 ijogo. Yenlo awongwè antô wi
Lazarus w‘ arôññi gôre yè, awulia,
’nlè, Rera, vônla, ayè ô tondô ndô
4 e jogo. Ndô gw‘ ayogiô Jisu iga-
mba, awuli, ’nlè, Nkanli yinlo
yi zyele gw‘ ijuwa, ndô gw‘ ive-
nda ny‘ Anyambiè, inlè Ôñwa w‘
Anyambiè e ga vendizô vo yô.
5 Jisu arondi Martha nl‘ ôñwongiè
6 ôñwantô nli Lazarus. Gw‘ ayo-
giô yè inlè are nl‘ ijogo, avo dwa-
nli ntyugu mbanli gô mbôra y‘
7 avegagô ndè. Avila vovo awuli-
nl‘ inlèngi inlè, Azwè ga vo kè-
8 ndenli gô Judia. Awulinliô nl‘
inlèngi, inlè, Ônlènji, Iju w‘
awutagi gô pungo adô gô tè; ndô
9 ô fo kènda gôgô? Awinlizi Jisu,
inlè, Ôññanda wi zye nl‘ igô-
ññi ny‘ agwèra‘ nl‘ agwèr‘ amba-
nli? Jog‘ ôm‘ akanganl‘ ôñña-
nda, avôññô nl‘ ibaku, konde e
10 jenl‘ ôzange wi ntye yinlo. Ndô

jog' ôm' akanganl' ôgwèra, ga-
mbènl' apôm̃ô nl' ibaku, konde
11 ôzange wi zye gôre yè. Awulìè
agamba minlo: nl' avila vovo
awulinli waô, inlè, Ndeg' wazyô
Lazarus ananli antyovinlo; ndô
mi kènda gô jèmè avila gw'
12 antyovinlo. Awuli inlèngi yè
awulinliè, inlè, Rera, jog' ananl'
antyovinlo, gambènl' e be tôla.
13 Jisu aluô akambi g' ôñwanja w'
ijuw' isè: ndô w' avikil' inlè
akambi g' ôñwanja w' inanla s'
14 antyovinlo. Vovo awuli Jisu
awulinlia waô buku, inlè, Laza-
15 rus ajuwi. Mi jenle mbia kè g'
ôñwanj' iwanli inlè mi pegaga
vovo, gô ntinla 'nlè anlwè ga
ṽekelie; ndô azwè ga gendenli
16 gôre yè. Awuli Tomas, ô welia-
gô inlè Didimus, awulinli inlèngi
nla yè, inlè, Azwè ga gèndenli kè,
17 ko 'zwè juwa nla yè. Gw' aṽie-
nli Jisu alèug' inlè atwenli g' ôrô-
18 nginlô ntyugu nlai. Bèthani y'
avegagi pièrè nli Jerusalèm, vo
19 nanda mbanli; nl' awenge gôr' Iju
w' aluô w' abienli gôre Martha nli
Mari, gô sindia waô g' ôñwanja
20 w' ôñwongi yaô. Martha gw'
ayogiô yè inlè Jisu e bia, agèndi
gô datanla nla yè: ndô Mari
21 alwanli tu gô nagô. Awuli Ma-
rtha awulinlie Jisu, inlè, Rera,
konle ô luô vènlo, gavo ôñwongi
22 yam' e *to* juwa. Nla vanganle
vènlo mi avôrô inlè, ôsaôn wedu
wi be bambiô ndô gôr' Anyambiè,
23 Anyambiè e be po. Jisu awuli-
nliè, inlè, Ôñwongi yo e be tô-
24 ngwa. Awulinliô yè nle Martha,
inlè, Mi avôrô inlè e be tôngwa
gw' itôngunliô gô ntyugu yinu-
25 wunla. Jisu awulinliè, 'nlè, Miè
nl' itôngwa nl' em̃ènlo: ayè ô
bekelia miè, vanganl' ajuwa, e be
26 fo dwanla bo: nl' ôm edu ô dwa-
nla bo aṽekelia miè, ayuwe. Ô
27 bekelia yenlô? Martha awuli-
nliè, 'nlè, Iñ, Rera, mi abekel'
inlè awè nle Krais y' Ôñwa w'
Anyambiè, ayè ô bia gô ntye
28 yinlo. Ayè kamba pa yenlo agè-
ndi, aweli' ôñwongiè Mari ntyo-
ria, awulia, 'nlè, Rerè are vei,
29 e feyo kè. Gw' ayogiô yè,
agumanli pele agènda gôre yè.
30 Ndô Jisu 'e *duô* abienli gô nkala,
ndô avegagi gô mbôra y' alatanli
31 yè nli Martha. Gw' ayenl' Iju w'
avegagi nla yè gô nagô, azindiagè
ayenle Mari e kumanla nèganèga,
agogwa, w' azôngiè mpikiliaga
inlè e kènda g' ôrônginlô gô de-
32 nla gôgô. Gw' aṽienli Mari gô
mbôra y' avegagi Jisu, ayenlè,
avôswi gw' agôlô mè, awulinliè,
'nlè, Rera, konle ô luô vènlo gavo
33 ôñwongi yam' e *to* juwa. Gw'
ayenli Jisu ayenlè denla nl' Iju
w' aṽienli nla yè wi denla kè, a-
ziminli gw' inlinl' inyè, ayenle
34 njuke, awulia, 'nlè, Anlw' are yè
dimbinla pa gwi? Awulinli waô
35 yè, inlè, Yôgô, jenle. Alenli Jisu.
36 Yenlo Iju w' awul', inlè, Vônla
37 nt' arondiè yè. Ndô awèwo gôre
waô w' awul' inlè, Ôma winlo ô
nlungunli antyo m' ipoku, ayolie
38 pange kè inlè winlo ay*u*we? Avo
siminli Jisu g' ôku' wèmè, aṽia
g' ôrônginlô. Nl' avegagi wô ô-
bulungu, nl' idô ny' araliô gô wô
39 gô nunja wô. Awuli Jisu, inlè,
Rômbanl' idô. Martha y' ôñwo-
ngwè w' ômo vegagi juwa pa a-
wulinliè, 'nlè, Rera, vènlo atwe-
nli nl' ômpunla: konde e ga juwe
40 atwenli ntyugu nlai. Jisu awuli-
nliè, 'nlè, Mi pa bulinlio, inlè,
Jogo w' abekelia, ô be jenl' ive-
41 nda ny' Anyambiè? Yenlo arô-
mbi waô idô. Nl' arômbinli Jisu
antyo mè gw' igônlô, awulia, 'nlè,
Rera, akeṽa, konde ô re joginlô
42 pa miè. Amienli miè kè inlè ô

joginlô mlè pèkèpèkè: ndô g' ô-
ñwanja w' anlaga wi re vènlo
gôre abulia mıè yenlo, ko waô
43 bekelia 'nlè awè rômi miè. Ayè
kamba pa yenlo, arôngi nl' inyô'
44 ivôlô, inlè, Lazarus, gogwa. Nl'
agogwiè ô vegagi juwa pa, kôrô
pa ago nl' agôlô nl' inlamba; nl'
ôzyô we kè kôrô pa nl' evèlès.
Awuli Jisu awulinña waô, inlè,
Vurunlanli yè, ko tiganli yè di-
ènga.
45 Yenlo awenge gôr' Iju, w' aṽie-
nli gôre Mari, ayenle ndaga y'
46 alendiô, w' aṽekeliè. Ndô awè-
wo gôre waô w' agèndi gôr' Ifari-
si, awulinlia waô isaôn y' alendiô
47 nle Jisu. Yenlo alatanl' iminis'
impôlô nl' Ifarisi alatanla gô bô-
nde môndo, awulia, 'nlè, Azwè
be dend' ande? konde ôma winlo
48 e dende lemba yenge. Ja 'zw' a-
tigè yenlo anlaga waô du wi be
bekeliè: nli mongi Rôma wi be
bia, awonginla 'zwè mbôr' iyazyô
49 nl' inlongo nyazyô ta. Ndô ômo-
ri gôrè waô, in' inyè nle Kaiefa, ô
vegagi minisè mpôlô ômpumña
mè, awulinli waô, inlè, Anlwè pa
50 miè mpongo, ge pikilia 'nlè re
kwèkwè gôre 'nlwè inlè ôm' ô-
ñori e ga yuwe g' ôñwanja w'
anlaga, ko inlongo nyôdu ny' ayi-
51 la. E pa buli' igamba mè ayè-
mè: ndô gôre 'nlè avegagi minisè
mpôlô ômpumña mè, avogi inlè,
Jisu e ga yuwe g' ôñwanja w'
52 inlongo; nl' aranga gw' inlongo
mè dadiè, ndô inlè e ga latize gô
ñandô mori awanla w' Anyambiè
53 wi re pazanganla pa. Yenlo avila
gô ntyugu mè w' awôndag' imô-
ndo gô jônlè.
54 Yenlo Jisu e kanganla nyènlè
gô bwi gôr' Iju, ndô alubwi vovo,
agènda gô ntye yi re pièrè nl'
itôve, gô nkala yi fweliô, inlè
Efraim; nl' alwanliè vovo nl' i-
55 nlèngi yè. Nl' ônloganlô yi ntya-
gô y' Iju y' arwenli pièr : nl' a-
gèndi awenge gô Jerusalèm avila
gô ntye mè ônloganlô ṽiagaga ro,
56 gô jombunli' ikuw' iyaô. Nl' awu-
tagi waô Jisu, awulianlaga gw'
agumanli waô gô nagô y' Anya-
mbiè, inlè, Anlwè pikilia sè? I-
57 nlè aṽie gô ntyagô ? Ndô iminis'
impôlô nl' Ifarisi w' aluô w' asô-
mb' inlè, jog' ôm' edu amie mbô-
ra yi re yè, e ga reve yô, ko waô
kôtè.

12 Ntyagô y' ônloganlô ṽiagaga
ro ntyugu ôrôwa, Jisu aṽienli
gô Bèthani, mbôra y' avegagi La-
zarus, ô 'rôngunliô ndè avila gw'
2 ijuwa. Nl' avangi waô avanginlè
inya si nkôlô vovo: Martha ave-
nginli tavuru; ndô Lazarus ave-
gag' ômori gôre waô w' alwanli
3 tu nla yè gw' inya. Awongi Ma-
ri awong' igwèr' imori ny' agali
mi nkangô mi Nard, nyi njônli
mpôlô, azagi' intyôzyô si Jisu,
aziza sô nl' itwe sè: nl' ayônli
4 nagô nli nkangô y' agali, Ndô
Judas Iskariot, ômori w' inlèngi
yè, ô vegagi kè gô kôtizè, awul',
5 inlè, Agali minlo mi nkangô
mi pa kôlô nli nkama s' ifura
ntyarô, ko sô pô ikuge sè? A-
6 wuli yenlo, arang' inl' avegagi
nl' isyolo ny' ikuge; ndô konde
avegag' ôfe, nla gô re 'nlè arwanli
puka, awongage ya y' aweliagô
7 gô yô. Awuli Jisu, inlè, Riganli
yè; penjavenja mô gô ntyugu y'
8 ibènlô sam'. Konde ikuge yi re
nla 'nlwè pèkèpèkè, ndô mi azye
nla 'nlwè pèkèpèkè.
9 Anlag' awenge gôr' Iju w' ami-
enl' inlè are gôgô: nl' aṽienli waô,
aranga g' ôñwanja wi Jisu dadiè,
ndô gô jenle Lazarus kè, ô rô-
ngunliô ndè avila gw' ijuwa.
10 Ndô iminis' impôlô w' awôndi
11 môndo gô jônle Lazarus kè; ko-

nde awenge gôr' Iju w' agèndi,
avekelie Jisu g' ôñwanj' iwè.
12 Bu nya anlag' awenge w' aluô
w' abienli gô ntyagô, gw' ayogiô
waô inlè Jisu e bia gô Jerusalèm,
13 w' awong' ikôgô y' ambila, ago-
gwa gô datanla nla yè, nl' arôngi
waô, inlè, Hosana: Ôzavinlô gô-
re yè ô bia gw' ina nya Rerè, ayè
14 ôga wi Israèl. Nl' alèngi Jisu
ôñwo buru, avanda gô wô; ga nt'
15 are tèndô pa, inlè, Aria, ôñwo
'ñwantô wi Sion, vônla, ôg' iwo e
bia, dwanla pa tu g' ôñwanla wi
16 buru. Inlèngi yè wi kótiz' isaôn
yinlo gw' alônga: ndô ayè pendiô
pa, vovo ayônginli waô inlè isaôn
yinlo y' arèndiô g' ôñwanj' iwè,
nla inlè w' alendinlè isaôn yinlo.
17 Nl' anlaga w' aluô nla yè gw'
awelié Lazarus avila g' ôrôngiulô,
arôngunlié avila gw' ijuwa, w'
18 arakili igamba. Gô ntinla yinlo
kè av̄ienl' anlaga gô datanla nla
yè, konde w' ayogiô, inlè aluô
19 adend' elemba mè. Nl' agamba-
nl' Ifarisi awulia, 'nlè, Vônlauli,
nt' are 'nlwè anlwè dende mpo-
ngo: vônla, anlaga waôdu w'
asôngè.
20 Gôre waô w' avaudi gô savinla
gô ntyagô avegag' Igrek sinyèwo.
21 Nl' av̄ienli waô gôre Filip, ô vili
gô Bèthsaida yi Galile, awulinlié,
22 'nlè, Azwè bele jenle Jisu. Av̄i-
enli Filip awulinli Andru; nl'
av̄ienli Andru nli Filip, awuli-
23 nlie Jisu. Jisu awinlizi waô awu-
lia, 'nlè, Igwèra ny' abienli, nyi
re Ôñwa w' ôma e ga vendizô.
24 Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Kaô intyo ny' imba ny' apôswa
gô ntye ayuwa, nyi dwanla nyô
dadiè; ndô ja ny' ajuwa, nyi ja-
25 nl' antyo am̃enge. Ayè ô toud'
em̃ènlo zè, e periza zô; nla yè ô
bik' em̃ènlo zè gô ntye yinlo, e be
penjavenja zô kwanga gw' em̃è-
26 nlo zakonlako. Jog' ôm' edu aja-
njinla miè, e ga zônge miè; nli
mbôra yi re miè, gôgô be dwanla
kè nyôngô yam': jog' ôm' edu
ajanjinla miè, ayè be dubô nle
27 Rerè. Vènlo mi jenle njuke g'
ôrèm̃' iwam'; nl' ezande zi be
buliô miè? Rera, zuuginla miè
avila gw' igwèra nyinlo. Ndô gô
ntinla yinlo av̄ienli miè gw'
28 igwèra nyinlo. Rera, vendiz' in'
inyo. Vovo av̄ienl' inyôi avila
g' ôrôwa, inlè, Mi are nyô pendi-
za pa, m' be fo pendiza nyô kè.
29 Anlaga w' agumanli vovo ayogo
nyô, w' awul', inlè, Akambe nja-
litôwa: ndô am̃ori, inlè, Akambe
30 enjèl nla yè. Jisu awinlizi waô,
inlè, Inyôi nyinlo nyi bia g'
ôñwanj' iwam, ndô g' ôñwanj'
31 iwanli. Vènlo r' ijèkèlia si ntye
yinlo: vènlo be tômbô ôvanginli
32 wi ntye yinlo. Nla miè, ja mi
atômbinlô avila gô ntye, m' be
dur' anlaga waôdu gôre miè.
33 Awuli yenlo gô teve njuwinli yi
34 be juwô ndè. Awinliziô nl' anla-
ga, inlè, Azw' are jogo pa gw'
ivanga, inlè, Krais e dwanla gô
konlako: ndô ô bulia, 'nlè, Ôñwa
w' ôma e ga v̄anliô sè? Ôñwa
35 w' ôma winlo mande? Jisu awu-
linli waô, inlè, Ôzange wi pare
nla 'nlwè v' ôñwolingô. Ganga-
nlanli gô pare 'nlwè nl' ôzange,
ko mpiri y' agôta 'nlwè: ayè ô
kanganla gô mpiri e mie nkôv̄a
36 yi kèndô ndè. Gô pare 'nlwè nl'
ôzange, v̄ekelianl' ôzange, ko
'nlwè twa awanla w' ôzange.
Ayè kamba p' agamba minlo alu-
37 bwè, azyombunla waô. Ndô va-
ng' aluô adende lemba yenge ye-
38 nlo gw' azyô maô, wi bekeliè: ko
igamba ny' agambiô nl' Esaia y'
ôvogisi twa rèti, inlè, Rèra, ô re
bekelia pe ntyangô yazyô mande?
Nl' ôgo wa Rerè wi re tuminliô

39 pa gôre mande? Gô ntinla yinlo
kè wi jolie bekelie, konde Esaia
40 avo buli, inlè, Are nunja p' antyo
maô, ayoliz' irèm̃' iyaô; wi ve-
nde jenla nl' antyo maô, agôtiza
nl' irèm̃' iyaô, agalwa, ko miè ji-
41 nga waô. Esaia agamb' agamba
minlo, konde ayenl' ivend' inyè;
42 nl' agambiè g' ôñwanj' iwè. Ndô
vanganlonlo awenge gôre mongi
wi panginla w' aṽekeliè; ndô wi
pa mèma yenlo g' ôñwanja w'
Ifarisi, wi vende tômbô gô nagô
43 yi Syonlo: konde w' arond' isu-
minlia s' anlaga viaganlô nl' isu-
minlia s' Anyambiè.
44 Nl' arôngi Jisu awulia, 'nlè, Ayè
ô bekelia miè, e pa bekelia miè,
45 ndô ayè ô rôm̃i miè. Nla yè ô
jenla miè e jenla yè ô rôm̃i miè.
46 Mi are bia p' ôzange gô ntye, inlè
ôm' edu ô bekelia miè alwanle gô
47 mpiri. Ja ôm' ajogo agamb' ima-
m', ko avenjavenja mô, mi jèkè-
liè: konde mi b*ia* gô jèkèlie ntye,
48 ndô gô sunginle ntye. Ayè ô bi-
ka miè, ko yè awong' agamb'
imam', are nl' ômo jèkèliè: iga-
mba ny' agambiô miè, nyômè
nyi be jèkèliè gô ntyugu yinu-
49 wunla. Konde mi pa kamba mi-
èmè; ndô Rerè y' arôm̃i miè, are
pa pa miè ôzômbiô, nt' are miè
gô bulia, nli nt' are miè gô ka-
50 mba. Mi avôrô kè, 'nlè, ôzômbiô
mè nl' em̃ènlo zakonlako: yenlo
isaôn yi kambô miè, mi bulia nt'
are Rerè bulinlia pa miè.

13 Ntyugu y' ônloganlô viagaga
ro, amienli Jisu inlè igwèr'
inyè ny' atwenli gôre yè gô du-
bwa gô ntye yinlo agènda gôre
Rerè: ayè tonda p' anlag' iwèmè
w' avegagi nla yè gô ntye, arondi
2 waô kwanga gô ntyai. Gw' ave-
gagi waô gw' inya si nkôlô, Sa-
tan aluô afeli môndo g' ôrèm̃a wi
Judas Iskariot y' ôñwa wi Simon,
3 gô kôtizè. Nl' amienli Jisu inlè
Rerè aluo afel' isaôn yôdu gw'
ago mè, nla inlè avili gôr' Anya-
4 mbiè, avo fwinya gôre yè kè, ye-
nlo agumanliè avila gô tavuru,
arômbe ngoi yè; nl' awongiè tô-
5 lu, aliria yô g' ôn' iwè. Vovo
ayiriè anlingô gô ntyèngè avaki-
lie jôvunl' agôlô m' inlèngi nla
gô siza mô nli tôlu y' avegagi di-
6 riô pa g' ôn' iwè. Yenlo aṽienliè
gôre Simon Pitèr. Ayè awuli-
nliè, 'nlè, Rera, ô jôvunl' agôlô
7 mam'? Awinlizi Jisu awulinliè,
'nlè, Ô m*ie* vènlo nte denda miè,
8 ndô ô be kôtiza gô bôsyô. Pitèr
awulinliè, 'nlè, W' ayôvunle du
agôlô mam'. Awinliziô yè nle
Jisu, inlè, Ja mi ayôvunlo, ô zye
9 nli mbei nla miè. Awuli Simon
Pitèr awulinliè, inlè, Rera, ara-
ng' agôlô mam' dadiè, ndô ago kè
10 nl' ewônjô. Jisu awulinliè, 'nlè,
Ayè ô jôvunlô, azye nl' isyolo nyi
jôvunlô kaô agôlô, ndô atwenl'
ôkuwa wôdu pupu: anlw' are pu-
11 pu kè, ndô aranga waôdu. Ko-
nde amienliè ô be kôtizè; yenlo
awuliè, 'nlè, Anlw' azyele pupu
anlwèdu.
12 Ayè jôvunla p' agôlô maô awo-
ngi ngoi yè, avo dwanla tu, awu-
linlia waô, inlè, Anlw' avôrô nt'
are miè dendinla pa 'nlwè?
13 Anlwè fwelia miè, inlè, Ônlènji
nli Rerè: anlwè bulia mbiambiè
14 kè, konde yenlo re miè. Sambô
miè, Rerè nl' Ônlènji, ja mi ajô-
vunl' agôlô manli' anlwè kè
anlwè ga yôvunanle agôlô manli.
15 Konde mi are teva pa 'nlwè ego-
lanli, ko 'nlwè denda kè nt' are
16 miè dendinla pa 'nlwè. Giligili
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Nyôngô
azye viaganlô nli rer' iyè, ge ômo
17 tôm̃ô viaganlô nl' ômo rôm̃iè. Ja
'nlw' ami' isaôn yinlo, ôzavinlô
gôre 'nlwè ja 'nlw' adenda yô.

18 Mi pa kamba g‘ ôñwanj‘ iwanli
anlwèdu: mi avôrô waô wi re
miè pinja pa: ndô irèndo yô ga
rwe rèti, inlè, Ayè ô nye mpèmb‘
iyam‘ are tômbinla pe ntumbu yè
19 gô sira miè. Ndô vènlo mi buli-
nlia ’nlwè igamba nyinlo nyô v̈i-
agaga ro, inlè, gô be twa nyô, ko
’nlwè bekelia ’nlè miè nle yè.
20 Giligili mi bulinlia ’nlwè, inlè,
Ayè ô bong‘ ôm‘ edu ô tôm̃ô miè
e bonga miè; nl‘ ayè ô bonga miè
e bonga yè ô rôm̃i miè.
21 Jisu, ayè kamba pa yenlo, aye-
nli njuke g‘ ôrèm̃a, arakilia, ’nlè,
Giligili mi bulinlia ’nlwè, inlè,
Ôm̃ori gôre ’nlwè e be kôtiza miè.
22 Nl‘ avônlanl‘ inlèngi yè, alwanle
23 mpaga ômo gambiô ndè. Ave-
gagi tu gô tavuru pièrè nli ntônlô
yi Jisu ôm̃ori w‘ inlèngi yè ô ro-
24 ndiô ndè. Nl‘ avèpi Simon Pitèr
gôre yè awulinliè, ’nlè, Mieza
25 ’zwè ôma ô kambô ndè. Nl‘ ayè-
zyiè gô ntônlô yi Jisu awulinliè,
26 ’nlè, Rera, nle mande? Awinli-
zi Jisu, inlè, Nle yè ô be pô miè
mbei y‘ inya gô be duv̈ia miè yô.
Nla gw‘ aluô yè aduv̈i mbei, ave-
nli yô gôre Judas y‘ ôñwa wi Si-
27 mon Iskariot. Mbei mè via nli
bongô, ayinginli Satan gôre yè.
Nl‘ awuli Jisu awulinliè, inlè,
Ndaga yi dendô ndo, lenda yô
28 pele. Ndô pegaga gô tavuru ômo
mienli ntinla y‘ awulinliè yè iga-
29 mba mè. Konde awèwo w‘ avi-
kili, ’nlè, gôre ’nlè Judas are nli
puka, Jisu awulinliè, inlè, Gôle
ya yi re ’zwè nl‘ isyolo gô ntya-
gô; ge inlè e ga v‘ ezoma gôr‘
30 ikuge. Ayè bonga pe mbei ago-
gwi pele: avegag‘ ôgwèra.
31 Judas ayè kogwa pa, awuli Jisu,
inlè, Vènlo Ôñwa w‘ ôma ape-
ndizô, nl‘ Anyambiè apendizô
32 gôre yè; nl‘ Anyambiè e be pe-
ndizè g‘ ôku‘ wèmè, e be pendiè
33 kè pele. Awanl‘ iam‘, mi pare
nl‘ anlwè ôñwolingô. Anlwè be
buta miè: nli nt‘ awulinli miè
Iju, inlè, Mbôra yi kèndô miè
anlw‘ ayolie bie; yenlo kè buli-
34 nlia miè ’nlwè. Mi pa ’nlwè ôzô-
mbi‘ ôñwonla, inlè, Rondanlanli;
vanganle nt‘ are miè tonda pa
’nlwè, rondanlanli ’nlwè kè ye-
35 nlo. Nl‘ igamba nyinlo be mi‘
anlaga waôdu inlè anlwè nl‘ inlè-
ngi yam‘ inlè, ja ’nlw‘ atondaula.
36 Simon Pitèr awulinliè, ’nlè, Re-
ra, ô kènda gwi? Awinlizi Jisu,
inlè, Mbôra yi kèndô miè, w‘ ayo-
lie sônge miè vènlo; ndô gô bô-
37 syô ô be sônga miè. Awinliziô
yè nle Pitèr, inlè, Rera, mi ayolie
sônge ’wè vènlo sè? M‘ be di-
mbinl‘ em̃ènlo zam‘ g‘ ôñwanj‘
38 iwo. Awinlizi Jisu, inlè, Ô be di-
mbinl‘ em̃ènlo zo g‘ ôñwanj‘ iwa-
m‘? Giligili mi bulinlio, inlè,
Njogonli y‘ agôge, kaô w‘ adanda
miè nyongo ntyarô.

14 Irèm̃‘ iyanli y‘ ayenle njuke:
v̈ekelianl‘ Anyambiè, ko beke-
2 lianli mie kè. Gô nagô ya Rer‘
iyam‘ r‘ alwanlô am̃enge; arwe
’nlè zyele yenlo, gavo mi ato buli-
nlia ’nlwè; mi kènda gô kekiza
3 ’nlwè mbôra. Nla ja mi akènda,
agekiza ’nlwè mbôra, gambènlè
mi afo bia, awonga ’nlwè gôre
mièmè; inlè mbôra yi re miè, ko
4 ’nlwè dwanla gôgô kè. Anlw‘
avôrô kè mponlo yi mbôra yi kè-
5 ndô miè. Tomas awulinliè, ’nlè,
Rera, azwè pa mie mbôra yi kè-
ndô ndo; azwè ko mie mponlo sè?
6 Jisu awulinliè, ’nlè, Miè nle mpo-
nlo, nl‘ ôrèti, nl‘ em̃ènlo: zyel‘
ômo bia gôre Rerè, kaô vo miè.
7 Arwe ’nlè anlw‘ amienli miè,
gavo anlw‘ amienli Rerè kè:
avila vènlo anlw‘ avôrô yè, anlw‘
8 are yè jenla pa kè. Filip awuli-
nliè, ’nlè, Rera, ruminlia ’zwè

Rerè, gambènl' azw' adwanla
9 dwèrè. Jisu awulinliè, 'nlè, Mi
are dwanla pa nla 'nlwè ôlingô la
winlo, ndô ô pa mia miè, Filip?
ayè ô re jenla pa miè are jenla pe
Rerè; ô bulia, 'nlè, Ruminlia
10 'zwè Rerè sè? Ô pa bekelia 'nlè
mi are gôre Rerè, nli Rerè gôre
miè? agamba mi kambinlô miè
'nlwè mi *ka*mba mô miè mè: ndô
Rerè ô dwanla gôre miè ayè e ja-
11 nje ṽilô yè. Ṽekelianli miè inlè
mi are gôre Rerè, nli Rerè gôre
miè: azya nlonlo ṽekelianli miè
12 g' ôñwanja wi ṽilô yômè. Gili-
gili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ayè ô
bekelia miè, ṽilô yi dendô miè, yô
kè yi be dendô ndè; nli ṽilô vôlô vi-
aganlô nla yinlo yi be dendô ndè;
13 konde mi kènda gôre Rerè. Nl'
ezom' edu zi be bambiô 'nlwè gw'
in' inyam', zô be dendô miè, inlè
Rerè e ga vendizô gôr' Ôñwanla.
14 Ja 'nlw' abambi' ezoma gw' in'
15 inyam', m' be denda zô. Ja
'nlw' atonda miè, anlwè be penja-
16 venj' isômbi' sam'. Miè kè m' be
kambinle Rerè, ko yè pa 'nlwè
Ôzindi' ôñwènlè gô dwanla nla
17 'nlwè egômbe zôdu, ayè nl' Inli-
nlia ny' ôrèti, nyi re ntye y' ayo-
lie bonge nyô; konde yi pa jenla
ge mia nyô: anlw' avôrô nyô,
konde nyi dwanla nla 'nlwè,
nyi be dwanla kè gw' irèm'
18 iyanli. M' be *tiga* 'nlwè awa
wi ntigô: m' be bia gôre 'nlwè.
19 Kwè, gambènlè ntye y' avo jenle
miè nyènlè; ndô anlwè jenla
miè; konde mi are bo, nl' anlwè
20 kè anlwè be dwanla bo. Gô
ntyugu mè anlwè be mia, 'nlè mi
are gôre Rerè, nl' ayè gôre miè,
21 nla miè gôre 'nlwè. Ayè ô re nl'
isômbi' sam', avenjavenja sô, nle
yè ô tonda miè: nla yè ô tonda
miè e be tondô kè nle Rer' iyam',
miè kè mi be tondè, aruminliè ôku'
22 wam'. Awuli Judas, arang' Iska-
riot, awulinliè, inlè, Rera, ezande
zi re 'nlè ô be tuminli' ôku' wo
gôre 'zwè, nl' aranga gô ntye?
23 Ayiviri Jisu awulinliè, 'nlè, Jog'
ôm' atonda miè, e be penjavenj'
igamb' inyam': nli Rer' iyam' e
be tondè, ko 'zwè bia gôre yè,
24 avang' ezigi zazyô gôre yè. Ayè ô
re e tonda miè e penjavenj' aga-
mb' imam': nl' igamba nyi jogo
'nlwè arang' inyam', ndô nya
Rerè y' arômi miè.
25 Mi are kambinla pa 'nlwè isaôn
yinlo, gô pare miè nla 'nlwè.
26 Ndô Ôzindiô mè, inlè Inlinl' Iṽia,
nyi be tômô nle Rerè gw' in'
inyam', ayè be nènja 'nlwè isaôn
yôdu, ayônginlia 'nlwè isaôn yô-
27 du y' awulinli miè 'nlwè. Mi
tiginla 'nlwè amènjè; amènjè
mam' mi pa 'nlwè mô: mi *pa*
'nlwè nte pe ntye yinlo. Irèm'
iyanli y' ayenle njuke ge tia.
28 Anlw' ajogiô nt' abulinlia miè
'nlwè, inlè, Mi kènda, ko miè fo
bia gôre 'nlwè. Arwe 'nlè anlwè
tonda miè, gavo anlw' ato jenle
mbia, konde mi kènda gôre Rerè:
konde Rerè ar' ômpôlô viaganlô
29 nla miè. Nla venlo mi are 'nlwè
bulinlia p' igamba, nyô ṽiagaga
ro, inlè gô be twa nyô, ko 'nlwè
30 bekelia. Mi avo kambinla 'nlwè
agamb' amenge, konde ôvanginli
wi ntye yinlo e bia: azye nli nda-
31 ga gôre miè; ndô inlè ntye yi ga
mie 'nlè mi tonde Rerè, nla ga nt'
azômbiô miè nle Rerè, yenlo de-
nda miè. Gumanlanli, azwè ga
gèndenli.

15 Miè nl' ôgoli warèti, nli Rer'
iyam' nl' ômo penjavenja wô.
2 Ivar' iedu gôre miè nyi re nyi
janl' ilônda, e tômba nyô: nl'
ivar' iedu nyi janl' ilônda, e sènga
nyô, ko nyô janl' ilônda viaganlô.
3 Vènlo anlw' are pupu nl' igamba

nyi re miè kambinla pa 'nlwè.
4 Lwanlanli gôre miè, nla miè gôre
'nlwè. Ga nt' ar' ivare ny' ayolie
janl' ilônda nyômè, kaô ny' adwa-
nla g' ôgoli; yenlo kè 'nlwè, kaô
5 anlw' adwanla gôre miè. Miè nl'
ôgoli, anlwè nl' ampare. Ayè ô
dwanla gôre miè, nla miè gôre yè,
ayè e janl' ôlônd' ôñwenge: ko-
nde azya miè anlw' ayolie dende
6 mpongo. Jog' ôm' alwanla gôre
miè, gambènl' afalô g' ivare, ayô-
ñma; nl' anlaga wi kuminlia mô,
awala mô g' ôgônli, kô mô pia.
7 Ja 'nlw' adwanla gôre miè, nl'
agamb' imam' m' adwanla gôre
'nlwè, Vambianl' ôsaôn wedu wi
belô 'nlwè, wi be dendinlô 'nlwè.
8 Gô ndaga yinlo Rer' iyam' e pe-
ndizô, inlè, ja 'nlw' ajanl' ôlônd'
ôñwenge; nla yenlo be dwanla
9 'nlwè inlèngi yam'. Ga nt' aro-
ndiô miè nle Rer' iyam', yenlo re
miè tonda pa 'nlwè kè: lwanlanli
10 gw' itond' isam'. Ja 'nlw' ape-
njavenj' isômbi' sam', anlwè be
dwanla gw' itond' isam'; ga nt'
are miè penjavenja p' isômbia sa
Rer' iyam', alwanla gw' itond'
11 isè. Mi are kambinla pa 'nlwè
isaôn yinlo, inlè mbi' yam' yi ga
lwanle gôre 'nlwè, nla inlè mbi'
12 yanli yi ga yônlie. Winlo nl'
ôzômbiô wam', inlè, Rondanlanli,
ga nt' are miè tonda pa 'nlwè.
13 Zyel' ômo re nl' itonda sipôlô via-
ganlô nla sinlo, inlè, gôr' ôma gô
dimbinl' eñènlo zè g' ôñwanja
14 w' indegô sè. Anlwè nl' indegô
sam', ja 'nlw' adend' isaôn yi sô-
15 mbia miè 'nlwè. Mi fwelia 'nlwè
nyènlè, inlè, inyôngô; konde nyô-
ngô e *mia* nte dende Rer' iyè: ndô
mi are fwelia pa 'nlwè inlè, inde-
gô; konde isaôn yôdu y' ayogiô
miè gôre Rer' iyam', mi are 'nlwè
16 mieza pa yô. Arang' anlw' avi-
nji miè, ndô mi avinji 'nlwè, alô-
Via 'nlwè inlè, anlwè ga gè janl'
ilônda, k' ilônd' iyanli dwanla:
gô ntinla 'nlè ôsaôn wedu wi be
bambiô 'nlwè gôre Rerè gw' in'
17 inyam', e be pa 'nlwè wô. Mi
sômbia 'nlwè isaôn yinlo, inlè
18 anlwè ga rondanlenli. Ja ntye y'
anumba 'nlwè, anlw' avôrô inlè
y' anlumbi miè yô nlumbaga
19 'nlwè ro. Arwe 'nlè, anlw' anla-
ga wi ntye, gavo ntye y' ato tond'
iwèmè: ndô gô re 'nlè anlw' ara-
ng' anlaga wi ntye, ndô mi avinji
'nlwè avila gô ntye, yenlo ntye yi
20 bika 'nlwè. Yônginlianl' igamba
ny' awulinli miè 'nlwè, inlè, Ô-
syaka azy' ômpôlô viaganlô nla
rer' iyè. Jogo w' agombizi miè,
gambènlè wi be kombiza 'nlwè
kè; jogo w' avenjavenj' igamb'
inyam', gambènlè wi be penjave-
21 nj' inyanli kè. Ndô isaôn yôdu
yi be dendô waô alendinla 'nlwè
g' ôñwanja w' in' inyam', konde
22 wi *mi'* ômo rôñi miè. Arwe 'nlè
mi *bia* agamba nla waô, gavo wi
to dwanla nl' ibe: ndô vènlo wi
zye nli ntyongwè gw' ibe saô.
23 Ayè ô bika miè e bika kè Rer'
24 iyam'. Arwè 'nlè mi *ja*nja gôre
waô ijauja si pa janjô nl' ôm'
ôñwènlè, gavo wi *to* dwanla nl'
ibe: ndô vènlo wi re jenla pa avi-
ka kè miè nla Rer' iyam' ta.
25 Ndô atwenli yenlo inlè, igamba
nyi re tèndô pa gw' ivang' inyaô
nyi ga rwe rèti, inlè, W' anlumbi
26 miè ntinla fo. Ndô gô be duô
Ôzindiô abienli, wi be tôñô miè
gôre 'nlwè avila gôre Rerè, nyô
Inlinla ny' ôrèti nyi pila gôre Re-
rè, ayè be takilia g' ôñwanj' iwa-
27 m': anlwè kè anlwè be takilia,
konde anlw' are dwanla pa nla
miè avila gw' ipakilia.

16 Mi are 'nlwè bulinlia p' isaôn
yinlo, inlè anlw' avôñô nl' iba-
2 ku. Wi be tômba 'nlwè avila

gw' inagô si Syonlo: rèti, igwèra
nyi bia, nyi be pikili' ôm' edu ô
jônla 'nlwè, inlè e janjinl' Anya-
3 mbiè. Wi be dendinla 'nlwè isa-
ôn yinlo, konde wi zye mia pe
4 Rerè nlo miè. Ndô mi 'are buli-
nlia pa 'nlwè isaôn yinlo, inlè gô
be bi' igwèra mè, ko 'nlwè jôngi-
nlia yô, nt' awulinli miè 'nlwè.
Mi bulinlia 'nlwè isaôn yinlo avi-
la gw' ipakilia, konde mi avegagi
5 nla 'nlwè. Ndô vènlo mi kènda
gôre yè ô rômi miè; nla zyel' ôma
gôre 'nlwè ô bambia miè, inlè, Ô
6 kènda gwi? Ndô konde mi are bu-
linlia pa 'nlwè isaôn yinlo, ekèv̂a
7 z' ajônli' irèm̃' iyanli. Vanga nlo-
nlo mi bulinlia 'nlwè ôrèti; inlè,
Re mbia gôre 'nlwè inlè mi ga gè-
nde: konde ja mi agènda, gambè-
nl' Ôzindiô av̂ie gôre 'nlwè; ndô
ja mi akènda, m' be tôm̃è gôre
8 'nlwè. Nla yè j' abia, e be syurie
ntye g' ôñwanja w' ibe nl' ôgôre,
9 nl' ijèkèlia: g' ôñwanja w' ibe,
10 konde wi pa bekelia miè; g'
ôñwanja w' ôgôre, konde mi kè-
nda gôre Rerè, ko 'nlw' ayenla
11 miè nyènlè; g' ôñwanja w' ijèkè-
lia, konde ôvanginli wi ntye e
12 jèkèliô. Mi pare nl' agamb' am̃e-
nge gô bulinlia 'nlwè, ndô anlw'
13 ayolie sindinla mô vènlo. Ndô
gô be duô yè abienli, inlè, Inlinla
ny' ôrèti, e be kèndia 'nlwè, g'
ôrèti wôdu: konde e be kamb'
ayèmè; ndô isaôn yôdu yi be
jogo yè, yô be kambô ndè: e
be takilia 'nlwè isaôn yi re gô
14 bia kè. E be pendiza miè; ko-
nde e be bong' iyam', arakilia
15 'nlwè yô. Isaôn yôdu yi re nli
Rerè, iyam': yenlo abulia miè,
inlè, E bong' iyam', arakilia
16 'nlwè yô. Kwè, gambènl' anlw'
avo jenle miè; avila vovo k' ô-
ñwolingô, gambènl' anlw' afo je-
17 nla miè. Yenlo awulianl' awèwo
gôr' inlèngi yè, inlè, Ôsaôn nde
winlo wi bulinliô ndè 'zwè, inlè,
Kwè, gambènl' anlw' avo jenle
miè; avila vovo k' ôñwolingô,
gambènl' anlw' afo jenla miè:
nla, inlè, Konde mi kènda gôre
18 Rerè? Yenlo awuli waô, inlè,
Ôsaôn nde winlo wi buliô ndè,
inlè, Ôñwolingô? Azw' amie nt'
19 akambè. Amienli Jisu inlè w'
av̂eli bambiè, nl' awulinliè waô,
inlè, Anlwè bambianla g' ôñwa-
nja w' igamba mè ny' abuliô miè,
inlè, Kwè, gambènl' anlw' avo
jenle miè; nl' avila vovo ôñwoli-
ngô, gambènl' anlwè be fo jenla
20 miè. Giligili, mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Anlwè be jenl' ekèv̂a, ale-
nla, ndô ntye yi be jenl' igev̂a: a-
nlwè bè dwanla nl' ekèv̂a, ndô
ekèv̂' izanli zi be kalw' igev̂a.
21 Gô duk' ôñwantô gô janla are nl'
ekèv̂a, konde igwèr' inyè ny' a-
syiv̂i: ndô ja ôñwanla ajanlô, e
pa jônginli' isyongo nyènlè, vo
mbia inlè ôm̃a ajanlô gô ntye.
22 Anlwè kè anlw' are nl' ekèv̂a vè-
nlo: ndô m' be fo jenla 'nlwè, ko
irèm̃' yanli jenl' igev̂a, nl' igev̂'
inyanli zyel' ômo be bonginla
23 'nlwè zô. Gô ntyugu mè anlwè
be bambia miè ezom̃a. Giligili,
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ja 'nlw'
abambi' ezom' edu gôre Rerè, e
be pa 'nlwè zô gw' in' inyam'.
24 Av̂ia gw' egômbe zinlo anlwè pa
bambi' ezoma gw' in' inyam':
v̂ambianli, gambènlè anlwè be
pô, ko mbi' yanli jônlie.
25 Mi are bulinlia pa 'nlwè isaôn yi-
nlo nl' inkôgô: ndô igwèra nyi bia,
nyi re mi agambinle 'nlwè nyè-
nlè nl' inkôgô, ndô m' be bulinlia
26 'nlwè zange g' ôñwanja wa Rerè.
Gô ntyugu mè anlwè be bambia
gw' in' inyam': mi pa bulinlia
'nlwè, inlè, mi be kambinle Rerè
27 g' ôñwanj' iwanli; konde Rerè a-

yèmè e tonda 'nlwè, konde anlw'
are tonda pa miè, av̄ekelia 'nlè mi
28 avili gôre Rerè. Mi av̄ienli avila
gôre Rerè, av̄ia gô ntye yinlo;
mi fo tige ntye kè, agènda gôre
29 Rerè. Awul' inlèngi yè, inlè,
Vônla, vènlo ô kamba zange, ô
30 kamba du nli nkôgô. Vènlo mia
'zwè inlè ô vôrô isaôn yôdu, ô zy'
isyolo inlè, ôm' edu e ga v̄ambio:
v' ïigamba nyinlo bekelia 'zwè
31 inlè ô vili gôr' Anyambiè. Jisu
awinlizi waô, inlè, Vènlô anlwè
32 bekelia? Vônla, igwèra nyi bia,
rèti ny' abienli kè, nyi be paza-
nganlô 'nlwè, ôm' edu gô nkôv̄'
iyèmè, ko 'nlwè tiga miè anka:
ndô mi azyel' anka, konde Rerè
33 are nla miè. Mi are 'nlwè buli-
nlia p' isaôn yinlo, ko 'nlwè dwa-
nla nl' am̃ènjè gôre miè. Gô ntye
yinlo anlwè be jenle njuke: ndô
zindianl' irèm̃' yanli; mi are ke-
va pe ntye.

17 Jisu kamba p' agamba minlo,
arômbinl' antyo mè g' ôrôwa
awulia, 'nlè, Rera, igwèra ny' a-
bienli; vendiz' Ôñwanl' iyo, ko
2 Ônwanl' iyo pendizo kè: ga nt'
avenliô ndo yè inyanga g' ôzyônli
wôdô, inlè e ga v' em̃ènlo zako-
nlako gôre waôdu w' avenliô ndo
3 yè. Nl' em̃ènlo zakonlako ze zi-
nlo, inlè gôre waô gô mio, Anya-
mbiè mô yarèti, nla yè ô rôm̃iô
4 ndo, inlè, Jisu Krais. Mi avendi-
zo gô ntye, amènliz' evilô zi re
5 'wè pa pa miè gô denda. Nla vè-
nlo, Rera, vendiza miè gôr' awè-
mè nl' ivèuda ny' avegagi nla
6 miè gôre 'wè ntye lôv̄iagô ro. Mi
amiez' in' inyo gôr' anlaga w'
avenliô ndo miè avila gô ntye: w'
avegag' iwo, ko 'wè pa miè waô;
wi re penjavenja p' igamb' nyo
7 kè. Vènlo mia waô inlè isaôn
yôdu yi re 'wè pa pa miè y' avili
8 gôre 'wè: konde mi are pa pa waô
agamba m' avenliô ndo miè; nl'
awongi waô mô, amia rèti inlè mi
avili gôre 'wè; wi re bekelia pa
9 kè inlè awè rôm̃i miè. Mi kwe-
nle nkolo g' ôñwanj' iwaô: mi
kwenle nkolo g' ôñwanja wi ntye,
ndô g' ôñwanj' iwaô wi re 'wè pa
10 pa miè; konde waô nl' iwo. I-
yam' yôdu nl' iyo, nl' iyo k'
iyam': mi are pendizô pa kè gôre
11 waô. Mi azye nyènlè gô ntye,
ndô winlo wi re gô ntye, ko miè
bia gôre 'wè. Rera y' Ôrunda, ve-
njavenja waô wi re 'wè pa pa miè
gw' in' inyo, ko waô dwanl' ômô,
12 ga nt' are 'zwè. Gw' alwanlagi
miè nla waô, mi avenjavenji waô
wi re 'wè pa pa miè gw' in' inyo:
nl' avandaminli miè waô kè, ko
aver' ôma gôre waô, kaô ôñwanla
w' ôyilizô, ko irèndo twa rèti.
13 Ndô vènlo mi bia gôre 'wè; nl'
isaôn yinlo yô kambô miè gô
ntye, inlè mbi' yam' yi ga lwa-
14 nlizô gôre waô. Mi are pa pa waô
igamb' inyo; nl' anlumbi ntye
anlumba waô, konde waô arange
mongi wi ntye, ga nt' are miè
15 mi arang' ôm̃a wi ntye. Mi
kwenle nkolo inlè rômba waô
avila gô ntye, ndô inlè venjave-
nja waô avila gôr' ôm' ombe.
16 Waô arange mongi wi ntye, ga
nt' are miè mi arang' ôma wi
17 ntye. Mèpiza waô g' ôrèti: iga-
18 mb' inyo nl' ôrèti. Ga nt' arô-
m̃iô ndo miè gô ntye, yenlo kè
19 arôm̃i miè waô gô ntye. Mi mè-
piz' ôku' wam' g' ôñwanj' iwaô,
inlè waô kè wi ga mèpizô g' ôrèti.
20 Mi kwenle nkolo g' ôñwanja w'
anlaga winlo dadiè, ndô g' ôñwa-
nj' iwaô kè wi be bekelia miè v'
21 igamb' inyaô; inlè waôdu wi ga
lwanl' ômô; ga nt' are 'wè, Rèra,
gôre miè, nla miè gôre 'wè, waô
kè wi ga lwanle gôre 'zwè, ko
ntye bekelia 'nlè awè rôm̃i miè.

22 Nl' ivenda nyi re 'we pa pa miè
mi avenli waô nyô; inlè wi ga
lwanl' ômô, ga nt' are 'zwè ômô.
23 Miè gôre waô, nl' awè gôre miè,
inlè wi ga lwanlizô ômô; ko ntye
mia 'nlè awè rômi miè, aronda
24 waô, nt' arondiô ndo miè. Rera,
waô wi re 'wè pa pa miè, mi bela,
'nlè, wi ga lwanle nla miè mbôra
yi re miè; ko waô jenl' ivend'
inyam' nyi re 'wè pa pa miè: ko-
nde ô rondi miè ntye lôviagô ro.
25 Rera y' ôgôre, ntye yi mio du,
ndô mi amienlio; nla winlo kè
26 w' amienl' inlè ô rômi miè. Mi
amiez' in' iuyo gôre waô, m' be
mieza nyô kè; ko itonda s' aro-
ndiô ndo miè dwanla gôre waô,
nla miè gôre waô.

18 Jisu, ayè kamba p' agamba
minlo, agogwi ayè nl' inlèngi
yè agènda gô ntye mori y' ôñwo-
lovi wi fweliô, 'nlè, Kedron; vovo
avegagi ntyaga, nl' ayingiuli Jisu
2 nl' inlèngi yè gô yô. Nl' amie-
nli Judas ô gôtiziè amie mbôra
kè: konde Jisu agèndagi gôgô
nyongo sinyenge nl' inlèngi yè.
3 Vovo Judas, ayè pô pe nkondo y'
isozyè, nl' anlaga w' avenliô inya-
nga nl' iminis' impôlô nl' Ifarisi
gô kôte Jisu, avienli gôgô nl' ila-
4 mpi nl' ijô nl' imianga. Nl' ami-
enli Jisu isaôn yôdu y' avegagi
gô twa gôre yè, yenlo agogwiè,
awulinlia waô, inlè Anlwè buta
5 mande? Awiulizi waô yè, inlè,
Jisu yi Nazarèth. Awulinliô waô
nle Jisu, inlè, miè nle yè. Nli
Judas kè ô gôtiziè agumanli nla
6 waô. Gw' awulinliè waô, inlè,
Miè nle yè, w' awinyi nli nyuña,
7 avôswa gô ntye. Nl' avo bambiè
waô, inlè, Anlwè buta mande?
Awuli waô, inlè, Jisu yi Naza-
8 rèth. Awinlizi Jisu, inlè, Mi abu-
linlia 'nlwè, inlè miè nle yè: ja
'nlw' abuta miè sambô, riganli
9 mongi sinlo kèndaga: inlè iga-
mba ny' agambiô ndè nyi ga rwe
rèti, inlè, Gôre waô wi re 'wè pa
pa miè mi perô nl' ôma vanganl'
10 ôñori. Simon Pitèr, ô vegagi nl'
ôkwara w' iwora, aluri wô agwè-
re nyôngô yi minisè mpôlô, arenl'
ôrôi wè nkwi. Nl' ina nyi nyô-
ngô mè ny' avegag' inlè, Malkus.
11 Nl' awuli Jisu awulinlie Pitèr,
inlè, Winliz' ôkwar' iwo gw' egô-
rô: imogi ny' avenliô miè nle
Rerè, mi ayonga nyô?
12 Yenlo nkondo y' isozyè nl' ômo
vegagi gw' ewônjô zaô, nl' anlaga
w' arômiô nl' Iju w' agôti Jisu
13 agôrè; nl' agèndizi waô yè gw'
alônga gôre Anas; konde avega-
gi ôgoi wi Kaiefa, ô vegagi mini-
14 sè mpôlô ômpuña mè. Avegagi
Kaiefa y' awulinl' Iju, inlè, re
mbia inlè ômori e ga yuwe g'
ôñwanja w' anlaga.
15 Nl' azôngi Pitèr nl' ônlèngi ômo-
ri azônge Jisu. Nl' ônlèngi ômo-
ri mè amienliô nle minisè mpôlô,
ayinginla mpo mô nli Jisu gw'
16 evungu zi minisè mpôlô; ndô Pi-
tèr agumanli gw' igala g' ômpô-
mbala. Nl' agogwi ônlèngi ômo-
ri mè, ô mienliô nle minisè mpô-
lô, agamba nl' ôñwantô ô vènginl'
17 igugi, ayinginlie Pitèr. Vovo
ôñwantô ô vènginlag' igugi awu-
linli Pitèr, inlè, Awè k' ômori w'
inlèngi y' ôma winlo? Awuliè,
18 'nlè, Zyele. Nl' inyôngô nl' anla-
ga w' agôti Jisu w' avak' ôgônli,
agumanla vovo gô jogo wô; ko-
nde avegag' ifwi; nl' agumanli
Pitèr kè nla waô, ayog' ôgônli.
19 Minisè mpôlô agotagi Jisu g'
ôñwanja w' inlèngi yè, nla g'
20 ôñwanja w' inènj' isè. Awinli-
ziô yè nle Jisu, inlè, Mi are ka-
mbinla p' anlaga buku; mi anlè-
njagi gw' inagô si Syonlo, nla gô
nagô y' Anyambiè, gw' avènga-

nlag' Iju waôdu; ndô mi kamb'
21 igamba ntyoria. Ô bambia miè
sè? Vambia waô wi re jogo pa
miè, nt' agambinli miè waô: vô-
nla, anlaga winlo w' avôrô isaôn
22 y' awuliô miè. Gw' awuliè ye-
nlo, ômori gôre waô w' agôtiè ô
gumanli vovo, awôli Jisu isapôga,
awulia, 'nlè, Ô fwinlize minisè
23 mpôlô yenlo? Awinliziô yè nle
Jisu, inlè, Twa pa mi are kamba
pe mbe, rakilie mbe mè: ndô ja
mi akamba mbiambiè, ô bôla miè
24 ande? Vovo Anas arômiè kôrô
pa gôre Kaiefa yi minisè mpôlô.
25 Nl' avegagi Simon Pitèr gôre
vovo e jog' ôgônli. Nl' awulinli
waô yè, inlè, Awè k' ômori w'
inlèngi yè? Nl' alandiè, awulia,
26 'nlè, Zyele. Ômori w' inyôngô
si minisè mpôlô, ô vegagi sijanlô
nla yè ô renliô nle Pitèr ôrôi,
awulia 'nlè, Mi pa jenlo nla yè
27 gô ntyaga? Avo dandi Pitèr: nl'
agôgi njogonli pele.
28 Nl' agèndizi waô Jisu avila gô
nagô yi Kaiefa agènda gô nagô yi
Pilat: avegag' ibanga sôdu: Ndô
waômè wi jinginla gô nagô yi gu-
verner, wi vende fevizô, ko w'
ayolie nye ntyagô y' ônloganlô.
29 Yenlo agogwi Pilat gôre waô
awulia, 'nlè, Ôzozo nde wi bagô
30 'nlwè gôr' ôma winlo? Awinlizi
waô awulinliè, 'nlè, Arwe 'nlè wi-
nlo arang' oyanjisi w' ibe gavo
31 azwè to bagè gôre 'wè. Awuli-
nliô waô nle Pilat, inlè, Wonganli
yè anlwèmè, ko jèkèlianli yè ga
nt' ar' iVang' inyanli. Awuli I-
ju awulinliè, 'nlè, Ivanga nyi pa
32 'zwè inyanga nyi jônl' ôma. A-
rwenli yenlo inlè igamba nyi Jisu
nyi ga rwe rèti, ny' agambiô ndè
gô teve njuwinli yi be juwô ndè.
33 Yenlo avo jinginli Pilat gô nagô,
aweyi Jisu, awulinliè, 'nlè, Awè
34 nl' ôga w' Iju? Awinlizi Jizu,
inlè, Ô kamb' igamba nyinlo awè-
mè, ge ô wulinliô nyô nl' amori
35 g' ôñwanj' iwam'? Awinlizi Pi-
lat, inlè, Mi' ôñwo-Ju? Inlongo
nyomè nl' iminis' impôlô s' ave-
nli 'wè gôre miè: ô re denda p'
36 ande? Awinlizi Jisu, inlè, Ipa-
nginli sam' aranga si ntye yinlo:
arwe 'nlè ipanginli sam' si re si
ntye yinlo, gavo anlag' wam' w'
aro nlwenli, inlè mi agôtizô gôr'
Iju: ndô vènlo ipanginli sam' si
37 pila nla gunlu gô ntye. Yenlo
awulinliô yè nle Pilat, inlè, Awè
ôga sambô? Jisu awinliz', inlè,
Nte bulio, miè ôga. Gô ntinla
yinlo ayanliô miè, nla gô ntinla
yinlo aVienli miè gô ntye yinlo
inlè gô takili' ôrèti. Ôm' edu ô
re g' ôzamba w' ôrèti e jogo inyôi
38 nyam'. Awulinliô yè nle Pilat,
inlè. Ôrèti ande?
Ayè bulia pa yenlo, avo kogwi
gôr' Iju awulinlia wao, inlè, Mi
39 dènge ndaga mbe gôre yè. Ndô
anlw' are nli ntyali, inlè gô ntya-
gô y' ônloganlô mi ga riginle
'nlwè mbwedi mori diènga: sa-
mbô anlwè bela 'nlè mi ga riginle
40 'nlwè Ôga w' Iju? Yenlo avo
tôngi waô awulia, 'nlè, Arang'
ôma winlo ndô Barabas. Bara-
bas avegag' ôgwèrisi.
19 Yenlo Pilat awongi Jisu, azyi-
2 wè. Nl' anlôg' isozyè anlôge
kôrôwa y' arèndè, awela yô gw'
ewônjô zè, aworiè ngoi yatenlate-
3 nla. Nl' aVienli waô gôre yè
awulia, 'nlè, Mbôlô, Ôga w' Iju!
4 nl' awôli waô yè asapôga. Nl'
avo kogwi Pilat awulinlia waô,
inlè, Vônlanli, mi bagè gôre
'nlwè, ko 'nlwè mia 'nlè, mi dè-
5 nge mbe gôre yè. Yenlo agogwi
Jisu, bora pe kôrôwa y' arèndè
nli ngoi yatenlatenla. Nl' awuli-
nliô waô nle Pilat, inlè, Vônlanl'
6 ôma mè. Gw' ayenl' iminis' impô-

lô nl' anlaga w' inyanga ayenlè,
w' arông', inlè, V̄anliè gô kros,
v̄anliè gô kros. Awuli Pilat awu-
linlia waô, inlè, Wonganli yè
anlwèmè, kô banlianli yè gô kros:
konde mi dènge mbe gôre yè.
7 Iju w' awinlizè, inlè, Azw' are nl'
ivanga, nli nt' ar' ivanga mè e ga
yuwè, konde avangi ôku' wè
8 Ôñwa w' Anyambiè. Gw' ayogiô
Pilat agamba nyinlo, arienli via-
9 ganlô; nl' avo jinginliè gô nagô,
awulinli Jisu, inlè, Ô vili gwi?
10 Ndô Jisu e fwinliz' igamba. Ye-
nlo Pilat awulinliè, 'nlè, Ô pa
kamba nla miè? ô pa mia 'nlè,
mi are nli ngulu yi tigo diènga,
nli ngulu yi banlio gô krosi kè?
11 Awinliziô yè nle Jisu, inlè, Ô
to dwanla nli ngulu gôre miè,
arwe 'nlè yi po 'wè avila gw' igô-
nlô: sambô ayè ô venli miè gôre
12 'wè are nl' ibe viaganlô. Avila
vovo Pilat av̄elagi gô tigè diènga:
ndô Iju w' arông', inlè, Ja w' ati-
g' ôma winlo diènga, gambènl'
awè arange ndegô yi Sezar: ôm'
edu ô pang' ôku' wè ôga e sire Se-
13 zar. Gw' ayogiô Pilat ayogo aga-
mba minlo, agogunli Jisu; nl'
alwanliè tu gw' eka z' ijèkèlia, gô
mbôra yi fweliô 'nlè Ndèkè y'
adô, ndô nli nkambinli yi Hebru,
14 inlè, Gabatha. Avegag' egômbe z'
ikekiza s' ônloganlô, pièrè nl'
agwèr' ôrôwa. Nl' awulinliè Iju,
15 inlè, Vônlanl' ôg' iwanli. Nl'
arôngi waô, inlè, Rômbè, rômbè,
v̄anliè gô kros. Awulinliô waô
nle Pilat, inlè, Mi ga v̄anli' ôg'
iwanli gô kros? Iminis' impôlô
w' awinliz', inlè, Azw' azye nl'
16 ôga kaô Sezar. Vovo anloziè yè
gôre waô gô banliô gô kros.
17 Yenlo awongi waô Jisu nl' ago-
gwiè nkumbage kros iyè ayèmè,
agènda gô mbôra yi fweliô, inlè,
Mbôra yi nkèli, ndô nli nkambi-
18 nli yi Hebru, inlè, Golgotha. Vo-
vo av̄anli waô yè gô kros, nl' awè-
nl' av̄anli nla yè, ômori gô 'nlô-
mièè nl' ômori gô nyantwè, nli
19 Jisu gô gare. Nl' arèndi Pilat
irèndo kè, awela yô gô kros. Y'
avegag', inlè, JISU YI NAZARÈTH
20 Y' ÔGA W' IJU. Nl' arangunl'
awenge gôr' Iju arangunl' irèndo
mè, konde mbôra y' av̄anliô Jisu
y' avegagi pièrè nli nkala: y'
avegagi tèndô pa kè nli Hebru,
21 nli Latin, nli Grek. Yenlo imi-
nis' impôlô s' Iju w' awulinli Pi-
lat, inlè, Arènda, inlè, Ôga w'
Iju; ndô, inlè, Awuli 'nlè, Miè
22 nl' Ôga w' Iju. Awinlizi Pilat,
inlè, Nt' are miè tènda mi are tè-
nda pa.
23 Isozyè, gw' aluô waô w' abanli
Jisu gô kros, w' awong' ingoi sè,
agera sô mbei nlai, gô sozyè edu
mbel; w' awongi kè kôtô: ndô
kôtô yi pegaga nli ndatizô, ndô y'
avegagi nlôgô pa yantuntu avila
24 gw' igônlô. Yenlo w' awulianl',
inlè, Azwè ga rig' ayarunle yô,
ndô azwè ga vung' eganlô gô mi'
ômo be niva yô: ko irèndo twa
rèti yi bulia, 'nlè, W' ager' ingoi
sam' waô nla waô, avung' eganlô
g' ôñwanja wi kôtô yam'. Yenlo
alend' isozyè isaôn yinlo.
25 Ndô avegagi kumanla pa pièrè
nli krosi yi Jisu ngi yè, nl' ôñwo-
gwè ôñwantô wi ngi yè, nl' ôñwa-
ntô wi Klôpas, nli Mari yi Magda-
26 la. Gw' ayenli Jisu ayenle ngi
yè, nl' ônlèngi mè w' arondiô ndè
kumanla pa pièrè, awulinli ngi
yè, inlè, Ôñwantô, vônl' ôñwanl'
27 iyo! Vovo awulinliè ônlèngi mè,
inlè, Vônle ngi yo! Avila gw'
igwèra mè ônlèngi mè awongiè
gô nag' wè.
28 Avila vovo, Jisu ayè mia pa inlè
isaôn yôdu y' amanli, awul', inlè,
Mi jenl' esyôve, ko irèndo twa

29 rèti. Avegagi vovo dôlô evagô
ralie nli vinegèr: yenlo ayônli
wao eponj nli vinegèr, awela yô
gô nkogu, avaga yô g' ôgwanl'
30 iwè. Gw' aluô Jisu abongi vine-
gèr, awul', inlè, Amanli: nl'
alèmbiè ewônjô zè mbè, azul'
ôñwei.
31 Gô re 'nlè, avegagi ntyugu y' ike-
kiza, yenlo Iju w' av̂ambi Pilat
inlè agôlô maô mi ga mogunlô,
ko waô tômbô, inlè, iku' iyaô y'
alwanla gô kros gô ntyugu yi
Syonlo; konde Syonlo mè y' ave-
32 gagi ntyugu mpôlô. Yenlo av̂ie-
nl' isozyè, amogunl' agôlô m' ôlô-
nga, nl' agôlô m' ôm̃ori w' av̂a-
33 nliô nla yè: ndô gw' av̂ienli waô
gôre Jisu ayenla 'nlè ajuwi, wi
34 mogunl' agôlô mè; ndô ôm̃ori
gôr' isozyè arum̃' ôv̂anj' iwè igo-
nga; nl' agogwi pele ntyinla nl'
35 anlingô. Nl' ayè ô re jenla pa
are takilia pa, nl' atakwè mè mi
re rèti: avôrô kè inlè e buli' ôrèti,
36 ko 'nlwè bekelia. Konde isaôn
yinlo y' arweuli inlè, irèndo yi ga
rwe rèti, inlè, Amogunlô ep' izè.
37 Irèudo imiènlè kè yi bulia, 'nlè,
38 Wi be pônlè ô rum̃iô waô. Isaôn
yinlo viaganlô, Jôsèf yi Arima-
thea, ô vegagi k' ônlèngi wi Jisu,
ndô kaô gô ntyoria nl' itia s'
Iju, av̂ambi Pilat inyanga nyi
bong' ôkuwa wi Jisu: nl' ayi-
viri Pilat. Yenlo av̂ienliè, arô-
39 mb' ebende. Av̂ienli kè Ni-
kôdemô, ayè ô v̂ienli gôre yè gw'
alônga ôgwèra, avage mur nli
alôs bindô pa, vo nkama y' agwè-
40 ra. Yenlo awongi waô ebende zi
Jisu, avinga zô nl' inlamba y'
ivèla nli ya yi nkangô, nt' avega-
41 gi ntyali y' Iju gô bènla. Gô
mbôra y' av̂anliô yè gô kros ave-
gagi ntyaga; nla gô ntyaga mè
avegag' ôrônginlô ôñwonla tôkô
pa gw' idô wi re wi pa bènl' ôma
42 nli mori. Vovo alimbinli waô
Jisu g' ôñwanja w' ikekiza s' Iju,
konde ôrônginlô mè w' avegagi
pièrè.

20 Gô ntyugu nônga yi Syonlo,
ibanga sôdu ntye mpiri, av̂ie-
nli Mari yi Magdala g' ôrônginlô;
nl' ayenliè idô tômbô pa avila g'
2 ôrônginlô. Yenlo agèndiè nli
mangô av̂ia gôre Simon Pitèr nl'
ônlèngi ôm̃ori, mèwo w' arondiô
nle Jisu, awulinlia waô, inlè, Wi
re tômba pe Rerè avila g' ôrôngi-
nlô, azwè pa mia kè mbôra yi re
3 waô dimbinliè pa. Nl' agogwi
Pitèr nl' ônlèngi ôm̃ori mè, agè-
4 nda g' ôrônginlô. Nl' agèndi
waô av̂anli nli mangô: nl' ônlè-
ngi ôm̃ori mè aviaganli Pitèr, alô-
5 nge bia g' ôrônginlô. Nl' alè-
mbiè mbè, avônla gô wô, ayenl'
ampèla limbinle; ndô e jinginla.
6 Vovo av̂ienli kè Simon Pitèr nsô-
ngagè, ayinginla g' ôrônginlô;
7 nl' ayenliè ampèla limbinle, nl'
evèlès z' avegagi gw' ewônjô zè,
aranga dimbinlô pa nl' ampèla,
ndô purô pa gô mbôra nli yè.
8 Vovo ayinginli kè ônlèngi ôm̃ori,
ayè ô lônge bienli g' ôrônginlô;
9 nl' ayenliè, avekelia. Konde
egômbe mè wi duô w' amienl'
irèndo inlè, e ga rôngwe avila gw'
10 ijuwa. Nl' avo dubw' inlèngi,
agènda gô nag' waô.
11 Ndô Mari avegagi kumanla pa
pièrè nl' ôrônginlô ndenlaga: nla
gw' alenliè, alèmbi mbè avônla g'
12 ôrônginlô; nl' ayenliè enjèl mba-
nli nl' ingoi sapupu tugetu, mori
gw' ewônjô, mori kè gw' agôlô,
gô mbôra y' anlanl' ôkuwa wi
13 Jisu. Nl' awulinli waô yè, inlè,
Ôñwantô ô denl' ande? Awuli-
nliè waô, inlè, Konde wi re bo-
nga pe Rer' iyam', mi mia kè
mbôra yi re waô dimbinlè pa.
14 Ayè kamba pa yenlo, awizi nli

nyuñma, ayenle Jisu kumanla pa,
15 ndô e mia 'nlè nle Jisu. Jisu
awulinliè, 'nlè, Ôñwantô, ô denl'
ande? ô bute mande? Nl' aviki-
liè 'nlè, ayè nl' ômo penjavenje
ntyaga; yenlo awulinliè, 'nlè, Ja
ô re tômbè pa avila vènlo, wuli-
nlia miè mbôra yi re 'wè dimbi-
16 nlè pa, ko miè bongè. Jisu awu-
linliè, inlè, Mari. Nl' awiziè a-
wulinliè nli nkambinli yi Hebru,
inlè, Rabôni, nyi pivia 'nlè, Ô-
17 nlènji. Jisu awulinliè, 'nlè, Awa-
ta miè; konde mi pa panda gôre
Rerè: ndô gènda gôr' awarer'
iyam', ko bulinlia waô, inlè, Mi
panda gôre Rer' iyam' nla gôre
Rer' iyanli, gôr' Anyambiè yam'
18 nla gôr' Anyambiè yanli kè. Nl'
aṽienli Mari yi Magdala awulinl'
inlèngi, inlè, Mi are jenla pe Re-
rè; awulinli waô kè isaôn y' awu-
19 linliè yè. Gw' arwenli nkôlô, gô
ntyugu nônga mè yi syono, nla
gw' aluô aguge m' anunjô gô
mbôra y' avegag' inlèngi nl' itia
s' Iju, Jisu aṽienli, agumanla gô
garegare, awulinlia waô, inlè, A-
20 m̃ènjè gôre 'nlwè. Ayè bulia pa
yenlo, aruminli waô ago mè nl'
ôṽanj' iwè. Yenlo ayenl' inlèngi
21 mbia gw' ayenli waô Rerè. Nl'
avo buli Jisu awulinlia waô, inlè,
Am̃ènjè gôre 'nlwè: ga nt' are
Rerè tôm̃a pa miè, yenlo tôm̃a
22 miè 'nlwè kè. Ayè bulia pa ye-
nlo, avunjinli waô ôñwei, awu-
23 linlia waô, inlè, Wonganl' Inli-
nl' Iṽia. Waô wi nyezô 'nlwè
ibe saô, si be dwanla nyezô
pa gôre waô; nla waô wi simbiô
'nlwè ibe saô, si be dwanl' inyezô
24 fo. Ndô Tomas, ô weliagô, inlè,
Didimus, ôm̃ori w' igôm̃i nl' aṽa-
nli, e pegaga nla waô gw' avienli
25 Jisu. Inlèng' im̃ori' w' awulinliè
'nlè, Azw' are jenla pe Rerè. Ndô
awulinli waô, inlè, Kaô mi ajenla
gw' ago mè imbôra s' arum̃' i-
ntyongo, ko miè fel' ôm̃enlô wam'
gw' imbôra mè, awela k' ôgo
wam' g' ôṽanj' iwè, mi avekelie.
26 Ntyugu ènlènlai piaganla pa, i-
nlèngi w' avo dwauli gô nagô,
nli Tomas kè avegagi nla waô.
Nl' aṽienli Jisu, aguge ngwa,
agumanla gô · garegare, awulia,
27 'nlè, Am̃ènjè gôre 'nlwè. Nl'
awulinliè Tomas, inlè, Zyusy'
ôm̃enlô wo gunlu, ko jenl' ago
mam'; ṽaga k' ôgo wo gunlu, ko
fela wô g' ôṽanj' iwam': ko alwa-
28 nl' ijivira fo, ndô ṽekelia. Awi-
nlizi Tomas awulinliè, inlè, Rer'
29 yam', nl' Anyambiè yam'. Jisu
awulinliè, 'nlè, W' abekeli, ko-
nde ô re jenla pa: ôzavinlô gôre
waô wi re wi pa jenla, ndô wi re
bekelia pa.
30 Nli lemba yènlè yenge y' alendiô
nle Jisu gw' azyô m' inlèngi yè,
yi re yi zye tèndô pa gw' ezangô
31 zinlo: ndô yinlo yi re tèndô pa,
inlè anlwè ga vekelie inlè Jisu
nle Krais y' Ôñwa w' Anyambiè;
nla inlè, anlwè bekelia pa, ko
'nlwè dwanla nl' em̃ènlo gw' in'
inyè.

21 Isaôn yinlo viaganlô Jisu avo
bôwunli ôku' wè gôr' inlèngi
gw' eliṽa zi Tiberias; nl' awôwu-
2 nliè yenlo, inlè: Simon Pitèr, nli
Tomas ô weliagô inlè, Didimus,
nli Nataniènl ô vili gô Kama yi
Galile, nl' awanla wi Zèbède, nl'
awènl' aṽanli w' inlèngi yè w'
3 avegagi mbôra mô. Nl' awuli-
nliô waô nle Simon Pitèr, inlè,
Mi kè jônle ṽèrè. W' awulinliè,
inlè, Azwè kè azwè be kènda nla
'wè. Nl' agogwi waô agwenla
gw' elende; ndô ôgwèra mè wi
4 jônl' ezoma. Gw' ayenj' ôwenja,
Jisu agumanli g' ôzyègè: ndô
inlèngi wi mia du inlè nle Jisu.
5 Awuli Jisu awulinlia waô, inlè,

Awanla, anlw' are nl' eza zi nya?
6 Awinlizi waô yè, inlè, Zyele. Nl'
awulinliè waô, inlè, Vunganl' e-
lôv̂a g' ôgo 'nlômiè w' elende,
gambènl' anlw' ajônla. Yenlo
avungi waô, nla vovo wi jolie
dura zô g' ôñwanja w' ibunla si
7 v̂èrè. Ônlèngi mè ô rondiô nle
Jisu awulinli Pitèr, inlè, Nle Re-
rè. Gw' ayogiô Pitèr inlè, nle
Rerè, awori ngoi yè mpôlô, ko-
nde avegagi tele, azyavôswa gô
8 mbenle. Ndô inlèng' imori y'
av̂ienli nl' elende, ndurag' elôv̂a
ralie nli v̂èrè: konde wi pegaga
bô avila gô ntye, dadie vo agômi
9 mi guwa atanli. Nla gw' azumi
waô, w' ayenl' ebeke z' ôgônli vo-
vo, nli v̂èrè dimbinlô pa gô zô,
10 nli mpèmba. Nl' awulinliô waô
nle Jisu, inlè Vaganli v̂èrè yi re
11 'nlwè dura pa. Yenlo agèndi Si-
mon Pitèr, alur' elôv̂a gô ntye ra-
lie nli v̂èrè vôlô, nkama agômi ata-
nli nli v̂èrè rarô: ndô vanganle y'
alwanli yenge yenlo, elôv̂a zi pa
12 jarua. Jisu awulinli waô, inlè,
Yôgô nyenli. Nla gôr' inlèngi
dèng' ômo v̂ambiè, inlè, Awè ma-
nde? Konde w' amienl' inlè, nle
13 Rerè. Nl' av̂ienli Jisu, awonge
mpèmba, ava waô, nli v̂èrè kè
14 egolanli mèmô. Yinlo nle nyo-
ngo ntyarô y' awôwunli Jisu gôr'
inlèngi yè, ayè tôngwa pa avila
gw' ijuwa.
15 Waô via nli nya, Jisu awuli-
nli Simon Pitèr, inlè, Simon y'
ôñwa wi Jôna, ô tonda miè viaga-
nlô nla mongi sinlo? Awulinliè
yè, inlè, Iñ, Rera, ô vôrô inlè mi
tondo. Nl' awulinliô yè nle Jisu,
16 inlè, Nyez' awadombe mam'. Nl'
avo bulinliè yè nyongo yimbanli,
inlè, Simon, y' ôñwa wi Jôna,
ô tonda miè? Awulinliè yè, inlè,
Iñ Rera, ô vôrô inlè mi tondo.
Awulinliè yè, inlè, Venjavenj'
17 adombe mam'. Nl' awulinliè yè
nyongo yintyarô, inlè, Simon, y'
ôñwa wi Jôna, ô tonda miè? Pi-
tèr ayenl' ekèv̂a konde Jisu awu-
linliè nyongo yintyarô, inlè, Ô to-
nda miè? Nl' awulinliè yè, inlè,
Rera, ô vôrô isaôn yôdu; ô vôrô
inlè mi tondo. Jisu awulinliè,
18 inlè, Nyez' adombe mam'. Gili-
gili mi bulinlio, inlè, Gw' avega-
gio erumbe ô liriag' ôtumb' iwo,
aganganla mbôr' iedu y' arondio
ndo: ndô gô be dômbinlo, ô be
nyonyunl' ago mo, k' ômori dirio,
arwanlo mbôra yi re ô bele kènda.
19 Agambi yenlo gô miez' ônlongo
w' ijuwa wi be pendizo ndè
Anyambiè. Ayè kamba pa ye-
nlo, awuliulie 'nlè, Zônga miè.
20 Ndô Pitèr awizi, ayenl' ônlengi
mè ô rondiô nle Jisu e sônga, ayè
ô yèzyi gô ntônlô yè gô tavuru,
awulia, 'nlè, Rera, ayè mande ô
21 be kôtizo? Yenlo gw' ayenli Pi-
tèr ayenlè, awulinli Jisu, inlè,
Rera, nla winlo, e be dend' ande?
22 Awulinliô yè nle Jisu, inlè, Ja mi
abela 'nlè e ga venginle kaô mi
abia, ande gôre 'wè? zông' awè
23 miè. Yenlo agèndi igamba gôr'
awarerè, inlè, ônlèngi mè ayuwe:
ndô Jisu e 'pa bulinliè inlè, ayu-
we; ndô, inlè, Ja mi abela 'nlè e
ga venginle kaô mi abia, ande
24 gôre 'wè? Winlo nl' ônlèngi ô
takilia g' ôñwanja w' isaôn yinlo,
ô re tènda pa k' isaôn yinlo: azw'
avôrô kè 'nlè, atakwè mè mi re
rèti.
25 R' isaôn imiènlè kè imienge y'
alendiô nle Jisu, yi re ôma to
tènda yô yôdu, mi tanga 'nlè
ntye y' ayolie keke nli yangô y'
aro tèndiô.

IJANJA SI RÔM̃I.

1 Ezangô elônga mi avangi zô,
Theofilus, g' ôñwanja w' isaôn
yôdu y' avakiliô nle Jisu gô de-
2 nda nla gô nenja, agènda gô ntyu-
gu y' avandiô ndè, ayè pa p' ôzô-
mbiô vo Inlinl' Iv̂ia gôre rôm̃i y'
3 avinjiô ndè. Aruminli ôku' wè
bo gôre waô nl' imponlo sinye-
nge, ayè via nli sindinl' ijuwa,
mbôwunliaga gôre waô v' agôm̃i
m' intyugu anlai, nkambag' isa-
ôn y' inlongo ny' Anyambiè.
4 Gw' avegagiè nla waô, azômbi
waô inlè, w' alubwa gô Jerusa-
lèm, ndô wi ga venginl' ômpa-
nganlô wa Rerè, w' ayogiô waô
5 gôre yè, inlè: Jan av̂aptaizagi nl'
anlingô; ndô anlwè be baptaizô
nl' Inlinl' Iv̂ia, be piaganl' intyu-
6 gu sinyenge. Gw' avegagi waô
datanla pa, w' av̂ambiè, inlè, Re-
ra, ô be fwinliz' ipanginla gôre
7 Israèl egômbe zinlo? Nl' awu-
linliè waô, inlè, Aranga gôre
'nlwè gô mie gômbe ge agwèra
mi re Rerè fela pa gô ngulu yè-
8 mè. Ndô anlwè be dènge ngulu,
Inlinl' Iv̂ia bia gôre 'nlwè, ko
'nlwè dwanl' iyenli yam' gô Je-
rusalèm, nla gô Judia yôdu, nla
gô Samaria, nla kwanga gô ntyai
9 yi ntye. Ayè kamba p' agamba
minlo, gw' avônlagi waô, awo-
ngiô gw' igônlô; nl' evindi z'
awongiè avila gw' antyo maô.
10 Nla gw' avegagi waô mpônlaga
g' ôrôwa gw' agèndagiè, vônla,
anlag' av̂anli w' agumanli pièrè
nla waô nl' ambora mapupu,
11 awulia, 'nlè, Anlôm̃e wi Galile,
ezande zi kumanla 'nlwè mpô-
nlaga g' ôrôwa? Jisu yinlo, y'
abongiô avila gôre 'nlwè agènda
g' ôrôwa, e be fo bia egolanli mè-
mô nt' ajenla 'nlwè yè e kènda
g' ôrôwa.
12 Vovo awinyi waô gô Jerusalèm
avila gô nômba yi fweliô, inlè, y'
Iôliv, yi re pièrè nli Jerusalèm,
ôgèndo w' ôwenja wi Syonlo.
13 Nla gw' av̂ienli waô gô nkala, w'
avandi gô nontye y' igônlô mbôra
y' alwanlagi waô; w' avegagi Pi-
tèr nli Jan nli Jems nli Andru
nli Filip nli Tomas nli Bartolo-
miu nli Matiu nli Jems y' ôñwa
wi Alfius, nli Simon Zèlôtis nli
14 Judas y' ôñwa wi Jems. Winlo
waôdu w' alwanlagi nl' ôrèm̃'
ômô gw' ikambinla, waô nl' antô,
nli Mari ngwè yi Jisu, nl' aware-
r' iyè.
15 Gw' intyugu mèsonlo avegagi
datanla pa anlag' awenge, vo
nkama nl' agôm̃i m' anlaga amba-
nli; nl' agumanli Pitèr gô gare
16 y' awarerè, awulia, 'nlè, Awarera,
avegag' isyolo inlè irèndo yi ga
rwe rèti, y' aluô y' akambiô nl'
Inlinl' Iv̂ia nl' ôgwanla wi Da-
vid g' ôñwanja wi Judas, ô vegagi
ôrevi wi mongi w' agôti Jisu.
17 Konde avegagi tangô pa nla 'zwè
awonga kè mbei gw' ev̂ilô zinlo
18 zi minisè. (Ônlôm̃e mè agôli
ntyaga nl' ipa s' ibe sè nl' avô-
swiè ôlôlôwa, aruwaruwa gô ga-
regare, nl' isègè yè yôdu y' ago-
19 gwi. Nl' amienliô igamba gôr'
alwanli wi Jerusalèm waôdu; ye-
nlo aweliô ntyaga mè nli nka-
mbinli yaô, inlè, Akèldama, nyi

pivia, 'nlè, Ntyaga yi ntyinla.)
20 Konde re tèndô pa gw' ezangô z'
ijembô, inlè, Ilwanlô nyè nyi ga
lwanl' irevô, alwanl' ôma gô nyô:
nl' inyang' inyè nyô ga wongô
21 nl' ôm' ôñwènlè. Sambô gôr'
anlôm̃e w' aganganlagi nla 'zwè
ôlingô wôdu w' avegagi Rerè Jisu
njinginlaga nli nkogwaga nla
22 'zwè, mpakiliaga avila gw' iba-
ptaiza si Jan, agènda gô ntyugu
y' awongiô yè gw' igônlô avila
gôre 'zwè, gôre mongi mè ôm̃ori
e ga lwanle ôyenli nla 'zwè w'
23 itôngwi sè. Nl' alôv̂i waô av̂a-
nli, Jôsèf, ô weliagô inlè Barsa-
bas, aweliô kè inlè Justus, nli
24 Mathias. Nl' agambinli waô,
awulia, 'nlè, Awè, Rera, yi mi'
irèm̃a y' anlaga waôdu, ruminlia
ôm̃ori gôre winlo av̂anli wi re
25 'wè pinja pa, gô bonge mbôra gw'
ev̂ilô zinlo zi minisè nl' erôm̃i, z'
arigiô nle Judas, ko yè kènda gô
26 mbôr' iyèmè. Nl' avungi waô
ganlô g' ôñwanj' iwaô; nl' avô-
swi eganlô gôre Mathias; nl' ara-
ngiô yè nl' igôm̃i nyi rôm̃i nl'
erôm̃' em̃ori.

2 Nla gw' arwenli ntyugu yi Pè-
ntekost, w' avegagi datanla pa
2 waôdu gô mbôra mô. V' igamba
ny' agwanla av̂ienl' inyôi avila g'
ôrôwa egolanli g' inyôi ny'
ômpung' ôyoli, nl' ayônli nyô
3 nagô y' avegagi waô tugetu. Nl'
awôwunli gôre waô inlèm̃è kera-
nla pa, egolanli ga y' ôgôuli; nl'
alwanli yô gôr' ôm' edu gôre waô.
4 Nl' ayônli waôdu nl' Inlinl' Iv̂ia,
avakilie kamba nl' inkambinli
sinyènlè nt' avenlio waô ngulu yi
kamba nl' Inlinl' Iv̂ia.
5 Avegagi ndwanlaga gô Jerusa-
lèm Iju, anlaga w' azavinlag'
Anyambiè, avila gw' inlong' we-
6 du gô ntye. Nla gw' ayoganlô
inyoi mè, alatanl' anlag' awenge,
ko waô mama, konde ôm' edu
ayogio waô wi kamba nli nka-
7 mbinli yèmè. Nl' am̃ami waôdu
am̃ama, awulia, 'nlè, Vônla, wi-
nlo wi kamba waôdu arange mo-
8 ngi Galile? Ndô ande zi jogo
'zwè ôm' edu nkambinli yèmè y'
9 ayauliô yè? Mongi wi Parthia
nli Media nli Elam, nla waô wi
dwanla gô Mèsopotamia, nli Ju-
dia nli Kapadôsia, nli Pontus nli
10 Asia, nla waô wi dwanla gô Frijia
nli Pamfilia, nli Ejipt nla gw'
inkôv̂a si Libya pièrè nli Sirèn,
nl' alwanli wi Rôma, Iju nl' anlo-
11 ngo ta, nli mongi wi Krit nli
Arabia, azwè jogo waô wi kamb'
ijanja si ngulu s' Anyambiè nl'
12 inkambinli sazyômè. Nl' am̃ami
waôdu, alôv̂e mpaga, awulianla,
inlè, Ôsaôn winlo wi pivia sè?
13 Am̃ori w' azyèliagi awulia, 'nlè,
Wi re jonga p' iv' inyonla.
14 Ndô Pitèr agumanli, ayè nl' igô-
mi nyi rôm̃i nl' erôm̃' em̃ori, arô-
mbinl' inyôi nyè awulinlia waô,
inlè, Anlw' anlôm̃e wi Judia, nl'
anlwèdu yi dwanla gô Jerusalèm,
ôsaôn winlo wi ga miô gôre 'nlwè,
ko pôganliônl' agamb' imam'.
15 Konde winlo wi zye bongô pa,
nte pikilia 'nlwè: konde atwenli
kaô igwèra ny' ararô ny' ôwenja;
16 ndô nyinlo nl' igamba ny' aga-
17 mbiô nl' ôvogisi Jôèl, inlè, Be
twa gw' intyugu sinuwunla, buli'
Anyambiè, inlè, M' be jir' Inlinl'
inyam' gw' izyônli yôdu: awanl'
iyanli anlôm̃e nl' antô wi be poga,
nl' awanjo manli mi be jenl' isaôn
yi mamô, nl' anlero wanli wi be
18 jinlinlô inyilinlô. Nla gôr' inyô-
ngô sam', anlôm̃e nl' anto, m' be
jir' Inlinl' inyam' gw' intyugu
19 mèsonlo, ko waô poga. M' be
tuminlia kè lemba g' ôrôwa gw'
igônlô, nli lingiliô gô ntye; ntyi-
nla, nl' ôgônli, nl' ômbutôwa w'

20 ôtutu. Nkômbe yi be kalwe mpi-
ri, nl' ôgwèli wi be kalwe ntyinla,
ntyugu ya Rerè, ntyugu mpôlô
nla y' ônjèlènjèle mè Ṽiagaga ro.
21 Be dwaula kè inlè, ôm' edu ô
be fwelia ina nya Rerè e be sungi-
nlô.
22 Anlôm̃e wi Israèl, yogonli aga-
mba minlo: Jisu yi Nazarèth,
ônlôm̃e ô ruminliô nl' Anyambiè
gôre 'nlwè nl' ijanja si ngulu nli
lingiliô, y' avangiô nl' Anyambiè
vo yè gô garegare yanli, vanganle
23 nte mia 'nlwè anlwèmè; ayè, pô
pa gôre 'nlwè nli nkenjinli y'
Anyambiè nli imi' isè s' isaôn ya-
bôsyô, aṽanliô nle 'nlwè, áyônlô
24 nl' ago m' ivavisi. Ndô Anya-
mbiè arôngunliè, avurunl' igôrô
y' ijuwa: konde alwanliz' inlè
25 ayè ko simbiô nle sô. Konde Da-
vid e bulia g' ôñwanj' iwè, inlè,
Mi ayenli Rerè g' ôzyô wam' pè-
kèpèkè; konde are g' ôgo wam'
ônlôm̃iè inlè mi azyugazyu-
26 giô. Yenlo ôrèm̃' iwam' w' aye-
nli mbia, nl' ônlèm̃è wam' w'
ayenl' igeva; ôzyônli wam' kè wi
27 be dwaula nl' igum̃u. Konde e
be tig' inlinl' inyam' gw' ilômbô,
ge p' Ôm' iwo wôrunda gô jenl'
28 ibonla. Ô re mieza pa miè impo-
nlo s' em̃ènlô; ô be jônlia miè nl'
igeṽa g' ôzyô wo.
29 Awarera, miè ko bulinlia 'nlwè
buku g' ôñwanja wa rer' iyazyô
nônga David inlè ayuwi, avènlô
ke, nl' ôrônginlô wè wi re nla
30 'zwè kwanga nla nlènlo. Yenlo
gôre 'nlè ayè ôvogisi, amia inlè
Anyambiè aluô atangi ôrangô
gôre yè inlè, e be dwanliz' ôm̃ori
31 w' awanl' iyè gw' ek' izè: ayè nje-
nlag' igamba egômbe viagaga ro,
agambi g' ôñwanja w' itônganliô
si Krais inlè, e pa tigô gw' ilômbô,
32 ge ôzyônli wè jenl' ibonla. Jisu
yinlo Anyambiè arôngunliè, nl'
azwèdu azwè nl' iyenli y' igamba.
33 Sambô ayè pendiô pa nl' ôgo
'nlôm̃iè w' Anyambiè, avô ômpa-
nganlô w' Inlinl' IṼia nle Rerè,
are jira p' eza zinlo, zi jenlô 'nlwè
34 nli jogo. Konde David e pa pa-
nda g' ôrôwa: ndô ayèmè e bulia,
'nlè, Rerè awulinli Rer' iyam',
inlè, Lwa tu g' ôgo wam' ônlô-
35 m̃iè, kaô mi apang' ilôṽalôṽi yo
36 iyarinlô ny' agôlô mo. Sambô
nagô yi Israèl yôdu yi ga mie rèti,
inlè, Anyambiè are panga pe Jisu
yinlo y' aṽanliô 'nlwè, Rerè nli
Krais ta.
37 Gw' ayogiô waô yenlo, w' aru-
m̃iô gw' irèm̃' iyaô, awulinli Pi-
tèr nli rôm̃i mori, inlè, Awarera,
38 azwè be denda sè? Nl' awuli Pi-
tèr awulinlia waô, inlè, Galwanli,
ko baptaizônli ôm' edu gôre 'nlwè
gw' ina nyi Jisu Krais gw' inyeza
s' ibe; gambènl' anlwè be pô Inli-
39 nl' Ivia. Konde ômpanganlô wi
re gôre 'nlwè, nla gôr' awanl'
iyanli, nla gôre waôdu wi re
bô, vanganle ntangô yôdu yi be
fweliô gôre yè nle Rerè Anya-
40 mbiè yazyô. Nl' arakiliè nl' aga-
mb' am̃ènl' am̃enge, awelia waô,
awulia, 'nlè, Zunginlônli avila
41 gw' ivôm̃a njinlo ny' arègo. Nla
waô w' ayivir' igamb' inyè w'
aṽaptaizô: nl' agundiô gô ntangô
yaô gô ntyugu mè vo ntozèn s'
42 anlaga ntyarô. Nl' alwanlagi waô
jolajola gw' inènja si rôm̃i, aga-
nganla nla waô gw' imogunla si
mpèmba nla gw' ikambinla.
43 Nl' aṽienl' itia gôr ôm' edu: nl'
isaôn yi mamô imienge nli lemba
44 y' alendiô nle rôm̃i. Nla waôdu
w' aṽekeli w' avegagi mbôra mô,
45 alwanla nl' isaôn yôdu ta; nl'
agôli waô anliv' imaô nl' igumb'
inyaô, agerinl' anlaga waôdu nt'
46 avegag' ôm' edu nl' isyolo. Nli
ntyugu edu, w' alwanlagi gô na-

gô y' Anyambiè nl' ôrèm̃' ômô,
amogunle mpèmba gw' inagô sa-
ômè; nl' awongi waô iny' isaô nl'
47 igeva nl' ôrèm̃' ômbia, nsuminliag'
Anyambiè, alwanla kè nl' isumi-
nlia s' anlaga waôdu. Nl' agundi
Rerè agunda gô ntangô yaô ntyu-
gu edu mongi wi sunginlô.

3 Gw' avandagi Pitèr nli Jan gô
nagô y' Anyambiè gw' igwèra ny'
ikambinla, igwèra ny' ènlogôm̃i,
2 ônlôm̃e ô vegagi enlèm̃a avila gw'
iwum̃u nyi ngi yè arwanliô, ô
limbinlagiô waô ntyugu edu gw'
iguge nyi nagô y' Anyambiè nyi
fweliô inlè Eranga, gô nègira waô
3 wi jinginla gô nagô. Nla gw'
ayenliè Pitèr nli Jan wi jinginla
gô nagô y' Anyambiè, av̄ambi
4 waô eza zi mpagaga. Avônli Pi-
tèr nli Jan avônlè, awulia, 'nlè,
5 Vônla 'zwè. Nl' avônliè waô,
mpikiliaga 'nlè e be pô ezoma nle
6 waô. Ndô Pitèr awuli, 'nlè, Syi-
ka yapupu nli yatenlatenla mi
azye nla yô: ndô eza zi re nla miè,
mi po zô. Gw' ina nyi Jisu Krais
7 yi Nazarèth, gènda. Nl' agôtiè
yè g' ôgo 'nlôm̃iè, anlongunliè:
nl' alèng' intyôzyô sè nli pa y'
8 impende alènge ngulu pele. Aga-
zanganliè, agumanla gôre, avaki-
lie kènda; nl' ayinginliè gô nagô
y' Anyambiè, nkèndaga, nli ndô-
gwaga, nli nsavinlag' Anyambiè.
9 Nl' ayenl' anlaga waôdu ayenlè e
kènda azuminliag' Anyambiè:
10 nl' amienli waô yè, inlè nle yè ô
lwanlagi tu nègiraga gw' iguge
ny' Eranga nyi nagô y' Anya-
mbiè: nl' am̃ami waô am̃ama
pôlô gw' igamba ny' arwenli gôre
yè.
11 Gw' agôtagiè Pitèr nli Jan, anla-
ga waôdu w' alatanli nli mangô
gôre waô gw' evungu zi fweliô
'nlè, zi Solômon, mamaga pôlô.
12 Gw' ayenli Pitèr ayenle ndaga,
awinliz' anlaga, inlè, Anlôm̃e wi
Israèl, anlwè mama g' ôñwanja
w' ônlôm̃e winlo sè? nl' ezande
zi pônla 'nlwè 'zwè, mpanli ga
azw' apangè kènda nli ngulu ya-
13 zyômè, ge nl' ômbi' wazyô? A-
nyambiè yi Abraham, nla yi
Izak, nla yi Jakob, Anyambiè y'
irer' isazyô are pendiza p' Ôñwa-
nl' iyè Jisu ; ô gôtiziô nle 'nlwè,
alandè g' ôzyô wi Pilat, gw' av̄e-
14 lagiè gô tigè diènga. Ndô anlw'
alandi Ôma wôrunda nl' ôgôre,
av̄ambi' ôyônlisi gô pô gôre 'nlwè,
15 ko 'nlwè jônl' Ôvenlisi w' em̃e-
nlo; ô rôngunliô nl' Anyambiè
avila gw' ijuwa; azwè nl' iyenli
16 y' igamba. Nl' in' inyè nyi re pa
p' ôma winlo wi jenlô 'nlwè amia
avè ngulu, v' ibekelia s' in' inyè:
nl' ibekelia gôre yè si re panga p'
ôma winlo mbiambiè yenlô gw'
17 azyô manli anlwèdu. Ndô vènlô,
awarera, mi avôrô inlè anlw' ale-
nd' igamba mè imia fo, nt' alendi
18 kè nlam̃i yanli. Ndô yenlo alwa-
nlizi Anyambiè isaôn y' aluô y'
amiezô ndè egômbe viagaga ro,
nl' agwanla m' ivogisi, inlè, Krais
iyè e ga yenl' azyingô m' ijuwa.
19 Sambô nliganli nkôndi agalwa,
ko ibe sanli sizô, ko gômbe y' ôza-
vinlô bia avila g' ôzyô wa Rerè;
20 ko yè tôm̃a kè Krais imè ô re dô-
v̄iô pa g' ôñwanj' iwanli, inlè, Ji-
21 su : ô re e ga wongô g' ôrôwa agè-
nda gw' egômbe zi be fwinlizô
isaôn yôdu, y' agambiô nl' Anya-
mbiè nl' agwanla m' ivogisi yè
iyombwi yi re dwanla pa avila
22 gw' ipakila si ntye. Môsès awuli,
'nlè, Rerè Anyambiè e be nongu-
nl' ôvogisi gôre 'nlwè avila gôr'
awarer' iyanli, ga miè; yoginlô-
nli yè gw' isaôn yôdu yi be ka-
23 mbinlô ndè 'nlwè. Be dwanla
inlè, ôm' edu ô re ayoginl' ôvogisi
mè, e be jilizô avila gôr' anlaga.

24 Nl' ivogisi yôdu yi re kamba pa
avila gôre Samyuèl nla waô w'
azôngiè w' agambagi g' ôñwanja
25 w' intyugu sinlo. Anlwè nle
awanla w' ivogisi, nla wi njeka y'
ayekiô nl' Anyambiè nl' irer' isa-
nli, gw' awulinliè Abraham, inlè,
Gôr' awanl' iwo be savinlô imbu-
26 ṽe si ntye sôdu. Anyambiè, ayè
tôngunlia p' Ôñwanl' iyè, alôngi
tôm̃è gôre 'nlwè, gô savinla 'nlwè,
nli kegunli' ôm' edu gôre 'nlwè
avila gw' ipav' isè.

4 Gw' agambinlagi waô anlaga,
iminisè nl' ôvanginli wi nagô y'
Anyambiè nl' Isadusi w' aṽienli
2 gôre waô, konde w' ayenl' iga-
mba nkazya inlè w' anlènj' anla-
ga, agambinl' itôngwa si Jisu avi-
3 la gw' ijuwa. Nl' arali waô ago
gôre waô, awela waô gô ntyôgô
kwang' ibanga, konde arwènli
4 nkôlô. Ndô awenge gôre waô w'
ayogiô igamba w' aṽekeli; nli
ntangô y' anlôm̃e y' arwenli vo
ntozèn ntyanli.
5 Ibanga, arwenl' inlè ivanginli
yaô nl' anlero nl' irèndisi w' ala-
6 tanli gô Jerusalèm; nli Anas yi
minisè mpôlô avegagi vovo, nli
Kaiefa kè, nli Jan, nli Alèxa-
ndèr, nli ntangô yôdu y' avegag'
7 ijanlô nli minisè mpôlô. Gw'
alwanlizi waô Pitèr nli Jan gô
gare, w' aṽambi waô, inlè, Nli
ngulu nde, nla gw' ina nyi, nyi
re 'nlwè denda p' ôsaôn winlo?
8 Vovo Pitèr, ralie nl' Inlinl' Iṽia,
awulinli waô, inlè, Anlwè iva-
9 nginli y' anlaga nl' anlero, ja
'zwè bambiô nlènlo winlo g'
ôñwanja w' ôsaôn ômbia w' ale-
ndiô gôr' ômo vegag' enlèm̃a, nli
mponlo nde y' avangiô ôma mè
10 mbiambiè; ga miô gôre 'nlwè du,
nla gôre mongi wi Israèl waô du,
inlè gw' ina nyi Jisu Krais yi
Nazarèth, y' aṽanliô 'nlwè gô
kros, y' arôngunliô kè nl' Anya-
mbiè avila gw' ijuwa, inlè vo yè
kumanl' ôma winlo vènlo mbia-
11 mbiè gw' azyô manli. Ayè nl'
idô ny' aṽikiô nle 'nlwè inlôgisi
nyi re pangô p' ewônjô zi ntulu-
12 ngu. Isunginla kè si zyele gôr'
ôm' ôñwènlè: konde zyel' in'
inyènlè g' ôdôlôngô w' ôrôwa, pô
pa gôr' anlaga, nyi re 'zwè ko
sunginlô.
13 Nla gw' ayenli waô nt' agamba-
gi Pitèr nli Jan itia fo, amia inlè
waô anlaga wi pa nèng' ezangô,
w' am̃anli; nl' agôtizi waô inlè,
w' aluô w' alwanlagi nli Jisu.
14 Nla gw' ayenli waô ônlôm̃e ô yi-
ngiô kumanla pa nla waô, wi jo-
15 lie fwinliz' igamba. Ndô gw'
aluô waô w' asômbi waô gô ko-
16 gwa, w' agambanlag' inlè, Azwè
be dendinl' anlaga winlo sè? ko-
nde re miô pa gôr' anlaga waôdu
wi dwanla gô Jerusalèm, inlè,
elemb' evôlô zi re dendô pa nle
waô; nl' azw' ayolie dande zô.
17 Ndô zi vende joganlô viaganlô
gôr' anlaga, azwè ga rieze waô
inlè, w' avo kambinl' ôma gw'
18 ina nyinlo. Aweli waô Pitèr nli
Jan, ava waô ôzômbiô inlè w' avo
kamba nyènlè du, ge nènja gw'
19 ina nyi Jisu. Ndô w' awinlizi
awulinlia waô, inlè, Ja re mbia
gw' antyo m' Anyambiè gô jogi-
nlô 'nlwè viaganlô nl' Anyambiè,
20 renlizanli: konde azw' ayolie ti-
ge kamb' isaôn y' ayenliô 'zwè
21 nli jogo. Waô tieza pa waô via-
ganlô, w' arigi waô diènga, konde
wi dènge ntinla yi re waô ko te-
vunla waô, g' ôñwanja w' anla-
ga; konde anlaga waôdu w' azu-
minliag' Anyambiè g' ôñwanja
22 wi ndaga y' alendiô. Konde ônlô-
m̃e ô lendinliô elemba zinlo z' iji-
ngô, aluô atwenli viaganlô nl' agô-
m̃i m' impum̃' anlai g' ônlero wè.

23 Gw‘ arigiô waô diènga, w‘ aṽie-
nli gô nkumb‘ iyaô amieza waô
isaôn yôdu y‘ awulinliô waô nl‘
24 iminis‘ impôlô nl‘ anlero. Gw‘
ayogiô waô w‘ arômbinl‘ amôi
maô gôr‘ Anyambiè nkondo mô,
awulia, ’nlè, Rera, awè ô vangi
ôrôwa nli ntye nli mbenle nli ya
25 yôdu yi re gô yô: awè ô wuli nl‘
ôgwanla wa rer‘ iyazyô David
nyôngô yo, inlè, Anlongo m‘ aṽe-
ndi sè, ko anlaga pikili isaôn ya-
26 nyawè? Aga wi ntye w‘ aguma-
nli, nl‘ ivanginli w‘ alatanli ta gô
27 sire Rerè nli Krais iyè. Konde
rèti gô nkala yinlo, Hèrod nli
Pontius Pilat, nl‘ anlongo, nl‘
anlaga wi Israèl, w‘ avegagi da-
tanla pa gô sir‘ Ôñwanl‘ iyo ôyo-
28 mbwi Jisu ô vinjiô ndo, nla gô
dende môndo edu y‘ aluô y‘ ake-
29 njiô ndo nl‘ ôgo wo gô twa. Nla
vènlo, Rera, vônl‘ itiez‘ isaô: ko
nlungunl‘ inyôngô so gô kamb‘
30 igamb‘ inyo nl‘ iganda nyôdu, ko
daṽinl‘ ôgo wo gô jinga; nli le-
mba nl‘ isaôn yi mamô yi ga
lendô gw‘ ina ny‘ Ôñwanl‘ iyo
31 ôyombwi Jisu. Nla gw‘ aluô
waô w‘ akambinli, mbôra y‘
avegagi wa› datanla pa y‘
azyugazyugiô; nl‘ ayônliô wa-
ôdu nl‘ Inlinl‘ Iṽia, ko waô ka-
mb‘ igamba ny‘ Anyambiè nl‘
iganda.
32 Nla waôdu w‘ aṽekeli w‘ avega-
gi nl‘ ôrèm̃‘ ômô nl‘ inlinl‘ imô:
buli ôma gôre waô inlè ezoma z‘
avegagi nla yè nl‘ izèmè; ndô w‘
33 avegagi nli yoma yôdu ta. Nl‘
arakili rôm̃i g‘ ôñwanja w‘ itô-
ngwa sa Rerè Jisu nli ngulu
mpôlô: nl‘ imèpinlô sipôlô save-
34 gagi gôre waôdu. Kond‘ e pegag‘
ikuge gôre waô: konde waôdu w‘
anliv‘ intyaga g‘ inagô, w‘ agôli
sô, avag‘ agôlô mi ya y‘ agôliô,
35 alimbinla mô gw‘ agôlô mi rôm̃i:
nl‘ ageragi waô gôr‘ ôm‘ edu nt‘
avegagiè nl‘ isyolo.
36 Nli Jôsèf, ôñwo Leví, ô yanliô
gô Siprus, ô weliagô ’nle rôm̃i,
inlè Barnabas (nyi pivia nlè,
37 Ôñwa w‘ ôzindiô) avegagi nli
ntyaga, ko yè kôla yô, avage syi-
ka, alimbinla yô gw‘ agôlô mi
rôm̃i.

5 Avegagi ônlôm̃e, in‘ inyè nle
Ananias, ayè nl‘ ôñwant‘ wè Sa-
fira, w‘ agôli ntye y‘ anliviô waô,
2 ko yè simbie mbei y‘ igôlô, ôñwa-
nt‘ wè mia p‘ igamba, aṽage
mbei, alimbinla yô gw‘ agôlô mi
3 rôm̃i. Ndô Pitèr awul‘, inlè, A-
nanias, ezande zi re Satan jônlia
p‘ ôrèm̃‘ iwo gô nôkinl‘ Inlinl‘
Iṽia, azimbie mbei y‘ igôlô nyi
4 ntye? Gw‘ aluô yi pa kôlô, yi
pegag‘ iyômè? nla yô kôlô pa, yi
pegaga gô ngulu yomè? Ô re
pikilia p‘ ôsaôn winlo g‘ ôrèm̃‘ wo
sè? Ô pa nôkinl‘ anlaga‘ ndô
5 Anyambiè. Gw‘ ayogiô Ananias
ayogo agamba minlo, avôswa gô
ntye, azul‘ ônwei: nl‘ arwenl‘ itia
sipôlô gôre waôdu w‘ ayogiô iga-
6 mba. Nl‘ agumanli awanjo, avi-
7 ngè, arômbè aṽènlè. Vo agwèr‘
ararô piaganla pa, ôñwant‘ wè
8 ayinginli, e mia nt‘ arwenli. Nl‘
agambi Pitèr nla yè, inlè, Wuli-
nlia miè ja ’nlw‘ agôli ntye mè
nl‘ igôlô nyinlo. Nl‘ awuliè, inlè,
9 Iñ, nl‘ igôlô mè. Nl‘ awulinliô
yè nle Pitèr inlè, Ezande zi re
’nlwè datanla pa gô demb‘ Inli-
nla nya Rerè? Vônla, intyôzyô
si mongi wi re bènla p‘ ônlôm̃e
wo si re g‘ ômpômbala, waô kè
10 wi be twanlo. Nl‘ avôswè pele
gw‘ agôlô mè, azul‘ ôñwei: nl‘
ayinginli awanjo aluunlô yè juwa
pa; nl‘ arômbi waô yè, aṽènlè
11 pièrè nl‘ ônlôm̃e wè. Nl‘ arwenl‘
itia sipôlô gô ñandô yôdu, nla gô-
re waôdu w‘ ayogiô isaôn yinlo.

12 Nli lemba yenge nl' isaôn yi
mamô imienge y' alendiô nl' ago
mi rômi gôr' anlaga; nl alwanli
waôdu nl' ôrèm' ômô gw' evungu
13 zi Solômon. Nla gôr' anlag' a-
ñori, joli ôma kwenla gôre waô:
ndô anlaga waôdu w' azuminli
14 waô; nl' agundiô mongi wi beke-
lia agundiô viaganlô gôre Rerè,
15 awenge anlôme nl' antô. Yenlo
w' agogunli mongi w' avegagi nl'
inkanli gw' agala, alimbinla waô
gw' anlanlô nl' adô, inlè gô be pi-
aganle Pitèr, vanganl' iviri nyè
nyi ga vôswe gôr' awèwo gôre
16 waô. Alatanli kè awenge avila
gw' inkala s' avegagi vingôvingô
Jerusalèm, avaga waô w' avegagi
nl' ijogo, nla waô w' azyokoliô nl'
anlinl' ambe: nl' ayingiô wa-
ôdu.
17 Ndô minisè mpôlô nl' anlaga wa-
ôdu w' avegagi nla yè inlè, nku-
mba y' Isadusi, w' agumanli
18 ralie nli ñandi, arali' ago gôre rô-
mi, awela waô gô ntyôgô yi nka-
19 la. Ndô ôgwèra enjèl ya Rerè
anlungunl' aguge mi nagô yi
ntyôgô, agogunlia waô gw' igala,
20 awulia, 'nlè, Gèndaganli, ko ku-
manlanli, agambinl' anlaga gô
nagô y' Anyambiè agamba môdu
21 m' emènlo zinlo. Nla gw' ayogiô
waô yenlo, w' ayinginli gô nagô
y' Anyambiè ayenjinla, anlènja-
ga. Ndô minisè mpôlô nla waô
w' avegagi nla yè w' aṽienli, ala-
tiz' ôvagô nl' anlero w' awa wi
Israèl waôdu, arôma gô nagô yi
ntyôgô inlè, rômi yi ga ṽagô.
22 Ndô gw' avienli waô w' arômiô
wi dènga waô gô ntyôgô; nl' awi-
nyi waô, amiez' igamba, awulia,
23 'nlè, nagô yi ntyôgô azw' adè-
nga yô ngwa mbiambiè, nl' ive-
njavenji kumanla pa gw' aguge:
ndô gw' anungunla 'zwè yô, azwè
24 dèng' ôma gôgô. Ndô gw' ayo-
giô ewônjô zi nagô y' Anyambiè
nl' iminis' impôlô ayogo agamba
minlo, wi mia nt' are waô gô pi-
kilia g' ôñwanja wa mô nli nte
25 be twa igamba mè. Nl' aṽienl'
ôma awulinlia waô, inlè, Vônla,
anlôme w' aweliô 'nlwè gô ntyô-
gô wi re kumanla pa gô nagô y'
26 Anyambiè, nlènjag' anlaga. Vo-
vo agèndi ewônjô zi nagô y' A-
nyambiè nl' iofisè, avaga waô,
ndô nli nkèngo: konde w' arienl'
anlaga, wi vende pungô adô.
27 Nla gw' aṽagi waô rômi, w' alôṽi
waô gw' azyô m' ôvagô. Nl' aṽa-
mbi minisè mpôlô awulinlia waô,
28 inlè, Azw' azômbi 'nlwè pôlô,
inlè, anlènjanli gw' ina nyinlo:
nla vônla, anlw' are jôulie pe
Jerusalèm nl' inènj' isanli, aṽele
bage ntyinla y' ôma winlo gôre
29 'zwè. Ndô Pitèr nli rômi mori w'
awinlizi, awulia, 'nlè, Azwè ga
yoginlô Anyambiè viaganlô nl'
30 anlaga. Anyambiè y' irer' isazyô
arôngunli Jisu y' ayônliô 'nlwè
31 nli banliè gw' erere. Ayè ave-
ndiô nl' Anyambiè nl' ôgo wè
ônlômiè gô dwanl' Ôvanginli nl'
Ôzunge, gô pa gôre Israèl ikalwa
32 s' ôrèma nl' inyeza s' ibe. Azwè
nl' iyenli y' isaôn yinlo; ga nt'
are k' Inlinl' Iṽia, nyi r' Anya-
mbiè pa pa gôre waô wi jogi-
nlô yè.
33 Gw' ayogiô waô agamba minlo
w' aṽendi pôlô, aṽele jônla waô.
34 Ndô agumanli g' ôvagô Farisi mo-
ri, in' inyè nle Gamaliel, ônlènji
w' ivanga, ô lubô nl' anlaga waô-
du, azômbia, 'nlè rômi yi ga gogu-
35 nliô v' ôñwolingô. Nl' awulinliè
waô, inlè, Anlwè anlôme wi
Israèl, ṽandaminlanl' ikuw' iya-
nli g' ôñwanja w' anlaga winlo,
36 nt' are 'nlwè gô denda. Konde
intyugu sinlo viagaga ro anlo-
ngwi Thudas, aruminli' ôkuw'

wè, inlè ayè ôma ; nl' alatanli nla
yè anlaga vo nkama nlai: nl'
ayônliô yè, nla waôdu w' ayogi-
nlô yè w' avazanganliô, arwa vo
37 nyawènyawè. Ôma winlo piaga-
nla pa, anlongwi Judas yi Galile
gw' intyugu s' arèndiô ana m'
anlaga, alur' anlag' awèwo nla
yè: ayè kè ayili; nla waôdu w'
ayoginlô yè w' avazanganliô.
38 Nla vènlo, mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Alendanl' anlaga winlo
mpongo, ko tiganli waô diè:
konde ja môndo yinlo ge eṽilô
zinlo zi pila gôr' anlaga, zi be jila:
39 ndô ja z' apila gôr' Anyambiè,
anlwè be jolie pôsyunlia waô;
anlwè vende dèngô inlè, anlwè
40 nwa nl' Anyambiè. Nl' ayiviri
waô igamb' inyè: nl' aweli waô
rôm̃i gôre waô, azyiwa waô, azô-
mbia waô, inlè w' avo kamba
nyènlè gw' ina nyi Jisu, ariga
41 waô diènga. Yenlo alubwi waô
gw' azyô m' ôvagô njenlage mbia,
konde w' ayenliô nl' inyanga nyi
jenlizô ntyonli g' ôñwanja w' ina
42 nyi Jisu. Nli ntyugu edu, gô
nagô y' Anyambiè nla gw' inagô
saômè, wi pa tige nènja agambi-
nl', inlè Jisu ayè nle Krais.

6 Gw' intyugu mèsonlo, gw' awu-
nl' inlèngi, Ihèlènist w' alagala-
gi azoziz' Ihibru inlè antô waô wi
tigô wi niminlô gw' ikera si ntyu-
2 gu edu. Nl' igôm̃i nli rôm̃i ṽanli
w' aweli inlèngi yôdu gôre waô,
awulia, 'nlè, Zye kwèkwè gôre
'zwè gô tig' igamba ny' Anya-
3 mbiè, ayanjinl' itavuru. Sambô
awarera, vinjanli avila gôre
'nlwè anlôm̃e ôrogènlo wi re nl'
elum̃' eṽia, ralie kè nl' Inlinla nl'
imia, wi re 'zwè ko dôṽia gw'
4 eṽilô zinlo. Ndô azwè be dwanla
du kaô gw' ikambinla, nla gw'
5 eṽilô z' igamba. Nl' igamba ny'
arondi' anlaga waôdu: nl' avinji

Stèfanos, ônlôm̃e ralie nl' ibekelia
nl' Inlinl' Iṽia, nli Filip, nli Pro-
korus, nli Nikanor, nli Timon,
nli Parmènas, nli Nikolas yi pro-
6 selit avila gô Antiok. Winlo w'
alôṽiô nle waô, gw' azyô mi
rôm̃i: nla waô kambinla pa, w'
7 arali ago gôre waô. Nl' igamba
ny' Anyambiè ny' avendi; nli
ntangô y' inlèngi y' awunli pôlô
viaganlô gô Jerusalèm; nli nku-
mba mpôlô y' iminisè s' Iju w'
ayivir' ibekelia si Krais.
8 Nli Stèfanos avegagi ralie nl'
imèpinlô, nli ngulu, ayanj' isaôn
impôlô yi mamô nli lemba gôr'
9 anlaga. Nl' anlongwi awèwo
gôre waô wi ñandô y' Ilibertin,
nla wi mongi wi Sirèn, nla wi
Alèxandria, nla wi Silisia nli
Asia, alôṽe mpaga nli Stèfanos.
10 Ndô wi jolie kumanla gw' imia
nl' Inlinla ny' agambi nla yè.
11 Vovo w' agè mogi nl' anlaga, w'
awul', inlè, Azw' are yè jogo pa e
kamb' agamba m' ipèdia gôre
12 Môsès, nla gôr' Anyambiè. Nl'
arumbakanli waô anlaga, nl'
anlero, nl' irèndisi, aṽia gôre yè,
13 agôtè, aṽagè gôr' ôvagô; nl' alôṽi
waô iṽèrinli, y' awul', inlè, Ôma
winlo e pa tiga tiga du gô kamb'
agamba mi sire mbôra yinlo yôru-
14 nda, nl' ivanga kè: konde azw'
are yè jogo pa e bulia, 'nlè, Jisu
yi Nazarèth yinlo e be jilize mbô-
ra yinlo, agalunl' intyali s' ave-
15 nliô 'zwè nle Môsès. Nla waôdu
w' alwanli g' ôvagô, w' avônli
gôre yè, ayenl' ôzyô wè mpanli g'
ôzyô wi enjèl.

7 Nl' awuli minisè mpôlô, inlè,
2 Isaôn yinlo yi re yenlo? Nl'
awuli Stèfanos, inlè, Awarera, nl'
irera, vôganliônli. Anyambiè y'
ônjèlènjèlè awôwunli gôre rer'
iyazyô Abraham' gw' avegagiè gô
Mèsôpotamia, ayè lwanlaga ro gô

3 Karan, awulinliè, inlè, Gogwa gô
ntye yo, nl' avila gô mbuve yo,
ko bia gô ntye yi be teva miè 'wè.
4 Vovo agogwè avila gô ntye yi
mongi wi Kaldia, alwanla gô Ka-
ran: nla gw' ayuwi rer' iyè,
Anyambiè arômbiè avila gô ntye
mè avagè gô ntye yinlo yi dwa-
5 nlô 'nlwè vènlo. Ndô e pè ijiga
gô yô, vanganle mbôra yi jarô nl'
intyôzyô sè; nl' Anyambiè ava-
nganli gô pè yô gô jiga, nla gôr'
awanl' iyè wi be sôngè, gw' avega-
6 giè e pa dèng' ôñwanla. Nl' aga-
mbi Anyambiè yenlo, inlè, awanl'
iwè wi be dwanla gô ntye yinga-
nli, ko mongi mè tugiza waô,
ayenliza waô azyingô, nkama s'
7 impuñña nlai. Nl' awuli Anya-
mbiè, inlè, Inlongo nyi be tugiza
waô asyaka, m' be jèkèlia nyô:
nl' avila vovo wi be kogwa, aya-
8 njinla miè gô mbôra yinlo. Nl'
avenliè yè njeka y' ikèra: yenlo
ayanli Abraham ayanle Izak,
agèrè gô ntyugu y' ènlènlai; nl'
ayanli Izak ayanle Jakob, Jakob
kè ayanl' irerè inônga igôñi nl'
9 avanli. Nl' ayenli waô Jôsèf ña-
ndi, agôlè gô ntye yi Ejipt: ndô
10 Anyambiè avegagi nla yè, arô-
mbè avila gw' injuke sè sôdu,
avangè dèng' imèpinlô alwanla
nl' imia g' ôzyô wi Faraô y' ôga
wi Ejipt; nl' avangiè yè ôvangi-
nli wi Ejipt nli nag' wè yôdu.
11 Nl' avienli njanla gô Ejipt yôdu
nli Kanaan, nl' azyingô ampôlô:
nl' irer' isazyô wi dèng' eza zi
12 nya. Ndô gw' ayogiô Jakob inlè
inya si re gô Ejipt, arôñ' irer'
13 isazyô nyongo nônga. Nli nyo-
ngo yimbanli, Jôsèf amieziô gôr'
awarer' iyè; nli mbuve yi Jôsèf
14 y' amienliô kè nle Faraô. Nl'
arôñi Jôsèf, awelie Rer' iyè Ja-
kob nli mbuve yè yôdu, agôñi
15 ôrogènlô nl' anlag' atanli. Azu-
minli Jakob gô Ejipt; nl' ayuwè,
16 nl' irer' isazyô kè s' ayuwi. Nl'
arwanliô waô agènda gô Sikèm;
alimbinlô g' ôrônginlô w' agôliô
nle Abraham gôr' awanla wi He-
mor gô Sikèm nl' igôlô nyi syika.
17 Ndô gw' azyusy' egômbe z' ômpa-
nganlô pièrè, w' avanganliô nl'
Anyambiè gôre Abraham, anlaga
18 w' awunli pôlô gô Ejipt, kwanga
gw' avandi ôg' ômori gô Ejipt,
19 wi re e mie Jôsèf. Ayè ayanji
nl' avônlô gw' inlongo nyazyô,
alendinl' irer' isazyô mbe, kè pa-
nga waô gô fale keikei yaô ko y'
20 arôla. Egômbe mè ayanliô Mô-
sès, ô vegagi mèpe jenlô pôlô; nl'
avenjavenjiô yè agwèli ararô gô
21 nagô ya rer' iyè: Nla gw' awaliô
yè, ôñwanl' ôñwantô wi Faraô
awongiè, avenjavenjè g' ôñwanl'
22 iyèmè. Anlènjiô Môsès imia sô-
du si mongi wi Ejipt alwanl' ôma
wi ngulu gw' agamb' imè nla gw'
23 ijanj' isè. Ndô gw' arwenliè vo
agôñi m' impuñ' anlai g' ônlero
wè, avienl' ipikilia g' ôrèñ' iwè
gô kè jenl' awarer' iyè awa wi
24 Israèl. Nla gw' ayenliè ôñori
gôre waô e janjinlô mbe, aganlè,
awinlize ngoko y' ômo vangatiô,
25 nli bôl' ôñwa wi Ejipt. Avikili,
inlè, awarer' iyè wi be kôtiza 'nlè
Anyambiè e pa waô isunginlô vè
26 ôgo wè; ndô wi kôtiza du. Bu
nya avienli gôre waô, gw' anwa-
gagi waô, aveli mèpianla waô nli
bulia, 'nlè, Anlwè awarerè; ande
27 zi janjanla 'nlwè mbe? Ndô ayè
ô lendinl' ôganganlô wè mbe azi-
kiè, awulia, 'nlè, Mande alôvio
ôvanginli nl' ôyèkèli gôre 'zwè?
28 Ô bele jônla miè nt' ayônlio ôñwa
29 wi Ejipt jaô? Nl' awangi Môsès
gw' igamba mè, agè dwanla gô
ntye yi Midian; gôgô ayanliè awa
30 'nlôñe avanli. Gw' amanli agô-
ñi m' impuñ' anlai, awôwunli

enjèl gôre yè gw' itôve si nômba
yi Sinai, gw' ibaminla s' ôgônli
31 gô ñônjô. Gw' ayenli Môsès nda-
ga, am̃ami eza z' ayenliô ndè: nla
gw' azyusyè pièrè gô pônla, aṽi-
32 enl' inyôi nya Rerè, inlè, Miè nl'
Anyambiè y' irer' iso; Anyambiè
yi Abraham, nla yi Izak, nla yi
Jakob. Nl' arataminli Môsès, ko
yè avo dèng' ôrèm̃a gô pônla.
33 Nl' awulinliô yè nle Rerè, inlè,
Rômb' intyôzyô avila gw' agôlô
mo: konde mbôra yi kumanlô
34 ndo mbôra yôrunda. Rèti mi are
jenla p' azyingô mi mongi yam'
wi re gô Ejipt, ayogo isiminli'
saô, mi are suminla pa kè gô su-
nginla waô: nla vènlo vônla, m'
35 be tôm̃o gô Ejipt. Môsès yinlo
y' aṽikiô waô, awulia 'nlè, Ma-
nde avangio ôvanginli nl' ôyèkè-
li? ayè arôm̃iô nl' Anyambiè v'
ôgo wi enjèl y' awôwunli gôre yè
gô ñônjô gô dwanl' ôvanginli nl'
36 ôzunge. Ôma winlo agogunli
waô, njanjag' isaôn yi mamô
nli lemba gô Ejipt, nla gô mbe-
nle mbonde, nla gw' itôve, agô-
37 m̃i m' impum' anlai. Winlo
nle Môsès mè, y' awulinli awa
wi Israèl, inlè, Anyambiè e be
nongunli' ôvogisi gôre 'nlwè avi-
la gôr' awarer' iyanli, egolanli
38 ga miè. Winlo nle yè ô vegagi
gô ñandô gw' itôve nli enjèl, y'
agambagi nla yè gô nômba yi
Sinai, avegagi kè nl' irer' isazyô:
ô venliô agamba mabo avila gôr'
39 Anyambiè gô pa 'zwè: ô re irer'
isazyô wi jivire joginlô yè, ndô w'
arômbiè, awinya gô Ejipt nl' irè-
40 m̃' iyaô, awulinliè Aron, inlè,
Vanginla 'zwè inyambiè si be kè-
nda gô bôsyô yazyô: konde Môsès
yinlo, y' agogunli 'zwè avila gô
ntye yi Ejipt, azwè pa mia nt'
41 are twa pa gôre yè. Nl' avangi
waô ôñwo nyare gw' intyugu mè-
sonlo, ayire ntyagô g' ôganla, ko
waô jenle mbia gw' ijanja s' ago
42 maômè. Nl' agegwi Anyambiè,
arigi waô gô janjinle mbèli y'
ôrôwa; ga nt' are tèndô pa gw'
ezangô z' ivogisi, inlè, Anlwè
nagô yi Israèl, anlw' ayirinli
miè inyam̃a nl' intyagô gw'
43 itôve agôm̃i m' impum̃' anlai?
Nl' arwanli 'nlwè nagô yi Mo-
lok, nl' ôgègènli w' anyambiè
yi fweliô inlè Remfan, ikanla s'
avangiô 'nlwè gô savinla sô:
yenlo be twanla miè 'nlwè via-
ganlô Babilôn.
44 Irer' isazyô s' avegagi nli tabe-
rnakèl y' atakwè gw' itôve, va-
nganle nt' areviè, ô gambinli Mô-
sès inlè, e ga vange yô nt' avegag'
45 egolanli z' ayenliô ndè. Y' aṽagiô
kè nl' irer' isazyô, gw' ayinginli
waô nli Josyua gô ntye y' anlo-
ngo m' agogunliô nl' Anyambiè
avila gw' azyô m' irer' isazyô,
46 aṽia gw' intyugu si David; ô lè-
ng' imèpinlô g' ôzyô w' Anya-
mbiè, aṽambia gô dèngiz' Anya-
mbiè yi Jakob nagô yi dwanla.
47 Ndô Solômon anlôginliè nagô.
48 Ndô ôma w' Igônlô mè e pa dwa-
nla gw' inagô si nôgô nl' ago;
49 nte buli' ôvogisi, inlè, Ôrôwa nl'
ek' izam', nli ntye iyarinlô ny'
agôlô mam': Anlwè be nôginla
miè nagô ônlongo nde? bulie Re-
rè: nli mbôra y' ijow' isam' ônlo-
50 ngo nde? Arang' ôgo wam' wô
51 vangi ya yinlo yôdu? Anlwè y'
impel' iyoli, nl' izombè gw' irèm̃a
nla gw' arôi manli, anlwè jolinl'
Inlinl' Iṽia pèkèpèkè: nt' alend'
irer' sanli, yenlo denda 'nlwè.
52 Gôr' ivogisi wenli wi re e kombi-
zô nl' irer' isanli? nl' ayônli waô
mongi w' arevi g' ôñwanja w' ibia
s' Ôma wôgôre egômbe viagaga
ro; ô re 'nlwè vènlo kôtiza pa,
53 ayônla; anlwè y' avenliô ivanga

nl' isômbia s' ienjèl, ko 'nlwè ave-
njavenja nyô.
54 Gw' ayogiô waô isaôn yinlo, w'
arenliô g' ôrèm̃a, ko waô kèger'
55 ano maô g' ôñwanj' iwè. Ndô
ayè avegagi ralie nl' Inlinl' Ivia,
avônlaga g' ôrôwa, ayenl' ivenda
ny' Anyambiè, nli Jisu kumanla
pa g' ôgo 'nlôm̃iè w' Anyambiè,
56 awulia, inlè, Vônla, mi jenl' ôrô-
wa nungunlô pa, nl' Ôñwa w'
ôma kumanla pa g' ôgo 'nlôm̃iè
57 w' Anyambiè. Nl' awôginli waô
nl' inyô' ivôlô, anlunj' arôi maô,
ayiranla gôre yè nl' ôrèm̃' ômô;
58 nl' agogunli waô yè avila gô nka-
la, avungè adô: nl' iyenli y' ali-
mbinl' ingoi saô gw' agôlô m'
59 iwanjo, in' inyè nle Sol. Nl' avu-
ngi waô Stèfanos adô, ayè ntô-
ngaga gôre Rerè, inlè, Rerè Jisu,
60 wong' inlinl' inyam'. Nl' alôv̄iè
akotolo, arônga nl' inyô' ivôlô
inlè, Rera, awel' ibe sinlo gô nta-
ngô yaô. Ayè bulia pa yenlô,
anlanli antyovinlo.

8 Nl' ayiviri Sol ayivir' ijuw' isè.
Nl' anlongw' ikombiza sipôlô si
ñandô y' avegagi gô Jerusalèm
ntyugu mè; nl' avazanganliô wa-
ôdu gô ntye yôdu yi Judia nli Sa-
2 maria, kaô rôm̃i dadiè. Nl' anla-
ga w' Anyambiè w' av̄ènli Stèfa-
3 nos, alenlinlè edingô evôlô. Ndô
Sol ayilize ñandô, njinginlaga gô
nagô edu, agôtag' anlôm̃e nl' antô,
4 awela waô gw' intyôgô. Vovo
waô w' avazanganliô w' agèndagi
nkôv̄' iedu nkambinlag' igamba
5 nyi ntyangô mbia. Nl' agèndi Fi-
lip gô nkala yi Samaria, agambi-
6 nla waô Krais. Gw' ayogiô waô,
ayenle lemba y' alendiô ndè, anla-
ga waôdu w' avôganliô isaôn y'
agambiô nle Filip nl' ôrèm̃' ômô.
7 Konde avila gôr' awenge w' ave-
gagi nl' anlinla m' isyèkè, m' ago-
gwi, ntôngaga nl' inyô' ivôlô; nl'
awenge w' avegagi awogo, nla
waô w' avegagi nlèma, w' ayi-
8 ngiô. Arwenl' igev' ivôlô gô nka-
la mè.
9 Ndô avegagi vovo ôma, in' inyè
nle Simon, ô zènlag' imônda gô
nkala, am̃amize mongi Samaria,
ntevag' ôku' wè inlè ayè ômo
10 mpôlô. Nl' ayoginlô waôdu ayo-
ginlô yè, avila g' ôñwangô agènda
g' ômpôlô, awulia, 'nlè, Winlo
nle ngulu mpôlô y' Anyambiè.
11 Nl' ayoginlô waô yè, konde nlè
ôling' ôla, aluô am̃amizi waô nli
12 lemb' iyè y' avônlô. Ndô gw'
avekeli waô Filip nkambinlage
ntyangô mbia g' ôñwanja w' inlo-
ngo ny' Anyambiè nl' ina nyi Ji-
su Krais, w' av̄aptaiziô, anlôm̃e
13 nl' antô. Simon kè av̄ekeli: nl'
ayè baptaizô pa, alwanlagi nli Fi-
lip; gw' ayenliè lemba nl' ijanja
si ngulu s' ayanjiô nle yè, am̃ami.
14 Gw' ayogiô rôm̃i y' avegagi gô
Jerusalèm ayogo, inlè, Samaria
abong' igamba ny' Anyambiè, w'
arôm̃i Pitèr nli Jan gôre waô.
15 Gw' av̄ienli waô, w' agambinl'
Anyambiè g' ôñwanj' waô, inlè,
16 wi ga vô Inlinl' Iv̄ia: konde nyi
duô ny' apôswi gôr' ôma gôre
waô: dadiè w' aluô w' abapta-
17 izô gw' ina nya Rerè Jisu. Vo-
vo arali waô ago gôre waô, ko
18 waô pô Inlinl' Iv̄ia. Gw' aye-
nli Simon inlè v' italia s' ago
mi rôm̃i Inlinl' Iv̄ia ny' avenliô,
19 av̄eli pe syika, awulia, 'nlè, Va-
nli miè kè ngulu yinlo, inlè ôm'
edu ô be taliô miè ago mam',
20 e ga vô Inlinl' Iv̄ia. Ndô Pitèr
awulinliè 'nlè, Syik' iyo yi ga
vere nla 'wè, konde ô re pikilia
pa gô dèng' idav̄ia s' Anyambiè
21 nli syika. Ô zye nli mbei ge i-
nyanga gw' igamba nyinlo: ko-
nde ôrèm̃' iwo wi zye gôre g'
22 ôzyô w' Anyambiè. Sambô ga-

lwa avila gw' ibe so sinlo, aga-
mbinle Rerè, vende twa ipikilia
23 s' òrèm̃' iwo si be nyezò 'wè. Ko-
nde mi jenla 'nlè ò re gò ntywa
yi nònli nla gò ntyògò y' ibe.
24 Awinlizi Simon awulia, inlè, Ga-
mbinlanli 'nlwè gòre Rerè g' ò-
ñwanj' iwam', inlè, isaòn yi re
'nlwè kamba pa y' arwa gòre
miè.
25 Waò takilia pa, agamb' igamba
nya Rerè, w' awinyi gò Jerusalèm
nkambinlage ntyangò mbia gw'
inkala sinyenge si mongi Sama-
26 ria. Ndò enjèl' ya Rerè agambi
nli Filip, awulia, 'nlè, Gumanla,
ko kènda gò nkòv̂a yi Syud gò
mponlo yi kènda avila gò Jerusa-
lèm agènda gò Gaza: mbòra mè
27 yi zye nl' anlaga. Nl' agumanliè
agènda: nla vònla, ònlòm̃e wi
Ethiòpia, òvèngunli w' inyang'
ivòlò gòre Kandas y' òg' òñwantò
wi mongi Ethiòpia, ò venjave-
njag' igumb' inyè nyòdu, aluò
akèndi gò Jerusalèm gò savinl'
28 Anyambiè. Nla gw' awinyagè,
dwanla pa tu gò ntyònli yè, ara-
ngunlag' ezangò z' òvogisi Esaia.
29 Nl' awuli Inlinla awulinli Filip,
inlè, Gènda pièrè, ko datanla nli
30 ntyònli mè. Nl' agèndi Filip nli
mangò gòre yè, ayogo yè e tangu-
nl' Esaia y' òvogisi; nl' awuliè,
inlè, Ò kòtiz' isaòn yi tangunlò
31 ndo? Awuliè, inlè, Miè kò kòti-
za sè kaò òm' abèngunla miè?
Nl' aweliè Filip gò panda alwanla
32 tu nla yè. Mbòra y' irèndo y'
arangunlò yè nle yinlo, inlè, Agè-
ndiò g' idombè gò bazyò; nla g'
òñw' idombè g' òzyò w' òmo sè-
nginla wò ar' im̃am̃u, yenlo k' ayè
33 e n*u*ngunl' ògwanl' iwè. Gw' i-
syònliò sè ijèkèli' sè s' aròmbiò:
nl' imbamb' isè mande ko takilia
sò? konde em̃ènlo zè z' arenliò
34 avila gò ntye. Awinlizi òvèngu-
nli awulinlie Filip, inlè, Kokolo,
òv̂ogisi e kamba yenlo g' òñwa-
nja wa mande? g' òñwanja w'
35 òku' wèmè ge òm' òñwènlè? Nl'
anlungunli Filip ògwanl' iwè,
avakilia avila gw' irèndo mè, a-
36 gambinlè Jisu. Gw' agèndagi
waò gò mponlo, w' av̂ienli gw'
anlingò; nl' awuli òvèngunli,
inlè, Vònla, anlingò me minlo,
ezande zi dega miè gò baptaizò?
38 Nl' azòmbiè inlè ntyònli yi ga
gumanle gòre: nl' azuminli waò
av̂anli gw' anlingò, Filip nl' òvè-
39 ngunli; nl' avaptaiziè yè. Gw'
avandi waò avila gw' anlingò,
Inlinla nya Rerè ny' aròmbi
Filip, ko òvèngunli ayenlè nyè-
nlè; nl' agèndagiè gò mpònlo yè
40 njenlage mbia. Ndò Filip alè-
ngiò gò Azòt: nl' aviaganliè aga-
mbinle ntyangò mbia gw' inkala
sòdu, kwanga gw' av̂ienliè gò Se-
zaria.

9 Ndò Sol e pe kogunlia agamba
m' itieza nl' ijònla gòr' inlèngi ya
Rerè; nl' agèndiè gòre minisè
2 mpòlò, av̂ambiè yangò gw' inagò
si Syono gò Damaskos, inlè j'
adèng' anlaga wi re gò mponlo yi
Jisu, ntyo anlòm̃e ntyo antò, e ga
v̂age waò kòrò pa gò Jerusalèm.
3 Gw' agèndagiè, arwenli pièrè nli
Damaskos: nla v' igamba ny' a-
gwanla av̂ambi vingòvingò gòre
4 yè òzange avila g' òròwa. Nl'
avòswè, ayogo inyòi nyi bulinliè,
'nlè, Sol, Sol, ezande zi kombizo
5 miè? Nl' awuliè, inlè, Awè ma-
nde, Rera? Awuli Rerè, inlè,
Miè nle Jisu yi kombizò ndo:
6 ndò nlongwa, ko jinginla gò nka-
la, ò be bulinliò nt' are 'wè gò
7 denda. Nl' anlòm̃e w' agèndi nla
yè w' agumanli am̃am̃u, w' ayo-
8 giò inyòi, ndò wi jenl' òma. A-
gumanli Sol avila gò ntye: nla
gw' anungunlò antyo mè e jenl'

ezoma; nl' agèndi waô yè nl' ôgo
9 aṽagè gô Damaskos. Nl' alwanliè
ntyugu ntyarô e pa jenla, e pa
nya kè ge jonga.
10 Avegagi ônlèngi ôm̃ori gô Da-
maskos, in' inyè nle Ananias; nl'
awulinliô yè nle Rerè gô nyilinlô,
inlè, Ananias. Nl' awuliè, inlè,
11 Mièè winlo, Rera. Nl' awulinliô
yè nle Rerè, inlè, Nlongwa, ko
kènda gw' igala nyi fweliô inlè,
Gôre, nla go nagô yi Judas ṽa-
mbi' ômo fweliô, inlè, Sôl, ônlô-
m̃e wi Tarsos: konde vônla, e
12 kambinla; are jenla pa kè ônlô-
m̃e, in' inyè nle Ananias, e jingi-
nla, arali' ago mè gôre yè inlè e
13 ga lènge ngulu yi jenla. Ndô
Ananias ayiviri, 'nlè, Rera, Mi
are jogo pa avila gôr' awenge g'
ôñwanja w' ôma winlo, nt' aya-
njinliè iyombwi yi re gô Jerusa-
14 lèm mbe mpôlô: nla vènlo are nl'
inyanga avila gôr' iminis' impôlô
gô kôra waôdu wi kambinla gw'
15 in' inyo. Ndô Rerè awulinliè,
'nlè, Gèndaga: konde ayè nl' eva-
gô evinje gôre miè, gô twanl' in'
inyam' gw' azyô m' anlongo nl'
16 aga nl' awa wi Israèl. Konde m'
be tevè nte be sindinlô ndè isaôn
imienge g' ôñwanja w' in' inyam'.
17 Agèndi Ananias, ayinginla gô
nagô; nl' araliè ago gôre yè awu-
lia, 'nlè, Ôñworerè Sol, Rerè Jisu,
ô wôwunli gôre 'wè gô mponlo y'
aṽienlô ndo, are tôm̃a pa miè inlè,
ô ga lènge ngulu yi jenla, ayônliô
18 nl' Inlinl' Iṽia. Nl' avôswi pele
avila gw' antyo mè yoma g' inka-
zyô, nl' alèngiè ngulu yi jenla,
19 agumanla aṽaptaizô; nl' awongiè
inya alènge ngulu.
Alwanliè nl' inlèngi y' avegagi
20 gô Damaskos intyugu sinyèwo.
Nl' agambinliè pele gw' inagô si
Syono agambinle Jisu, inlè ayè
21 nl' Ôñwa w' Anyambiè. Nla wa-
ôdu w' ayogiô yè w' am̃ami, awu-
lia, 'nlè, Winlo arang' ayè y' ayili-
zagi waô w' agambinlagi gw' ina
nyinlô gô Jerusalèm? aluô abie-
nli gunlu kè gô ntinla mè, inlè gô
baga waô kôrô pa gw' azyô m'
22 iminis' impôlô. Ndô Sol alèngi
ngulu viaganlô, agev' Iju w'
alwanli gô Damaskos, ntevaga
inlè winlô nle Krais.
23 Intyugu sinyenge viaganlô, Iju
24 w' awôndi môndo gô jônlè: ndô
môndo yaô y' amienliô gôre
Sol. Nl' aṽèmbagi waô aguge mi
nkala ôm̃anda nl' ôgwèra gô jô-
25 nlè: ndô inlèngi w' awongiè
ôgwèra, azyônliè avila g' ôgômba
g' ôtôndô.
26 Gw' aṽienliè gô Jerusalèm, agè-
nlizi gô kwenla gô nkumba y'
inlèngi; nl' arienli waô yè, konde
27 wi jivira 'nlè ayè ônlèngi. Ndô
Barnabas awongiè, aṽagè gôre
rôm̃i; nl' arakiliè waô nt' ayenliè
Rerè gô mponlô, ô gambi nla yè
kè, nli nt' agambinliè itia fô gô
28 Damaskos gw' ina nyi Jisu. Nl'
avegagiè nla waô gô Jerusalèm,
29 njinginlaga nli nkogwaga, aga-
mbinla nl' iganda gw' ina nya
Rerè. Nl' agambiè alôṽe mpaga
nl' Ihèlènist; ndô waô w' awuta-
30 gi gô jônlè. Gw' amienl' awa-
rerè amie ndaga w' aṽagiè gô
31 Sezaria, arôm̃è gô Tarsos. Nli
ñandô gô Judia yôdu nli Galile
nli Samaria y' alwanli nl' am̃è-
njè, avenda; nl' alwanlagi waô
gw' itia sa Rerè nla g' ôzindiô
w' Inlinl' Iṽia, awunle mbunla-
ga.
32 Gw' aviaganlagi Pitèr gw' imbô-
ra sôdu arwenl' inlè agèndi kè
33 gôr' iyombwi yi re gô Luda. Nl'
alèngiè vovo ôma, in' inyè nle
Eneas, ô luô adwanli g' ôdô
impum' ènlènlai; konde avegagi
34 awogo. Nl' awulinliô yè nle

Pitèr, inlè, Eneas, Jisu Krais atô-
lizo: nlongwa, ko kenj' ôdô wo.
35 Nl' agumanliè pele. Nla waôdu
w' alwanli gô Luda nli Saron w'
ayenliè; ko waô kalwa gôre
Rerè.
36 Nla gô Jopa avegagi ônlèngi, in'
inyè nle Tabitha, nyi pivia, 'nlè,
Dorkas: ôñwantô mè avegagi
ralie nl' ijanj' ibia nl' idavia s'
37 alendiô ndè. Nl' arwenli gw'
intyugu mèsonlo inlè avôswi nl'
ijogo, ayuwa: nla gw' aluô waô
w' ajôvunl' ebende, w' alimbinli
38 zô gô nontye y' igônlô. Ndô Lu-
da yi re pièrè nli Jopa, nla gw'
ayogiô inlèngi inlè Pitèr are gô
Jopa, w' arômi' anlag' avanli gôre
yè agwenlè nkolo, inlè, Zunge bia
39 gôre 'zwè. Agumanli Pitèr agè-
nda nla waô. Nla gw' avienliè,
w' avagiè gô nontye mè y' igônlô:
nl' agumanli pièrè nla yè antô wi
tigô waôdu ndenlaga, aruminlia
ingoi nli ya yi borô y' avangiô
nle Dorkas, gw' avegagiè nla waô.
40 Ndô Pitèr arômbi waôdu, alôv'
akotolo, agambinla; nl' agegwiè
gw' ebende, awulia, 'nlè, Tabitha,
nlongwa. Anlungunliè antyo
mè; nla gw' ayenliè Pitèr, anlo-
41 ngwi tu. Nl' alavinli Pitèr ôgo
gôre yè, anlongunliè; nl' aweliè
iyombwi nl' antô wi tigô, arumi-
42 nliè gôre waô bo. Nl' amienliô
igamba gô Jopa yôdu: nl' awenge
43 w' avekeli Rerè. Nl' alwanli
Pitèr intyugu sinyenge gô Jopa
gô nagô yi Simon yi pange ba-
nda.

10 Avegag' ônlôme gô Sezaria in'
inyè nle Kornelius, ewônjô zi
nkumba y' isozyè yi fweliô, inlè,
2 Italièn, ômo savinl' Anyambiè,
ariè, ayè nli nag' wè yôdu, ô lavi
ikuge pôlô, agambinl' Anyambiè
3 pèkèpèkè. Vo agwèr' ènlogômi
ayenli zange gô nyilinlô, ènjèl y'
Anyambiè e jinginla gôre yè,
4 awulinliè, 'nlè, Kornelius. Nl'
avônliè yè, aria awulia, 'nlè, Eza-
nde Rera? Nl' awulinliè yè, inlè,
Ikambinl' iso nl' idavi' so si re
panda g' ôyônginliô g' ôzyô w'
5 Anyambiè. Nla vônla, rômi' anla-
ga gô Jopa, ko kôve Simon, ô
6 fweliô kè, 'nlè Pitèr: e dwanla
nli Simon yi pange banda ô re nli
nag' wè g' ôzamba wi ntyuva.
7 Gw' aluô enjèl y' agambi nla yè
y' akèndagi, aweli avanli gôre
mongi w' ayanjinlè, nli sozyè
mori ô zavinlag' Anyambiè avila
gô ntangô y' avenginlagiè pèkè-
8 pèkè; nl' arakiliè waô isaôn
yinlo yôdu, arômia waô gô
Jopa.
9 Bu nya, gw' agèndagi waô gô
mponlo, azyiva pièrè nli nkala,
Pitèr avandi gw' igônlô nyi nagô
gô kambinla vo agwèr' ôrôwa.
10 Ayogiô yè njanla, avele nya: ndô
gw' agekizagi waô, avôswi egola-
11 nli g' antyovinlo; nl' ayenliè
ôrôwa nungwa pa, nl' ezoma
nsuminlaga egolanli g' ônlamb'
ômpôlô w' ivèla, syônliô pa nli
12 ntyai nlai gô ntye. Gô zô ave-
gagi anlongo môdu m' inyama s'
impondo inlai nli ya yi dandala-
nda gô ntye nl' inyonli s' igônlô.
13 Nl' avienl' inyôi gôre yè, inlè,
Gumanla, Pitèr; yônla, ko nya.
14 Ndô Pitèr awul', inlè, Aranga
yenlo Rera; konde mi pa ny' ezo-
ma z' enyanyambiè ge eza zi zye
15 nkèrè nli mori. Nl' avo bienl'
inyôi gôre yè nyongo yimbanli,
inlè, Eza zi r' Anyambiè panga
pe nkèrè, awelia zô inlè enyanya-
16 mbiè. Arwenli yenlo nyongo
ntyarô: vovo awongiô eza mè g'
ôrôwa pele.
17 Gw' avegagi Pitèr e mia nt' are
yè gô pikilia g' ôñwanja wi nda-
ga y' ajenlô ndè nte pivia yô, vô-

nla, anlôm̃e w' arôm̃iô nle Ko-
rnelius, waô bambia pe nagô yi
Simon, w' agumanli g' ômpô-
18 mbala, awelia av̄ambia ja Simon,
yi fweliô kè inlè Pitèr, e dwanla
19 gôgô. Gw' avikiliagi Pitèr ndaga
y' ayenlô ndè, Inlinla ny' awu-
linliè, 'nlè, Vônla, anlag' ararô
20 wi buto. Ndô gumanla, ko su-
minla agènda nla waô mpaga fo:
21 konde mi are tôm̃a pa waô. Nl'
azuminli Pitèr gôr' anlôm̃e, awu-
lia, 'nlè, Vônla, miè nle yè yi bu-
tô 'nlwè: anlw' are bia pa ntinla
22 nde? Nl' awuli waô, inlè, Ko-
rnelius y' ewônjô z' isozyè, ôma
w' ôgôre ô ti' Anyambiè, ô re kè
nl' elum̃i ev̄ia gw' inlongo ny'
Iju nyôdu, awulinliô nle enjèl
yôrunda inlè, e ga welio gô nag'
23 wè, ayogo agamb' imo. Yenlo
aweliè waô ayinginlia waô. Bu
nya anlongwi agènda nla waô,
nl' awèwo gôr' awarerè gô Jopa
w' agèndi nla yè.
24 Bu nya w' ayinginli gô Sezaria.
Nli Kornelius, ayè datiza pe mo-
ngi yè nl' indegô sè, avenginlagi
25 waô. Gw' ayinginli Pitèr, Ko-
rnelius alatanla nla yè, avôswa
26 gw' agôlô mè, azavinlè. Ndô Pi-
tèr anlongunliè awulia 'nlè, Gu-
27 manla; miè kè mi' ôma. Gw'
agambagiè nla yè, ayinginli, alu-
unlô anlag' awenge dataula pa.
28 Nl' awulinliè waô, inlè, Anlwè-
mè anlw' avôrô inlè ivanga nyi
deg' ôñwo Ju gô kanganla nl'
ôma w' inlongo inyènlè ge jingi-
nla gôre yè; ndô Anyambiè are
teva pa miè inlè mi ga rig' aweli'
ôm' edu eza z' isyolo fo, ge eza z'
29 isyèkè: yenlo av̄ienli miè ntyo-
ngwè fo gw' awelio miè. Mi ba-
mbia sambô ntinla y' arôm̃i 'nlwè
30 gô fwelia miè. Awuli Kornelius,
inlè, Ntyugu nlai piaganla pa mi
avegagi nkambinlaga gô nag'
wam' v' igwèr' ènlogôm̃i; nla
vônla, ônlôm̃e agumanli g' ôzyô
31 wam' nl' iwor' iyombwi, awulia,
'nlè, Kornelius, ikambinl' iso s'
ajoganlô, nl' idav̄i' so s' ajôngi-
32 nliô g' ôzyô w' Anyambiè. Rô-
m̃a sambô gô Jopa awelia gôre
'wè Simon ô fweliô kè 'nlè Pitèr;
e dwanla gô nagô yi Simon yi
pange banda g' ôzamba wi ntyu-
33 v̄a. Yenlo arôm̃i miè gôre 'wè
pele; ô re denda pa mbiambiè kè
gô bia. Sambô azwèdu azw' are
vènlo g' ôzyô w' Anyambiè, gô
jogo isaôn yôdu yi re 'wè sômbjô
pa nle Rerè.
34 Nl' anlungunli Pitèr ôgwanl' iwè
awulia, 'nlè, Rèti mi jenla 'nlè
Anyambiè azye nl' ôma wantu-
35 ntu: Ndô gw' inlongo edu ayè ô
tiè, ayanj' ôgôre, e be bongô nle
36 yè. Arôm̃' igamba gôre awa
wi Israèl, nkambinlage ntyangô
mbia y' am̃ènjè vo Jisu Krais, ô
37 re Rerè ya waôdu: anlwèmè
anlw' avôrô igamba mè, ny' aga-
mbinliô gô Judia yôdu, mpakili-
aga avila gô Galile, ibaptaiza s'
agambinliô nle Jan piaganla pa,
38 nt' avinj' Anyambiè avinje Jisu
yi Nazarèth, avè Inlinl' Ivia nli
ngulu: ô gèndi nkôv̄' iedu nja-
njage mbia, nli njingaga waôdu
w' arugizô nle Satan; konde
39 Anyambiè avegagi nla yè. Azwè
kè iyenli y' isaôn yôdu y' alendiô
ndè gô ntye y' Iju, nla gô Jeru-
salèm; ayè ayônliô nle waô kè
40 nli banliè gw' erere. Ndô Anya-
mbiè arôngunliè ntyugu yintya-
41 rô, aruminliè, aranga gôr' anlaga
waôdu, ndô gôr' iyenli y' aluô y'
apinjiô nl' Anyambiè, inlè gôre
'zwè, y' anyenli nli jonga nla yè
ayè tôngwa pa avila gw' ijuwa.
42 Nl' azômbiè 'zwè gô kambinl'
anlaga, arakilia 'nlè winlo nle yè
yi re dôv̄iô pa nl' Anyambiè gô

dwanl' ôyèkèli w' anlaga wi re
43 bo nla wi re juwa pa. Nl' ivogisi
yôdu yi takilia g' ôñwanj' iwè
inlè ôm' edu ô bekeliè e be dèng'
inyeza s' ibe v' in' inyè.
44 Gw' agambagi Pitèr agamba mi-
nlo, Inlinl' Ivia ny avôswi gôre
45 waôdu w' ayogiô igamba. Nla
waô w' avegagi kèrô pa w' aluô
w' abekeli, ntangô yôdu y' avie-
nli nli Pitèr, w' añami, konde
Inlinl' Ivia ny' ayiriô kè gôr'
46 anlongo. Konde w' ayogiô waô
wi kamba nl' inkambinli singa-
47 nli, azuminli' Anyambiè. Nl' a-
wuli Pitèr, inlè, Ôm' edu ko deg'
anlingô gô baptaiza winlo, wi re
pô p' Inlinl' Ivia ga nt' are 'zwè?
48 Nl' azômbiè 'nlè wi ga vaptaizô
gw' ina nyi Jisu Krais. Nl' ava-
mbi waô yè gô dwanla nla waô
intyugu sakwè.

11 Nl' ayogiô rômi nl' awarerè
w' avegagi gô Judia ayogo inlè
anlongo kè m' abong' igamba ny'
2 Anyambiè. Nla gw' avandi Pitèr
gô Jerusalèm, waô w' avegagi kè-
3 rô pa, w' azèmbiè, awulia, 'nlè,
w' ayinginli gôr' anlaga wi re wi
4 zye kèrô pa, anya nla waô. Ava-
kili Pitèr, avèngunle ndaga nt'
5 arwenli yô, awulia, 'nlè, Mi ave-
gagi gô nkala yi Jopa nkambinla-
ga: nla gw' avegagi miè g' ômo
re gw' antyovinlo, ayenli miè
ezoma nsuminlaga, egôlanli g'
ônlamb' ômpôlô wi syônliô gô
ntye nli ntyai nlai: nl' avienli zô
6 kwanga gôre miè. Nla gô zô, gw'
avônli miè agèlagèla, mi ayenl'
inyama si ntye s' impondo inlai
nl' inyama s' iga nli ya yi danda-
7 landa nl' inyonli s' igônlô. Ayo-
giô miè inyôi kè nyi kamba nla
miè, inlè, Gumanla, Pitèr; yônla,
8 ko nya. Ndô mi awul', inlè, A-
ranga yenlo, Rera: konde pa ji-
nginla g' ôgwanl' iwam' nli mori
eza z' enyanyambiè g' eza z' isyè-
9 kè. Avo kambi inyôi avila g'
ôrôwa nyongo yimbanli, inlè,
Eza zi r' Anyambiè panga pe
nkèrè, awonga zô inlè eza z' e-
10 nyanyambiè. Nl' alendiô yenlo
nyongo ntyarô: nl' avo durô ya
11 yôdu g' ôrôwa. Nla vônla, agu-
manli pele swaswo nli nagô y'
avegagi 'zwè, anlag' ararô w' aluô
w' atôñiô gôre miè avila gô Seza-
12 ria. Nl' azômbiô miè nl' Inlinla
gô kènda nla waô mpaga fo. Agè-
ndi kè nla miè awarerè winlo
ôrôwa; nl' ayinginli 'zwè gô nagô
13 y' ôma mè. Nl' awulinliè 'zwè
nt' aluô yè ajenli enjèl yi kuma-
nla gô nag' wè, awulia, 'nlè, Rô-
ña gô Jopa, ko kôve Simon, ô
14 fweliô kè, inlè, Pitèr; ayè be ka-
mbinlo agamba, mi re 'wè ko su-
nginlô, awè nli nag' wo yôdu.
15 Nla gw' avakili miè gô kamba,
Inlinl' Ivia ny' avôswi gôre waô,
nt' avôswi nyô gôre 'zwè gw'
16 ipakilia. Ayônginli miè igamba
nya Rerè, nt' awuliè, 'nlè, Jan
rèti avaptaizi nl' anlingô; ndô
anlwè be baptaizô nl' Inlinl' Ivia.
17 Sambô ja Anyambiè are pa pa
waô egolanli ga nt' avenliè 'zwè,
gw' avekeli 'zwè Rerè Jisu Krais,
miè mi ko jolie sir' Anyambiè?
18 Gw' ayogiô waô isaôn yinlo w'
alwanli do, azuminli' Anyambiè,
awulia, 'nlè, Sambô Anyambiè
are pa p' anlongo kè ikalwa s'
ôrèña gw' eñènlo.
19 Waô w' avegagi pazanganla pa
nli njuke y' anlongwi g' ôñwanja
wi Stèfanos w' agèndi kwanga gô
Fènisia, nli Siprus, nli Antiok,
nkambinlag' igamba gôr' Iju da-
20 diè. Ndô awèwo gôre waô, anlô-
ñe wi Siprus nli Sirèn, gw' avie-
nli waô gô Antiok, w' agambinl'
Igrek kè ntyangô mbia ya Rerè
21 Jisu. Nl' avegagi ôgo wa Rerè

nla waô: nli ntangô mpôlô y' a-
22 v̂ekeli agalwa gôre Rerè. Nli
ntyangô g' ôñwanj' iwaô y' av̂iè-
nli gw' arôi mi ñandô y' avegagi
gô Jerusalèm: nl' arôm̃i waô Ba-
23 rnabas agènda gô Antiok. Gw'
av̂ienliè ayenl' imèpinlô s' Anya-
mbiè, ayenli mbia; nl' agwenliè
waôdu nkolo inlè wi ga gôte Rerè
ngwasyi nl' irèm̃' iyaô yôdu:
24 konde avegag' ômo 'mbia, ralie
nl' Inlinl' Iv̂ia nl' ibekelia: nl'
agundiô anlag' awenge gôre Rerè.
25 Agèndi Barnabas gô Tarsos gô
bute Sol: nla gw' alèngiè yè av̂a-
26 giè gô Antiok. Nl' arwenl' inlè,
v' ômpum̃a waro w' alatanlagi
nli ñandô anlènj' anlag' awenge;
nla gô Antiok inlèngi y' alôngi
fweliô, inlè, Ikrisyon.
27 Gw' intyugu mèsonlo av̂ienl' ivo-
gisi avila gô Jerusalèm av̂ia gô
28 Antiok. Nl' agumanli ôm̃ori gô-
re waô, in' inyè nle Agabus, areva
v' Inlinla inlè, be dwanle njanla
mpôlô gô ntye yôdu: nl' arwenl'
igamba gw' intyugu si Klodius.
29 Nl' agenj' inlèngi, ôm' edu nt' a-
vegagi ngulu yè, agenja gô tôm̃'
inungunla gôr' awarerè w' alwa-
30 nli gô Judia: w' alendi yenlo kè,
arôm̃a sô gôr' anlero nl' ago mi
Barnabas nli Sol.

12 Gw' egômbe mè Hèrod y' ôga
anyonyunl' ôgo gô jenliz' awè-
2 wo gô ñandô njuke. Nl' ayônliè
Jems y' ôñwongwè wi Jan nl' ô-
3 kwara. Nla gw' ayenliè inlè nda-
ga y' arondi Iju, agè kôti Pitèr kè.
Avegag' intyugu si nyô mpèmba
4 yi re lèvèn fo. Gw' agôtiè yè,
awelè gô ntyôgô, avè gw' inku-
mba s' isôzyè nlai gô bandaminlè;
av̂eli kogunliè gôr' anlaga ntyagô
5 y' ônloganlô piaganla pa. Yenlo
Pitèr avenjavenjiô gô nagô yi
ntyôgô: ndô ñandô y' agambinl'
Anyambiè pôlô g' ôñwanj' iwè.
6 Gw' avegagi Hèrod pièrè gô ko-
gunliè, ôgwèra mè Pitèr anlanli
gô garegare y' isozyè mbanli, kô-
rô pa nl' azungakanlô ambanli:
nl' ivenjavenji y' avegagi g' ô-
mpômbala mbandaminlage nagô
7 yi ntyôgô. Nla vônla, enjèl ya
Rerè y' agumanli pièrè nla ye, nl'
ôzange w' av̂ambi gô mbôra y'
avegagiè: nl' awôliè Pitèr g' ôv̂a-
nja, ayèmè, awulia, 'nlè, Zunge
nlongwa. Nl' avôsw' azungaka-
8 nlô avila gw' ago mè. Nl' awu-
linliô yè nli enjèl, inlè, Liri'
ôtumb' iwo, ko fel' intyôzyô so.
Nl' alendiè yenlo. Avo bulinliè,
inlè, Wore ngoi yo, ko sônga miè.
9 Nl' agogwè, azôngè; ndô e *mia*
du inlè ndaga y' alendiô nle enjèl
yi re rèti, ndô avikili 'nlè e jenle
10 nyilinlô. Gw' aviaganli waô ive-
nginlô ilônga nla nyambanli, w'
av̂ienli gw' iguge ny' ôñwanga
nyi kènda gô nkala; nl' anlungwi
nyô gôre waô nyômè: agogwi
waô aviaganl' igal' im̃ori; vovo
alubwi enjèl pele avila gôre yè.
11 Gw' avikili Pitèr, awuli, 'nlè, Vè-
nlo mi avôrô rèti, inlè, Rerè are
tôm̃a pe enjèl yè arômba miè avi-
la gw' ago mi Hèrod, nl' avila
gw' isaôn yôdu yi penginlô nl'
12 Iju. Ayè pikilia pe ndaga mbia-
mbiè, av̂ienli gô nagô yi Mari yi
ngwè yi Jan, ô weliagô kè, inlè,
Mark; mbôra y' avegagi anlag'
awenge datanla pa nkambinlaga.
13 Gw' alôkagi Pitèr iguge av̂ienl'
izyali gô pôganliô, in' inyè nle
14 Rôda. Nla gw' amienliè inyôi
nyi Pitèr, e *nungunl'* iguge nli
mbia, ndô ayinginli nli mangô,
awulia, 'nlè, Pitèr e kumanla g'
15 ômpômbala. Nl' awulinli waô
yè, inlè, Ô tanla. Ndô awuli bu-
ku inlè, re yenlo du rèti. Nl'
awuli waô, inlè. Nle enjèl yè.
16 Ndô Pitèr avegagi ndôkaga: nla

gw' anlungunli waô iguge, w'
17 ayenlè, am̃ama, Avèpiè waô nl'
ôgo gô dwanla do; nl' arakiliè
waô nt' akogunliô yè nle Rerè
avila gô nagô yi ntyôgô. Nl' awu-
liè, inlè, Miezanli Jems nl' awa-
rerè isaôn yinlo. Nl' alubwè,
18 agènda gô mbôra nyènlè. Gw'
ayenj' ôwenja, arwenl' edungu
evôlô gôr' isozyè g' ôñwanja wi
19 Pitèr, nt' atwa gôre yè. Nla gw'
awuti Hèrod awutè, ko yè alènge,
agotiz' ivenjavenji, azômbia 'nlè
wi ga yônlô. Nl' azuminliè avila
gô Judia agènda gô Sezaria,
alwanla gôgô.
20 Nl' avegagi Hèrod benda pa pôlô
nli mongi wi Tirus nli Sidon: nl'
aṽienli waô gôre yè nl' ôrèm̃'
ômô; nl' avangi waô Blastus y'
ôvenjavenji wi nagô y' ôga ndeg'
waô, aṽambi' am̃ènjè, konde ntye
yaô y' alèngag' inya avila gô ntye
21 y' ôga. Nla gô ntyugu y' aretiô
ndè, Hèrod, bora p' iwora ny'
ôga, alwanli tu gw' eka, agamba
22 nla waô. Nl' arôngi anlaga, inlè,
Nyinlo inyôi ny' Anyambiè, ara-
23 nga ny' ôma. Nl' awôliô yè nle
enjèl ya Rerè pele, konde e p'
Anyambiè isuminlia: nl' anye-
24 nliô yè nl' igu, azul' ôñwei. Ndô
igamba ny' Anyambiè ny' avendi
mpendaga.
25 Nl' awinyi Sol nli Barnabas avi-
la gô Jerusalèm, gw' aluô waô
w' amènliz' evilô zaô, awonga
nla waô Jan yi fweliô kè 'nlè
Mark.

13 Avegagi gô ñandô yi Antiok
ivogisi nl' inlènji, inlè, Barna-
bas, nli Simon y' aweliagô inlè
Nijèr, nli Lusius yi Sirèn, nli Ma-
nahèn y' avôm̃iziô nli Hèrod yi
2 Tetrark, nli Sol. Gw' ayanjinla-
gi waô Rerè, aveng' esyônge, Inli-
nl' Iṽia ny' awul', inlè, Vinjinla-
nli miè Barnabas nli Sol gw' evilô
3 zi re miè fwelia pa waô. Gw'
aluô waô w' apeng' esyônge aga-
mbinla arali' ago gôre waô, w'
4 arôm̃i waô. Yenlo, waô tôm̃ô pa
nl' Inlinl' Iṽia, w' agèndi gô Sè-
lusia; nl' avila vovo agèndi waô
5 nl' ôwatanga gô Siprus. Gw'
azyiṽi waô gô Salamis, w' aga-
mbinl' igamba ny' Anyambiè gô
nagô yi syono y' Iju: nli Jan kè
6 avegagi nla waô. Gw' aluô waô
w' apiaganli gô nenge yôdu kwa-
nga gô Pafos, w' alèngi ntyènli,
ôvogisi w' inôka, ôñwo Ju, ô we-
7 liagô, inlè, Bar Jisu; nl' alwanliè
nli Sèrjius Polus yi prokonsul,
ônlôm̃e w' ikôtiza. Nl' aweliè
Barnabas nli Sol, awuta gô jogo
8 igamba ny' Anyambiè. Ndô Eli-
mas yi ntyènli (konde in' inyè
nyi pivia yenlo) aṽugizi waô aṽe-
le kegunlie prokonsul avila gw'
9 ibekelia. Ndô Sol, ô fweliô kè,
inlè, Pol, ô vegagi ralie nl' Inlinl'
10 Iṽia, avônli gôre yè, awulia, 'nlè,
Awe ô re nl' itemiza sôdu nl' avô-
nlô ambe ralie, ôñwanla wi Satan,
nl' ôlôṽalôṽi w' ôgôre wôdu, ô be
tige sapilia imponlo sarèti sa Re-
11 rè? Vônla vènlo, ôgo wa Rerè
wi re gôre 'wè, ô be dwanl' ipoku,
ko w' ayenle nkômbe v' egômbe.
Nl' avôswi gôre yè pele ômbutô-
wa nli mpiri; nl' agèndiè mbu-
12 tag' ôma gô kèndiè nl' ôgo. Gw'
ayenli prokonsul ayenla nt' arwe-
nli, aṽekeli, mamag' inènja sa
Rerè.
13 Nl' alubwi Pol nli nkumb' iyè
alubwa nl' ôwatanga avila gô Pa-
fos, avia gô Perga gô ntye yi Pa-
mfilia: nl' alubwi Jan avila gôre
14 waô, awinya gô Jerusalèm. Ndô
waô, w' aviaganli gô Perga aṽia
gô Antiok yi Pisidia; nla gô
ntyugu yi Syono w' ayinginli gô
15 nagô yi syono, alwanla tu. Nl'
itangunla s' ivanga nl' ivogisi

viaganlô, waô w' avegagi gw'
ewônjô zi nagô yi syono w' arômi
gôre waô, awulia, 'nlè, Awarerè,
ja 'nlw' adwanla nl' igamba ny'
ôrevunlô gôr' anlaga, wulianli.
16 Nl' agumanli Pol, avèpa nl' ôgo,
awulia, 'nlè, Anlôme wi Israèl,
nl' anlwè yi ti' Anyambiè, vôga-
17 nliônli. Anyambiè y' anlaga wi-
nlo wi Israèl avinj' irer' isazyô;
nl' avendiè anlagi wè gw' alwa-
nlagi waô gô ntye yi Ejipt agè-
nda, agogunlia waô aVila vovo
18 kè nl' ôgo wi ngulu. Nl' anye-
zagiè waô gw' itôve v' agômi m'
19 impum' anlai. Nl' ayè jiliza p'
anlongo ôrogènlo gô ntye yi Ka-
naan, avenli mongi yè ntye
yaô gô jiga yô, vo nkama s'
impuma nlai nl agômi ata-
20 nli. Isaôn yinlo viaganlô ave-
nli waô iyèkèli kwanga gôre
21 Samyuèl y' ôvogisi. Nl' avila
vovo w' aVambi ôga: nl' avenl'
Anyambiè ava waô Sol y' ôñwa
wi Kis, ônlôme wi mbuVe yi Bè-
njamin, vo agômi m' impum'
22 anlai. Nla gw' arômbiè yè, anlo-
ngunli gôre waô David gô dwanl'
ôg' iwaô; nl' arakiliè kè g' ôñwa-
nj' iwè inlè, Mi are dènga pe Da-
vid, y' ôñwa wi Jèsi, ônlôme ô
tondô nl' ôrèm' iwam', ô be de-
23 nde ntondinli yam' yôdu. Avila
gôr' awanla w' ôma winlo ga nt'
ar' ômpanganlô wè, Anyambiè
are nlongunlia p' Ôzunge gôre
24 Israèl, inlè, Jisu. Ayè viagaga
ro, Jan alônge kambinl' ibaptaiza
s' ikalwa s' ôrèma gôr' anlaga wi
25 Israèl waôdu. Nla gw' alendagi
Jan evilô zè, awul' inlè, Anlwè
tanga miè mande? Mi aranga yè.
Ndô vônla, be bi' ôma gô nyum'
iyam', ô re mi azye nl' inyanga
nyi purunl' intyôzô sè satanga.
26 Awarerè, awanla wi mbuVe yi
Abraham nla waô gôre 'nlwè wi
ti' Anyambiè, igamba ny' isungi-
nlô sinlo nyi re tômô pa gôre
27 'zwè. Konde waô wi dwanla gô
Jerusalèm, nl' ivanginli yaô, gôre
'nlè wi miè du, nlo agamba m'
ivogisi yi tangunlô ntyugu edu,
w' alwanlizi agamba mè nli pe
28 Jisu ôgara. Nla vanganle wi dè-
nge ntinla y' ijuwa gôre yè, w'
aVambi Pilat inlè e ga yônlô.
29 Gw' aluô waô w' amènliz' isaôn
yôdu y' arèndiô g' ôñwanj' iwè,
w' azyônliè avila gw' erere, ali-
30 mbinlè g' ôrônginlô. Ndô Anya-
mbiè arôngunliè avila gw' ijuwa.
31 Nl' ayenliô yè intyugu sinyenge
nle waô w' avandi nla yè avila gô
Galile aVia gô Jerusalèm, waô nle
32 iyenli yè gôr' anlaga. Nl' azwè,
azwè baga 'nlwè ntyangô mbia
g' ôñwanja w' ômpanganlô w'
33 avanganliô gôr' irerè, inlè, Anya-
mbiè are denda pa wô gôr' awanl'
iyazyô, nl' itôngunlie Jisu: ga
nt' are tendô pa g' ôwembô wi-
mbanli, inlè, Awè nl' ôñwanl'
iam', nlènlo winlo ajanla miè
34 'wè. Nla ga nt' are yè tôngu-
nliè pa avila gw' ijuwa, ko yè
awinya gw' ibonla, yenlo re
yè kamba pa, inlè, M' be po imè-
pinlô sarèti s' avanganliô gôre
35 David. Yenlo e bulia kè g' ôwe-
mb' ômori, inlè, Ô be tig' ôm' iwo
36 wôrunda gô jenl' ibonla. Konde
David, ayè denda pe môndo y'
Anyambiè gw' ivôm' inyèmè,
anlanl' antyovinlo, alimbinlô gôr'
37 irer' isè, ayenl' ibonla. Ndô ayè
ô rôngunliô nl' Anyambiè, e jenl'
38 ibonla. Ga miô gôre 'nlwè sambô,
awarerè, inlè, inyeza s' ibe si
kambinlô gôre 'nlwè vo ôma wi-
39 nlo: nla vo yè ôm' edu ô bekelia
e be tômbô g' ôgara y' isaôn yôdu,
yi pô 'nlwè ôgara nl' ivanga nyi
40 Mòsès. Sambô vandaminlanli,
igamba ny' agambiô nl' ivogisi,

nyi vende bia gôre 'nlwè, inlè,
41 Vônlanli, anlw' ivèdisi, ko ma-
manli, ayila ; konde gw' intyugu
sanli m' be janj' ijanja si re 'nlw'
aṽekelie sô, vanganl' ôm' abuli-
nlia 'nlwè.
42 Gw' agogwi waô, w' agwenli
nkolo, inlè agamba mè mi ga ga-
43 mbinlô waô Syono mori kè. Gw'
avazanganli ñandô, awenge gôr'
Iju nl' iproselit imbia w' azôngi
Pol nli Barnabas: nl' agambi Pol
nli Barnabas agamba nla waô,
anuginlia waô gô dwanla gw' imè-
pinlô s Anyambiè.
44 Syono mori pièrè nli nkala yôdu
y' alatanli gô jogo igamba ny'
45 Anyambiè. Ndô gw' ayenl' Iju
ayenl' anlag' awenge, w' ayônli
nli ñandi' azir' isaôn y' agambiô
46 nle Pol, avèdia. Nl' agambi Pol
nli Barnabas agamba nla waô nl'
iganda, awulia, 'nlè, Avegag'
isyolo inlè igamba ny' Anyambiè
nyi ga lônge kambinlô gôre 'nlwè.
Ndô gôre 'nlè anlwè bika nyô,
ayèkèli' ikuw' iyanli, inlè anlw'
azye nl' inyanga ny' em̃ènlo za-
konlako, vônlanli, azwè kegwa
47 gôr' anlongo. Konde yenlo re
Rerè sômbia pa 'zwè, inlè, Mi are
'wè dôṽia p' ôzange gôr' anlongo,
ko 'wè dwanla gô bag' isunginla
48 gw' intyai si ntye. Nla gw' ayo-
giô anlongo igamba mè, w' ayenli
mbia, azuminli' igamba ny'
Anyambiè: nli ntangô y' alôṽiô
gw' em̃ènlo zakonlako y' aṽekeli.
49 Nl' igamba nya Rerè ny' ayaga-
50 yagi gô ntye mè yôdu. Ndô Iju
w' azyori antô w' ôlubô nl' anlaga
w' anyanga gô nkala, anlongunl'
ikombiza gôrè Pol nli Barnabas,
arômba waô avila gô ntye yaô.
51 Nl' avali waô ntyèngè y' agôlô
maô gôre waô, agènda gô Ikôni-
52 um. Nl' ayônl' inlèngi nli mbia
nl' Inlinl' Iṽia.

14 Nla gô Ikônium arwenl', inlè
w' ayinginli gô nagô yi syono
y' Iju, agamb' igamba ny' avangi
awenge gôr' Iju nl' Igrek gô be-
2 kelia. Ndô Iju s' avegag' ijogi-
nlô fo s' azyori irèm̃a y' anlongo,
3 avanga waô bik' awarerè. Nl'
alingi waô vovo ôling' ôla nka-
mbag' itia fo nli ngulu ya Rerè,
ôyoliz' igamba ny' imèpinlô sè,
nli nungunla waô gô janje lemba
4 nl isaôn yi mamô. Ndô anlaga
wi nkala w' ageranli: nkumba
mori y' aliṽi nl' Iju, nli nkumba
5 mori nli rôm̃i. Nla gw' ayiranl'
anlongo nl' Iju nl' ivanginli yaô
gô kombiza waô, avunga waô adô,
6 w' amienl' igamba, awanga gw'
inkala si Likaônia, nli Listra, nli
7 Derbe, nli ntye vingôvingô. Nl'
agambinlagi waô ntyangô mbia
gôgô.
8 Nla gô Listra alèngiô tu ônlôm̃e,
ô vegagi ngulu fo gw' agôlô, ebô-
ke avila gw' iwum̃u nyi ngi yè, ô
9 re e kènda nli mori. Nl' ayogiô
yè Pol e kamba: nl' avônli Pol
gôre yè, ayenla 'nlè, are nl' ibe-
10 kelia gô jingô, awulia nl' inyô'
ivôlô, inlè, Gumanla gôre nl' agô-
lô mo. Nl' agumanliè pele agè-
11 nda. Gw' ayenli anlaga nt' ale-
ndi Pol, w' arômbinl' amôi maô,
awulia nli nkambinli yi Likaô-
nia, inlè, Inyambiè si re suminla
pa gôre 'zwè nl' egolanli z' anla-
12 ga. Nl' avèti waô Barnabas,
inlè, Jupitèr; nli Pol, inlè, Me-
rkyuri, kande ayè avegag' ewô-
13 njô z' ikamba. Nli minisè yi Ju-
pitèr y' avegagi nli nag' wè swa-
swo nli nkala, aṽag' inyare nl' ikô-
rôwa s' ijavi, aṽia g' ômpômbala
wi nkala, aro jire ntyagô ayè nl'
14 anlaga. Ndô gw' ayogiô rôm̃i,
Barnabas nli Pol, ayogo yenlo,
w' ayôkunl' ingoi saô, agènda nli
mangô gô garegare y' anlaga' arô-

15 nga, inlè, Anlwè dend' isaôn yi-
nlo sè? Azwè kè azw' anlaga
nli mpanginli mèmô ga 'nlwè,
aṽaga 'nlwè ntyangô mbia, inlè
anlwè ga gegwe avila gw' isaôn
y' isyolo fo yinlo, awut' Anya-
mbiè yabo, y' avangi ôrôwa nli
mbenle, nli ya yôdu yi re gô yô:
16 ô re gw' ampôm̃a mi re piaganla
pa arig' anlongo môdu gô kènda
17 gw' imponlo saômè. Ndô e pa
tig' ôku' wè ôyenli fo, konde ale-
ndi mbia, av' iningô nl' impum̃a
y' iny' ijenge, njônliag' irèm̃'
18 iyanli nl' inya nl' igeva. Ndô
vanganle nl' agamba minlo ave-
gagi jola gôre waô gô simbi' anla-
ga gô jirinla waô ntyagô.
19 Ndô aṽienl' Iju avila gô Antiok
nl' Ikonium, azyori anlaga, ko
waô punge Pol adô, alurè avila
gô nkala, mpikiliaga 'nlè ajuwi.
20 Ndô gw' agumanl' inlèngi vingô-
vingô gôre yè, Pol agumanli, ayi-
nginla gô nkala: bu nya alubwi
vovo, agènda nli Barnabas gô
21 Derbe. Gw' aluô waô w' aka-
mbinli ntyangô mbia gô nkala
mè, avang' inlèng' imienge, w'
awinyi gô Listra, nla gô Ikôni-
22 um, nla gô Antiok; nl' azindiagi
waô irèm̃a y' inlèngi, anuginlia
waô gô dwanla jolajola gw' ibe-
kelia, awulia 'nlè, azwè ga yingi-
nle gw' inlongo ny' Anyambiè
23 nl' injuke sinyenge. Gw' aluô
waô w' adôṽi anlero gô ñandô
edu, agambinla nli peng' esyô-
nge, w' arigi waô gôre Rerè y'
24 aṽekeli waô. Nl' aviaganli waô
25 gô Pisidia, aṽia gô Pamfilia. Nl'
azuminli waô gô Atalia, waô ka-
26 mbinla p' igamba gô Perga. Avi-
la vovo w' agèndi nl' ôwatanga
gô Antiok, mbôra y' aṽambiô
imèpinlô s' Anyambiè gôre waô
gw' evilô zinlo z' am̃ènlizô waô.
27 Nla gw' aṽienli waô alatize ña-
ndô, w' arakili isaôn yôdu y' aluô
y' adendô nl' Anyambiè vo waô,
nli nt' anlunguuliè iguge ny' ibe-
28 kelia gôr' aulongo. Nl' alingi
waô vovo nl' inlèngi v' egômbe.

15 Aṽienl' awèwo avila gô Judia
anlènj' inlèngi, inlè, Kaô anlw'
akèrô ga nt' are ntyali yi Môsès,
2 anlw' ayolie sunginlô. Gw' aṽa-
ngwanli Pol nli Barnabas aṽa-
ngwanla nla waô alôṽa nla waô
mpaga mpôlô, awarerè w' avinji
Pol nli Barnabas nl' awènl' awè-
wo gô panda gô Jerusalèm gôre
rôm̃i nl' anlero g' ôñwanja wi
3 mpaga mè. Nl' agè jirô waô gô
mponlo nli ñandô, ko waô piaga-
nla gô Finisia nli Samaria, nta-
kiliag' ikalwa s' anlongo: nl' aye-
nlizi waô awarerè waôdu mbia
4 mpôlô. Gw' aṽienli waô gô Je-
rusalèm, w' awongiô nle ñandô
nli rôm̃i nl' anlero, ko waô taki-
lia isaôn yôdu y' alendiô nl'
5 Anyambiè gôre waô. Ndô anlo-
ngwi awèwo wi nkumba y' Ifa-
risi w' aṽekeli 'nlè, r' isyolo gô
kèr' anlongo, nla gô sômbia waô
gô penjavenj' ivanga nyi Môsès.
6 Nl' alatanli rôm̃i nl' anlero gô
7 kèlagèl' igamba mè. Gw' aluô
waô w' akambi pôlô, agumanli
Pitèr, awulinlia waô, inlè, Awa-
rerè, anlw' avôrô, inlè, ôling' ôla
piaganla pa Anyambiè avinji gô-
re 'nlwè inlè, nl' ôgwanl' iwam'
anlongo wi ga yogo igamba nyi
8 ntyangô mbia, aṽekelia. Nl'
Anyambiè, yi mi' irèm̃a, arakili
g' ôñwanj' iwaô, ava waô Inlinl'
9 Iṽia ga gôre 'zwè; e panga k' iba-
ngwanla ntyo 'zwè nla waô, njo-
mbunliag' irèm̃' iyaô nl' ibekelia.
10 Vènlo sambô anlwè demb' Anya-
mbiè sè, nli fele mpanga gw'
impele y' inlèngi, yi re irer' isa-
11 zyô nlo 'zwè jolie twanla. Ndô
azwè bekelia 'nlè azwè be sungi-

nlô nl' imèpinlô sa Rerè Jisu,
egolanli ga waô.
12 Nl' alwanli anlaga waôdu do,
avôganliô Pol nli Barnabas wi ta-
kilie lemba nl' isaôn yi mamô y'
alendiô nl' Anyambiè gôr' anlo-
13 ngo vo waô. Waô via nli kamba,
ayiviri Jems, inlè, Awarera, vô-
14 ganliônli miè: Simon are takilia
pa nt' avakili Anyambiè gô bal'
15 anlongo, gô bong' avila gôre waô
anlaga gô twanl' in' inyè. Nl'
agamba m' ivogisi mi kwezanga-
nla nl' igamba nyinlo; ga nt' are
16 tèndô pa, inlè, Isaôn yinlo viaga-
nlô m' be fwinya, avo nôge nagô
yi David, yi re pôswa pa; mi be
fo nôge nag' wè yi re jila pa, agu-
17 manlia yô: inlè anlaga wi tiganla
wi ga wute Rerè, nl' anlongo mô-
du kè, mi fweliô nl' in' inyam',
18 buliè Jihôva, ô pang' isaôn yinlo
miô avila gw' ipakilia si ntye.
19 Sambô igamb' inyam' nyi re 'nlè,
azw' azyokolia waô wi kalwa gôr'
Anyambiè avila gôr' anlongo;
20 ndô azwè ga rendinle waô, inlè,
wi ga venjavenj' ikuw' iyaô avila
gw' isyèkè s' ikanla, nl' avila g'
ôṽelanlô, ko w' any' inyama si
21 jônlô mpiaragô, ge ntyinla. Ko-
nde avila gw' ampôm̃' alônga Mô-
sès are nla waô wi kambinlè gô
nkal' iedu, yangô yè ntangunlagô
gw' inagô si syono Syono edu.
22 Nl' ayeulio mbia gôre rôm̃i nl'
anlero, nli ñandô yôdu, gô pinj'
anlaga avila gô nkumb' iyaô,
arôm̃a waô nli Pol nli Barnabas
gô Antiok; nl' avinji waô Judas ô
weliô 'nlè Barsabas nli Silas, a-
nlaga w' anyanga gôr' awarerè.
23 Nl' arèndi waô yenlo nla waô,
inlè, Rôm̃i nl' awarerè anlero,
gôre awarerè w' anlongo wi
re gô Antiok nli Siria nli Si-
24 lisia, ôzavinlô gôre 'nlwè. Gôre
'nlè azw' are jogo pa inlè awèwo
w' avili gôre 'zwè wi re syokolia
p' irèm̃' iyanli nl' agamba, nfevi-
zag' anlinl' imanli; wi re wi pa
25 sômbiô nle 'zwè; ajenliô mbia gô-
re 'zwè, azwè kwezanganla pa
gw' igamba, gô pinj' anlaga arô-
m̃a waô gôre 'nlwè nli Barnabas
nli Pol, awarer' iyazyô wi tondô,
26 w' aro perize m̃ènlo yaô g' ôñwa-
nja w' ina nya Rer' iyazyô Jisu
27 Krais. Yenlo azw' are tôm̃a pe
Judas nli Silas, wi be bulinlia
'nlwè kè waômè isaôn mèmô nl'
28 ôgwanla. Konde ajenliô mbia
gôr' Inlinl' Iv̄ia, nla gôre 'zwè,
inlè azw' arwanli' anlwè irwanlô
ivôlô viaganlô nl' isaôn yinlo yi
29 r' isyolo; inlè, anlwè ga nliminl'
ikuw' iyanli ya yi jirô gw' ikanla,
nli ntyinla, nl' inyama si jônlô
nli piarô, nl' ôv̄elanlô; ja 'nlw' a-
penjavenj' ikuw' iyanli avila gw'
isaôn yinlo, be dwanla mbiambiè
gôre 'nlwè. Mbiambienli.
30 Yenlo gw' arôm̃iô waô, w' agè-
ndi gô Antiok; nl' alatizi waô
31 anlaga, ava waô ezangô. Nla
gw' arangunli waô zô, w' ayenli
mbia g' ôñwanja w' ôrevunlô.
32 Judas kè nli Silas waô k' ivogisi,
w' arevunl' awarerè nl' agamb'
33 am̃enge, ayôliza waô. Waô dwa-
nla pa gôgô ôlingô wakwè, w'
arôm̃iô nl' awarerè nl' am̃ènjè gô
kènda gôre waô w' arôm̃i waô.
35 Ndô Pol nli Barnabas w' alwanla-
gi gô Antiok, nlènjaga nli nka-
mbinlag' igamba nya Rerè, waô
36 nl' awènl' awenge. Intyugu si-
nyèwo piaganla pa, Pol awulinli
Barnabas, inlè, Vènlo azwè ga
winye, ko 'zwè bal' awarerè gô
nkal' iedu y' agambinli 'zwè iga-
mba nya Rerè, ayenla nte denda
37 waô. Nl' av̄eli Barnabas gô bo-
nga nla waô Jon kè, ô weliagô,
38 inlè, Mark. Ndô Pol e jenla kwè-
kwè gô bonga nla waô ayè ô wi-

nyi avila gôre waô gô Pamfilia, ko
39 yè agènda nla waô gw' evilô. Nl'
arwenli mpaga mpôlô gôre waô,
ko waô bangwanla; nl' awongi
Barnabas awonge Mark gô kènda
nla yè, alubwa nl' ôwatanga agè-
40 nda gô Siprus; ndô Pol awongi
Silas agèndaga; nl' awarerè w'
avenliè gw' imèpinlô sa Rerè.
41 Nl' aviaganliè gô Siria nli Silisia
njolizag' iñandô.

16 Av̄ienliè kè gô Derbe nla gô
Listra: nl' avegagi vovo ônlè-
ngi, in' inyè nle Timothe, ônlôm̃e
ô vegagi ngi yè ôñwo Ju ô v̄ekeli;
2 ndô rer' iyè ôñwo Grek. Timo-
the yinlo avegagi nl' elum̃i ev̄ia
gôr' awarerè gô Listra nla gô Ikô-
3 nium. Nl' av̄eli Pol av̄elè gô kè-
nda nla yè; nl' awongiè yè agèrè
g' ôñwanja w' Iju s' avegagi gw'
inkôv̄a mèsonlo; konde waôdu w'
amienl' inlè rer' iyè ôñwo Grek.
4 Gw' aviaganlagi waô gw' inkala,
w' avenli anlaga agamba m' azô-
mbiô nli rômi nl' anlero gô Jeru-
salèm, inlè wi ga venjavenje mô.
5 Yenlo ayol' iñandô gw' ibekelia,
awunl' anlaga ntyugu edu.
6 Inlinl' Iv̄ia dega pa waô gô ka-
mb' igamba gô Asia, w' aviaganli
7 gô ntye yi Frijia nli Galatia. Nla
gw' av̄ienli waô pièrè nli Misia,
w' av̄eli kèndi gô Bithinia; ndô
Inlinla nyi Jisu nyi jivira waô;
8 nl' aviaganli waô Misia, av̄ia gô
9 Trôas. Nl' ayilinlô Pol nyilinlô ô-
gwèra, inlè, Agumanl' ônlôm̃e wi
Masedônia, nkwenlagè nkolo, i-
nlè, Lalia gunlu gô Masedônia,
10 ko nlungunla 'zwè. Ayè jenla pe
nyilinlô mè, agènlizi 'zwè pele
gô kènda gô Masedônia, nkôtiza-
ga 'nlè Anyambiè aluô afeyi 'zwè
gô kambinle ntyangô mbia gôre
waô.
11 Yenlo alulí 'zwè avila gô Trôas,
agènda gôre gô Samôthras, nli bu
nya agèndi 'zwè gô Neapolis.
12 Avila vovo azw' av̄ienli gô Fili-
pai, nkala mpôlô yi mbei mè yi
Masedônia: nl' alwanli 'zwè gô
13 nkala mè intyugu sakwè. Gô
ntyugu yi Syono azw' agogwi avi-
la gô nkala agènda g' ôzamba w'
ôlovi, konde azw' avikili 'nlè gô-
gô re mbôra y' ikambinla; nl'
alwanli 'zwè tu, agambinl' antô
14 w' alatanli vovo. Nl' ôñwant'
ôm̃ori in' inyè nle Lidia, ôgôlisi
w' inlamba yatenlatenla avila gô
nkala yi Thiatira, ô zavinlag'
Anyambiè, ayogiô 'zwè kamba:
nl' anlungunli Rerè anlungunl'
ôrèm̃' iwè, ko yè joginlô isaôn y'
15 agambiô nle Pol. Nla gw' av̄a-
ptaizio yè, ayè nli nag' wè, agwe-
nli 'zwè nkolo, inlè, Ja 'nlw' ata-
nga miè nl' inyanga nyi bekeliô
gôre Rerè, yinginlanli gô nag' wa-
m', ko dwanlanli vovo. Nl' awe-
liè 'zwè pôlô.
16 Gw' agèndagi 'zwè gô mbôra y'
ikambinla, arwenl' inlè alatanli
nla 'zwè izyali ny' avegagi nl'
inlinla nyi poga, ny' alènginli
mongi w' anlivè syika nyenge nl'
17 ipog' isè. Nl' azongiè Pol nla
'zwè, arônga, inlè, Anlôm̃e winlo
nl' inyôngô s' Anyambiè y' igô-
nlô mè, wi takilia 'nlwè mponlo
18 y' isunginlô. Yenlo alendagiè
intyugu sinyenge. Ndô gw' alu-
diô Pol, agegwi, awulinl' inlinla,
inlè, Mi sômbio gw' ina nyi Jisu
Krais, inlè, gogwa avila gôre yè.
Nl' agogwi nyô igwèra mè.
19 Ndô gw' ayenl' irer' isè, inlè,
igum̃u nyaô nyi niva vo yè y'
amanli, w' agôti Pol nli Silas, alu-
ra waô gw' igôlinlô gw' azyô m'
20 anlero. Waô baga pa waô gôr'
ivanginli yi nkala, w' awul', inlè,
Anlôm̃e winlo, awa Ju, wi syoko-
21 lie nkal' iyazyô pôlô, anlènj' intya-
li si re si zye kwèkwè gôre mongi

Rôma gô bonga, ge gô penjave-
22 nja. Agumanl' anlaga gôre waô:
nl' arômb' ivanginli arômb' ingoi
saô, azômbia 'nlè wi ga zyiwô nl'
23 impava. Waô syiwa pa waô nl'
imbipa sinyenge' w' aweli waô gô
ntyôgô, azômbi' ôvenjavenji gô
24 bandaminla, waô mbiambiè. Ayè,
sômbiô pa yenlo, aweli waô gô na-
gô yi ntyôgô gô nontye yagare,
agominl' agôlô maô gw' intyôgô.
25 Ndô ôgwèra nlengenlenge Pol nli
Silas w' agambinlagi, ayemb' isu-
minlia gôr' Anyambiè, nl' imbwe-
26 d' iñori s' avôganlio waô; nla v'
igamba ny' agwaula arwenl' isyu-
giazyugia si ntye sipôlô, nli nti-
nla yi nagô yi ntyôgô y' azyugiô:
nl' anlungwi aguge môdu pele;
nl' intyôgô s' ôm' edu s' azyodwi.
27 Gw' anlongwi ôvenjavenji avila
gw' antyovinlo, ayenl' aguge mi
nagô yi ntyôgô zange, alur' ôkwa-
r' iwè, aro jônl' ôku' wè, mpikili-
28 aga 'nlè imbwedi sa peri. Ndô
Pol azôki nli ngulu, inlè, Alend'
ôku' wo mpongo, konde azwèdu
29 azw' are vènlo. Nl' aweliè ôjô,
ayinginla nèganèga nsyugage
nyenga, avôswa gô ntye g' ôzyô
30 wi Pol nli Silas; nl' agogunliè
waô, awulia, 'nlè, Mi ga lend'
31 ande gô sunginlô? Awuli waô,
inlè, Vekelie Rerè Jisu, gambènlè
w' asunginlô, awè nli nag' wô.
32 Nl' agambinli waô igamba nya
Rerè gôre yè, nla gôre waôdu w'
33 avegagi gô nag' wè. Nl' awongiè
waô igwèra mèmô ny' ôgwèra,
ayôvunl' imbip' isaô; nl' av̂aptai-
ziô yè pele, ayè nli mongi yè waô-
34 du. Nl' av̂agiè waô gô nag' wè,
azambinla waô tavuru, njenlage
mbia mpôlô, ayè nli nag' wè, ko-
nde abekeli Anyambiè.
35 Gw' ayenj' ôwenja, ivanginli yi
nkala w' arôñi anlaga gô bulia,
36 'nlè, Rig' anlaga mè diènga. Nl'
awuli ôvenjavenji wi nagô yi
ntyôgô awulinli Pol, inlè, Iva-
nginli yi re tôña pa gô tiga 'nlwè
diènga: gogwanli sambô, agènda
37 nl' añènjè. Ndô Pol awulinli
waô inlè, Wi're syiwa pa 'zwè gw'
azyô m' anlaga, ôgara fo, azwè
mongi wi Rôma, awela 'zwè gô
ntyôgô; ndô vènlo wi bele kogu-
nlia 'zwè ntyoria? zyele du; wi
ga v̂ie waômè agogunlia 'zwè.
38 Waô w' arôñiô w' awulinl' iva-
nginli agamba minlo: nl' arienli
waô gw' ayogiô waô, inlè, waô
39 mongi Rôma. Nl' av̂ienli waô
agwenla waô nkolo; nla gw' aluô
waô w' akogunli waô, w' av̂ambi
waô gô dubwa avila gô nkala.
40 Nl' agogwi waô gô ntyôgô, ayi-
nginli gô nagô yi Lidia: nla gw'
ayenli waô awarerè, w' azindi
waô, agèndaga.

17 Waô piaganla pa gô Amfipolis
nli Apolônia, w' av̂ienli gô Thè-
salonika; vovo avegagi nagô yi
2 syono y' Iju. Nl' ayinginli Pol
gôre waô, int' avegagi ntyali yè,
alôv̂age mpaga nla waô avila gw'
3 irèndo, Syono ntyarô, mbèngunla-
ga nli ndwanlizaga, inlè, avegag'
isyolo gôre Krais gô juwa, nla gô
tôngwa avila gw' ijuwa; nla, inlè,
Jisu yinlo yi kambinlô miè 'nlwè,
4 ayè nle Krais. Nl' ayiviri awèwo
gôre waô, aliv̂a nli Pol nli Silas;
nla gôr' Igrek s' alub' Anyambiè
awenge w' ayiv̂iri, nla gôr' antô
5 w' inyanga, awenge kwè. Ndô
Iju w' ayônli nli ñandi, awong'
anlaga w' isyolo fo wi nkala, ala-
tize nkumba, ko waô kwez' edu-
ngu gô nkala yôdu; nl' ayiranli
waô gô nagô yi Jason gô bele jô-
nla yo, agogunlia waô gôr' anlaga.
6 Gw' aluô wi dènga waô, w' aluri
Jason nl' awarerè awèwo gw'
azyô m' ivanginli yi nkala, awu-
lia, 'nlè, Mongi sinlo, wi re bônla

pe ntye bundu, wi re bia pa gunlu
7 kè; nl' ayinginliô waô nle Jason:
winlo waôdu wi pav' ampanga mi
Sezar kè, awulia, 'nlè, r' ôg' ôñwè-
8 nlè, inlè, Jisu. Arienl' anlaga nl'
ivanginli yi nkala, gw' ayogiô
9 waô agamba mè. Nl' awongi waô
punlu gôre Jason nl' am̃ori, ariga
10 waô diènga. Nl' arôm̃i awarerè
arôm̃e Pol nli Silas pele ôgwèra
gô Berea: nla gw' av̂ienli waô
gôgô w' ayinginli gô nagô yi syo-
11 no y' Iju. Ndô winlo w' avegagi
anlaganlagie viaganlô nli mongi
Thèsalonika, konde w' awong'
igamba nl' itonda, agèlagel' irè-
ndo ntyugu edu gô mia, vendetwa
12 isaôn mèyo yi re yenlo. Yenlo
awenge gôre waô w' av̂ekeli; nla
gôr' antô w' ôlubô w' Igrek, nl'
13 anlôm̃e kè awenge kwè. Ndô
gw' amienl' Iju si Thèsalonika,
inlè, igamba ny' Anyambiè nyi
kambinlô nle Pol gô Berea kè, w'
av̂ienli gôgô kè, ntumbakanlaga
14 nli nsokoliag' anlaga. Nl' azunge
tôm̃' awarerè arôm̃e Pol gô kènda
gô ntyuv̂a: ndô Silas nli Timothe
15 w' ariganli vovo. Waô w' agè-
ndi nli Pol w' arwanliè kwanga
gô Athene: nla gw' avenliô waô
nle Pol ôzômbiô gôre Silas nli
Timothe, inlè, wi ga zunge bia
gôre yè, w' agèndagi.
16 Gw' avenginlagi Pol avenginla
waô gô Athene, inlinl' inyè ny'
azyokoliô, gw' ayenliè nkala ralie
17 nl' ikanla. Yenlô alôv̂agi mpaga
nl' Iju nl' anlaga w' alub' Anya-
mbiè gô nagô yi syonlo, nli ntyu-
gu edu gw' igôlinlô kè nl' anlaga
18 w' alatanli nla yè vovo. Nl' anla-
ga w' imia awèwo wi fweliô, inlè,
Epikyurian nl' Istôik w' aguma-
nli gô sirè. Nl' awèwo w' awul',
inlè, Ôgambagambi winlo e be
bulia se? am̃ori, inlè, Are g' ômo
dôv̂i' inyambiè sinyonla: konde
agambinli Jisu nl' itôngwa avila
19 gw' ijuwa. Nl' awongi waô yè,
av̂agè gô mbôra yi fweliô, inlè,
Areopagos, awulia, 'nlè, Azwè ko
mia nt' ar' inènj' ijonla sinlo si
20 kambô ndo? Konde ô bag' isaôn
imionla gw' arôi mazyô: yenlo
bela 'zwè gô kôtiza nte pivia isaôn
21 yinlo. Mongi wi Athene waôdu
nl' agènda w' alwanlagi vovo wi
periz' egômbe g' ôsaôn ôñwènlè,
kaô du gô bulia ntyo gô jogo aga-
22 mb' am̃onla. Nl' agumanli Pol
gô garegare yi Areopagos, awulia,
'nlè, Anlwè anlôm̃e wi Athene,
gw' isaôn yôdu mi jenla 'nlè
23 anlwè savinla pôlô. Konde gw'
aviaganli miè, avônle ya yi savi-
nlô 'nlwè, mi alèngi kè mbôra yi
jirô intyagô y' avegagi nl' irèndo
yinlo, inlè, Gôr' Anyambiè yi re
yi pa miô. Sambô eza zi savinlô
'nlwè imia fo zô mieza miè 'nlwè.
24 Anyambiè y' avangi ntye nli ya
yôdu yi re gô yô, ayè k' ôvanginli
w' ôrôwa nli ntye, e pa dwanla
25 gw' inagô si nôgô nl' ago; ayè kè
e janjinlô nl' ago m' anlaga,
mpanli ga are nl' isyolo ny' ezo-
ma, konde ayèmè e p' em̃ènlo, nl'
ôñwei wi felô 'zwè, nli ya yôdu.
26 Are panga pa kè avila gôr' ôm̃ori
anlongo m' anlaga môdu; gô dwa-
nla g' ôzyô wi ntye, agenja kè
gômbe yaô, nl' ikaô yi ntye yi be
27 dwanlô waô; inlè wi ga wut'
Anyambiè, vendetwa waô ko
bwatawata, alèngè, vanganlonlo
azyele bô gôr' ôm' edu gôre 'zwè:
28 konde gôre yè dwanla 'zwè bo,
aganganla, alwanla kè; ga nt' ar'
awèwo gôr' inyembi sanli bulia
pa kè, inlè, Konde azwè kè azwè
29 nl' awanl' iwè. Sambô gôre 'nlè
azwè nl' awanla w' Anyambiè,
azw' aronde pikilia 'nlè ôkuku
w' Anyambiè wi r' egolanli ga
syika yatenlatenla, ge yapupu, ge

idô, pangô pa nl' ikènge nl' avô-
30 nlô m' anlaga. Egômbe mè z'
avegagi anlaga imia fo, Anyambiè
avôzyi zô; ndô vènlo e sômbi'
anlaga inlè waôdu gô mbôr' iedu
31 wi ga galwe: konde are teta pe
ntyugu, yi be jèkèliè ntye nl'
ôgôre vo ôma mè wi re yè dôv̂ia
pa; are mieza p' anlaga yenlo kè
nl' itôngunliè avila gw' ijuwa.
32 Gw' ayogiô waô g' ôñwanja w'
itôngunliô si mongi wi re juwa pa,
awèwo w' azyèli; ndô añori w'
awul', inlè, Azwè be fo jogo g'
ôñwanja w' igamba nyinlo egô-
33 mb' ezènlè. Yenlo agogwi Pol
34 avila gôre waô. Ndô anlag' awè-
wo w' aliv̂i nla yè, av̂ekelia;
gôrè waô avegagi Dionisius ôma
wi Areopagos, nl' ôñwantô in'
inyè nle Damaris, nl' añori kè.

18 Isaôn yinlo viaganlô, alubwi
Pol gô Athene, av̂ia gô Kori-
2 nth. Nl' alèngiè vovo ôñwo Ju,
ô weliagô, inlè, Akwilas, ô yanliô
gô Pontus, ndô aluô apili gô Itali,
ayè nl' ôñwant' we' Prisila, ko-
ndènlè Klodius aluô asômb' inlè
Iju sôdu si ga lubwè avila gô
Rôma: nl' av̂ienli Pol gôre waô.
3 Nla gô re 'nlè avegagi nla waô
ôgônlô mô, alwanli nla waô, aya-
nja; konde ev̂ilô zaô z' avegagi gô
4 pang' inagô sakuku. Nl' aga-
mbagiè gô nagô yi syono Syono
edu, av̂ele pang' Iju nl' Igrek
5 gô jivira. Ndô gw' av̂ienli
Silas nli Timothe avila gô
Masedônia, Pol avenl' ôku' wè
gw' igamba, arakilia Iju inlè Jisu
6 ayè nle Krais. Nla gw' ayolinli
waô igamba, avèdiaga, Pol azyug'
ingoi sè, awulinlia waô, inlè,
Ntyinl' iyanli ga lwanle go wônjô
yanlimè; mi are pupu: avila vè-
nlo m' be kènda gôr' anlongo.
7 Nl' alubwè vovo, agè jinginla gô
nagô y' ônlôñe, in' inyè nle Titus
Justus, ômo zavinlag' Anyambiè,
ô vegagi nli nag' wè pièrè nli na-
8 gô yi syono. Krispus kè, ewônjô
zi nagô yi syono, avekeli Rerè,
ayè nli nag' wè; nl' awenge gôre
mongi wi Korinth gw' ayogiô
9 waô w' avekeli, av̂aptaizô. Nl'
agambi Rerè ôgwèra gô nyilinlô
agamba nli Pol, inlè, Aria, ndô
10 gamba, ko alwanla do: konde mi
are nla 'wè, zyel' ômo be kumanla
gôre 'wè gô jenlizo nkazya:
konde mi are nl' anlag' awenge
11 gô nkala yinlo. Nl' alwanliè
vovo ôñpuma nl' agwèli ôrôwa,
nlènjag' igamba ny' Anyambiè
12 gôre waô. Ndô gw' avegagi Galiô
prokonsul y' Akaia, Iju w' agu-
manli nl' ôrèñ' ômô gô sire Pol,
av̂agè gô mbôra y' ijèkèlia, awulia,
13 'nlè, Ônlôñe winlo e bele pang'
anlaga savinl' Anyambiè nli
mponlo yi zye swaswo nl' ivanga.
14 Ndô gw' aro nungunli Pol ôgwa-
nl' iwè, Galiô awulinl' inlè, Arwe
'nlè nyinlo igamba nyi nkega ge
ny' ijanj' ibe, gavo mi ato pôga-
nliô 'nlwè Iju, ga nt' are kwè-
15 kwè: ndô j' adwanle mpaga g'
ôñwanja w' agamba nl' ana nl'
ivang' inyanli, mèyo ndag' iyanli,
mi jivire dwanl' ôyèkèli w' isaôn
16 mèyonlo. Nl' azyugiè waô avila
17 gw' eka z' ijèkèlia. Nl' agôti
waôdu agôte Sosthene, ewônjô zi
nagô yi syono, awôlè swaswo nl'
eka z' ijèkèlia. Ndô Galiô e n*ak*'
isaôn mèyonlo.
18 Avo dwanli Pol gô Korinth
intyugu sinyenge; vovo ariginli
awarerè ôjanli, agwenla g' ôwa-
tanga gô kènda gô Siria; nli Pri-
sila nl' Akwilas w' agwenli nla
yè. Nl' azènginliè ewônjô gô Se-
nkrea: konde avegagi nl' ômpa-
19 nganlô nl' Anyambiè. Nl' av̂ie-
nli waô gô Efisus, ko yè tiga waô
vovo: ndô ayèmè ayinginli gô

nagô yi syonlo, agamba nl‘ Iju.
20 Nla gw‘ av̂ambi waô yè gô dinga
21 nla waô viaganlô, e jivira; ndô
ariginli waô ôjanli, awulia, ’nlè,
M‘ be fo fwinya gôre ’nlwè j‘
Anyambiè ajivira; nl‘ alubwè nl‘
22 ôwatanga avila gô Efisus. Gw‘
azumiè gô Sezaria agèndi, azavi-
nle ñandô, ko yè piaganla gô
23 Antiok. Ayè dinga p‘ ôlingô wa-
kwè vovo, alubwi gô Antiok, avi-
aganla gô ntye yi Galatia nli Fri-
jia, njolizag‘ inlèngi yôdu.
24 Nl‘ av̂ienli gô Efesus ôñwo Ju,
in‘ inyè nle Apolos, ô yanliô gô
Alèxandria, ôma w‘ imia nla wi
25 ǹgulu gw‘ irèndo. Ôulôm̃e wi-
nlo aluô anènjiô gô mponlo ya
Rerè; nl‘ avegagiè nli mpiu g‘
ôrèm̃a, agambinla anlènja mbia-
mbiè g‘ ôñwanja wi Jisu, ndô
26 amienli kaô ibaptaiza si Jan. Nl‘
avakiliè gô kamba nl‘ iganda gô
nagô yi syono. Gw‘ ayogiô Pri-
sila nl‘ Akwilas ayogo yè, w‘
awongiè gôre waô, avèugunle
mponlo y‘ Anyambiè gôre yè
27 mbiambiè viaganlô. Nla gw‘ av̂e-
liè gô piaganla agènda gô Akaia,
awarerè w‘ azindiè arèndinl‘ inlè-
ngi gô bongè. Nla gw‘ av̂ienliè,
alèng‘ imèpinlô gô nungunla waô
28 pôlô w‘ aluô w‘ abekeli: konde
agev̂‘ Iju nli ngulu gw‘ azyô m‘
anlaga, ntevaga gw‘ irèndo, inlè,
Jisu nle Krais.

19 Gw‘ alwaulagi Apolos gô Ko-
rinth, Pol ayè piaganla pa gw‘
intye s‘ ôlômba av̂ienli gô Efesus,
2 alènga gôgô inlèngi. Nl‘ av̂a-
mbiè waô, inlè, Anlw‘ avenliô
Inlinl‘ Iv̂ia gw‘ av̂ekeli ’nlwè?
Awulinli waô yè, inlè, Vanganle
gw‘ ijogo, azwè pa jogo inlè r‘
3 Inlinl‘ Iv̂ia. Nl‘ awuliè, ’nlè,
Sambô anlw‘ av̂aptaizô nl‘ iba-
ptaizô nde? Awuli waô, inlè, nl‘
4 ibaptaiza si Jan. Nl‘ awuli Pol,
inlè, Jan av̂aptaizi nl‘ ibaptaiza
s‘ ikalwa‘ awulinli‘ anlaga inlè,
wi ga v̂ekeliè ô vegagi gô bia gô
5 nyum̃‘ iyè, inlè Jisu. Gw‘ ayo-
giô waô igamba mè, w‘ av̂aptaiziô
6 gw‘ ina nya Rerè Jisu. Nla gw‘
arali Pol arali‘ ago gôre waô, Inli-
nl‘ Iv̂ia ny‘ av̂ienli gôre waô, ko
waô kamba nl‘ inkambinli singa-
7 ni, avoga. W‘ avegagi vo igôm̃i
ny‘ anlaga nl‘ anlag‘ av̂anli.
8 Nl‘ ayinginliè gô nagô yi syono,
agambinlaga nl‘ iganda vo agwèli
ôrôwa, mbèngunlag‘ isaôn y‘ inlo-
ngo ny‘ Anyambiè, av̂ele pang‘
9 anlaga jivira. Ndô gw‘ ayoli awè-
wo, ko w‘ ayogiulô, nkambagembe
g‘ ôñwanja wi mponlo yi Krais
gw‘ azyô m‘ anlaga, Pol alubwi gô-
re waô, alôv̂i‘ inlèugi nkumba nli
yaô, anlènjaga ntyugu edu gô na-
10 gô y‘ anlènjagi Tiranus. Nl‘ ale-
ndagiè yenlo impum̃‘ imbanli;
ko waôdu w‘ alwanli gô Asia jo-
go igamba nya Rerè, Iju nl‘ Igrek
11 ta. Nl‘ ayanjagi Anyambiè aya-
nje lemba vôlô nl‘ ago mi Pol:
12 vèlèsè nl‘ inlamba y‘ arwanliô
avila g‘ ôku‘ wè agènda gôre waô
w‘ ayogiô inkanli, nl‘ alubw‘
inkanli avila gôre waô, ko anlinl‘
13 ambe kogwa. Ndô bôla y‘ Iju
yèwo, y‘ amèmi gô tômb‘ anlinl‘
ambe, w‘ awong‘ inyanga nyi te-
ta gôre waô w‘ avegagi nl‘ anli-
nl‘ ambe ina nya Rerè Jisu, awu-
lia, ’nlè, Azwè sômbia ’nlwè vo
14 Jisu yi kambinlô nle Pol. Awa-
nl‘ ôrogènlo w‘ ôñwo Ju, in‘ inyè
nle Sèva, yi minisè mpôlô, w‘
15 alendagi yenlo. Nl‘ awinliz‘ inli-
nl‘ iv̂e awulinlia waô, inlè, Jisu
mi avôrô yè, nli Pol kè mi avôrô
16 yè; ndô anlwè mande? Nl‘
ônlôm̃e ô vegagi nl‘ inlinl‘ iv̂e
anwenli nla waô, ageva waô, ko
waô kogwa gô nagô nfangaga, te-
17 le nli bonjanla pa. Nl‘ amienliô

igamba nyinlo gôr' Iju nl' Igrek,
waôdu w' alwanlagi gô Efesus;
nl' agôtiô waôdu nl' itia, nl' ina
18 nya Rerè Jisu ny' avendiô. Awe-
nge gôre waô w' aluô w' abekeli
w' av̄ienli kè, mèmaga, nli nta-
19 kiliag' ijanj' isaô. Nl' awenge
gôre waô w' alendag' isaôn yi
mamô nl' avônlô m' inôka w'
av̄agi yangô yaô gô mbôra mô,
avezya yô gw' azyô ma waôdu:
nl' arangi waô njônli ya yô, alè-
nga yô agôm̃i m' intosèn s' imbei
20 si syika atanli. Yenlo avendi
igamba nya Rerè pôlô, ageve
nkevaga.
21 Isaôn yinlo maula pa, Pol age-
nji g' ôrèm̃' iwè gô kènda gô Je-
rusalèm, mpiaganlaga gô Mase-
dônia nl' Akaia. Awuli kè, 'nlè,
Miè pila pa gôgô, mi ga yenle
22 Rôma kè. Nl' arôm̃iè gô Mase-
dônia av̄anli gôre waô w' anlu-
ngunlagiè, Timothe nli Erastus,
ndô ayèmè ariganli gô Asia v'
egômbe.
23 Egômbe mè arwenl' edungu evô-
lô g' ôñwanja wi mponlo ya Rerè.
24 Konde ọnlôm̃e ôm̃ori, in' inyè
nle Demetrius, ôvangisi wi ya yi
syika, avangagi golanli yi syika
yi nagô y' azavinlagô Diana, alè-
nginle mongi w' ayanji nla yè
25 ôb' ômpôlô. Nl' alatiziè waô nl'
am̃ori w' ayanjag' evilô mèmô
awulia, 'nlè, Anlôm̃e, anlw' avô-
rô inlè azwè dèng' anliv' imazyô
26 nl' evilô zinlo. Anlwè jenla ayo-
go kè, 'nlè, aranga gô Efesus da-
diè, ndô gô mbei mpôlô yi Asia,
Pol yinlo are panga p' awenge
jivira agegunlia waô, nli bulia,
'nlè, inyambiè si pangô nl' ago
27 aranga sinyambiè. Arang' evilô
zazyô zi bele tw' eza zi pèdiô; ndô
nagô kè yi savinlô anyambiè
mpôlô nyantô Diana yi bele tw'
ôsaôn wanyawènyawè, ko yè tô-
mbô avila gw' ivend' inyè, ayè ô
savinlô nli Asia yôdu nli ntye
28 yôdu. Gw' ayogiô waô yenlo,
w' ayônli nl' egunlu, arônga,
awulia, 'nlè, Ômpôlô nle Diana
29 yi Efesus! Nl' azyokoliô nkala
yôdu: nl' agôti waô Gaius nli
Aristarkus, anlôm̃e wi Masedô-
nia, iganganlô yi Pol, ayiranla
nl' ôrèm̃' ômô gô nagô mpôlô yi
30 fweliô 'nlè theatèr. Gw' av̄eli
Pol gô jinginla gôgô gôr' anlaga,
31 inlèngi wi jivira. Nl' anlaga w'
inyanga kè awèwo wi Asia, w'
avegagi nla yè ndegô, w' arôm̃i
gôre yè, agwenlè nkolo inlè, e ga
32 rig' ayinginla gô Theatèr. Nl'
arôngi awèwo igamb' im̃ori, nl'
awèwo igamb' inyènlè: nli ñа-
ndô y' avegagi nyongole ntevô:
mbei mpôlô wi mie ntinla y' ave-
33 gagi waô datanla pa. Nl' agogu-
nli waô Alèxander avila gô nku-
mba, Iju nsikagè, gô dôv̄iè gw'
azyô m' anlaga. Nl' avèpi Alè-
xander nl' ôgo, av̄ele kanl' ôku'
34 wè gôr' anlaga. Ndô gw' ayenli
waô inlè ayè ôñwo-Ju, waôdu w'
arôngagi vo agwèra mi nkola
ambanli, inlè, Ômpôlô nle Diana
35 yi Efesus. Gw' avonliz' ôrèndisi
wi nkala avonliz' anlaga, awuli,
'nlè, Anlw' anlôm̃e wi Efesus,
mande ô re e pa mia 'nlè nkala
yi Efesus yi penjavenje nagô yi
savinlô Diana mpôlô, nl' egolanli
zè z' avôswi gô ntye avila g' ôrô-
36 wa? Sambô gô re 'nlè isaôn yi-
nlo y' ayolie dandô, anlwè ga
lwanle do, ko 'nlw' alende mpo-
37 ngo nl' entanta. Konde anlw'
are baga p' anlôm̃e winlo gunlu,
wi re wi kwèr' inagô s' isavinla,
nlo tow' anyambiè nyantô yazyô.
38 Sambô ja Demetrius, nl' iyanjisi
yi re nla yè, wi re nli ndaga nl'
ôma, intyugu s' izozo si re, nli
mongi tenliz' izozo wi re: wi ga

39 zozizè. Ndô ja 'nlw' abut' isaôn
imori, igamba nyi be tenlizô g'
ôlatanlô wi re ga nt' ar' ivanga.
40 Konde rèti azwè ko sozizô g'
ôñwanja w' edungu zinlo za nlè-
nlo, konde zi zye nli ntinla: nla
ja 'zw' abambiô, azw' ayolie teve
41 ntinla y' ôlatanlô winlo. Ayè
kamba pa yenlo, azômbi waô gô
pazanganla.

20 Gw' avonli edungu, Pol, ayè
feya p' inlèngi, arevunla waô,
ariginli waô ôjanli, alubwa gô kè-
2 nda gô Masèdônia. Nla gw' aluô
yè apiaganli gw' intye mè, arevu-
nla waô pôlô, av̄ienli gô ntye y'
3 Igrek. Nl' alwanliè vovo agwèli
ararô. Ndô gw' arwenliè pièrè
gô kwenla g' ôwatanga gô kènda
gô Siria, awèwo gôr' Iju w' awô-
ndi môndo gô kôtè; yenlo age-
njiè gô fwinya nli Masedônia.
4 Nl' agèndi nla yè agènda gô Asia
Sopater yi Berea, ôñwa wi Pirus;
nla gôre mongi wi Thesalonika,
Aristarkus nli Sekundus; nli Ga-
ius nli Timothe yi Derbe; nli
Tikikus nli Trofimus yi Asia.
5 Ndô winlo w' aluô w' akèndi gô
bôsyô, avenginla 'zwè gô Trôas.
6 Intyugu si mpèmba yi re lèvèn
fo viaganlô, aluli 'zwè gô Filipai,
av̄ia gôre waô gô Trôas, ntyugu
ntyanli gô mponlo. Vovo alwa-
nli 'zwè ntyugu ôrogènlô.
7 Gô ntyugu nônga yi syonlo, gw'
avegagi 'zwè datanla pa gô mo-
gunle mpèmba, Pol agambinli
waô keka pa gô kènda bu nya;
nl' agambiè kwang' ôgwèra nle-
8 ngenlenge. Nl' avegag' ijô imi-
enge gô ñanja, y' avegagi 'zwè
9 datanla pa. Nl' alwanli tu gw'
isangala iwanjo in' inyè nle Yu-
tikus; nla gw' alingagi Pol nl'
ikambinla, agôtiô nl' antyovinlo,
avôswa gô ntye avila gô ndèkè
10 yintyarô, arômbinlô ebende. Nl'
azuminli Pol, avôswa gôre yè,
avizinlè nl' agô, awulia, 'nlè,
Azyugazyugônli, konde eñènlo
11 zè zi pare gôre yè. Nl' avo pa-
ndiè, amogunle mpèmba, anya,
agambinla waô ôling' ôla, kwang'
ayenjinla, yenlo alubwè.
12 Nl' av̄agi waô iwanjo bo, azindiô
13 pôlô. Ndô azw' agèndi gô bôsyô
g' ôwatanga, alula gô kènda gô
Asos, nl' erambi gô bonge Pol vo-
vo: konde aluô akenji yenlo,
mbelaga gô kènda gôgô nli ntye.
14 Gw' alatanliè nla 'zwè gô Asos,
azw' awongiè g' ôwatanga, av̄ia
15 gô Mitilene. Aluli 'zwè avila vo-
vo, nli bu nya av̄ienli 'zwè swa-
swo nli Kios; bu nya azimbi
'zwè gô Samos; nl' avila vovo kè
bu nya av̄ienli 'zwè gô Miletus.
16 Pol aluô akenji gô piaganle Efe-
sus, ko yè averiz' egômbe gô Asia;
konde anlègizagi gô duô gô Jeru-
salèm gô ntyugu yi Pèntekôt, ja
ajolia.
17 Nl' arômiè avila gô Miletus agè-
nda gô Efesus gô fey' anlero wi
18 ñandô gôre yè. Gw' av̄ienli waô
gôre yè, awulinlia waô, inlè, Avi-
la gô ntyugu nônga y' ayari miè
gô Asia, anlwèmè anlw' avôrô nt'
alwanlagi miè nla 'nlwè egômbe
19 zôdu, njanjinlage Rerè nl' ôke-
ndekende w' ôrèma wôdu, nl' a-
ntyonli, nl' injuke s' av̄ienli gôre
20 miè avila gw' imôndo s' Iju: nli
nt' avegagi miè mi nimba gô ta-
kilia 'nlwè agamba môdu m' ave-
gagi 'nlwè nl' isyolo, nlènjaga
'nlwè gw' azyô m' anlaga, nl' avi-
21 la gô nagô agènda gô nagô, nka-
mbinlag' Iju nl' Igrek ikalwa
gôr' Anyambiè, nl' ibekelia gôre
22 Rer' iyazyô Jisu Krais. Nla vè-
nlo, vônlanli, mi kènda gô Jeru-
salèm kôrô pa gw' inlinla, ko mi
ami' isaôn yi be twa gôre miè
23 gôgô: dadie Inlinl' Iv̄ia nyi taki-

lia miè gô nkal‘ iedu, inlè, intyô-
gô nl‘ azyingô mi penginla miè.
24 Ndô mi pa tang‘ em̃ènlo zam‘
ezoma, ge nli njônli gôre miè, da-
diè mi ga zuliz‘ ôlembianlô wam‘,
nl‘ eṽilô zam‘ zi minisè z‘ avenliô
miè nle Rerè Jisu, gô kambinle
ntyangô mbia y‘ imèpinlô s‘ A-
25 nyambiè. Nla vènlo, mi avôrô,
inlè, anlwèdu, y‘ agèndinlô miè
nkambinlag‘ inlongo ny‘ Anya-
mbiè, anlwè be fo jenl‘ ôzyô wam‘
26 nyènlè. Yenlo mi takilia gôre
’nlwè nlènlo winlo, inlè, mi are
pupu avila gô ntyinla y‘ anlaga
27 waôdu. Konde mi nímba gô ka-
mbinla ’nlwè igambiè ny‘ Anya-
28 mbiè nyôdu. Sambô Ṽandami-
nlanl‘ ikuw‘ iyanli, nl‘ ôlemba
wôdu, w‘ alôṽiô ’nlwè nl‘ Inlinl‘
Iṽia ivenjavenji, gô nyeze ñandô
ya Rerè, y‘ agôliô yè nli ntyinl‘
29 iyèmè. Mi avôrô, inlè, miè kènda
pa, inyam‘ imbendi si be jinginla
gôre ’nlwè, si re si be tig‘ ôlemba
30 tôla; gôre ’nlwèmè kè be nongw‘
anlaga, nkambag‘ agamb‘ ambe
gô dur‘ inlèngi gô sônga waô.
31 Sambô Ṽandaminlanli, ko jongi-
nlianl‘ inlè vo impum̃‘ irarô mi
tiga du gô tevunl‘ ôm‘ edu nl‘
32 antyonli ôgwèra nl‘ ôm̃anda. Nla
vônla, mi tiga ’nlwè gôre Rerè,
nla gw‘ igamba ny‘ imèpinlô sè,
nyi re nli ngulu yi jolia ’nlwè,
ava ’nlwè ijiga gôre waôdu wi re
33 mèpa pa. Mi jóngunle syika ya-
pupu, ge yatenlatenla, ge ambora
34 m‘ ôm‘ edu. Anlwèmè anlw‘ a-
vôrô inlè ago mam‘ minlo m‘
ayanjinli miè, nla waô w‘ ave-
gagi nla miè isaôn y‘ avegagi
35 ’zwè nl‘ isyolo. Gw‘ isaôn yôdu
mi arevi ’nlwè egolanli, nt‘ are
’nlwè gô janja, anlungunl‘ alè-
le, njônginliag‘ agamba ma Rerè
Jisu, nt‘ awuliè, inlè, Gô pa yi re
nl‘ ôzavinlô viaganlô nla gô pô.
36 Ayè kamba pa yenlo alôṽ‘ ako-
37 tolo agambinla nla waôdu. Nl‘
alenli waôdu pôlô, alèmbia g‘ ô-
38 mpele wi Pol, azombè, njenlag‘
ekèṽa pôsyô g‘ ôñwanja ny‘ awu-
liô ndè, inlè, wi be fo jenl‘ ôzyô
wè nyènlè. Nl‘ ayiri waô yè gô
mponlo agènda g‘ ôwatanga.

21 Azwè tiga pa waô, aluli ’zwè
agènda gôre gô Kos, bu nya
aṽienli ’zwè gô Rôds, nl‘ avila
2 vovo gô Patara. Nla gw‘ alèngi
’zwè ôwatanga wi dalia agènda gô
Fenisia, azw‘ agwenli gô wô, alu-
3 la. Gw‘ ayenli ’zwè nenge yi
Siprus, azw‘ arigi yô gô nyantwè,
agènda gô Siria; nl‘ azumi ’zwè
gô Tirus, konde ôwatanga w‘ ave-
4 gagi gô syônli‘ igumba vovo. A-
zwè dènga p‘ inlèngi, alwanli
’zwè vovo ntyugu ôrogènlô; nl‘
awuli waô awulinli Pol vo Inli-
nla, inlè, agènda du gô Jerusalèm.
5 Azwè nanla p‘ intyugu mèsonlo
alubwi ’zwè, agèndaga; nl‘ ayiri
waôdu nl‘ antô nl‘ awanla ayira
’zwè avila gô nkala. Nl‘ alôṽi
’zwè akotolo g‘ ôzyègè, agambi-
6 nla; nl‘ ariginli ’zwè waô ôjanli
agwenla g‘ ôwatanga, ndô waô w‘
awinyi gô nkala.
7 Ôgèndo avila Tirus viaganlô, aṽi-
enli ’zwè gô Tolemais; nl‘ aza-
ngunli ’zwè awarerè vovo, alwa-
8 nla nla waô ntyugu mori. Bu nya
alubwi ’zwè vovo, aṽia gô Sezaria:
nl‘ ayinginli ’zwè gô nagô yi Fi-
lip y‘ evanjèlist, ôm̃ori gôr‘ ôro-
9 gènlô, alwanla nla yè. Ônlôm̃e
mè avegagi nl‘ awawantô anlai,
10 azyali m‘ avogagi. Gw‘ alwanla-
gi ’zwè vovo intyugu sinyèwo,
aṽienl‘ ôvogisi avila gô Judia, in‘
11 inyè nle Agabus. Gw‘ aṽienliè
gôre ’zwè, awong‘ ôtumba wi Pol,
agôr‘ agôlô mèmè nl‘ ago, awulia,
’nlè, Inlinl‘ Iṽia nyi bulia, ’nlè,
Yenlo be kôr‘ Iju wi re gô Jeru-

salèm agôr' ômo niv' ôtumba wi-
nlo, avè gw' ago m' anlongo.
12 Gw' ayogiô 'zwè isaôn yinlo, a-
zwè nla waô w' alwanli gô mbôra
mè, azw' agwenlè nkolo inlè e ga
13 rig' agènda gô Jerusalèm. Vovo
awinlizi Pol, inlè, Ezande zi denla
'nlwè, ayenliz' ôrèm' iwam' nka-
zya? konde mi are keka pa ara-
nga gô kôrô dadiè, ndô gô juwa
kè gô Jerusalèm g' ôñwanja w'
14 ina nya Rerè Jisu. Nla gw' ave-
gagiè e jivir' inkolo sazyô, arigi
'zwè, awulia, 'nlè, Ntondinli ya
Rerè yo ga lendô.
15 Intyugu mèsonlo viaganlô azw'
agenji yom' iyazyô, agènda gô Je-
16 rusalèm. Agèndi nla 'zwè kè
awèwo gôr' inlèngi yi Sezaria,
aṽaga 'zwè gôr' ôma in' inyè nle
Mnason, ô vili gô Siprus, ômori
w' inlèngi ilônga, ô vegagi kè gô
nanliza 'zwè.
17 Gw' aṽienli 'zwè gô Jerusalèm,
awarerè w' awongi 'zwè nli mbia.
18 Bu nya agèndi Pol nl' azwè agè-
nda gôre Jems; nl' anlero waôdu
19 w' avegagi vovo. Ayè bôgizya pa
waô, arakili isaôn yôdu, ômori,
ômori, nt' alendi Anyambiè gôr'
20 anlongo v' ijanj' isè. Gw' ayogiô
waô w' azuminli' Anyambiè; nl'
awulinli waô yè, inlè, Ôñworera,
ô jenla intosèn sinyenge gôr' Iju
wi re bekelia pa, nla waôdu wi re
21 mpiu gô penjavenj' ivanga: ndô
w' abulinliô g' ôñwanj' iwo, inlè,
ô nènj' Iju sôdu si re gôr' anlongo
gô tige Môsès, awulinlia waô inlè
w' agèr' awanli yaô, ge penjavenj'
22 intyali s' Iju. Ezande sambô?
Rèti wi be jogo inlè w' abienli.
23 Sambô lend' igamba nyinlo nyi
bulinlia 'zwè 'wè: Azw' are vè-
nlo nl' anlag' anlai wi re panga-
nla p' ômpanganlô gôr' Anya-
24 mbiè; wonga waô, ko jombunli'
ôku' wo nla waô, arôliza waô nli
syiki yomè, ko waô sènginle wô-
njô yaô: yenlo anlaga waôdu wi
be mia 'nlè isaôn yi re waô buli-
nliô pa g' ôñwanj' iwo yi zyele
rèti; ndô inlè awèmè kè ô dwaula
25 gôre, mpenjavenjag' ivanga. Ndô
g' ôñwanja w' anlongo mi re be-
kelia pa, azw' arèndi ntenlizaga,
'nlè, wi ga venjavenj' ikuw' iyaô
avila gw' isaôn yi jirô gw' ikanla,
nli ntyinla, nl' inyama si jônlô
26 mpiaragô, nl' ôṽelanlô. Vovo
awongi Pol anlaga mè, nli bu nya
ayombunli' ôku' wè nla waô, ayi-
nginla gô nagô y' Anyambiè, ara-
kil' ikekiza s' intyugu s' ijombu-
nlia, gô be jirô intyagô g' ôñwanja
w' ôm' edu gôre waô.
27 Gw' arwenli ntyugu ôrogènlô piè-
rè gô sula, Iju s' avili gô Asia, gw'
ayenli waô yè gô nagô y' Anya-
mbiè, w' agwez' anlaga waôdu, a-
28 gôtè, awulia, 'nlè, Anlôme wi Isra-
èl, nlunguulauli: winlo ônlôme ô
nlènjag' anlaga waôdu mbôr' iedu
nsirage mongi w' Iju, nl' ivanga,
nli mbôra yinlo: avila vovo kè
aṽag' Igrek gô nagô y' Anyambiè,
azyokolie mbôra yinlo yôrunda.
29 Konde w' aluô w' ajenli nla yè gô
nkala Trofimus y' ôñwo Efesus,
avikilia 'nlè Pol aluô abagè gô na-
30 gô y' Anyambiè. Nl' azyokoliô
nkala yôdu, ko anlaga jiranla ta:
nl' agôti waô Pol, alurè avila gô
nagô y' Anyambiè: nl' anlunjiô
31 aguge pele. Gw' aṽelagi waô gô
jônlè, ntyangô y' aṽienli gôre ka-
ptèn yi nkondo y' isozyè inlè, Je-
32 rusalèm yôdu y' asyokoliô. Nl'
awongiè isozyè nl' iofisè pele, aṽia
nli mangô gôre waô: gw' ayenli
waô kaptèn nl' isozyè, w' arigi
33 bôle Pol. Vovo aṽienli kaptèn
pièrè, agôtè, azômbia 'nlè e ga gô-
rô nl' azungakanlô ambanli; nl'
aṽambiè in' inyè, nli ndaga y'
34 adendô ndè. Nl' arôngi awèwo

gôr' anlaga arông' igamb' im̃ori,
nl' am̃ori igamb' inyènlè: gw' a-
rwenl' inlè e jolie mie ndaga mbi-
ambiè g' ôñwanja wi nyongole,
azômbi inlè e ga Ṽagô gô nagô y'
35 adô y' isozyè. Gw' aṼienli Pol g'
ômpandinlô, arwenl' inlè, arwa-
nliô nl' isozyè g' ôñwanja wi ngu-
36 lu y' agombizag' anlaga; konde
anlaga waôdu w' azôngagi, ntô-
ngaga, inlè, Rômbanliè.
37 Gw' arwenli Pol pièrè gô jingi-
nliô gô nagô yadô awulinli ka-
ptèn, inlè, Miè ko kamba nla 'wè
ndaga? Nl' awuliè, 'nlè, Ô vôrô
38 Grek? Awè araug' ôñwo Ejipt
mèwonlo, ô gwez' anlaga agèndie
ntosèn s' iyônlisi nlai gw' itôve?
39 Ndô Pol awul', inlè, Miè ôñwo
Ju, nkal' iyam' nle Tarsus gô
ntye yi Silisia, mi arang' ôlwanli
wi nkala y' isyolo fo: kokolo, yi-
40 vira miè kamba nl' anlaga. Gw'
ayiviriè yè, Pol agumauli g' ômpa-
ndinlô, avèpi anlaga nl' ôgo; nla
gw' avonli waô vo pôlô, agambi-
nli waô nli nkambinli yi Hebru,
awulia, 'nlè,

22 Awarera nl' irera, vôganlionli
miè kanl' ôku' wam' gôre
2 'nlwè. Gw' ayogiô waô inlè e
kamba nla waô nli nkambinli yi
Hebru, w' alwanli do pôlô; nl'
3 awuliè, 'nlè. Miè ôñwo Ju, mi
ayanliô gô Tarsus nkala yi Silisia,
avôm̃iô gô nkala yinlo gw' agôlô
mi Gamalièl; nl' anlènjiô miè
mbiambie ga nt' ar' ivanga ny'
irer' isazyô, ko miè dwanla nli
mpiu g' ôzamba w' Anyambiè,
ga nt' are 'nlwèdu kè nlènlo
4 winlo. Nl' agombizi miè evilô
zinlo kwanga gw' ijônl anlaga,
nkôraga waô nli nfelaga waô gô
5 ntyôgô anlôm̃e nl' antô. Ga nt'
are minisè mpôlô nl' anlero waô-
du ko takilia kè g' ôñwanj'
iwam': avenliô miè yangô nle
waô kè gôr' awarerè, ko miè kè-
nda gô Damaskos gô baga waô
w' avegagi gw' evilô zi Krais gôgô
aṼaga waô kôrô pa gô Jerusalèm,
6 gô jenlizô azyingô. Nl' arwenl'
inlè gw' agèndagi miè, azyusya
pièrè nli Damaskos, nkômbe nyô-
ndô, nèganèga aṼambi ôzange
ômpôlô avila g' ôrôwa aṼamba
7 gôre miè vingôvingô. Nl' avôswi
miè gô ntye, ayogo inyôi nyi bu-
linlia miè, inlè, Sol, Sol, ô kombi-
8 za miè ande? Awinlizi miè, inlè,
Awè mande Rera? Nl' awulinliè
miè, inlè, Miè nle Jisu yi Naza-
9 rèth yi kombizô ndo. Waô w'
avegagi nla miè w' ayenli rèti
ôzange, ndô wi jogo inyoi ny'
10 ômo gambi nla miè. Nl' awuli
miè, inlè, Mi ga lende se, Rera?
Awulinliô miè nle Rerè, inlè,
Nlongwa, ko kènda gô Dama-
skos; vovo be bulinliô 'wè isaôn
yôdu yi re kenjô pa gôre 'wè gô
11 denda. Gw' avegagi miè mi jolie
jenla g' ôñwanja w' ônjèlènjèlè
w' ôzange mè, mi agèndiô nl' ôgo
nle waô w' avegagi nla miè ayi-
12 nginla gô Damaskos. Nl' aṼienli
gôre miè, Ananias, ômo zavinlag'
Anyambiè ga nt' ar' ivanga, ô ve-
gagi kè nl' in' iṼia gôr' Iju sôdu
13 s' alwanlagi vovo; nl' agumanliè
pièrè nla miè, awulinlia miè,
inlè, Ôñworera Sol, vo jenle. Nla
gw' igwèra mè, ayenli miè yè.
14 Nl' awuliè, inlè, Anyambiè y'
irer' isazyô are pinjo pa, gô mie
ntondinli yè, nla gô jenl' Ôma
wôgôre, ayogo inyôi ny' ôgwanl'
15 iwè. Konde ô be dwanl' ôyenli
wè gôr' anlaga waôdu, gô takilia
16 nt' are 'wè jenla pa nli jogo. Nla
vènlo ô penginl' ande? nlongwa,
ko baptaizô, ayôvunl' ibe so, ntô-
17 ngaga gw' in' inyè. Miè fwinya
pa gô Jerusalèm, arwenl' inlè,
gw' agambinlagi miè gô nagô y'

Anyambiè, mi arwenli egolanli ga
18 gw' antyovinlo; nl' ayenli miè
Rerè e bulinlia miè, inlè, Zunge
dubwa avila gô Jerusalèm; konde
wi be bong' atakwè g' ôñwanj'
19 iwam' avila gôre 'wè. Nl' awuli
miè, inlè, Rera, waômè w' avôrô
inlè, mi aweli gô ntyôgô, awôlô
gw' inagô si syono sôdu waô w'
20 avekelio: nla gw' avôviziô ntyi-
nla y' ôyenli wo Stèfanos, mi agu-
manli pièrè, ayivir' igamba, mpe-
njavenjag' ingoi si mongi w' ayô-
21 nliè. Nl' awulinliè miè, inlè,
Lubwa, konde mi be tôñño bô gôr'
anlongo.
22 Nl' avôganliô waô yè kwanga
gw' igamba mè; vovo arômbinli
waô amôi maô, awulia, 'nlè, Rô-
mb' ôm' ônlongo winlo avila gô
ntye: konde zye kwèkwè gôre yè
23 gô dwanla bo. Gw' awôginli waô,
awal' ingoi saô, anyènye ntyènge
24 gw' igônlô, kaptèn azômb' inlè e
ga vagô gô nagô y' adô, agotô nl'
isyiwô, ko waô mie ntinla y'
25 awôginli waô yenlo. Waô kôrè
pa gô syiwè, Pol awulinli ofisè y'
agumanli pièrè, inlè, Ivanga nyi
pa 'nlwè inyanga nyi syiw' ôñwo
26 Rôma, go re e pa p' ôgara? Gw'
ayogiô ofisè yenlo, agèndi gôre
kaptèn, Awulinliè, 'nlè, W' atwe-
nli gô dend' ande vènlo? Ônlô-
27 ññe winlo ôñwo Rôma. Nl' avi-
enli kaptèn awulinliè, 'nlè, Wu-
linlia miè, awè ôñwo Rôma? Nl'
28 awuliè, 'nlè, Iñ. Awinlizi ka-
ptèn, inlè, Mi agôl' inyanga nyi-
nlo ny' ôñwontye nli syika nye-
nge. Nl' awuli Pol, inlè, Ndô
miè mi ayanliô ôñwo Rôma.
29 Vovo arigi waô w' aro kotizè arigè
pele: nl' arienli kaptèn kè, gw'
amienliè inlè ayè ôñwo Rôma,
konde aluô akôriè.
30 Ndô bu nya, gw' aveliè gô mia
rèti ntinla y' azozíziô yè nl' Iju,
avurunlè, azômbi' iminis' impôlô
nl' ôvagô w' Iju gô datanla; nl'
avagiè Pol, alôviè gw' azyo
maô.

23 Nl' avônlagi Pol avônl' ôvagô,
awulia, 'nlè, Awarera, mi are
dwanla pa nl' ôrèññ' ômbia gôr'
2 Anyambiè kwanga nlènlo. Nl'
azômbi Ananias yi minisè mpôlô
azômbia waô w' agumanli pièrè
inlè wi ga wôlè g' ôgwanla.
3 Vovo awulinliô yè nle Pol, inlè,
Anyambiè e be bôlo, awè ôgômba
kembô pa pupu: ô dwanla tu gô
jèkèlia miè ga nt' ar' ivanga, kô
'wè sômbia miè gô bôlô nt' are
4 zye swaswo nl' ivanga? Awuli
waô w' agumanli pièrè, inlè, Ô
pèdie minisè mpôlô y' Anyambiè?
5 Nl' awuli Pol, inlè, Awarera, mi
mía 'nlè ayè nle minisè mpôlô:
konde re tèndô pa inlè, Agamb'
igamb' ive g' ôñwanja w' ôvangi-
6 nli wi mongi yo. Gw' ayenli Pol
inlè awèwo gôre waô nl' Isadusi,
nl' awèwo Ifarisi, arôngi g' ôva-
gô, inlè, Awarera, miè nle Farisi,
nl' ôñwa wi Farisi: mi sozizô
nlènlo g' ôñwanja w' iguñu ny'
itôngwa si mongi wi re juwa pa.
7 Ayè bulia pa yenlo, arwenl' inyô-
manlô gôr' Ifarisi nl' Isadusi: nl'
8 ôvagô w' ayaruanli. Konde Isa-
dusi si bulia, 'nlè, zyel' itôngwa,
ge enjèl, ge inlinla: ndô Ifarisi si
9 mème ya mèyo yôdu. Nl' arwe-
nli nyongole mpôlô: awèwo w'
irèndisi nl' Ifarisi w' agumanli,
azoza, inlè, Azwè pa dènge ndaga
mbe gôr' ôma winlo: vendetwa
inlinla ge enjèl yi re kamba pa
10 nla yè. Nla gw' arwenl' inyôma-
nlô ivôlô, kaptèn arienl' inlè Pol
e be jarunlô nle waô simbei, yenlo
azômb' isozyè gô kè bongè nli
ngulu avila gôre waô, avagè gô
11 nagô y' adô. Ôgwèra wi ntyugu
mè, Rerè agumanli pièrè nla yè,

awulia, 'nlè, Zindi' ôrèm̃a: konde
ga nt' are 'wè takilia pa g' ôñwa-
nj' iwam' gô Jerusalèm, yenlo be
takilio kè gô Rôma.
12 Gw' ayenj' ôwenja, Iju s' am̃ogi
erungu, avanganla nl' ôrangô,
inlè, W' anye ge jonga kaô w'
13 ajônle Pol. W' avegagi viaganlô
nl' agôm̃i m' anlag' anlai w' am̃o-
14 gi erungu zinlo. Nl' aṽienli waô
gôr' iminis' impôlô nl' anlero,
awulia, 'nlè, Azw' are kôra p'
ikuw' iyazyô nl' ôrang' ômpôlô,
inlè, Azw' alemb' eza z' inya kaô
15 azw' ajônle Pol. Anlwè sambô
nl' ôvagô Ṽambianli kaptèn gô
bagè gôre 'nlwè, mpanli ga anlwè
bele jèkèlie ndaga mbiambiè via-
ganlô: nl' azwè, gô be biè pièrè,
16 azw' are keka pa gô jônlè. Ndô
ôñwondakô wi Pol ayogiô erungu
zaô, agè jinginla gô nagô y' adô,
17 amieze Pol. Nl' aweli Pol aweli
ofisè mori gôre yè. awulia, 'nlè,
Gèndi' iwanjo nyinlo gôre ka-
ptèn: konde are nli ndaga yi bu-
18 linliè. Yenlo awongiè yè, aṽagè
gôre kaptèn, awulia, 'nlè, Pol yi
mbwedi afeya miè gôre yè, aṽa-
mbia miè gô bag' iwanjo nyinlo
gôre 'wè, are nli ndaga yi buli-
19 nlio. Nl' agôti kaptèn agôtè g'
ôgo, agendiè g' ôzamba, aṽambiè
ntyoria, inlè, Ezande zi re 'wè gô
20 bulinlia miè? Nl' awuliè, 'nlè,
Iju si re kenja pa gô bambio gô
bage Pol g' ôvagô mènlè, mpanli
ga wi bele jèkèlia mbiambiè via-
21 ganlô g' ôñwanj' iwè. Sambô
ayivira waô: konde viaganlô nl'
agôm̃i m' anlag' anlai wi dakè, wi
re kôra p' ikuw' iyaô nl' ôrangô,
inlè, w' anye ge jonga kaô w' ajô-
nle Pol: nla vènlo wi re keka pa,
mpenginlag' ômpanganlô avila
22 gôre 'wè. Nl' arigi kaptèn arig'
iwanjo kènda, awulinliè, 'nlè,
Awulinli' ôma, 'nlè ô re mieza pa
23 miè isaôn yinlo. Nl' aweliè io-
fisè mbanli, awulia, 'nlè, Gekiza-
nli nkama s' isozyè mbanli, nl'
anlaga w' inkavala agôm̃i ôrogè-
nlô, nli mongi w' agonga nkama
mbanli, gô kènda gô Sezaria vo
24 agwèr' ènlogôm̃i ôgwèra. Azô-
mbi waô kè gô kekiz' inyama si
be fela waô Pol, ko waô bagè mbi-
ambiè gôre Felix yi guverner.
25 Nl' arèndiè ezangô zinlo, inlè,
26 Klodius Lisias gôre guverner
27 mbia mè Felix, mbôlô. Ônlôm̃e
winlo agôtiô nl' Iju, aro jônlô nle
waô, yenlo aṽienli miè gôre yè
nl' isozyè, arômbè, miè kôtiza pa
28 'nlè ayè ôñwo Rôma. Nl' aṽeli
miè gô mie ntinla y' azozizi waô
yè, yenlo aṽagi miè yè g' ôvagô
29 waô: nl' alèngi miè inlè e sozizô
g' ôñwanja w' impaga s' ivang'
inyaô, ndô wi sozizè nli ndaga yi
re yè ko dwanla nl' inyanga ny'
30 ijuwa ge nyi ntyôgô. Gw' amie-
ziô miè inlè erungu zi be mogô gô
dak' ônlôm̃e winlo, mi atôm̃è gô-
re 'wè pele, azômbie mongi sozizè
kè gô kè sozizè g' ôzyô wo.
31 Yenlo awong' isozyè awonge Pol
nt' azômbiô waô, aṽagè gô Anti-
32 patris ôgwèra. Ndô ibanga w'
arigi mongi w' inkavala gô kè-
nda nla yè, awinya gô nagô y'
33 adô. Gw' awôñwi waô gô Seza-
ria, w' avenli ezangô gôre guve-
rner, aṽage Pol kè g' ôzyô 'wè.
34 Gw' arangunliè zô aṽambiè ntye
y' avilô yè; nla gw' agôtiziè 'nlè
35 avili gô Silisia, awul', inlè, M' be
pôganliô ôzozo wo gô be bie mo-
ngi wi sozizo: nl' azômbiè 'nlè,
Pol e ga venjavenjô gô nagô mpô-
lô yi Hèrod.

24 Ntyugu ntyanli piaganla pa
aṽienli minisè mpôlô Ananias
nl' anlero awèwo, nl' ôkambi
ôm̃ori in' inyè nle Tertulus; nl'
azozizi waô Pol gôre guverner.

2 Gw' aweliô yè Tertulus avakili
sozizè, awulia, 'nlè, Gô re 'nlè
azw' are nl' amènjè ampôlô vô
'wè, nl' isaôn yi kenjô mbiambiè
gw' inlongo nyinlo nl' ipanginl'
3 iso, gw' imponlo sôdu nla gw'
imbôra sôdu, azwè bong' isaôn yi-
nlo nl' akev' ampôlô gôre 'wè,
4 Rera Felix. Ndô aranga gô jasi-
zo viaganlô, kokolo, gô nkèngo
yô, vôganliô 'zwè agamba ma-
5 kwè. Konde azw' are dènga p'
ônlôme winlo ôma wi njuke, ô
pang' anyômanlô gôr' Iju sôdu
gô ntye yôdu, are k' ewônjô zi
6 nkumba yi mongi Nazarèth: agè-
nlizi kè gô syokolie nagô y' Anya-
8 mbiè: nl' agôti 'zwè yè. Jogo
w' akotizè awèmè, ô be jolie kô-
tiza g' ôñwanja w' isaôn yinlo
yôdu yi soziza 'zwè yè, avila gôre
9 yèmè. Nl' Iju kè w' azozizè aga-
mba mèmô, njiviraga 'nlè isaôn
yinlo yi re yenlo.
10 Gw' avèpiô yè nli guverner gô
kamba, Pol awinlizi, 'nlè, Gôre
'nlè mi avôrô inlè ô re dwanla p'
impuñ' imienge ôyèkèli gw' inlo-
ngo nyinlo, mi tonda mbiambiè
gô kanl' ôku' wam' g' ôzyô wo.
11 Awè ko mia 'nlè, pa piaganl'
ônlambanli w' intyugu mi ga pa-
12 nde gô Jerusalèm gô savinla. Wi
pa dènga miè kè ndôvage mpaga
nl' ôma ge nkwezag' edungu nlo
gô nagô y' Anyambiè, ge gô nagô
13 yi syonlo, ge gô nkala. Wi jolie
dwanliza kè gôre 'wè isaôn yi sozi-
14 za waô miè vènlo. Ndô igamba
nyinlo nyô mèmô miè gôrè 'wè,
inlè, Mi janjinl' Anyambiè y'
irer' isazyô nli mponlo yi fweliô
waô inlè ôvangwanlô, mbekeliag'
isaôn yôdu yi re ga nt' ar' ivanga,
nla yi re tèndô pa gô yangô y'
15 ivogisi. Mi are kè nl' iguñu
nyinlo gôr' Anyambiè ga nt'
are waô kè, inlè, be dwanl' itô-
ngunliô s' anlag' avia nl' ave.
16 Yenlo kènliza miè gô dwanla nl'
ôrèma ntyèmbo fo gôr' Anyambiè
17 nla gôr' anlaga. Impuñ' imièwo
piaganla pa miè gôr' anlongo,
abia miè gô bag' idavia gw' inlo-
18 ngô nyam' nl' intyagô. Gw' ayi-
ragi miè sô, Iju sinyèwo s' avili
gô Asia, s' alèngi miè gô nagô y'
Anyambiè jombunliô pa, aranga
nli nkumba y' anlaga, ge nl' edu-
19 ngu. Mongi mè w' avegag' inya-
nga nyi duô vènlo g' ôzyô wo gô
soziza miè, jogo w' adwanla nla
20 miè nli ndaga. Ge anlaga winlo
wi ga wulie waômè ndaga mbe y'
alèngi waô gôre miè, gw' aguma-
21 nli miè g' ôzyô w' ôvagô, kaôdu
mi kotizô g' ôzyô wo nlènlo winlo
g' ôñwanja w' igamba mè ny'
arôngiô miè, gw' agumanli miè
gôre waô, g' ôñwanja w' itôngwa
si mongi wi re juwa pa.
22 Ndô gw' agôtizi Felix mbiambiè
g' ôñwanja w' inènja mè, awinli-
zi waô, awulinlia waô, inlè, Gô be
bie Lisias yi kaptèn m' be tenlize
23 ndag' iyanli. Nl' azômbiè ofisè
inlè, e ga venjavenje Pol, ndô kaô
gô ntyôgô y' antyo; ko yè aleg'
indegô sè gô bia ayanjinlè.
24 Intyugu sinyèwo piaganla pa,
avienli Felix nl' ôñwant' wè Dru-
sila, ôñwo Ju; nl' awelié Pol, avô-
ganliô yè g' ôñwanja w' ibekelia
25 si Krais Jisu. Gw' agambiè g'
ôñwanja w' ôgôre, nl' iniminla s'
ôkuwa, nl' ijèkèlia si bia, Felix
arienli, awulia, 'nlè, Egômbe zi-
nlo gèndaga; gô be dènga miè
26 egômb' evia m' be feyo. Avegagi
nl' iguñu kè 'nlè e be pô syika
nle Pol gô purunlè: yenlo awelia-
weliagè, ayiraga nla yè elombe.
27 Impuñ' imbanli piaganla pa, avi-
enli Porsius Festus gw' inyanga
nyi Felix; nla gw' aveli Felix gô
tondi' Iju, arigi Pol gô ntyôgô.

25 Gw' aṽienli Festus gw' ipa-
nginl' isè, ntyugu ntyarô pia-
ganla pa, avandi gô Jerusalèm
2 avila gô Sezaria. Nl' iminis' i-
mpôlô nli nlaññi y' Iju w' azo-
zizi Pol gôre yè; nl' agwenli
3 waô yè nkolo, aṽambiè 'nlè e ga
rôññe Pol gô Jerusalèm, nkenjaga
waômè gô dakè gô mponlo, ayô-
4 nlè. Ndô Festus awinlizi, 'nlè,
Pol e penjavenjô gô Sezaria, nla,
inlè, ayèmè avegagi pièrè gô kè-
5 nda gôgô. Nl' awuliè, 'nlè, Waô
sambô wi re nl' inyanga gôre
'nlwè, wi ga gènde nla miè, j'
adwanle ndaga yi re yi zye kwè-
kwè gôr' ônlôññe mè, wi ga zo-
zizè.
6 Ayè dwanla pa gôre waô aranga
viaganlô nli ntyugu ènlènlai ge
igôññi, agèndi gô Sezaria; bu nya
alwanli tu gw' eka z' ijèkèlia,
7 azômbia 'nlè Pol e ga ṽagô. Ayè
bia pa, Iju s' avili gô Jerusalèm
w' agumanli gôre yè vingôvingô,
azozizè isaôn imienge iyoli, yi re
8 w' ayolie dwanlize yô. Ndô Pol
aganli ôku' wèmè nli bulia, 'nlè,
Mi pa janje mbe du gw' ivanga
ny' Iju, ge gô nagô y' Anyambiè,
9 ge gôre Sezar. Ndô gw' aṽeli
Festus gô tondi' Iju, awinlizi Pol,
awulia, 'nlè, Ô bele panda gô Je-
rusalèm, ayèkèliô gôgô g' ôzyô
wam' g' ôññwanja w' isaôn yinlô?
10 Ndô Pol awul', inlè, Mi are ku-
manla pa gw' eka z' ijèkèlia zi
Sezar, gô re miè nl' inyanga nyi
jèkèliô: gôr' Iju mi pa dende
ndaga mbe, ga nt' are 'wè w' avô-
11 rô mbiambiè. Sambô ja mi ôya-
njisi w' ibe, ge denda pe ndaga yi
re miè nl' inyanga ny' ijuwa, mi
pa bika gô juwa; ndô ja isaôn yi-
nlo yi sozizô miè nle mongi sinlo
yi zyele rèti, gambènlè zyèl' ômo
re nl' inyanga nyi pinla miè gôre
waô. Mi ga gè jèkèliô gôre Sezar.
12 Vovo Festus, ayè kamba pa nl'
anlero, awulinliè, 'nlè, Ô re ba-
mbia pa gô kènda gôre Sezar, nla
gôre Sezar be kèndo.
13 Intyugu sinyèwo piaganla pa,
aṽienl' Agripa y' ôga nli Bernis
14 gô Sezaria gô bale Festus. Gw'
alingagi waô vovo intyugu si-
nyenge, Festus amieze ndaga yi
Pol g' ôzyô w' ôga, awulia, 'nlè,
R' ônlôññe vènlo ô rigiô nle Felix
15 gô ntyôgô. Gw' avegagi miè gô
Jerusalèm, iminis' impôlô nl' a-
nlero w' Iju w' amiezi miè g'
ôññwanj' iwè, aṽela miè gô pè ôga-
16 ra. Ndô mi awinlizi waô, inlè,
Zyele ntyali yi mongi Rôma gô
pinl' ôma, kaô waô wi sozizè w'
abia g' ôzyô wè, ko yè dènge mbô-
ra yi kanl' ôku' wè g' ôññwanja w'
17 igamba nyi sozizô yè. Yenlo gw'
alatanli waô gunlu, mi panga waô
penginla, ndô bu nya mi alwanli
tu gw' eka z' ijèkèlia, azômbia
18 'nlè ônlôññe e ga ṽagô. Gw' agu-
manli waô, wi sozizè isaôn imbe
19 y' avikiliô miè; ndô w' azozizè
agamba g' ôññwanja wi mponlo
yaô yi savinl' Anyambiè, nla g'
ôññwanja w' ôma in' inyè nle Jisu,
ô re juwa pa, ndô Pol e bulia 'nlè
20 are bo. Gw' avegagi miè nli mpa-
ga nt' are miè gô bambia g' ôññwa-
nja w' agamba minlo, mi aṽambiè
vendetwa e bele kènda gô Jerusa-
lèm, ayèkèliô gôgô g' ôññwanja w'
21 isaôn yinlo. Ndô gw' aṽambi Pol
gô penjavenjô gô jèkèliô gôre Se-
zar, mi azômb' inlè e ga venjave-
22 njô kaô mi atôññè gôre Sezar. Nl'
awuli Agripa awulinli Festus,
inlè, Miè kè mi ô tonde jogo ônlô-
ññe winlo mièmè. Nl' awuli Fe-
stus, inlè, Mènlè ô be jogo yè.
23 Yenlo bu nya aṽienl' Agripa nli
Bernis nl' igev' ivôlô, ayinginla
gô mbôra y' ôzozo, waô nl' ika-
ptèn nl' anlag' avôlô wi nkala;

nla gw' azômbi Festus Pol ayingi-
24 nliô. Nl' awuli Festus, inlè, Ôga
Agripa, nl' aulaga waôdu wi re
nla 'zwè vènlo, anlwè jenl' ônlô-
m̃e winlo, ô zozizô gôre miè nl'
Iju waôdu gô Jerusalèm nla vè-
nlo, ntôngaga 'nlè, Azye nl' inya-
25 nga nyi dwanla bo nyènlè. Ndô
mi alèng' inlè e dende ndaga yi re
yè nl' inyanga nyi juwa: nla gw'
av̄eliè gô tôm̃ô gôre Sezar, mi age-
26 nji gô tôm̃è. Ndô mi azye nli
ndaga yarèti yi tèndinle Rer'
iyam' g' ôñwanj' iwè. Yenlo mi
are yè baga pa gw' azyô manli,
nla pôsyô g' ôzyô wo, ôga Agripa,
inlè ayè kotizô pa, miè ko dèng'
27 igamba nyi tènda. Konde mi je-
nla 'nlè zye kwèkwè gô tôm̃e
mbwedi, ko arev' isaôn yi sozizô
yè.

26 Awulinliô Pol nl' Agripa, inlè,
Vanga sozinlag' ôku' womè.
Vovo Pol anyonyunl' ôgo, azoza,
2 inlè: Mi jenle mbia, Ôga Agripa,
inlè mi are gô kanl' ôku' wam' g'
ôzyô wo nlènlo winlo g' ôñwanja
w' isaôn yôdu yi sozizô miè nl'
3 Iju: pôsyô konde ô re nènga pa
mbiambiè intyali sôdu nl' impaga
sôdu si re gôr' Iju: yenlo kwenla
miè 'wè nkolo, inlè, Vôganliô
4 miè nl' isindinla. Ndwanli yam'
avila gw' erumbe zam' zi miô nl'
Iju sôdu; konde mi alwanli yô
avila gw' ipakilia gw' inlongo
5 nyam' gô Jerusalèm. Wi re mia
pa mbiambiè g' ôñwanj' iwam'
avila gw' ipakilia, arwe 'nlè wi
jivire takilia inlè, mi alwanli gô
nkumba y' Ifarisi, waô gôre 'zwè
6 wi penjavenj' ivanga pôsyô. Nla
vènlo mi kumanla gô jèkèliô g'
ôñwanja w' igum̃u ny' ômpanga-
nlô y' avanganliô nl' Anyambiè
7 gôr' irer' isazyô; nl' imbuv̄i sazyô
igôm̃i nl' imbanli, nsavinlag' A-
nyambiè ôgwèra nl' ôm̃anda si re
nl' igum̃u nyi bôñwa g' ômpanga-
nlô mè. Nla g' ôñwanja w' igu-
m̃u nyinlo sozizô miè nl' Iju, Re-
8 ra Ôga. Ezande zi jenla 'nlwè yô
ndaga yi re y' ayolie bekeliô gôr'
Anyambiè gô tônguulie mongi wi
9 re juwa pa? Rèti miè kè mi avi-
kil', inlè, mi ga lend' isaôn imie-
nge gô sir' ina nyi Jisu yi Naza-
10 rèth. Nla yenlo alendi miè kè gô
Jerusalèm: miè bonga p' inyanga
gôr' iminis' impôlô, mi anlunj'
awenge gôr' iyombwi gw' iuagô si
ntyôgô, nla gw' ayônliô waô mi
11 ayivir' igamba kè. Nla gw' ina-
gô si syono nyongo sinyenge mi
ayenlizi waô azyingô, agènliza gô
panga waô pèdi' Anyambiè; nl'
av̄endinli miè waô pôlô, agombi-
za waô kwanga gw' inkala s' anlo-
ngo am̃ori.
12 Nla yenlo, gw' agèndagi miè gô
Damaskos miè pô p' inyanga nl'
ezangô avila gôr' iminis' impôlô,
13 Rera Ôga, nkômbe nyôndô mi
ayenli gô mponlo ôzange avila g'
ôrôwa, viaganlô nl' ôzange wi
nkômbe, mbambaga gôre miè nla
waô w' agèndi nla miè vingôvi-
14 ngô. Nl' azwèdu pôswa pa gô
ntye, ayogiô miè inyôi nyi buli-
nlia miè nli nkambinli yi Hebru,
inlè, Sol, Sol, ô kombiza miè
ande? Re jola gôre 'wè gô sik'
15 imiang' irwenli. Nl' awuli miè
'nlè, Awè mande, Rera? Awuli
Rerè, inlè, Miè nle Jisu yi kombi-
16 zô ndo. Ndô gumanla gôre nl'
agôlô mo: konde mi are bôwunlia
pa gôre 'wè gô ntinla yinlo inlè,
gô dôv̄io minisè nl' ôyenli w' isa-
ôn yi re 'wè jenla pa, nl' isaôn
17 yi be bôwunliô miè gôre 'wè. Mi
be sunginlo kè avila gôr' anlaga
nl' anlongo mi be tôm̃a miè 'wè,
18 gô nungunl' antyo maô, ko waô
kalwa avila gô mpiri av̄ia g' ôza-
nge, nl' avila gô ngulu yi Satan

avia gôr' Anyambiè, ko waô dè-
ng' inyeza s' ibe nl' ijiga gôre waô
wi re mèpa pa v' ibekelia gôre miè.
19 Yenlo, Ôga Agripa, miè jenla p'
isaôn mèyo avila g' ôrôwa, mi
20 pegag' ijoginlô fo: ndô gw' alô-
nga gô Damaskos, nla gô Jerusa-
lèm, nla gô ntye yi Judia yôdu,
nla gôr' anlongo kè, mi agambi-
nli waô inlè wi ga nlige nkônde,
agalwa gôr' Anyambiè, njanjag'
isaôn yi keka nl' ikalwa s' ôrèm̃a.
21 Gô ntinla yinlo Iju s' agôti miè
gô nagô y' Anyambiè, agènliza gô
22 jônla miè. Ndô mi anlungunliô
nl' Anyambiè, ko miè dwanla
kwanga nlènlo, ntakiliaga gôr'
awangô nl' avôlô, ndô mi kamb'
igamba, kaô mèmo m' awuliô nl'
ivogisi nli Môsès inlè mi be twa;
23 inlè, Krais e be juwa, nla inlè,
ayè tôngwa pa gw' alônga avila
gw' ijuwa, e be miez' ôzange gôr'
Iju nl' anlongo kè.
24 Gw' agambagiè yenlo, Festus
awuli nl' inyô' ivôlô, inlè, Pol,
ô tanla; inèng' iso ipôlô s' apang'
25 ewônjô zo feva. Ndô Pol awul',
inlè, Mi pa tanla, Rera Festus;
ndô mi kamb' agamba m' ôrèti
26 nl' ôzima. Konde ôga avôrô isaôn
yinlo, ô kambinlô miè kè buku:
konde mi tanga 'nlè, gw' isaôn yi-
nlo zyel' igamba nyi re jumbunlô
pa avila gôre yè; konde isaôn yi-
nlo yi pa dendô gô ntulungu.
27 Ôga Agripa, ô bekeli' ivogisi?
28 Mi avôrô inlè, ô bekelia yô. Nl'
awuli Agripa awulinli' Pol, inlè, Ô
be panga miè kalwa krisyon kwè.
29 Nl' awuli Pol, inlè, Toto Anya-
mbiè, ntyo kwè ntyo ôling' ôla,
arang' awè dadiè, ndô waôdu kè
wi jogo miè nlènlo winlo, wi ga
rwe nt' are miè, tômbare p' igôrô
yinlo.
30 Vovo agumanli ôga, nli guverner,
nli Bernis, nla waô w' alwanli tu
31 nla waô. Waô kogwa pa w' aga-
mbanli awulia, 'nlè, Ônlôm̃e wi-
nlo e pa dende ndaga yĩ re yè nl'
inyanga nyi juwa ge dwanla gô
32 ntyôgô. Awuli Agripa awulinli
Festus, inlè, Ônlôm̃e winlo ko
tigô dienga, arwe 'nlè e pa ba-
mbia gô jèkèliô gôre Sezar.

27 Gw' agenjiô inlè azwè be kè-
nda nl' ôwatanga agènda gô
Itali, w' avenli Pol nl' imbwed'
im̃ori gôre ofisè, in' inyè nle Ju-
lius, yi nkumba y' isozyè y' awe-
liagô inlè, nkumba yi Augustus.
2 Nl' agwenli 'zwè g' ôwatanga wi
Adramite, w' avegagi gô kènda
gw' inkala si Asia si re gô ntyu-
ṽa, nl' aluli 'zwè agènda; agèndi
kè nla 'zwè Aristarkus, ôma wi
Masedônia, ô vili gô Thèsalonika.
3 Bu nya azimbi 'zwè gô Sidon: nl'
alendinli Julius alendinli Pol
nkèngo, arigè suma agè jenl'
4 indegô sè. Aluli 'zwè avila vovo,
aviaganle nenge yi Siprus g' ôza-
mba w' avegagi 'zwè divinlô pa
avila g' ômpunga, konde w' ave-
5 gagi nla 'zwè akôma. Nla gw'
aluô 'zwè azw' apiaganli mbenle
yi re swaswo nli Silisia nli Pamfi-
lia, aṽienli 'zwè gô Mira, nkala
6 yi Lisia. Gôgô alèngi ofisè ôwa-
tanga wi Alexandria wi kènda gô
7 Itali, awela 'zwè gô wô. Azwè
kènda pa intyugu sinyenge nli
nkèngo, ayenle njuke gô bia va-
nganle swaswo nli Snide, vovo
ômpunga wi jĩvira 'zwè fo kènda
nkôṽa mèyonlo, yenlo azyombu-
nli 'zwè ômpunga g' ôzamba wi
nenge yi Kret, swaswo nli Sa-
8 lmon. Nl' aviaganli 'zwè yô nli
njuke nsônagage ntye, aṽia gô
mbôra yi fweliô inlè, Akwèt'
ambia, pièrè nli nkala yi Lasea.
9 Waô periza p' egômb' ela, mbe-
nle y' arwenli mbe gô kèndô, ko-
nde egômbe zi ntyagô z' aluô z'

apiaganli, yenlo Pol avenli waô
10 ôkeli, awulia, 'nlè, Anlôm̃e, mi
jenla 'nlè ôgèndo winlo wi be dwa-
nla nli njuke nl' ipera sipôlô, ara-
nga s' igumba nl' ôwatanga dadiè,
11 ndô si m̃ènlo yazyô kè. Ndô ofi-
sè ayoginlô ngowè nl' ômo nlivi
ôwatanga, viaganlô nl' igamba
12 ny' agambiô nle Pol. Nla gô re
'nlè ikwèta nyi pegag' iṽia gô
dwanlô egômbe z' ifwi, awenge
gôre waô w' awul' inlè azwè ga
lule avila vènlo, vendetwa azwè
ko bôñwa gô Fenix, aviaganl'
egômbe z' ifwi gôgô; Fenix yô
nl' ikwèta nyi nenge yi Kret, nyi
re swaswo nli nord-est nli syud-
13 est. Gw' avèvinl' ômpunga wi
syud nli nkèngo, w' avikil' inlè
w' alèngi ntondinli yaô; nl'
aluli waô, aviaganle Kret nsônga-
14 ge ntye. Ndô kwè ômpung' ôyo-
li, wi fweliô 'nlè Yuroklidon, w'
15 avili gô nkôṽa yi nenge. Gw'
awôli wô ôwatanga, ko w' ayolie
sindinla wo, azw' agegwi, agènda
16 nl' ômpunga. Nl' agè syombunli
'zwè ômpunga g' ôzamba wi ne-
nge nyangô yi fweliô 'nlè Kloda,
vovo ayenli 'zwè njuke gô penja-
17 venj' elende. Waô tômbinla pa
zô, w' anlunguni' ôwatanga nli
kôra wô nl' igoli vingôvingô; nla
gw' arienli waô wi vende kôte
ntômba yi fweliô 'nlè Sirte, w'
azyônli ikuku, agènda yenlo.
18 Gw' awôliô 'zwè pôlô nl' ôgula,
bu nya w' avakili gô fal' igumba
19 gô mbenle; nli ntyugu yi ntyarô
awali waô nl' agô maômè yoma y'
20 ôwatanga. Nl' intyugu sinyenge
nkômbe nl' igègènli yi bamba
gôre 'zwè, nl' ômpung' ôyoli w'
awôlagi 'zwè, yenlo aver' igum̃u
nyôdu inlè azwè be sunginlô.
21 Gw' aluô waô w' adwanli ôling'
ôla inya fo, Pol agumanli gô gare,
awulia 'nlè, Anlôm̃e, anlw' aro
joginlô miè, ko 'nlw' alula gô
Kret, alènge njuke yinlo nl' ipera
22 sinlo. Nla vènlo mi tevunla
'nlwè, inlè, Zindianl' irèm̃' iyanli:
konde be dwanl' ipera s' em̃ènlo
gôre 'nlwè, ndô dadiè s' ôwatanga.
23 Konde ôgwèra winlo akumanla
pièrè nla miè enjèl y' Anyambiè
yi niva miè, yi janjinlô miè kè,
24 awulia 'nlè, Aria, Pol; ô be bagô
g' ôzyô wi Sezar: nla vônla,
Anyambiè are 'wè pa pa waôdu
25 wi re nla 'wè g' ôwatanga. Sa-
mbô, anlôm̃e zindianl' irèm̃a:
konde mi bekeli' Anyambiè, inlè,
be dwanla vanganle nt' abulinliô
26 miè. Ndô azwè be falô gô
nenge.
27 Ndô igôm̃i ny' intyugu nli ntyu-
gu nlai piaganla pa, gw' awôla-
nganlagi 'zwè vènlo nla vovo gô
mbenle yi Adria, ôgwèra nlenge-
nlenge mongi w' ayanji g' ôwa-
tanga w' avikil' inlè azwè syusya
28 pièrè gô ntye; nl' avungi waô
ntyôngi, alèng' agôm̃i mi guwa
ambanli: avila vovo kwè w' avo
pungi, alèng' igôm̃i nli guwa ta-
29 nli. Nla gw' arienli waô azwè
vende falô gô ntyè gô mbôra y'
adô, w' avungi nyilô nlai avila
gw' atinla, avenginlag' ôwenja.
30 Nl' aṽelagi mongi janja gô pera
avila g' ôwatanga, azyônli' elende
gô mbenle, mpondiaga 'nlè wi be
31 pung' inyilô gô numbu, ndô Pol
awulinli ofisè nl' isozyè, inlè,
Anlw' ayoliè sunginlô, kaô mo-
ngi sinlo w' adwanla g' ôwata-
32 nga. Nl' arenl' isozyè arenl' igu-
lu y' elende, ko zô pôswa gô
33 mbenle. Gw' avakili ôwenja gô
jenja, Pol agwenli waôdu nkolo
inlè, wi ga wong' eza z' inya,
awulia, 'nlè, Yinlo nl' igômi ny'
intyugu nli ntyugu nlai yi dwa-
nla 'nlwè mpengag' esyônge, kô
34 'nlw' any' ezoma. Sambô koko-

loanli, nyanli: konde yenlo r'
isyolo gw' isunginlô sanli: konde
be pera vanganl' ôrue avila gw'
ewônjô z' ôm' edu gôre 'nlwè.
35 Ayè kamba pa yenlo, awongi
mpèmba, av' Anyambiè akeva
gw' azyô ma waôdu; amogunla
36 yô, avakilie nya. Vovo waôdu
w' azindiô irèm̃a, awong' inya kè
37 waômè. Azw' avegagi g' ôwata-
nga anlaga waôdu nkama mbanli
nl' agôm̃i ôrogènlô nl' ôrôwa.
38 Gw' ayôri waô, w' ayavuri ôwa-
tanga nli fal' inya gô mbenle.
39 Gw' arwenl' ôm̃anda, wi mia du
ntye mè: ndô w' ayenl' ikwèta
ny' avegagi nl' ôzyègè, nl' awô-
ndi waô môndo vendetwa waô ko
40 kèndi' ôwatanga gôgô. Avuru-
nli waô inyilô ariga sô gô mbenle,
avurunla kè igulu y' agôriô nl'
evèpa egômbe mô; vovo aluri
waô ikuku nyi numbu g' ômpu-
41 nga, agè kômbiz' ôzyègè. Ndô
w' avienli gô mbôra y' avegagi
ntômba, ko waô siga gôgô; nl'
agèndi numbu gô ntômba ayola
gôgô, ndô atinla m' avakili gô ja-
42 rua nli ngulu y' ikeva. Nl' iso-
zyè s' aveli jônl' imbwedi, si ve-
43 nde joga gô ntye, avera. Ndô
ofisè aveli sunginle Pol, alega
waô; nl' azômbiè, 'nlè waô wi re
ko joga wi ga vôswe gô mbenle,
44 alônge kènda gô ntye: nl' am̃ori,
awèwo nl' intimbi, nl' awèwo nli
yoma mori y' ôwatanga. Yenlo
arwenl' inlè waôdu w' azyivi
mbiambiè gô ntye.

28 Gw' awôñwi 'zwè gô ntye,
azw' amienl' inlè nenge yi fwe-
2 liô, inlè, Mèlita. Nl' anlaga wi
ntye mè anlaga w' iga w' arumi-
nli 'zwè nkèngo mpôlô: w' ava-
k' ôgônli, awonga 'zwèdu, konde
ningô y' anlogi, nl' egômbe mè
3 avegag' ifwi. Ndô Pol ayè kumi-
nlia p' ita ny' isakilia, awela sô
g' ôgônli, ômpenle w' agogwi g'
ôñwanja wi mpiu, anlôme Pol g'
4 ôgo. Gw' ayenli anlaga mè w'
iga ayenl' ôm̃amba bata g' ôgo wi
Pol, w' awulianl' inlè, Rèti winlo
nl' ôyônlisi, wi re, vanganl' asu-
nginlô avila gô ntyuva, Ôgôre wi
5 jivira 'nlè e ga rôle. Ndô Pol
anyèny' ôm̃amba gw' inlu, ko yè
6 alènge nkazya. Ndô waô w' ave-
nginlag' inlè e be duma, ge pôswa
gô ntye ayuwa nèganèga: ndô
gw' alingi waô nli 'penginla, ko
w' ayenle njuke yi bia gôre yè,
w' agalw' ipikili' saô, awulia,
'nlè, Ayè anyambiè.
7 Pièrè nli mbôra mè avegagi ntye
y' anliviô nl' ômo vegagi gw'
ewônjô zi nenge, in' inyè nle Pu-
blius; nl' awongiè 'zwè, avenja-
venja 'zwè nl' ôyôg' ômpôlô,
8 ntyugu ntyarô. Nl' avegagi rerè
yi Publius bu nl' ifwi, nl' iwum̃u
nyè ny' ayiranlagi kè: nl' ayi-
nginli Pol gôre yè, agambinla,
9 arali' ago gôre yè, ayingè. Ayè
denda pa yenlo, am̃ori w' avegagi
nl' inkanli gô nenge, w' avienli
10 kè, ayingô: nl' alubi waô 'zwè nl'
ôlub' ômpôlô; nla gw' aluli 'zwè
avila vovo, w' aweli g' ôwata-
nga isaôn y' avegagi 'zwè nl' isy-
olo.
11 Agwèli ararô piaganla pa, aluli
'zwè avila gô nenge nl' ôwatanga
wi Alèxandria, w' aluô w' apia-
ganl' egômbe z' ifwi vovo, w' ave-
gagi nl' elingiliô inlè, Kastor nli
12 Pollux. Nl' azimbi 'zwè gô Si-
rakus, alwanla vovo ntyugu ntya-
13 rô. Avila vovo avingwi 'zwè
avia gô Rejium: bu nya avienli
ômpunga wi Syud, nli ntyugu yi-
mbanli azw' awôñwi gô Potiola.
14 Vovo alèngi 'zwè awarerè, w'
avambi 'zwè gô dwanla nla waô
ntyugu ôrogènlô: nla yenlo avie-
15 nli 'zwè gô Rôma. Awarerè, gw'

ayogiô waô g' ôñwanj' iwazyô,
w' av̂ienli gô datanla nla 'zwè
kwanga gô mbôra yi r' igôlinlô
nyi Apius, nl' inagô ntyarô si si-
mbinl' agènda: nla gw' ayenli
Pol ayenla waô, avenl' Anyambiè
akeva, azindi' ôrèm̃a.
16 Gw' ayinginli 'zwè gô Rôma,
Pol arigiô gô dwanla gô nag' wèmè
nli sozyè mori y' avenjavenjagè.
17 Ntyugu ntyarô piaganla pa, Pol
alatizi waô w' avegagi nl' inya-
nga gôr' Iju: gw' alatanli waô,
awulinli waô, inlè, Awarera, va-
nganle mi pa duô mi adendi nda-
ga yi re yi zye swaswo nl' intyali
s' irer' isazyô, mi avenliô mbwedi
gw' ago mi mongi Rôma avila gô
18 Jerusalèm. Waô kotiza pa miè,
w' av̂ele tigi miè diènga, konde
pegaga ntinla y' ijuwa gôre miè.
19 Ndô Iju w' av̂iki, yenlo ariganli
gôre miè dadiè gô bambiô gô jèkè-
liô gôre Sezar; aranga 'nlè mi
avegagi nli ndaga yi soziz' inlo-
20 ngo nyam'. Gô ntinla yinlo afe-
ya miè 'nlwè gô jenla 'nlwè nla
gô kamba nla 'nlwè: konde mi
are kôrô pa nl' izungakanlô nyi-
nlo g' ôñwanja w' igum̃u nyi
21 Israèl. Awulinli waô yè, inlè,
Azwè pa dènge yangô avila gô
Judia g' ôñwanj' iwo, pa bia gu-
nlu k' ôma gôr' awarerè ô re taki-
lia pa ge kamba pa ndaga mbe g'
22 ôñwanj' iwo. Ndô azwè bele jogo
avila gôre 'wè nte pikilio: konde
g' ôñwanja wi nkumba yinlô,
azw' avôrô inlè mbôr' iedu yi ka-
23 mbô mbe. Gw' aluô waô w' ate-
vè ntyugu, w' av̂ienli gôre yè gô
nag' wè aweuge; nl' avènguulie
ndaga gôre waô, ntakiliaga g'
ôñwanja w' inlongo ny' Anya-
mbiè, areva waô g' ôñwanja wi
Jisu, avila gw' ivanga nyi Môsès
nli yangô y' ivogisi kè, avil' iba-
24 nga kwanga nkôlô. Nl' awèwo
w' av̂ekeli isaôn y' agambiô, nl'
25 awèwo wi pa bekelia. Nla gw'
arwenli 'nlè wi kwezanganla, w'
alubwi, Pol ayè kamba pa nla
waô igamb' im̃ori, inlè, Inlinl'
Iv̂ia nyi re kamba pa mbiambiè
gôr' irer' isazyô vo Esaia y' ôvogi-
26 si, inlè, Gènda gôr' anlaga winlô,
ko bulia, 'nlè, Gw' ijogo anlwè be
jogo, ko 'nlw' agôtiza; nli gw'
ijènla anlwè be jenla, ko 'nlw'
27 azyilia. Konde irèm̃a y' anlaga
winlo y' apom̃i, nl' arôi maô mi
re dira gw' ijogo, nl' antyo maô
wi re mô nunja pa; wi vende
jenla nl' antyo, ayogo nl' arôi,
agôtiza nl' irèm̃a, agalwa, ko miè
28 jinga waô. Ga miô gôre' nlwè,
inlè, isunginla s' Anyambiè sinlo
si re tôm̃ô pa gôr' anlongo: waô
wi be jogo.
30 Nl' alwanli Pol impum̃' imbanli
gô nagô y' avagagô ndè ipa, awo-
nga waôdu w' av̂iagagi gôre yè,
31 nkambinlag' inlongo ny' Anya-
mbiè, nli nlènjaga g' ôñwanja wa
Rerè Jisu Krais nl' iganda nyôdu,
pegag' ôma kè ô legiè.

EZANGÔ ZI POL Y' ERÔM̃I GÔRE MONGI WI

RÔMA.

---

1 Pol, nyôngô yi Jisu Krais, fwè-
liô pa gô dwanl' erôm̃i, dôṽiô pa
gô ntyangô mbia y' Anyambiè,
2 y' avanganliô ndè gw' alônga nl'
ivogisi yè gw' irèndo yôrunda, g'
3 ôñwanja w' Ôñwanl' iwè, ô yanliô
gô nagô yi David g' ôzamba w'
4 ôzyônli, ndô g' ôzamba w' inlinla
nyôrunda, alingiliô nli ngulu inlè
ayè Ôñwa w' Anyambiè nl' itô-
ngwa avila gw' ijuwa, vanganle
Jisu Krais y' Ôvanginli wazyô;
5 vo yè awongi 'zwè imèpinlô nl'
eṽilô z' erôm̃i gw' anlongo môdu,
gô baga waô gw' ijoginlô s' ibeke-
6 lia, g' ôñwanja w' in' inyè: gôre
waô nle 'nlwè kè, fweliô pa gô
7 dwanle mongi wi Jisu Krais: gô-
re waôdu wi re gô Rôma, mongi
tondô nl' Anyambiè fweliô pa gô
dwanl' iyombwi; Imèpinlô gôre
'nlwè nl' am̃ènjè avila gôr' Anya-
mbiè ya Rer' iyazyô nl' Ôvangi-
nli Jisu Krais.
8 Gw' alônga, mi p' Anyambiè
yam' akeṽa vo Jisu Krais g'
ôñwanj' iwanli anlwèdu, konde
ibekeli' sanli si kambô gô ntye
9 yôdu. Konde ôyenli wam' nl'
Anyambiè, ô janjinlô miè gw'
inlinl' inyam' gô ntyangô mbia
y' Ôñwanl' iwè, nte jônginlia miè
10 'nlwè pèkèpèkè, mbambiag' egô-
mbe zôdu gw' inkolo sam', ve-
ndetwa vènlô gw' egômbe, gô
ntondinli y' Anyambiè, miè ko
dèng' ôgènd' ômbia gô bia gôre
11 'nlwè. Konde mi jôngunla pôlô
gô jenla 'nlwè, kô miè kerinla
'nlwè eza z' Inlinla, gô joliza
12 'nlwè; inlè, ko miè sindiô gôre
'nlwè, mpo mô nla 'nlwè nl' ibe-
keli' sazyô azwè nl' azwè, isanli
13 nl' isam̃i kè. Ndô, awarera, mi
pa bela 'nlwè gô dw' amia, 'nlè,
nyongo sinyenge mi agenji gô bia
gôre 'nlwè, ko miè dwanla nl'
ôlônd' ôñwèwo gôre 'nlwè kè, ga
gw' anlongo am̃ori, ndô aṽia gw'
14 egômbe zinlo mi azimbiô. Mi
ônwanlisi w' Igrek nla w' anlo-
ngo am̃ori kè, w' anlaga w' imia
nla w' anlaga wi r' imia fo kè.
15 Yenlo, ga nt' are ngulu yam', mi
are keka pa gô kambinla 'nlwè
yi re gô Rôma kè ntyangô mbia.
16 Konde mi pa jenle ntyangô mbia
ntyonli: konde yô nle ngulu y'
Anyambiè gw' isunginla gôr' ôm'
edu ô bekelia; gw' alônga gôr'
ôñwo Ju, nla gôr' ôñwo Grek kè.
17 Konde gô yô ôgôre w' Anyambiè
wi pila gw' ibekelia dadiè wi tu-
minliô: ga nt' are tèndô pa, inlè,
Ôma w' ôgôre e be dèng' em̃ènlo
v' ibekelia.
18 Konde egunlu z' Anyambiè zi re
tuminliô p' avila g' ôrôwa gw'
ipèdi' Anyambiè sôdu nl' ijanj'
ibe s' anlaga, wi simbi' ôgiligili
19 nli janj' ibe. Konde eza zi re ko
miô g' ôñwanja w' Anyambiè zi
re zange gôre waô; konde Anya-
20 mbiè awôwunli zô gôre waô. Ko-
nde isaôn yè yi re yi jenlagô y'
ayenliô bwi avila gw' ipangô si
ntyè, nkôtizagô nli ya y' avangiô,
ṽanganle ngulu yè yakonlako nli

mpanginli yè y' Anyambiè; ye-
21 nlo re wi zye nli ntyongwè: ko-
nde, gw' amienli waô Anyambiè,
wi pendiè g' Anyambiè, nlo p'
akeṽa; ndô w' arwenl' item̃u gw'
ipikili' saô, nl' irèm̃' yaô y' item̃u
22 y' arwenli mpiri. Gw' awuliagi
waô, inlè, azw' are nl' imia, w'
23 arwenli dosyu; avengakanli waô
ônjèlènjèlè w' Anyambiè yi re y'
ayuwize nl' edidi egolanli g' ôma
ô juwa njuwaga, nla g' inyonli,
nla g' inyama s' impondo nai,
nda ga ya yi dandalanda.
24 Yenlo Anyambiè arigi waô gw'
isyèkè, gw' itonginla s' irèm̃' i-
yaô, gô jenliz' ikuw' iyaô ntyonli
25 waô nla waô: konde w' avenga-
kanl' ôgiligili w' Anyambiè nl'
inôka, azavinla ayanjinl' eza z'
avangiô viaganlô nl' Ôvangi, ô
re savinlô pa egômbe zôdu. A-
mèn.
26 G' ôñwanja wi ndaga yinlo A-
nyambiè arigi waô gw' itonginla
si ntyonli: konde vanganl' antô
waô w' agalunle ntyale yi mpa-
nginli yaô gô yô yi re yi zyele ga
27 mpanli yaô: egolanli mèmô kè
anlôm̃e, w' awali kil' antô, aṽia
gw' itonginl' isaô waô nla waô,
anlôm̃e nl' anlôm̃e njanjanlag'
agamba mi ntyonli, alènga kè
gw' ikuw' iyaômè ipa s' ifwem'
isaô si re kwèkwè.
28 Nla ga nt' arwenl' inlè wi pa
bele penjavenj' Anyambiè, gw'
imi' saô, Anyambiè arigi waô g'
ôgu feva pa, gô dend' isaôn yi re
29 yi zye kwèkwè; jônlia pa ralie nl'
ipava sôdu, ibe, ôgasyô w' anliva,
nfevinli y' ôrèm̃a: ralie nli ñā-
ndi, ijônl' anlaga, mbèlèkè, ite-
30 miza, mpanginli mbe; w' arwe-
nli k' imoginli, iṽerinli, inumbisi
y' Anyambiè, irowisi, idandô, mo-
ngi wi bôl' ikapa, ivangi y' i-
ntyal' imbe, mongi wi re w' ayo-
31 ginlô izomb' iyaô, mongi wi r' i-
kôtiza fo, wi jônl' impanganlô,
wi zye nl' irèm̃a y' anlaga, wi re
32 k' ipôginla fo. Winlo gw' amie-
nli waô ôzômbiô w' Anyambiè,
inlè, waô wi dend' isaôn ônlongo
mè wi re nl' inyanga ny' ijuwa,
wi pa denda yô waômè dadiè, ndô
wi jivira kè mponlo yi mongi wi
denda yô.

2 Sambô ô zye nli ntyongwè, awè,
ôm' edu ô jèkèlia: konde gô nda-
ga yi jèkèlio om̃ori, ô p' ôku' wo-
mè ôgara; konde awè ô jèkèlia ô
2 dend' isaôn mèmô. Konde azw'
avôrô, inlè, ijèkèlia s' Anyambiè
si re ga nt' ar' ôgiligili gôre waô
3 wi dend' isaôn ônlongo mè. Ndô,
awè, ô jèkèlia waô wi dend' isaôn
ônlongo winlo, ô denda k' egola-
nli mèmô, ô pikilia 'nlè ô be jolie
4 fang' ijèkèlia s' Anyambiè? Ge
ô pèdi' ibunla s' ômbi' wè nl' isi-
ndinla nl' isile benda, ko w' amia
'nlè ômbia w' Anyambiè wi kè-
5 ndio gw' ikalwa s' ôrèm̃a? Ndô,
ga nt' are njolinli yo nl' ôrèm̃a
wi re wi nlige nkôndi, ô kenjinl'
ôku' womè egunlu gô ntyugu y'
egunlu nl' ituminlia s' ijèkèlia
6 sarèti s' Anyambiè; ô be p' ôm'
7 edu ga nt' ar' ijanj' isè: gôre waô
wi but' ivenda nl' ôlubô nl' itwa-
yuwa v' isindinla gw' ijanj' ibia,
e be p' em̃ènlo z' egômbe zôdu:
8 ndô gôre waô wi dôṽ' impaga, ko
w' ayoginl' ôgiligili, ndô wi jogi-
nlô ibe, be dwanl' egunlu nli nga-
9 mbi, azyile nl' azyingô, gw' inli-
nl' iedu ny' ômo janj' ibe, gw'
alônga gôr' ôñwo Ju, nla gôr'
10 ôñwo Grek kè; ndô ivenda nl'
ôlubô nl' am̃ènjè gôr' ôm' edu ô
janj' ibia, gw' alônga gôr' ôñwo
11 Ju, nla gôr' ôñwo Grek kè: ko-
nde zyel' ôma wantuntu gôr'
12 Anyambiè. Konde ntangô yi re
fwema pa ivanga fo wi be jilizô

k' ivanga fo: nli ntangô yi re
fwema pa gw' ivanga wi be jèkè-
13 liô nl' ivanga; konde arang' iyo-
gisi y' ivanga yi pô mbèm̃' gôr'
Anyambiè, ndô iyanjisi y' ivanga
14 yi be pô mbèm̃'. Konde gô de-
nd' anlongo mi re mi zye nl' iva-
nga alend' isaôn y' ivanga nli
njanli yaô, mongi sinlo wi re wi
zye nl' ivanga, waômè nl' ivanga
15 gw' ikuw' iyaômè; kondenlè wi
tuminli' evilô z' ivanga tèndô pa
gw' irèm̃' iyaô, irèm̃' iyaô ntaki-
liaga ta nla nyô, nl' ipikili' saô
kè sinlo nla sonla si soziza waô,
16 azya nlonlo si kanla waô. Be
twa yenlo kè gô ntyugu yi be jè-
kèli' Anyambiè isaôn y' iyumbu-
nlô y' anlaga vo Jisu Krais, ga
nt' are ntyangô yam' mbia.
17 Ndô ja w' afweliô, inlè, ôñwo
Ju, av̂ekeli' ivanga, awôlinl' ôku'
18 wo ikapa gôr' Anyambiè; ô vôrô
kè ntondinli yè, avinj' isaôn yi r'
imbia, konde ô re nènjô pa gw'
19 ivanga; ô pikili' ôku' wo, inlè,
awè ômo kèndi' apoku, ôzange
20 wi mongi wi re gô mpiri, ônlènji
wi mongi wi r' imia fo, ôrevi w'
awanla, konde gw' ivanga ô re
nl' egolanli z' imia nla z' ôrèti;
21 awè, sambô ô nènj' ôm̃ori, ô nènj'
ôku' womè? awè ô kambinla,
22 'nlè, ayufa, ô jufa? awè ô bulia,
'nlè, anlanla nla winganli, ô na-
nla winganli? awè ô bik' ikanla,
23 ô kwère ya yôrunda? awè ô bô-
linl' ôku' wo ikapa gw' ivanga, ô
pèdi' Anyambiè nli pav' ivanga?
24 Konde ina ny' Anyambiè nyi pè-
diô gôr' anlongo g' ôñwanj' iwa-
25 nli, nt' are tèndô pa. Konde ikè-
ra rèti si re nl' isyolo, ja w' ade-
nd' ivanga; ndô ja awè ôvavisi
w' ivanga, gambènl' ikèr' iso s'
26 atw' ôzombè. Sambô, ja ôzombè
w' apenjavenj' isômbia s' ivanga,
ôzombè wè w' aranginlô yè g'
27 ikèra? Nla ja ôma w' ôzombè
nli njanla adend' ivanga, gambè-
nl' ave wè ôgara, awè ô re nl'
ôrèndo nl' ikèra, ndô ô pav' iva-
28 nga? Konde ayè arang' ôñwo
Ju, ô re yenlo g' ôkuwa dadiè;
ikèra kè aranga mèso si re g' oku-
29 wa g' ôzyônli: ndô ayè ônwo Ju,
ô re yenlo gô garegare; ikèra kè
nle s' ôrèm̃a, gw' inlinla, aranga
g' ôrèndo; isuminlia s' ôma mè
si pila gôr' anlaga, ndô gôr' Anya-
mbiè.

3 Sambô, ezande zi re nl' ôñwo Ju
viaganlô? ge isyolo ande nyi re
2 nl' ikèra? Si r' isyolo ivôlô nkô-
v̂' iedu: gw' alônga, kondenlè
mongi wi re kèrô pa w' ayeginliô
3 agamba m' Anyambiè. Ndô
ande, ja awèwo wi pegaga nl' ibe-
kelia? itwav̂ekeli' saô si be pang'
ôgiligili w' Anyambiè ôsaôn wa-
4 nyawènyawè? Alwanlize yenlo:
Anyambiè e ga lwanl' ôrèti, nl'
ôm' edu ônlôki; ga nt' are tèndô
pa, inlè, Ko 'wè dwanle mbèm̃'
gw' agamb' imo, agev̂a gô bio gw'
5 ijèkèlia. Ndô ja ibe sazyô s' atu-
minli' ôgôre w' Anyambiè, azwè
be bulia sè? Anyambiè yi fwi-
nlize ngoko ar' ômbe? Mi ka-
6 mba g' ôma. Alwanlize yenlo:
gambènlè Anyambiè be jèkèlie
7 ntye sè? Ndô ja ôrèti w' Anya-
mbiè w' awunli gw' ivend' inyè
v' inôk' isam', gambènlè mi pare
8 pô p' ôgara g' ômo mbe sè? Sa-
mbô azwè ga lende mbe ko mbia
yô bia, ga nte berinlô 'zwè, nla ga
nte buli' awèwo inlè azwè ka-
mba? wi re ôgari wi re kwèkwè.
9 Ndô sè? Azw' are viaganlô nla
waô? Nyawè, nl' ôñwozoma: ko-
nde azw' are bulia pa, inlè, Iju nl'
10 Igrek waôdu ta, wi re gw' ibe; ga
nt' are tèndô pa, inlè, Zyel' ôma
11 w' ôgôre, vanganl' ôm̃ori; Zyel'
ômo kôtiza, zyel' ômo but' Anya-

12 mbiè; Waôdu wi re jèrua pa, wi
re feva pa ta; zyel' ômo dende
13 mbia, vanganl' ômori. Ôngông'
iwaô nl' ôrônginlô wabwi; wi re
temiza pa nl' inlèmè yaô; nduma
y' impenle yi re gw' inlumbu yaô.
14 Agwanl' imaô mi re nl' isava nli
15 nônli ralie. Agôlô maô mi nèga
16 gô pôvize ntyinla; ijiliza nl' agu-
17 ga mi re gw' imponlo saô, nli
mponlo y' amènjè w' amie yô.
18 Itia s' Anyambiè si zyele gw'
19 antyo maô. Azw' avôrô, inlè,
isaôn yi buliô nl' ivanga, nyi ka-
mba nla waô wi re gw' ivanga;
ko ôgwanl' iedu nunjô, nli ntye
yôdu tw' ôgara gôr' Anyambiè.
20 Kondenlè zyel' ôzyônli wi be pô
mbèm' g' ôzyô wè nli janj' ampa-
nga: konde imia s' ibe si pila gw'
21 ivanga. Ndô vènlo ôgôre wi re
wi pila gw' ivanga w' abôwunliô,
mbukunlagô nl' ivanga nl' ivogi-
22 si; vanganl' ôgôre w' Anyambiè
wi pila gw' ibekelie Jisu Krais
gôre waôdu wi bekelia; konde
23 zyel' ibangwanla; konde waôdu
wi re fwema pa, avènl' isuminlia
24 s' Anyambiè. Ndô wi pô mbèm'
mpagaga nl' imèpinlô sè v' ôla-
25 ndunlô wi re gôre Krais Jisu: ô
lôviô nl' Anyambiè ôravinlô, v'
ibekelie ntyinl' iyè, gô tuminli'
ôgôre wè, konde gw' isindinla s'
Anyambiè avôzy' ibe s' alôngi
26 dendiô; inlè, gô tuminli' ôgôre
wè egômbe zinlo: ko yè dwanle
mbèm', avè mbèm' ô bekelie Jisu.
27 Sambô ikapa si re gwi? S' anu-
njô. Nl' ivanga nyi? ny' ijanja?
Nyawè, ndô nl' ivanga ny' ibeke-
28 lia. Sambô azwè tenliza, 'nlè,
ôma e pô mbèm' nl' ibekelia ija-
29 nja s' ivanga fo. Ge ayè Anya-
mbiè y' Iju dadiè? ayè arang'
Anyambiè y' anlongo kè? Ini'
30 y' anlongo kè: ja adwanla, 'nlè,
Anyambiè mori e be pa mongi wi
re kèrô mbèm' nl' ibekelia, nla
waô wi r' izombe kè mbèm' v'
31 ibekelia. Sambô azwè pang' iva-
nga ôsaôn wanyawènyawè nl'
ibekelia? Alwanlize yenlo: ndô
azwè dwanliz' ivanga.

4 Sambô, ezande zi be buliô 'zwè,
inlè, Abraham, rer' iyazyô nônga,
are dènga pa ga nt' ar' ôzyônli?
2 Konde ja Abraham avenliô mbè-
m' nl' ijanja, gambènlè are nli
mbôra yi syôgwa; ndô aranga
3 gôr' Anyambiè. Konde irèndo yi
bulia sè? inlè, Abraham avekeli
Anyambiè, ko sô tanginlô yè vo
4 ôgôre. Ndô gôre yè ô janja, ipa si
pa tangô g' imèpinlô, ndô g'
5 inwanla. Ndô ayè ô re e pa ja-
nja, ndô e bekeliè ô p' anlag' ave
mbèm', ibekeli' sè si tanginlô yè
6 vo ôgôre. Ga nte kambe David
kè agamb' ôzavinlô w' ôma, ô ta-
nginlô nl' Anyambiè ôgôre ijanja
7 fo, inlè, Ôzavinlô gôre waô wi re
nyezô p' ipav' isaô, wi r' ifwem'
8 isaô pugô pa. Ôzavinlô gôr' ômo
re e tanginlô ibe nle Jihôva.
9 Sambô ôzavinlô winlo wi re gôre
waô wi re kèrô pa dadiè, mbè gô-
re waô wi r' izombè kè? konde
azwè bulia, 'nlè, Ibekeli' sè s' ara-
10 nginlô Abraham vo ôgôre. S'
aranginlô yè sè sambô? ayè kèrô
pa, mbè ayè ôzombè? Arang'
11 ayè kèrô pa, ndô ayè ôzombè: nl'
avenliô yè ntyali y' ikèra, elingi-
liô z' ôgôre w' ibekelia w' avegagi
nla yè e par' ôzombè: inlè, e ga
lwanle rerè ya waôdu wi bekelia
vo pare waô izombe, ko ôgôre ta-
12 nginlô waô; nli rerè ya waô wi re
kèrô pa kè gôre waô wi pa kèrô
dadiè, ndô wi kanganla kè gw'
intyôzyô s' ibekelia sa rer' iyazyô
13 Abraham ayè e par' ôzombè. Ko-
nde ômpanganlô, inlè, e be dwa-
nl' ôyigisi wi ntye, wi pegaga gô-
re Abraham ge gôr' awanl' iè, v'

ivanga, ndô v' ôgôre w' ibekelia.
14 Ndô ja mongi w' ivanga w' adwa-
nl' iyigisi, gambènl' ibekelia s'
atw' isyolo fo, nl' ômpanganlô
15 ôsaôn wanyawènyawè. Konde
ivanga nyô bag' egunlu; ndô
mbôra yi r' ivanga fo, vovo zyel'
16 ipava. Gô ntinla yinlo ômpanga-
nlô wi re gôre waô wi bekelia, ko
wô dwanle ndaga y' imèpinlô;
inlè, wi ga lwanle jolajola gôr'
awanla waôdu; aranga gôre waô
wi re gw' ivanga dadiè, ndô gôre
waô kè wi re nl' ibekelia si Abra-
17 ham, ô re rer' iyazyô azwèdu; ga
nt' are tèndô pa, inlè, Mi are 'wè
panga pe rerè y' anlongo am̃enge.
Ayè rer' iyazyô gw' antyo m' ôma
mè ô v̂ekeliô ndè, inlè Anyambiè,
ô dwanliza mongi wi re juwa pa
bo, awelia ya yi re yi zyele, ga yi
18 re. Abraham av̂ekeli mbôra fo
yi bekelia, ko yè twa rerè y' anlo-
ngo am̃enge, ga nt' agambiô, inlè,
19 Yenlo be dwanl' awanl' io. E pa
dèla kè gw' ibekelia gw' avônliè
ôku' wè juwa pa, konde aluô
atwenli vo nkama y' impum̃a g'
ônlero wè, ge gw' avônliè njuwi-
20 nli y' iwum̃u nyi Sara. E dôv̂'
ômpanganlô w' Anyambiè mpa-
ga v' itwav̂ekelia, ndô ayoli nl'
ibekelia, nsuminliag' Anyambiè,
21 amia kè mbiambiè, inlè, Anya-
mbiè are ngulu yi denda, nt' ava-
22 nganliô ndè. Yenlo s' aranginlô
23 yè vo ôgôre. Ndô pa tèndô g'
ôñwanj' iwè dadiè, inlè, s' arangi-
24 nlô yè; ndô g' ôñwanj' iwazyô
kè, azwè mongi wi be tanginlô
sô, vanganl' azwè yi bekeliè ô rô-
ngunli Jisu y' Ôvanginli wazyô
25 avila gw' ijuwa, ô venliô g' ôñwa-
nja w' ipav' isazyô, arôngunliô g'
ôñwanja wi mbèm̃i yazyô.

5 Yenlo pô pa mbèm̃' v' ibekelia,
azw' are nl' am̃ènjè gôr' Anya-
mbiè, vo Rer' iyazyô Jisu Krais;
2 vo yè kè azw' are dènga p' iyingi-
nlô nl' ibekelia gw' imèpinlô si-
nlo si dwanlô 'zwè; ko 'zwè syo-
gwa gw' igum̃u ny' ivenda ny'
3 Anyambiè. Nl' aranga yenlo
dadiè, ndô azwè syogwa gw'
injuke kè: konde azw' avôrô,
4 inlè, injuke si bag' isindinla; nl'
isindinla si bag' imènla; nl' imè-
5 nla si bag' igum̃u; nl' igum̃u ny'
azyaiize; konde itonda s' Anya-
mbiè si re jirô pa gw' irem̃' iyazyô
nl' Inlinl' Iv̂ia nyi re pô pa 'zwè.
6 Konde gw' avegagi 'zwè ngulu fô,
gw' aluk' egômbe, ayuwi Krais
7 gô mbôra y' anlag' av̂e. Konde
ôma be sile juwa gô mbôra y' ôma
w' ôgôre: ndô vendetwa g' ôñwa-
nja w' ôm' ombia ôma ko jolia
8 vanganle gô juwa. Ndô Anya-
mbiè e tuminli' itond' isèmè gôre
'zwè, inlè, gw' avegagi 'zw' av̂e,
ayuwi Krais g' ôñwanj' iwazyô.
9 Ko pôrô vènlo, pô pa mbèm̃' nli
ntyinl' iyè, azwè be sunginlô avi-
10 la gw' egunlu vo yè. Konde, vô-
ndô gw' avegagi 'zwè ilôv̂alôv̂i,
azw' amèpinliô nl' Anyambiè nl'
ijuwa s' ôñwanl' iè, ko pôrô azwè
mèpinlô pa, azwè be sunginlô nl'
11 em̃ènlo zè. Nl' aranga yenlo
dadiè, ndô azwè syôgwa kè gôr'
Anyambiè vo Rer' iyazyô Jisu
Krais, vo yè azw' are vènlo dènga
p' imèpianlô.
12 Sambô, ga nt' ayinginl' ibe gô
ntye yinlo nl' ôm' ôm̃ori, nl' iju-
wa v' ibe; nla yenlo ijuwa s' av̂i-
enli gor' anlaga waôdu, konde
13 waôdu w' awem̃i: konde ibe s'
avegagi gô ntye av̂ia gw' egômbe
z' ivanga: ndô gô r' ivanga nyi
zyele, ibe si pa tanginlô ôma.
14 Ndô ijuwa s' avanginli avila gw'
egômbe zi Adam agènda gw' egô-
mbe zi Môsès, vanganle gôre waô
wi re wi pa janj' ibe egolanli g'
ipava si Adam, ô re ayè nl' egola-

15 nl' z' ômo bia. Ndô aranga gà nt'
ar' ipava, yenlo re kè eza zi pô;
konde ja awenge w' ayuwi nl'
ipava s' ôm' ôm̃ori, ko pôrô imè-
pinlô s' Anyambiè, nl' eza zi pô
imèpinlô s· ôm' ôm̃ori, Jisu Krais,
16 s' awunli gôr' awenge. Nl' ara-
nga nt' arwenli v' ôm̃ori ô vavi,
yenlo re k' eza zi pô: konde ipô s'
ôgara s' avili gw' ipav' im̃ori, ndô
eza zi mpagaga zi p' anlaga
mbèm̃' avila 'gw' ipav' ijenge.
17 Konde, ja ijuwa s' avanginli nl'
ipava s' ôm' ôm̃ori, inlè, v' ôm'
ôm̃ori, ko pôrô waô wi dèng' ibu-
nla s' imèpinlô, nl' ôgôre wi pô
mpagaga, wi be panginla gw'
em̃ènlo v' ôm̃ori Jisu Krais.
18 Yenlo, ga nt' arwenl' ipô s' ôgara
gôr' anlaga waôdu g' ôñwanja w'
ipav' im̃ori; yenlo arwenli kè
mbèm̃' y' em̃ènlo gôr' anlaga
19 waôdu v' ôgôre ôm̃ori. Konde ga
nt' avangiô awenge av̂e nl' itwa-
yoginlô s' ôm' ôm̃ori, yenlo kè
awenge wi be pangô agôre nl' ijo-
20 ginlô s' ôm' ôm̃ori. Nl' ivanga
ny' agundiô, kô ipava bunla;
ndô mbôra y' awunl' ibe, imèpi-
21 nlô s' awunli viaganlô: inlè, nt'
avanginl' ibe gw' ijuwa, yenlo kè
imèpinlô si ga vanginle v' ôgôre
gw' em̃ènlo z' egômbe zôdu vo
Jisu Krais ya Rer' iyazyô.

6 Sambô azwè ga wulie sè? Azwè
ga gongwe gw' ibe, ko imèpinlô
2 bunla? Alwanlize yenlo. Azwè
y' ayuwi gw' ibe, azwè ko fo dwa-
3 nla gô sô sè? Ge anlwè pa mia,
'nlè, azwèdu y' av̂aptaiziô gôre
Krais Jisu, azw' av̂aptaiziô gw'
4 ijuw' isè? Sambô azw' av̂ènliô
nla yè nl' ibaptaizô gw' ijuwa:
inlè, ga nt' arôngunliô Krais avi-
la gw' ijuwa v' ônjèlènjèlè wa
Rerè, yenlo kè azwè ga ganganle
5 gw' em̃ènlo ezonla. Konde ja
zw' atwenl' alato nla yè nl' ego-
lanli z' ijuw' isè, azwè be dwanla
k' alato nla yè nl' egolani z' itô-
6 ngw' isè; konde azw' avôrô, inlè,
ôm' iwazyô ôlônga w' av̂anliô nla
yè gô kros, inlè, ôkuwa w' ibe wi
ga yilizô, ko 'zw' ayanjinl' ibe
7 nyènlè; konde ayè ô re juwa pa,
8 are tômbô pa avila gw' ibe. Ndô
ja 'zw' ayuwi nli Krais, azw' abe-
kelia, 'nlè, azwè be dwanla bo nla
9 yè kè; konde azw' avôrô, inlè,
Krais ayè tôngunliô pa avila gw'
ijuwa, ayuwe nyènlè: ijuwa s'
10 avanginle yè nyènlè. Konde gw'
ayuwè, ayuwi gw' ibe nyongo
mori: ndô gô dwanlè bo, e dwa-
11 nlá gôr' Anyambiè. Yenlo kè
'nlwè ranganl' ikuw' iyanli juwa
pa gw' ibe, ;ndô bo g' ôzamba w'
Anyambiè gôre Krais Jisu.
12 Sambô, ibe s' avanginle nyènlè
gw' ikuw' iyanli yi juwa njuwa-
ga, ko 'nlwè joginlô itonginla sa
13 sô: ge p' ibe vi yanli g' imianja
yi janj' ibe; ndô vanli ikuw' iya-
nli gôr' Anyambiè, ga mongi wi
re bo avila gw' ijuwa; vanli k'
Anyambiè vi yanli g' imianga yi
14 janj' ôgôre. Konde ibe s' avangi-
nle 'nlwè: konde anlw' azyele
gw' ivanga, ndô gw' imèpinlô.
15 Ndô sè? Azwè ga vavere, konde
azw' azyele gw' ivanga, ndô gw'
16 imèpinlô? Alwanlize yenlo. A-
nlwè pa mia, 'nlè, ja 'nlw' ap'
ôma ikuw' iyanli g' asyaka gô
joginlô yè, gambènlè anlw' atwe-
nl' asyaka w' ôma mè ô joginlô
'nlwè; mbè w' ibe si kèndia gw'
ijuwa, mbè w' ijoginlô si kèndia
17 g' ôgôre? Ndô akev̂a gôr' Anya-
mbiè, inlè, anlw' avegag' asyaka
w' ibe, ndô anlw' are joginlô pa
nl' ôrèm̃a inènja mè s' avenliô
18 'nlwè; nla gw' avangiô 'nlwè a-
wontye avila gw' ibè anlw' arwe-
19 nl' asyaka w' ôgôre. Mi kamba
g' ôma g' ôñwanja wi ndèlinli y'

izyônli yanli : konde ga nt' avenli
'nlwè isyèkè nl' ibe vi yanli g'
asyaka gô janj' ibe, yenlo kè vè-
nlo vanl' ôgôre vi yanli g' asyaka
20 gô janj' imèpa. Konde gw' ave-
gagi 'nlwè asyaka w' ibè, anlw'
avegagi dièngadiènga g' ôzamba
21 w' ôgôre. Ôba nde sambô w' ave-
gagi nla 'nlwè egômbe mè gw'
isaôn mèyonlo yi jenlô 'nlwè
ntyonli egômbe zinlo? konde
ntyai y' isaôn mèyonlo nl' ijuwa.
22 Ndô vènlo gw' apangiô 'nlwè diè-
ngadiènga avila gw' ibe, agalw'
inyôngô gôr' Anyambiè, anlw'
are nl' ip' isanli gw' imèpa, nli
ntyai emènlo z' egômbe zôdu.
23 Konde ipa s' ibe nl' ijuwa; ndô
eza zi pô nl' Anyambiè nl' emè-
nlo z' egômbe zôdu gôre Krais
Jisu y' Ôvanginli wazyô.

7 Ge anlwè pa mia, awarera, (ko-
nde mi kamba nla waô wi mi'
ivanga) inlè, ivanga nyi panginl'
ôma ôlingô wi dwanlô ndè bo?
2 Konde ôñwantô ô re jômbô pa are
kôrô pa nl' ivanga gôr' ônlôme
wè ôlingô wi dwanlô ndè bo; ndô
jog' ônlôme ajuwa, gambènl' apu-
runlô avila gw' ivanga ny' ônlô-
3 me wè. Sambô jogo ajômb' ônlô-
me ôñwènlè, gô par' ônlôme wè
bo, e be fweliô, inlè, evôve : ndô
jog' ônlôme ajuwa, gambènl' a-
twa dièngadiènga avila gw' iva-
nga, yenlo alwanl' evôve nyènlè,
vang' ajômb' ônlôme ôñwènlè.
4 Yenlo kè 'nlwè, awarer' iyam',
anlw' are juwa pa g' ôzamba w'
ivanga nl' ôkuwa wi Krais; inlè,
anlwè ga yôngô gôr' ôm' ôñwènlè,
vanganlè yè ô rôngwi avila gw'
ijuwa, ko 'zwè janl' ilônda gôr'
5 Anyambiè. Konde gw' avegagi
'zwè g' ôzyônli, inaka s' ibe s'
agwezagô nl' ivanga, s' ayanji gô
v' iyazyô gô janl' ilônda gw' iju-
6 wa. Ndô vènlo azwè juwa pa
gw' eza z' agôti 'zwè ngwasyi,
azw' apurunlô gw' ivanga, ko
'zwè janjinl' Anyambiè nli nja-
njinli nyonla y' inlinla, nl' ara-
nga nli njanjinli nungu y' ôrè-
ndo.
7 Sambô azwè be bulia sè? Ivanga
nl' ibe? Alwanlize yenlo. Ndô
mi *to* mi' eza zi fweliô, 'nlè, ibe,
kaô nl' ivanga: konde mi *to* mi'
itonginla, azy' ivanga bulia, 'nlè,
8 Aronginla. Ndô ibe s' alengi
mbôra, ayanja g' ôku' wam' ito-
nginla sôdu v' ivanga : konde iva-
9 nga fo ibe si re juwa pa. Mi ave-
gagi bo nli mori ivanga fo : ndô
gw' avienl' ôzômbiô, arwenl' ibe
10 bo, ayuwi miè. Nl' ôzômbiô w'
avegagi gô kèndia gw' emènlo,
wô mèmô w' alèngiô gôre miè gô
11 kèndia gw' ijuwa : konde ibe s'
alèngi mbôra nl' ôzômbiô, aremi-
12 za miè, ayonla miè vo wô. Sa-
mbô ivanga nyi re nkèrè, nl' ôzô-
mbiô wi re nkèrè, nl' ôgôre, nl'
13 ômbia. Sambô eza zi r' evia z'
atwenl' ijuwa gôre miè? Alwa-
nlize yenlo. Ndô ibe s' atwenl'
ijuwa gôre miè, inlè, si ga yenlô,
inlè, si r' ibè, konde si panga miè
juwa nl' eza zi r' evia : ko ibe twa
14 sibe viaganlô v' ôzômbiô. Konde
azw' avôrô, inlè, ivanga nyi re
swaswo nl' Inlinla : ndô mi are
gô mpanginli y' ôzyônli, kôlô pa
15 gw' ibe. Konde ôsaôn wi janjô
miè mi *mia* wô : konde ôsaôn wi
belô miè, mi denda wô; ndô ôsa-
ôn wi bikô miè, wô dendô miè.
16 Ndô ja mi adend' ôsaôn, wi re mi
avela, gambènlè mi ajivir' iva-
17 nga, inlè, nyi r' ivia. Yenlo vè-
nlo aranga miè yi janj' ôsaôn,
ndô ibe si dwanla gô gare yam'.
18 Konde mi avôrô, inlè, gôre miè,
inlè g' ôzyônli wam', mbia yi zye-
le : konde gô bela yi re nla miè,
19 ndô gô janje mbia yi zyele. Ko-

nde mbia yi belô miè mi denda
yô, ndô mbe yi re m̃i av̄ele yô de-
20 ndô miè. Ndô ja mi ajanj' ôsaôn
wi re mi av̄ela, gambènl' aranga
miè janja wô, ndô ibe si dwanla
21 gôre miè. Yenlo mi dèng' iva-
nga gôre miè, inlè, gô bela miè gô
dende mbia, mbe yi re nla miè.
22 Konde g' ôrèm̃' wam' mi jenl'
ivanga ny' Anyambiè mbia:
23 ndô mi jenl' ivang' inyènlè gô
v' iyam', nwagaga nl' ivanga
ny' ôrèm̃' iwam', arugiza miè
gw' ivanga ny' ibe nyi re gô v'
24 iyam'. Ôma w' azyile nde nle
miè! Mande be tômba miè avila
25 g' ôkuwa w' ijuwa winlô? Ake-
v̄a gôr' Anyambiè vo Jisu Krais
y' Ôvanginli wazyô. Yenlo miè-
mè mi janjinl' ivanga ny' Anya-
mbiè nl' ôgu; ndô nl' ôzyônli mi
janjinl' ivanga ny' ibe.

8 Sambô vènlo zyel' ôgara gôre
2 waô wi re gôre Krais Jisu. Ko-
nde ivanga ny' Inlinla ny' em̃è-
nlo gôre Krais Jisu nyi re miè
panga p' ôñwontye avila gw' iva-
3 nga ny' ibe nla ny' ijuwa. Ko-
nde ôsaôn wi re w' ayoliô nl' iva-
nga, konde ny' avegagi dèla nl'
ôzyônli, Anyambiè alendi wô,
inlè, alwanliz' ibe ôgara g' ôzyô-
nli nl' itôm̃' Ôñwanl' iyèmè nl'
egolanli z' ôzyônli wi pava nla g'
4 ôñwanja w' ibe: inlè, ôgôre w'
ivanga wi ga lendô gôre 'zwè, yi
re yi kanganla ga nt' ar' ôzyônli,
5 ndô ga nt' ar' Inlinla. Konde
waô wi re ga nt' ar' ôzyônli wi
nak' isaôn y' ôzyônli; ndô waô
wi re ga nt' ar' Inlinla wi nak'
6 isaôn y' Inlinla. Konde nakinli
y' ôzyônli nl' ijuwa nl' ijuwa;
ndô nakinli y' Inlinla yô nl'
7 em̃ènlo nl' am̃ènjè: konde naki-
nli y' ôzyônli yi re ndôv̄a nl'
Anyambiè; konde yi pa joginlô
ivanga ny' Anyambiè, nlo jolie
8 joginlô nyô kè. Yenlo waô wi re
g' ôzyônli w' ayolie tondi' Anya-
9 mbiè. Ndô anlw' azyele g' ôzyô-
nli, ndô gw' Inlinla, mpag' Inli-
nla ny' Anyambiè nyi dwanla
gôre 'nlwè. Ndô jog' ôm' edu
azye nl' Inlinla nyi Krais, ga-
10 mbènl' ayè arang' iwè. Nla ja
Krais adwanla gôre 'nlwè, ôkuwa
rèti wi re juwa pa g' ôñwanja w'
ibe; ndô inlinla nyi re bo g'
11 ôñwanja w' ôgôre. Ndô ja Inli-
nla ny' ômo rôngunli Jisu avila
gw' ijuwa ny' adwanla gôre
'nlwè, ayè ô rôngunli Krais Jisu
avila gw' ijuwa e be dwanliz'
ikuw' iyanli yi juwa njuwaga bo
kè nl' Inlinl' inyè nyi dwanla
gôre 'nlwè.
12 Yenlo, awarera, azw' inwanli,
aranga y' ôzyônli, gô dwanla ga
13 nt' ar' ôzyônli: konde ja 'nlw'
adwanla ga nt' ar' ôzyônli, anlwè
be juwa; ndô ja 'nlw' ajônl' ija-
nja s' ôkuwa v' Inlinla, anlwè be
14 dwanla bo. Konde ôntangô wi
kèndiô nl' Inlinla ny' Anyambiè,
15 waô awanla w' Anyambiè. Ko-
nde anlwè pa pô inlinla nyi pang'
anlw' asyaka gô fo tia; ndô anlw'
avenliô inlinla nyi pang' anlw'
awanla, ko 'zwè tônga, inlè,
16 Abba, Rera. Inlinla nyômè nyi
takilia mpo mô nl' irèm̃' iyazyô,
inlè, azwè awanla w' Anyambiè:
17 nla ja 'zw' awanla, gambènl' azw'
iyigisi kè; iyigisi y' Anyambiè,
nl' iyigisi ta nli Krais; mpag'
azw' asindinla nla yè, ko 'zwè
pendiô kè nla yè.
18 Konde mi tanga, 'nlè, injuke s'
egômbe zatè zinlo si zye nl' inya-
nga nyi kènlizô nl' ônjèlènjèlè
19 wi be tuminliô gôre 'zwè. Ko-
nde ijônguni' ipôlô s' eliv̄a zôdu
si penginl' ibôwunlia s' awa w'
20 Anyambiè. Konde eliv̄a z' aru-
giô gô ya yanyawè, aranga nl'

ijivira, ndô g‘ ôñwanj‘ iwè ô ru-
21 gizi zo, gw‘ iguñu, inlè, eliv̄a zô-
mè kè zi be tômbô gw‘ itugô s‘
ifeva gô dwanla dièngadiènga g‘
ônjèlènjèlè w‘ awanla w‘ Anya-
22 mbiè. Konde azw‘ avôrô, inlè,
eliv̄a zôdu zi siñinla azunl‘ iso-
ngo y‘ ijanla kwanga gw‘ egômbe
23 zinlo. Nl‘ aranga yenlo dadiè,
ndô azwèmè kè, yi re nl‘ ilônd‘
ilônga y‘ Inlinla, vanganl‘ azwè-
mè azwè siñinla gw‘ ikuw‘ iya-
zyô, mpènginlag‘ inyanga ny‘
awanla, inlè, ôlandunlô w‘ ikuw‘
24 iyazyô. Konde azw‘ asunginlô
gw‘ iguñu: ndô iguñu nyi jenlô
arang‘ iguñu: konde mande dô-
v̄i‘ ezoma zi jenlô ndè iguñu?
25 Ndô ja ’zw‘ adôv̄i‘ ezoma iguñu
zi re azwè jenla zô, gambènlè
azwè pènginla zô nl‘ isindinla.
26 Yenlo k‘ Inlinla nyi nungunle
ndèlinli yazyô: konde azwè pa
mia eza zi re ’zwè gô bambia gw‘
inkolo sazyô nt‘ are kwèkwè;
ndô Inlinla nyômè nyi kwenl‘
inkolo g‘ ôñwanj‘ iwazyô nl‘ isi-
27 ñinla si re s‘ agambizô; nl‘ ayè
ô kèlagèl‘ irèña avôrô mpivinli
y‘ Inlinla, konde nyi kambinla
g‘ ôñwanja w‘ iyombwi ga nt‘
28 are ntondinli y‘ Anyambiè. A-
zw‘ avôrô kè, ’nlè, isaôn yôdu yi
janja ta gô mbia gôre waô wi to-
nd‘ Anyambiè, waô wi re fweliô
29 pa ga nt‘ are nkenjinli yè. Ko-
nde waô w‘ aluô w‘ amienliô ndè,
waô w‘ alôv̄iô ndè, egômbe via-
gaga ro, gô dwanla nl‘ egolanli z‘
Ôñwanl‘ iè, ko yè dwanle njaliè
30 gôr‘ awarerè awenge: nla waô w‘
alôv̄iô ndè, waô kè w‘ aweliô
ndè: nla waô w‘ aweliô ndè, waô
kè w‘ avenliô ndè mbèñ‘: nla
waô w‘ avenliô ndè mbèñ‘, waô
w‘ avendiziô ndè.
31 Sambô azwè be bulia sè gw‘ isa-
ôn yinlo? Ja Anyambiè akanla
32 ’zwè, ô be sira ’zwè mande? Ayè
ô re e simbi‘ Ôñwanl‘ iyèmè, ndô
avenliè g‘ ôñwanj‘ iwazyô azwè-
du, ave ’zwè nla yè isaôn yôdu
33 mpagaga? Mande be sozize mo-
ngi pinjô w‘ Anyambiè? Nle
34 Anyambiè ô pa waô mbèñ‘. Ô
p‘ ôgara mande? Nle Krais Jisu
ô ’yuwi, nla viaganlô, arôngunliô
avila gw‘ ijuwa, ô re g‘ ôgo ’nlô-
ñiè w‘ Anyambiè, ô kambinla
35 kè g‘ ôñwanj‘ iwazyô. Mande
be bangunlia ’zwè avila gw‘ ito-
nda si Krais? injuke, ge azyingô,
ge ikombizô, ge njanla, ge ôtele,
36 g‘ ereria, ge ôkwara? Ga nt‘ are
tèndô pa, inlè, Azwè jônlô g‘
ôñwanj‘ iwo pèkèpèkè; azwè bo-
37 ngô g‘ adombe mi bazyô. Ndô
gw‘ isaôn yinlo yôdu azw‘ are vi-
aganlô nl‘ igevisi vo yè ô rondi
38 ’zwè. Konde mi avôrô, inlè, ara-
ng‘ ijuwa, g‘ eñènlo, ge ienjèl, ge
ampenda, ge isaôn yatè, ge isaôn
39 yi bia, ge anyanga, ge idôndwa,
ge ôronga, g‘ ezom‘ edu ezènlè z‘
avangiô, zi re ko bangunlia ’zwè
avila gw‘ itonda s‘ Anyambiè si
re gôre Krais Jisu y‘ Ôvanginli
wazyô.

9 Mi kamb‘ ôgiligili gôre Krais, mi
nóka du, ôrèñ‘ iwam‘ ntakiliaga
miè igamba mèmô gw‘ Inlinl‘
2 Iv̄ia, inlè, mi are nl‘ ekèv̄‘ evôlô
nli nkazya g‘ ôrèñ‘ iwam‘ pèkè-
3 pèkè. Konde mièmè miè ko bele
dwanla nl‘ ôzavô avila gôre Krais
g‘ ôñwanja w‘ awarer‘ iyam‘, waô
4 wi re nla miè sijanlô: waô mongi
wi Israèl; wi re, inyanga ny‘
awanla, nl‘ ivenda, nl‘ injeka, nl‘
ivanga, nl‘ isavinla s‘ Anyambiè,
nl‘ impanganlô, yinlo yôdu iyaô;
5 wi re irerè kè isaô, nla gôre waô
kè avili Krais g‘ ôzamba w‘ ôzyô-
nli, ô re gw‘ igônlô nya waôdu,
Anyambiè.savinlô pa gô konlako.
Amèn.

6 Ndô zyele mpanli ga igamba ny' Anyambiè nyi re twa pa ôsaôn wanyawènyawè. Konde aranga waôdu wi pila gôre Israèl, waô mo-
7 ngi wi Israèl: ge waôdu dwanl' awanla, konde Abraham nle rer' iyaô: ndô ga nt' are tèndô pa, inlè, Gôre Izak be dwanl' awanl'
8 iwo. Yenlo, arang' awanla ga nt' ar' ôzyônli waô awanla w' Anyambiè; ndô awanla w' ômpanganlô waô wi be tangô g' awanla.
9 Konde igamba ny' ômpanganlô nye nyinlo, inlè, Egômbe mè be bia miè, nli Sara e be janl' ôñwa-
10 nla. Nl' aranga yenlo dadiè; ndô gw' avundigi Rebèka v' ôñori,
11 vanganle rer' iyazyô Izak, gô par' awanla wi pa janlô, ge dende ndaga mbia ge mbe, inlè, nkenjinli y' Anyambiè ga nt' are yè pinja pa yô ga lwanle, aranga nl' ijanja,
12 ndô vo yè ô fwelia, ny' awulinliô yè, inlè, Ônlero e be janjinl' ôru-
13 mbe. Vanganle nt' are tèndô pa, inlè, Mi arondi Jakob, ndô Eso
14 mi av̈ikiè. Sambô azwè be bulia sè? Mbe yi re nl' Anyambiè?
15 Alwanlize yenlo. Konde e bulinlie Môsès, inlè, Ayè ô jenlô miè ekèv̈a m' be jenlè ekèv̈a, nl' ayè
16 ô pôginlô miè m' be pôginlè. Sambô ipinjô si zyele nl' ômo bela, ge nl' ômo pule mangô, ndô vo
17 Anyambiè ô pôginla. Konde irèndo yi bulinlie Faraô, inlè, Gô ntinla mèyinlo agumanli miè 'wè, ko miè tuminlie ngulu yam' g' ôku' wo, nl' in' inyam' takiliô gô
18 ntye yôdu. Yenlo e pôginl' ôma j' atonda, ndô j' abela e joliz' ôma
19 kè. Vovo ô be bulinlia miè, inlè, Sambô e fo sèmba sè? Konde ô re sira pe ntondinli yè mande?
20 E ôma 'wè! Awè mande sambô ô kamba nsirag' Anyambiè? Eza z' avangiô ko bulinli' ôvangi, inlè, Ezande z' apangô miè ye-
21 nlo? Ôvangi w' intyuanla azye nl' inyanga gw' iwônlô, gô panga nl' imônga mèmô ntyua-
22 nla mori g' ôlubô, nli mori gw' ipèdia? Ndô sè, j' Anyambiè asindinla nl' isindinl' ida intyuanla s' egunlu kekizô pa gw' ijilizô, mbelaga gô tuminli' egunlu zè, nla gô mieze ngulu yè?
23 Nla ja abele miez' ibunla s' ivend', inyè gô vagô y' ipôginlô, y' aluô y' akekiziô yè gw' ivenda,
24 vanganle 'zwè y' aweliô ndè, arang' avila gôr' Iju dadiè, ndô avila
25 gôr' anlongo kè, gambè sè? Ga nte buliô ndè gô Hôse, inlè, M' be fwelia waô mongi yam', wi re wi pegaga mongi yam'; nla yè iro-
26 nda ô re e pegag' ironda. Be dwanla kè, 'nlè, gô mbôra y' awulinliô waô, inlè, Anlw' arang' anlag' iwam', vovo wi be fweliô, inlè, awanla w' Anyambiè yabo.
27 Nl' Esaia e tônga g' ôñwanja wi Israèl, inlè, Vanganle ntangô y' awanla wi Israèl y' adwanla ga ntyèngè yi ntyuv̈a, wakwè wi be
28 sunginlô. Konde Jihôva e be dend' igamb' inyè gô ntye, manlizaga nli ntunlizaga nyô. Nla ga nt'
29 aluô buli Esaia, inlè, Konle Jihôva yi Sabaoth e duô atiginli 'zwè aw' awèwo, gavonlo azw' aro twenli ga Sodom, azw' aro dwanli ga Gomora.
30 Sambô azwè be bulia sè? Azwè be bulia, 'nlè, anlongo, mi re mi kombiz' ôgôre, m' alèngi ôgôre, vanganl' ôgôre wi pila gw' ibeke-
31 lia: ndô Israèl, nkombizag' ivanga ny' ôgôre, wi pa syiv̈a gw' iva-
32 nga mè. Konde sè? Konde w' agombizi nyô, aranga nl' ibekelia, ndô nl' ijanja. W' avôñiô nl' idô
33 mè ny' ibaku; ga nt' are tèndô pa, inlè, Vônla, mi dôv̈ia gô Sion idô ny' abaku, nl' idô ny' ikweza: ayè ô bekelia nyô, ayenle ntyonli.

10 Awarera, ibela s' ôrèm̃' iwam'
nl' inkolo si kwenlô miè Anya-
mbiè g' ôñwanja wi Israèl sô,
2 inlè, wi ga zunginlô. Konde mi
takilia g' ôñwanj' iwaô, inlè, wi
re nli mpiu gôr' Anyambiè, ndô
3 aranga ga nt' ar' imia. Konde
gw' avegagi waô wi *mi* ôgôre w'
Anyambiè, agènliza gô dwanliz'
ôgôre waômè, wi pa tugiz' ikuw'
4 iyaô g' ôgôre w' Anyambiè. Ko-
nde Krais nl' isula s' ivanga gô
dwanliz' ôgôre gôr' ôm' edu ô be-
5 kelia. Konde Môsès e tènda, 'nlè,
ômo dend' ôgôre wi pila gw' iva-
6 nga e be dwanla vo wô. Ndô
ôgôre wi pila gw' ibekelia wi ka-
mba yenlo, inlè, Awulia g' ôrèm̃'
iwo, inlè, Mande be panda g' ôrô-
7 wa? inlè, gô syônlie Krais: ge, ma-
nde be suminla gw' ilômbô? inlè,
gô pandie Krais avila gw' ijuwa.
8 Ndô wi kamba sè? Igamba nyi
re pièrè nla 'wè, vanganle g'
ôgwanl' iwo, nla g' ôrèm̃' iwo:
inlè, igamba ny' ibekelia, nyi
9 kambinlô 'zwè: inlè, ja w' ajivi-
ra nl' ôgwanl' iwo inlè, Jisu nl'
Ôvanginli, av̄ekelia nl' ôrèm̃'
iwo, inlè Anyambiè arôngunliè
avila gw' ijuwa, ô be sunginlô.
10 Konde azwè bekelia nl' ôrèm̃a gô
dwanlizô ôgôre, amèma nl' ôgwa-
11 nla gô sunginlô. Konde irèndo
yi bulia, 'nlè, Ôm' edu ô bekeliè
12 ayenlizô ntyonli. Konde zyel'
ibangwanla ntyo ôñwo Ju nl'
ôñwo Grek: konde ayè mèmô nl'
Ôvanginli wa waôdu, are kè nl'
ambia ralie gôre waôdu wi tônga
13 gôre yè: konde ôm' edu ô be tô-
nga gw' ina nyi Jihôva e be su-
14 nginlô. Sambô wi be tônginlè sè
ô re wi pa bekeliè? Ge wi be be-
keliè sè ô re wi pa jogo g' ôñwanj'
iwè? Ge wi be jogo sè ôma fo gô
15 kambinla waô? Ge wi be kambi-
nla sè kaô w' atôm̃ô? ga nt' are
tèndô pa, inlè, Mèpinli nde yi r'
intyôzyô si mongi kambinle ntya-
16 ngô mbia! Ndô aranga waôdu
wi ayoginlô ntyangô mbia. Konde
Esaia e bulia, 'nlè, Rera, ô re be-
kelia pe ntyangô yazyô mande?
17 Sambô ibekelia si pila gw' ijogo,
nl' ijogô v' igamba nyi Krais.
18 Ndô, miè, 'nlè, Wi pa jogo? Iñ,
inyôi nyaô ny' agèndi gô ntye yô-
du, nl' agamb' imaô gw' intyai si
19 ntye. Ndô, miè, 'nlè, Israèl wi
pa mia? Môsès e dônge bulia,
'nlè, M' be jenliza 'nlwè ñandi nl'
eza zi re arang' inlongo, m' be be-
ndia 'nlwè nl' inlongo ny' ôteñu.
20 Nl' Esaia kè ar' iganda viaganlô,
awulia, 'nlè, Mi alèngiô nle waô
wi re wi pa buta miè: mi amieziô
gôre waô wi pa bambia g' ôñwa-
21 nj' iwam'. Ndô g' ôñwanja wi
Israèl e bulia, 'nlè, Ôwenja wôdu
mi alav̄inl' ago mam' gôr anlaga
w' itwayoginlô nl' idôv̄' impa-
ga.

11 Ndô, miè, 'nlè, Anyambiè are
fala p' anlag' iwèmè? Alwa-
nlize yenlo. Konde miè kè mi
ôñwa wi Israèl, mi ayanliô nl'
awa wi Abraham gô mbuv̄e yi
2 Bènjamin. Anyambiè azye fala
p' anlag' iwè w' aluô w' amienliô
ndè. Anlwè pa mia nte buli'
irèndo g' ôñwanja Elias? nt' azo-
zizè mongi wi Israèl gôr' Anya-
3 mbiè, inlè. Rera, wi re jônla p'
ivogisi yo, azaz' imbôr' isô si
ntyagô: nla miè dadiè mi atiga-
nli, wi buta k' em̃ènlo zam'.
4 Ndô Anyambiè awinliziè sè? inlè,
Mi are piga pa gôre mièmè nto-
sèn s' anlag' ôrogènlô wi re wi pa
5 dôv̄inle Baal akotolo. Yenlo kè
vènlo gw' egômbe zinlo atiganl'
awèwo ga nt' ar' ipinja s' imèpi-
6 nlô. Ndô ja ipinja s' adwanla s'
imèpinlô, gambènlè si pila nyènlè
gw' ijanja: azya nlonlo imèpinlô

7 si zyel' imèpinlô nyènlè. Ndô sè?
Eza z' awutiô nle Israèl, wi pa
dènga zô; ndô z' alèngiô nle mo-
ngi wi re pinjô pa, nl' añori w'
8 ayolizlô irèña: ga nt' are tèndô
pa, inlè, Anyambiè avenli waô
ôrèña w' antyovinlo, antyo mi re
mi jenla, nl' arôi mi re mi jogo,
9 kwanga nla nlènlo. David kè e
bulia, 'nlè, Tavuru yaô yi ga
lwanle môndô gôre waô, esinga,
nl' ibaku, nl' ôrevunlô, gôre waô:
10 Antyô maô mi ga lwanle mpiri,
ko w' ayenla, ko pur inyuñ' isaô
mbè pèkèpèkè.
11 Ndô, miè, 'nlè, W' avôñiô nl'
abaku ntinla gô pôswa? Alwa-
nlize yenlo. Ndô isunginla s'
akôve bia gôr' anlongo ni' ipôsw'
12 isaô, gô jenliza waô ñandi. Ndô
vôndô ipôsw' isaô s' apagize ntye,
nl' ikug' isaô s' apagiz' anlongo;
ko pôrô ibunl' isaô?
13 Ndô mi kamba nl' anlwè anlo-
ngo. Sambô gôre, 'nlè, mi erôñi
gôr' anlongo, mi pendiz' evilô
14 zam' z' erôñi: vendetwa miè ko
jenlize mongi yam' ga nt' ar'
ôzyônli ñandi, azunginl' awèwo
15 gôre waô. Konde ja ifalô saô s'
akôve ntye imèpianla, ibongô saô
si be dwanl' ande, kaô eñènlo
16 avila gw' ijuwa. Nla ja ôlônd'
ôlônga w' adwanl' ôrunda, ga-
mbènlè wôdu w' adwanl' ôrunda:
nla ja ôramba w' adwanl' ôrunda
gambènl' ampare kè m' adwanla
17 k' ôrunda. Ndô jog' ampare añè-
wô m' amogunliô kiô, nl' awè
erere z' ioliv z' iga, w' aweliô gw'
imbôra sa mô, awong' aka m' ôra-
mba nl' agali m' erere z' ioliv;
18 azyógwa nsèliag' ampare: ndô ja
w' asyôgwa, arang' awè simbi'
ôramba, ndô ôramba wi simbio.
19 Sambô ô be bulia, 'nlè, Ampare
m' amongunlô, inlè, mi ga welô
20 gô mbôra ya mô. Yenlo re; m'
amogunlô g' ôñwanja w' itwaṽe-
kelia, nla 'wè ô kumanla nl' ibe-
21 kelia. Alwanl' ekale, ndô ria
ntiagaga: konde j' Anyambiè e
pig' ampare alônga, gambènl' avi-
22 ge 'wè kè. Sambô vônle nkèngo
nli njolinli y' Anyambiè: gôre
waô w' avôswi, njolinli; ndô gôre
'wè, nkèngo y' Anyambiè, ja w'
adwanla gô nkèngo yè: azya nlo-
nlo awè kè ô be tenlô nkwi.
23 Nla waô kè, ja w' alwanl' ibeke-
lia fo, wi be fo felô gw' erere:
konde Anyambiè are nli ngulu yi
24 fo fela waô. Konde vôndô 'wè ô
renliô avila gw' erere z' ioliv z'
ayanliô gw' iga, w' aweliô gw'
erer' eṽia z' ioliv zi zyele mpangi-
nli yo: ko pôrô minlo, mi re nli
njanli ampare, mi be fo felô gw'
erere zaômè z' ioliv?
25 Konde, awarera, mi pa bela
'nlwè gô dw' amia iyumbunlô
nyinlo, anlwè vende dwanl' imia
gw' antyo manlimè, inlè, mbei yi
Israèl yi re joliza p' irèñ' iyaô,
kaô ibunla s' anlongo s' abia;
26 Yenlo inlongo nyi Israèl nyôdu
nyi be sunginlô: ga nt' are tèndô
pa, inlè, Be bi' Ôzunge avila gô
Sion, kè kegunlia ibe avila gôre
27 Jakob: nli njek' iyam' nla waô
nle yinlo, gô be tômba miè ibe
28 saô. G' ôzamba wi ntyangô mbia,
waô ilôṽalôṽi g' ôñwanj' iwanli:
ndô g' ôzamba w' ipinja s' Anya-
mbiè, wi tondô g' ôñwanja w'
29 irerè. Konde Anyambiè ayè pa
pe mpagaga aweya kè mbela, e
30 nige nkôndi. Konde ga nt' ave-
gagi 'nlwè nli mori anlwè joginlô
Anyambiè, ndô vènlo anlw' a-
pôginlô g' ôñwanja w' itwa-
31 ṽekeli' saô, yenlo kè mongi si-
nlo w' atwenli vènlo wi joginlô,
ko waô pôginlô kè vo ekèṽa
32 zi re 'nlwè dènga pa. Konde
Anyambiè are nunja pa waôdu

gw' itwaṽekelia, ko yè pôginla
waôdu.
33 Oronga nde nl' ibunla s' imia nl'
ikôtiza s' Anyambiè! Itenliz' isè
s' agèlagèlizô, nl' imponlo sè s'
34 ayolie miô. Konde ô re mia p'
ipikilia si Jihôva mande? ge ma-
35 nde ô re bôndizè pe môndo? Ge
mande ô re pa p' Anyambiè ezo-
36 ma ko yè fo fwinlizè? Konde
avila gôre yè, nla vo yè, nla gôre
yè kè, dwanl' isaôn yôdu. Gôre
yè ga lwanl' ivenda gô konlako.
Amèn.

12 Mi kwenla 'nlwè nkolo, awa-
rera, g' ôñwanja w' inkèngo s'
Anyambiè, inlè, vanli yè ikuw'
iyanli ntyagô yabo, yôrunda nla
yi tondô nl' Anyambiè, vanganle
2 njanjinli y' irèm̃' iyanli. Ko
agolanlanl' ikuw' iyanli gô ntye
yinlo: ndô galunliônli nli mèpi'
irèm̃' iyanli, ko nlwè mie ntondi-
nli y' Anyambiè, vanganl' ôsaôn
wi r' ômbia wi tondô wi re kè
mèpa pa.
3 Konde v' imèpinlô si re pô pa
miè, mi bulinli' ôm' edu gôre
'nlwè, inlè, e ga rig' avikilia g'
ôñwanja w' ôku' wèmè viaganlô
nli nt' are kwèkwè gôre yè gô
pikilia; ndô e ga vikilie nl' ôzi-
m̃a, ga nt' ar' Anyambiè kerinla
4 p' ôm' edu ibekelia. Konde ga
nt' are 'zwè va yenge g' ôku'
ôm̃ori, nli va yôdu yi zye nl'
5 evilô mèmô: yenlo kè azw' awe-
nge, azw' ar' ôku' ôm̃ori gôre
Krais, nl' ôm' edu gôre 'zwè eva
6 z' ôkuwa mè. Nla gôre 'zwè pô
p' igônlô yi bangwanla ga nt' ar'
imèpinlô si re po pa 'zwè, jog'
adwanl' ôgônlô wi poga, azwè ga
voge ga nt' ar' evendinli z' ibeke-
7 lia; ge njanjinli, azwè ga lwanle
gw' ijanjinl' isazyô; ge ayè ô nè-
8 nja, gw' inènja; ge ayè ô kambi-
nla, e ga lwanle gw' ikambinla;
ayè ô daṽia, e ga laṽie nl' ôyôgô;
ayè ô panginla, ôgera fo; ayè ô
9 pôginla, nli mbia. Itonda si ga
lwanl' ipondia fo. Numbanli
10 mbe; livanli gô mbia. Gw' ito-
nda s' awarerè, rondanlanli nli
nkèngô; gw' iduba, lônge dubenl'
11 am̃ôri; gw' ijanja, alwanlanl' age-
ra; lwanlanli nli mpiu g' ôrèm̃a,
12 njanjinlage Rerè. Yenlanli mbia
gw' igum̃u; zindinlanli njuke;
13 gwenlanli nkolo pèkèpèkè. Liṽa-
nli gw' aguga m' iyombwi; gombi-
14 zanl' ôgwande. Zavinlanli waô
wi kombiza 'nlwè; zavinlanli, ko
15 azavanli. Yenlanli mbia nla waô
wi jenle mbia; lenlanli nla waô
16 wi denla. Lwanlanli nl' ôrèm̃'
ômô anlwè nl' anlwè. Anlakanl'
isaôn impôlô, ndô gèndiônli nl'
isaôn y' ôkendekende. Alwanla-
nli nl' imia gw' antyo manlimè.
17 Awinlizanl' ôm' edu mbe vo mbe.
Gombizanl' isaôn yi r' imbia gw'
18 antyo m' anlaga waôdu. Ja y'
ajoliô, ngulu yi re nla 'nlwè, lwa-
nlanli nl' anlaga waôdu nl' am̃è-
19 njè. Awinlizanli ngoko, mongi
tondô, ndô vanl' egunlu z' Anya-
mbiè mbôra: konde re tèndô pa,
inlè, Ngoko iyam'; mièmè m' be
20 fwinliza, bulie Jihôva. Ndô jog'
ôlôṽalôṽi wo ajogo njanla, nyezè
inya; j' akôtô nl' esyôve, yonjè:
konde gô dendo yenlo ô be kenj'
am̃ingilia m' ôgônli gw' ewônjo
21 zè. Agevô nle mbe, ndô geve
mbe nli mbia.

13 Ôm' edu e ga rugiz' ôku' wè
gw' am̃penda mi panginla: ko-
nde zyel' ivenda kaô ny' apila
gôr' Anyam̃biè; nl' ampenda mi
dwanla mô dôṽiô nl' Anyambiè.
2 Ayè sambô ô jolinl' ivenda, e jo-
linl' ôzômbiô w' Anyambiè: nla
waô wi jolinla wi be bag' ikuw'
3 iyaô ôgara. Konde ivanginli yi
zyele gô fangô g' ôñwanja w' ija-

nj' ibia, ndô g' ôñwanja w' ijanj'
ibe. Ô bele dw' ari' ivenda? ya-
nje mbia, gambènl' ô be suminliô
4 nle nyô: konde nyô nle nyôngô
y' Anyambiè gôre 'wè gô mbia.
Ndô ja w' ajanje mbe, ria; konde
e pa twanl' ôkwara vo nyawè-
nyawè: konde ayè nle nyôngô y'
Anyambiè gô fwinliz' ômo janje
5 mbe ngoko. Yenlo re kwèkwè
gô tugiz' ikuw' iyanli, aranga g'
ôñwanja w' egunlu dadiè, ndô g'
6 ôñwanja w' ôrèñia kè. Konde gô
ntinla yinlo pa 'nlwè mpagô kè;
konde waô inyôngô s' Anyambiè,
7 mbandaminlag' ôsaôn winlo. Va-
nli waôdu nte nwanlô waô: mpa-
gô gôre yè ô nwanlô mpagô; tri-
but gôre yè ô nwanlô tribut; itia
gôre yè ô nwanlô itia; ôlubô gôre
yè ô nwanlô ôlubô.
8 Anwanlanl' ôm' edu ezoma, kaô
du gô tondanla: konde ayè ô tô-
nd' ôñori are denda p' ivanga.
9 Konde agamba minlo, inlè, Anla-
nla nla winganli, Ayônl' ôma,
Ayufa, Aronginla, nla j' adwanl'
ôzômbi' ônwènlè kè, môdu mi re
datizô pa gw' igamba nyinlo,
inlè, Rond' ôganganlô wo ga ôku'
10 womè. Itonda si dendinl' ôga-
nganlô mbe: sambô itonda si de-
nd' ivanga nyôdu.
11 Nla yenlo, konde anlw' avôrô
egômbe zinlo, inlè, igwèra ny'
asyiv̄i nyi re 'zwè gô nongwa avi-
la gw' antyovinlo: konde vènlo
isunginl' isazyô s' atwenli pièrè
viaganlô nl' egômbe z' av̄ekeliô
12 'zwè. Ôgwèra w' atwe dava, ôwe-
nja w' atwenli pièrè: sambô azwè
ga wal' ijanja si mpiri, awor' imi-
13 anga y' ôzange. Azwè ga iwanle
ndwanli mbia yi keka nl' ôña-
nda; arange njinlag' iyinlô nli
mbongagô nl' alugu, arange mpe-
ngag' antô nli ndwanlage vôve,
aranga nl' anyômanlô nli ñandi.
14 Ndô woranli Rerè Jisu Krais, ko
avikilianl' ôzyônli, gô dend' ito-
nginla sa wô.

14 Ayè ô re dèla gw' ibekelia wo-
nganliè, ndô aranga gw' itenla
2 s' agamba mi mpaga. Ôñori are
nl' ibekelia gô ny' ezom' edu:
ndô ayè ô re dèla e ny' iwongo
3 dadiè. Ayè ô nya e ga rig' avè-
diè ô re e pa nya; nla yè ô re e
pa nya e ga rig' ayèkèliè ô nya:
konde Anyambiè are yè bonga
4 pa. Awè mande ô jèkèlie nyô-
ngô yinganli? gôre rerè yèmè e
kumanla ge pôswa. E be kuma-
nliô kè; konde Rerè are nli ngu-
5 lu yi kumanliè. Ôñori e jenle
ntyugu mori mbia viaganlô nli
ntyugu nyènlè: ôñwènlè e jenl'
intyugu sôdu egolanli mèmô.
Ôm' edu e ga lwanle mpaga fo g'
6 ôrèñ' iwèmè. Ayè ô penjavenje
ntyugu yantuntu, e penjavenja
yô gôre Rerè: ayè kè ô nya, e
nya gôre Rerè, konde e p' Anya-
mbiè akev̄a; nl' ayè ô re e pa
nya, e pa nya ntinla ya Rerè, kè
7 p' Anyambiè akev̄a. Konde zye-
l' ôma gôre 'zwè ô dwanla bo nti-
nla y' ôku' wèmè, zyel' ôma kè ô
8 juwa ntinla y' ôku' wèmè. Ko-
nde ja 'zw' adwanla bo, gambè-
nlè azw' adwanla gôre Rerè; nla
ja 'zw' ajuwa, azw' ajuwa kè gô-
re Rerè: sambô ja 'zw' adwanla
bo, ge juwa, azwè mongi wa Re-
9 rè. Konde gô ntinla yinlo Krais
ayuwi, kè tôngwa, inlè e ga lwa-
nle Rerè ya waô wi re juwa pa
10 nla yi mongi wi re bo kè. Ndô
awè, ô jèkèlia ôñworer' iyo sè?
ge ô pèdi' ôñworer' iyo sè? konde
azwèdu azwè be kumanla gw'
11 eka z' ijèkèlia z' Anyambiè. Ko-
nde yi re tèndô pa, inlè, Nl' eñè-
nlo zam', bulie Jihôva, ivuv' iedu
nyi be dôv̄inla miè akotolo, nl'
ônlèñe edu wi be suminli' Anya-

12 mbiè. Yenlo re ôm‘ edu gôre
'zwè e be p‘ Anyambiè ntangô g‘
ôñwanja w‘ ôku‘ wèmè.
13 Sambô azw‘ ayèkèlianlanli nyè-
nlè: ndô ro kenjenl‘ igamba nyi-
nlo, inlè, ôm‘ edu awel‘ ibaku g‘
eza zi kweza gô mponlo y‘ ôñwo-
14 rer‘ iyè. Mi avôrô, amiezô mbi-
ambiè nle Rerè Jisu, inlè, zyel‘
ezoma zi re zi zye pupu zômè:
ndô jog‘ ôma ajenl‘ ezoma, inlè,
zi zye pupu, gôre yè zi zye pupu.
15 Ndô ja w‘ ajenliz‘ ôñworer‘ iyo
ekèv̄a nl‘ iny‘ iso, gambènlè ô
kanganla nyènlè gw‘ itonda.
Ayônlè nl‘ iny‘ iso ô re Krais
16 ayuwi g‘ ôñwanj‘ iwè. Sambô
17 mbi‘ yanli y‘ a*ga*mbô mbe: ko-
nde inlongo ny‘ Anyambiè ara-
ng‘ inya nl‘ ijonga, ndô ôgôre nl‘
am̃ènjè nl‘ igeva gw‘ Inlinl‘ Iv̄ia.
18 Konde ayè ô janjinle Krais g‘
ôsaôn winlo e tondi‘ Anyambiè,
19 azuminlô kè nl‘ anlaga. Sambô
azwè ga gombiz‘ isaôn y‘ am̃ènjè,
nl‘ isaôn yi re 'zwè ko nungwa-
20 nla. Azyaz‘ ev̄ilô z‘ Anyambiè
g‘ ôñwanja w‘ inya. Ya yôdu yi
re pupu; ndô re mbe gôr‘ ôma,
21 j‘ akwez‘ am̃ori nl‘ iny‘ isè. Re
mbia gô dw‘ any‘ ôzyônli, ge jo-
ng‘ ivè, ge dend‘ ôsaôn wedu wi
re ôñworer‘ iyo ko pôm̃ô nla wô
22 ibaku. Ibekelia si re nla 'wè,
lwanla nla sô g‘ ôku‘ womè g‘
ôzyô w‘ Anyambiè. Ôzavinlô
gôre yè ô re e p‘ ôku‘ wè ôgara
23 g‘ ôsaôn wi jenlô ndè mbia. Ndô
ayè ô dôv̄e mpaga ar‘ ôgara j‘
anya, konde e ny*a* nl‘ ibekelia;
nl‘ ôsaôn wedu wi pa dendô nl‘
ibekelia wô nl‘ ibe.

15 Ndô azwè yi re jola azwè ga
zindinl‘ indèlinli si mongi wi
re dèla, ko 'zw‘ arondi‘ ikuw‘
2 iyazyômè. Ôm‘ edu gôre 'zwè e
ga rondie ndeg‘ wè gô mbia gô
3 mèpiè. Konde Krais kè e tondi‘
ôku‘ wèmè; ndô ga nt‘ are tèndô
pa, inlè, Intyèmbo si mongi w‘
4 azèmbio s‘ avôswi gôre miè. Ko-
nde isaôn yôdu y‘ arèndiô gw‘
alônga y‘ arèndiô gô nènja 'zwè,
ko 'zwè dwanla nl‘ igum̃u vo isi-
ndinla nla vo ôzindiô w‘ irèndo.
5 Nl‘ Anyambiè y‘ isindinla nla y‘
ôzindiô e ga ve 'nlwè gô pikili‘
igamba mèmô ga nt‘ ar‘ inènja si
6 Jisu Krais: ko 'nlwè pendi‘
Anyambiè nl‘ ôrèm̃‘ ômô nl‘
ôgwanl‘ ômô, vanganle Rerè y‘
7 Ôvanginli wazyô Jisu Krais. Ye-
nlo wonganlanli anlwè nl‘ anlwè,
ga nt‘ awongiô 'nlwè kè nle
Krais, gw‘ ipendi‘ Anyambiè.
8 Konde mi bulia, 'nlè, Krais are
twa pe minisè yi mongi wi re
kèrô pa g‘ ôñwanja w‘ ôrèti w‘
Anyambiè, gô dwanliz‘ impanga-
9 nlô y‘ avanganliô gôr‘ irerè, ko
anlongo suminli‘ Anyambiè g‘
ôñwanja wi nkèngo yè; ga nt‘
are tèndô pa, inlè, Gô ntinla yi-
nlo m‘ be suminlio gôr‘ anlongo,
10 ayembinl‘ in‘ inyo. E fo bulia
kè, 'nlè, Yenlanli mbia, anlw‘
11 anlongo, nl‘ anlag‘ iwè ta. Nyo-
ngo nyènlè kè, 'nlè, Zuminlianli
Jihôva, anlw‘ anlongo môdu; ko
12 suminlianliè anlaga waôdu. Esa-
ia e fo bulia kè, inlè, Be dwanl‘
ôramba avila gôre Jèsi, ô be ku-
manla gô panginl‘ anlongo; ayè
be dôv̄inlô nl‘ anlongo igum̃u.
13 Ndô Anyambiè y‘ igum̃u e ga yô-
nlie 'nlwè ralie nl‘ igev̄a nl‘ am̃è-
njè m‘ ibekelia, ko 'nlwè bunli‘
igum̃u, gô ngulu y‘ Inlinl‘ Iv̄ia.
14 Miè kè mi avôrô mbiambiè g‘
ôñwanj‘ iwanli, awarer‘ iyam‘,
inlè, anlwèmè anlw‘ e are ralie
nl‘ ômbia, jônlia pa nl‘ imia sôdu,
15 kekizô pa kè gô tevuanla. Ndô
mi are tèndinla pa 'nlwè nl‘ iga-
nda viaganlô gw‘ imbôra, mpanli
ga gô jônginlia 'nlwè, v‘ inyanga

nyi re pô pa miè nl' Anyambiè,
16 inlè, mi ga lwanle minisè yi Krais
Jisu gôr' anlongo, njanjag' evilô
zi minisè gô ntyangô mbia y'
Anyambiè, inlè ijirô s' anlongo
ga ntyagô si ga rondi' Anyambiè,
mpangagô nkèrè nl' Inlinl' Ivia.
17 Sambô mi are nl' ikap' isam' gô-
re Krais Jisu gw' isaôn y' Anya-
18 mbiè. Konde mi ayolie tet' ôsa-
ôn kaô nt' alendi Krais vo miè,
gô bag' anlongo gw' ijoginlô, nu-
ngunlaga nl' igamba, nl' ijanja,
19 nli ngulu yi lemba, nl' isaôn yi
mamô, nli ngulu y' Inlinl' Ivia;
yenlo re, 'nlè, mi are kambinla
pe ntyangô mbia yi Krais mbia-
mbiè avila gô Jerusalèm vingô-
20 vingô kwanga gô Iliria. Agènli-
zi miè kè gô kambinle ntyangô
mbia gw' imbôra si re Krais e pa
tetô nli mori, inlè, mi anlôge gw'
21 izanga nyinganli; ndô ga nt' are
tèndô pa, inlè, Waô wi re wi pa
bienlô nli ntyangô g' ôñwanj'
iwè, wi be jenla; nla waô wi re
wi pa jogo wi be kôtiza.
22 Yenlo re mi azimbiô gô bia gôre
23 'nlwè nyongo sinyenge: ndô vè-
nlo mi azye nli mbôra nyènlè
gw' intye sinlo, mi are bela pa
kè impuñ' imienge gô bia gôre
24 'nlwè, yenlo gô kènda miè gô
ntye y' Ipanyol, mi devinla gô
jenla 'nlwè gô piaganla miè, nla
gô jirô nle 'nlwè gô mponlo, ja
mi adônge jôra kwè nli jenla
25 'nlwè. Ndô vènlo mi kènda gô
Jerusalèm gô pinl' iyombwi ida-
26 via. Konde ayenliô mbia gôre
mongi wi Masedônia nl' Akaia
gô p' anliva gô nungunl' ikugi
gôr' iyombwi yi re gô Jerusalèm.
27 Iñ, ayenliô mbia gôre waô: wi re
kè inwanlisi yaô; konde ja anlo-
ngo m' arwenl' iwongisi nla waô
gw' isaôn yaô y' Inlinla, gambè-
nlè wi nwanla waô ya y' ôkuwa.
28 Sambô gô be duô mi amènliz'
evilô zinlo, avinla waô ilônda yi-
nlo, m' be simba gôre 'nlwè g'
ôgèndo wam' gô ntye y' Ipanyol.
29 Mi avôrô kè, 'nlè, gô be bia miè
gôre 'nlwè, m' be bia ralie nl'
ôzavinlô wi Krais.
30 Mi kwenla 'nlwè nkolo, awa-
rera, vo Ôvanginli wazyô Jisu
Krais, nl' itonda s' Inlinla, inlè,
lembianlanli nla miè gw' ika-
mbinla gôr' Anyambiè g' ôñwa-
31 nj' iwam'; inlè, mi ga zunginlô
avila gôre waô wi re wi jivira gô
Judia, k' idavia si pinlô miè gô
32 Jerusalèm tondi' iyombwi; ko
miè bia gôre 'nlwè nli mbia vo
ntondinli y' Anyambiè, ayowa
33 gôre 'nlwè. Nl' Anyambiè y'
añènjè e ga lwanle nl' anlwèdu.

16 Mi tèndinla 'nlwè g' ôñwanja
wi Fibe ôñworer' iyazyô ôñwa-
ntô, ô yanjinlagi ñandô yi re gô
2 Senkrea: inlè, wonganliè gôre
Rerè, nt' are kwèkwè gôr' iyo-
mbwi, ko nungunlanliè gô ndag'
iedu yi re yè nl' isyolo gôre 'nlwè:
konde are dwanla p' ônlungunli
gôr' awenge, nla gôre miè kè.
3 Wôgizanli miè Prisila nli Akwi-
la imbilô nla miè gôre Krais Ji-
4 su, w' arô dimbinl' impele yaô
g' ôñwanja w' eñènlo zam'; wi
re aranga miè dadiè mi pa waô
akeva, ndô kè iñandô s' anlongo
5 sôdu. Wôgizanli miè kè ñandô
yi re gô nag' waô. Wôgizanli miè
Epainetôs, ô tôndô miè, ôlônd'
6 ôlônga wi Asia gôre Krais. Wô-
gizanli miè Mari, ô yanjagi gôre
7 'nlwè pôlô. Wôgizanli miè A-
ndronikus nli Junias, wi re nla
miè sijanlô nl' imbwedi nla miè,
wi re nl' eluñi gôre rôñi, wi re
waô nla miè waô w' alôngi gôre
8 Krais. Wôgizanli miè Ampllas,
9 ô tondô miè gôre Rerè. Wôgiza-
nli miè Urbanos, ômbilô nla 'zwè

gôre Krais, nli Stakus ô tondô
10 miè. Wôgizanli miè Apèles, ô re
sindinla pa gôre Krais. Wôgiza-
nli miè waô wi nagô yi Aristobu-
11 lus. Wôgizanli miè Herôdian ô
re nla miè sijanlô. Wôgizanli
miè waô wi nagô yi Narsisus,
12 ntangô yi re gôre Krais. Wôgi-
zanli miè Trifena nli Trifôsa, wi
janj' evilô za Rerè. Wôgizanli
miè Persis ô tondô, ô yanjagi pô-
13 lô gôre Rerè. Wôgizanli miè Ru-
fus ô re pinjô pa nle Rerè, nli ngi
14 yè kè ô re k' iyam'. Wôgizanli
miè Asinkritus, Flegon, Hermes,
Patrobas, Hermas, nl' awarerè wi
15 re nla waô. Wôgizanli miè Filo-
logus nli Julia, Nerea nl' ôñwo-
rer' iyè ôñwantô, nl' Ôlimpas, nl'
16 iyombwi yôdu yi re nla waô.
Zangwanlanli nl' isomba sôru-
nda. Iñandô si Krais sôdu si
bôgiza 'nlwè.
17 Kokoloanli awarera, lingilianli
waô wi pang' ibangwanla nl'
isaôn yi kweza, yi re yi zye swa-
swo nl' inènja si re 'nlwè nènga
18 pa: ko bangwanli nla waô. Ko-
nde waô wi denda yenlo wi janji-
nl' Ôvanginli wazyô Krais, ndô
kaô ambumñu maômè; aremiza k'
irèmña y' anlaga wi r' avônlô fo
nl' agamb' ambia nla m' idondo-
19 lia. Konde ijoginlô sanli si re
jagayaga pa gôr' anlaga waôdu.
Yenlo jenla miè mbia g' ôñwanj'
iwanli: mi bela 'nlwè gô dwanla
kè nl' imia gô mbia, ndô avônlô
20 fo gô mbe. Nl' Anyambiè y'
amènjè e be sunge tukie Satan nl'
intyôzyô sanli.
Imèpinlô sa Rer' iyazyô si ga
lwanle nla 'nlwè.
21 Timothe, ômbilô nla miè, e bô-
giza 'nlwè; nli Lusius nli Jason
nli Sosipater, wi re nli miè sija-
22 nlô, wi bôgiza 'nlwè kè. Miè Tè-
rtius, ô tènd' ezangô zinlo, mi
23 bôgiza 'nlwè gôre Rerè. Gaius
ndeg' wam', nla yi ñandô yôdu, e
bôgiza 'nlwè. Erastus ôvenjavenji
wi syika wi nkala abôgizya 'nlwè,
nli Kwartus y' ôñworerè ke.
25 Gôre yè ô re nli ngulu yi dwan-
liza 'nlwè ga nt' are ntyangô yam'
mbia nl' ikambinla si Jisu Krais,
ga nt' ar' ituminliô s' isaôn y' iyu-
mbunlô y' avegagi jumbunlô pa
26 egômb' elônga, ndô vènlo y' atu-
minliô, amiezô anlongo môdu v'
irèndo y' ivogisi ga nt' ar' ôzô-
mbiô w' Anyambiè yakonlako, gô
baga waô gw' ijoginlô s' ibekelia.
27 Gôr' Anyambiè, ô re dadiè nl'
imia, gôre yè ga lwanl' ivenda vo
Jisu Krais gô konlako. Amèn.

EZANGÔ ELANGÔ ZI POL Y' ERÔM̃I GÔRE MONGI
KORINTH.

---

1 POL, fweliô pa gô dwanl' erôm̃i
zi Jisu Krais vo ntondinli y' A-
nyambiè, nli Sosthene y' ôñwo-
2 rerè, gô ñandô y' Anyambiè yi re
gô Korinth, inlè, gôre waô wi re
jombwa pa gôre Krais Jisu, fwe-
liô pa gô dwanl' iyombwi, nla
gôre waôdu gô mbôr' iedu wi fwe-
lia ina nya Rer' iyazyô Jisu
3 Krais, iyaô nli yazyô kè: Imèpi-
nlô gôre 'nlwè nl' am̃ènjè avila
gôr' Anyambiè ya Rer' iyazyô,
nl' avila gôre nl' Ôvanginli Jisu
Krais.
4 Mi p' Anyambiè yam' akeV̄a
egômbe zôdu g' ôñwanj' iwanli,
g' ôñwanja w' imè inlô s' Anya-
mbiè si re pô pa 'nlwè gôre Krais
5 Jisu; konde gôre yè anlwè are
pagizô pa g' ôsaôn wedu, gw' iga-
6 mb' iedu nla gw' imia sôdu; ga
nt' alwanlizô atakwè mi Krais
7 gôre 'nlwè: yenlo anlwè pènl'
idaV̄i' edu s' Anyambiè, mpèngi-
nlag' ibôwunlia sa Rer' iyazyô
8 Jisu Krais; ô be dwanliza 'nlwè
kwanga gô ntyai, ko 'nlwè dwa-
nle ntyèmbo fo gô ntyugu ya
9 Rer' iyazyô Jisu Krais. Anya-
mbiè ar' ôgilligili, vo yè anlw'
awelia gô dwanl' alato nl' ôñwa-
nl' iè Jisu Krais y' Ôvanginli wa-
zyô.
10 Awarera, mi kwenla 'nlwè nko-
lo gw' ina ny' Ôvanginli wazyô
Jisu Krais, inlè, gambanl' anlwè
du igamb' imô, k' ibangwanla s'
alwanla gôre 'nlwè; ndô lwanla-
nli jôngô pa ta nl' ôrèm̃' ômô nli
11 mpivinli mô. Konde mi amiezô
g' ôñwanj' iwanli, awarera, nle
mongi wi nagô yi Kloe, inlè, a-
12 nyôm̃anlô mi re gôre 'nlwè. Mi
pivia, 'nlè, gôre 'nlwè ôm̃ori e
bulia, 'nlè, mi benge Pol; nl'
ôm̃ori, inlè, mi beng' Apolos; nl'
ôm̃ori, inlè mi benge Sefas; nl'
ôm̃ori, inlè, mi benge Krais.
13 Krais are keranla pa? Pôl aV̄a-
nliô gô kros g' ôñwanj' iwanli?
Ge anlw' aV̄aptaiziô gw' ina nyi
14 Pol? Mi p' Anyambiè akeV̄a,
inlè, mi baptaiz' ôma gôre 'nlwè,
15 kaô du Krispus nli Gaius; vende
buli' ôma, 'nlè, anlw' aV̄aptaiziô
16 gw' in' inyam'. Mi aV̄aptaizi kè
nagô yi Stèfanas: tômbare pe
mongi sinlo, mi mia du ja mi
17 aV̄aptaiz' ôm' ôñwènlè. Konde
Krais e tôm̃a miè gô baptaiza,
ndô gô kambinle ntyangô mbia:
aranga nl' agamba m' imia, kros
yi Krais yi vende tw' ôsaôn wa-
nyawènyawè.
18 Konde igamba nyi kros nyi r'
edosyu gôre waô wi pera; ndô
gôre 'zwè yi sunginlô nyô nle
19 ngulu y' Anyambiè. Konde re
tèndô pa, inlè, M' be jiliz' imia s'
anlaga w' imia, alwanliz' avônlô
mi mongi w' ôkeli ôsaôn wanya-
20 wènyawè. Ôma w' imia are gwi?
ôrèndisi are gwi? ôlôvisi w' i-
mpaga wi ntye yinlo are gwi?
Amyambiè azye kalunlia p' imia
21 si ntye yinlo edosyu? Konde
gw' arwenli gw' imia s' Anya-
mbiè inlè ntye yinlo v' imia sa

yô yi mia Anyambiè du, ayenliô
mbia gôr' Anyambiè v' edosyu z'
ikambinla gô sunginla waô wi
22 bekelia. Konde Iju wi bambiè
lemba, nl' Igrek wi but' imia:
23 ndô azwè kambinle Krais banliô
pa gô kros, gôr' Iju ibaku, nla gôr'
24 anlongo edosyu; ndô gôre waô
wi re fweliô pa, Iju nl' Igrek ta,
Krais ngulu y' Anyambiè, nl'
25 imia s' Anyambiè. Konde edo-
syu z' Anyambiè zi r' imia viaga-
nlô nl' anlaga; nli ndèlinli y'
Anyambiè yi re ngulu viaganlô
nl' anlaga.
26 Konde anlwè jenle mbel' iyanli,
awarera, inlè, arang' awenge w'
imia ga nt' ar' ôzyônli, arang'
awenge avôlô, arang' awenge w'
27 enlum̃i, wi re fweliô pa: ndô
Anyambiè are pinja p' isaôn y'
edosyu yi ntye yinlô, gô jenliz'
anlaga w' imia ntyonli; Anya-
mbiè are pinja p' isaôn ilèle yi
ntye yinlo, gô jenliz' isaôn iyoli
28 ntyonli; nl' isaôn y' isyolo fo yi
ntye yinlo, nl' isaôn yi pèdiô, yô
re pinjô pa nl' Anyambiè, nl' isa-
ôn yi re yi zyele kè, gô pang' isa-
ôn yi re gô twa vo nyawènyawè:
29 inlè, ôm' edu awôlinl' ôku' wè
30 ikapa g' ôzyô w' Anyambiè. Ndô
vo yè anlw' are gôre Krais Jisu,
ô re twa pa gôre 'zwè imia avila
gôr' Anyambiè, nl' ôgôre nl' imè-
31 pa, nl' ôlandunlô: nt' are tèndô
pa, inlè, Ayè ô bôlinl' ôku' wè
ikapa, e ga wôl' ikapa gôre Rerè.
2 Nla miè kè, 'awarera, gw' aṽie-
nli miè gôre 'nlwè, mi bia nl'
imèpe — kamba ge nl' imia, nta-
kiliaga 'nlwè iyumbunlô ny' A-
2 nyambiè. Konde mi agenji gô
dw' ami' ôsaôn wedu gôre 'nlwè,
kaô Jisu Krais, nla yè kè banliô
3 pa gô kros. Mi avegagi nla 'nlwè
kè gw' idèla, nla gw' itia, nla gw'
4 itatam̃inla sipôlô. Nl' igamb'
inyam' nl' ikambinl' isam' si
pegaga nl' agamba m' imia mi
kond' anlaga, ndô gw' ituminlia
5 s' Inlinla nla si nguln: inlè,
ibekeli' sanli s' alwanla gw' imia
s' anlaga, ndô gô ngulu y' Anya-
6 mbiè. Ndô azwè kamb' imia gôr'
anlaga warèti: ndô arang' imia si
ntye yinlo, ge s' ivanginli yi ntye
7 yinlo, yi twe nyawènyawè: ndô
azwè kamb' imia s' Anyambiè s'
iyumbunlô, s' aluô s' alôviô nl'
Anyambiè eliṽa vangagô ro gw'
8 ipendi' sazyô: si re ivanginli yi
ntye yinlo wi mia sô; konde ko-
nlè w' amienli sô, gavonlo wi *to*
banlie Rerè y' ivenda gô kros:
9 ndô ga nt' are tèndô pa, inlè,
Intyo nyi pa jenla, ge ôrôi jogo,
nlo jinginla g' ôrèm̃a w' ôma, isa-
ôn yi r' Anyambiè kekiza pa gôre
10 waô wi tondè. Ndô Anyambiè
are 'zwè tuminlia pa yô nl' Inli-
nl' inyè: konde Inlinla nyi kèla-
gèl' isaôn yôdu, vanganl' isaôn y'
11 ôronga y' Anyambiè. Konde ma-
nde gôr' anlaga ô r' avôr' isaôn y'
anlaga, kaô inlinla ny' ôma, nyi
re gô gare yè? Yenlo kè zyel'
ômo mi' isaôn y' Anyambiè, kaô
Inlinla ny' Anyambiè.
12 Ndô azwè pa pô inlinla nyi ntye
yinlo, ndô inlinla mè nyi pila
gôr' Anyambiè; ko 'zwè mia isa-
ôn yi pô 'zwè nl' Anyambiè mpa-
13 gaga. Yô kè yi kambô 'zwè, ara-
nga nl' agamba mi nènjô nl' imia
s' anlaga, ndô nl' agamba mi nè-
njô nl' Inlinla; mbèngunlag' isa-
ôn y' Inlinla nl' agamba m' Inli-
14 nla. Ndô ôma gô njanlô yè
awongiz' isaôn y' Inlinla ny'
Anyambiè: konde yô nl' edosyu
gôre yè; ayolie miè yô kè, konde
15 yi kôtizô nl' Inlinla. Ndô ayè ô
re mpanginli y' Inlinla e kôtiz'
isaôn yôdu, ndô ayèmè e kôtizô
16 nl' ôma. Konde mande ô r' avô-

rô mpivinli ya Rerè, ko yè nènjè?
Ndô azw' are nli mpivinli yi
Krais.
3 Nla Miè kè, awarera, mi jolie
kamba nla 'nlwè ga gôre waô wi
re mpanginli y' Inlinla, ndô ga
gôre waô wi re mpanginli y' ôzyô-
nli, vanganle ga gôre yawanla gô-
2 re Krais. Mi ayonji 'nlwè ambè-
nlingô, arang' inyinyiè; konde
anlwè jolia sô: nla vanganle vè-
3 nlo anlw' ayolie sô; konde anlwè
pare mpanginli y' ôzyônli; konde
gô dwanle ñandi nl' anyômanlô
gôre 'nlwè, anlw' arange mpangi-
nli y' ôzyônli, aṽeng' intyali s'
4 anlaga? Konde gô buli' ôm̃ori,
inlè, Mi benge Pol; nl' ôm̃ori,
inlè, Mi beng' Apolos; anlw' ara-
5 ng' anlaga? Sambô Apolos ande?
Nli Pol kè ande? Sinyôngô s'
avangi 'nlwè bekelia: nl' ôm' edu
6 ga nt' avenliô yè nle Rerè. Mi
avènli, Apolos arèvizi; ndô Anya-
7 mbiè aweizi. Yenlo ayè ô bènla
arang' ezoma, ge ayè ô tèviza; ndô
8 kaô Anyambiè ô feiza. Ayè ô bè-
nla nla yè ô tèviza nl' ezom' emô:
ndô waṽanli wi be bong' ipa ôm'
9 edu nt' ar' ijanj' isè. Konde azwè
imbilô yi janja ta nl' Anyambiè:
anlwè ntyaga y' Anyambiè, anlwè
nagô y' Anyambiè.
10 Ga nt' ar' imèpinlô s' Anyambiè
si re pô pa miè, mi agekiz' izanga
g' ônlôgisi wa simia: nl' ôm̃ori e
nôga vovo. Ndô ôm' edu e ga ṽa-
ndaminle nlôginli yi yi nôgô ndè
11 vovo. Konde ôm' ayolie kenj' iza-
ng' inyènlè tômbare pa nyinlo nyi
re kenjô pa, nyô nle Jisu Krais.
12 Ndô jog' ôm' anôga gw'izanga ny-
inlo syika yatenlateula, syika ya-
pupu, adô mi njônli, rere, am̃anli,
13 kum̃u y' am̃anli; eṽilô z' ôm' edu
zi be tuminlio: konde zi be miezô
nli ntyugu, konde ntyugu mè yi
be bôwunlia nl' ôgônli; nl' ôgônli
wi be kènliz' éṽilô z' ôm̃' edu nt'
14 are zô. Jog' eṽilô z' ôma z' anlô-
giô ndè vovo z' aṭiganla, gambè-
15 nl' abong' ip' isè. Jog' eṽilô z'
ôm̃a z' apezyô, gambènl' aperô nl'
ip' isè: ndô ayèmè e be sunginlô;
16 ndô mpanli ga v' ôgônli. Anlwè
pa mia, 'nlè, anlwè nle nagô y'
Anyambiè, nlà, inlè, Inlinla ny'
Anyambiè nyi dwanla gô gare
17 yanli? Jog' ôm' abundakanle
nagô y' Anyambiè, Anyambiè be
jilizè; konde nagô y' Anyambiè
yi r' ôrunda, nla yenlo re 'nlwè
kè.
18 Ôm' edu aremiz' ôku' wèmè.
Jog' ôma gôre 'nlwè apikilia inlè
are nl' imia gô ntye yinlo, e ga
rw' edosyu, ko yè twa nl' imia.
19 Konde imia si ntye yinlo nl' edo-
syu gôr' Anyambiè. Konde re
tèndô pa, 'nlè, E kôt' anlaga w'
20 imia gw' avônlô maômè: nla kè,
'nlè, Rerè avôrô ipikilia s' anlaga
21 w' imia, inlè, si re sanyawè. Ye-
nlo ôm' edu e ga rig' azyôgwa nl'
anlaga; konde isaôn yôdu iyanli;
22 nlo Pol, ge Apolos, ye Sefas, ge
ntye yinlo, g' em̃ènlo, g' ijuwa,
ge isaôn yatè, ge isaôn yi bia; yô-
23 du iyanli; nl' anlwè yi Krais;
nli Krais y' Anyambiè.
4 Ôma e ga yenle 'zwè g' iminisè
si Krais, mongi ker' isaôn y' iyu-
2 mbunlô y' Anyambiè. Ndô gôre
mongi kera, belô, inlè, ga lengô
3 ômo bekeliô. Ndô gôre miè r'
ôsaôn ôñwangô gô jèkèliô nle
'nlwè, ge nl' ijèkèlia s' anlaga;
4 mi pa jèkèlia ôku' wamimè. Ko-
nde mi pa jenl' ôku' wam' nli
ntyèmbô: ndô mi pa dwanlizô
mbèm̃' nl' igamba mè: ndô ayè ô
5 jèkèlia miè nle Rerè. Yenlo ayè-
kèlianli ndaga egômbe viagaga
ro, kaô Rerè abia, ô be bag' isaôn
y' iyumbunlô yi mpiri g' ôzange,
awôwunlia imôndo s' irèm̃a; ga-

mbènlè isuminlia s' ôm' edu si be
dwanla avila gôr' Anyambiè.
6 Ndô, awarera, mi akôvinl' ôku'
wam' nl' Apolos isaôn yinlo nkôgô
g' ôñwanj' iwanli; ko 'nlwè nènga
gôre 'zwè gô dw' aviaganla nt' are
tèndô pa; inlè ôm' azyôgwa nl'
7 ôma wantuntu azir' ôñori. Ko-
nde ô pango gô bangwanla nl'
añori mande? nl' ezande zi re
nla 'wè zi pó 'wè? ndô ja z' apô
'wè, ezande zi bôlinlo ôku' wo
8 ikapa, mpanli ga zi pó 'wè? Vè-
nlo anlw' are jôra pa, vènlo anlw'
are paga pa, anlwè panginla g'
aga azw' azya. Toto anlw' ava-
nginli rèti, ko 'zwè kè panginla
9 nla 'nlwè. Konde mi jènla, inlè,
Anyambiè are dôvia pa 'zwè rô-
ñi anuunla, g' anlaga wi re pô pa
gw' ijuwa: konde azw' are twa
pa eza zi mamô gô ntye, gôr' iè-
10 njel', nl' anlaga ta. Azw' are do-
syu g' ôñwanja wi Krais, ndô
anlw' ar' ôkeli gôre Krais; azw'
are dèla, ndô anlw' are jola; a-
nlwè dubô, ndô azwè pèdiô.
11 Kwanga gw' igwèra nyinlo a-
zwè jogo njanla, azwè jenl' esyô-
ve, azw' are tele, azwe bôlô,
12 azw' ar' eziga fo; azwè janj' evi-
lô nl' ago mazyômè: azwè syè-
liô, kô 'zwè savinla; azwè kombi-
13 zô, ko 'zwè sindinla; azwè towô,
ko 'zwè kwenl' inkolo: azw' a-
twenli g' isyèkè si ntye yinlo, nli
nanga y' isaôn yôdu, kwanga nla
nlènlo.
14 Mi tènd' isaôn yinlo gô jenliz'
anlwè ntyonli, ndô g' awanl'
iyam' wi tondô tevunla miè 'nlwè.
15 Konde vang' anlw' adwanla nl'
igôñi nyi ntôsèn s' inlènji gôre
Krais, anlw' azye nl' irerè sinye-
nge: konde mi ayanli 'nlwè gôre
Krais Jisu vo ntyangô mbia.
16 Sambô mi kwenla 'nlwè nkolo,
17 inlè, vèranli miè. Gô ntinla yi-
nlo mi are tôña pa gôre 'nlwè.
Timothe, ôñwanl' iyam' ô tôndo
ô re ko bekeliô kè gôre Rerè, ô be
jônginlia 'nlwè intyali sam' g'
ôzamba wi Krais, nte nènja miè
18 mbôr' iedu gô ñandô edu. Ndô
awèwo w' atwenle nl' ekale, mpa-
nli ga m' be bia gôre 'nlwè nyè-
19 nlè. Ndô m' be bia gôre 'nlwè
kwè, ja Rerè atonda; gambènlè
m' be mia, arange nkambinli yi
mongi wi r' ekale, ndô ngulu yaô.
20 Konde inlongo ny' Anyambiè,
nyi zyele gw' igamba, ndô gô
21 ngulu. Anlwè bela sè? mi ga
v̂ie gôre 'nlwè nli mpava, ge nl'
itonda nli mpanginli y' ôkendeke-
nde?

5 Ayoganlô, inlè, ôv̂elanlô w' antô
wi re gôre 'nlwè, nl' ônlongo w'
ôv̂elanlô wi re wi zyele gôr' anlo-
ngo, inlè, ôma gôre 'nlwè are nl'
2 ôñwantô wa Rer' iyè. Nla gw'
inyanga nyi jenl' ekèv̂a, ko yè
tômbô avila gôre 'nlwè ô re denda
pe ndaga yinlo, anlw' atwenl'
3 ekal' ev̂e. Konde miè, bangwa-
nla pa nla 'nlwè rèti nl' ôkuwa,
ndô gô gare yanli nl' inlinl' inya-
m', mi are jèkèlia p' ôma re denda
4 pe ndaga ônlongo mè, gw' ina
nya Rer' iyazyô Jisu Krais mpa-
nli ga mi are nla 'nlwè, inlè,
anlwè datanla pa, inlinl' inyam'
kè vovo, nli ngulu ya Rer' iyazyô
5 Jisu, vanli ôma mè gôre Satan
gw' ijiliza s' ôzyônli, ko inlinla
sunginlô gô ntyugu ya Rere Jisu.
6 Isyôgw' isanli si zyel' ibia. Anlwè
pa mia, 'nlè, ôñwozoma wi lèvèn
7 wi tiviz' imunga nyôdu? Rô-
mbanli lèvèn nungu, ko 'nlwè
dwanl' imung' inyonla, ga nt' are
'nlwè lèvèn fo. Konde ôñwido-
mbe wazyô w' ônloganlô ayônliô
8 ke, inlè Krais; yenlo azwè ga
venjavenje ntyagô, aranga nli
lèvèn nungu, ge nli lèvèn yi nga-

mbi nl' ijanj' ibe, ndô nli mpè-
mba yi re lèvèn fo y' ôrèti nla y'
ôgiligili.
9 Mi arèndinli 'nlwè gw' ezangô,
'nlè, Aganganlanli nli bandanliè.
10 Aranga, inlè, aganganli du nli
bandanliè yi ntye yinlo, ge nli
mongi w' agasyô m' anliva, ge nli
mongi wi mbaô, ge nli mongi wi
savinl' ikanla; arwe yenlo ga-
mbènlè kaô anlw' adubwa gô
11 ntye: ndô vènlo mi tèndinla
'nlwè, inlè jog' ômo fweliô, 'nlè,
ôñworerè, adwanl' ebandanliè, ge
ôma w' ôgasyô w' anliva, ge ômo
savinl' ikanla, ge ôrowisi, g' eyo-
nga, ge ôma wi mbaô; aganga-
nlanli nl' ôm' ônlongo mè, vanga-
12 nle nya nla yè. Konde ezande zi
re nla miè, inlè, mi ga yèkèlie
waô wi re gw' igala? Anlwè jè-
13 kèlia waô wi re gô ñandô? ndô
waô wi re gw' igala, Anyambiè e
jèkèlia waô. Sambô rômbanl' ômo
mbe avila gôre 'nlwè.

6 Jog' ôma gôre 'nlwè are nli
ndaga nl' ôm' ôñwènlè, ayè ko kè
sozya yô gôr' av̈e, nl' aranga gôr'
2 iyombwi? Ge anlwè pa mia,
inlè, iyombwi yi be jèkèlie ntye?
Nla ja ntye yi be jèkèliô nle 'nlwè,
anlw' azye nl' inyanga nyi jèkè-
3 lia isaôn imiangô mè? Anlwè pa
mia, 'nlè, azwè be jèkèli' ienjèl?
ko pôrô, isaôn y' emènlo zinlo?
4 Sambô ja 'nlw' adwanla nl' isaôn
y' emènlo zinlo gô jèkèliô, anlwè
dôv̈ia waô iyèkèli wi r' isyolo fo
5 gô ñandô? Mi kamba gô ntyonli
yanli. Atwenl' inlè, ayolie dè-
ngô ôma w' imia gôre 'nlwè, ô re
ko jolie tenliz' impungu s' awarer'
6 iyè? ndô ôñworerè e soziz' ôñwo-
rer' iyè, wi denda yenlo kè gw'
azyo m' anlaga wi re wi jivira.
7 Ndô vènlo re ndaga yi ntyèmbo
gôre 'nlwè, vanganle gô dwanla
nl' izozo anlwè nl' anlwè. Eza-
nde zi re 'nlw' aronde dendô mbe?
Ezande zi re 'nlw' aronde pitô
viaganlô nla gô dwanla nl' izozyo
8 yenlo? Ndô anlwè mè anlwè
dende mbe, avita, vanganl' awa-
9 rer' iyanli. Ge anlwè pa mia,
'nlè, av̈e w' ayigiz' inlongo ny'
ôrôwa? Awemanli: vôvevôve,
nli mongi wi savinl' ikanla, nli
bandanliè, nl' alèle, nl' inanlisi y'
10 anlôme, nl' ife, nli mongi w' aga-
zyô m' anliva, nli yonga, nl' iro-
wisi, nli mongi wi mbaô, w' ayi-
gize du inlongo ny' Anyambiè.
11 Nl' awèwo gôre 'nlwè w' avegag'
ônlongo mè: ndô anlw' are jôvu-
nlô pa, anlw' are mèpizô pa, anlw'
are dwanlízô p' a : re nl' ina nya
Rerè Jisu Krais, nl' Inlinla ny'
Anyambiè yazyô.
12 Zyel' ezoma zi degô gôre miè,
ndô arang' isaôn yôdu yi nugi-
nlia; zyel' ezoma zi degô gôre
miè, ndô mi arugiz' ôku' wam'
13 gw' ezom' edu. Inya si re ntinla
y' iwumu, nl' iwumu ntinla y'
inya: ndô Anyambiè e be jiliza
yô v̈anli. Ndô ôkuwa wi zyele
ntinla y' ôv̈elanlô, ndô ntinla ya
Rerè; nla Rerè kè ntinla y' ôku-
14 wa: nl' Anyambiè ô rôngunli
Rerè, e be tôngunlia 'zwè kè nli
15 ngulu yè. Anlwè pa mia, 'nlè,
ikuw' iyanli nle va yi Krais?
Mi ga wonge va yi Krais sambô,
avanga yô va y' evôve? Alwa-
16 nlizi yenlo. Ge anlwè pa mia,
'nlè, ayè ô re jôngô pa ta nl' evô-
ve nl' ôku' ômori nla yè? Ko-
nde e bulia, 'nlè, waô av̈anli wi
17 be tw' ôzyônli ômô. Ndô ayè ô
re jôngô pa ta nla Rerè nl' inlinl'
18 imô nla yè. Wanganl' ôv̈elanlô.
Ifwem' iedu si fwemô nl' ôma si
re gw' igala ny' ôkuwa; ndô ayè
ô nanla nla winganli e janjinl'
19 ôku' wèmè mbe. Ge anlwè pa
mia, 'nlè, ikuw' iyanli nle nagô

yôrunda y' Inlinl' Iv̂ia nyi re
gôre 'nlwè, nyi re 'nlwè dènga pa
avila gôr' Anyambiè? Anlwè kè
20 anlwè niv' ikuw' iyanlimè; ko-
nde anlw' agôliô nl' igôlô: vendi-
anl' Anyambiè sambô gw' ikuw'
iyanli.

7 G' ôñwanja w' isaôn y' arèndi-
nli 'nlwè miè: mi tanga 'nlè, re
mbia gôr' ônlôm̃e gô dwa av̂at'
2 ôñwantô. Ndô, gô deg' ôv̂ela-
nlô, ônlôm̃' iedu e ga lwanle nl'
ôñwant' wèmè, nl' ôñwantô
3 edu nl' ônlôm̃e wèmè. Ônlôm̃e
e ga v' ôñwant' wè nte nwa-
nlè yè: egolanli mèmo kè ôñwa-
4 ntô gôr' ônlôm̃e wè. Ôñwantô e
panginl' ôku' wèmè, ndô ônlôm̃e
wè e panginlè: yenlo k' ônlôm̃e
e panginl' ôku' wèmè, ndô ôñwa-
5 nt' 'wè e panginlè. Anlimianla-
nli, kaô du nl' ômpanganlô v'
ôñwo lingô, gô p' iku' iyanli gw'
ikambinla, ko 'nlwè fo datanla,
Satan e vende syoria 'nlwè v'
6 itwazindinl' isanli. Ndô mi bu-
li' igamba nyinlo aranga gô sô-
mbi' ijômbanla, ndô gô jivira,
7 'nlè, si re kwèkwè. Miè ko tond'
anlaga waôdu gô dwanla nt' are
miè. Ndô ôm' edu are nl' eza zè-
mè zi re yè pô pa nl' Anyambiè,
ôm̃ori mpanginli mori, ôm̃ori
mpanginli nyènlè.
8 Ndô mi bulinlia waô wi re wi pa
jômba, nl' antô wi tigô kè, inlè,
Rè mbia gôre waô jogo w' adwa-
9 nla ga nt' are miè. Ndô ja w'
ayolie sindinla, wi ga yômbage:
konde re mbia gô jômba viaganlô
10 nla gô pia. Ndô gôre waô wi re
jômba pa mi sômbia, aranga miè,
ndô Rerè, inlè ôñwantô e ga rig'
11 alubwa gôr' ônlôm̃e wè: ndô j'
adubwa, e ga lwanl' ayômba, azya
nlonlo e ga vo mèpanle nl' ônlô-
m̃e wè; ônlôm̃e kè e ga rig' arô-
12 [illegible]nt' wè. Ndô am̃ori mi
bulinlia waô, arange Rerè, inlè
jog' ôñworer' iedu are nl' ôñwa-
ntô ô re e pa jivira, ndô ôñwantô
e tonde dwanla nla yè, e ga rig'
13 arômbè. Nl' ôñwantô kè ô re nl'
ônlôm̃e ô re e pa jivira, ndô e to-
nde dwanla nla yè, e ga rig' awa-
14 lè. Konde ônlôm̃e ô re e pa jivi-
ra e tw' ôrunda nl' ôñwant' wè,
nl' ôñwantô ô re e pa jivira e tw'
ôrunda nl' ônlôm̃e wè: azya nlo-
nlo awanl' iwanli wi zye pupu;
15 ndô vènlo wi r' ôrunda. Ndô
jog' ayè ô re e pa jivira adubwa,
e ga lubwe; ôñworerè ônlôm̃e ge
ôñwantô azye kôrô pa j' atwa ye-
nlo: ndô Anyambiè are fwelia pa
16 'zwè gw' am̃ènjè. Konde aw'
ôñwantô, ô mia sè vendetwa ô be
sunginl' ônlôm̃e wo? ge awè
ônlôm̃e, ô mia sè vendetwa ô be
17 sunginl' ôñwant' wo? Kaô da-
diè, ga nt' are Rerè kerinla p'
ôm' edu, ga nt' ar' Anyambiè
fwelia p' ôm' edu, yenlo ga lwa-
nlè. Nla yenlo dôv̂ia miè gw'
18 iñandô sôdu. R' ôma fweliô pa
ayè kèrô pa? e ga rig' arômb'
ikèra. R' ôma fweliô pa ayè
19 ôzyombè? e ga rig' agèrô. Ikèra
arang' ezoma, nla gô dwanl' ôzyo-
mbè kè arang' ezoma; ndô gô pe-
njavenj' isômbia s' Anyambiè
20 mèwo ôsaôu. Ôm' edu e ga lwa-
nlè g' ôgônlô mèmô w' aweliô yè.
21 W' aweliô aw' ôsyaka? ayenle
nkazya vovo. Ndô ja w' ayolie
tw' ôñwantye, ro dende yenlo.
22 Konde ayè ô re fweliô pa gôre
Rerè ay' ôsyaka, ayè ôñwontye
wa Rerè: egolanli mèmô kè ayè
ô re fweliô pa ay' ôñwontye, ayè
23 ôsyaka wi Krais. Anlw' agôliô
nl' igôlô; arondanli tw' asyaka
24 w' anlaga. Awarera, gô ndwanli
y' aweli' ôm' edu, gô yô mèmô e
ga lwanle nl' Anyambiè.
25 Ndô g' ôñwanja w' azyali, mi

azye nl' ôzômbiô avila gôre Rerè:
ndô mi bulia nte pikilia miè, g'
ômo re dènga p' imèpinlô s'
Anyambiè gô dwanl' ômo re ko
26 bekeliô. Mi tanga sambô, inlè,
yinlo re mbia g' ôñwanja w' inju-
ke s' egômbe zinlo, inlè, re mbia
gôr' ôma gô dwanla nt' are yè.
27 Ô re kôrô pa gôr' ôñwantô? A-
wuta gô purunlô. Ô re purunlô
pa avila gôr' ôñwantô? Rig'
28 awut' ôñwantô. Ndô ja w' ajô-
mba kè, ô pa fwema; nla j' izya-
li ny' ajômba, e pa fwema. Ndô
winlô wi be jenle njuke g' ôzyô-
nli; yenlo mi o tonde divinla
29 'nlwè. Ndô igamba nyinlo nyô
kambô miè, awarera, inlè, egô-
mbe z' atunli; atiganl', inlè, mo-
ngi wi re nl' antô wi ga lwanle
30 egolanli ga wi zyele; nla waô wi
denla, wi ga lwanle egolanli ga
wi pa denla; nla waô wi jenle
mbia, egolanli ga wi pa jenle
mbia; nla waô wi kôla, wi ga
lwanl' egolanli ga wi pa niva du;
31 nla waô wi bute ya yi ntye, ego-
lanli ga wi pa buta yô viaganlô:
konde mpanginli yi ntye yi pia-
32 ganla mpiaganlaga. Ndô mi bela
'nlwè gô dwanl' añandi fo. Ayè
ô re e pa jômba e nak' isaôn ya
Rerè, nt' are yè ko tondiè Rerè:
33 ndô ayè ô re jômba pa e nake ya
yi ntye yinlo, nt' are yè ko tondi'
34 ôñwant' wè. R' ibangwanla kè
ntyo ôñwantô wi re jômbô pa, nl'
izyali. Ayè ô re e pa jômba e
nak' isaôn ya Rerè, inlè e ga
lwanl' ôrunda g' ôkuwa nla gw'
inlinla: ndô ayè ô re jômbô pa e
nake ya yi ntye, nt' are yè ko to-
35 ndi' ônlôm̃e wè. Mi kamb' iga-
mba nyinlo gô nungunla 'nlwè;
aranga gô purinla 'nlwè izunga,
ndô gô kèndia 'nlwè gw' isaôn yi
simanla, ko 'nlwè janjinle Rerè
36 ôzyokoliô fo. Ndô jog' ôm' ata-
nga, 'nlè, e pa dendinl' ôñwanl' iè
ôñwantô ô r' izyale kwèkwè, jog'
atw' ôñwantôñwantwè, nla j'
adwanl' isyolo gô denda yenlo, e
ga lende nte belô ndè; e janje
37 mbe; wi ga yômbanle. Ndô ayè
ô kumanla jolajola g' ôrèm̃' iwè,
ko av̂angatiô gô jômbiz' ôñwanl'
iè, ndô are nli ngulu gô denda nte
belè, are kenja pa kè nl' ôrèm̃'
iwè, gô penjavenj' izyali nyè, e
38 denda mbiambiè. Yenlo ayè ô
jômbiz' ôñwanl' iè e dende mbia-
mbiè; nla yè ô re e pa jômbiz'
39 ôñwanl' iè e denda pôsyô. Ôñwa-
ntô are kôrô pa nl' ivanga ôlingô
wi dwanl' ônlôm̃e wè bo; ndô ja
ônlôm̃e wè ajuwa, gambènl' are
dièngadiènga gô jômb' ônlôm̃'
iedu wi tondô ndè; ndô kaô
40 gôre Rerè. Ndô j' adw' ayômba,
are mbiambiè viaganlô gw' ipi-
kili' sam': mi tanga kè, 'nlè, mi
are nl' Inlinla ny' Anyambiè.

8 Ndô g' ôñwanja wi v̂èrè jirô pa
gw' ikanla: azw' avôrô, inlè,
azwè du azw' are nl imia. Imia
si pang' ekale, ndô itônda si nugi-
2 nlia. Jôg' ôm' edu atanga, inlè,
avôrô ezoma, gambènl' e pa twa
3 gô mia ga nt' are kwèkwè; ndô
jog' ôm' atond' Anyambiè, ayè
4 mèmô amienliô ndè. Sambô g'
ôñwanja wi v̂èrè jirô pa gw' ika-
nla, azw' avôrô, inlè, ôganla ara-
ng' ezoma du, nla, inlè, zyel'
5 Anyambiè kaô mori. Konde va-
ng' adwanle ya yi fweliô, 'nlè,
inyambiè g' ôrôwa nla gô ntye;
ga nt' ar' inyambiè sinyenge, nl'
6 irerè sinyenge; ndô gôre 'zwè r'
Anyambiè mori, ya Rerè, ô re ya
yôdu y' avili gôre yè, azwè kè
azw' are gôre yè; nl' Ôvanginli
k' ôm̃ori, Jisu Krais, ô re vo yè
dwanle ya yôdu, nl' azwè kè vo
7 yè. Ndô imia sinlo si zye nla
waôdu: ndô awèwo, waô mènla

pa nl' ôganla kwanga nla nlènlo,
wi nya mpanli ga ezoma zi re jirô
pa g' ôganla; nl' irèm̃' iyaô gô re
8 yi pare dèla yi fevizô. Ndô inya
si mèpiza 'zwè gôr' Anyambiè:
ja 'zw' adw' anya, azw' aweve nl'
igamba mè; ge ja 'zw' anya, azw'
9 amèpe. Ndô v̈andeminlanli inya-
ng' inyanli nyinlo nyi vende tw'
ibaku gôre mongi wi re dèla.
10 Ndô awè ô re nl' imia, jog' ôm'
ajenlo tu gw' inya gô nagô y' ôga-
nla, gambènlè ôrèm̃a w' ôma mè
ô re dèla, w' ayolizô gô nye yoma
11 yi re jirô pa gw' ikanla? Yenlo
ayè ô re dèla e jilizô nl' imi' iso,
vanganl' ôñworerè ô re Krais
12 ayuwi g' ôñwanj' iwè. Nla ye-
nlo, gô janja 'nlwè mbe gôr' awa-
rerè, awonj' irèm̃' iyaô ilèle,
anlwè janje mbe gôre Krais.
13 Sambô, ja ev̈ere z' apômiz' ôñwa-
rer' iyam' ibaku, mi avo ny'
ôzyônli gô konlako, ko mi avômiz'
ôñwarer' iyam' ibaku.

9 Mi azye diènɡadiènga? Mi ara-
ng' erôm̃i? Mi pa jenle Jisu y'
Ôvanginli wazyô? Anlw' arang'
2 ev̈ilô zam' gôre Rerè? Vanganle
mi arang' erôm̃i gôr' am̃ori, rèti
miè nl' erôm̃i gôre 'nlwè: konde
elingiliô zam' z' erôm̃i nle 'nlwè
3 gôre Rerè. Igamba nyi fwinlizô
miè waô wi kôtiza miè nyô mè-
4 nyo. Azw' azye nl' inyanga nyi
5 nya nli jonga? Azwè azw' azye
nl' inyanga nyi kanganla ôm' edu
nl' ôñwant' wè ayè k' ôñworerè,
egolanli ga rôm̃i mori, nl' awo-
6 ngwè wi Krais' nli Sefas? Ge
miè nli Barnabas dadiè, azw' azye
7 nl' inyanga nyi dw' ayanja? Ma-
nde kènda gô dwanle sozyè nl'
anliv' imèmè? Mande bènle
ntyaga' ko any' ilônda ya yô?
Ge mande penjavenj' ôlemba, ko
ayong' ambènlingô m' ôlemba
8 mè? Mi kamb' isaôn yinlo g'

ôma? Ivanga nyi pa kamb' ego-
9 lanli mèmô? Konde re tèndô pa
gw' ivanga nyi Môsès, inlè, Agôr'
ôgwanla wi nyare yi jar' ôresi gô
tèva wô. Anyambiè e nak' inya-
10 re? Ge kambè yenlo pôsyô g'
ôzamb' iwazyô? Rèti, y' arèndiô
g' ôñwanj' iwazyô: konde ayè ô
tumbe ntye e ga yanje nl' igum̃u,
nl' ayè ô tèv' ilônda, e ga rève nl'
igum̃u nyi bonga gw' ilônda mè.
11 Ja 'zw' avènli 'nlwè isaôn y' Inli-
nla, gambènlè r' ôsaôn ômpôlô ja
'zw' atenla yom' iyanli y' ôku-
12 wa? J' am̃ori w' adwanla nl'
inyanga nyinlo gôre 'nlwè, nyi
zyele gôre 'zwè viaganlô? Ndô
azwè bong' inyanga nyinlo du;
ndô azwè sindinl' isaôn yôdu,
azwè vende dege ntyangô mbia yi
13 Krais. Anlwè pa mia, inlè, waô
wi janje v̈ilô yôrunda wi nye yo-
ma yi nagô yôrunda, nla waô wi
penjavenje mbôra yi jir' intyagô
14 wi ker' inya nla yô? Yenlo kè
azômbiô nle Rerè, inlè, waô wi
kambinle ntyangô mbia wi ga rô-
15 lizô nle ntyangô 'mbia. Ndô mi
bong' anyanga minlo du: nlo tè-
nda miè isaôn yinlo inlè ga lendô
yenlo gôre miè: konde re mbia
gôre miè gô juwa, viaganlô nla
gôr' ôm' edu gô pang' ikap' isam'
16 ôsaôn wanyawènyawè. Konde ja
mi akambinle ntyangô mbia, mi
azye nli ntinla yi syôgwa vovo;
konde mi abangatiô, nl' azyile
gôre miè, ja mi agambinle ntya-
17 ngô mbia. Konde ja mi adend'
ev̈ilô zinlô nl' ôrèm̃a, gambènlè
mi are nl' ipa: ndô ja ôrèm̃a fo,
gambènlè mi apenliô evilô zi nyô-
18 ngô. Ip' isam' ande sambô? Sô,
inlè, gô kambinla miè ntyangô
mbia, mi ga gambinle yô igôlô fo,
ko mi aweviz' inyang' inyam' gô
19 ntyangô mbia. Konde gw' ave-
gagi miè diènɡadiènga gôr' anla-

ga waôdu, mi arugiz' ôku' wam'
gôre waôdu, gô dèng' awenge via-
20 ganlô. Gôr' awa Ju, arwenli miè
y' ôñwo Ju, gô dèng' Iju; gôre
waô wi re gw' ivanga, arwenli
miè g' ômo re gw' ivanga, vanga-
nle mièmè mi pegaga gw' ivanga,
gô dènga waô wi re gw' ivanga.
21 Gôre waô wi r' ivanga fo, arwenli
miè g' ômo r' ivanga fo, ndô mi
pegag' ivanga fo gôr' Anyambiè,
ndô gw' ivanga gôre Krais, gô dè-
22 nga waô wi r' ivanga fo. Gôre
waô wi re dèla, arwenli miè g'
ômo lèle, gô dèng' anlag' alèle:
mi are twa p' ezom' edu gôre waô-
du, inlè, mi ga lèng' anlaga nli
23 ndènginli edu. Mi dend' isaôn
yôdu g' ôzamba wi ntyangô mbia,
ko miè dwanl' ôwongisi gô yô.
24 Anlwè pa mi, inlè, mongi wi pu-
le mangô g' ôlembianlô wi dembi-
anla waôdu, nd' ôm̃ori ayè bong'
ipa? Vulanli mangô mè yi be
25 niviza 'nlwè. Nl' ôm' edu ô de-
mb' ôpa e nim̃inl' ôkuwa gw' isa-
ôn yôdu. Ndô waô wi denda ye-
nlo gô bonge kôrôwa yi bonla;
ndô azwè gô bonge kôrôwa yi re
26 y' awonlize. Yenlo mi pule ma-
ngô, aranga g' ômo re e mia nti-
nla; yenlo mi nwa, aranga g' ômo
27 bôl' ômpunga. Ndô mi bangati'
ôku' wam', arugiza wô, vendetwa,
inlè, miè kambinla p' am̃ori, mi
dwa mi awongo.

10 Awarera, mi pa bela 'nlwè gô
dw' amia, 'nlè, irer' isazyô sôdu
savegagi g' ôdôlôngô w' evindi,
2 sôdu kè s' avokosi mbenle; waô-
du kè w' av̂aptaiziô gôre Môsès
3 gw' evindi nla gô mbenle; waôdu
w' anyenl' inya mèmô s' inlinla;
4 nla waôdu w' ayongi ijonga mè-
mô s' inlinla: konde w' ayongi
gw' idô ny' inlinla ny' azôngagi
5 waô: nl' idô mè nle Krais. Ndô
azw' avôrô, inlè, ntangô mpôlô
gôre waô wi tondi' Anyambiè:
6 konde w' ayiliziô g' ôrôve. Ndô
isaôn yinlo y' arwenli gô tevunla
'zwè, inlè, azw' aronginl' ibe, nt'
7 aronginlagi waô. Alwanlanli k'
izavinli y' ikanla, g' awèwo gôre
waô; ga nt' are tèndô pa, inlè,
Anlaga w' alwanli tu gô nya nla
gô jonga, agumanla gô syeva.
8 Azwè ga rig' ananla nla winganli
kè, nt' ananlag' awèwo gôre waô,
nl' avôswi ntyugu mô agôm̃i mi
ntosèn s' anlag' ambanli nli nto-
9 sèn s' anlaga ntyarô. Azw' ale-
mbe Rerè kè, nt' alembag' awèwo
gôre waô, ko waô jilizô nl' im̃a-
10 mba. Alagalaganli kè, nt' alaga-
lag' awèwo gôre waô, ko waô jili-
11 zô nl' ômo jiliza. Ndô isaôn yi-
nlo y' arwenli gôre waô g' ôrevu-
nlô; y' arèndiô kè gô pa 'zwè
ôkeli, azwè yi re bienlô pa nli gô-
12 mbe yinuunla. Yenlo ayè ô tanga,
'nlè, e kumanla jola e ga v̂anda-
13 minle e vende pôswa. Anlwè pa
kôtô nl' ôzyoriô kaô nte kôtô
anlaga waôdu: ndô Anyambiè ô
re ko bekeliô, ayivire 'nlwè syoriô
viaganlô nli nt' are 'nlwè ko jo-
lia; ndô e be panga nl' ôzyoriô
igogwinlô, ko 'nlwè jolia sindi-
nla.
14 Yenlo, anlwè yi tondô miè, wa-
15 nganl' isavinl' ikanla. Mi kamba
ga gôr' anlaga w' imia; yèkèlia-
16 nli nte kamba miè. Imogi ny'
ôzavinlô nyi savinlô 'zwè, nyô
arange mbonginli yi bongô 'zwè
ntyinla yi Krais? Mpèmba yi
mogunlô 'zwè, yô arange mbongi-
nli yi bongô 'zwè ôkuwa wi
17 Krais? gô re mpèmba yi re mori,
azwè kè yi r' awenge, azwè nl'
ôku' ômôri: konde azwèdu azw'
ar' iwongisi yi mpèmba mèmô.
18 Vônlanli Israel ga nt' ar' ôzyônli:
waô wi nya ya yi jirô waô arang'
iwongisi nli mbara yi ntyagô?

19 Mi bulia sè sambô? inlè, eza zi
jirinlô ôganla ezoma, ge inlè ôga-
20 nla ezoma? Ndô mi bulia, 'nlè,
ya yi jirô nl' anlongo, wi jirinla
yô anlinl' ambe, nl' arang' Anya-
mbiè: ndô mi pa bela 'nlwè gô
21 div̂a nl' anlinl' ambe. Anlw'
ayolie jong' imogi nya Rere, nl'
imogi ny' anlinl' ambe ta: anlw'
ayolie nya gô tavuru ya Rerè, nla
gô tavuru y' anlinl' ambe ta.
22 Azwè ga vang' Anyambiè gô pu-
va? azw' are ngulu viaganlô nla
yè?
23 Zyel' ezoma zi degô gôre miè;
ndô arang' isaôn yôdu yi re kwè-
kwè. Zyel' ezoma zi degô gôre
miè; ndô arang' isaôn yôdu yi
24 nuginlia. Ôm' edu awute mbi'
25 yèmè, ndô y' añori. Ezom' edu
zi kôlô gw' igôlinlô, nyanli zô,
ko av̂ambie ndaga gô ntinla y'
26 ôrèm̃a: konde Rerè ayè nlive
ntye, nli ya yôdu yi re gô yô.
27 Ja 'nlw' afweliô nl' ôma ô re e pa
jivira, ko 'nlwè tonda gô kènda;
ezôm' edu zi dôvinlô 'nlwè, nya-
nli zô, ko av̂ambianli ndaga gô
28 ntinla y' ôrèm̃a. Ndô jog' ôm'
abulinlia 'nlwè, inlè, Zinlo z' aji-
rinlô ôganla, anyanli zô, g' ôñwa-
nj' iwè ô ruminli zô, nla g' ôñwa-
29 nja w' ôrèm̃a kè. Mi tet' ôrèm̃a,
arang' iwomè, ndô w' ôm̃ori mè;
konde gô re miè dièngadiènga mi
jèkèliô nl' ôrèm̃a w' ôm̃oñwènlè
30 sè? Ja mi anya nl' akev̂a, eza-
nde zi kambô miè mbe g' ôñwa-
nja w' eza mè zi pô miè akev̂a?
31 Sambô ja 'nlw' anya, ge jonga, ge
dend' ôsaôn wedu, lendanli yôdu
32 gô pendi' Anyambiè. Alwanlanl'
abaku gôr' Iju, ge gôr' Igrek, ge
33 gô ñandô y' Anyambiè: vanga-
nle ga nte tondia miè anlaga waô-
du, ko mi' awute mbi' yamimè,
ndô y' anlag' awenge, inlè, wi ga
zunginlô.

11 Vèranli miè, ga nte pèra miè
2 Krais. Ndô mi suminlia
'nlwè konde anlwè jônginlia miè
gw' isaôn yôdu, avenjavenj' inè-
nj' isam', nt' avenli miè 'nlwè.
3 Ndô mi bela 'nlwè gô mia, 'nlè,
ewônjô z' ônlôm̃e edu nle Krais;
nl' ewônjô z' ôñwantô nl' ônlôm̃e;
nl' ewônjô zi Krais nl' Anya-
4 mbiè. Ônlôm̃e edu ô kambinla
ge poga, ewônjô zè divinlô pa, e
5 pang' ewônjô zè pèdiô. Ndô ô-
ñwantô edu ô kambinla ge poga
ewônjô zè z' alivinlô, e pang'
ewônjô zè pèdiô: konde ar' egola-
6 nli g' are sènginlô pa. Konde ja
ôñwantô aliv̂inlô, gambènlè itwe
sè si ga renlô: ndô jogo re ntyonli
gôr' ôñwantô gô tenlô itwe sè ge
7 sènginlô, e ga liv̂inlô. Ndô ônlô-
m̃e azye nl' inyanga nyi div̂inl'
ewônjô zè, konde ayè nl' edidi nl'
inyanga ny' Anyambiè: ndô ô-
ñwantô ayè nl' inyanga ny' ônlô-
8 m̃e. Konde ônlôm̃e e pa pila gôr'
ôñwantô; ndô ôñwantô avili gôr'
9 ônlôm̃e. Ônlôm̃è kè e pangô g'
ôñwanja w' ôñwantô; ndô ôñwa-
10 ntô g' ôñwanja w' ônlôm̃e. Gô
ntinla yinlo ôñwantô e ga lwanle
nl' elingiliô z' ipanginlô gw' ewô-
11 njô zè, g' ôñwanja w' ienjèl. Ndô
gôre Rerè, ôñwantô are nl' isyolo
nl' ônlôm̃e, nl' ônlôm̃e kè nl'
12 ôñwantô. Konde ga nt' avil'
ôñwantô gôr' ônlôm̃e, yenlo k'
ônlôm̃e e dwanla vo ôñwantô;
ndô ya yôdu y' avili gôr' Anya-
13 mbiè. Yèkèlianli gôr' anlwè mè:
mbè yi re kwèkwè gôr' ôñwantô
gô kambinl' Anyambiè ewônjô
14 gw' igala? Irèm̃' iyanli yi pa
nènja 'nlwè, inlè, ja ônlôm̃e e
dwanla nl' itwe sida, re ntyonli
15 gôre yè? Ndô ja ôñwantô are nl'
itwe sida, gambènlè ndaga mbia
gôre yè: konde itwe si pô yè g'
16 eza zi div̂inlè. Ndô jog' ôm' edu

ajenlô inlè e tond' impaga, azwè
azye nli ntyali ônlongo mè, ge
iñandô s' Anyambiè.
17 Ndô gô kamba miè yenlo, mi pa
suminlia 'nlwè gô ndaga yinlo,
inlè, anlwè datanla aranga gô
18 mèpa ndô gô feva nfevaga. Ko-
nde gw' alônga, gô datanla 'nlwè
gô ñandô, mi jogo, 'nlè, r' anyô-
manlô gôre 'nlwè; ajivira miè
19 nyô kwè kè. Konde ga lwanl'
ibangwanla gôre 'nlwè, ko waô
wi re kènlizô pa alèngô av̄ia miô
20 gôre 'nlwè. Sambô gô datanla
'nlwè ta, yi zyele gô nye ntyagô
21 ya Rerè: konde gô nya 'nlwè
ôm' edu e sunge bong' iny' isè-
mè; yenlo ômori e pare nli nja-
22 nla, nl' ômori e bongô. Sambô
anlw' azye nl' inagô si nyô 'nlwè
nli jonga? ge pèdia 'nlwè ñandô
y' Anyambiè, ayenliza waô ntyo-
nli wi re wi zye nl' ezoma? Mi
ga wulinlie 'nlwè sè? mi ga zu-
minlie 'nlwè gô ndaga yinlo?
23 Mi azuminlie 'nlwè du. Konde
mi awongi gôre Rerè ntaga y'
avenli miè 'nlwè, inlè, Rerè Jisu
ôgwèra mèmô w' agôtiziô yè awo-
24 ngi mpèmba; nl' ayè pa p' ake-
v̄a, amogunli yô, awulia, inlè,
Yinlo nl' ôku' wam', mogunlô pa
g' ôñwanj' iwanli: lendanli yi-
25 nlo gô jônginlia miè. Egolanli
mèmô kè awong' imogi, inya via,
awulia, 'nlè, Imogi nyinlo nle
njeka nyonla gô ntyinl' iyam':
lendanli yinlo egômbe edu zi be
jonga 'nlwè nyô, gô jônginlia
26 miè. Konde egômbe edu zi be
nya 'nlwè mpèmba yinlo, ayong'
imogi nyinlo, anlwè tuminli' iju-
27 wa sa Rerè kaô abia. Yenlo ôm'
edu ô be nye mpèmba yinlo ge
jong' imogi nya Rerè inyanga fo,
e be dwanl' ôgara g' ôñwanja w'
28 ôkuwa nli ntyinla ya Rerè. Ndô
ôma e ga gèlagèl' ôrèm' iwè, kè
vanga nye mpèmba mèyo, ayong'
29 imogi mènyonlo. Konde ayè ô
nya nli jonga, ndô e pa jenl' ôku-
wa wa Rerè, e nya kè jong' ôgara
30 g' ôku' wèmè. Gô ntinla yinlo
awenge gôre 'nlwè wi re dèla nl'
ibèli, nl' awenge wi nanl' antyo-
31 vinlo. Arwe, 'nlè, azw' ajèkèli'
ikuw' iyazyômè, azw' avo jèkè-
32 liô. Ndô gô jèkèliô 'zwè, azwè
tevunlô nle Rerè, inlè, azw' av'
33 ôgara ta nli ntye yinlo. Yenlo,
awarer' iyam', gô datanla 'nlwè
34 gô nya, vèngianlanli. Jog' ôm'
are nli njanla, e ga nye gô nag'
wèmè; inlè, idatanl' isanli s' a-
lwanliza 'nlwè ôgara. Nl' isaôn
iñori yô be kenjô miè ja mi
abia.

12 Ndô g' ôñwanja wi ya yi pô
nl' Inlinla, awarera, mi pa bela
2 'nlwè gô dwanl' imia fo. Anlw'
avôrô, inlè, gw' avegagi 'nlwè
anlongo anlw' arwanliô gw' ika-
nla sañañu, nkôv̄' iedu y' agè-
3 ndiô 'nlwè. Yenlo mi mieza
'nlwè, inlè, zyel' ômo kambizô nl'
Inlinla ny' Anyambiè ô bulia,
'nlè, Jisu are savô pa; zyel' ôma
kè ô re ko jolie bulia, 'nlè, Jisu
nle Ôvanginli, kaô nl' Inlinl'
Iv̄ia.
4 Ya yi pô yi bangwanla, ndô Inli-
5 nla nyi r' imô. R' anlongo mi
njanjinli kè, ndô Rerè mèmô.
6 R' anlongo mi v̄ilô yi janjô, ndô
r' Anyambiè mèmô, ô janj' isaôn
7 yôdu gôr' anlaga waôdu. Ndô
gôr' ôm' edu Inlinla nyi tuminliô
8 gô nuginlla. Konde gôr' ômori
re pô p' igamba ny' imia nl' Inli-
nla; nla gôr' ômori igamba ny'
9 ikôtiza, nl' Inlinla mèmô; gôr'
ômori ibèkèlia, nl' Inlinla mè-
mô; gôr' ômori ngulu yi jinga,
10 nl' Inlinla mèmô; gôr' ômori ija-
nje lemba; gôr' ômori ipoga; gôr'
ômori ikèlagèl' anlinla; gôr' ô-

m̃ori anlongo mi nkambinli; nla
gôr' ôm̃ori ibèngunla s' inkambi-
11 nli: ndô ya yinlo yôdu yi janjô
nl' Inlinla mèmô, nkerinlag' ôm'
edu ya yèmè nte tondô nyô.
12 Konde ga nt' ar' ôkuwa ômô,
alwanla nli va yenge, nli va yôdu
y' ôkuwa, vanga y' adwanla ye-
nge, nl' ôku' ôm̃ori; yenlo kè
13 Krais. Konde azwèdu azw' aṽa-
ptaizô gw' Inlinl' im̃ori gô dwanl'
ôku' ôm̃ori, vanganl' Iju nl' Igrek'
asyaka nl' awontye; nl' azwèdu
14 azw' ayanjiô Inlinla mèmô. Ko-
nde ôkuwa arang' eva em̃ori, ndô
15 yenge. Ja ôgôlô w' abulia, 'nlè,
Gô re mi arang' ôgo, mi azyele g'
ôkuwa; sambô wi zyele g' ôkuwa?
16 Nla ja ôrôi w' abulia, 'nlè, Gô re
mi arang' intyo, mi azyele g' ôku-
wa; sambô wi zyele g' ôkuwa?
17 Arwe ôkuwa wôdu nl' intyo, ijo-
go sô ko pila gwi? Arwe ôkuwa
wôdu nl' ijôgô, inunla sô ko pila
18 gwi? Ndô vènlo Anyambiè are
kenja pe va ev' edu g' ôkuwa ga
19 nt' arondiè. Arwè, 'nlè, va yôdu
nl' emô, gavo ôkuwa wi re gwi?
20 Ndô vènlo va yi re yenge, ndô
21 ôkuwa ômô. Nl' intyo ny' ayolie
bulinli' ôgo, 'nlè, Mi azye nla
'wè isyolo: ge ewônjô agôlô, 'nlè,
22 Mi azye nla 'nlwè isyolo. Ndô
rèti, va mè y' ôkuwa yi jenlô dèla
23 kwè yi re nl' isyolo: nli va y'
ôkuwa yi jenlô 'zwè inyanga fo,
yinlo yô kômbinla 'zwè nl' iduba
viaganlô; ko v' iyazyô yi r' era-
nga fo, dèng' eranga viaganlô;
24 ndô v' iyazyô ṽia yi zye nl' isyolo
nyi dendô yenlo: ndô Anyambiè
are kenja p' ôkuwa, gô p' iduba
viaganlô gw' eva zi re pènla pa;
25 ko alwanl' ibangwanla g' ôkuwa;
ndô va yôdu yô ga nakanle ntaga
26 mèmô. Nla ja eva em̃ori z' ajenle
nkazya, gambènlè va yôdu y' aje-
nle nkazya ta nla zô; ge eva em̃o-
ri z' apendiô, gambènlè va yôdu
27 y' ajenle mbia ta nla zô. Anlwè
nl' ôkuwa wi Krais, nli va ôm'
28 edu gô mbôra nli yè. Nl' Anya-
mbiè are dôṽia p' anlaga gô ña-
ndô, gw' alônga rôm̃i, avila vovo
ivogisi, avila vovo inlènji, avila
vovo lemba, avila vovo ngulu yi
jinga, inungunla, ipanginla, nl'
29 anlongo m' inkambinli. Waôdu
rôm̃i? waôdu ivogisi? waôdu
inlènji? waôdu wi dende lemba?
30 waôdu wi re nli ngulu yi jinga?
waôdu wi kamb' inkambinli?
31 waôdu wi bèngunla? Wutanli
pôlô ya yi pô ṽiamè. Ndô m' be
teva 'nlwè mponlo yi re mbia via-
ganlô pôlô

13 Mi to kamb' inkambinli s'
anlaga nla s' ienjèl, ge mi azye
nl' itonda, mi atwenli ga nyènliè
yi pange nyongole, nl' enjanja zi
2 kamba. Nla ja mi adwanla nli
ngulu yi poga, agôtiz' isaôn y'
iyumbunlô yôdu nl' imia sôdu;
nla ja mi adwanla nl' ibekelia
sôdu, si re ko tômb' inômba, ge
mi azye nl' itonda, mi arang' ezo-
3 ma. Vanga mi aperiz' igumb'
inyam' nyôdu gô nyez' ikuge,
vanga mi ap' ôku' wam' gô pezyô,
ge mi azye nl' itonda, gambènlè
4 mi nyenl' ezoma vovo. Itonda si
sindinla ôling' ôla, si re nkèngo;
itonda si jenle ñandi; itonda si
5 bôl' ikapa, si zy' ekale, si dende
ya yi re yi zye kwèkwè, si bute ya
yèmè, si sunge benda, si pèkilie
6 mbe; si pa jenl' ibe mbia, ndô si
7 jenl' ôgiligili mbia; si sindinl'
isaôn yôdu, si jivir' isaôn yôdu, si
dôṽ' isaôn yôdu igum̃u, si jolia
8 isaôn yôdu. Itonda si be jila.
Ndô ge adwanl' ipoga, si be ma-
nla; ge adwanl' inkambinli, si be
sula; ge imia, si be piaganla.
9 Konde azw' avôrô kaô ôñwozo-
ma, azwè poga kaô ôñwozoma:

10 ndô gô be twa isaôn yi re mèpa
pa, gambènl' isaôn imiangô yinlo
11 y' apiaganla. Gw' avegagi miè
ôñwanla, mi agambagi g' ôñwa-
nla, mi avikiliagi g' ôñwanla, mi
agenjagi g' ôñwanla: ndô gw'
arwenli miè ônlôñe, mi awal'
12 isaôn y' ôñwanla. Konde vènlo
azwè jenla gw' eyenlô, iwômbe;
ndô egômbe mè ôzyô g' ôzyô:
vènlo mi avôr' ôñwozoma; ndô
egômbe mè m' be mia vanganle
13 nt' are miè miô pa. Ndô vènlo
dwanl' ibekelia, iguñu, itonda,
yinlo irarô; ndô ômpôlô gô yô nl'
itonda.

14 Gombizanl' itônda; ndô wuta-
nli pôlô ya yi pô nl' Inlinla,
2 ndô pôsyô gô poga. Konde ayè
ô kambe nkambinli yinganli e
kamba nl' anlaga, ndô e kamba
nl' Anyambiè; konde zyel' ômo
kôtiza; ndô nl' Inlinla e kamb'
3 isaôn y' iyumbunlô. Ndô ayè ô
poga e kamba nl' anlaga isaôn yi
nuginlia, yi tevunla, nla yi si-
4 ndia. Ayè ô kambe nkambinli
yinganli e nuginli' ôku' wèmè;
ndô ayè ô poga e nuginlie nandô.
5 Mi bel' anlwè du gô kamb' inka-
mbinli, ndô pôsyô gô poga: ko-
nde ayè ô poga are viaganlô nla
yè ô kamb' inkambinli, kaô du
abèngunla, ko ñandô dèng' inu-
6 ginlia. Ndô vènlo, awarera, ja
mi abia gôre 'nlwè nkambag'
inkambinli, m' be dèngiza 'nlwè
ande, kaô mi akamba nla 'nlwè
ntyo gô mponlo yi miez' isaôn yi-
yumbunlô, ge y' imia, ge y' ipo-
7 ga, ge y' inènja? Vanganl' isaôn
yi re yi zye nl' eñènlo, ndô yi
kamba, ga nt' are ôrombo ge ño-
mbi, ja y' arev' ôvangwanlô w'
inyôi, ko miô sè nt' are tôngô pa
8 ge bôlô pa? Konde ja ôreru w'
agogunli inyôi nyantuntu, ma-
9 nde be syagekiza gw' igovi? Ye-
nlo kè 'nlwè, kaô anlwè kamba
nl' inlèñ' iyanli nkambinli yi re
kô kôtizô, mande be mia nt' are
kambô pa? konde anlwè be ka-
10 mbinl' ômpunga. Vang' adwanl'
anlongo m' inkambinli añenge
yenlo gô ntye, zyele nkambinli
11 yi re mpivinli fo. Sambô ja mi
amie mpivinli yi nkambinli, m'
be dwanla gôre yè ô kamba g'
ôma w' inlongo inyènlè, nla yè ô
kamba be dwanla gôre miè g'
12 ôma w' inlongo inyènlè. Yenlo
kè 'nlwè, gô re 'nlè anlwè bela
pôlô isaôn yi pô nl' Inlinla, wu-
tanli gô paga gw' isaôn yi be nu-
13 ginlie ñandô. Sambô ayè ô ka-
mbe nkambinli yinganli e ga
gwenle nkolo gô dwanle ngulu yi
14 bèngunla kè. Konde ja mi aka-
mbinl' Anyambiè nli nkambinli
yi re y' amiô, inlinl' inyam' nyi
kambinla, ndô ikôtiz' isam' si nu-
15 ngunla du. Yi re sè sambô? M'
be kwenl' inkolo nl' inlinla, m'
be kwenl' inkolo kè nl' ikôtiza:
m' be jemba nl' inlinla, m' be
16 jemba kè nl' ikôtiza. Azya nlo-
nlo ja w' asavinla nl' inlinla, ayè
ô re e mi' inkambinli e be bulia
Amèn gw' akev̂' imo sè, gô re e
17 pa mia nte kambo? Konde awè
rèti ô p' akev̂a mbiambiè, ndô
18 ôñori e nuginliô du. Mi p' A-
nyambiè akev̂a, inlè, mi kamb'
inkambinli viaganlô nl' anlwè-
19 du: ndô gô ñandô mi o tonde ka-
mb' agamb' atanli nl' ikôtiz' i-
sam', ko miè nuginli' añori kè,
viaganlô nla gô kamb' igôñi ny'
intosèn' s' agamba gô nkambinli
yi re y' amiô.
20 Awarera, alwanlanl' awanla gw'
ikôtiza: ndô lwanlanl' awanla
gw' ibe, ndô gw' ikôtiza lwanla-
21 nl' anlôñanlôñiè. Re tèndô pa
gw' ivanga, inlè, Nl' anlaga wi
kamb' inkambinli si re s' amiô

nla nl' inlumbu yinganli be ka-
mba miè nli mongi sinlo; ndô
vanga nlonlo wi be joginlô miè,
22 bulie Rerè. Yenlo inkambinli si
r' elingiliô, aranga gôre waô wi
jivira, ndô gôre waô wi re w' ayi-
vire: ndô ipoga nl' elingiliô, ara-
nga gôre waô wi re w' ayivire,
23 ndô gôre waô wi jivira. Jogo ña-
ndô yôdu sambô y' adatanla gô
mbôra mô, ko waôdu kamb' inka-
mbinli, jogo mongi wi re wi pa
nènga ge waô wi re wi jivira w'
ajinginla, w' awuliè, 'nlè, Anlwè
24 tanla ntanlaga? Ndô ja waôdu
w' apoga, ko ajinginl' ômo re e pa
jivira ge ômo re e pa nènga, e be
syuriô nle waôdu, e be jèkèliô nle
25 waôdu; nl' isaôn y' iyumbunlô
y' ôrèm̃' iwè yi be miezô; ko yè
pôswa ôzyô wè gô ntye azavinl'
Anyambiè, ntakiliaga, inlè, A-
nyambiè are gôre 'nlwè rèti.
26 Yi re sè sambô, awarera? Gô
datanla 'nlwè, anlwè bia winlo
nl' ôyembô, winlo nl' inènja, wi-
nlo nl' ituminlia, winlo nli nka-
mbinli, winlo nl' ibèngunla. Isa-
ôn yôdu yi ga lwanle gô nuginlia.
27 Jog' ôm' akambe nkambinli yi re
y' amiô, yi ga gambô nl' av̂anli
ge ararô, aranga viaganlô, ga lwa-
nle k' ôzônganlô; nl' ôm̃ori e ga
28 v̂engunle: ndô jog' azyel' ômo re
ko bèngunla, winlo e ga lwanle
do gô ñandô; ko yè kamba nl'
29 ôku' wèmè, nl' Anyambiè. Nl'
ivogisi yi ga gambe imbanli ge
30 irarô, k' im̃ori jèkèlia. Ndô jog'
ômo re tu atuminliô igamba, ôlô-
31 nga e ga lwanle do. Konde anlwè-
du anlwè kô jolie poga ôm̃ori
ôm̃ori, ko waôdu nènga, ko waô-
32 du tevunlô; anlinla m' ivogisi mi
33 panginlô nl' ivogisi; konde Anya-
mbiè arang' Anyambiè y' imbu-
nga, ndô y' am̃ènjè; ga nt' are
gw' iñandô s' iyombwi sôdu.

34 Antô wi ga lwanle do gw' iña-
ndô: konde zye pô pa waô gô ka-
mba; ndô wi ga lwanle gw' ipa-
35 nginlô, nte buli' ivanga kè. Nla
ja w' abele neng' ôsaôn wedu, wi
ga v̂ambi' anlôm̃e saômè gw' ina-
gô saô: konde re ntyonli gôr'
ôñwantô gô kamba gô ñandô.
36 Igamba ny' Anyambiè ny' avili
gôre 'nlwè? mbè ny' av̂ienli gôre
'nlwè dadiè?
37 Ja ôm' edu apikilia, 'nlè, ayè
ôvogisi, ge inlè e nènjô nl' Inli-
nla, e ga mie mbiambiè inlè isaôn
yi tèndinla miè 'nlwè, yô nl' isô-
38 mbia sa Rerè. Ndô jog' ôm' edu
amie, e ga lwanl' amia.
39 Yenlo, awarera, yôngunlanli gô
poga, ko aleganli gô kamb' inka-
40 mbinli. Ndô isaôn yôdu yi ga le-
ndô nt' are kwèkwè nli nyongo-
le fo.

15 Mi mieza 'nlwè, awarera, ntya-
ngô mbia y' agambinli miè
'nlwè, y' awongiô nlwè, gô yô
2 kumanlô 'nlwè kè, vo yô sungi-
nlô 'nlwè; ja 'nlw' akôt' igamba
ny' agambinli miè 'nlwè ngwa-
syi, kaô anlw' av̂ekeli vo nyawè.
3 Konde mi avenli 'nlwè gw' alô-
nga igamba ny' awongiô miè,
inlè, Krais ayuwi g' ôñwanja w'
4 ibe sazyô ga nt' ar' irèndo; nla,
inlè, av̂ènliô; kè tôngunliô nytu-
gu yintyarô ga nt' ar' irèndo;
5 nla, inlè, ayenlanli gôre Sefas;
nl' avila vovo gôr' igôm̃i nl' av̂a-
6 nli; avila vovo, ayenlanli gôr'
awarerè viaganlô nli nkama ntya-
nli egômbe mô, gôre waô awenge
wi pare kwanga nla nlènlo, ndô
awèwo wi re naula p' antyovinlo;
7 avila vovo, ayenlanli gôre Jems;
nl' avila vovo, gôre rôm̃i yôdu;
8 nla gô nuunla, ayenlanli gôre miè
g' ômo yanliô egômbe viagaga ro.
9 Konde miè ôñwangô mè gôre rô-
m̃i, mi azy' inyanga kè nyi fwe-

liô, 'nlè, Erôñi, konde mi ago-
10 mbizi ñandô y' Anyambiè. Ndô
V' imèpinlô s' Anyambiè mi are
nt' are miè: nl' imèpinlô sè s'
avenliô ndè miè si pegage nyawè-
nyawè; ndô mi ayanji viaganlô
nla waôdu: ndô aranga miè, ndô
kaô imèpinlô s' Anyambiè s' ave-
11 gagi nla miè. Sambô atwa miè
mbia atwa waô mbia, yenlo ka-
mbinla 'zwè, nla yenlo aVekeli
'nlwè.
12 Ndô ja Krais akambinlô, inlè,
arôngwi avila gw' ijuwa, ezande
zi bulia awèwo gôre 'nlwè, inlè,
zyel' itôngunliô si mongi wi re
13 juwa pa? Ndô ja itôngwa si mo-
ngi wi re juwa pa si zyele, gambè-
14 nlè Krais e tônguniô du: ndô ja
Krais e pa tôngunliô, gambènl'
ikambinl' isazyô nl' ôsaôn wa-
nyawè, nl' ibekeli' sanli kè ôsaôn
15 wanyawè. Gambènlè kè azw'
adèngô iyenli yi nôka y' Anya-
mbiè; konde azw' arakili g'
ôñwanja w' Anyambiè, inlè, arô-
ngunli Krais avila gw' ijuwa: ô
re e pa tôngunliè, j' adwanl' inlè
waô wi re juwa pa wi tôngunliô
16 du. Konde ja mongi wi re juwa
pa wi tôngunliô du, gambènlè
17 Krais e pa tôngunliô: nla ja
Krais e pa tôngunliô, ibekeli' sa-
nli nl' ôsaôn wanyawè; anlwè
18 pare gw' ibe sanli. Gambènlè
waô kè wi re nanla p' antyovinlo
19 gôre Krais wi re jila pa. Ja 'zw'
adwanle nl' iguñu gôre Krais
kaô gô ntye yinlo, gambènl' azw'
are nl' azyingô viaganlô nl' anla-
ga waôdu.
20 Ndô vènlo Krais arôngunliô avi-
la gw' ijuwa, ôlônd' ôlônga wi
mongi wi re nanla p' antyovinlo.
21 Konde ga nt' aVienl' ijuwa vo
ôma, vo ôma kè aVienl' itôngwa
22 si mongi wi re juwa pa. Konde
ga nte juw' anlaga waôdu nli
Adam, yenlo kè gôre Krais waô-
23 du wi be dwanlizô bo. Ndô ôm'
edu gô nkumb' iyèmè: Krais ôlô-
nd' ôlônga; avila vovo waô wi
nivô nle Krais, gw' ibôwunli' sè.
24 Vovo be bie ntyai, gô be pè Anya-
mbiè ya Rerè inlongo; ayè jiliza
pa ipanginla sôdu nl' anyanga
25 môdu nl' ampenda môdu. Ko-
nde e ga vanginle, kwanga gô be
duô yè afel' ilôvalôvi yôdu g' ôdô-
26 lôngô w' intyôzyô sè. Ôlôvalôvi
ônuunla wi be jilizô wô ijuwa.
27 Konde Anyambiè awel' isaôn yô-
du gôdôlôngô w' intyôzyô sè.
Ndô gô buliè, 'nlè, ya yôdu y'
azôliziô, ko miô, inlè, ayè ô rugi-
ze yôdu gôre yè are tômbô pa.
28 Nla gô be duô yoma yôdu y' atu-
giziô gôre yè, vovo Ôñwanla k'
ayèmè e be tugizô gôre yè ô rugi-
ze ya yôdu gôre yè, ko Anyambiè
dwanla yôdu nla gô yôdu.
29 Azya nlonlo ezande zi be dendô
waô wi baptaizô g' ôñwanja wi
mongi wi re juwa pa? Jogo mo-
ngi wi re juwa pa w' arôngwa dû,
wi baptaizô g' ôñwanj' iwaô sè?
30 Ezande kè zi re 'zwè gw' ereria
31 igwèr' iedu? Nl' ikap' isam' g'
ôñwanj' iwanli si re nla miè gôre
Jisu Krais ya Rer' iyazyô bulia
miè, inlè, Mi are ntyugu edu nju-
32 waga. Ja mi anwenli nl' inya-
ma gô Efesus ga nt' are mpanli
y' anlaga, inyenla ndè si re nla
miè? Ja mongi wi re juwa pa wi
tôngunliô du, azwè ga nye nli jo-
nga, konde mènlè azw' ajuwa.
33 Aremizônli: alato ambe mi feviz'
34 intyale simbia. Winyanli g' ôgu
ômbia, ko ayanjanl' ibe; konde
awèwo wi zye nl' imia s' Anya-
mbiè: mi kamba gô ntyonli ya-
nli.
35 Ndô be buli' ôma, inlè, Mongi
wi re juwa pa wi be tôngunliô
sè? nla wi be bia nl' ôku' ônlo-

36 ngo ndè? Aw' ôtemu, eza zi bè-
nlô ndo zi fwelia du, kaô z' aju-
37 wa: nl' eza zi bènlô ndo, ô bènl'
ôkuwa wi be pôma vovo, ndô
intyo irevô, vendetwa nyi 'mba,
ge ny' ônlongo w' ôlônd' ônwè-
38 nlè; ndô Anyambiè e pa nyô
ôkuwa nt' arondiè, nla gw' intyo
39 edu ôkuwa nli wèmè. Ôzyônli
wôdu arang' ôzyônli mèmô: ndô
r' ôzyônli ômori w' anlaga, nl'
ôzyônli ônwènlè w' inyama, nl'
ôzyônli ônwènlè w' inyonli, nl'
40 ôzyônli ônwènlè wi v̂èrè. R'
ikuwa kè y' ôrôwa, nl' ikuwa kè
yi ntye yinlo: ndô mèpinli y'
ikuwa y' ôrôwa ônlongo nli wè,
nli mèpinli y' ikuwa y' ntye yi-
41 nlo mèpinli nyènlè. R' ônjèlè-
njèlè ômori wi nkômbe, nl' ônjè-
lènjèlè ônwènlè w' ôgwèli, nl'
ônjèlènjèlè ônwènlè w' igègènli;
nl' igègènlè yi bangwanla nl'
42 ônjèlènjèlè. Yenlo kè r' ôrôngu-
nliô wi mongi wi re juwa pa.
Ôkuwa wi bènlo gw' ibonla; wi
be tôngunliô gw' itw' awonla:
43 wi bènlô gw' itw' alubô; wi be
tôngunliô gw' ivenda: wi bènlô
gô ndèlinli; wi be tôngunliô gô
44 ngulu: wi bènlô ôkuwa nt' aya-
nliô wô; wi tôngunliô ôkuwa
mpanli g' inlinla. J' adwanl'
ôkuwa wi janlô njanlagô, gambè-
nlè r' ôkuwa kè mpanli g' inli-
45 nla. Yenlo re tèndô pa kè, inlè,
Ômo lônga Adam arwenl' inlinla
nyabo. Adam nuunla ayè inli-
46 nla nyi p' emènlo. Ndô eza zi
mpanginli g' inlinla zi dônga du,
ndô eza z' ayanliô njanlagô; avi-
la vovo eza zi re mpanginli g'
47 inlinla. Ômo lônga avili gô ntye,
ayè kè wi ntye: ôma wav̂anli
48 avila g' ôrôwa. Ga nt' ar' ôma
wi ntye, yenlo re waô kè wi
ntye: nla ga nt' ar' ôma w' ôrô-
wa, yenlo re waô kè w' ôrôwa.

49 Nla ga nt' are 'zwè dwanla pa nl'
edidi z' ôma wi ntye, azwè be
dwanla kè nl' edidi z' ôma w'
ôrôwa.
50 Ndô, awarera mi buli' igamba
nyinlo, 'nlè, ôzyônli nli ntyinla y'
ayolie jig' inlongo ny' ôrôwa; nlo
51 ibonla jig' itw' awonla. Vônla-
nli, mi teva 'nlwè ôsaôn w' iyu-
mbunlô: inlè, azw' anlanl' antyo-
vinlo m' ijuwa azw' edu, ndô azw'
52 edu azwè be kalunliô, v' igamba
ny' agwanla, v' ikwèra s' intyo,
g' ôrombo winuunla: konde ôro-
mbo wi be tôngô, nla mongi wi re
juwa pa wi be tôngunliô gw' itw'
awonla, nl' azwè kè azwè be ka-
53 lunliô, Konde ibonla sinlo si ga
wor' itw' awonla, nl' eza zinlo zi
54 juwa zi ga wor' itw' ayuwa. Ndô
gô be duô ibonla sinlo s' abor' itw'
awonla, nl' eza zinlo zi juwa z'
abor' itw' ayuwa, vovo be tw'
igamba nyi re tèndô pa, inlè, Iju-
55 wa si re mènlô pa nl' ikev̂a. Iju-
wa, ikev̂' iso si re gwi? Ijuwa,
56 elogonli zo zi re gwi? Elogonli z'
ijuwa nl' ibe; nli ngulu y' ibe nl'
57 ivanga: ndô akev̂a gôr' Anya-
mbiè, ô panga 'zwè kev̂a vo Rèr'
58 iyazyô Jisu Krais. Yenlo, awa-
rera wi tondô miè, iwanlarenli
jolajola, ko azyugazyugônli, nja-
njag' ev̂ilô za Rerè nli ngulu
egômbe zôdu, konde anlw' avôrô,
inlè, ijanj' isanli si zyele sa nya-
wè gôre Rerè.

16 Ndô g' ônwanja w' idatiza s'
anliva gô nungunl' iyombwi,
nt' azômbi miè inandô si Galatia,
2 lendanli 'nlwè kè yenlo. Gô
ntyugu nônga yi Syono edu ôm'
edu gôre 'nlwè e ga limbinle g'
ôzamba, nt' are yè dènga pa, inlè,
3 alwanl' idatizô gô bia miè. Nla
gô bia miè, m' be tôma waô wi be
pinjô 'nlwè nli yangô, gô pinl'
4 idav̂i' sanli gô Jerusalèm: nla j'

adwanla kwèkwè gôre miè gô kè-
nda kè, wi be kènda nla miè.
5 Ndô m' be bia gôre 'nlwè, gô be
duô mi apiaganli gô Masedônia;
konde mi piaganla gô Masedônia;
6 ndô vendetwa m' be dinga, ge
vanganle piaganla egômbe z' ifwi
nla 'nlwe, ko 'nlwè jira miè gô
7 mponlo yi be kèndô miè. Konde
m' pa bele jenla 'nlwè vènlo gô
mpiaganlaga; konde mi deṽinla
gô dinga nla 'nlwè ôñwolingô ja
8 Rerè atonda. Ndô m' be dwanla
gô Efesus kwanga gô ntyagô yi
9 Pèntekôt; konde igug' ivôlô iṽia
gô janja nyi re nungunlô pa miè,
nl' ilôṽalôṽi yi r' imienge.
10 Nla ja Timothe abia, lendanl'
inlè e ga lwanl' itia fo gôre 'nlwè;
konde e janj' eṽilô za Rerè ga
11 miè: sambô ôm' edu avèdiè. Ndô
rômanliè nl' amènjè g' ôgèndo
wè, ko yè bia gôre miè: konde mi
12 pônlè mpo mô nl' awarerè. G'
ôñwanja w' ôñwarerè Apolos, mi
agwenliè nkolo pôlô gô bia gôre
'nlwè nl' awarerè: ndô ntondinli
yè yi pegage du gô bia egômbe
zinlo; ndô e be bia gô be dèngè
egômb' eṽia.
13 Ṽèmbanganli, gumanlarenli jo-
lajola gw' ibekelia, lwanlanl' a-
14 nlômanlômie, yolanli. Isaôn iya-
nli yôdu yi ga lendô nl' itonda.
15 Anlw' avôrô nagô yi Stèfanas,
inlè, waô ilônd' ilônga y' Akaia,
nla inlè wi re tugiza p' ikuw' iyaô
gô janjinl' iyombwi. Mi kwenla
16 'nlwè nkolo, awarera, inlè, anlwè
kè rugizanl' ikuw' iyanli gôr'
anlaga ônlongo winlo, nla gôr'
ôm' edu ô nungunla gw' eṽilô
17 ayanja. Mi jenle mbia gw' ibia
si Stèfanas nli Fortunatus nl'
Akaikus: konde wi re dwanla pa
gôre miè gw' inyang' inyanli.
18 Konde w' ayowiz' inlinl' inyami
nl' imanli ta: sambô wonganl'
anlaga ônlongo mè nl' ôlubô.
19 Iñandô si Asia s' abôgiza 'nlwè.
Akwila nli Prisila w' abôgiza
'nlwè pôlô gôre Rerè, waô nli
20 ñandô yi re gô nag' waô. Aware-
rè waôdu w' abôgiza 'nlwè. Za-
ngwanlanli nl' isombanla s' ôru-
21 nda. Miè Pol mi bôgiza 'nlwè nl'
22 ôgo wamimè. Jog' ôm edu aro-
nde Rerè, e ga zavô nsavagô. Re-
23 rè e bia. Imèpinlô sa Rerè Jisu
24 si ga lwanle nla 'nlwè. Itond'
isami si ga lwanle nla 'nlwèdu
gôre Krais Jisu. Amèn.

EZANGÔ ZIṼANLI ZI POL Y‘ ERÔM̃I GÔRE MONGI

KORINTH.

1 POL, erôm̃i zi Jisu Krais vo nto-
ndinli y‘ Anyambiè, nli Timothe
y‘ ôñworerè, gô ñandô y‘ Anya-
mbiè yi re gô Korinth, nla gôr‘
iyombwi yôdu yi re gô Akaia yô-
2 du: Imèpinlô si ga lwanle nla
’nlwè nl‘ am̃ènjè avila gôr‘ Anya-
mbiè ya Rèr‘ iyazyô nl‘ Ôvanginli
3 Jisu Krais. Ôzavinlô gôr‘ Anya-
mbiè Rerè y‘ Ôvanginli wazyô
Jisu Krais, Rerè y‘ ikèsyi nl‘
4 Anyambiè y‘ ôzindiô wôdu; ô si-
ndia ’zwè gw‘ injuke sazyô sôdu,
ko ’zwè jolie sindia waô wi re gô
njuk‘ iedu, v‘ ôzindiô mè wi re
’zwè sindiô pa nl‘ Anyambiè.
5 Konde ga nte bunl‘ azyingô mi
Krais gôre ’zwè, yenlo bunla k‘
6 ôzindiô wazyô vo Krais. Ndô ja
’zw‘ ajenlizô azyingô, mi re g‘
ôzindiô wanli nla gw‘ isunginl‘
isanli; ge ja ’zw‘ azindiô, yi re g‘
ôzindiô wanli, wi janja gôre ’nlwè
isindinla s‘ azyingô mèmô mi je-
nlô ’zwè: nl‘ igum̃u nyazyô gôre
7 ’nlwè nyi re jola; konde azw‘
aṽôrô, ’nlè, ga nte dwanla ’nlwè
iwongisi y‘ azyingô, yenlo kè be
dwanla ’nlwè iwongisi y‘ ôzindiô.
8 Konde azwè pa bela ’nlwè dw‘
amia, awarera, g‘ ôñwanja wi
njuke y‘ ayenliô ’zwè gô Asia,
inlè, azw‘ aṽangatiô pôlô, viaga-
nlô nli ngulu yazyô, yenlo azwè
devinl‘ em̃ènlo igum̃u nyènlè:
9 ndô azwèmè azw‘ avegagi tenliza
pa, ’nlè, azwè bè juwa, inlè azw‘
aṽekeli‘ ikuw‘ iyazyômè, ndô kaô
Anyambiè ô tôngunlia waô wi re
10 juwa pa: ô zunginli ’zwè avila
gw‘ ijuwa sipôlô mèso, ô be sungi-
nla ’zwè: ô re azwè dôṽi‘ igum̃u
gôre yè, inlè, e be sunginla ’zwè
11 nsunginlaga; anlwèmè kè nungu-
nlaga nl‘ inkolo sanli g‘ ôñwanj‘
iwazyô: inlè, akeṽa mi ga vo nl‘
awenge g‘ ôñwanj‘ iwazyô, gw‘
eza z‘ avenliô ’zwè vo awenge.
12 Konde ikap‘ isazyô nle sinlo, nte
takilia k‘ irèm̃‘ iyazyô, inlè, azw‘
are kanganla pa gô ntye, nla pô-
syô gôre ’nlwè gô nkèrè nla g‘
ôrèti w‘ Anyambiè, nl‘ aranga
gw‘ imia s‘ ôzyônli, ndô gw‘ imè-
13 pinlô s‘ Anyambiè. Konde azwè
tèndinla ’nlwè isaôn imiènlè, kaô
mèyo yi tangunlô ’nlwè, amèma
kè, mi are nl‘ igum̃u kè, ’nlè,
anlwè be mèma yô kwanga gô
14 ntyai: nt‘ are ’nlwè mèma pa
’zwè ôñwozoma, inlè azwè nle
ntinla y‘ ikap‘ isanli, nt‘ are ’nlwè
ntinla y‘ isazyô, gô ntyugu y‘
Ôvanginli wazyô Jisu.
15 Nl‘ igum̃u nyinlo agenji miè nl‘
ôrèm̃‘ iwam‘ gô bia gôre ’nlwè, ko
16 ’nlwè dèng‘ imèpinlô sibanli; nla
gô simba gôre ’nlwè gô piaganla
miè agènda gô Masedônia, avo bia
gôre ’nlwè avila gô Masedônia, ko
miè jirô nle ’nlwè g‘ ôgèndo wam‘
17 gô Judia. Gw‘ agenji miè yenlo,
mi agenji vo nyawè? ge isaôn yi
kenjô miè, mi kenja yô ga nt‘ ar‘
ôzyônli, ko dwanla nla miè iñ, iñ,
18 nli nyawè, nyawè? Ndô ga nt‘ ar‘
Anyambiè giligili, igamb‘ inyazyô
gôre ’nlwè nyi pegaga iñ nli nya-

19 wè. Konde Ôñwa w' Anyambiè,
Jisu Krais, ô gambinliô gôre 'nlwè
nle 'zwè, vanganle miè nli Silva-
nus nli Timothe, e pegaga iñ nli
20 nyawè, ndô gôre yè nle iñ. Konde
vanganl' impanganlô y' Anya-
mbiè y' adwanl' imienge, gôre yè
nle iñ: yenlo kè vo yè bulia 'zwè
inlè Amèn, gw' ipendia s' Anya-
21 mbiè. Ndô ayè ô dwanliza 'zwè
nla 'nlwè gôre Krais, ô re 'zwè
22 sagia pa kè, nle Anyambiè; aye
kè alingili 'zwè, ava 'zwè gw' irè-
m̃' iyazyô mbei y' ômpanganlô,
vanganl' Inlinl' Iṽia.
23 Ndô mi fweli' Anyambiè gô
dwanl' ôyenli gw' inlinl' inyam',
inlè, mi pa kènda gô Korinth, ko-
24 nde mi pôginla 'nlwè. Arang'
inlè azwè panginl' ibekeli' sanli,
ndô azw' inungunli y' igeṽ' inya-
nli: konde anlwè kumanla nl'
ibekelia.

2 Konde mi agenji g' ôrèm̃' iwa-
m', inlè, mi avo bia gôre 'nlwè
2 nyènlè nl' ekèṽa. Konde ja mi
ajenliza 'nlwè ekèṽa, mande be
jenliza miè mbia, kaô ayè ô jenli-
3 zô nle miè ekèṽa? Mi arèndinli
k' igamba mè, mi vende jenlizô
ekèṽa, gô bia miè, nle waô wi r'
inyanga nyi jenliza miè mbia;
mbekeliaga g' ôñwanj' iwanli
inlè, igeṽ' inyam' nl' inyanli
4 anlwèdu. Konde mi arèndinli
'nlwè nl' azyingô ampôlô nl' aña-
ndi m' ôrèm̃a nl' antyonli am̃e-
nge; aranga gô jenliza 'nlwè ekè-
ṽa, ndô gô mieza 'nlwè nte bunl'
itond' isam' gôre 'nlwè viaganlô.
5 Ndô jog' ôm' are panga p' ekèṽa,
e pa jenliza miè ekèṽa, ndô ajen-
liza 'nlwèdu ekèṽa ôñwozoma, ara-
nga gô joliz' igamba viaganlô.
6 Ôrevunlô winlo wi re yè tevunlô
pa nl' awenge wi re kwèkwè gôre
7 yè; yenlo ro nyezanliè ko sindia-
nliè, ôma mè e vende kevô nl'
8 ekèṽ' evôlô viaganlô. Sambô mi
kwenla 'nlwè, nkolo, inlè, lwa-
nlizanl' itônd' isanli gôre yè.
9 Konde gô ntinla yinlo yô rèndi
miè, inlè, mi ga mie mpanginli
yanli, vendetwa anlwè joginlô
10 gw' isaôn yôdu. Ndô ôma ô nye-
zô 'nlwè ôsaôn, miè kè mi nyezè;
konde ja mi anyez' ôsaôn, mi
nyeza wô g' ôñwanj' iwanli g'
11 ôzyô wi Krais; inlè, azw' agevô
nl' Satan: konde azwè pa dwanl'
imia fo g' ôñwanja w' avônlô mè.
12 Gw' aṽienli miè gô Trôas g'
ôñwanja wi ntyangô mbia yi
Krais, vanganle Rerè anlungu-
13 nli miè iguge, mi pegaga nl'
ôdwèrè g' ôrèm̃' iwam', konde mi
duunlô Titus ôñworer' iyam' vo-
vo: yenlo ntigaga waô, mi agèndi
14 gô Masedônia. Ndô akeṽa gôr'
Anyambiè, ô panga 'zwè gô keṽa
pèkèpèkè gôre Krais, aruminlia
vo 'zwè gô mbor' iedu nkangô
15 mbia y' imi' isè. Konde azwè nle
nkangô mbia yi Krais gôr' Anya-
mbiè, gôre waô wi sunginlô, nla
16 gôre waô wi jilizô; gôre waô wi
jilizô nkangô y' ijuwa yi bag' iju-
wa; ndô gôre waô wi sunginlô
nkangô y' em̃ènlo yi bag' em̃ènlo.
Ô re ko joli' isaôn yinlo mande?
17 Konde azw' azyele g' awenge, wi
feviz' igamba ny' Anyambiè: ndô
nl' irèm̃a y' ôrèti, nla g' anlaga
w' Anyambiè, kamba 'zwè gôre
Krais g' ôzyô w' Anyambiè.

3 Azwè fo pakilia gô suminli' ikuw'
iyazyo? ge azw' are nl' isyolo g'
awèwo nyi yangô yi suminlia
'zwè gôre 'nlwè ge avila gôre
2 'nlwè? Anlwè nl' ezangô zazyô,
tèndô pa gw' irèm̃' iyazyô, miô pa
aranganlô kè nl' anlaga waôdu;
3 anlwè jenlô kè, inlè, anlwè nl'
ezangô yi Krais, tèndô pa nle
'zwè, aranga nli mpira, ndô nl'
Inlinla ny' Anyambiè yabo; ara-

nga gô yangô y' adô, ndô gô ya-
4 ngô y' ôzyônli g' ôrèm̃a. Azw'
are nl' abeko ônlongo winlo gôr'
5 Anyambiè vo Krais: aranga inlè
azwè ko jolia azwèmè, gô pikili'
ôsaôn wedu ga wi pila gw' ikuw'
iyazyô mè; ndô ngulu yazyô yi
6 pila gôr' Anyambiè. Ayè kè are
kekiza pa 'zwè gô dwanl' iminisè
si njeka nyonla; aranga s' irèndo,
ndô s' inlinla: konde irèndo yi
jônla, ndô inlinla nyi p' em̃ènlo.
7 Ndô vôndô njeka nungu y' irèndo
yi bag' ijuwa, yô y' avegagi tèndô
pa gw' adô, y' av̂ienli nl' ônjèlè-
njèlè, ko awa wi Israèl wi jolie
pônl' ôzyô wi Môsès g' ôñwanja
w' ônjèlènjèlè w' ôzyô wè, ndô
ônjèlènjèlè mè w' avegagi gô pia-
8 ganla, ko pôrô njeka nyonla y'
inlinla yi be dwanla nl' ônjèlènjè-
9 lè? Konde ja njeka y' av̂ag' ôga-
ra y' avegagi nl' ônjèlènjèlè, ko
pôrô njeka yi bag' ôgôre yi pia-
10 ganl' ônjèlènjèlè. Konde go nti-
nla yinlo eza z' aro dwanli nl'
ônjèlènjèlè zi pegaga rèti nl' ônjè-
lènjèlè, g' ôñwanja w' ônjèlènjèlè
11 mè wi re viaganlô. Konde vôndô
eza z' avegagi mpiaganlaga z'
avegagi nl' ônjèlènjèlè, ko pôrô
eza zi re gô dwanla zi re nl' ônjè-
lènjèlè.
12 Sambô gôre 'zwè nl' igum̃u nyi-
13 nlo, azwè kamba buku; azwè
denda kè ga Môsès, ô liv̂inl' ôzyô
wè, ko awa wi Israèl w' avônle
ntyai y' eza mè z' avegagi gô pia-
14 ganla. Ndô irèm̃' iyaô y' ayoli:
konde kwanga nla nlènlo gô
tangunla waô njeka nungu eza
mèmô zi div̂inla zi pare; wi pa
miezô inlè gôre Krais zi re tômbô
15 pa. Ndô kwanga nla nlènlo, gô
tangunlô yangô yi Môsès, eza mè
16 zi pe div̂inl' irèm̃' iyaô. Ndô gô
be kalwa waô gôre Rerè, eza zi
17 div̂inla zi be tômbô. Ndô Rerè
ayè nl' Inlinla: nli mbôra yi r'
Inlinla nya Rerè, vovo r' awontye
18 arevô. Ndô azwèdu, nl' azyô
zange mpônlag' ônjèlènjèlè wa
Rerè ga gw' eyenlô, azwè kalu-
nliô gw' edidi mèmô nkundag'
onjèlènjèlè g' ônjèlènjèlè, ga nte
pila wo avila gôre Rerè y' Inli-
nla.

4 Sambô gô re 'zwè nl' ev̂ilô zi-
nlo zi minisè, ga nt' are 'zwè pô-
2 ginlô pa, azwè jasa du: ndô azw'
afal' isaôn yi ntyonli yi dendô
ntyoria, azwè kanganla kè nl'
avônlô ambe, ge feviz' igamba ny'
Anyambiè; ndô nl' ituminlia s'
ôrèti azwè suminli' ikuw' iyazyô
gw' irèm̃a y' anlaga waôdu g'
3 ôzyô w' Anyambiè. Ndô ja ntya-
ngô yazyô mbia y' adwanla div̂i-
nlô pa, yi re div̂inlô pa gôre waô
4 wi pera: wi re anyambiè yi ntye
yinlo are panga p' irèm̃' iyaô apo-
ku, waô wi re wi pa jivira, inlè w'
ayenl' ôzange wi ntyangô mbia y'
ônjèlènjèlè wi Krais, ô r' edidi z'
5 Anyambiè. Konde azwè pa ka-
mbinl' ikuw' iyazyô, ndô Jisu
Krais, inlè, ayè nl' Ôvanginli, nl'
ikuw' iyazyô inlè yô nl' inyôngô
6 sanli g' ôñwanja wi Jisu. Konde
Anyambiè, ô zômbi ôzange gô
bamba avila gô mpiri, are bamba
pa gw' irèm̃' iyazyô ôzange w'
imia s' ônjèlènjèlè w' Anyambiè
g' ôzyô wi Krais.
7 Ndô azw' are nl' igumba nyinlo
gô vagô y' iwônlô, inlè, ipenda si
ngulu si ga lwanle gôr' Anya-
8 mbiè, nl' aranga nla 'zwè. Azwè
bangatiô g' ôzamb' iedu, ndô
azwè pa jela; azw' are nl' añandi,
9 ndô azwè pa periz' igum̃u; azwè
kombizô, ndô azwè pa falô: azwè
bôlô ba gô ntye, ndô azwè pa jili-
10 zô; ntwanlage njuwinli yi Jisu g'
ikuw' iyazyô pèkèpèkè, inlè em̃è-
nlo zi Jisu kè zi ga yenlanle gw'

11 ikuw‘ iyazyô. Konde azwè yi re
bo azw‘ are pô pa gw‘ ijuwa g‘
ôñwanja wi Jisu pèkèpèkè, inlè,
em̃ènlo zi Jisu kè zi ga yenlanle
g‘ ôzônli wazyô wi juwe njuwaga.
12 Yenlo ijuwa si janja gw‘ ikuw‘
iyazyô, ndô em̃ènlo gw‘ ikuw‘
13 iyanli. Ndô gôre ’zwè nl‘ inlinla
mèmô ny‘ ibekelia, ga nt‘ are tè-
ndô pa, inlè, Mi aṽekeli, yenlo
agambi miè; azwè kè azwè beke-
14 lia, yenlo kamba ’zwè; konde
azw‘ avôrô, inlè, ayè ô rôngunli
Rerè Jisu e be tôngunlia ’zwè kè
nli Jisu, alôṽia ’zwè nla ’nlwè g‘
15 ôzyô wè. Konde isaôn yôdu yi re
g‘ ôñwanj‘ iwanli, inlè, imèpinlô,
gô bunla sô vo awenge viaganlô,
si ga wunlie akeṽa gw‘ ipendia s‘
Anyambiè.
16 Yenlo azw‘ agwa sike; ndô va-
nganl‘ ôm‘ iwazyô wigala w‘ a-
dwanla njuwaga, ôm‘ iwazyô w‘
agare wi pangô ôñwonla ntyugu
17 edu. Konde injuke sazyô inya-
ngô si re kaô v‘ ôñwolingô, si
dèngiza ’zwè elirinlô z‘ ivenda
nyakonlako viaganlô nli nt‘ are
18 ko kènlizô; gô pônlaga ’zwè ara-
nga ya yi jenlô, ndô ya yi re y‘
ayenlizô: konde ya yi jenlô yi re
v‘ egômbe; ndô ya yi re y‘ aye-
nlizô yi re v‘ egômbe zôdu.

5 Konde azw‘ avôrô, inlè, ja nagô
yazyô y‘ ikuku yi ntye y‘ asazyô,
azw‘ are nl‘ ilwanlô avila gôr‘
Anyambiè, nagô y‘ egômbe zôdu
g‘ ôrôwa, yi re yi nôgô nl‘ agô.
2 Konde rèti gô nagô yinlo azwè
sim̃inla, mbelaga pôlô gô boriô
nl‘ ilwanlô nyazyô nyi pila g‘
3 ôrôwa: j‘ atwa reti, inlè, azwè be
dèngô bôriô pa nl‘ aranga tele.
4 Konde azwè yi re gô nagô y‘
ikuku yinlo azwè sim̃inla, konde
azw‘ adirinliô; aranga, ’nlè, azwè
bele syôrunlô, ndô, inlè, azwè be-
le boriô, ko eza zi juwa mènlô nl‘
5 em̃ènlo. Ndô ayè ô vangi ’zwè
gô ntinla yinlo nl‘ Anyambiè, ô
re pa pa ’zwè k‘ ôtèmbe w‘ Inli-
6 nla. Sambô azw‘ ar‘ iganda egô-
mbe zôdu, amia, ’nlè, gô re ’zwè
g‘ ôkuwa, azw‘ azyele nli Rerè,
7 konde azwè kanganla, gô ntye
yinlo nl‘ ibekelia, aranga nl‘ ije-
8 nla; yenlo azw‘ ar‘ iganda, aro-
nda viaganlô gô tôra avila g‘ ôku-
wa, ko ’zwè dwanla gôre Rerè.
9 Yenlo janja ’zwè, inlè, azwè gôre
yè ge bangwanla pa nla yè, azwè
10 ga wongô nle yè. Konde azwèdu
azwè be bôwunlia gw‘ eka z‘ ijè-
kèlia zi Krais; ko ôm‘ edu bonge
ya y‘ alendiô ndè g‘ ôkuwa, nt‘
are yè denda pa, mbia ge mbe.
11 Sambô konde azw‘ avôrô itia sa
Rerè, azwè kènliza gô pang‘ anla-
ga jivira, ndô gôr‘ Anyambiè
azw‘ are miô pa: mi deṽinla kè,
’nlè, gw‘ irèm̃‘ iyanli kè azw‘
12 are miô pa. Azwè pa fo suminli‘
ikuw‘ iyazyô gôre ’nlwè, ndô
azwè pa ’nlwè ntinla yi re ’nlwè
ko syôgwa g‘ ôñwanj‘ iwazyô, ko
’nlwè dèng‘ igamba nyi fwinliza
waô wi syôgwa nl‘ eza zi jenlô,
13 nl‘ aranga nl‘ eza z‘ ôrèm̃a. Ko-
nde ja ’zw‘ atanla, gambènl‘ azw‘
atanla ntinla y‘ Anyambiè; ge ja
’zw‘ adwanla nl‘ ôgu mbiambiè,
14 yi re g‘ ôñwanj‘ iwanli. Konde
itonda si Krais si bangatia ’zwè;
konde azwè tenliza, ’nlè, gô re
’nlè ôm̃ori ayuwi g‘ onwanja wa
waôdu, sambô waôdu w‘ ayuwi;
15 ayuwi kè g‘ ôñwanja wa waôdu,
inlè, waô wi dwanla bo w‘ alwa-
nlize nyènlè gô toudi‘ ikuw‘ iyaô-
mè, ndô gôre yè ô yuwi g‘ ôñwa-
16 nj‘ iwaô arôngwa. Yenlo avila
vènlo azw‘ amie du ôma ga nt‘
ar‘ ôzyônli: vanganl‘ azw‘ amie-
nli Krais ga nt‘ ar‘ ôzyônli, ndô
vènlo azw‘ amie yè yenlo nyènlè.
17 Yenlo jog‘ ôm‘ edu adwanla gôre

Krais, ayè ôm' ôñwonla: isaôn
ilungu y' apiaganli; vônla, y'
18 atwenl' imionla. Ndô isaôn yôdu
yi pila gôr' Anyambiè, ô re mèpia
pa 'zwè nl' ayèmè vo Jisu Krais,
kè pa 'zwè k' eṽilô z' imèpianla;
19 konde gôre Krais Anyambiè ave-
gagi mèpianlage ntye nl' ayèmè,
e *tanginla* waô ifwem' isaô, are
pa pa 'zwè kè igamba ny' imèpi-
anla.
20 Sambô azw' ivovi g' ôzamba wi
Krais, mpanli g' Anyambiè e
kwenl' inkolo vo 'zwè: azwè
kwenla 'nlwè nkolo gw' inyanga
nyi Krais, inlè, mèpianlanli nl'
21 Anyambiè. Ayè ô re e mi' ibè
avangiô ndè ôgara g' ôñwanj'
iwazyô; inlè, azwè ga rwe nl'
ôgôre w' Anyambiè vo yè.

6 Azw' iyanjisi ta nla yè azwè
kwenla 'nlwè nkolo, inlè, awo-
nganl' imèpinlô s' Anyambiè vo
2 nyawè. Konde e bulia, 'nlè, Mi
avôganliô 'wè gw' egômb' eṽia,
nla gô ntyugu y' isunginlô anlu-
ngunli miè 'wè: vônlanli, zinlo
nl' egômb' eṽia; vônlanli, yinlo
3 nle ntyugu y' isunginlô. Azwè
p' ikweza gô ndag' iedu, eṽilô zi
minisè zi vende dwanla nli ntyè-
4 mbo: ndô g' ôsaôn wedu azwè
tuminli' ikuw' iyazyô g' iminisè
s' Anyambiè, gw' isindinla sipô-
lô, gw' injuke, gw' aguga, gw'
5 ijela, gw' imbipa, gw' intyôgô,
gô dungu, gw' ijanja, gw' ibè-
6 mba, gw' ipeng' esyônge; nli
nkèrè, nl' imia, nl' isindiula, nli
nkèngo, nl' Inlinl' Iṽia, nl' ito-
7 nda si re s' avondiô, nl' igamba
ny' ôrèti' nli ngulu y' Anyambiè;
v' imianga y' ôgôre g' ôgo 'nlôñiè
8 nl' ônyantwè, vo idubô nl' ipè-
diô, vo eluñi eṽia nl' eluñi eṽe;
g' iremisi, ge anlaga wagiligili;
9 ga w' a*miô*, ge miô pa mbiambiè;
ga njuwaga, ndô vônla, azw' are
bo; ga tevunlô pa, ko 'zw' ayô-
10 nlô; ga njenlag' ekèṽa, ndô nje-
nlage mbia pèkèpèkè; ga lèngè,
ndô mpagizag' awenge; g' ezoma
fo, ndô nivage ya yôdu.
11 Mongi Korinth, agwanl' imazyô
mi re zange gôre 'nlwè, irèñ' iya-
12 zyô y' apendi. Mbôra yi pa para
gôre 'nlwè gw' irèñ' iyazyô, ndô
13 irèñ' iyanli y' akongi. Winli-
zanli 'zwè kè ntaga mèmô; mi
kamba nla 'nlwè g' awanl' iyam';
vendizanl' irèñ' iyanli kè.
14 Aliṽanli nl' anlaga wi re wi ji-
vira: konde alato nde mi r' ôgôre
nl' ôrègo, ge ôzange nli mpiri?
15 Nl' imèpanla nde si re Krais nli
Belial? ge mbei nde yi r' ômo ji-
16 vira nl' ômo re e jivira? Nl' ida-
tanla nde si re nagô y' Anyambiè
nl' ikanla? konde azwè nle nagô
yôrunda y' Anyambiè yabo; ga
nt' awuli Anyambiè, inlè, M' be
dwanla gô gare yaô, aganganla
gô gare yaô; m' be dwanl' Anya-
mbiè yaô, waô kè wi be dwanl'
17 anlag' iwam'. Yenlo gogwanli
avila gôre waô, ko bangwanlanli
nla waô, bulie Rerè; awatanl' eza
z' isyèkè; gambènlè mi abonga
18 'nlwè, ko miè dwanle Rer' iya-
nli, anlwè kè anlwè be dwanl'
awanl' iyam' anlôñe nl' antô,
bulie Rerè yi ngulu yôdu.

7 Sambô gôre 'zwè nl' impanganlô
yinlo, mongi tondô, azwè ga yo-
mbunli' ikuw' iyazyô avila gw'
isyèkè sôdu s' ôzyônli nla s' inli-
nla, nsulizag' imèpi' sazyô gw'
itia s' Anyambiè.
2 Wonganli 'zwè gw' irèñ' iya-
nli: azwè dendinl' ôm' edu mbe,
azwè feviz' ôm' edu, azwè ny'
3 *ô*ba gôr' ôm' edu. Mi pa kamb'
igamba nyinlo gô pa 'nlwè ôga-
ra: konde mi are bulia pa, 'nlè,
anlw' are gw' irèñ' iyazyô gô
juwa nla gô dwanla bo nla 'nlwè.

4 Igand' inyam' nyi r' ivôlô gôre
'nlwè, ikap' isam' si re sipôlô g'
ôñwanj' iwanli: mi ajônli nl' ôzi-
ndiô, gw' injuke sazyô sôdu mi
5 jenle mbia mpôlô. Konde gw'
av̄ienli 'zwè gô ntye yi Masedô-
nia kè, azwè dènga du ijowa, ndô
azw' ayenli njuke g' ôzamb' ie-
du; gw' igala agovi, g' ôrèm̃a
6 itia. Ndô Anyambiè ô sindia
waô wi re jela pa, azindi 'zwè nl'
7 ibia si Titus; nl' aranga nl' ibi'
isè dadiè, ndô nl' ôzindiô kè w'
azindiô yè g' ôñwanj' iwanli, gw'
awulinliè 'zwè intyangô g' ôñwa-
nja w' ijôngunli' sanli, nli kèv̄'
iyanli, nli mpiu yanli g' ôzamb'
iwam'; yenlo ayenli miè igev̄a
8 viaganlô. Konde vanganle mi
ayenlizi 'nlwè ekèv̄a nl' ezangô
zam', mi nige nkôndi du, vanga
mi aluô mi anligi nkôndi; konde
mi jenla, 'nlè, ezangô mè z' aye-
nlizi 'nlwè ekèv̄a, kaô v' ôñwoli-
9 ngô. Ndô vènlo mi jenle mbia,
aranga, 'nlè, anlw' ayenliziô ekè-
v̄a, ndô, inlè, anlw' ayenliziô ekè-
v̄a gw' ikalwa s' ôrèm̃a: konde
anlw' ayenliziô ekèv̄a ga nt' are
ntondinli y' Anyambiè, inlè a-
nlw' averinlô nl' ezoma vo 'zwè.
10 Konde ekèv̄a zi re ga nt' are nto-
ndinli y' Anyambiè zi pang' ika-
lwa s' ôrèm̃a gw' isunginlô, ika-
lwa si re s' anligô nkôndi: ndô
ekèv̄a zi ntye yinlo zi pang' iju-
11 wa. Konde vônlanl' ekèv̄a zinlo
zi re ga nt' are ntondinli y' Anya-
mbiè z' ayenliziô 'nlwè, inaka
nde s' ayanjiô zô gôre 'nlwè, nl'
itômbe ntyèmbo, nl' egunlu, nl'
itia, nl' ijôngunla, nli mpiu, nl'
ôrevunlô! G' ôsaôn wedu anlw'
atuminli' ikuw' iyanli, inlè, anlw'
azye ntyèmbo nyènlè gô ndaga
12 mè. Yenlo vanganle mi arèndi-
nli 'nlwè, mi tènda g' ôñwanja
w' ômo lend' ibe mè, ge g' ôñwa-
nja w' ômo lendinlô ibe mè, ndô,
inlè, inak' isanli si naka 'nlwè
'zwè si ga yenlanle gôre 'nlwè g'
13 ôzyô w' Anyambiè. Yenlo azw'
asindiô: nla g' ôzindiô wazyô
azw' ayenli mbia viaganlô pôlô
g' ôñwanja wi mbia y' ayenliô
nli Titus, konde inlinl' inyè ny'
14 ayowiziô nle 'nlwèdu. Konde ja
mi azyôgwi gôre yè gô ndag' iedu
g' ôñwanj' iwanli, mi jenlizô
ntyonli du; ndô ga nt' agambi-
nlagi 'zwè 'nlwè nl' ôrèti, yenlo
kè isyôgw' isazyô gôre Titus s'
15 alèngiô giligili. Nl' ôrèm̃' iwè
wi re gôre 'nlwè viaganlô, gô jô-
nginliè ijoginlô sanli anlwèdu,
nla ga nt' awongi 'nlwè yè nl'
16 itia nl' itataminla. Mi jenle
mbia konde g' ôsaôn wedu mi
are nl' ibekelia sijoli g' ôñwanj'
iwanli.

8 Ndô azwè mieza 'nlwè, awarera,
g' ôñwanja w' imèpinlô s' Anya-
mbiè si re pô p' iñandô si Masedô-
2 nia; inlè, gw' idembô ipôlô si
njuke ibunla s' igev' inyaô nl'
agug' imaô ampôlô mi re bunlia p'
3 ôgwande gôre waô. Konde mi
takilia, 'nlè, ga nt' avegagi ngulu
yaô, nla viaganlô nli ngulu yaô,
4 w' avenli waômè, mbambiaga
'zwè nl' inkolo simpôlô inyanga
nyi dwanl' alato gw' inungunla
5 s' iyombwi: nl' aranga nt' alèvi-
nli 'zwè igum̃u g' ôñwanja waô
dadiè, ndô w' alônge penli Rerè
ikuw' iyaô, ava kè gôre 'zwè vo
6 ntondinli y' Anyambiè. Yenlo
azw' abulinli' Titus, inlè, ga nt'
aluô yè apakili, yenlo kè e ga mè-
nlize gôre 'nlwè ev̄iiô ev̄ia zinlo.
7 Ndô ga nte bunla 'nlwè g' ôsaôn
wedu, gw' ibekelia, gw' igamba,
gw' imia, gô mpiu yôdu, nla gw'
itond' isanli gôre 'zwè, yenlo wu-
nlanli kè gw' igamb' iv̄ia nyinlo.
8 Mi kamba yenlo ga nsômbiaga,

ndô gô kènliz' ôgiligili w' itond'
9 isanli vo mpiu y' añori. Konde
anlw' avôrô imèpinlô sa Rer' iya-
zyô Jisu Krais, inlè, gw' avegagiè
nli ntambi, agugi nkugaga g'
ôñwanj' ivanli, gô pagiza 'nlwè
10 nl' ikug' isè. Nla gô ndaga yinlo
mi kamb' ipikili' isam': konde
yinlo yi re kwèkwè gôre 'nlwè y'
alônge pakili, aranga gô denda
dadiè, ndô gô jivira kè, ômpuñña
11 w' avili. Ndô vènlo zulizanl' ide-
nda kè; inlè, ga nt' avegagi 'nlwè
mpiu gô jivira, yenlo kè ga nt'
are ngulu yanli ga lwanle k' isu-
12 liza. Konde ja ijivira gô pa s'
adwanla, si tondô nl' Anyambiè
nt' ar' ôma niva pa, nl' aranga nt'
13 are yoma yi zye nla yè. Aranga
'nlè añori wi ga lèngizô, ko 'nlwè
14 jelizô: ndô, inlè, ga lwanle ntaga
mèmô; inlè, egômbe zinlo ibunl'
isanli si ga nungunl' agug' imaô,
ko ibunl' isaô nungunl' agug'
imanli kè egômb' ezènlè; inlè, ga
15 lwanle ntaga mèmô; ga nt' are
tèndô pa, inlè, Ayè ô guminli pô-
lô e *tig*anla nl' ezoma; nl' ayè ô
guminli ôñwozoma e n*ak*' ezo-
ma.
16 Ndô akeṽa gôr' Anyambiè, ô re
fela pa g' ôrèñña wi Titus mpiu
17 mèmô g' ôñwanj' iwanli. Konde
rèti e jivir' igamb' inyazyô; ndô
are nl' ibela ayèmè viaganlô, ye-
nlo e kèuda gôre 'nlwè nl' ôrèm'
18 iwèmè. Azwè tôñña kè nla yè
ôñwarerè ô re nl' eluñi eṽia gô
ntyangô mbia gw' iñandô sôdu;
19 aranga yenlo dadiè, ndô avinjiô
kè nl' iñandô gô pènlia 'zwè gw'
eṽilô z' idaṽia sinlo, zi janjô 'zwè
gw' ipendia sa Rerè, nla gw' itu-
minlia s' ijivira s' irèñ' iyazyô:
20 mbandaminlaga, ôm' edu e vende
pa 'zwè ntyèmbo g' ôñwanja w'
ibunla s' igumbà nyinlo nyi pô
21 gw' ago mazyô. Konde azwè bele
dend' ôsaôn wi be jenlô kwèkwè,
aranga gôre Rerè dadiè, ndô gw'
22 azyô m' anlaga kè. Atôñña 'zwè
kè nla waô ôñworer' iyazyô, ô re
'zwè dènga ɥa nyongo sinyenge
nli mpiu gw' isaôn imienge, ndô
vènlo pôsyô, g' ôñwanja w' ibeke-
23 li' sè sipôlô gôre 'nlwè. Jog' ôm'
edu abambia g' ôñwanja wi Titus,
ga miô, inlè, ayè ôganganlô wam'
nl' ômo janja nla miè gôre nlwè,
jog' ôm, abambia g' ôñwanja w'
awarer' iyazyô, ga miô, inlè, waô
nl' ivovi y' iñandô, nl' ivenda nyi
24 Krais. Sambô ruminlia waô g'
ôzyô w' iñandô ôrèti w' itond' isa-
nli, nla w' isyôgw' isazyô g' ôñwa-
nj' iwanli.

9 Konde g' ôñwanja w' inungunla
s' iyombwi, zy' isyolo gôre miè
2 gô tèndinla 'nlwè: Konde mi avô-
rô ijivr' isanli, mi syôgwa kè g'
ôñwanj' iwanli gôre mongi wi
Masedônia, inlè, Akaia ga kekize
amanl' ômpuñña; nli mpiu yanli
yi re syuga p' awenge gôre waô.
3 Ndô isyôgw' isazyô g' ôñwanj'
iwanli gô ndaga yinlo si vende
tw' ôsaôn wanyawènyawè, mi
atôñ' awarerè, inlè, anlwè ga
lwanle keka pa nt' awuli miè:
4 vende twa, inlè, ja mongi wi Ma-
sedônia w' abia nla miè, ko w'
aluunlô 'nlwè keka pa, azwè, mi
areta 'nlwè, azwè be jenlizô ntyo-
5 nli gw' iguñu nyinlo. Yenlo mi
avikili, 'nlè, r' isyolo gô bambi'
awarerè gô kènda gô bôsyô gôre
'nlwè, agekiz' idaṽi' sanli s' aluô
s' apanganlô 'nlwè, ko sô dwanla
keka pa, g' ezoma zi daṽiô, nl'
aranga g' eza zi pô nli mbatô.
6 Ndô mi bulia, 'nlè, ayè ô nyèny'
ôñwozoma e be tenla k' ôñwozo-
ma; nl' ayè ô nyèny' imienge e
7 be tenla k' imienge. Ôm' edu e
ga ve nt' are yè jivira pa g' ôrè-
ñ' iwè; aranga nl' ekèṽa, ge nl'

ibangatiô: konde Anyambiè e
8 tond' ômo pa nl' ôrèm̃a. Nl'
Anyambiè are ngulu yi bunliz'
imèpinlô sôdu gôre 'nlwè; ko
'nlwè dwanl' egômbe zôdu nli ya
yôdu yi re nla 'nlwè kwèkwè g'
ôsaôn wedu, awunla gw' eṽilô edu
9 eṽia: ga nt' tèndô pa, inlè, Are
pazanganla pa, alaṽie lèngè ; ôgô-
re wè wi dwanl' egômbe zôdu.
10 Nl' ayè ô p' ilônda gôr' ônyènyisi
nl' inya gô nyô, e be pa 'nlwè
ilônda yi be nyènyô 'nlwè, awu-
nlia yô, awunlia k' ilônda y' ôgô-
11 re wanli: ko 'nlwè pagizô g'
ôsaôn wedu g' ôgwande wôdu, wi
pang' akeṽa gôr' Anyambiè vo
12 'zwè. Konde inungunla sinlo si
pa jôriz' aguga m' iyombwi dadiè,
ndô si bunli' akeṽa gôr' Anya-
13 mbiè kè. Konde gô be jenla waô
inungunla sinlo, wi be suminli'
Anyambiè g' ôñwanja w' ijoginlô
sanli nte mèma 'nlwè ntyangô
mbia yi Krais, nla g' ôñwanja w'
ôgwande w' idaṽi' sanli gôre waô
14 nla gôr' anlaga waôdu. Nla gw'
inkolo saô g' ôñwanj' iwanli wi
jôngunla 'nlwè pôlô g' ôñwanja
w' imèpinlô sipôlô s' Anyambiè
15 gôre 'nlwè. Akeṽa gôr' Anya-
mbiè g' ôñwanja w' eza z' alaṽiô
ndè zi re z' ayolie kambô.

10 Ndô miè Pol mi kwenla 'nlwè
nkolo nl' ôkendekende nli nkè-
ngo yi Krais, miè ô r' okendekende
gôre 'nlwè gw' azyô manli, ndô
iganda gô re miè bangwanla pa
2 nla 'nlwè, mi kwenla 'nlwè nkô-
lô, inlè, gô re miè nla 'nlwè,
alwanl' isyolo gôre miè gô dwanl'
iganda ônlongo wi pikiliô miè gô
sir' awèwo, wi pônla 'zwè mpanli
ga azwè dwanla ga nt' ar' ôzyônli.
3 Konde vanganl' azw' adwanla g'
ôzyônli, azwè pa nw' igovi ga nt'
4 ar' ôzyônli. Ndô imianga yi nwa
'zwè igovi aranga y' ôzyônli, ndô
vo ntondinli y' Anyambiè yi re
ngulu, vanganle gô sazy' inagô
5 injole. Azwè jiliz' imôndo sôdu,
nl' ezom' edu elôndwi zi panda gô
sir' imia s' Anyambiè, aṽag' ipi-
kili' edu mbwedi gw' ijoginlô si
6 Krais. Azw' are keka pa kè gô
tevunl' itwayoginlô sôdu, gô be
7 dwanlizô ijoginlô sanli. Anlwè
pônl' isaôn yi re gw' azyô manli.
Jog' ôm' edu apônl' ôku' wè inlè
ayè ôma wi Krais, e ga vo pikilie
g' ôku' wè kè igamba nyinlo, inlè,
nt' are yè ôma wi Krais, yenlo re
8 'zwè. Konde vanganle mi abô-
linl' ôku' wam' ikapa viaganlô
kwè g' ôñwanja w' inyanga nyi
re pô pa 'zwè nle Rerè gô nuginlia
'nlwè, nl' aranga gô jiliza, mi
9 ayenlizô ntyonli du: mi bulia ye-
nlo, inlè, mi ayenlô mpanli ga mi
10 bele tieza 'nlwè nli yangô. Konde
abuliô, inlè, Yangô yè yi re ngulu
nli jola; ndô mpanginli y' ôku'
wè yi re dèla, nli nkambinli yè
11 eza yi pèdiô. Ôm' ônlongo mè e
ga mie, 'nlè, ga nt' are 'zwè gw'
igamba vo yangô, gô re 'zwè
azyele, yenlo re 'zwè kè gw' ide-
12 nda gô re 'zwè nla 'nlwè. Konde
azw' azy' iganda gô tang' ikuw'
yazyô ge kènliz' ikuw' iyazyô nl'
awèwo wi suminli' ikuw' iyaômè:
ndô mongi mè, gô kènliza waô
ikuw' iyaô nl' ikuw' iyaômè, ayè-
kèli' iku' iyaô nl' iku' iyaômè, wi
13 zye nl' imia. Ndô azw' awólinl'
ikuw' iyazyô ikapa viaganlô nl'
egènlizô zazyô, ndô ga nt' ar'
egènlizô z' eṽilô zazyô zi r' Anya-
mbiè pa pa 'zwè g' egènlizô, ko
'zwè bia kwanga gôre 'nlwè.
14 Konde azwè pa daviz' ikuw' iya-
zyô viaganlô nli nt' are kwèkwè,
mpanli ga inyang' inyazyô nyi pa
syiṽa gôre 'nlwè; konde azw'
aṽienli kwanga gôre 'nlwè, nka-
mbinlage ntyangô mbia yi Krais.

15 Azwè pa syôgwa viaganlô nl' egè-
nlizô zazyô, inlè, gw' ijanja s'
añori; ndô azw' are nl' iguñu,
inlè, gô be pend' ibekeli' sanli,
azwè be pendiô kè viaganlô gôre
'nlwè gw' egènlizô z' evilô zazyô,
16 ko 'zwè kambinle ntyangô mbia
gw' imbôra si re viaganlô nla
'nlwè, aranga gô syôgwa gw' evilô
zinganli nli ya y' aluô kekizô pa
17 gôre 'zwè. Ndô ayè gô syôwa,
18 e ga zyôgwe gôre Rerè. Konde
arang' ayè ô suminli' ôku' wè
e bongô, ndô ayè ô suminliô nle
Rerè.

11 Toto, anlwè ko sindinl' edosyu
gôre miè ôñwozoma: ndô
2 anlwè be sindinla miè. Konde
mi puvinla 'nlwè nl' ivuva ny'
Anyambiè: konde mi arômi
'nlwè gôr' ônlôme ômori, gô pa
'nlwè gôre Krais g' izyali nyi re
3 nyi pa nanla nl' ônlôme. Ndô mi
tia, irèm' iyanli yi vende fevizô
nl' ôsaôn wedu avila g' ôrèti nli
nkèrè yi re gôre Krais, nt' aremi-
ziô Iv nl' avônlô ambe m' ôma-
4 mba. Konde jog' ayè ô bia aka-
mbinle Jisu nyènlè, yi re yi ka-
mbinlô nle 'zwè, ge ja 'nlw' abong'
inlinl' inyènlè, nyi re nyi bongô
nle 'nlwè, ge ntyangô mbia nyè-
nlè, yi re yi bongô nle 'nlwè,
5 anlwè sindinlè mbiambiè. Konde
mi tanga, 'nlè, mi azye gô nyuma
yi rômi vôlômè g' ôsaôn wedu.
6 Konde, vanga mi ar' ikènge fo gô
kamba, mi azyele yenlo gw' imia;
ndô g' ôsaôn wedu gôre 'nlwè
azw' are tuminlia pa sô gôr' anla-
7 ga waôdu. Ge mi alendi mbe gw'
ayavuri miè ôku' wam' gô pendia
'nlwè, konde mi agambinli 'nlwè
8 ntyangô mbia ipa fo? Mi agwèr'
iñandô sinyènlè, mbongag' ipa
9 gôre waô gô janjinla 'nlwè; nla
gw' avegagi miè gôre 'nlwè awô-
nliô, mi pegag' irwanlô gôr' ôma;
konde awarerè, gw' avienli waô
avila gô Masedônia, w' avenli
miè ya y' avelô miè; nla g' ôsaôn
wedu mi avenjavenj' ôku' wam',
inlè, mi alwanl' irwanlô gôre
'nlwè, nla yenlo be denda miè kè.
10 Nte dwanl' ôgiligili wi Krais gôre
miè, zyel' ômo be dwanliza miè
do gw' isyôgwa sinlo gw' imbôra
11 s' Akaia. Konde sè? konde mi
pa tonda 'nlwè? Anyambiè avô-
12 rô. Ndô nte dendô miè, yenlo be
denda miè, ko miè tômb' inyanga
avila gôre waô wi but' inyanga;
inlè, gô ndaga yi bôlinlô waô iku-
w' iyaô ikapa, wi be dèngô va-
13 nganle nt' are 'zwè. Konde anla-
g' ônlongo mè nle rômi y' inôka,
iyanjisi y' itemiza, nkalunlag'
ikuw' iyaô ga rômi yi Krais.
14 Ndô yinlo arange ndaga yi ma-
mô; konde Satan ayèmè e kalu-
nl' ôku' wè ga enjèl y' ôzange.
15 Arange ndaga mpôlô sambô ja
iminisè sè s' akalunl' ikuw' iyaô
g' iminisè s' ôgôre; ndô ntyai yaô
yi be dwanla nt' ar' ijanj' isaô.
16 Mi fo bulia, 'nlè, Ôm' edu aye-
nla, miè, inlè, mi edosyu; azya
nlonlo, wonganli miè g' edosyu,
ko miè syôgwa kè ôñwozoma.
17 Ôsaôn wi kamba miè, mi kamba
wô ga nt' are Rerè, ndô mpanli
g' edosyu, gw' iganda ny' isyô-
18 gwa sinlo. Gô re, 'nlè, awenge
wi syôgwa nl' ôzyônli, miè kè m'
19 be syôgwa. Konde anlwè sindi-
nle dosyu nli mbia, vo re 'nlwè
20 nl' imia. Konde anlwè sindinla,
jog' ôm' akonda 'nlwè asyaka,
jog' ôm' anya 'nlwè, jog' ôm' apa-
nga 'nlwè imbwedi, jog' ôm' ape-
ndi' ôku' wè gôre 'nlwè, jog' ôm'
21 abôla 'nlwè gw' azyô manli. Mi
bulia gô ntyonli yam', inlè, azw'
avegagi dèla. Ndô gô ndag' iedu
yi r' ôma nl' iganda, (mi kamba
g' edosyu), miè kè mi ar' iganda.

22 Waô Ihebru? miè kè. Waô awa
wi Israèl? miè kè. Waô imba-
23 mba si Abraham? miè kè. Waô
iminisè si Krais? (Mi kamba g'
edosyu), miè viaganlô; gw' ija-
nja miè viaganlô, gw' intyôgô kè
viaganlô, gw' imbipa miè viaga-
nlô pôlô, gw' ereria z' ijuwa nyo-
24 ngo sinyenge. Nyongo ntyanli
mi azyiv̄iô nl' Iju agôm̄i m' imbi-
25 pa anlai tômbô pa mori. Nyongo
ntyarô mi azyiv̄iô nl' impava,
nyongo mori mi avungiô adô, mi
ayili nl' am̄atanga nyongo ntya-
rô, mi amanl' ôgwèra waro nl'
ôm̄anda kè waro jila pa gô ntyu-
26 v̄a. Nyongo sinyenge gw' ikè-
ndo mi avegagi gw' ereria gw'
ilov̄i, gw' ereria gôre mongi kwè-
r' anlaga, gw' ereria gôre mongi
w' inlongo nyam̄imè, gw' ereria
gôr' anlongo, gw' ereria gô nkala,
gw' ereria gw' itôve, gw' ereria
gô ntyuv̄a, gw' ereria gôr' awa-
27 rerè w' inôka. Mi are dwanla pa
gw' ijanj' ipôlô nl' ijasa, gw' ibè-
mba nyongo sinyenge, gô njanla
nla gw' esyôve, gw' ipeng' esyô-
nge nyonga sinyenge, gw' ifwi
28 nla g' ôtele kè. Nl' aranga gô
tet' isaôn imiènlè, ôsaôn wi bia-
v̄iaga gôre miè ntyugu edu, inlè,
añandi g' ôñwanja w' iñandô sô-
29 du. Mande re dèla, ko mi alwa-
nla dèla? Mande kwezô, ko mi
30 ayenl' ôrèm̄a mpiu? J' atw'
isyolo nyi syôgwa, m' be syôgwa
31 nl' indèlinli sam'. Anyambiè
Rerè y' Ôvanginli Jisu, ô re savi-
nlô pa egômbe zôdu, ayè avôrô
32 inlè mi nôka du. Gô Damaskos
ômo lôv̄iô nl' Aretas y' ôga gô
panginla vovo av̄èmbagi nkala yi
Mongi Damaskos nl' isozyè, gô
33 kôta miè: ndô mi azyônliô g'
ôbaka avila gw' isyangala g' ôza-
mba w' ôgômba w' adô, nl' averi
miè avila gw' ago mè.

12 R' isyolo gôre miè gô syôgwa,
vanga si zye kwèkwè; ndô m'
be bia gw' isaôn y' ayenliô miè
nl' isaôn y' aruminliô miè nle
2 Rerè. Mi ga mi' ôma wi Krais
amanl' igôm̄i ny' impum̄a nl'
impum̄' inlai, ôma mè (mbè g'
ôkuwa, mi' amie; mbè dubwa pa
avila g' ôkuwa, mi amie; Anya-
mbiè avôrô,) azwenliô gw' igônlô
3 kwanga g' ôrôwawirarô. Nl'
avôrô miè ôma ônlongo mèwo,
(mbè g' ôkuwa, mbè dubwa pa
avila g' ôkuwa, mi amie; Anya-
4 mbiè avôrô), inle, azwenliô gw'
igônlô gô Paradis, kè jogo aga-
mba mi re m' agambizô, mi re
zye kwèkwè gôr' ôma gô kamba
5 mô. M' be syôgwa nl' ôma mè:
ndô g' ôzamb' iwam̄imè mi azyô-
gwa, kaô du nl' indèlinli sam'.
6 Konde vanga mi abele syôgwa,
mi alwanl' edosyu; konde m' be
kamb' ôrèti: ndô mi agamba, mi
vende pikiliô nl' ôma, inlè, mi
are viaganlô nli nte jenlè miè, ge
7 nte jogo yè avila gôre miè. Ndô
mi vende syôgwa viaganlô g'
ôñwanja w' ibunla s' isaôn y' aru-
minliô, mi avenliô irèndè g' ôzyô-
nli wam' ôvovi wi Satan gô syo-
kolia miè, inlè, mi azyôgwa via-
8 ganlô. G' ôñwanja w' eza mè mi
agwenli Rerè nkolo nyongo ntya-
rô, inlè, zi ga lubwe gôre miè.
9 Nl' awulinliè miè, inlè, Inungu-
nl' isam' si re kwèkwè gôre 'wè:
konde ngulu yam' yi tuminliô gô
ndèlinli. Sambô m' be syôgwa
nli n bia mpôlô viaganlô gw'
indèlinli sam', ko ngulu yi Krais
10 dwanla gôre miè. Yenlo mi je-
nle mbia nl' indèlinli, nl' irowô,
nl' injuke, nl' ikombizô, nl' ijela,
g' ôñwanja wi Krais: konde gô
re miè dèla, mi are jola.
11 Mi atwenl' edoysu nl' isyôgwa:
anlw' avangi miè denda yenlo;

konde mi aro suminliô nle 'nlwè;
konde mi azye gô nyuñña yi rôñi
vôlômè, vanganle mi arang' ezo-
12 ma. Lingiliô y' erôñi y' alendiô
rèti gô gare yanli gw' isindinla
sôdu, nli lemba nl' isaôn yi mamô
13 nl' ijanja si ngulu. Konde g' ôsa-
ôn nde w' avangiô 'nlwè awangô
viaganlô nl' iñandô iñori, kaô du,
inlè, mièmè mi pegag' irwanlô
gôre 'nlwè? nyezauli miè mbe
mèyo.
14 Vônla, yinlo nle nyongo yi-
ntyarô yi re miè keka pa gô bia
gôre 'nlwè; ndô mi pa bia gô
dwanl' irwanlô gôre 'nlwè: ko-
nde mi pa bute yom' iyanli, ndô
ikuw' iyanli: konde awanla wi
zy' inyanga nyi kenjinl' izombi
igumba, ndô izombi gôr' awanla.
15 Nla miè m' be periz' igumb'
inyam' nli mbia mpôlô, nl' oku'
wam' ta, g' ôñwanja w' anlinl'
imanli. Ja mi atonda 'nlwè via-
ganlô, gambènl' itond' isanli gôre
16 miè s' akonga? Ndô ga lwanle
yenlo, inlè, mi pegag' irwanlô
gôre 'nlwè mèmè; ndô mi avega-
gi nl' avônlô, agôta 'nlwè nl'
17 ôulèmbo. Mi anyenli 'nlwè ezo-
ma nli mongi wi re miè tôñña pa
18 gôre 'nlwè? Mi agambi nli Ti-
tus, inlè, e ga gènde gôre 'nlwè,
arôñña k' ôñworerè nla yè. Titus
anyenli 'nlwè ezoma? azwè pa
kanganla nl' ôrèñña mèmô? azwè
19 pa jara gw' intyôzyô mèmô? Ôli-
ng' ôla winlo anlwè pikilia, 'nlè,
azwè fwinliza sintyongwè? Azwè
kamba gôre Krais g' ôzyô w' A-
nyambiè. Nli ya yinlo yôdu,
mongi tondô, azwè kamba yô gô
20 nuginlia 'nlwè. Konde mi tia,
vendetwa gô bia miè gôre 'nlwè,
inlè, mi dènga 'nlwè nte bela miè,
ko miè kè mi alèngô nle 'nlwè
nte bela 'nlwè; vendetwa, inlè,
be dwanl' anyômanlô, ñandi,
egunlu, ibangwanla, iberinla, i-
21 moginla, ekale, mbèlèkè; vende
twa, inlè, gô be fo bia miè, Anya-
mbiè yam' e be jenliza miè ntyo-
nli gôre 'nlwè, ko miè denl' awe-
nge wi re w' aduô w' ajanj' ibe,
ndô wi pa nige nkôndi avila gw'
isyèkè nl' ôvelanlô nl' itonginla
s' alendiô waô.

13 Yinlo nle nyongo yintyarô yi
bia miè gôre 'nlwè. Gw' agwa-
nla m' iyenl' imbanli g' irarô iga-
2 mb' iedu nyi be dwanlizô. Mi
are bulia pa, mi bulia kè vènlo
nt' awuli miè gw' avegagi miè
nla 'nlwè nyongo yimbanli, ye-
nlo kè vènlo gô re mi azyele, gôre
waô wi re fwema pa, nla gôre
añori waôdu, inlè, ja mi afo bia,
3 mi alwanle nli nkèngo; konde
anlwè but' elingiliô, inlè, Krais e
kamba vo miè; ô re azye dèla gô-
4 re 'nlwè, ndô are nli ngulu. Ko-
nde avanliô gô kros nli ndèlinli,
ndô e dwanla bo nli ngulu y'
Anyambiè; azwè kè azw' are dè-
la gôre yè, ndô azwè be dwanla
bo nla yè vo ngulu y' Anyambiè
5 gôre 'nlwè. Gèlagèlanl' ikuw'
iyanli, vendetwa anlw' are gw'
ibekelia; gènlizanl' ikuw' iyanli-
mè. Ge anlwè pa mia g' ôñwanja
w' ikuw' iyanli, inlè, Jisu Krais
are gô gare yanli? azya nlonlo
6 anlw' ar' inyanga fo. Ndô azwè
devinla, 'nlè, anlwè be mia, inlè,
7 azw' azyel' inyanga fo. Ndô azwè
kwenl' Anyambiè nkolo, inlè,
anlw' alend' ibe; aranga 'nlè
azwè ga yenlô nl' inyanga, ndô
inlè anlwè ga lend' eza zi re kwè-
kwè, vang' azw' adwanla g' inya-
8 nga fo. Konde azw' ayolie sir'
ôgiligili g' ôsaôn wedu, ndô kaô
9 gô kanl' ôgiligili. Konde azwè
jenle mbia gô dwanla 'zwè dèla,
ko 'nlwè dwanla jola: igamba
nyinlo kè nyi bambiô gw' inkolo

10 sazyô, inlè imèpi' sanli. Gô nti-
nla yinlo tènda miè isaôn yinlo
gô re mi azyele, inlè, gô re miè
nla 'nlwè mi alwaule jola, ga nt'
ar' inyanga, nyi re Rerè pa pa miè
gô nuginlia, nl' aranga gô jiliza.
11 Gô nuunla, awarera, mbiambie-
nli. Mèpiônli; zindianl' irèm̃'
iyanli; lwanlanli nl' orèm̃' ômô;
lwanlanli nl' am̃ènjè; gambènl'
Anyambiè y' itonda nla y' am̃è-
12 njè adwanla nla 'nlwè. Zangwa-
13 nlanli nl' isomba sôrunda. Iyo-
mbwi yôdu y' abôgiza 'nlwè.
14 Imèpinlô s' Ôvanginli Jisu Krais,
nl' itonda s' Anyambiè, nl' ôga-
nganlô w' Inlinl' Ĩvia, wi ga lwa-
nle nl' anlwèdu.

EZANGÔ ZI POL GÔRE MONGI

GALATIA.

1 POL, erômi arang' avila gôr 'anla-
ga, ge vo anlaga, ndô vo Jisu
Krais, nl' Anyambiè ya Rerè, ô
2 rôngunliè avila gw' ijuwa, miè
nl' awarerè waôdu wi re nla miè,
3 gôr' ifiandô si Galatia: Imèpinlô
gôre 'nlwè nl' aminènjè avila gôr'
Anyambiè ya Rerè, nl' Ôvanginli
4 wazyô Jisu Krais, ô venli ôku' wè
g' ôñwanja w' ipav' isazyô, gô su-
nginla 'zwè avila gw' egômb' eve
zatè zinlô, ga nt' are ntondinli y'
5 Anyambiè ya Rer' iyazyô: gôre
yè ga lwanl' ivenda egômbe zôdu.
Amèn.
6 Mi mama, inlè anlw' akalwi nè-
ganèga yenlo avila gôre yè ô weli
'nlwè v' imèpinlô si Krais, gô sô-
7 nge ntyangô mbia nyènlè; yi re
yi zyele rèti ntyangô mbia nyè-
nlè: ndô dadiè awèwo wi syoko-
lia 'nlwè, avele fevize ntyangô
8 mbia yi Krais. Ndô vanganle
'zwè, ge enjèl avila g' ôrôwa, aka-
mbinla 'nlwè ntyangô mbia nyè-
nlè tômbare pa mèyo y' agambi-
nli 'zwè 'nlwè, e ga zavo nsavagô.
9 Nt' alônge buli 'zwè, yenlo fo bu-
lia miè vènlo inlè, Jog' ôm' edu
akambinla 'nlwè ntyangô mbia
nyènlè tômbare pa mèyo y' awo-
ngiô 'nlwè, e ga zavô nsavagô.
10 Konde vènlo mi but' imèpinlô s'
anlaga, mbè s' Anyambiè? ge mi
buta gô tondi' anlaga? Arwe mi
pe tondi' anlaga, gavo mi arange
nyôngô yi Krais.
11 Konde mi mieza 'nlwè, awarera,
inlè ntyangô mbia y' agambinli
miè, yi zyele ga nt' ar' anlaga.
12 Konde mi pa bonga yô gôr' anla-
ga, ge nènjô yô, ndô v' ituminlia si
13 Jisu Krais. Konde anlw' are jogo
pa g' ôñwanja wi ndwanli yam'
egômb' elônga gw' isavinla s' Iju,
nt' agombizagi miè ñandô y'
Anyambiè pôlô viaganlô, ayiliza-
14 ga yô. Nl' aviaganli miè gw' isa-
vinla s' Iju aviaganl' awenge w'
avegagi nla miè nkônla mô gw'
inlongo nyam', alwanla nli mpiu
mpôlô gw' inènja s' irer' isam'.
15 Ndô gw' arondi Anyambiè, ô va-
ngwanli miè avila gw' iwumu
nyi ngi yam', awelia miè v' imè-
16 pinlô sè, aronda go pang' ôñwa-
nl' iè miô g' ôrèmi' iwam', inlè, mi
ga gambinlè, gôr' anlongo; mi pa
bônde du môndo nl' ôzyônli nli
17 ntyinla: ge panda gô Jerusalèm
gôre waô w' alônge dwanli rômi:
ndô mi agèndi gô ntye yi Arabia;
nl' avila vovò awinyi miè gô Da-
maskos.
18 Avila vovo impumi' irarô piaga-
nla pa avandi miè gô Jerusalèm
gô jenle Sefas, nl' alwanli miè nla
yè igômi ny' intyugu nli ntyugu
19 ntyanli. Ndô mi jenl' ômori wi
rômi, kaô Jems y' ôñwongwè wa
20 Rerè. Gw' isaôn yi tèndinla miè
'nlwè, vônla, g' ôzyô w' Anya-
21 mbiè, mi nôka du. Avila vovo
agèndi miè gw' imbôra si Siria nli
22 Silisia. Ndô ôzyô wam' wi miô
du gw' ifiandô si Judia si re gôre
23 Krais: kaô du w' ayogiô inlè,
Ayè ô lônge kombizi 'zwè vènlo

e kambinl' ibekelia mè s' alônge
24 jilizi ô ndè; nl' azuminli waô
Anyambiè g' ôñwanj' iwam'.

2 Avila vovo igôñi ny' impuña
nl' impuñ' inlai piaganla pa avo
pandi miè gô Jerusalèm mpo mô
nli Barnabas; nl' awongi miè Ti-
2 tus kè nla miè. Nl' avandi miè
v' imieza s' Anyambiè; arakilia
waô ntyangô mbia yi kambinlô
miè gôr' anlongo, ndô mi arakili
yô ntyoria nla gôre waô w' eluñi,
vende twa inlè mi pule mangô,
ge mi aluô mi apuli mangô, vo
3 nyawè. Ndô vanganle Titus,
ôñwo Grek, ô vegagi nla miè, e
4 sómbiô gô kèrô. Mi alendi yenlo
g' ôñwanja w' awarerè w' inôka
w' ayinginli ntyoria nl' avônlô,
gô dodinl' ôdièngadièng' iwazyô
wi re nla 'zwè gôre Krais Jisu, ko
5 waô tugiza 'zwè. Ndô azwè jivi-
re tugiz' ikuw' iyazyô gôre waô,
vanganl' igwèr' iñori, inlè ôgili-
gili wi ntyangô mbia wi ga lwa-
6 nle nla 'nlwè. Ndô waô w' ara-
ngiô nl' eluñi, (aranga 'nlè mi
jenl' eluñi zaô isyolo; Anyambiè
azyè nl' ôma wantuntu) ndô waô
w' arangiô nl' eluñi, wi kunda
7 mie ezoma: ndô gw' ayenli waô
inlè mi avenliô ntyangô mbia gô-
re waô wi r' izyombè, nt' avenliô
Pitèr ntyangô mbia gôre waô wi
8 re kèrô pa, konde ayè ô nlungunli
Pitèr gw' eVilô z' erôñi gôre waô
wi re kèrô pa, ayè mèmô anlungu-
9 nli miè kè gôr' anlongô; nla gw'
amienli waô imèpinlô s' avenliô
miè, Jems nli Sefas nli Jan, w'
arangiô g' añèngo gô ñandô, w'
awelanli nla miè nli Barnabas ago
mi ndegô, inlè azwè ga gènde gôr'
anlongo, nla waô gôre mongi wi
10 re kèrô pa. Dadiè w' awelagi
'zwè gô jônginli' ikuge; ndaga
mèmô avegagi miè kè mpiu gô
denda.

11 Ndô gw' aVienli Pitèr gô Anti-
ok, mi azozi nla yè ôzyô g' ôzyô,
12 konde avegagi nli ntyèmbo. Ko-
nde anlaga w' avili gôre Jems
waô Viagaga ro, anyagagi nl' a-
nlongo: ndô gw' aVienli waô,
azanjinli aVangwanla nla waô,
nl' itia si mongi w' avegagi kèrô
13 pa. Nl' Iju iñori ke s' avondi nla
yè mpondiaga; ǂ yenlo vanganle
Barnabas kè agegunliô nl' ômbia-
14 gwanl' iwaô. Ndô gw' ayenli
miè, inlè wi pa kanganla gôre, ga
nt' ar' ôgilligili wi ntyangô mbia,
mi awulinli Sefas gw' azyô ma
waôdu inlè, Ja awè, ôñwo Ju, w'
adwanl' egolanli g' anlongo, nl'
aranga ga Iju, ezande zi sômbio
15 anlongo gô dwanla g' Iju? Azw'
Iju nli njanli, nl' arang' ivavisi
16 y' 'anlongo, ndô azw' avôrô, inlè
anlaga wi pó mbèñ [nli janj' a-
mpanga, ndô kaô nli bekelie Jisu
Krais, yenlo aVekeli 'zwè Jisu
Krais, ko 'zwè pô mbèñ nli be-
kelie Krais, nl' aranga nl' ijanja
s' ivanga: konde zyel' ômo be pô
17 mbèñ nli janj' ampanga. Ndô ja
'zw' abute pô mbèñ nle Krais, ko
'zwè dèngô ivavisi azwèmè, ga-
mbènlè Krais ayè ôyanjisi w'
ipava? Alwanlize yenlo. Ko-
18 nde ja mi afo nôge, ya y' aza-
zyiô miè, gambènlè mi apang'
19 ôku' wañimè ôvavisi. Konde v'
ivanga ayuwi miè gw' ivanga,
inlè mi ga lwanle bo gôr' Anya-
20 mbiè. Mi are banliô pa ta nli
Krais gô kros; nla ja mi adwanla
bo, aranga miè nyènlè, ndô Krais
e dwanla gôre mie : nl' eñènlo zi
dwanlô miè vènlo g' ôzyônli, mi
dwanla zô nli bekelie Ôñwa w'
Anyambiè, ô rondi miè, av' ôku'
21 wèmè g' ôñwanj' iwam'. Mi pa
pang' imèpinlô s' Anyambiè ôsa-
ôn wanyawènyawè; konde ja
mbèñ yi pila gw' ivanga, ga-

mbènlè Krais ayuwi vo nyawè-
nyawè.
3 Itefñu yi mongi Galatia, mande
are nèmba pa 'nlwè, anlwè yi re
dôṽinlô pe Krais gw' antyo ma-
2 nli kominlô pa gô kros? Mi bele
nèng' igamba nyinlo dadiè gôre
'nlwè inlè, Anlw' alèng' Inlinla
nli janj' ampanga, ge nl' ijogo s'
3 ibekelia? Anlw' ar' itefñu yenlo?
Anlwè pakilia pa nl' Inlinla, vè-
nlo anlwè sulizia nl' ôzyônli?
4 Anlw' azindinl' isaôn imienge
yenlo vo nyawènyawè? j' adwa-
5 nla rèti vo nyawè. Ayè sambô ô
pa 'nlwè Inlinla, ayanje lemba
gôre 'nlwè, e denda yenlo nl' ija-
nja s' ivanga, mbè nl' ijoginlô s'
6 ibekelia? Ga nt' aṽekeli Abra-
ham aṽekeli' Anyambiè, ko sô
7 tanginlô yè vo ôgôre. Sambô mi-
anl' inlè, mongi wi bekelia, waô
8 nl' awanla wi Abraham. Nl irè-
ndo, miagaga gw' alônga, inlè
Anyambiè e be p' anlongo mbèñi
v' ibekelia, y' agambinli Abraham
ntyangô mbia egômbe ṽiagaga ro,
inlè, Anlongo môdu mi be savi-
9 nlô gôre 'wè. Yenlo anlaga w'
ibekelia wi savinlô ta nli Abra-
10 ham ô ṽekeli. Konde ôntangô
wi bekelia ijanja s' ivanga wi re
nl' ôzavô: konde re tèndô pa inlè,
Ôzavô gôr' ôm' edu ô re e pa
dwanla gw' isaôn yôdu yi re tè-
ndô pa gw' ezangô z' ivanga, gô
11 denda yô. Yi re zange kè 'nlè,
zyel' ômo be pô mbèñi g' ôzyô w'
Anyambiè nl' ivanga: konde re
tendô pa inlè, Ôgôre e be dwanla
12 nl' ibekelia. Nl' ivanga nyi pila
gw' ibekelia; ndô nyi bulia 'nlè,
Ayè ô dend' ampanga e be dwa-
13 nlizô bo nle mô. Krais alandunli
'zwè avila g' ôzavô w' ivanga,
konde arwenl' ôzavô g' ôñwanj'
iwazyô: konde re tèndô pa inlè,
Ôzavô gôr' ôm' edu ô banliô gw'
14 ererè: inlè ôzavinlô wi Abraham
wi ga lwanle gôr' Anlongo gôre
Jisu Krais; ko 'zwè bong' ômpa-
nganlô w' Inlinla v' ibekelia.
15 Awarera, mi kamba g' anlaga:
vanganle y' adwanle njéka y'
ôma, ja y' ajekanlô mbiambiè,
zyel' ômo bundakanla yô, ge ku-
16 nd' agamba gô yô. Ndô impa-
nganlô y' avanganliô gôre Abra-
ham nl' ôñwanl' iè. Yi pa bulia
'nlè, Gôr' awanla, ga gôr' awe-
nge; ndô ga gôr' ôñori inlè, Gôr'
17 ôñwanl' io, ayè nle Krais. Ndô mi
bulia 'nlè, Njeka y' alônge dwa-
nlizô nl' Anyambiè, y' ayolie pa-
ngô ôsaôn wanyawènyawè nl'
ivanga, ny' aṽienli inkama s'
impuñia nlai nl' agôñi m' i-
mpum' ararô piaganla pa, ko
ômpanganlô dwanl' ôsaôn wanya-
18 wè. Konde jogo ijiga s' apila gw'
ampanga, gambènlè s' avile nyè-
nlè g' ômpanganlô: ndô Anya-
mbiè avenli sô gôre Abraham v'
19 ômpanganlô. Ivanga ande sa-
mbô? Ny' agundiô g' ôñwanja
w' ipava, kaô ôñwanla mè ô va-
nganliô ômpanganlô abia; ny'
alôṽô kè nl' ienjèl v' ôgo w'
20 ôvovi. Ôvovi rèti arang' ôvovi
w' ôñori; ndô Anyambiè nl' ô-
21 ñori. Sambô ivanga nyi sir'
impanganlô y' Anyambiè? A-
lwanlize yenlo: konde arwe 'nlè
avenliô ivanga nyi re ko p' eñiè-
nlo, gavo ôgôre w' aro pili gw'
22 ivanga. Ndô irèndo yi re nunja
pe ya yôdu gw' ibe, inlè ômpa-
nganlô wi pila gw' ibekelie Jisu
Krais wi ga vô waô wi bekelia.
23 Ibekelia ṽiagaga ro, azw' ave-
njavenjiô gô ngulu y' ivanga, nu-
njô pa gô penginl' ibekelia s' ave-
24 gagi gô tuminliô. Yenlo ivanga
nyi re dwanla p' ônlènji gôre
'zwè gô baga 'zwè gôre Krais, ko
25 'zwè pô mbèñi v' ibekelia. Ndô

ibekelia bia pa, azw' azye nyènlè
26 gô ngulu, y' ônlènji. Konde
anlwèdu anlw' awanla w' Anya-
mbiè, v' ibekelia si bekelia 'nlwè
27 Krais Jisu. Konde anlwè nta-
ngô y' avaptaiziô gôre Krais,
28 anlw' awori Krais. Zyele nyè-
nlè ôñwo Ju ge ôñwo Grek, zyele
nyènlè ôsyaka ge ôñwontye, zye-
le nyènlè ônlôme ge ôñwantô:
konde anlwèdu anlw' ômô gôre
29 Krais. Nla ja 'nlw' adwanle mo-
ngi wi Krais, gambènl' anlw'
awanla wi Abraham, nl' iyigisi
ga nt' ar' ômpanganlô.

4 Ndô mi bulia 'nlè ôlingô wi
dwanl' ôyigisi ôñwanla, e pa ba-
ngwanla nli nyôngô, vanganl'
2 ayè rerè yi ya yôdu; ndô are gô
ngulu y' ivenjavenji nl' irerè agè-
nda gw' egômbe z' areviô nle Re-
3 rè. Yenlo kè 'zwè, gw' avegagi
'zwè awanla, azw' arugiziô gô
ngulu y' intyale si ntye yinlo:
4 ndô gw' azyiṽ' egômbe, Anya-
mbiè arôm' ôñwanl' iè, janlô pa
nl' ôñwantô, janlô pa kè gô ngu-
5 lu y' ivanga, gô dandunla waô w'
avegagi gô ngulu y' ivanga, ko
'zwè pô inyanga ny' awanla.
6 Nla gô re 'nlwè awanla, Anya-
mbiè are tôma p' Inlinla ny'
Ôñwanl' iè gw' irèm' iyazyô, nyi
7 tônga inlè, Abba, Rera. Yenlo ô
zyel' ôsyaka nyènlè, ndô ôñwa-
nla; nla ja ôñwanla, gambènlè
ôyigisi vo Anyambiè.
8 Ndô egômbe mè gw' avegagi
'nlwè anlwè mi' Anyambiè, a-
nlw' ayanjinli ya yi re arang'
9 inyambiè gô mpanginli: ndô vè-
nlo gô re 'nlwè mia p' Anyambiè,
ge gô re 'nlwè miô pa nl' Anya-
mbiè, ezande zi fo fwinya 'nlwè
gw' isaôn ilèle nla y' isyolo fo, gô
bele fo tugiz' ikuw' iyanli gô yô?
10 Anlwè penjavenj' intyugu, nl'
agwèli, nli gômbe, nl' impuma.
11 Mi tia g' ôñwanj' iwanli, vende
twa inlè mi are janja pa gôre
'nlwè vo nyawè.
12 Kokoloanli, awarera, iwanlanli
ga miè, konde miè kè mi are ga
'nlwè. Anlwè janjinla miè mbe
13 du. Anlw' avôrô inlè mi aga-
mbinli 'nlwè ntyangô mbia gw'
alônga g' ôñwanja wi ndèlinli y'
14 ôzyônli: nla gw' alembiô 'nlwè
nli ndèlinli y' ôzyônli wam',
anlwè pèdia ge bika miè; ndô
anlw' awongi miè ga enjèl y'
Anyambiè, vanganle ga Jisu
15 Krais. Mbi' yanli yi re gwi sa-
mbô? Konde mi takilia g' ôñwa-
nj' iwanli inlè, arwe ko joliô,
anlw' aro tôkunl' antyo manli
16 ava miè mô. Mi atwenl' ôlôṽa-
lôṽi wanli sambô, konde mi bu-
17 linlia 'nlwè ôgiligili? Wi tonda
'nlwè nli mpiu ndô mpiu yaô yi
zyele mbia; konde wi bele divi-
nla 'nlwè, ko waômè jôngunlô
18 nle 'nlwè. Re mbia gô jôngunlô
gô mbia egômbe zôdu, nl' aranga
19 dadiè gôre miè nla 'nlwè. Awa-
nl' iyam', mi afo jenl' isyongo y'
ijanla g' ôñwanj' iwanli kaô ego-
lanli zi Krais z' apangô gw' irèm'
20 iyanli. Mi o tonde dwanla nla
'nlwè vènlo, agalunl' inyôi nya-
m'; konde mi are nli mpaga g'
ôñwanj' iwanli.
21 Wulinlianli miè, anlwè yi bele
dwanla gô ngulu y' ivanga, anlwè
22 pa jogo ivanga? Konde re tèndô
pa inlè, Abraham ayanli aw'
anlôme aṽanli, ômori nl' ôñwant'
ôsyaka, nl' ômori nl' ôñwant'
23 ôñwontye. Ndô ayè y' ôñwant'
ôsyaka ayanliô ga nt' ar' ôzyô-
nli; ndô ayè y' ôñwant' ôñwo-
ntye ayanliô v' ômpanganlô.
24 Isaôn yinlo nkôgô: konde antô
winlo nl' injeka mbanli; mori yi
nômba yi Sinai, yi janl' awanl'
25 asyaka, yinlo nle Hagar. Ndô

Hagar yinlo nle Sinai, nômba yi
re gô Arabia, ayè e kolanlô nli
Jerusalèm y egômbe zinlo: konde
26 ayè ôsyaka nl' awanl' iè ta. Ndô
Jerusalèm yi pila gw' igônlô, yi
re yô nle ngi yazyô, yô ôñwontye.
27 Konde re tèndô pa inlè, Yenle
mbia, awè nkele ô re ô pa janla;
wôginla ko tônga, awè ô pa sunl'
isyongo; konde awanla w' ôñwa-
nt' ôrevô wi r' awenge viaganlô
nl' awanla w' ôñwantô ô re nl'
28 ônlôñe. Ndô, awarera, azw' are
nt' avegagi Izak, awanla w'
29 ômpanganlô. Ndô ga nt' arwenl'
egômbe mè inlè ayè ô yanliô ga
nt' ar' ôzyônli agombiziè ô yanliô
ga nt' ar' Inlinla, yenlo re kè
30 vènlo. Ndô irendo yi bulia sè?
Inlè, Rômb' ôñwant' ônlive nl'
ôñwanl' iè: konde ôñwanla w'
ôñwant' ônlive ayige nl' ôñwanla
31 w' ôñwant' ôñwontye. Sambô,
awarera, azw' arang' awanla w'
ôñwant' ônlive, ndô w' ôñwant'
ôñwontye.

5 Krais avangi 'nlwè dièngadiènga
gô dwanl' awontye: lwanlanli
yenlo sambô, ko avo kôtônli nli
mpanga y' ônlive.
2 Vônla, miè Pol mi bulinlia 'nlwè
inlè, ja 'nlw' akèra, gambènlè
3 Krais anlungunle 'nlwè du. Mi
fo bulinli' ôm' edu ô kèrô inlè,
ayè ônlwanlisi gô dend' ivanga
4 nyôdu. Anlw' abangwanli nli
Krais, anlwèdu yi bute mbèñ gw'
ivanga; anlw' apôswi avila gw'
5 imèpinlô. Konde v' Inlinla azwè
penginl' iguñu nyi mbèñ gw'
6 ibekelia. Konde gôre Krais Jisu
ikèra si dende mpongo, idwanl'
ôzombè kè si dende mpongo; ndô
kaô ibekelia si janja vo itonda.
7 Anlw' avegagi mpulage mangô
mbiambiè; mande alegi 'nlwè
inlè anlw' ayoginl' ôgiligili?
8 Ôzyoriô winlo wi pa pila gôre
9 yè ô fwelia 'nlwè. Ôñwozo-
ma wi lèvèn wi tiviz' imunga
10 nyôdu. Mi are nl' iguñu nyinlo
g' ôñwanj' iwanli gôre Rerè, inlè
anlw' avikili' igamb' inyènlè:
ndô ayè ô syuga 'nlwè ôm' edu e
11 be twanl' ôgar' iwèmè. Ndô miè,
awarera, ja mi pe kambinl' ikèra,
mi pe kombizô sè? J' atwa nlo-
nlo, gambènl' ibaku nyi kros ny'
12 atômbiô. Toto waô wi syuga
'nlwè wi be syarenla.
13 Konde, awarera, anlw' aweliô gô
dwanla dièngadiènga; dadiè ôdi-
èngadièng' iwanli w' alwanla gô
nunguul' ôzyônli, ndô yanjanla-
14 nli nl' itonda. Konde ivanga
nyôdu nyi dendô nl' igamb' iño-
ri, nyô inlè, Rond' ôganganlô wo
15 g' ôku' womè. Ndô ja 'nlw' anô-
manla anyaganla, ṽandaminlanli
anlwè vende jilianla.
16 Ndô mi bulia 'nlè, Lwanlanli ga
nt' ar' Inlinla, gambènl' anlw'
17 alend' itonginla s' ôzyônli. Konde
ôzyônli wi tonginla nsirag' Inli-
nla, nl' Inlinla kè nyi sir' ôzyô-
nli; konde isaôn yinlo yi siranla;
yenlo anlwè jolie denda nte bela
18 'nlwè. Ndô ja 'nlw' akèndiô nl'
Inlinla, anlw' azye gô ngulu y'
19 ivanga. Ndô ijanja s' ôzyônli si
re miô pa mbiambiè, se sinlo inlè,
inanla nla winganli, intyale s'
20 isyèkè, itonginla, isavinl' ikanla,
avônlô m' aganga, ndôṽa, anyô-
ñanlô, idôṽ' impaga, iñandi, egu-
nlu, ibangwanla, ijaruanla, inè-
21 nja s' inôka, ñandi, ibongô s' alu-
gu, ôgazyô nl' intyale ga sinlo:
mi bulinlia 'nlwè g' ôñwanja wa
sô, ga nt' alônge bulinli miè
'nlwè, inlè waô wi dend' agamba
ga minlo w' ayigiz' inlongo ny'
22 Anyambiè. Ndô ilônda y' Inli-
nla nle itonda, igeṽa, amènjè, isi-
ndinl' ida, nkèngo, ômbia, ibeke-
23 liô, ôkendekende, isimbia s' ôku-

wa: intyale ga sinlo si degô nl'
24 ivang' iedu. Nli mongi wi Krais
Jisu wi re banlia p' izyônli yaô gô
kros nl' ijôngunla nl' itonginla sa
yô ta.
25 Ja 'zw' adwanla nl' Inlinla,
azwè ga ganganle nl' Inlinla kè.
26 Azw' alwanl' idandô yanyawè,
azw' av̂endianlanli, ge jenlanle
ñandi.

6 Awarera, vanganl' ôm' akôtô nl'
ifwema, anlwè, yi re ga nt' ar'
Inlinla, winlizanl' ôm' ônlongo
mè nli mpanginli y' ôkendeke-
nde, mbandaminlag' ikuw' iya-
nli, anlwè kè anlwè vende syoriô.
2 Rwanlanlanl' arwanlô manli, ko
dendanl' ivanga nyi Krais yenlo.
3 Konde jog' ôm' ajenla 'nlè ayè
ezôma, ge azyele, e temiz' ôku'
4 wèmè. Ndô ôm' edu e ga gènliz'
ev̂ilô zèmè, gambènl' asyôgwa nl'
ôku' wèmè dadiè, aranga nl' ôm'
5 ôñwènlè. Konde ôm' edu e be
twanl' irwanlô nyèmè.
6 Ndô ayè ô nènjô e ga gere nl'
ômo nènjè yom' iyè v̂ia yôdu.
7 Aremizônli; Anyambiè azyèliô:
konde eza zi nyènyô nl' ôma, zô
8 mèmô zi be tenlô ndè. Konde
ayè ô nyènya g' ôzyônli wè, e be
tenl' ibonla avila g' ôzyônli; ndô
ayè ô nyènya gw' Inlinla, e be
tenl' emènlo z' egômbe zôdu avila
9 gw' Inlinla. Azw' ayasenli de-
nde mbia: konde gô be duk' egô-
mbe azwè be tenla, ja 'zw' agwa
10 sike. Yenlo, gô re 'zwè nl' egô-
mbe, azwè ga lend' anlaga waôdu
mbia, nla pôsyô waô wi nagô y'
ibekelia.
11 Vônlanli, nl' irèndo nde impôlô
yi re miè tèndinla pa 'nlwè nl'
12 ôgo wañimè. Waô wi bele mè-
pe jenlô g' ôzyônli, wi sômbia
'nlwè gô kèrô; dadiè wi vende
kombizô g' ôñwanja wi kros yi
13 Krais Jisu. Konde vanganle
waô wi kèrô wi pa penjavenj'
ivanga; ndô wi bela 'nlwè gô kè-
rô, ko waô syôgwa nl' izyônli
14 yanli. Ndô alwanlize gôre miè
gô syôgwa, kaô du nli kros ya Re-
r' iyazyô Jisu Krais; gô yô ntye
y' av̂anliô g' ôzamb' iwam', miè
kè mi av̂anliô g' ôzamba wi ntye.
15 Konde gô kèrô arang' ezoma, gô
dwanl' ôzombè kè arang' ezoma,
16 ndô kaô ipangô ijonla. Nl' ônta-
ngô wi dwanla ga nt' ar' ivanga
nyinlo, amènjè mi ga lwanle gôre
waô, nli nkèngo, nla gôre Israèl
y' Anyambiè.
17 Avila vènlo ôm' edu e ga rig'
azyokolia miè konde mi twa-
nle lingiliô yi Jisu g' ôku'
wam'.
18 Awarera, imèpinlô sa Reri ya-
zyô Jisu Krais si ga lwanle nl'
anlinl' imanli. Amèn.

EZANGÔ ZI POL Y' EROM̃I GÔRE MONGI

EFISUS.

1 Pol, erôm̃i zi Jisu Krais vo ntô-
ndinli y' Anyambiè, gôr' iyombwi
yi re gô Efisus, nla gôre waô wi
2 bekelie Krais Jisu: Imèpinlô gô-
re 'nlwè nl' am̃ènjè avila gôr'
Anyambiè ya Rer' iyazyô nl' avi-
la gôr' Ôvanginli Jisu Krais.
3 Ôzavinlô gôr' Anyambiè Rerè y'
Ôvanginli wazyô Jisu Krais, ô re
'zwè savinla pa nl' ôzaṽinlô edu
w' Inlinla gw' imbôra s' ôrôwa
4 gôre Krais: vanganle ga nt' avi-
njiô ndè 'zwè gôre Krais ntye
yinlo lôṽiagô ro, inlè azwè ga
lwanl' iyombwi nli mpèlo fo g'
5 ôzyô wè nl' itonda. Alingili 'zwè
ke gô dwanla gôre yè nl' inyanga
ny' awanla vo Jisu Krais, ga nt'
avegagi ntondinli y' ôrèm̃' iwè,
6 gw' isuminlia s' imèpinlô sè ibia,
s' avenliô ndè 'zwè gôre yè ô to-
7 ndô. Gôre yè azw' are nl' ôla-
ndunlô vo ntyinl' iyè' vanganl'
inyezô s' ipava, ga nt' ar' ibunla
8 s' ikèsyi sè, si re yè bunliza pa
gôre 'zwè gw' imia sôdu nl' ôkeli
9 wôdu, are mieza pa 'zwè k' isaôn
y' iyumbunlô yi ntondinli yè, ga
nt' are nkenjinli yè y' agenjiô
10 ndè gôre yè, nkenjinli mè yi be
twa gô be syiṽe gômbe, inlè gô
datiz' isaôn yôdu gôre Krais, isaôn
yi re g' ôrôwa, nl' isaôn yi re gô
11 ntye. Gôre yè kè azw' atwenl'
iyigisi, konde azw' avegagi dingi-
liô pa ga nt' are nkenjinli yè ô
janj' isaôn yôdu ga nt' are ntondi-
12 nli y' ôrèm̃' iwè; gô ntinla 'nlè
azwè y' alônge bekeli Krais, azwè
ga lwanle gw' isuminlia s' ivend'
13 inyè. Anlwè kè, anlwè jogo p'
igamba ny' ôrèti, vanganle ntya-
ngô mbia y' ôzunginlô wanli, aṽe-
keliè kè, anlw' alingiliô nl' Inli-
14 nl' Iṽia ny' ômpanganlô, nyi re
gôre 'zwè mbei nônga y' ijig' isa-
zyô, agènda gw' egômbe zi be da-
ndunlô mongi w' Anyambiè, gw'
isuminlia s' ivend' inyè.
15 Gô ntinla yinlo miè kè, vo re
miè jogo pa g' ôñwanja w' ibeke-
li' sanli gôre Rerè Jisu nla g'
ôñwanja w' itond' isanli gôr' iyo-
16 mbwi yôdu, mi pa tiga gô p' ake-
ṽa g' ôñwanj' iwanli, ntetaga
17 'nlwè gw' inkolo sam'; inlè Anya-
mbiè y' Ôvanginli wazyô Jisu
Krais, Rerè y' ivenda, e ga ve
'nlwè inlinla ny' imia nla ny' itu-
minlia gô kôtiza g' ôñwanj' iwè;
18 ko antyo m' irèm̃' iyanli dwanla
nungunlô pa, ko 'nlwè mia nt'
ar' igum̃u nyi mbeli yè, nli nt' ar'
ibunla s' ivenda ny' ijig' isè, gôr'
19 iyombwi, nli nt' ar' ipend' ipôlô
si ngulu yè gôre 'zwè yi bekelia,
ga nt' ar' ijanja si njolinli yi ngu-
20 lu yè, s' ayanjiô ndè gôre Krais
gw' arôngunliè yè avila gw' iju-
wa, alwanlizè tu g' ôgo wè ônlô-
21 m̃iè gw' alwanlô m' ôrôwa, gw'
igônlô bô viaganlô nl' ipanginla
sôdu, nl' inyanga, nli ngulu, nl'
ivenda, nl' in' iedu nyi tetô, ara-
nga gô ntye yinlo dadiè, ndô kè
22 gô ntye yi bia. Nl' aweliè isaôn

yôdu g' ôdôlôngô w' intyôzyô sè,
alôvie gô dwanl' ewônjô z' isaôn
23 yôdu gô fiandô, yô nl' ôku' wè,
jônliô pa nle yè ô jônlie ya yôdu
gô mbôr' iedu.

2 Anlw' avegagi juwa pa g' ôñwa-
2 nja w' ipava nl' ibe sanli, s'
alwanlagô 'nlwè gw' alônga ga
nt' are ntyale yi ntye yinlo, ga
nt' ar' ôvanginli w' inyanga ny'
ômpunga; inlinla nyi janja vènlo
gw' irèña y' awanla w' itwayogi-
3 nlô. Azwèdu azw' alwanlagi gôre
waô kè nli mori gw' itonginla s'
ikuw' iyazyô, ndendage ntondinli
y' ôzyônli nla y' ôrèña, azw' ave-
gagi k' awanla w' egunlu nli nja-
4 nli egolanli g' añori. Ndô Anya-
mbiè, ô re nkèngo mpôlô, v' ito-
5 nd' isè sipôlô s' arondiè 'zwè,
vanganle gw' avegagi 'zwè juwa
pa v' ipav' isazyô, alwanlizi 'zwè
bo ta nli Krais (anlw' asunginlô
6 nl' imèpinlô), arôngunlia 'zwè ta
nla yè, alwanliza 'zwè tu nla yè
gw' imbôra s' órôwa, gôre Krais
7 Jisu: inlè, gô gômbe yi bia ko yè
tuminli' ibunla s' imèpinlô sè vo
nkèngo yè gôre 'zwè gôre Krais
8 Jisu. Konde anlw' asunginliô nl'
imèpinlô v' ibekelia; nli ndaga
mè yi pila gôr' anlwèmè: yô nl'
eza zi pô nl' Anyambiè mpagaga:
9 aranga kè nl' ijanja, ôm' edu e
10 vende syôgwa. Konde azwè ija-
nj' isè, s' ayanjiô ndè gôre Krais
Jisu gô Ṽilô Ṽia, y' agenjiô nl'
Anyambiè gw' alônga gôre 'zwè
gô dwanla gô yô.
11 Yenlo yônginlianli, anlwè y'
avegag' anlongo gô njanli, aweliô
nle waô wi re kèrô pa nl' ago g'
12 ôzyônli, inlè, Izombè; yônginli-
anl' inlè egômbe mè anlwè pega-
ga nli Krais, anlw' avegag' awo-
ga gw' inlongo nyi Israèl, nl'
agènda gw' injeka s' ômpanga-
nlô, ndwanlaga iguñu fo nl'
13 Anyambiè fo gô ntye. Ndô vè-
nlo gôre Krais Jisu anlwè y' ave-
gagi bô anlw' atwenli pièrè vo
14 ntyinla yi Krais. Konde ayè nl'
añènjè mazyô, ô vangi yô Ṽanli
15 eñori, azazy' ôgômba wagare; g'
ôzyônli wè are tômba pa kè ndô-
Ṽa, vanganl' ivanga nyi re nl'
isômbia; ko yè panga waô aṼanli
ôm' ôñwonla ôñori g' ôku' wè-
16 mè, mpangag' añènjè, amèpia-
nla waô aṼanli nl' Anyambiè g'
ôku' ôñori vo kros, njôulage ndô-
17 Ṽa nla yô. Nl' aṼienliè agambi-
nla 'nlwè yi re bô, nla waô wi
18 re pièrè, añènjè. Konde vo yè
azw' anlongo ambanli azw' are
nl' iyinginlô gôre Rerè nl' Inli-
19 nl' iñori. Sambô vènlo anlw'
azyele nyènlè agènda ge awoga,
ndô anlw' atwenl' alwanli nl'
iyombwi, anlwè nl' egondo z'
20 Anyambiè; anlw' are nôgô pa
gw' izanga nyi rôñi nl' ivogisi,
Krais Jisu ayèmè idô ivôlô nyi
21 ntulungu; nli nôginli yôdu, jô-
ngô pa ta nle yè, yi penda du
mpendaga gô nagô yôrunda gôre
22 Rerè; gôre yè kè anlw' are nôgô
pa ta ilwanlô ny' Anyambiè gw'
Inlinla.

3 Gô ntinla yinlo miè Pol, mbwe-
di yi Krais g' ôñwanj' iwanli
2 anlw' anlongo,—j' adwanl', inlè
anlw' are jogo pa g' ôñwanja w'
igamba ny' imèpinlô s' Anya-
mbiè nyi re pô pa miè g' ôñwa-
3 nj' iwanli; inlè mi amieziô nl'
ituminlia s' Anyambiè ôsaôn w'
iyumbunlô, nt' arèndinli miè
4 'nlwè nl' agamb' amèwo; gô ta-
ngunla 'nlwè mô, anlwè ko mi'
ikôtiz' isam' gw' isaôn y' iyumbu-
5 nlô yi Krais; yi re yi miezô awa
w' anlaga gw' ampôñ' alônga, ga
nt' are yô miezô pa nl' Inlinla
egômbe zinlo gôre rôñi yè yo-
6 mbwi nl' ivogisi; inlè, anlongo

m' atwenl' iyigisi ta nl' Iju, nl'
ôku' ômô nla waô, nl' iwongisi
nla waô y' ômpanganlô wi re gô-
re Krais Jisu vo ntyangô mbia,
7 mi avangiô minisè yi ntyangô
mbia mè, ga nt' are mpenli y'
imèpinlô s' Anyambiè s' avenliô
miè ga nt' are njanjinli yi ngulu
8 yè. Gôre miè, ôñwangô mè gôr'
iyombwi yôdu, avenliô imèpinlô
sinlo, gô kambinl' anlongo ibu-
nla s' ambia mi Krais si re s' ayo-
9 lie miô, ayenliz' anlaga nt' ar'
igamba ny' iyumbunlô ny' ayu-
mbunliô avila gw' egômbe zôdu
gôr' Anyambiè ô vangi ya yôdu;
10 ko mbunlinli y' imia s' Anya-
mbiè miezô vènlo gôr' ampenda
nl' anyanga gw' imbôra s' ôrôwa
11 vo ñandô, ga nt' are nkenjinli yè
y' egômbe zôdu y' agenjiô ndè
gôre Krais Jisu y' Ôvanginli wa-
12 zyô: gôre yè azw' are nl' iganda
nl' iyinginlô itia fo v' ibekeli' sa-
13 zyô gôre yè. Yenlo mi bel' iga-
mba nyinlo gôre 'nlwè, inlè, alè-
lanli g' ôñwanja w' injuke si je-
nlô miè g' ôñwanj' iwanli, sô nl'
ivend' inyanli.
14 Gô ntinla yinlo dôv̂inla miè Re-
15 rè akotolo, ô re waôdu wi re g'
ôrôwa nla gô ntye wi re bètô ana
16 avila gôre yè, inlè e ga ve 'nlwè,
ga nt' ar' ibunla s' ivend' inyè,
ko 'nlwè jolizô nli ngulu gô gare
17 yanli v' Inlinl' inyè. Krais kè e
ga lwanle g' irèm̃' iyanli v' ibeke-
lia; anlwè jola pa, dôv̂iô pa gw'
18 itonda, ko 'nlwè jolie kôtiza nl'
iyombwi yôdu nt' ar' ômpuzyu
nl' elavinli nl' elôndwinli nl'
19 ôronga, amia k' itonda si Krais si
piaganl' imia sôdu, ko 'nlwè jô-
nliô nl' ibunla s' Anyambiè sôdu.
20 Gôre yè ô re nli ngulu yi denda
viaganlô nli nte bambia 'zwè ge
pikilia, ga nt' are ngulu yi janja
21 gôre 'zwè, gôre yè ga lwanl' ive-
nda gô ñandô nla gôre Jisu Krais
agènda gw' ampôm̃a môdu gô
konlako. Amèn.

4 Sambô miè, mbwedi ya Rerè,
mi kwenla 'nlwè nkolo inlè, lwa-
nlanli swaswo nl' ifweliô s' awe-
2 liô 'nlwè, nl' ôdwèrè w' ôrèm̃a
wôdu, nl' ôkendekende, nl' isi-
ndinl' ida, zindianlanli nl' ito-
3 nda. Gènlizanli gô penjavenj'
ôku' ômô w' Inlinla nl' ôgôrô w'
4 am̃ènjè. R' ôku' ôm̃ori, nl' Inli-
nl' im̃ori, vanganle ga nt' aweliô
'nlwè gw' igum̃u im̃ori nyi mbe-
5 li yanli; r' Ôvanginli ôm̃ori, ibe-
keli' im̃ori, nl' ibaptaiz' im̃ori,
6 r' Anyambiè mori Rerè ya waô-
du, ô re gw' igônlô nyi ya yôdu,
nla gô ya yôdu kwanga nla kwa-
nga.
7 Ndô ôm' edu gôre 'zwè avenliô
imèpinlô ga nt' ar' egènlizô zi
8 m̃penli yi Krais. Yenlo buliè,
'nlè, Gw' avandiè gw' igônlô,
agèndi nl' imbwedi, av' anlaga ya
9 yi mpagaga. Ndô igamba nyinlo
inlè, Avandi, nyi re sè kaô du
inlè azuminli kè gw' imbôra si
10 ntye? Ayè mèmô ô zuminli nle
yè ô vandi gw' igônlô viaganlô
nl' irôwa yôdu, kè yè jônlie ya
11 yôdu. Nl' alôv̂iè awèwo, rômi;
am̃ori, ivogisi; am̃ori, igambinli;
12 am̃ori, ivenjavenji nl' inlènji; gô
mèpiz' iyombwi, gô nungunl'
ev̂ilô zi minisè, nla gô nuginli'
13 ôkuwa wi Krais: kaô azwèdu du
azw' atwa ôku' ômô gw' ibekelia,
nla gw' imia s' Ôñwa w' Anya-
mbiè, azyiv̂a gw' igônla ny' ôma,
vanganl' egènlizô z' igônla nyi
14 Krais: ko 'zw' avo dwanl' awa-
nla, mbôlanganlagô arwanlagô
vonlo nla vonlo nl' ômpung' iedu
w' inènja' v' avônlô m' anlaga,
nl' itemiza si fwemiza waô anla-
15 ga; ndô nkambag' ôgiligili gw'
itonda, azwè ga vôm̃e gw' isaôn

yôdu gôre yè, ô r' ewônjô, vanga-
16 nle Krais; vo yè ôkuwa wôdu wi
datizô ayôngô ta mbiambiè v'
iuungunla si ntyongakanlô edu,
ev' iedu njanjaga ga nt' ar' egè-
nlizô za zô, ko ôkuwa penda gw'
isanuginlia gw' itonda.
17 Igamba nyinlo nyi buliô miè,
arakilia gôre Rerè, inlè, alwanla-
nli nyènlè ga nte dwanl' anlongo,
18 gw' edosyu z' irèm̃' iyaô, wi re nli
wônjô yaô mpiri, waô k' awoga
gw' em̃ènlo z' Anyambiè v' item̃u
yi re nla waô, vo njolinli y' irem̃'
19 iyaô. Mongi sinlo, gô re wi zye
nl' irèm̃a yi pikilia nyènlè, wi re
pa p' ikuw' iyaô gw' itonginla gô
dend' isyèkè sôdu nl' ôgasyô.
20 Ndô anlw' azye nènga pe Krais
21 yenlo; ja rèti anlw' ayogiô yè,
anlènjô gôre yè, nt' ar' ôgiligili
22 gôre Jisu: inlè, g' ôñwanja wi
ndwanli yanli nônga, anlwè ga
rômb' ômo lungu wi re feva pa
23 nl' itonginla s' itemiza; ko 'nlwè
kalw' awonla gô mpanginli y'
24 irèm̃' iyanli, awor' ôm' ôñwonla
wi re pangô pa g' Anyambiè, nl'
ôgôre nli nkèrè yagiligili.
25 Sambô, walanl' inôka, ko ka-
mbanl' ôgiligili ôm' edu nl' ôga-
nganlô wè: konde azwè nle va
26 azwè nl' azwè. Ṽendanli, ndô
ayanjinl' ibe: egunlu zo z' azyiṽa
27 kwanga gô be pôswe nkômbe: A-
28 vanli kè Satan mbôra. Ayè ô ju-
fa e ga rig' avo jufe: ndô e ga ro
janje, ndendage mbia nl' ago mè-
mè, ko yè dwanla nl' eza zi re yè
29 ko p' ômo re nl' aguga. Igamb'
iṽ' iedu ny' agogwa avila gw'
agwanli manli, ndô igamb' iṽia
nyi r' isyolo gô nuginlia, ko nyô
30 mèpia waô wi jogo. Ayenlizanl'
Inlinl' Iṽia ny' Anyambiè ekèṽa,
nyi re dingilia pa 'nlwè gô ntyu-
31 gu y' ôlandunlô. Isaôn yi nônli
yôdu, nl' egunlu, nl' ibenda, nl'
anyômanlô, nl' imog' ibe, si ga
rômbô avila gôre 'nlwè, nli ña-
32 mbi yôdu. Lwanlanli nkèngo
anlwè nl' anlwè, nl' irèm̃a y'
ipôginla, nyezanlanli ga nt' ar'
Anyambiè nyeza pa 'nlwè kè gôre
Krais.
5 Sambô veranl' Anyambiè, g'
2 awanla wi tondô, ko dwanlanli
gw' itonda, ga nt' arondi Krais
kè aronda 'nlwè, av' ôku' wèmè
g' ôñwanj' iwanli, ntyagô yi nka-
ngô mbia yi jirô gôr' Anyambiè.
3 Ndô ibelanla, nl' intyale s' isyèkè
sôdu, ge ôgasyô w' anliva, w' are-
tô nla 'nlwè, ga nte simanlô nl'
4 iyombwi; ge agamba mi ntyonli,
ge elombe z' edosyu, ge ibôl' itu
si re si zyele kwèkwè: ndô ro
5 penl' akeṽa. Konde anlw' avôrô
igamba nyinlo inlè, zyel' ebelanli,
ge ôma w' isyèkè, ge ôma w' ôga-
syô w' anliva, ayè mèmô ôzavinli
w' ikanla, ô re nl' ijiga gw' inlo-
ngo nyi Krais nl' Anyambiè.
6 Aremizônli nl' ôm' edu nl' aga-
mba m' edosyu: konde g' ôñwa-
nja w' isaôn yinlo bi' egunlu z'
Anyambiè gôr' awanla w' itwa-
7 yoginlô. Sambô alwanlanl' iwo-
8 ngisi nla waô; konde anlw' ave-
gagi mpiri nli mori, ndô vènlo
anlw' atwenl' ôzange gôre Rerè:
ganganlanli g' awanla w' ôzange.
9 Konde ilônda y' ôzange yi re g'
ômbia wôdu nl' ôgôre wôdu nl'
10 ôgiligili wôdu. Gèlagèlanl' ôsaôn
11 wi tondie Rerè; ko ayindanli nl'
ijanja si mpiri si re si janl' ilônda
12 du, ndô ro tevunlenli sô; konde
re ntyonli vanganle gô tet' isaôn
13 yi dendô waô ntyoria. Ndô isaôn
yôdu yi tevunlô yi miezô nl' ôza-
nge: konde ezom' edu zi miezô zô
14 ôzange. Yenlo buliè, 'nlè, Nlo-
ngwa, awè ô nanla, ko tôngwa
avila gw' ijuwa, gambènlè Krais
e be jenjizo.

15 Gelimanli sambô nte kanganla
'nlwè, aranga ga dosyu, ndô g'
16 anlaga w' imia, ndandunlag' egô-
mbe, konde intyugu si re simbe.
17 Gô ntinla yinlo alwanlanl' iteñu,
ndô gôtizanli nt' are ntondinli ya
18 Rerè. Awongônli nl' ivè, nyi pa-
ng' anlag' iteñu, ndô lwanlanli
19 ralie nl' Inlinla; ko kambanla-
nli nl' ijembô nli vanda nl' ame-
nga m' Inlinla, ayembinl' Anya-
mbiè ijembô sibia gw' irèñ' iya-
20 nli. Vanli Anyambiè ya Rerè
akeva egômbe zôdu g' ôñwanja
w' isaôn yôdu gw' ina ny' Ôva-
21 nginli wazyô Jisu Krais; ko tugi-
zanlanli gw' itia si Krais.
22 Antô, yoginlônli anlôñe sanlimè,
23 ga nte joginlô 'nlwè Rerè. Konde
ônlôñe nl' ewônjô z' ôñwantô, ga
nt' are Krais kè ewônjô zi ñandô,
24 ayèmè kè ôzunge w' ôkuwa. Ndô
ga nte joginlô ñandô ayoginlô
Krais, yenlo k' antô wi ga yogi-
nlô anlôñe saô g' ôsaôn wedu.
25 Anlôñe, rondanl' antô wanli, ga
nt' arondi Krais kè aronde ñandô,
av' ôku' wè g' ôñwanja wa yô;
26 ko yè dwanliza yô ôrunda, ayo-
mbunlia yô nl' ijôvunla s' aniingô
27 v' igamba, alôvia yô gôre yèmè
ñandô njombwi, yi re yi zye ni'
ibôke ge njèki ge ezom' edu ônlo-
ngo winlo; ndô yi ga lwanl' ôru-
28 nda nli mpèlo fo. Vanganle
yenlo anlôñe wi ga rond' antô
waô g' ikuw' iyaômè. Ayè ô to-
nd' ôñwant' we e tond' ôku'
29 wèmè. Konde zyel' ômo re bi-
ka p' ôzyônli wèmè nli mori;
ndô e penjavenja wô avôñia
wô, vanganle ga nte penja-
venje Krais avenjavenje ña-
30 ndô; konde azwè nle va y' ôku'
31 wè. Gô ntinla yinlo ônlôñe e ga
rige rer' iyè nli ngi yè, azyayônga
gôr' ôñwant' wè; ko wavanli
32 dwanl' ôzyônli ômô. Winlo ôsa-
ôn ômpôlô w' iyumbunlô: ndô
mi kamba g' ôñwanja wi Krais
33 nli ñandô. Ndô ôm' edu gôre
'nlwè e ga rond' ôñwant' wè ga
ôku' wèmè; nl' ôñwantô e ga vi-
mbi' ônlôñe wè.

6 Awanla, yoginlônl' izombi yanli
gôre Rerè: konde yinlo nle ndaga
2 mbia. Lube rer' iyo nli ngi yo,
wô nl' ôzômbi' ôlônga wi re nl'
3 ômpanganlô, ko 'wè dwanla mbi-
ambiè, alwanl' ôling' ôla gô ntye.
4 Nl' anlwè, irera kè, avendianl'
awanl' iyanli: ndô vôñianli waô
g' ôrevunlô nl' inènja sa Rerè.
5 Inlive, yoginlônl' irer' isanli ga
nt' ar' ôzyônli, nl' itia nl' itata-
ñinla, nl' ôrèña wantuntu, ga
6 nte joginlô 'nlwè Krais; aranga
nli njanjinli y' antyo, gô tondi'
anlaga; ndô g' inyôngô si Krais,
ndendage ntondinli y' Anyambiè
7 nl' ôrèña; njanjaga nli mbia ga
gôre Rerè, nl' aranga ga gôr' anla-
8 ga: konde anlw' avôrô, inlè nda-
ga mbi' edu yi dendô nl' ôma, yô
mèmô yi be bongô ndè gôre Rerè,
atw' ôsyaka mbia atw' ôñwontye
9 mbia. Nl' anlwè irera, lendanli
waô ntaga mèmô, ko tiganli tieza:
konde anlw' avôrô inlè Rer' iyaô
nli yanli are g' ôrôwa, ô re azye
nl' ôma wantuntu.
10 Gô nuunla, yolanli gôre Rerè,
nla gô ngulu yi njolinli yè.
11 Woranl' imianga y' igovi yôdu y'
Anyambiè, ko 'nlwè jolia kuma-
nla gw' avônlô ambe mi Satan.
12 Konde azwè pa demb' ôpa nl'
ôzyônli nli ntyinla, ndô nl' ampe-
nda, nl' anyanga, vanganle nl' iva-
nginli yi mpiri yi ntye yinlo, nl'
imbèli s' anlinl' ambe gw' imbôr'
13 indôndwi. Gô ntinla yinlo wo-
nganl' imianga y' igovi yôdu y'
Anyambiè, ko 'nlwè jolia sindinla
gô ntyugu mbe, agumanla gôre,
14 anlwè keva p' isaôn yôdu. Gu-

manlanli sambô, in' iyanli kôrô
nl' ôgiligili, nl' intônlô sanli pugô
15 pa nl' ôñwanga w' ôgôre, ni'
intyôzyô sanli kè boriô pa nli
mpiu yi ntyangô mbia y' ammènjè;
16 gw' igônlô nyi ya yinlo yôdu wo-
nganli kè nguva y' ibekelia, nle
yô anlwè be jolie nim' agonga m'
17 ôgônli môdu m' ômo mbe. Wo-
nganli k' ipake ny' ôñwanga ny'
isunginla, nl' ôkwara w' Inlinla,
wô nl' igamba ny' Anyambiè.
18 Gambinlanli egômbe zôdu nl'
inkolo sôdu nl' ibambia sôdu gw'
Inlinla, vèmbaganli gô sô kè nl'
isyolinla sôdu nl' inkolo g' ôñwa-
19 nja w' iyombwi yôdu, nla g'
ôñwanj' iwam' kè inlè mi ga vô
igamba, ko miè nungunl' ôgwanl'
iwam' nl' iganda gô miez' isaôn
y' iyumbunlô yi ntyangô mbia,
20 inlè, miè ôvovi, kôrô pa nl' izu-
ngakanlô g' ôñwanja wi ntyangô
mbia mè, mi ga wukunl' igamba
g' ôñwanja wa yô, nt' are kwè-
kwè gôre miè gô kamba.
21 Ñdô gô panga 'nlwè mia g'
ôñwanj' iwam', nte denda miè,
Tikikus, ôñworerè wi tondô nli
minisè yi re ko bekeliô gôre Rerè,
e be mieza 'nlwè isaôn yôdu.
22 Mi atômmiè gôre 'nlwè gô ntinla
yinlo, gô mieza 'nlwè nt' are
'zwè, nla gô sindi' irèmm' iya-
nli.
23 Ammènjè mi ga lwanle gôr' awa-
rerè, nl' itonda nl' ibekelia ta,
avila gôr' Anyambiè ya Rerè nl'
24 Ôvanginli wazyô Jisu Krais. I-
mèpinlô si ga lwanle nla waôdu
wi tond' Ôvanginli wazyô Jisu
Krais nl' ôrèti.

EZANGO ZI POL Y' EROM̃I GÔRE MONGI

FILIPAI.

1 Pol nli Timothe, inyôngô si
Krais Jisu, gor' iyombwi yôdu
gôre Krais Jisu wi re gô Filipai,
nla gôr' ivenjavenji nli mongi
2 janjinla: Imèpinlô gôre 'nlwè nl'
am̃ènjè avila gôr' Anyambiè ya
Rer' iyazyô nl' Ôvanginli Jisu
Krais.
3 Mi p' Anyambiè yam' akeṽa
egômb' iedu zi jônginlia miè
4 'nlwè, egômbe zôdu gw' inkolo
sam' sôdu g' ôñwanj' iwanli mi
5 kambinla nli mbia, g' ôñwanja
w' idiṽa si diṽa 'nlwè nli ntya-
ngô mbia avila gô ntyugu nônga
6 aṽia ṽènlo; konde mi are nl' abe-
ko, inlè, ayè ô re pakilia p' eṽilô
evia gôre 'nlwè e be suliza zô
kwanga gô ntyugu yi Jisu Krais:
7 re kwèkwè kè gôre miè gô pikilia
yenlo g' ôñwanj' iwanli anlwèdu,
konde mi are nl' anlwè g' ôrèm̃'
iwam', konde, gw' intyôgô sam'
nla gw' ikanla si ntyangô mbia
nla gw' idwanliza sa yô, anlwèdu
anlw' ar' iwongisi nla miè gw'
8 imèpinlô. Konde Anyambiè nl'
ôyenli wam', nte jônjunla miè
'nlwè nli nkèngo mbia yi Krais
9 Jisu. Mi kwenl' inkolo kè 'nlè,
itond' isanli si ga wunle mbunla-
ga viaganlô gw' imia nl' ikôtiza
10 sôdu; ko 'nlwè jolie jèkèli' isaôn
y' impaga, alwanla ipondia fo nli
ntyèmbo fo kwanga gô ntyugu yi
11 Krais; ralie nl' ilônda y' ôgôre,
yi re vo Jisu Krais gw' ipendia
nl' isuminlia s' Anyambiè.
12 Ndô, awarera, mi bela 'nlwè gô
mia inlè, isaôn yi re twa pa gôre
miè, yi re dwanla pa pôsyô gô
13 nuginlie ntyangô mbia; yenlo
igôrô yam' g' ôñwanja wi Krais
y' atwenli gô miô gô nagô y' iso-
14 zyè nla gôr' am̃ori waôdu; nla
gôr' awarerè gôre Krais, awenge
wi re twa pa nl' iganda viaganlô
v' igôrô yam', gô kamb' igamba
ny' Anyambiè itia fo.
15 Awèwo rèti wi kambinle Krais
nli ñandi nli mbèlèkè; ndô awè-
16 wo kè nl' irèm̃' imbia: winlo nl'
itônda, konde w' avôrô inlè mi
are dôṽiô pa gô kaule ntyangô
17 mbia: ndô mongi mèso wi ka-
mbinle Krais vo anyômanlô, ara-
nga nl' ôrèti, mpikiliaga gô ku-
18 nde njuke gw' intyôgô sam'. Sa-
mbô ande? mponlo edu, ge nl'
ipondia ge nl' ôrèti, Krais e ka-
mbinlô; nla gô ndaga mè jenla
miè mbia, eñ, m' be jenla yô mbia
19 kè. Konde mi avôrô, inlè ôsaôn
winlo wi be twa gw' isunginlô
sam', v' inkolo sanli nl' inungu-
20 nla s' Inlinla nyi Jisu Krais, ga
nte deṽinla miè alôvi' igum̃u,
inlè mi ayenlizô ntyonli g' ôsaôn
wedu, ndô inlè, nl' iganda nyôdu
ga nt' avegagi egômbe zôdu, ye-
nlo kè vènlo, Krais e be pendizô
g' ôku' wam', nl' em̃ènlo mbia,
21 nl' ijuwa mbia. Konde gôre miè
gô dwanla bo nle Krais, nla gô
22 juwa nl' inyenla. Ndô ja gô
dwanla g' ôzyônli, y' abaga miè
ilônda y' eṽilô, gambènlè mì
23 amie nte be pinja miè. Ndô mi

are kôtô pa nl' agamb' ambanli,
mi jôngunla gô kèndaga alwaula
nli Krais; yi re mbia viaganlô
24 pôlô: ndô gô dwanla g' ôzyônli
r' isyolo gôre 'nlwè viaganlô.
25 Nla gôre miè nl' abeko minlo,
mi avôrô inlè m' be tiganla, alwa-
nla nla 'nlwèdu, gô nuginlia
'nlwè ayenliza 'nlwè igeṽa ny'
26 ibekelia; ko isyôgw' isanli gôre
Krais Jisu bunla g' ôñwanj' iwa-
m' v' idwanli si be fo dwanlô miè
27 gôre 'nlwè. Dadiè lwanlanli
swaswo nli ntyangô mbia yi
Krais: inlè, ja mi abia ayenla
'nlwè ge mi aṽia, mi ga yogo g'
ôñwanj' iwanli' inlè anlwè ku-
manla jolajola nl' iniinl' imô, nl'
ôrèm̃a mô nwagaga g' ôñwanja
28 w' ôṽekeliô wi ntyangô mbia; ko
ariezônli g' ôsaôn wedu nl' ilôṽa-
lôṽi yanli: ndaga mè yi re gôre
waô elingiliô z' ijilizô, ndô gôre
'zwè z' isunginlô si pila gôr'
29 Anyambiè; konde re pô pa 'nlwè
g' ôzamba wi Krais, aranga gô
bekeliè dadiè, ndô gô sindinla kè
30 g' ôñwanj' iwè: ndwanlaga nl'
igovi mèmô ny' ayenliô 'nlwè
nla miè, nyi jogo 'nlwè kè vènlo
'nlè nyi re nla miè.

2 Sambô j' adwanl' ôzindiô gôre
Krais, j' adwanl' isindia s' ito-
nda, j' adwanl' ôganganlô w'
Inlinla, j' adwanle nkèngo nl'
2 ipôginla; lendanl' igeṽ' inyam',
inlè, vikilianli ntaga mèmô; lwa-
nlanli nl' itonda mèmô, nl' ôrèm'
3 ômô' nli mpivinli mô. Alenda-
nli mpongo edu nl' anyôm̃anlô
nl' ekale, ndô nl ôkendekendi w'
ôrèm̃a ôm' edu njenlag' am̃ori
4 aṽia viaganlô nl' ôku' wèmè; ôm'
edu gôre 'nlwè avônle ya yèmè
dadiè, ndô ôm' edu e ga vônle ya
5 y' am̃ori kè. Lwanlanli nli mpi-
vinli mè, y' avegagi gôre Krais
6 Jisu: ô re vanganl' avegagi nl'
edidi z' Anyambiè, e pa jenl'
inyanga nyi dwanla g' Anyambiè
7 eza zi kôtô ngwasyi, ndô ayavuri
ôku' wè, awong' edidi zi nyôngô,
8 arwa nl' egolanli z' anlaga; nla
gw' alèngiô yè nli mbôndinli y'
ôma, azyônli ôku' wè arugiza wô
kwanga gw' ijuwa, vanganl' iju-
9 wa gô kros. Gô ntinla mè kè
Anyambiè are yè pendia pa pôlô,
avè ina mè nyi re viaganlô nl'
10 ana môdu; ko waôdu wi re g'
ôrôwa nla gô ntye nla g' ôdôlôngô
wi ntye dôṽ' akotolo gw' ina nyi
11 Jisu, nl' ônlèm̃' iedu mèma 'nlè
Jisu Krais nl' Ôvanginli, gw' ipe-
ndia s' Anyambiè ya Rerè.
12 Yenlo, anlwè yi tondô miè, ga
nt' ayoginlô 'nlwè egômbe zôdu,
aranga gw' avegagi miè nla 'nlwè
dadiè, ndô vènlo viaganlô vo re
mi azyele, yanjanl' isunginlô sa-
13 nli nl' itia nl' itatam̃inla; konde
nle Anyambiè ô janja gw' irèm̃'
iyanli avanga 'nlwè gô jivira nla
gô denda, ga nt' are ntondinli yè.
14 Lendanl' isaôn yôdu ôlagalagô fo
15 nl' idôṽ' impaga fo; ko 'nlwè
dwanle ntyèmbo fo nl' ifwema fo,
awanla w' Anyambiè mpèlo fo gô
gôre y' ivôm̃a ny' arègô nyi re fe-
va pa, gôre mongi mè anlwè ba-
16 mba g' ôzange gô ntyè, ntômbi-
nliag' igamba ny' em̃ènlô; ko
miè dwanla nli ntinla yi syôgwa
gô ntyugu yi Krais, inlè mi duô
mi apuli mangô vo nyawè ge ja-
17 nja vo nyawè. Ndô, vanganle
mi ajirô gô ntyagô y' ibekeli'
sanli, mi jenle mbia, nl' igeṽa nl'
18 anlwedu: egolanli mèmô k' a-
nlwè, yenlanli mbia nl' igeṽa nla
miè.
19 Ndô mi are nl' igum̃u gôre Rerè
Jisu gô sunge tôm̃e Timothe gôre
'nlwè, ko miè sindiô gô be mia
20 miè g' ôñwanj' iwanli. Konde
mi azye nl' ômoñwènlè ô re nla

miè ôrèñña mô, ô be nake ya ya-
21 nli rèti. Konde waôdu wi bute
ya yaômè, aranga ya yi Jisu
22 Krais. Ndô anlw' avôrô yè mbi-
ambie, inlè, ayanji nla miè gô kè-
ndie ntyangô mbia g' ônwanla
23 nla rer' iyè. Sambô mi deV̄inla
gô tôññè gôre 'nlwè pele, gô be
mia miè nte be twa gôre miè:
24 ndô mi are nl' abeko gôre Rerè,
inlè mièmè m' be bia gôre 'nlwè
25 kwè. Ndô mi atangi, 'nlè r' i-
syolo gô tôñña gôre 'nlwè Epafro-
ditus, ôñworerè ômbilô nli sozyè
nla miè, ô rôññiô 'nlwè nli yoma
26 y' avegagi miè nl' isyolo; konde
aV̄elagi gô jenla 'nlwè, ayenle
njuke g' ôrèñña, konde anlw' ayo-
27 giô, inlè aluô nla sijogo: konde
rèti avegagi nl' ijogo pièrè nl' iju-
wa: ndô Anyambiè avôginlè; nl'
arang' ayè dadiè, ndô miè kè, mi
vende dwanla nl' ekèV̄a gw' ekè-
28 V̄a. Sambô mi abeli viaganlô gô
tôññè, ko 'nlwè jenle mbia gô je-
nla 'nlwè yè, nl' ekèV̄' izam'
29 dwanl' ezangô kwe. Wonganliè
sambô gôre Rerè nl' igeV̄a nyô-
du; ko dubanl' amlaga ônlongo
30 mè: konde aro juwi g' ôñwanja
w' eV̄ilo zi Krais, e nak' emmènlo
zèmè gô suliz' eza z' ariganli gw'
inungunl' isanli gôre miè.

3 Gô nuunla, awarer' iyam', yenla-
nli mbia gôre Rerè. Gô tèndinla
'nlwè agamba mèmô, zyele njuke
gôre miè, nla gôre 'nlwè re mbia.
2 Gelimanli gw' imbwa, gelimanli
gôr' iyanjisi y' ibe, gelimanli gô-
3 re waô wi bonj' ikuw' iyaô: ko-
nde azwè nle mongi wi re kèrô
pa, azwè yi savinla v' Inlinla ny'
Anyambiè, azyôgwa nli Krais
Jisu, ko 'zw' alwanla nl' abeko
4 g' ôzyônli: ndô mièmè miè ko
dwanla nl' abeko vanganle g'
ôzyônli: jog' ôm' ôñwènlè e je-
nlô inlè are nl' inyanga nyi beke-
5 li' ôzyônli, miè viaganlô: mi age-
riô ntyugu ènlènlai, miè ôñwa wi
Israel, ôñwa wi mbuve yi Bènja-
min, ôñwo Hebruhebrue; g' ôza-
6 mba w' ivanga, miè Farisi; gô
teva nt' avegagi miè mpiu, mi
agombizagi ñandô; g' ôzamba w'
ôgôre wi pila gw' ivanga, mi ave-
7 gagi du ntyèmbo fo. Ndô ya yô-
du y' avegag' inyenla gôre miè,
yô mèmô yi re miè tanga pa sipe-
8 rô g' ôñwanja wi Krais. Rèti,
vanganl' isaôn yôdu mi jenla yô
siperô g' ôñwanja w' ômbia w'
imia si Krais Jisu y' Ôvanginli
wam': g' ôñwanj' iwè mi aperiô
nli ya yôdu, ayenla yô g' ati' ko
9 miè nyenle Krais, alèngô gôre yè,
aranga nl' ôgôre wammimè, wi pi-
la gw' ivanga, ndô nl' ôgôre wi
pila gw' ibekelie Krais, vanganl'
ôgôre wi pila gôr' Anyambiè v'
10 ibekelia: ko miè miyè, amia kè
ngulu y' itôngw' isè, nl' alato nla
yè gw' azyingô mè, agolanlô nl'
11 ijuw' isè; vendetwa nli mponio
edu miè ko syiV̄a gw' itôngunliô
12 avila gw' ijuwa. Aranga 'nlè mi
akôti, ge mi are twa pa nl' imè-
pa: ndô mi kombiza, vendetwa
miè ko syiV̄a gô kôta sô gô re
'nlè mi are kôtô pa nle Krais Jisu
13 kè gô ntinla mè. Awarera, mi
pa tanga g' ôzamb' iwam' inlè
mi akôti: ndô ezom' emmori zô de-
ndô miè, ndeV̄anlag' isaôn yi re
gô nyuñña, alaV̄inlag' isaôn yi re
14 gô bôsyô, mi kombize mbôra yi
suka nl' ôlembianlô gô bong' ipa
si mbela y' igônlô y' Anyambiè
15 gôre Krais Jisu. Azwè sambô,
ntangô yi re mèpa pa, azwè ga
lwanle nl' ipikilia sinlo: nla ja
'nlw' apikili' igamb' inyènlè gô
ndag' iedu, Anyambiè e be mieza
'nlwè kè g' ôñwanja wi ndaga
16 mè: dadiè, g' ôsaôn wedu wi re
'zwè syiV̄a pa, azwè ga ganganle

17 ta gô wô. Awarera, vèranli miè,
ko pônlanli waô wi dwanla ga
nt' ar' egolanli zi re 'nlwè jenla
18 pa gôre 'zwè. Konde ônlongo wi
dwanl' awenge, mi awulinli 'nlwè
nyongo sinyenge, awulinlia 'nlwè
vènlo vanganle ndenlaga, inlè
waô ilôv̄alôv̄i yi kros yi Krais:
19 ntyai yaô nl' ijilizô, Anyambiè
yaô nl' iwum̄u, wi syôgwa nli
ntyonli yaô, anake ya yi ntye yi-
20 nlo. Konde inlongo nyazyô nyi
re g' ôrôwa; azwè pônla k' Ôzu-
nge, Rerè Jisu Krais, gô bia avila
21 gôgô: ô be kalunl' ikuw' iyazyô
imbe, ko yô dwanla nl' egolanli
z' ôku' wè w' ônjèlènjèlè, ga nt'
are ngulu yi re nla yè gô tugize
ya yôdu gôre yèmè.

4 Yenlo, awarera wi tondô ayô-
ngunlô nle miè pôlô, igev̄' inya-
m', nli kôrôw' iyam', gumanlanli
jolajola gôre Rerè, anlwè yi tondô
miè.

2 Mi kwenle Yuodia nli Sintike
nkolo, inlè, wi ga vikilie ntaga
3 mèmô gôre Rerè. Mi kwenlo kè
nkolo, awè ômbilô nla miè wagi-
ligili, inlè nlungunl' antô mèwo
w' ayanji nla miè gô ntyangô
mbia, nli Klèmènt kè, nl' am̄ori
imbilô nla miè, wi re nl' an' imaô
gw' ezangô z' em̄ènlo.

4 Yenlanli mbia gôre Rerè egô-
mbe zôdu: mi fo bulia 'nlè, Ye-
5 nlanli mbia. Nkèngo yanli yi
ga miô nl' anlaga waôdu. Rere
6 are pièrè. Alwanlanl' an̄andi g'
ôsaôn wedu; ndô gw' isaôn yôdu
miezanl' Anyambiè ibel' isanli
nli kambinla nli kwenl' inkolo
7 nli p' akev̄a ta. Nl' am̄ènjè m'
Anyambiè, mi piaganl' ikôtiza
sôdu, mi be penjavenj' irèm' iya-
nli nl' ipikili' sanli gôre Krais
Jisu.

8 Gô nuunla, awarera, ôsaôn wedu
wi re rèti, ôsaôn wedu wi re nl'
ôlubô, ôsaôn wedu wi re gôre, ôsa-
ôn wedu wi re pupu, ôsaôn wedu
wi tondô, ôsaôn wedu wi re nl'
elum̄i ev̄ia; j' adwanl' ômbia, nla
j' adwanl' isuminlia, vikilianl'
9 isaôn yinlo. Isaôn yi re 'nlwè
nènga pa, yi re 'nlwè bonga pa, yi
re 'nlwè jogo pa, yi re 'nlwè jenla
pa gôre miè, lendanli yô: gambè-
nl' Anyambiè y' am̄ènjè adwanla
10 nla 'nlwè. Ndô mi jenle mbia
mpôlô gôre Rerè, inlè vènlo gô
nuunla anlw' afo feyi ipikilia g'
ôn̄wanj' iwam'; anlw' avikiliagi
rèti, ndô anlw' azilinlô nli mpo-
11 nlo. Aranga 'nlè mi kamba g'
ôn̄wanja w' aguga: konde mi
anèngi, gô dwanla duèrè nli ya yi
12 re nla miè. Mi avôrô gô dwanl'
elèngè, mi avôrô kè gô bunliô:
g' ôsaôn wedu nla gw' isaôn yôdu
mi amènli nl' ijôra nli njanla, mi
13 amènli nl' ibunla nl' aguga. Miè
ko jolia isaôn yôdu vo yè ô joliza
14 miè. Vanga nlonlo anlw' alendi
mbiambia, gw' anlungunli 'nlwè
15 miè gw' azyingô mam'. Anlwè
mè kè anlw' avôrô, anlwè mongi
Filipai, inlè gw' ipakilia si ntya-
ngô mbia, gw' av̄ienli miè avila
gô Masedônia, pegage n̄andô y'
aliv̄i nla miè mpagaga awongaga,
16 kaô anlwè dadiè; konde vanga-
nle gô Thèsalonika anlw' arwanli-
zi nyongo mori nla yi mbanli gô
17 nungunla miè. Aranga 'nlè mi
jôngunl' eza zi mpagaga; ndô mi
jôngunl' ilônda yi be bunla gô
18 ntangô yanli. Ndô mi are nli ya
yôdu, awunliô: mi ajôri, konde
mi abongi gôr' Epafroditus ya y'
arwanlizô 'nlwè, nkangô mbia,
ntyagô yi tondô nl' Anyambiè
19 awongô nle yè nli mbia. Nl'
Anyambiè yam' e be p' anlwè
asyolo manli môdu ga nt' ar' ibu-
nla s' ivend' inyè gôre Krais Jisu.
20 Nla gôr' Anyambiè ya Rer' iya-

zyô ga lwanl' ivenda gô konlako.
Amèn.
21 Wôgizanli miè iyombwi yôdu
gôr' Krais Jisu. Awarerè wi re
22 nla miè wi bôgiza 'nlwè. Iyo-
mbwi yôdu yi bôgiza 'nlwè, ndô
pôsyô waô wi nagô yi Sezar.
23 Imèpinlô s' Ôvanginli wazyô
Jisu Krais si ga lwanle nl' anlinl'
imanli.

EZANGO ZI POL Y' EROÑI GÔRE MONGI

KOLOSI.

1 Pol, erôñi zi Krais Jisu vo ntondinli y' Anyambiè, nli Timothe
2 y' ôñworerè, gôr' iyombwi nl' awarerè wi re ko bekeliô gôre Krais wi re gô Kolosi: Imèpinlô gôre 'nlwè nl' añènjè avila gôr' Anyambiè ya Rer' iyazyô.
3 Azwè p' Anyambiè Rere y' Ôvanginli wazyô Jisu Krais akeva, nkambinlaga g' ôñwanj' iwanli
4 pèkèpèkè, konde azw' are jogo pa g' ôñwanja w' ibekeli' sanli gôre Krais Jisu, nl' itond' isanli gôr'
5 iyombwi yôdu, g' ôñwanja w' iguñu nyi re kenjinlô pa 'nlwè g' ôrôwa, ny' alôngi jogiô 'nlwè gw' igamba ny' ôrèti nyi ntyangô
6 mbia, yi re bia pa gôre 'nlwè; ga nt' are yô bia pa gô ntye yôdu njanlag' ilônda nli mpendaga, ga nte denda yô gôre 'nlwè kè, avila gô ntyugu y' ayogiô 'nlwè amia imèpinlô s' Anyambiè ga nt' ar'
7 ôgiligili; vanganle ga nt' anèngi 'nlwè gôr' Epafras ômbilô nla 'zwè wi tondô, nli minisè yi Krais yi re ko bekeliô g' ôñwanj'
8 iwazyô, ô mièzi 'zwè k' itond' isanli gôr' Inlinla.
9 Gô ntinla yinlo azwè ke, avila gô ntyugu y' ayogiô 'zwè yô, azwè tiga du gô kambinla nla gô kwenl' inkolo g' ôñwanj' iwanli, inlè anlwè ga yônliô nl' imia si ntondinli yè gw' imia sôdu nl' ikôtiza sôdu si pila gw' Inlinla,
10 ko 'nlwè dwanla swaswo nt' are ko tondie Rerè, njanlag' ilônda gw' evilô edu evia, avendia gw'
11 imia s' Anyambiè; ko 'nlwè joliô nli ngulu yôdu, ga nt' are ngulu y' ivend' inyè, alwanla nl' isolinla nl' isindinl' ida sôdu njenlag'
12 igeva; mpagage Rerè akeva, ô re kekiza pa 'zwè gô dwanl' iwongisi y' ijiga s' iyombwi g' ôzange; ô
13 rômbi 'zwè gô ngulu yi mpiri, agalunla 'zwè gw' inlongo ny'
14 ôñwanl' iè wi tondô ndè; gôre yè azw' are nl' ôlandunlô, vanganl'
15 inyeza s' ipava. Ayè kè nl' edidi z' Anyambiè ô re ayenlizô, njaliè
16 y' eliva zôdu; konde gôre yè ya yôdu y' avangiô, ya yi re g' ôrôwa nli ya yi re gô ntye, ya yi jenlô nli ya yi re y' ayenlizô, atwe ka mbia g' ipanginla, atw' ampenda g' anyanga, ya yôdu yi re
17 pangô pa vo yè, nla gôre yè; ayè kè alôngi nli ya yôdu, nli ya yôdu
18 yi dwanlizô nle yè. Ayè nl' ewônjô z' ôkuwa, inlè, ñandô: ayè kè nl' ipakilia, ôlônga gô janlô avila gw' ijuwa; gô ntinla 'nlè gw' isaôn yôdu e ga lwanl'
19 ôlônga. Konde ayenliô mbia gôre Rerè, inlè njônlinli yôdu yi ga
20 lwanle gôre yè. Ayenli mbia kè gô mèpianle ya yôdu nla yèmè vo yè, ayè panga p' añènjè vo ntyinla yi krosi yè; atwe ya yi re gô
21 ntye, ge ya yi re g' ôrôwa. Nl' anlwè, y' avegag' egômb' elônga awoga nl' ilôvalôvi gw' irèm' iyanli g' ôñwanja w' ijanj' isanli s'
22 ibe, vènlo are 'nlwè mèpianla pa g' ôkuwa w' ôzyônli wè v' ijuwa, gô dôvia 'nlwè iyombwi

mpèlo fo nli ntyèmbo fo g‘ ôzyô
23 wè : ja ’nlw‘ adwanla g‘ ôv̄ekeliô,
dôv̄iô pa ayolizô kè, ko ’nlw‘ arô-
mbô gw‘ igumu nyi ntyangô
mbia y‘ ayogiô ’nlwè, y‘ agambi-
nliô gw‘ eliv̄a zôdu g‘ ôdôlôngô
w‘ ôrôwa ; y‘ arwenli miè Pol kè
minisè.
24 Ndô vènlo mi jenl‘ injuke sam‘
g‘ ôñwanj‘ iwanli mbia, amènliza
g‘ ôzyônli wam‘ mbèi y‘ ariganli
y‘ azyingô mi Krais g‘ ôñwanja
25 w‘ ôku‘ wè, wo nle ñandô ; y‘
arwenli miè minisè, ga nt‘ ar‘
inyanga ny‘ Anyambiè ny‘ ave-
nliô miè g‘ ôñwanj‘ iwanli, gô
mieza ’nlwè igamba ny‘ Anya-
26 mbiè mbiambiè, vanganl‘ ôsaôn
w‘ iyumbunlô w‘ avegagi jumbu-
nlô pa avila gô gômbe lônga nla
gw‘ ampôm̃a môdu : ndô vènlo
27 w‘ amieziô iyombwi yè ; gôre waô
Anyambiè arondi gô mieza nt‘ ar‘
ibunla s‘ ivenda s‘ ôsaôn w‘ iyu-
mbunlô winlo gôr‘ anlongo, wô
nle Krais gw‘ irèm̃‘ yanli, igum̃u
28 ny‘ ivenda. Ô kambinlô ’zwè,
ntevunlag‘ ôm‘ edu anlènjag‘ ôm‘
edu gw‘ imia sôdu, ko ’zwè dôv̄iô
29 ôm‘ edu mèpa pa gôre Krais ; gô
ntinla yinlo janja miè kè, nkènli-
zaga ga nt‘ are ngulu yè, ô janja
gôre miè nli ngulu.

2 Konde mi bela ’nlwè gô mia nte
nwa miè pôlô gw‘ ikambinla g‘
ôñwanj‘ iwanli nli mongi wi Lao-
disia, nla waôdu ntangô yi re yi
pa jenl‘ ôzyô wam‘ g‘ ôzyônli ;
2 inlè irèm̃‘ iyaô yi ga zindiô, ko
waô jôngô ta gw‘ itonda, awunli‘
imia, gô kôtiz‘ ôsaôn w‘ iyumbu-
nlô w‘ Anyambiè, vanganle Krais,
3 ô re nl‘ ibunla s‘ imia nla s‘ ikôti-
4 za sôdu jumbunlô pa gôre yè. Mi
kamba yenlo, anlwè vende temi-
zô nl‘ ôm‘ edu nl‘ agamba m‘ ônè-
5 mbo. Konde vanganle mi azyè
nla ’nlwè g‘ ôzyônli, mi are nla
’nlwè gw‘ inlinla, njenlaga nli
mbia ndwanli yanli mbia y‘ am̃è-
njè, nli njolinli y‘ ibekeli‘ sanli
gôre Krais.
6 Sambô ga nt‘ awonginli ’nlwè
Krais Jisu y‘ Ôvanginli, yenlo
7 lwanlanli gôre yè, dôv̄iô pa nli
nagô pa gôre yè, ayolizô nl‘ ibe-
kelia, nt‘ anlènjagô ’nlwè, mbu-
nlaga nl‘ akev̄a.
8 Gelimanli, anlwè vende kwerô
nl‘ ôm‘ edu v̄‘ imia s‘ anlaga nl
itemiza sanyawè, ga nt‘ ar‘ inè-
nja s‘ anlaga, ga nt‘ ar‘ intyale si
ntye yinlo, nl‘ aranga ga nt‘ are
9 Krais. Konde g‘ ôku‘ wè dwanle
mpanginli yaro y‘ Anyambiè.
10 Nla gôre yè anlw‘ are jônliô pa,
vanganle gôre yè ô r‘ ewônjô z‘
ipanginla sôdu nl‘ inyanga nyô-
11 du. Gôre yè kè agèriô ’nlwè nl‘
ikèra si re si pa dendô nl‘ ago,
gw‘ isyôrunla s‘ ôkuwa w‘ ôzyô-
12 nli, gw‘ ikèra si Krais ; anlwè bè-
nlô pa nla yè gw‘ ibaptaizô, gô sô
anlw‘ are tôngunliô pa kè nla yè
v‘ ibekelia si bekelia ’nlwè nja-
njinli y‘ Anyambiè, ô rôngunliè
13 avila gw‘ ijuwa. Anlwè, y‘ ave-
gagi juwa pa g‘ ôñwanja w‘ ipav‘
isanli nl‘ ôzyombè w‘ ikuw‘ iya-
nli, Anyambiè alwanlizi ’nlwè
bo nla yè, ayè nyeza pa ’zwè ipa-
14 v‘ isazyô sôdu ; nl‘ azizié irèndo
y‘ isômbia y‘ aziri ’zwè, azoziza
’zwè : arômba yô, nkominlaga yô
15 gô kros ; are kwèra p‘ ampenda
nl‘ anyanga, aruminlia mô, nsyô-
gwaga nla mô vo kros.
16 Sambô ayivir‘ ôm‘ edu jekelia
’nlwè g‘ ôñwanja w‘ inya, nl‘
ijonga, nla g‘ ôñwanja wi ntyugu
yi ntyagô ge y‘ ôgwèli ôñwonla
17 ge intyugu sôrunda : ya mèyo yi
r‘ iviri ny‘ isaôn yi re gô bia ; ndô
18 ôkuwa wi nivô nle Krais. Ayi-
viranl‘ ôm‘ edu bonginla ’nlwè
ipa sanli ntondage gô tugiz‘ ôku‘

wèmè azavinlag' ienjèl, ndwanla-
ga gw' isaôn yi re yè jenla pa,
nsyôgwaga ntinla fo nl' ipikilia
19 s' ôzyônli wè, ndô e pa kôt' ewô-
njô ngwasyi, inlè Krais, vo yè
ôkuwa wôdu, nungunlô pa ayô-
ngô ta nl' intyongakanlô nl' iga-
nji, wi pôm̃a nl' ipôm̃iô s' Anya-
mbiè.
20 Ja 'nlw' ayuwi nli Krais gw'
intyale si ntye s' azômbiô, anlwè
pe tugiz' ikuw' iyanli gô sô sè,
mpanli ga anlwè pe dwanla gw'
21 isaôn yi ntye? inlè agôta, ale-
22 mba, ge bwata, ga nt' ar' isômbia
nl' inènja s' anlaga, ndô isaôn
mèyo yôdu yi maule manlaga.
23 Intyale mè si re rèti nl' egolanli
z' imia, konde nli ntondinli yaô-
mè wi savinla, arugiz' ikuw' iyaô,
ayenliz' ikuw' iyaô njuke; ndô
si pa nungunla du gô sir' itongi-
nla s' ôzyônli.

3 Sambô, ja 'nlw' are tôngunliô pa
nli Krais, wutanli ya yi re gw'
igônlô, mbôra yi re Krais tu g'
2 ôgo 'nlôm̃iè w' Anyambiè. Nla-
kanli ya yi re gw' igônlô, aranga
3 yi re gô ntye yinlo. Konde
anlwè ajuwi, nl' em̃ènlo zanli zi
re jumbunlô pa nli Krais gôr'
4 Anyambiè. Gô be bôwunlie
Krais, em̃ènlo zazyô, vovo anlwè
kè anlwè be bôwunlia nla ayè
gw' ivenda.
5 Yônlanli sambô v' iyanli yi re gô
ntye; inlè, ibelanla, intyale s'
isyèkè, itonginla, ibela sibe, nl'
ôgasyô w' anliva, wô nl' isavinl'
6 ikanla; konde g' ôñwanja w'
agamba minlo bi' egunlu z' Anya-
mbiè gôr' awanla w' itwayoginlô;
7 anlwè kè anlw' aganganlagi nla
waô nli mori, gw' alwanlagi
8 'nlwè gw' isaôn mèyonlo. Ndô
vènlo walanli k' isaôn yinlo yô-
du; inlè egunlu, ngambi, ñandi,
imoginla, agamba mi ntyonli avi-
9 la gw' agwanl' imanli: anôkia-
nlanli; konde anlw' azyôrunl'
10 ômo lungu nl' ijanj' isè, awor'
ôm' ôñwonla, ô pangô ôñwonla
gw' imia ga nt' ar' edidi z' ômo
11 vangiè. Vènlo zyel' eza zi fwe-
liô 'nlè ôñwo Grek ge ôñwo Ju,
zyel' ikèra ge ôzombe, zyel' ôma
w' iga, ge ôñwo Sithia, zyel' ôsya-
ka, g' ôñwontye: ndô Krais ayè
nle ya yôdu, nla gôre waôdu.
12 Sambô ga waô wi re pinjô pa
nl' Anyambiè, iyombwi nla waô
wi tondô, woranli ôrèm̃a w'
ipôginla, nkèngo, isyônlia s' ôku-
wa, ôkendekende, isindinl' ida.
13 Zindianlanli, ko nyezanlanli,
jog' ôm' edu are nli ndaga nl'
ôma; ga nt' anyezi Rerè kè
anyeza 'nlwè, lendanli 'nlwè
14 kè yenlo. Nla gw' igônlô ny'
isaôn yinlo yôdu woranl' itonda,
15 sô nl' ôgôrô w' imèpa. Nl' am̃è-
njè mi Krais mi ga vanginle gw'
irèm̃' iyanli, gô mô kè awelia
'nlwè, gô dwanl' ôku' ômô; ko
16 dwanlanli kè nl' akeṽa. Igamba
nyi Krais nyi ga lwanle gw' irè-
m' iyanli inyèngenyènge gw'
imia sôdu; nènjanlaga nli ntevu-
anlaga nl' ijembô nli vanda nl'
am̃ènga m' Inlinla, njembinlag'
Anyambiè gw' irèm̃' iyanli v'
17 Inlinla. Nl' ezom' edu zi dendô
'nlwè, gw' igamba ge gw' eṽilô,
lendanli zô gw' ina ny' Ôvanginli
Jisu, mpagag' akeṽa gôr' Anya-
mbiè ya Rerè vo yè.
18 Antô, rugizanl' ikuw' iyanli gôr'
anlôm̃e sanlimè, ga nt' are swa-
19 swo gôre Rerè. Anlôm̃e, ronda-
nl' antô wanli, ko alwanlanli nônli
20 gôre waô. Awanla, yoginlônl' i-
zombi yanli gw' isaôn yôdu, konde
igamba nyinlo nyi tondie Rerè.
21 Irera, aṽendianl' awanl' ianli, wi
22 vende jasa. Inlive, yoginlônl'
irer' isanli ga nt' ar' ôzyônli gw'

isaôn yôdu; aranga nli njanjinli
y' antyo, ga waô wi tondi' anlaga,
ndô nl' ôrèti w' ôrèm̃a, ntiagage
23 Rerè: ezom' edu zi dendô 'nlwè,
yanjanli nl' ôrèm̃a, ga gôre Rerè,
24 nl' aranga gôr' anlaga; konde
anlw' avôrô, inlè anlwè be bong'
ipa avila gôre Rerè, vanganl' ijiga:
anlwè janjinl' Ôvanginli
25 Krais. Konde ayè ô janj' ibe e
be pô nt' ar' ibe si re yè janja pa:
zyele k' ôma wantuntu.

4 Irera, vanl' inyongô sanli nt' are
gôre nli kwèkwè; konde anlw'
avôrô, inlè anlw' are nli Rerè g'
ôrôwa.
2 Zolinlanli gw' ikambinla, ko bè-
3 mbanli gô sô nl' ip' akev̄a; egola-
nli mèmô gambinlanli kè g'
ôñwanj' iwazyô, inlè Anyambiè
e ga nungunle 'zwè igugi gw'
igamba, gô kamb' isaôn y' iyu-
mbunlô yi Krais, yi re miè gô
4 ntyôgô; ko miè bôwunlia yô, nt'
are kwèkwè gôre miè gô kamba.
5 Ganganlanli nl' ôkeli gôre waô
wi re gw' igala, ndanduulag' egô-
6 mbe. Elombe zanli zi ga lwanle
pèkèpèkè nt' ar' Inlinla, sôgô pa
nl' ezanga, ko 'nlwè mia nt are
'nlwè gô fwinliz' ôm' edu.
7 Tikikus y' ôñworerè wi tondô,
minisè yi re ko bekeliô, nl' ômbilô
nla miè gôre Rerè, e be mieza
'nlwè isaôn yôdu g' ôñwanj' iwa-
8 m': ô re miè tôm̃a pa gôre 'nlwè
gô ntinla mè, ko 'nlwè mia nt'
are nla 'zwè, ko yè sindi' irèm̃'
9 iyanli kè; ayè nl' Ônèsimus y'
ôñworerè, o re ko bekeliô arondô
kè, ô vili gôre 'nlwè kè. Waô wi
be mieza 'nlwè isaôn yôdu ya gu-
nlu.
10 Aristarkus mbwèdi nla miè abô-
giza 'nlwè, nli Markus kè, ôñwo-
ngwè wi Barnabas; anlw' avenliô
ôzômbiô g' ôñwanj' iwè, inlè, j'
abôm̃wa gôre 'nlwè, wonganliè,
11 nli Jisus kè, ô fweliô inlè Justus,
abôgiza 'nlwè, winlo wi re gô
nkumba yi mongi wi re kèrô pa:
mongi sinlo dadiè nl' imbilô nla
miè gw' eviIô z' inlongo ny'
Anyambiè, waô kè wi re sindia
12 pa miè. Epafras, ô vili gôre
'nlwè, nyôngô yi Krais Jisu, abô-
giza 'nlwè, nkwenlag' inkôlô pôlô
g' ôñwanj' iwanli pèkèpèkè, inlè
anlwè, ga lwanle mèpa pa nli
nènjiô pa kè mbiambiè gô ntondi-
13 nli yôdu y' Anyambiè. Konde
mi takilia g' ôñwanj' iwè, inlè are
nl' añandi ampôlô g' ôñwanj'
iwanli, nla g' ôñwanja wi mongi
wi Laodisia, nla g' ôñwanja wi
14 mongi wi Hierapolis. Luk, y'
ôganga ô tondô, abôgiza 'nlwè,
15 nli Demas kè. Wôgizanl' awa-
rerè wi re gô Laodisia, nli Ni-
mfas, nli ñandô yi re gô nag' wè.
16 Nla gô be duô ezangô zinlô z' ata-
ngunlô gôre 'nlwè, zi ga ranganlô
kè gô ñandô yi Laodisia; ko
'nlwè tangunla kè mèzo zi pila gô
17 Laodisia. Wulinlianl' Arkipus
inlè, Vandaminl' evilô zi re 'wè
bonga gôre Rerè, ko suliza zô.
18 Miè Pol mi bôgiza 'nlwè nl' ôgo
wam̃imè. Yônginlianl' intyôgô
sam'. Imèpinlô gôre 'nlwè.

EZANGÔ ELÔNGA ZI POL Y' ERÔM̃I GÔRE MONGI

THESALONIKA.

---

1 Pol, nli Silvanus, nli Timothe,
gô ñandô yi mongi wi Thèsalo-
nika yi re gôr' Anyambiè ya Re-
rè nla gôr' Ôvanginli Jisu Krais:
Imèpinlô gôre 'nlwè nl' am̃è-
njè.
2 Azwè p'Anyambiè akev̄a egômbe
zôdu g' ôñwanj' iwanli anlwèdu,
ntetaga 'nlwè gw' inkolo sazyô;
3 gô jônginlia 'zwè pèkèpèkè ev̄ilô
zanli z' ibekelia nl' ijanj' isanli s'
itonda nl' isindinl' isanli s' igum̃u
gôr' Ôvanginli wazyô Jisu Krais,
g' ôzyô w' Anyambiè ya Rer'
4 iyazyô. Konde, awarera, anlwè
yi tondô nl' Anyambiè, azw' avô-
5 rô ipinjô sanli, konde ntyangô
yazyô mbia yi pa bia gôre 'nlwè
gw' igam̃ba dadiè, ndô gô ngulu
kè, nla gw' Inlinl' Iv̄ia, nla gw'
ibekelia sipôlô; vanganle nte mia
'nlwè ônlongo w' anlaga w' ave-
gagi 'zwè gôre 'nlwè g' ôñwanj'
6 iwanli. Nl' avèri 'nlwè 'zwè, nli
Rerè, awong' igamba gô njuke
mpôlô, awonga nyô nli mbia y'
7 Inlinl' Iv̄ia; Yenlo anlw' arwe-
nl' irevi gôre waôdu wi bekelia
8 gô Masedônia nl' Akaia. Konde
avila gôre 'nlwè igamba nya Re-
rè nyi re tônga pa, aranga gô
Masedônia nl' Akaia dadiè, ndô
gô mbôr' iedu ibekeli' sanli si re
'nlwè bekelia p' Anyambiè s' aja-
gayagi; yenlo azw' azye nl' isyolo
9 nyi buli' igamba. Konde waômè
wi takilia g' ôñwanj' iwazyô nt'
ayinginli 'zwè gôre 'nlwè; nli nt'
agalwi 'nlwè gôr' Anyambiè avila
gw' ikanla, gô janjinl' Anyambiè
10 yabo nla yagiligili; nla gô pengi-
nl' Ôñwanl' iyè avila g' ôrôwa, ô
rôngunliô ndè avila gw' ijuwa,
inlè Jisu, ô sungiula 'zwè avila
gw' egunlu zi bia.

2 Konde anlw' avôrô anlwèmè,
awarera, nt' ayinginli 'zwè gôre
'nlwè, inlè yi pegaga vo nyawè:
2 ndô gw' aluô 'zwè azw' ajenli
njuke, ayenlizô azyingô gô Fili-
pai, ga nte mia 'nlwè, azw' arwe-
nl' iganda gôr' Anyambiè yazyô
gô kambinla 'nlwè ntyangô mbia
y' Anyambiè gw' igov' ivôlô.
3 Konde inènj' isazyô si pa pila gw'
ifwema, ge gw' intyale s' isyèkè,
ge dwanla sô gw' avôulô ambe:
4 ndô ga nt' are 'zwè pinjô pa nl'
Anyambiè gô jeginlô ntyangô
mbia, yenlo kamba 'zwè; aranga
ntondiag' anlaga, ndô Anyambiè
5 ô kènliz' irèm̃' iyazyô. Konde
azwè pa dèngô nkambag' agamba
m' ônlèmbo nli mori, nte mia
'nlwè, ge m' ipondia gô div̄inl'
ôgasyô w' anliva, Anyambiè nl'
6 ôyenli; azwè buta k' ôlubô gôr'
anlaga, avila gôre 'nlwè, ge am̃o-
ri; azw' avegagi ngulu yi dwanla
dira gôre 'nlwè, ga rôm̃i yi Krais,
7 ndô azw' are dwanla pa nli nkè-
ngo gô gare yauli ga nte penjave-
nje ngwè avenjavenj' awanl' iyè-
8 mè: yenlo kè, gô re 'nlè azwè
nlaki 'nlwè pôlô, azw' aro tondi
gô pa 'nlwè, arange ntyangô mbia
dadiè, ndô m̃ènlo yazyô kè, ko-
9 nde azw' arondi 'nlwè pôlô. Ko-

nde anlwè jônginlia, awarera, nt'
ayanji 'zwè ayenle njuke: nja-
njag' ômanda nl' ôgwèra, inlè
azw' alwanl' irwanlô gôr' ôm'
edu gôre 'nlwè, yenlo agambinli
'zwè 'nlwè ntyangô mbia y' A-
10 nyambiè. Anlwè nl' iyenli, nl'
Anyambiè kè, nt' alwanlagi 'zwè
nli nkèrè nl' ôgôre nli ntyèmbo
11 fo gôre 'nlwè yi bekelia. Anlw'
avôrô kè nt' avegagi 'zwè gôr'
ôm' edu gôre 'nlwè, egolanli ga
rerè nl' awanl' iyèmè, ntevunla-
ga 'nlwè, nsindiaga 'nlwè, nli
12 ntakiliaga, gô ntinla 'nlè anlwè
ga lwanle nt' are kwèkwè gôr'
Anyambiè, ô re 'nlwè fwelia pa
gw' inlongo nyèmè nla gw' ive-
nd' inyèmè.
13 Nla gô ntinla yinlo pa 'zwè A-
nyambiè akeva pèkèpèkè kè, inlè,
gw' avenliô 'nlwè igônda nle
'zwè, vanganl' igamba ny' Anya-
mbiè, anlw' awongi nyô aranga
g' igamba ny' anlaga, ndô ga nt'
are nyô rèti, igamba ny' Anya-
mbiè, nyi janja gw' irèm' iyanli
14 anlwè yi bekelia. Konde, awa-
rera, anlw' are pèra p' iñandô s' A-
nyambiè si re gô Judia gôre Krais
Jisu: konde anlw' azindinl' isaôn
mèmô gôre mongi w' inlongo
nyanlimè, y' azindinlagô waô kè
15 gôr' Iju. Iju mè w' ayônl' Ôva-
nginli Jisu nl' ivogisi, agombiza
'zwè kè, wi tondi' Anyambiè, waô
16 k' ilôvalôvi y' anlaga waôdu; w'
alegi 'zwè kambinl' anlongo inlè
wi ga zunginlô; ko waô jônli' ibe
saô ralie egômbe zôdu: ndô egu-
nlu zi re bia pa gôre waô kwanga
nla kwanga.
17 Ndô azwè, awarera, bangwanla
pa nla 'nlwè v' ôñwolingô, nl'
ôkuwa dadiè, aranga nl' ôrèma,
azw' agènlizi pôlô viaganlô gô je-
nl' azyô manli nl' ijôngunla sipô-
18 lô: konde azw' aveli bienli gôre
'nlwè, vanganle miè Pol, nyongo
mori nla yimbanli; ndô Satan
19 alegi 'zwè. Konde iguñu nya-
zyô, nl' igev' inyazyô, nli kôrôwa
y' isyôgwi sazyô, ande? Arang'
anlwè, g' ôzyô w' Ôvanginli wazyô
20 Jisu gw' ibi' sè? Konde anlwè
nl' ivend' inyazyô nl' igev' inya-
zyô kè.

3 Yenlo gw' avegagi 'zwè azw'
ayolie fo sindinla nyènlè, azw'
ayiviri gô tiganla gô Athene azw'
2 anka; nl' arôñi 'zwè Timothe,
ônworer' iyazyô nli minisè y'
Anyambiè gô ntyangô mbia yi
Krais, gô joliza 'nlwè, anuginlia
'nlwè g' ôñwanja w' ibekeli' sanli;
3 gô ntinla 'nlè azyugazyug' ôma
nl' injuke sinlo; konde anlwèmè
anlw' avôrô inlè azw' alôviô g'
4 ôsaôu winlo. Konde rèti, gw'
avegagi 'zwè nla 'nlwè, azw'
awulinli 'nlwè egômbe viagaga ro
inlè, azwè be jenl' injuke; vanga-
nle nt' are twa pa, nte mia 'nlwè
5 kè. Yenlo, konde mi avegagi nl'
añandi g' ôñwanj' iwanli, mi arô-
ñi gô mi' ibekeli' sanli, vende
twa inlè ôzyorisi asyori 'nlwè, ko
6 evilô zazyô twa vo nyawè. Ndô
vènlo gw' abia Timothe gôre 'zwè
avila gôre 'nlwè, amieza 'zwè
ntyangô mbia y' ibekeli' sanli nl'
itond' isanli, nla, inlè anlwè jô-
nginlia 'zwè nli mbia egômbe zô-
du, mbelaga gô jenla 'zwè, vanga-
nle nte bela 'zwè gô jenla 'nlwè;
7 yenlo awarera, azw' azindiô g'
ôñwanj' iwanli v' ibekeli' sanli
gw' ijel' isazyô sôdu nla gô njuke
8 yazyô yôdu. Konde vènlo ja
'nlw' akumanla jolajola, gôre
9 Rerè, gambènl' azw' atôla. Konde
azwè ko fwinliz' Anyambiè ake-
va sè g' ôñwanj' iwanli, gw' ige-
va nyôdu nyi jenlô 'zwè g' ôñwa-
nj' iwanli g' ôzyô w' Anyambiè
10 yazyô? nkwenlag' inkolo pôlô

ôgwèra nl' ôñanda gô jenl' azyô
manli, azuliz' eza z' atiganli gô
mèpi' ibekeli' sanli.
11 Ndô Anyambiè ya Rer' iyazyô
ayèmè, nl' Ôvanginli wazyô Jisu,
e ga nyonyunle mponlo yazyô gô
12 bia gôre 'nlwè. Nl' Ôvanginli e
ga vendie awunlia 'nlwè gw' ito-
nda si tondanlô 'nlwè, nla si to-
nda 'nlwè waôdu, vanganle nte to-
13 nda 'zwè 'nlwè; gô ntinla 'nlè e
ga lwanliz' irèñ' iyanli ntyèmbo
fo g' ôgôre g' ôzyô w' Anyambiè
ya Rer' iyazyô, gw' ibia s' Ôva-
nginli wazyô Jisu Krais nl' iyo-
mbwi yè yôdu nla yè.

4 Gô nuunla, awarera, mi kwenla
'nlwè nkolo arevunla 'nlwè gw'
ina ny' Ôvanginli Jisu, inlè, gô
re 'nlwè bonga pa gôre 'zwè nt'
are 'nlwè gô kanganla nla gô
tondi' Anyambiè, vanganle nte
denda 'nlwè; wunlanli vovo
2 mbunlaga nli mbunlaga. Konde
anlw' avôrô isômbia s' avenli
3 'zwè 'nlwè vo Rerè Jisu. Konde
yinlo nle ntondinli y' Anyambiè,
vanganl' imèpi' sanli, inlè ôvela-
4 nlô w' alwanla gôre 'nlwè; ko
ôm' edu gôre 'nlwè mia gô penja-
venj' ôku' wè gô nkèrè nl' ôlubô,
5 nl' aranga gô mbelinli y' itongi-
nla, ga nte dend' anlongo mi re
6 mi pa mi' Anyambiè. Ôm' edu
avit' ôñworer' iyè, ge dendinlè
mbe gô ndaga: konde Ôvanginli
e be fwinlize ngoko g' ôñwanja
w' isaôn mèyo yôdu, ga nt' alô-
nge buli 'zwè arakilia 'nlwè.
7 Konde Anyambiè e fwelia 'zwè
gw' intyale s' isyèkè, ndô gw'
8 imèpa. Ayè sambô ô bika, e pa
bik' ôma, ndô kaô du Anyambiè,
ô pa 'nlwè k' Iulinl' inyè iṽia.
9 Ndô g' ôñwanja w' itonda s'
awarerè anlw' azye nl' isyolo nyi
tèndinlô: konde anlwèmè anlw'
are nènjô pa nl' Anyambiè gô
10 tondanla; konde anlwè denda ye-
nlo kè gôr' awarerè waôdu wi re
gô Masedonia yôdu. Ndô azwè
kwenla 'nlwè nkolo, awarera, inlè
vendianl' itond' isanli mpendia-
11 ga; ko kènlizlanli gô dwanla
dwèrè, aṽandaminle ṽilô yanlimè,
ayanja nl' ago manlimè, vanganle
12 nt' azômbi 'zwè 'nlwè; ko 'nlwè
dwanla ga nt' ar' ôgôre gôre waô
wi re gw' igala, ko 'nlwè awônliô
ezoma.
13 Ndô, awarera, azwè pa bela
'nlwè gô dw' amia g' ôñwanj'
iwaô wi re nanla p' antyovinlo;
anlwè vende dwanla nl' ekèṽa,
vanganle g' añori, wi re wi zye
14 nl' iguñu. Konde ja 'zw' abeke-
lia 'nlè Jisu ayuwi ovo tôngwa
kè, vanganle yenlo kè waô wi re
nanla pa gôre Jisu Anyambiè be
15 baga waô nla yè. Konde azwè
bulinlia 'nlwè ôsaôn winlo v' iga-
mba nya Rerè, inlè azwè yi re bo,
ariganla kwanga gw' ibia sa Rerè,
azw' alônge nla waô wi re nanla
16 pa. Konde Ôvanginli ayèmè e be
suminl' avila g' ôrôwa nli mbô-
ginla, nl' inyôi nyi enjèl mpôlô-
mè, nl' ôrombo w' Anyambiè:
nla waô wi re juwa pa gôre Krais
17 wi be dônge tôngwa: vovo azwè
yi re bo, ariganla, azwè be swô
mpo mô nla waô gô vindi, gô da-
tanla nli Rerè gw' igônlô: nla
yenlo be dwanla 'zwè gô konla-
18 ko nli Rerè. Sambô zindianlanli
nl' agamba minlo.

5 Ndô g' ôñwanja wi gômbe nl'
intyugu, awarera, anlw' azy'
2 isyolo nyi tèndinlô. Konde
anlwèmè anlw' avôrô mbiambiè
inlè ntyugu ya Rerè yi bia g' ôfe
3 ôgwèra. Gô bulia waô inlè, Añè-
njè nl' ômbiambiè, vovo be du-
mbô waô nl' ôjili ndumbaga g'
isyongo gôr' ôñwautô ô re nl'
4 inyeñe; ko w' awanga du. Ndô

anlwè, awarera, anlw' azye gô
mpiri, gô bienlô nle ntyugu mè
5 g' ôfe: konde anlwèdu anlw'
awanla w' ôzange, nl' awanla w'
ôm̃anda: azw' aranga w' ôgwèra,
6 ge wi mpiri. Sambô azw' anlanla
ga nte dend' am̃ori, ndô azwè ga
ṽèmbage, alwanla nl' ôzim̃a.
7 Konde waô wi naula wi nanl'
ôgwèra; nla waô wi bongô nl'
8 alugu wi bongô ôgwèra. Ndô
azwè y' ôm̃anda, azwè ga lwanle
nl' ôzim̃a, awor' ibekelia nl' ito-
nda g' ôñwanga wi divinl' ôku-
wa; nla g' ipaki nyi divinl' ewô-
9 njô, igum̃u ny' isunginlô. Konde
Anyambiè e dóṽia 'zwè gw' egu-
nlu, ndô gô niv' isunginlô vo Rer'
10 iyazyô Jisu Krais, ô yuwi g'
ôñwanj' iwazyô, iniè, azwè bala
ge gw' antyovinlo, azwè ga lwa-
11 nle ta nla yè. Yenlo zindianla-
nli, ko nugianlanli, ga nte denda
'nlwè kè.
12 Ndô azwè kwenla 'nlwè nkolo,
awarera, gô mia waô wi janja gô-
re 'nlwè, avanginla 'nlwè gôre
13 Rerè, anlènja 'nlwè; ko 'nlwè
duba waô pôlômè gw' itonda g'
ôñwanja w' eṽilô zaô. Lwanla-
nli nl' am̃ènjè anlwè nl' anlwè.
14 Azwè kwenla 'nlwè nkolo, awa-
rera, inlè, revunlanli waô wi re
wi pa kanganla gôre, zindianli
waô wi r' irèm̃' ilèle, zimbianli
waô wi re dèla, ko dwanlanli nl'
15 isindinla gôre waôdu. Vandami-
nlaul' inlè ôm' edu awinliz' ôm̃o-
ri mbe vo mbe; ndô gombizanli
mbia egômbe zôdu, anlwè nl'
anlwè, nla gôr' anlaga waôdu.
16 17 Yenlanli mbia pèkèpèkè. Ga-
18 mbinlanli sijasa fo. Gw' isaôn
yôdu vanl' akeṽa; konde yinlo
nle ntondinli y' Anyambiè gôre
19 'nlwè gôre Krais Jisu. Anlima-
20 nl' Inlinla. Avèdianl' ipoga.
21 Gènlizanl' isaôn yôdu, gôtanl'
22 ômbia ngwasyi. Vangwanlanli
nli mpanginli edu y' ibe.
23 Nl' Anyambiè y' am̃ènjè ayèmè
e ga zuliz' imèpi' sanli; ko anli-
nl' imanli nl' irèm̃' iyanli nl'
ikuw' iyanli yôdu penjavenjọ
ntyèmbo fo, kwanga gw' ibia s'
24 Ôvanginli Jisu Krais. Ayè ô
fwelia 'nlwè are nl' inyanga nyi
bekeliô, ayè be denda yenlo kè.
25 Awarera, gambinlanli g' ôñwa-
26 nj' iwazyô. Zangwanlanli awa-
rerè waôdu nl' isomba sôrunda.
27 Mi sômbia 'nlwè v' Ôvanginli,
inlè ezangô zinlo zi ga rangunlô
gôr' awarerè waôdu.
28 Imèpinlô s' Ôvanginli wazyô Ji-
su Krais si ga lwanle nla 'nlwè.

EZANGÔ ZIV̄ANLI ZI POL GORE MONGI

THESALONIKA.

1 Pol, nli Silvanus, nli Timothe,
gô ñandô yi mongi wi Thèsaloni-
ka, yi re gôr' Anyambiè ya Rer'
iyazyô nla gôr' Ôvanginli Jisu
2 Krais: Imèpiulô gôre 'nlwè nl'
am̃ènjè avila gôr' Anyambiè ya
Rerè nl' Ôvanginli Jisu Krais.
3 Azwè ga v' Anyambiè akev̄a
egômbe zôdu g' ôñwanj' iwanli,
awarera, ga nt' are kwèkwè, ko-
ndenlè ibekeli' sanli si penda du
mpendaga, nl' itond' isanli si
tondanlô 'nlwè anlwèdu si bu-
4 nla mbunlaga; yenlo azwèmè
azwè syôgwa nla 'nlwè gw' iña-
ndô s' Anyambiè g' ôñwanja
w' isindinl' isanli nl' ibekeli' sa-
nli gw' ikombizô sanli sôdu nla
gw' injuke si jenlô 'nlwè; sô eli-
5 ngiliô z' ijèkèlia s' ôgôre s' Anya-
mbiè; gô ntinla 'nlè anlwè ga lè-
ngô nl' inyanga ny' inlongo ny'
Anyambiè, g' ôñwanja wa nyô
6 nyi jenlô 'nlwè njuke. Konde
nle ndaga y' ôgôre gôr' Anya-
mbiè gô fwinlize njuke gôre waô
7 wi jenliza 'nlwè njuke, nla gô
fwinliza 'nlwè yi jenlizô njuke
ijowa ta nla 'zwè, gw' ibôwunlia
s' Ôvanginli Jisu avila g' ôrôwa
nl' ienjèl' si ngulu yè g' ôgônli
8 wi bañinla, fwinlizage ngoko gô-
re waô wi pa mi' Anyambiè;
nla gôre waô wi pa joginlô ntya-
ngô mbla y' Ôvanginli wazyô Ji-
9 su. Mongi mè wi be dèng' ôre-
vunlô, vanganl' ijiliza s' egômbe
zôdu bô avila g' ôzyô wa Rerè nl'
10 avila gw' ivenda nyi ngulu yè, gô
be biè gô pendiô nl' iyombwi yè,
nla gô mamô gô ntyugu mè nle
waôdu wi bekelia; konde atakwè
mazyô gôre 'nlwè m' av̄ekeliô.
11 Gô ntinla yinlo kambinla 'zwè
k' egômbe zôdu g' ôñwanj' iwa-
nli, inlè Anyambiè yazyô e ge ye-
nle 'nlwè nl' inyanga ny' ifweliô
sanli, azuliza nli ngulu ntondinli
yanli yôdu mbia nl' ev̄ilô edu z'
12 ibekelia; ko ina ny' Ôvanginli
wazyô Jisu pendiô gôre 'nlwè,
nla 'nlwè gôre yè, ga nt' ar' imè-
pinlô s' Anyambiè yazyô nl' Ôva-
nginli Jisu Krais.

2 Ndô, awarera, g' ôñwanja w' ibia
s' Ôvanginli wazyô Jisu Krais,
nl' idatanl' isazyô gôre yè azwè
2 kwenla 'nlwè nkolo inlè, azunge
syugônli gw' irèm̃' iyanli, ge syo-
koliônli, nl' inlinla, ge nl' iga-
mba, ge nl' ezangô zi buliô inlè
z' apila gôre 'zwè, inlè ntyugu ya
3 Rerè y' atwenli. Aremizônli du
nl' ôm' edu: konde ntyugu mè y'
av̄ie, kaô ipôswa mè s' adônga,
nl' ôma mè w' ibe, ôñwanla w'
4 ôyilizô, abôwunlia, ôlôv̄alôv̄i ô
pendi' ôku' wè gô sir' ezom' edu
zi fweliô, inlè Anyambiè ge savi-
nlô; ko yè dwanla tu gô nagô y'
Anyambiè, aruminli ôku' wè inlè
5 ayè Anyambiè. Anlwè pa jôngi-
nlia inlè, mi awulinli 'nlwè isaôn
yinlo gw' avegagi miè nla 'nlwè?
6 Nla vènlo anlw' avôrô eza zi si-
mbia, ko ôma mè bôwunlia gw'
7 egômbe zèmè. Konde ôsaôn w'
iyumbunlô w' ipava w' atwe gô
janja: dadiè ayè ô simbia e be si-
8 mbia, kaô atômbô. Vovo be bô-

wunlia ômbe mèwo, ô be jilizô
nle Rerè nl' ôñwei w' ôgwanl'
iwè, avangô eza zanyawè nl' ônjè-
9 lènjèlè w' ibi' sè. Ibia s' ôma mè
si re ga njanjinli yi Satan nli
ngulu nli lemba nl' ayombo mi
10 mamô m' inôka, nl' itemiza sôdu
sibe gôre waô wi jilizô; konde wi
bong' itonda s' ôrèti, ko waô su-
11 nginlô. Nla gô ntinla yinlo A-
nyambiè e tôm̃a waô njanjinli y'
itemiza, ko waô bekeli' inôka; ko
12 waôdu p' ôgara, waô wi re wi be-
keli' ôrèti, ndô wi jenl' ibe mbia.
13 Ndo re kwèkwè gôre 'zwè gô p'
Anyambiè akev̂a egômbe zôdu g'
ôñwanj' iwanli, awarera, anlwè
yi tondô nle Rerè, konde Anya-
mbiè avinji 'nlwè avila gw' ipa-
kilia gw' isunginlô v' imèpia s'
14 Inlinla nl' ijivira s' ôgiligili: gô
sô awelîè 'nlwè vo ntyangô yazyô
mbia, gô dèng' ivenda ny' Ôva-
15 nginli wazyô Jisu Krais. Sambô,
awarera, gumanlanli jolajola, ko
kôtanli ngwasyi inènja s' anlè-
njiô nlwè, ntyo nl' igamba, ntyo
nl' ezangô zazyô.
16 Ôvanganli wazyô Jisu Krais a-
yèmè, nl' Anyambiè ya Rer' iya-
zyô, ô rondi 'zwè ava 'zwè ôzi-
ndiô wakonlako nl' igum̃u iv̂ia v'
17 imèpinlô, e ga zindi' irèm̃' iya-
nli, ayoliza 'nlwè gw' ev̂ilô edu
ev̂ia nla gw' igamb' iedu iv̂ia.

3 Gô nuunla, awarera, gwenlanl'
Anyambiè nkolo g' ôñwanj' iwa-
zyô, inlè igamba nya Rerè nyi ga
gènde nli mangô avendiô, ga nt'
2 are nyô kè gôre 'nlwè; ko 'zwè
sunginlô avila gôre dôsyu nl' a-
nlag' av̂e; konde ibekelia si zye
3 nla waôdu. Ndô Rèrè, ô re ko
bekeliô, e be joliza 'nlwè, avenja-
4 venja 'nlwè avila gôr' ômbe. Ndô
azw' are nl' igum̃u nyinlo gôre
Rere g' ôñwanj' iwanli, inlè a-
nlwè dend' isaôn yi sômbiô 'zwè,
nla inlè anlwè be denda yô kè.
5 Ndô Rerè e ga gèndi' irèm̃' iyanli
gw' itonda s' Anyambiè, nla gw'
isindinla si Krais
6 Ndô azwè sômbia 'nlwè, awaréra,
gw' ina ny' Ôvanginli wazyô
Jisu Krais, gô bangwanla nl'
ôñworer' iedu ô kanganla règo,
nl' aranga ga nt' ar' inènja s'
awongiô 'nlwè avila gôre 'zwè.
7 Konde anlwèmè anlw' avôrô nt'
are kwèkwè gôre 'nlwè gô pèra
'zwè: konde azwè pa janj' isaôn
8 yarègo gôre 'nlwè; ge ny' inya s'
ôm' edu ipa fo, ndô azw' ayanjagi
pôlô ôm̃anda nl' ôgwèra, inlè azw'
alwanl' irwanlô gôr' ôm' edu gôre
9 'nlwè: aranga 'nlè azw' azye nl'
inyanga, ndô gô dôv̂inla 'nlwè
ikuw' iyazyô elingiliô, ko 'nlwè
10 pèra 'zwè. Konde vanganle gw'
avegagi 'zwè nla 'nlwè, azw' azô-
mbi 'nlwè inlè, Jog' ôm' edu ayi-
11 vire janja, gambènl' anya. Ko-
nde azwè jogo, inlè r' awèwo wi
kanganla gôre 'nlwè règo, wi ja-
nja du ev̂ilô, ndô wi re sèrengila
12 gw' isaôn yam̃ori. Ndô waô wi
re yenlo azwè sômbia agwenla
waô nkolo kè gôr' Ôvanginli Jisu
Krais inlè, wi ga yanje nl' ôke-
13 ndekende, any' iny' isaômè. Ndô
anlwè, awarera, ayasanli dende
14 mbia. Jog' ôm' edu ayoginlô iga-
mb' inyazyô v' ezangô zinlo, lingi-
lianl' ôma mè, ko aliv̂anli nla yè,
gô ntinla 'nlè e ga yenle ntyonli.
15 Ndô avônlanliè g' ôlôv̂alôv̂i, ndô
revunlanliè g' ôñworerè.
16 Rerè y' am̃ènjè ayèmè e ga ve
'nlwè am̃ènjè egômbe zôdu gô
mpenli edu. Rerè e ga lwanle
nla 'nlwèdu.
17 Mbôgizi yi Pol nl' ôgo wam̃imè,
yô elingiliô gw' ezangô edu: ye-
18 nlo tènda miè. Imèpinlô s' Ôva-
nginli wazyô Jisu Krais si ga
lwanle nla 'nlwèdu.

EZANGÔ ELÔNGA ZI POL Y' ERÔMI GÔRE

TIMOTHE.

1 POL, erômi zi Krais Jisu ga nt'
ar' ôzômbiô w' Anyambiè y' Ôzu-
nge wazyô, nli Krais Jisu y' igu-
2 m̃u nyazyô; gôre Timothe, ôñwa-
nl' iyam̃imè gw' ibekelia: gôre
'wè ga lwanl' imèpinlô, ikèsyi,
nl' am̃ènjè, avila gôr' Anya-
mbiè ya Rerè nli Krais Jisu y'
Ôvanginli wazyô.
3 Yôngiulía nt' agwenli miè 'wè
nkolo gô tiganla gô Efisus, gw'
agèndi miè gô Masedonia, gô sô-
mbi' awèwo inlè w' anlènj' aga-
4 mb' amènlè, ge p' irèm̃' iyaô gw'
inkanlô nla gw' agamba g' ôñwa-
nja w' ampôm̃a mi re mi zye nli
ntyai, mi pang' impaga, viaganlô
nl' inuginlia s' evilô z' Anyambiè
5 gw' ibekelia. Ndô ntinla y' ôzô-
mbiô nle itonda si pila g' ôrèm̃a
wi nkèrè wi re ntyèmbo fo, nla
gw' ibekelia si re si pa pondiô.
6 Awèwo wi re kegwa pa gw' isaôn
yinlo agalwa gw' agamba ma-
7 nyawè; wi bele dwanl' inlènji y'
ampanga, ndô wi pa kôtiz' isaôn
yi buliô waô, ge g' ôñwanja w'
8 isaôn yi bukunlô waô. Ndô azw'
avôrô, inlè ivanga nyi r' iṽia, jog'
ôm' anènja g' ôñwanja wa nyô ga
9 nt' are kwèkwè, amia kè 'nlè,
ivanga nyi pa pangô ntinla y'
ôma w' ôgôre, ndô g' ôñwanja w'
ivavisi nli mongi wi zye nl' ijogi-
nlô, g' ôñwanj' iwaô wi re wi
dub' Anyambiè nl' iyanjisi y' ibe,
g' ôñwanj' iwaô wi re feva pa nli
mongi wi tang' irangô, iyônlisi y'
irerè nla y' ingwè, nl' iyônlisi y'
10 anlaga, nla g' ôñwanja wi vôve-
vôve, nl' inlanlisi y' anlôm̃e, nli
mongi wi juf' anlaga, nl' inlôki,
nli mongi wi tang' irangô y' inô-
ka, nla j' adwanl' igamb' inyènlè
nyi re nyi zye swaswo nl' inènj'
11 ibia; ga nt' are ntyangô mbia y'
ivenda ny' Anyambiè yi savinlô,
ntyangô mbia y' ayeginliô miè.
12 Mi pè akeṽa, ô venli miè ngulu,
vanganle Krais Jisu y' Ôvanginli
wazyô, konde ayenli miè nl'
inyanga nyi bekeliô, alôṽia miè
13 gw' eṽilô zè; vanganle mi avega-
gi gw' alônga ôvèdisi, nl' ômo
gombiz' eṽilô' azira zô: ndô mi
alèng' ikèsyi, konde mi alendi
14 yenlo imia fo nl' itwaṽekelia; nl'
imèpinlô s' Ôvanginli wazyô s'
awunli pôlô nl' ibekelia nl' itonda
15 kè si re gôre Krais Jisu. Nyô nl'
igamba nyi re ko bekeliô, nyô kè
nyi re nl' inyanga nyi bongô nl'
ôm' edu, inlè Krais Jisu aṽienli
gô ntye yinlo go sunginl' anlag'
aṽe; gôre waô miè nl' ewônjô.
16 Ndô mi avôginliô gô ntinla 'nlè,
gôre miè ewônjô z' anlag' aṽe Jisu
Krais ko tuminli' isindinl' isè ida
sôdu, elingiliô gôre waô wi be be-
keliè alèng' em̃ènlô z' egômbe
17 zôdu. Gôr' ôga wakonlako, ô re
ayuwize, ayenlizô kè, Anyambiè
yômô, ga lwanl' ôlubô nl' ivenda
gô konlakô. Amèn.
18 Ôzômbiô winlo wô tigô miè gôre
'wè, ôñwanl' iyam' Timothe, ga
nt' ar' ipoga s' alônge pogiô g'
ôñwanj' iwo, ko 'wè nwanla vo

19 sô igov' iṽia; ndwanlaga nl' ibe-
kelia nl' ôrèm̃a wi re ntyèmbo fo;
awèwo wi re tiga p' agamba mi-
nlo, ko waô jila g' ôzamba w' ibe-
20 kelia. Gôre mongi mè nle Hi-
meneas nli Alèxander; wi re mlè
pa pe Satan gô nènjô gô dw' avè-
dia.

2 Sambô mi bela gw' alônga inlè,
ga lwanl' ikambinla, nl' ikwenl'
inkolo, nl' ibambia, nl' akeṽa mi
ga vô Anyambiè, g' ôñwanja w'
2 anlaga waôdu; g' ôñwanja w' aga
nla waôdu wi re nl' anyanga; ko
'zwè dènge ndwanli y' am̃ènjè
nl' ôdwèrè g' ômbia wôdu nl'
3 ôzim̃a wôdu. Yinlo nle ndaga
mbia yi tondô gw' antyo m'
4 Anyambiè y' Ôzunge wazyô; ô
bela 'nlè anlaga waôdu wi ga zu-
nginlô, alèng' imia s' ôgiligili.
5 Konde r' Anyambiè mori, nl' ôvo-
vi k' ôm̃ori, ntyo Anyambiè nl'
6 anlaga, ôma, Krais Jisu, ô venli
ôku' wèmè ôlandunlô w' anlaga
waôdu; atakwè mè mi ga rakiliô
7 gô gômbe ya mô; gô mô kè alô-
ṽiô miè ôkambi nl' erôm̃i, mi
kamb' ôrèti, mi nôka du, mi alô-
ṽiô gô nènj' anlongo ibekelia nl'
ôrèti.
8 Sambô mi bela 'nlè anlôm̃e wi ga
gambinle mbôr' iedu, ntômbi-
nlag' ago mi nkèrè, egunlu fo nli
9 mpaga fo kè. Egolanli mèmô k'
antô, wi ga mèpiz' ikuw' iyaô nl'
ambora mi simanla, nli ntyonli nl'
ôzim̃a; aranga nl' asara, nli syika
yatenlatenla ge adô ambia ge nkè-
10 mbo yi njônli mpôlô; ndô nl'
ijanj' ibia, ambora mi simanla nl'
antô wi mèma gô janjinl' Anya-
11 mbiè. Ôñwantô e ge nlènge nl'
12 ôdo nl' ijoginlô sôdu. Ndô mi
jivir' ôñwantô gô nènja, ge gô
panginl' ônlôm̃e, ndô e ga lwanle
13 do. Konde Adam alônge pangiô,
14 avila vova Ev; nli Adam e pa
temizô, ndô ôñwantô ayè temizô
15 pa are pôswa pa gw' ipava. Ndô
e be sunginlô nli janl' awanla,
jogo adwanla gw' ibekelia nl'
itonda nli nkèrè ta nl' ôzim̃a.

3 Nyinlo igamba ny' ôrèti inlè,
Jog' ôm' ajôngunl' inyanga nyi
2 minisè, e jôngunl' eṽilô eṽia. Sa-
mbô minisè e ga lwanle ntyèmbo
fo, ônlôm̃e w' ôñwant' ôm̃ori, nli
ngulu yi simbi' ôku' wèmè, ôma
w' ôkeli, nli mpanginli mbia,
ôyôgô gôr' agènda, nl' avônlô mi
3 nènja; arang' eyonga, ge ôma wi
mbèlèkè; ndô e ga lwanle nkè-
ngô, arang' ôma w' anyômanlô,
4 ge ntondi y' anliva; e ga lwanl'
ôma wi panginle nag' wè mbia-
mbiè, avang' awanl' iyè gô jogi-
5 nlô nl' ôzim̃a wôdu; Ndô jog'
ôma amie gô panginle nag' wèmè
mbiambiè, aye ko bandaminle
6 ñandô y' Anyambiè sè? Alwa-
nla k' ôñwonla, e vende jônliô
nl' ekale avôswa g' ôgara wi
7 Satan. E ga lwanle kè nl' elum̃i
eṽia gôre waô wi re gw' igala; e
vende pèdiô agôtô nle môndô yi
8 Satan. Egolanli mèmô mongi ke-
ra wi ga lwanle zim̃a, arang' a-
nlaga w' inlèm̃' imbanli' arang'
intondi s' ivè, arang' agasyô m'
9 anliva mi ntye; mpenjavenjag'
ôsaôn w' iyumbunlô w' ibekelia
10 g' ôrèm̃a wi nkèrè. Mongi sinlo
kè wi ga lônge kènlizô; vovo va-
nga w' abong' eṽilô z' ikera, jogo
11 w' adèngô ntyèmbo fo. Egola-
nli mèmô k' antô wi ga lwanle
zim̃a, arang' ivèrinli, nli ngulu yi
simbi' ikuw' iyaô, anlaga wi re
12 ko bekeliô gw' isaôn yôdu. Mo-
ngi kera wi ga lwanl' ôm' edu nl'
ôñwant' ômô, mpanginlag' awa-
nl' iyaô nl' inagô saô mbiambiè.
13 Konde waô wi re janja pa mbia-
mbiè gw' eṽilô z' ikera wi dèngi-
nl' ikuw' iyaô inyang' iṽia, nl'

igand' ivôlô gw' ibekelia si re gô-
re Krais Jisu.
14 Mi tèndinlo isaôn yinlo, ndevi-
nlaga gô sunge bia gôre 'wè;
15 ndô ja mi adinga, ko 'wè mia nt'
are kwèkwè gô dwanla gô nagô
y' Anyambiè, yi re yô nle ñandô
y' Anyambiè yabo, inyèngo nli
16 ntinla y' ôrèti. Nla rèti mpaga
fo gw' eṽilô z' Anyambiè r' ôsaôn
ômpôlô w' iyumbunlô; inlè, ayè
ô wôwunliô g' ôzyônli, alwanlizô
ôgôre gw' inlinla, ayenliô nl' ie-
njèl, agambinlô anlongo, aṽeke-
liô gô ntye, awongiô gw' igônlô
gw' ivenda.

4 Ndô Inlinla nyi bulia zange inlè,
gw' intyugu si bia awèwo wi be
fal' ibekelia, ko waô pôganliô
anlinla mi fwemiza nl' inènja s'
2 anlinl' ambe, v' ômbiagwanla w'
anlaga wi kamb' inôka, wi re nli
lingiliô y' ibe gw' irèm̃' iyaô
mpanli ga vezyô yi re pezyô pa
3 nl' ôñwanga wi mpiu. Wi deg'
ijômbanla, azômbia gô tige nye
ṽèrè, y' avangiô nl' Anyambiè gô
bongô nl' akeṽa nle waô wi beke-
4 lia ami' ôgiligili. Konde ezom'
edu z' avangiô nl' Anyambiè zi r'
eṽia, zyele k' ezoma zi re gô bikô,
5 ja z' abongô nl' akeṽa: konde zi
mèpiô v' igamba ny' Anyambiè
6 nl' ikambinla. Jogo ô ajônginli'
awarerè isaôn yinlo, ô be dwanle
minisè mbia yi Jisu Krais, pôm̃iô
pa nl' agamba m' ibekelia, nla
m' inènj' ibia mi re 'wè mènla pa
7 nli sônga. Ndô wal' inkanlô s'
edosyu nla sanyawè. Mènli' ôku'
8 wo gw' ijanjinl' Anyambiè: ko-
nde ijanja s' ôkuwa si zye nl'
isyolo ivôlô; ndô ijanjinl' Anya-
mbiè si re nl' isyolo gw' inkôṽa
sôdu, konde si re nl' ômpa-
nganlô w' em̃ènlo zatè zinlo,
9 nla mèzo zi bia. Igamba mè
nyi re giligili, nyi re nl' inyanga
kè nyi bongô nl' anlaga waôdu.
10 Konde gô ntinla yinlo yô janjô
'zwè anwa, konde azwè devinl'
Anyambiè yabo igum̃u, ayè ô r'
Ôzunge w' anlaga waôdu, pôsyô
11 waô wi bekelia. Zômbia ko nlènj'
12 isaôn yinlo. Ôm' edu avèdi' eru-
mbe zo; ndô lwanl' awè ôrevi wi
mongi wi bekelia, gw' igamba,
gô ndwanli, gw' itonda, gw' ibe-
13 kelia, nla gô nkèrè. Kaô mi abia,
lwanla gw' itangunla, gw' itevu-
14 nla, nla gw' inènja. Aleṽanl' eza
zi re nla 'wè, z' avenliô 'wè v' ipo-
ga, nl' italia s' ago m' anlero. Ṽa-
15 ndaminl' isaôn yinlo, ko dwa-
nla du gô yô; ko waôdu jenla 'nlè
16 ô kènde mèpaga. Ṽandaminl'
ôku' wo, nl' inènj' iso. Gongwa
gw' isaôn yinlo; konde ja ô ade-
nda yenlo, ô be sunginl' ôku' wo-
mè nla waô wi jogo kè.

5 Azèmb' ônlero ntyèmbo, ndô
gwenlè nkolo ga rerè; nl' awanjo
2 g' awarerè; antô anlero ga si-
ngwè, nl' antô arumbe g' awarerè
3 antô, gô nkèrè yôdu. Lub' antô
4 wi tigô wi re junlô pa rèti. Ndô
ja ôñwantô wi tigô are nl' awanla
ge awa w' awanl' iè, winlo wi ga
lônge nènge go dend' ômbia w'
Anyambiè gô nagô yaômè, awi-
nliz' izomb' iyaô nt' are kwèkwè:
konde ndaga yinlo yi tondô gw'
5 antyo m' Anyambiè. Ayè ô r'
ôñwantô wi tigô rèti, ayunlô, are
nl' igum̃u nyè gôr' Anyambiè,
alwanla gw' ikambinla nl' ikwe-
nl' inkolo ôm̃anda nl' ôgwèra.
6 Ndô ayè ô kombiz' igeva are juwa
7 pa vanganl' e pare bo. Zômbi'
anlaga isaôn yinlo, ko waô dwa-
8 nle ntyèmbo fo. Ndô jog' ôm'
edu e pa penjavenje mongi yè-
mè, nla pôsyô mongi wi nag' wè-
mè, gambènl' adand' ibekelia, are
k' ômbe viaganlô nl' ôma ô' re e
9 pa jivira. Ôm' edu arèndô gw'

ezangô g' ôñwantô wi tigô, kaô
du atwenl' agôñi m' impuñi' ôrô-
wa, ô yômbagi k' ônlôñe ômô
10 dadiè, ô re nl' eluñi evia gô vilô
via, ô re pôñia p' awanla, alwa-
nl' ôyôgô gôr' agènda, ayôvunl'
intyôzyô s' iyômbwi, anlungunla
waô w' avegagi jela pa, azôngag'
11 evilô edu evia. Ndô awong' antô
arumbe wi tigô: konde waô bika
pe Krais v' itonginl' isaô, gambè-
12 nlè w' abele jômba; ko waô dwa-
nla nl' ôgara, konde w' afal' ibe-
13 keli' saô idônga. Nla viaganlô
mèvo wi nènga gô dwanl' ômôsya,
ntèlarèlaga gw' inagô; nl' arang'
ômôsya dadiè, ndô wi dwanle
sèrèngila kè nli pôkwè, nkambag'
isaôn yi re yi zye kwèkwè.
14 Sambô mi bela 'nlè antô arumbe
wi tigô wi ga yômbe, ayanl' awa-
nla, avanginl' inagô, ko w' av'
15 ôlôvalôvi mbôra yi pèdia: konde
vanganle venlo awèwo wi re jèrua
16 pa gô sônge Satan. Ja ôñwantô
edu ô bekelia are nl' antô wi tigô,
e ga nlungunle waô, ko w' alwa-
nl' irwanlô gô ñandô; ko ñandô
nungunla waô wi r' antô wi tigô
rèti.
17 Anlero wi panginla mbiambiè
wi ga yenlo nl' inyanga nyi dubô
viaganlô, pôsyô waô wi janja gw'
18 igamba nla gw' inènja. Konde
irèndo yi bulia 'nlè, Agôr' ôgwa-
nla wi nyare yi tèv' ôresi. Nla
inlè, Ômbilô are nl' inyanga ny'
19 ip' isè. Avôganliô igamba nyi
soziz' ônlero, kaô adwanl' iyenli
20 imbanli g' irarô. Waô wi janj'
ibe revunla waô gw' azyô m'
anlaga waôdu, ko añori dwanla
21 nl' itia. Mi sômbio g' ôzyô w'
Anyambiè, nli Krais Jisu, nl' ie-
njèl' si re pinjô pa, inlè, venjave-
nj' isaôn yinlo ôma wantuntu fo,
ko alende mpongo edu nkanlage
22 ndegô. Arali' ôm' edu ago nèga-
nèga, ge diva nl' ibe singanli:
23 venjavenj' ôku' wo nkèrè. Avo
jong' anlingô dadiè, ndô wonga
k' ivè ôñwozoma g' ôñwonja w'
iwuñu nyo nl' inkazya si jenlô
24 ndo sinyenge. Ibe s' anlag' awè-
wo si re gô bwi, nkèndaga gô bô-
syô gw' ijèkèlia; nl' ibe s' añori
25 si sônga nli nyuña. Egolanli
mèmô kè r' ijanj' ibia si re gô
bwi; nl' ijanj' ibia si zye yenlo s'
ayolie jumbunlô.

6 Waô ntangô yi re nivô pa wi ga
yenl' irer' isaômè nl' inyanga ny'
ôlubô wôdu, inlè ina ny' Anya-
mbiè nl' inènja si Krais s' avèdiô.
2 Nla waô wi re nl' irerè si bekelia,
w' avèdia waô, konde waô awa-
rerè; ndô wi ga ro janjinle waô,
konde waô wi janjinlô yenlo wi
bekelia arondô. Nlènja ko sô-
mbi' isaôn yinlo.
3 Jog' ôm' edu anènj' agamb' añè-
nlè, ko ayivir' agamb' ambia, va-
nganl' agamba m' Ôvanginli wa-
zyô Jisu Krais, nl' inènja si re
swaswo nl' evilô z' Anyambiè,
4 gambènl' ar' ekale, ko amie mpo-
ngo; ndô e tanla g' ôñwanja w'
ikotè nl' isungakanla s' agamba,
si janle ñandi, anyômanlô, irowô,
5 ipikil' ibe, nl' impaga sa nyawè
si dôvô nl' anlaga wi re fevizô p'
igu awônli' ôgiligili, wi pikilia
'nlè ijanjinl' Anyambiè nle mpo-
6 nlo yi dèng' ôba. Ndô ijanjinl'
Anyambiè nl' ôdwèrè ta si re nl'
7 ôb' ômpôlô: konde azwè bag' ezo-
ma gô ntye yinlo, yenlo kè azw'
ayolie twanl' ezoma gô be kogwa
8 'zwè; ndô vo re 'zwè nl' inya nli
ya yi borô, yinlo yi be dwanla
9 kwèkwè gôre 'zwè. Ndô waô wi
bele paga wi pôswa gw' isyoriô,
nla gô môndô, nla gw' itonginl'
ijenge s' edosyu, si jenliz' anlinl'
imaô nkazya alominlia waô gw'
ijiliza nla gw' elôngô z' ôgônli.

10 Konde itonda s‘ anliva sô nl‘ ôra-
mba w‘ anlongo m‘ ibe môdu:
nl‘ awèwo njôngunlaga mô wi re
kegwa pa gw‘ ibekelia, arum‘
ikuw‘ iyaômè pokoso nl‘ inkazya
sinyenge.
11 Ndô awè, ôma w‘ Anyambiè,
wang‘ isaôn yinlo; ko kombiz‘
ôgôre, isavinl‘ Anyambiè, ibeke-
lia, itonda, isindinla, ôkendeke-
12 nde. Nw‘ igov‘ iṽia ny‘ ibeke-
lia, gôt‘ eññènlo z‘ egômbe zôdu
ngwasyi, gô zô aweliô ’wè, amèm‘
imèm‘ ibia gw‘ azyô m‘ iyenl‘
13 imienge. Mi sômbio g‘ ôzyô w‘
Anyambiè, ô dwanlize ya yôdu
bo, nla g‘ ôzyô wi Krais Jisu, ô
mèm‘ imèm‘ ibia g‘ ôzyô wi Po-
14 ntius Pilat; inlè venjavenj‘ awè
ôzômbiô, mpèlo fo, nli ntyèmbo
fo, kwanga gw‘ ibôwunlia s‘ Ôva-
15 nginli wazyô Jisu Krais: si be
tuminliô gô gômbe yèmè nle yè,
ô re ayè dadiè nl‘ Ôvanginli wi
savinlô, Ôga w‘ aga, nli Rerè y‘
16 irerè; ô re dadiè nl‘ itwayuwa,
ndwanlaga g‘ ôzange wi re w‘
awôñwô; ô re e pa jenlô nl‘ ôma,
ge jolie jenlô: gôre yè ga lwanl‘
ôlubô nl‘ inyanga gô konlako.
Amèn.
17 Zômbia waô wi re paga pa gô
ntye yatè yinlo, inlè w‘ alwanl‘
ekale, ge devinl‘ igumba nyi re
ny‘ alinge iguññu, ndô wi ga le-
vinl‘ Anyambiè iguññu, ô pa ’zwè
ya yôdu nl‘ ibunla gô jenliza ’zwè
18 mbia. Zômbia waô, inlè wi ga
yanje mbia, avagizô nle ṽilô
ṽia; wi ga lwanl‘ ôgwande nl‘
19 ilunda; wi ga gekiz‘ ikuw‘ iyaô
azang‘ ambia gw‘ egômbe zi bia,
ko waô kôt‘ eññènlo zarèti ngwa-
syi.
20 Timothe, venjavenj‘ igamba ny‘
ayeginliô ’wè; rèndia agamb‘
ambe manyawè nl‘ isira s‘ imia
21 s‘ inôka; si r‘ awèwo mèma pa,
ko waô fema avila gw‘ ibekelia.
Imèpinlô gôre ’wè.

EZANGÔ ZIṼANLI ZI POL Y' ERÔM̃I GÔRE

TIMOTHE.

---

1 Pol, erôm̃i zi Jisu Krais vo nto-
ndinli y' Anyambiè, ga nt' ar'
ômpanganlô w' em̃ènlo zi re gôre
2 Krais Jisu, gôre Timothe y' ôñwa-
nl' iyam' wi tondô: Imèpinlô nli
nkèngo nl' am̃ènjè avila gôr'
Anyambiè ya Rerè nli Krais Jisu
y' Ôvanginli wazyô.
3 Mi p' Anyambiè akeṽa, ô janji-
nlô miè nl' ôrèm̃a wi nkèrè, nt'
alendag' irer' isam' kè, konde
ôgwèra nl' ôm̃anda mi jônginlio
4 pèkèpèkè gw' inkolo sam'; nla
gô jônginlia miè antyonli mo mi
bele pôlô gô jenlo ko miè jônliô
5 nl' igeva. Konde mi jônginlia
ibekelia si re s' avondiô si re gôre
'wè; s' alônge dwanli gôre ngi yo
mpôlô Lôis, nla gôre ngi yo Yu-
nis; mi are nl' abeko inlè si re
6 gôre 'wè kè. Gô ntinla yinlo yô-
nginlia gô nongunli' eza z' ave-
nliô 'wè nl' Anyambiè, z' awo-
ngiô ndo v' italia s' ago mam'.
7 Konde Anyambiè e pa 'zwè inli-
nla ny' itia; ndô nyi ngulu nla
8 ny' itonda nla ny' ôkeli. Sambô
ayenl' atakwè ma Rer' iyazyô, ge
miè mbwedi yè ntyonli: ndô zi-
ndinle njuke ta nli ntyangô mbia,
ga nt' are ngulu y' Anyambiè;
9 ô re sunginla pa 'zwè, awelia
'zwè nli mbela yôrunda, aranga
nt' ar' ijanj' isazyô, ndô ga nt'
are nkenjinli yèmè nl' imèpinlô,
s' avenliô 'zwè gôre Krais Jisu
10 ntye lôṽiagô ro, ndô vènlo s' ami-
eziô v' ibôwunlia s' Ôzunge wa-
zyô Krais Jisu, ô re tômba p' iju-
wa, awôwunli' em̃ènlo nl' itwa-
11 wonla vo ntyangô mbia; gô yô
mi alôṽiô ôkambi, nl' erôm̃i, nl'
12 ônlènji. Gô ntinla mè mi sindi-
nl' isaôn yinlo: ndô mi jenle
ntyonli du; konde mi avôrô ômo
re miè bekelia pa, mi are kè nl'
abeko inlè are nli ngulu yi penja-
venj' eza zi re miè pè pa kwanga
13 gô ntyugu mè. Venjavenja, gw'
ibekelia nl' itonda si re gôre Krais
Jisu, egènlizô mè z' agamb' a-
mbia z' awongiô ndo avila gôre
14 miè. Eza mè eṽia z' avenliô 'wè
venjavenja zô v' Inlinl' Iṽia 'nyi
dwanla gôre 'zwè.
15 Ô vôrô inlè waôdu wi re gô Asia
wi re dubwa pa gôre miè; gôre
waô nle Fijèlus nli Hermojen.
16 Rerè e ga vôginle nagô y' Ônèsi-
forus: konde ayowizi miè nyo-
ngo sinyenge, ko yè ayenle ntyô-
17 gô yam' ntyonli; ndô, gw' ave-
gagiè gô Rôma, awuti miè pôlô
18 mbutaga, kè dènga miè kè. Re-
rè e ga vè gô dèng' ikèsyi avila
gôre Rerè gô ntyugu mè; ô vôrô
mbiambiè kè nt' ayanjinliè miè
gw' isaôn imienge gô Efesus.

2 Sambô, awè ôñ' wam̃i, yolare
gw' imèpinlô si re gôre Krais Ji-
2 su. Nl' isaôn yi re 'wè jogo pa
gôre miè gw' azyô m' iyenl' imi-
enge, va yô anlaga wi re ko be-
keliô, wi be jolie nènj' am̃ori kè.
3 Zindinle njuke nla miè, ga sozyè
4 mbia yi Krais Jisu. Ômo kè
dwanle sozyè e taganla nl' isaôn
y' em̃ènlo zinlo; inlè e ga rondiè

5 ô vinjiè gô dwanle sozyè. Nla
jog' ôm' adembianla kè, awónliô
kôrôwa, kaô du adembianla ga
nt' ar' ampanga m' ôlembianlô.
6 Ômbilô wi janja e ga lônge ny'
7 ilônda yi ntyaga. Vikilia nte
kamba miè; konde Rerè e be po
8 ikôtiza gw' isaôn yôdu. Yôngi-
nlie Jisu Krais, tôngwa pa avila
gw' ijuwa, ô yanliô gô mbuv̄e yi
David, ga nt' are ntyangô yami
9 mbia: gô ntyangô mbia mè kè mi
sindinle njuke kwanga gô ntyô-
gô, g' ômo mbe; ndô igamba ny'
Anyambiè nyi zyele gô ntyôgô.
10 Yenlo mi sindinl' isaôn yôdu g'
ôñwanja wi mongi wi re pinjô
pa, inlè wi ga lèng' isunginlô si
re gôre Krais Jisu nl' ivenda ny'
11 egômbe zôdu. Nyinlo nl' igamba
nyagiligili inlè, Ja 'zw' ayuwi
nla yè, azwè be dwanla bo nla yè
12 kè: ja 'zw' asindinla, gambènl'
azw' apanginla nla yè: ja 'zw'
13 adandè, e be danda 'zwè kè: ja
'zw' alwanl' anlaga wi re ko be-
keliô, e pe dwanl' inyanga nyi
bekeliô; konde ayolie syalande.
14 Yônginli anlag' isaôn yinlo, ko
sômbia waô g' ôzyô w' Anya-
mbiè, inlè w' alôv̄anl' impaga g'
ôñwanja w' agamba vo nyawè-
nyawè, gw' ijiliza si mongi jogo.
15 Gènliza gô dôv̄i' ôku' wo nl' ito-
ndô gôr' Anyambiè, ômbilô wi re
w' ayenle ntyonli, ntenlag' iga-
16 mba ny' ôgiligili gôre. Ndô rè-
ndi' agamb' ambe manyawè: ko-
nde waô wi kombiza mô wi kènda
du nkèndaga gw' ibe viaganlô,
17 nl' igamb' inyaô nyi be nya g'
ôlôsô wi bonla: gôre mongi mè
18 nle Himene nli Filetus, wi re fe-
ma pa g' ôñwanja w' ôgiligili,
mbuliaga 'nlè ôrôngunliô w' api-
aganli, ko waô jiliz' ibekelia s'
19 awèwô. Vanganlonlo ntinla njole
yi r' Anyambiè dôv̄ia pa yi kuma-
nla, yi re kè nl' itènda sinlo inlè,
Rerè avôrô anlag' iwè: nla inlè,
Ôm' edu ô mèm' ina nyi Krais, e
20 ga lubwe avila gw' ijanj' ibe. Gô
nagô mpôlô re vagô aranga yi
syika yatenlatenla nla yapupu
dadiè, ndô yi rere nla y' iwônlô,
kè; yèwo yi re g' ôlubô, nla yèwo
21 gw' ipèdiô. Sambô jog' ôm' ajo-
mbunli ôku' wè avila gw' agamba
minlo, gambènl' adwanl' evagô z'
ôlubô, mèpa pa, ev̄ia gô janjô nl'
ômo niva zô, kekizô pa kè gw'
22 evilô edu ev̄ia. Ndô wang' ito-
nginla s' awanjo, ko kombiz'
ôgôre, ibekelia, itonda, nl' am̃è-
njè, nla waô wi tônginle Rerè nl'
23 irèm̃a yi nkèrè. Ndô wal' ikotè
s' edosyu nl' item̃u, konde ô vôrô
24 inlè si janl' anyôm̃anlô. Nyôngô
ya Rerè e ga rig' ayômanle, ndô e
ga lwanle nli nkèngo gôr' anlaga
waôdu, nl' avônlô mi nènja, nl'
25 isindinla, nl' ôkendekende ntevu-
nlaga waô wi sir' igamba; vende
twa inlè Anyambiè be pa waô
ikalwa s' ôrèm̃a, ko waô mi' ôgi-
26 ligili, arômb' ikuw' iyaô avila gô
môndô yi Satan, waô wi re kôtô
pa nle yè gô dende ntondinli
yè.

3 Ndô miar' igamba nyinlo, inlè
gw' intyugu sinuunla be bi' egô-
2 mbe zi njuke. Konde anlaga wi
be dwanl' intond' s' ikuw' iyaô-
mè, intondi s' anliva, idandô,
ekale, irowisi, ijoginlô fo gôr' izo-
mbe, abodiè, ivèdisi y' Anya-
3 mbiè, itonda fo gôr' awanl' iyaô-
mè, asinda, ivèrinli, w' amie si-
mbi' ikuw' iyaô, ivendisi, inlu-
4 mbisi yi mbia, igondisi, wônjô
yole, anlaga w' ekale, mongi wi
tond' ambia m' ôkuwa viaganlô
5 nl' Anyambiè; anlaga wi re nl'
egolanli z' isavinla s' Anyambiè,
ndô wi dande ngulu ya sô: rômb'
ôku' wo gôr' anlag' ônlongo mè.

6 Konde gôre mongi mè nle waô wi
jinginla gw‘ inagô nl‘ avônlô,
agôt‘ antô w‘ itemu simbwedi wi
re dirinlô p‘ ibe, agèndiô nl‘ anlo-
7 ngo m‘ itonginla amenge, wi re
egômbe zôdu nèngaga, ndô wi
jolie kènda gw‘ imia s‘ ôgiligili.
8 Nla ga nt‘ ayolinli Janes nli Ja-
mbres ayolinle Môsès, yenlo kè
mongi sinlo wi jolinl‘ ôgiligili;
anlaga wi re nl‘ igu bonla pa, feva
9 pa kè g‘ ôzamba w‘ ibekelia. Ndô
w‘ aviaganle mèvo: konde edo-
syu zaô zi be jenlô zange nl‘ anla-
ga waôdu, ga nt‘ avegag‘ izaô.
10 Ndô ô re syuria p‘ inènj‘ isam‘,
nli ndwanli yam‘, nli nkenjinli
yam‘, nl‘ ibekeli‘ sam‘ nl‘ ôke-
ndekende wam‘, nl‘ itond‘ isam‘,
11 nl‘ isindinl‘ isam‘, nl‘ ikombizô
sam‘, nl‘ azyingô mam‘; ô vôrô isa-
ôn y‘ arwenli gôrè miè gô Antiok,
gô Ikônium, nla gô Listra; ô vôrô
ikombizô s‘ azindinliô miè: nl‘
avila gô sô sôdu Rerè azunginli
12 miè. Nla waôdu wi dwanla gôre
Krais Jisu ga nt‘ are kwèkwè wi
13 be kombizô. Ndô anlag‘ ave nl‘
iremisi wi be kènda du gw‘ ibe
nkèndaga, ntemizag‘ amori, ko
14 waômè temizô kè. Ndô lwanl‘
awè gw‘ isaôn yi re ’wè nènga pa
amia mbiambiè, konde ô vôrô
15 waô wi re ’wè nènja pa; ô vôrô
kè ’nlè avila gw‘ erumbe ô mienl‘
irèndo yôrunda yi re ko pango i-
mia gw‘ isunginlô v‘ ibekelia si re
16 gôre Krais Jisu. Irèndo yôdu y‘
avenliô nl‘ ipunginla s‘ Anya-
mbiè, yô kè yi r‘ isyolo gô nènja,
gô sèmba, gô tevunla, gô pômia
17 g‘ ôgôre: ko ôma w‘ Anyambiè
dwanle mèpa pa, kekizô pa kè
gw‘ evilô edu evia.

4 Mi sômbio g‘ ôzyô w‘ Anyambiè,
nli Krais Jisu, ô be jèkèlia anlaga
wabo nla wi re juwa pa, inlè, njô-
nginliag‘ ibi‘ isè nl‘ inlongo nyè,
2 gambinl‘ igamba; lwanla gô nyô
nli mpiu gw‘ egômb‘ evia, nl‘
egômbe fo kè; revunla, zèmba,
anuginlia, nl‘ isindinla nl‘ inènja
3 sôdu. Konde egômbe zi be bia zi
re w‘ ayivire jogo inènj‘ ibia;
ndô, gô re waô nl‘ arôi mi bel‘
agamb‘ amonla, wi be kenjinl‘
ikuw‘ iyaô inlènji yi re ga nt‘ ar‘
4 itonginl‘ isaô: ko waô kegunli‘
arôi maô avila g‘ ôgiligili, agè
5 kombiz‘ inkanlô. Ndô lwanl‘ a-
wè zima gw‘ isaôn yôdu, zindinle
njuke, gambinle ntyangô mbia,
6 zuliz‘ evilô zo zi minisè. Ko-
nde miè mi atwenli gô jirô ga
ntyagô, nl‘ egômbe z‘ ôgèndo
7 wam‘ z‘ asyivi. Mi are nwa p‘
igov‘ ivia, mi amènliz‘ ôlembia-
nlô wam‘, mi apenjavenj‘ ibeke-
8 lia. Avila vènlo mi penginlô nle
kôrôwa y‘ ôgôre, yi be pô miè gô
ntyugu mè nl‘ Ôvanginli, Ôyèkèli
w‘ ôgôre: nl‘ aranga gôre miè da-
diè, ndô gôre waôdu kè wi tond‘
ibônwunli‘ sè
9 Gènliza gô sunge bia gôre miè;
10 konde Demas afali miè, aronde
ntye yatè yinlo; are kènda pa gô
Thèsalonika; Krèsèns kè are kè-
nda pa gô Galatia, nli Titus gô
11 Dalmatia. Luk dadiè are nla
miè. Wonge Mark ko bia nla
yè; konde e be nungunla miè gw‘
12 evilô zi minisè. Mi atômi Tiki-
13 kus gô Efesus. Ôrôgôsamba w‘
arigiô miè gô Trôas gôre Karpus,
gô be bio ko twanla wô, nli yangô
kè, ndô pôsyô yangô yi banda.
14 Alèxander y‘ ôguvaguva wi nkô-
nga alendinli miè mbe mpôlô:
Rerè e be fwinlizè ga nt‘ ar‘ ijanj‘
15 isè. Awè kè gelima gôre yè; ko-
nde azir‘ agamb‘ imazyô pôlô.
16 Gw‘ alônge kambô ôzozo wam‘
pegag‘ ômo ganli miè, ndô waôdu
w‘ awali miè: y‘ aranginlô waô.
17 Ndô Rerè aganli miè, ayoliza

miè; ko igamba kambô buku vo
miè, ko anlongo môdu jogo: azu-
nginliô miè kè avila g' ôgwanla
18 wi lion. Rerè e be penjavenja
miè avila gw' eṽilô edu eṽe, azu-
nginla miè gw' inlongo nyè ny'
ôrôwa: gôre yè ga iwanl' ivenda
gô konlako. Amèn.
19 Wôgiza miè Priska nl' Akwila,
20 nli nagô y' Ônsèsifôrus. Erastus
ariganli gô Korinth: ndô Trôfi-
mus ayè rigiô miè nl' ijogo gô
21 Miletus. Gènliza gô bia egômbe
z' ifwi viagaga ro. Ubulus abô-
gizo, nli Pyudèns kè, nli Linus,
nli Klodius, nl' awarerè waôdu.
22 Rerè e ga iwanle nl' inlinl' inyo.
Imèpinlô gôre 'wè.

EZANGÔ ZI POL GÔRE

TITUS.

1 Pol, nyôngô y' Anyambiè, nl'
erôm̃i yi Jisu Krais, ga nt' ar' ibè-
kelia si mongi wi re pingô pa nl'
Anyambiè, nl' imia s' ôgiligili
wi re ga nt' are ntondinli y' Anya-
2 mbiè, gw' igum̃u ny' em̃ènlo z'
egômbe zôdu, z' avanganliô nl'
Anyambiè, yi re y' anlôkize, ntye
3 yinlo lôṽiagô ro ; ndô egômbe syi-
va pa are bôwunlia p' igamb'
inyè gô ntyangô, yi re yè jeginla
pa miè, ga nt' ar' ôzômbiô w'
Anyambiè y' Ôzunge wazyô ;
4 gôre Titus y' ôñwanl' iyam' wa-
giligili ga nt' ar' ibekeli' sazyô
mèmô : Imèpinlô nl' am̃ènjè avila
gôr' Anyambiè ya Rerè nli Krais
Jisu y' Ôzunge wazyô.
5 Gô ntinla yinlo arigi miè 'wè gô
Kret inlè, ko 'wè kenj' isaôn y'
ariganli gô kenjô, alôṽi anlero gô
nkal' iedu, ga nt' azômbi miè 'wè ;
6 j' adwanl' ômo re ntyèmbo fo,
ônlôm̃e w' ôñwant' ôm̃ori, ô re nl'
awanla wi bekelia, ô re e pa tetô
7 nl' intyal' imbe nl' ipava. Konde
ôvenjavenji e ga lwanle ntyèmbo
fo, ga nyôngô y' Anyambiè ; ara-
ng' ômô r' ewônjô eyole, ge ômo
sunge benda, g' eyonga, ge ôma
w' igovi, ge ôma w' ôgasyô w'
8 anliva ; ndô e ga lwanle nl' ôgwa-
nde, ntondi y' isaôn imbia, ôzim̃a,
ôgôre, nkèrè, ômo simbi' ôku'
9 'wè ; nkôtag' igamba nyagiligili
ngwasyi nt' anènjiô yè, ko yè
dwanla nli ngulu yi nuginli'
anlaga nl' inènj' ibia, azyuria waô
wi dôṽ' impaga.
10 Konde r' awenge wi r' ijoginlô
fo, igambisi y' agamba manyawè
nl' iremisi, pôsyô gôre waô wi re
11 kèrô pa, wi re agwanl' imaô mi
ga nlunjô ; wi kegunlia inagô
saro, nènjag' isaôn yi re yi zye
kwèkwè gô nènjô, g' ôñwanja w'
12 anliva mi ntyonli. Ôm̃ori gôre
waô, ôvogisi waômè, are bulia pa,
'nlè, Mongi wi Kret waô inlôki
egômbe zôdu, inyama simbe,
13 ambum̃u magera. Igamba mè
nyi re rèti. Gô ntinla yinlo zè-
mba waô nsèmbinli njole, ko waô
14 dwanla jolajola gw' ibekelia, ko
w' ayoginlô inkanlô s' Iju, nl'
isômbia s' anlaga wi kegwa avila
15 g' ôgiligili. Gôre waô wi re nkè-
rè ya yôdu yi re nkèrè : ndô gôre
waô wi re feva pa ko w' ayivira
zyel' ezoma zi re nkèrè ; ndô va-
nganl' igu yaô nl' irèm̃' iyaô yi re
16 feva pa. Wi bulia 'nlè azw'
avôrô Anyambiè ; ndô wi dandè
nl' ijanj' isaô, wi re du bonla pa,
ijoginlô fo, nla gw' eṽilô edu eṽia
ngulu fo.

2 Ndô gamb' awè isaôn yi kekanla
2 nl' inènj' ibia : inlè, anlero wi
ga zimbe ikuw' iyaô, alwanla
zim̃a, nl' ôgu mbiambiè, jolajola
gw' ibekelia, gw' itonda, nla gw'
3 isindinla. Egolanli mèmô k'
antô anlero wi ga lwanle nli mpa-
nginli yi kekanla nl' isaôn yôru-
nda, arang' iṽèrinli ge asyaka w'
ivè inyenge, ndô inlènji y isaôn
4 imbia ; ko waô nènj' antô arumbe
gô tond' anlôm̃e saômè, nl' awanl'
5 iyaômè, alwanla zim̃a, nli nkèrè,
mbandaminlag' inagô saômè,

nkèngô, nl' ijoginlô gôr' anlôm̃e
saômè, ko igamba ny' Anyambiè
6 ny' avèdiô. Zômbi' awanjo kè gô
7 dwanla zim̃a: gw' isaôn yôdu
ntuminliag' ôku' womè egènlizô
z' ijanj' ibia; gw' inènja rumi-
nlia agamba mi nkèrè nl' ôzim̃a,
8 nl' agamb' ambia, mi re m' ayolie
sèmbô; inlè ayè ô sira e ga yenle
ntyonli, konde azye nl' igamb'
iṽe nyi kamba g' ôñwanj' iwazyô.
9 Zômbi' inyôngô, inlè wi ga yogi-
nlô irer' isaômè, arondia waô gw'
isaôn yôdu, ko w' awinliz' iga-
10 mba; aranga njufaga, ndô ndwa-
nlag' anlaga wi re ko bekeliô g'
ôsaôn wedu; ko waô simanla nl'
inènja s' Anyambiè y' Ôzunge
11 wazyô gw' isaôn yôdu. Konde
imèpinlô s' Anyambiè si re bôwu-
nlia pa, si bag' isunginlô gôr'
12 anlaga waôdu, nènjaga 'zwè inlè,
azwè ga wal' isilinl' Anyambiè
nl' itonginla si ntye, alwanla nl'
ôzim̃a nl' ôgôre nl' ijoginlô gôr'
Anyambiè gô ntye yatè yinlo;
13 mpônlag' iguñu iṽia mènyo, va-
nganl' ibôwunlia s' ivenda ny'
Anyambiè mpôlô nl' Ôzunge wa-
14 zyô Jisu Krais; ô venl' ôku' wè-
mè g' ôñwanj' iwazyô, gô dandu-
nla 'zwè avila gw' ipava sôdu,
amèpi' anlaga gô dwanl' iwèmè,
wi re mpiu gw' ijanj' ibia.
15 Gamb' isaôn yinlo ko tevunla
azèmba nl' inyanga nyôdu. Ayi-
vir' ôm' edu pèdio.

3 Yônginliaga waô gô tugiz' ikuw'
iyaô gôr' ampenda, nl' anyanga,
alwanla nl' ijoginlô, nla gô dwa-
nla keka pa gw' eṽilô edu eṽia;
2 w' aṽèrinl' ôm' edu, w' alwanla
kè nli mbèlèkè, ndô wi ga lwanle
nkèngo, ntuminliag' ôkendeke-
nde wôdu gôr' anlaga waôdu.
3 Konde azw' avegag' item̃u nli
mori, ijoginlô fo, temizô pa, nja-
njinlag' anlongo m' itonginla nl'
ambia mi ntye, ndwanlaga gw'
egunlu nli ñandi, bikô pa, nli
4 mbikanlaga kè. Ndô gw' a-
wôwunli nkèngo y' Anyambiè
y' Ôzunge wazyô, nl' itond' isè
5 gôr' anlaga, azunginli 'zwè, ara-
nga g' ôñwanja w' ijanja s' ôgôre
s' ayanjiô 'zwè, ndô ga nt' are
nkèngo yè azunginli 'zwè, v' ijô-
vunla s' ijanlô ijonla nl' ipa-
6 ngô ijonla si pangô Inlinl' I-
ṽia, ny' ayiriô ndè gôre 'zwè nl'
ibunla, vo Jisu Krais y' Ôzunge
7 wazyô; gô ntinla 'nlè, azwè pô pe
mbèm̃ v' imèpinlô sè, azwè ga
lwanl' iyigisi y' iguñu ny' em̃è-
8 nlo zakonlako. Igamba nyinlo
nyi re giligili, nla g' ôñwanja w'
isaôn yinlo mi bela 'nlè ô ga wu-
kunle buku, gô ntinla 'nlè waô
wi re bekelia p' Anyambiè wi ga
v' ikuw' iyaô gw' ijanj' ibia. Isa-
ôn yinlo yi r' imbia yi re kè nl'
9 isyolo gôr' anlaga. Ndô ṽangwa-
nla nl' ikote s' edosyu, nl' aga-
mba g' ôñwanja w' ampôm̃a, nl'
anyômanlô nl' impaga g' ôñwa-
nja w' ivanga; konde isaôn yinlo
yi r' isyolo fo nl' agamba ma nya-
10 wè. J' adwanl' ômo sông' inènj'
ijènlè, ayè tevunlô pa nyongo
nônga nla yimbanli, ṽangwanla
11 nla yè; konde ôm' ônlongo mè
are joliza p' ôrèm̃' iwè, e fema-
wema, av' ôku' wèmè ôgara.
12 Gô be tôm̃a miè Artemas ge Ti-
kikus gôre 'wè, nlègize bia gôre
miè gô Nikopolis: konde mi akè-
nji gô dwanla gôgô egômbe z'
13 ifwi. Nlungunle Zenas agambwè
nl' Apolos g' ôgèndo waô mbia-
14 mbiè, ko w' awut' ezoma. Mongi
yazyô wi ga nlènge kè gô janje
ṽilô ṽia gô ya yi r' isyolo, ko w'
alwanl' ilônda fo.
15 Waôdu wi re nla miè w' abôgizo.
Wôgiza miè waô wi tonda 'zwè
gw' ibekelia. Imèpinlô gôre 'wè.

EZANGÔ ZI POL GÔRE

FILEMON.

1 Pol, mbwedi g' ôñwanja wi
Krais Jisu, nli Timothe y' ôñwo-
rerè, gôre Filemon, ômo tondô nl'
2 ômbilô nla 'zwè, nla gôr' ôñwo-
rer' iyazyô ôñwantô Apia, nli
Arkipus yi sozyè nla 'zwè, nla gô
3 ñandô yi re gô nag' wo: Imèpi-
nlô gôre 'nlwè nl' amñènjè avila
gôr' Anyambiè ya Rer' iyazyô nl'
Ôvanginli Jisu Krais.
4 Mi p' Anyambiè yam' akev̂a
egômbe zôdu, njônginliago gw'
5 inkolo sam', konde mi are jogo
pa g' ôñwanja w' itond' iso gôr'
iyombwi yôdu, nl' ibekelia si re
6 'wè gôr' Ôvanginli Jisu. Mi ba-
mbia 'nlè idiv̂a si div̂ô ndo gw'
ibekelia, si ga yanje gô pange
miô ezom' edu ev̂ia zi re gôre
7 'zwè, gw' ipendia si Krais. Ko-
nde mi avegagi nl' igev̂' ivôlô nl'
ôzindiô ômpôlô gw' itond' iso,
konde vo 'wè, ôñworera, irèm̃a
y' iyombwi yi re dènga p' ijo-
wa.
8 Yenlo, vanga mi adwanla nl'
iganda nyôdu gôre Krais gô sô-
9 mbio ôsaôn wi re kwèkwè, ndô
g' onwanja w' itonda, mi tonda
viaganlô gô kwenlo nkolo, gô re
miè nt' are miè Pol yi mbôlô, nla
vènlo mbwedi g' ôñwanja wi
10 Krais Jisu kè. Mi kwenlo nkolo
g' ôñwanja w' ôñwanl' iyam'
Ônèsimus, ô yanliô miè gô ntyô-
11 gô yam', ô vegagi nli mori ôma
w' isyolo fo gôre 'wè, ndô vènlo
atwenl' isyôlô gôre 'wè nla gôre
12 miè: mi atôm̃è gôre 'wè, ayè ô
13 re ga ôrèm̃' iwam'. Mi ato si-
mbiè gunlu nla miè, ko yè janji-
nla miè gw' inyang' inyo gô
ntyôgô yam' g' ôñwanja wi ntya-
14 ngô mbia: ndô mi alende mpo-
ngo kaô mi amie ntondinli yo;
inlè nkèngo yo y' alwanle mpa-
nli ga mbangatiagô, ndô nl' ôrè-
15 m̃a. Konde vendetwa gô ntinla
yinlo av̂angwanli nla 'wè v'
ôñwolingô, inlè ô ga lwanle nla
16 yè pèkèpèkè; aranga nyènlè ga
nyôngô, ndô viaganlô nli nyô-
ngô, vanganle g' ôñworerè wi to-
ndô, gôre miè rèti, ndô ko pôrô
gôre 'wè, g' ôzyôuli nla gôre Re-
17 rè. Sambô jogo w' apônla miè
18 ga ndegô, wongè ga mièmè. Ndô
j' are 'wè dendinla pe mbe, ge
anwanlo ezoma, wela zô gô nta-
19 ngô yam'. Miè Pol mi tènda nl'
ôgo wam̃imè, inlè, m' be po zô:
mi awulie nte nwanlo miè ôku'
20 womè. Iñ, ôñworera, mi ga ye-
nle mbia gôre Rerè g' ôñwanj'
iwo: zindi' ôrèm̃' iwam' gôre
21 Krais. Gô re miè nl' abeko gw'
ijoginlô so mi tèndinlo, miagag'
inlè ô be denda vanganle viaga-
22 nlô nli nte bulia miè. Ndô egô-
mbe mèmô gekiza miè eziga kè:
konde mi are nl' igum̃u inlè m'
be pô gôre 'nlwè v' inkolo sanli.
23 Epafras, yi mbwedi nla miè gô-
24 re Krais Jisu, abôgizo; yenlo kè
Mark, nli Aristarkus, nli Demas,
nli Luk, imbilô nla miè, w' abô-
gizo.
25 Imèpinlô sa Rer' iyazyô Jisu
Krais si ga lwanle nl' inlinl'
inyo. Amèn.

EZANGÔ ZI POL Y' ERÔM̃I GÔR'

IHEBRU.

1 Anyambiè, y' agambagi nli rerè
egômb' elônga nyongo sinyenge
nl' imponlo sinyenge v' ivogisi,
2 gw' intyugu sinlo sinuunla are
kamba pa nla 'zwè v' Ôñwanl' iè,
ô re yè dôv̄ia pa ôyigisi wi ya yô-
3 du, vo yè ke avangi ntye; ayè ô r'
ônjèlènjèlè w' ivend' inyè, nl'
edidi zi mpanginli yè, ô simbie
ya yôdu kè nl' igamba nyi ngulu
yè, gw' aluô yè apang' ôyombu-
nliô w' ibe, alwanli tu g' ôgo 'nlô-
4 m̃iè w' ivenda gw' igônlô; are
twa pa kè nl' inyanga viaganlô
nl' ienjèl, nt' are yè jiga p' ina
5 iv̄ia viaganlô nla waô. Konde
are bulinlia pa mande gôr' ienjèl'
inlè, Aw' ôñwanl' iyam' ônlôm̃e,
nlènlo winlo mi are 'wè janla pa?
nla, inlè, M' be dwanle rerè gôre
yè, nla yè be dwanl' ôñwanl'
6 iyam'? Nla gw' avo jinginliè
njalie nlôm̃e gô ntye awuli, 'nlè,
Ienjèl' s' Anyambiè sôdu si ga za-
7 vinlè. Nla g' ôñwanja w' ienjèl
e bulia, 'nlè, E pang' ienjèl sè
impunga nl' inyôngô sè ibam̃inla
8 s' ôgônli. Ndô g' ôñwanja w'
Ônwo 'nlôm̃e e bulia, 'nlè, Ek'
izo, Anyambiè, zi re gô konlako;
nkogu y' ôgôre nle nkogu y' ipa-
9 nginl' iso. Ô re tonda p' ôgôre,
av̄ik' ibe; yenlo Anyambiè, A-
nyambiè yo, are 'wè sagia p' aga-
10 li m' igev̄a viaganlô nl' am̃ori. E
fo bulia kè, 'nlè, Aw' Ôvanginli,
gw' ipakilia ô lôv̄i ntye, nl' ôrô-
11 wa nle ijanja s' ago mo; ya yinlo
yi be jila; ndô ô be kongwa: yô-
du kè yi be twe lungu ga ngoi;
12 ô be pura yô rwe ga ngoi, ko yô
kalunliô: ndô awè ô par' egolanli
mèmô, nl' impum̃ iyo y' azukize
13 du. Ndô are bulinlia pa mande
gôr' ienjèl' nli mori, inlè, Lwa' tu
awè g' ôgo wam' ônlôm̃iè, kaô mi
apang' ilôv̄alôv̄i yo iyarinlô ny'
14 agôlô mo? Ienjèl sôdu arang'
anlinla mi janjinla, mi tôm̃ô gô
janjinla waô wi be jig' isunginlô?

2 Gô ntinla yinlo azwè ga vikili'
isaôn y' ayogiô mbiambiè viaga-
2 nlô, azwè vende peria yô. Konde
jog' igamba ny' agambiô nl' ie-
njèl' ny' avegagi jolajola, nl'
ipav' iedu nl' itwayoginlô sôdu s'
alèng' ôrevunlô w' avegagi kwè-
3 kwè; gambènl' azw' apera sè, j'
azw' apèdi' isunginlô sipôlô si-
nlo? s' avakili kambô nle Rerè,
ko sô dwanlizô gôre 'zwè nle waô
4 w' ayogiô; Anyambiè kè arakili
mpo mô nla waô, nli lemba nl'
isaôn yi mamô, nl' anlongo mi
lemba am̃èngè, nl' idavia s' Inli-
nl' Iv̄ia, ga nt' avegagi ntondinli
5 yè. Konde e pa fela gô ngulu y'
ienjèl ntye yi re gô bia, yi kambô
6 'zwè. Ndô ôm' are takilia pa gô
mbôra, inlè, Ôma ezande, zi re
'wè ko jônginliè? Ge ôñwa w'
7 ôma, ko 'wè balè? W' azyônliè
kwè nl' ienjèl; w' awônliè kôrô-
wa y' ivenda nl' ôlubô, alôv̄iè
8 ewônjô z' ijanja s' ago mo; ô re
ya yôdu fela pa g' ôdôlôngô w'
intyôzyô sè. Sambô gw' aweliè
ya yôdu gô ngulu yè, e *tig'* ezom'

edu zi re zi zye gô ngulu yè. Ndô
Vènlo azwè jenle ya yôdu felô pa
9 gô ngulu yè; ndô Jisu ô zyônliô
kwè nl‘ ienjèl g‘ ôñwanja w‘ isi-
ndinl‘ ijuwa, azwè jenlè boriô pa
kôrôwa y‘ ivenda ni‘ ôlubô, ko yè
demb‘ ijuwa g‘ ôñwanja w‘ ôm‘
edu v‘ imèpinlô s‘ Anyambiè.
10 Konde avegagi kwèkwè vo yè, ô
vanginliô ya yôdu, ô vangi ya
yôdu kè, gw‘ aluô yè abag‘ awa-
nl‘ awenge gw‘ ivenda, gô kekiz‘
ôvenlisi w‘ isunginl‘ isaô v‘ isindi-
11 nl‘ azyingô. Konde ayè ô mèpiza
nla waô wi mèpizô waôdu wi pila
gôr‘ ômori: gô ntinla mè e pa je-
nle ntyonli gô felia waô, inlè,
12 awarerè; konde e bulia,’nlè, M‘ be
takili‘ awarer‘ iyam‘ in‘ inyo, gô
gare yi ñandô be jemba miè isu-
13 minli‘ so. Nla, inlè, M‘ be beke-
liè. Nli mbôra nyènlè kè, ’nlè,
Vônla, miè nl‘ awanla wi r‘ A-
14 nyambiè pa pa miè. Sambô gô r‘
awanla nl‘ ôzyônli nli ntyinla,
ayèmè kè awongi mpanginli mè-
mô; inlè, v‘ ijuw‘ isè e ga rômbe
ngulu y‘ ôma mè ô re nli ngulu
15 y‘ ijuwa ayè nle Satan; ko yè
panga waô dièngadiènga waôdu
w‘ avegagi eñènlo zaô zôdu tugô
16 pa v‘ itia s‘ ijuwa. Konde rèti e
nungunla du ienjèl, ndô e nungu-
17 nl‘ awanla wi Abraham. Yenlo
avegagi kwèkwè vo yè gô pangô
egolanli g‘ awarer‘ iyè gw‘ isaôn
yôdu, ko yè dwanle minisè mpôlô
yi nkèngo, yi re ko bekeliô gw‘
isaôn y‘ Anyambiè gô pang‘ ôra-
18 vinlô w‘ ibe s‘ anlaga. Konde
aye syoriô pa g‘ ôsaôn w‘ azindi-
nlô ndè, are ngulu yi nungunla
waô wi syoriô.

3 Gô ntinla yinlo, awarer‘ ayo-
mbwi, iwongisi yi mbela y‘ ôrô-
wa, vikilianli erômi nli minisè
mpôlô y‘ imèm‘ isazyô, inlè, Jisu;
2 ô vegagi ômo re ko bekeliô gôre
yè ô lôviè, ga nt‘ avegagi Mosès
3 kè gô nag‘ wè yôdu. Konde ayè
ayenliô nl‘ inyanga ny‘ ivenda
viaganlô nli Môsès, nt‘ are yè ô
nôge nagô nl‘ inyanga ny‘ ôlubô
4 viaganlô nli nagô. Konde nag‘
wedu yi nôgô nl‘ ôma; ndô ayè ô
vange ya yôdu nl‘ Anyambiè.
5 Môsès avegagi ômo re ko bekeliô
kè gô nagô yôdu y‘ Anyambiè ga
nyôngô, atakwè m‘ isaôn mèyo y‘
6 avegagi gô kambô; ndô Krais
avegagi gô nag‘ wè ga ôñwonlô-
ñè; nli nagô mè nle ’zwè, ja
’zw‘ akôt‘ igand‘ inyazyô nl‘ isyô-
gwa s‘ iguñu nyazyô, ngwasyi
7 kwanga gô ntyai. Yenlo, ga nte
buli‘ Ininl‘ Ivia inlè, Nlènlo wi-
8 nlo ja ’nlw‘ ajog‘ inyôi nyè, ayo-
lizanl‘ irèñ‘ iyanli, ga gw‘ ibe-
ndia, gô ntyugu y‘ idemba gw‘
9 itôve, gw‘ alembiô miè nl‘ irer‘
isanli, ko waô kènliza miè, aye-
nl‘ ijanj‘ isam‘ agôñi m‘ impuñ‘
10 anlai. Gô ntinla mè avendi miè
nl‘ ivôña mènyonlo, awulia, ’nlè,
wi femawema gw‘ irèñ‘ iyaô pè-
kèpèkè, ko w‘ ami‘ imponlo
11 sam‘; yenlo mi arang‘ ôrangô
gw‘ egunlu zam‘, inlè, w‘ ayingi-
12 nle gw‘ ijow‘ isam‘. Vandañi-
nlanli, awarera, vende dwanl‘
ôma gôre ’nlwè nl‘ ôrèñ‘ ômbe
w‘ itwayivira, kè dubwa avila
13 gôr‘ Anyambiè yabo. Ndô revu-
anlanli ntyugu edu, gô par‘ ôña-
nda; vende dwanl‘ ôma gôre
’nlwè wi jolizô ôrèña nl‘ itemiza
14 s‘ ibe. Konde ja ’zw‘ akôt‘ ipa-
kilia s‘ ibekeli‘ sazyô ngwasyi
kwanga gô ntyai, gambè azw‘
15 atw‘ iwongisi yi Krais: gô buliô,
inlè, Nlènlo winlo ja ’nlw‘ ajog‘
inyôi nyè, ayolizanl‘ irèñ‘ iya-
16 nli, ga gw‘ ibendia. Konde wa-
mande gw‘ ayogiô waô, w‘ ave-
ndizè? aranga waôdu w‘ agogwi
17 avila gô Ejipt nli Môsès? Nla

wamande w‘ avendinliô ndè agô-
m̃i m‘ impum̃‘ anlai? aranga
waô w‘ avavi, ko beude yaô pô-
18 swa gw‘ itôve? Wamande kè
w‘ aranginliô ndè ôrangô inlè w‘
ayinginle gw‘ ijow‘ isè, kaô waô
19 w‘ avegagi nl‘ itwayoginlô? A-
zwè jenla kè ’nlè wi jolie jinginla
g‘ ôñwanja w‘ itwayivira.
4 Sambô ômpanganlô tiginlô pa
’zwè gô jinginla gw‘ ijow‘ isè,
azwè ga rienli vende dwanl‘ ôma
gôre ’nlwè ô jenlô ’nlè apènla.
2 Konde azwè kè azw‘ are kambi-
nlô pe ntyangô mbia, vanganle
ga waô; ndô igamba ny‘ agambiô
nyi nungunla waô mpongo, ko-
nde nyi dèng‘ ibekelia gôre waô
3 w‘ ayogiô. Konde azwè yi re
bekelia pa, azwè jinginla gw‘ ijo-
wa; ga nt‘ are yè bulia pa inlè,
nt‘ arangi miè ôrangô gw‘ egunlu
zam‘, inlè, w‘ ayinginle gw‘ ijow‘
isam‘: vanganle V̄ilô yè y‘ aluô
y‘ amanli avila gw‘ idôv̄iô si
4 ntye. Konde are bulia pa gô
mbôra g‘ ôñwanja wi ntyugu ôrô-
gènlô inlè, Nl‘ ayowi Anyambiè
gô ntyugu y‘ ôrogènlô avila gw‘
5 ijanj‘ isè sôdu; nla gô mbôra yi-
nlo kè e fo bulia, ’nlè‘ W‘ ayi-
6 nginle gw‘ ijow‘ isam‘. Sambô
konde atiganli gôr‘ anlaga gô ji-
nginla gô sô, nla waô w‘ alônge
kambinlô ntyangô mbia wi pa ji-
nginla g‘ ôñwanja w‘ itwayivira,
7 e fo tete ntyugu yantuntu, inlè,
Nlènlo winlo, gô buliè vo David,
ôling‘ ôla piaganla pa, nt‘ aluô
abuliô, inlè, Nlènlo winlo ja
’nlw‘ ajog‘ inyôi nyè, ayôlizanl‘
8 irèm̃‘ iyanli. Konde arwe ’nlè
Josyua avenli waô ijowa, gavo e
to kamba g‘ ôñwanja wi ntyugu
9 nyènlè viaganlô. Sambô mongi
w‘ Anyambiè w‘ atiginlô sijowa.
10 Konde ayè ô re jinginla pa gw‘
ijow‘ isè, ajowi avila gw‘ ijanj‘
isè, nt‘ ayow‘ Anyambiè avila
11 gw‘ isè. Sambô azwè ga gènlize
gô jinginla gw‘ ijowa mèso, ve-
nde pôsw‘ ôma gô mpanli mèmô
12 y‘ itwayivira. Konde igamba
ny‘ Anyambiè nyi re bo, nli ngu-
lu yi janja, nyi re kè twa viaga-
nlô nl‘ ôkwara wi tenla nkôv̄a
mbanli, ntumaga kwanga gw‘
ikera s‘ em̃ènlo nl‘ inlinla, nl‘
intyongakanlô nli ntyombè; nyô
kè nyi re ngulu yi mi‘ ipikilia
13 nl‘ ikenja s‘ ôrèm̃a. Zyel‘ ezoma
kè jumbunlô pa g‘ ôzyô wè: ndô
yoma yôdu yi re tele, nungunlô
pa kè zange gw‘ antyo m‘ ôma
mè ô be bambia ’zwè ntangô.
14 Sambô gô ’re ’zwè nli minisè
mpôlô, ô re jinginla pa boli g‘
ôrôwa, inlè Jisu y‘ ôñwa w‘
Anyambiè, azwè ga gôtenl‘ imè-
15 m‘ isazyô ngwasyi. Konde azwè
azye nli minisè mpôlô ô re ayolie
pôginl‘ idèlinli sazyô; ndô ave-
gagi syoriô pa gw‘ isaôn yôdu nt‘
16 are ’zwè, ndô e janj‘ ibe. Sambô
azwè ga v̄iage nl‘ iganda gw‘ eka
z‘ imèpinlô, ko ’zwè dènge nkè-
ngo, nl‘ imèpinlô si nungunla
’zwè gô gômbe yi re ’zwè nl‘
isyolo.
5 Konde minisè mpôlô edu, pinjô
pa avila gôr‘ anlaga, e dôv̄iô g‘
ôñwanja w‘ anlaga gw‘ isaôn y‘
Anyambiè, gô p‘ idôv̄ia ayir‘
2 intyagô g‘ ôñwanja w‘ ibe. Are
ngulu yi pôginla waô wi r‘ imia
fo kè nla wi femawema, konde
ayèmè are kômbinlô pa nli ndè-
3 linli; nla gô ntinla yinlo are nl‘
isyolo nyi jir‘ intyagô g‘ ôñwanja
w‘ ibe, aranga g‘ ôñwanja w‘
anlaga dadiè, ndô g‘ ôñwanja w‘
4 ôku‘ wèmè kè. Ôma kè awong‘
inyanga nyinlo g‘ ôkuwèmè, kaô
e fweliô nl‘ Anyambiè, ga nt‘ ave-
5 gagi Aron. Yenlo kè, Krais e pe-
ndi‘ ôku‘ wèmè gô twe minisè

mpôlô ayèmè, ndô ayè ô wulinliè,
'nlè, Aw' ôñwanl' iyam', nlènlo
winlô ajanla miè 'wè, ayè avendiè.
6 Ga nte buliè gô mbôra nyènlè kè
'nlè, Awè minisè yapèkèpèkè gô
7 mpanginli yi Mèlkizedèk. Ayè
kè gw' intyugu s' avegagiè g'
ôzyônli, agambinli agwenlè nkolo
ô vegagi nli ngulu yi sunginlè
avila gw' ijuwa, vanganle nl'
itônga sipôlô nl' antyonli, nl' ayi-
viriô yè nl' Anyambiè, konde
8 avimbiè; ndô vanganlè ayè ôñwa-
nla, anlèng' ijoginlô nl' isaôn y'
9 azindinlô ndè; ayè kekizô pa ye-
nlo, arwenl' ôvanginli w' isungi-
nla sakonlako gôre waôdu wi
10 joginlô yè; aṽètiô kè nl' Anya-
mbiè, inlè, minisè mpôlô gô mpa-
11 nginli yi Mèlkizedèk. G' ôñwa-
nj' iwè azw' are nl' igamb' inye-
nge nyi bulia, nyi re kè jola gô
bengunlô, konde anlw' atwenli
12 dira gô jogo. Konde egômbe syi-
ṽa pa zi re 'nlwè nl' inyanga nyi
dwanl' inlènji, anlw' are nl' isyolo
nyi dèng' ôma gô fe nènja 'nlwè
agamb' alônga m' ipakilia s' inè-
nja s' Anyambiè; anlw' atwenli
nl' isyolo ny' ambènlingô, nl'
13 aranga ny' iny' ijole. Konde ayè
ô jong' ambènlingô e pa mènla
nl' igamba ny' ôgôre, konde e
14 pare keikei. Ndô iny' ijole si re
gôr' anlaganlagiè, waô wi re nl'
irèñi' iyaô mènla pa nl' isindinla
gô mie mbia nli mbe.

6 Yenlo azwè ga rig' ipakilia s'
inènja si Krais, go 'zwè kombiz'
isulizô; aranga ndôṽiaga nyongo
nyènlè izanga ny' ikalwa avila
gw' ijanja si re juwa pa, nla ny'
2 ibekelia gôr' Anyambiè, nla ny'
inènja s' ibaptaiza, nl' italia s'
ago, nl' itôngunliô si n ôngi wi re
juwa pa, nl' ijèkèlia sakonlako.
3 Nla yenlo be denda 'zwè, j'
4 Anyambiè ajivira. Konde waô
wi re jenjizô pa nli mori alemb'
idaṽia s' ôrôwa, alwanl' iwongisi
5 y' Inlinl' Iṽia, alemb' igamb'
iṽia ny' Anyambiè, nl' ingulu si
6 ntye yi bia, ko waô pôswa, w'
ayolie fo pangô awonla ko waô
kalwa; konde wi fo banli' Ôñwa
w' Anyambiè gô kros gw' ikuw'
iyaômè, ayenlizè ntyonli gô bwi.
7 Konde ntye yi jong' iningô si
biaṽiaga gô yô, ayanl' ôwong'
ômbia gôre waô wi janja yô, yi re
nl' ôzavinlô avila gôr' Anyambiè:
8 ndô mèyo yi janl' arèndè nl' ifa-
lifa, yi r' isyolo fo, yi re kè pièrè
nl' ôzavô; nli ntyai ya yô nle gô
pezyô.
9 Ndô, mongi tondô, azwè pônl'
isaôn imbia viaganlô g' ôñwanj'
iwanli, nl' isaôn yi kènda ta nl'
isunginlô, vanganl' azw' akamba
10 yenlo. Konde Anyambiè arang'
ômbe gô deṽanl' ijanj' isanli nl'
itonda si re 'nlwè tuminlia pa gw'
in' inyè' gw' alnungunli 'nlwè
iyombwi, avo nungunla waô kè.
11 Azwè bela kè, 'nlè ôm' edu gôre
'nlwè e ga ruminlie mpiu mèmô
gw' isuliza s' iguñu kwanga gô
12 ntyai: ko nlw' alwanl' agera, ndô
lwanlanl' ivèrisi yi mongi wi re
jiga p' impanganlô v' ibekelia nl'
isindinla.
13 Konde gw' avanganli Anyambiè
avanganla nli Abraham, gô re
'nlè ayolie tang' ôm' ompôlô via-
ganlô nl' ayèmè, arang' ôku' wè
14 ôrangô, inlè, Rèti gw' isavinla m'
be savinlo, nla gw' ibunliza m' be
15 bunlizo. Nla yenlo, ayè sindinla
16 pa, alèng' ômpanganlô. Konde
rèti anlaga wi tang' eza mè zi re
viaganlô ôrangô: nla gw' impag'
isaô sôdu ôrangô wi dwanliz' iga-
17 mba. Yenlo Anyambiè, mbelaga
gô tuminli' iyigisi y' ômpanganlô
zange viaganlô nt' are nkenjinli
yè y' ayolie kalwi, alwanliz' iga-

18 mba gôre waô nl' ôrangô: gô nti-
nla 'nlè v' isaôn imbanli yi re y'
agalwize, gô yô kè Anyambiè ayo-
lie nôke, azwè ga lwanle nl'
ôzindiô ôyole, azwè yi re fanga pa
gw' izyombunlô agôt' iguñu nyi
re dôv̄inlô pa 'zwè ngwasyi.
19 Iguñu mè nyi re gôre 'zwè ga
nyilô y' inlinla, nyô kè ny' azai-
ize, nyi re k' iyole, njinginlaga
boli gô mbôra yagare y' ônlamb'
20 ôzyambe; mbôra yi re Jisu ige-
ndi nyazyô jinginla pa g' ôñwanj'
iwazyô, ô re twa pe minisè mpôlô
y' egômbe zôdu gô mpanginli yi
Mèlkizedèk.
7 Konde Mèlkizedèk winlo, y' ôga
wi Salèm, minisè y' Anyambiè
y' igôulômè, ô latanli nli Abra-
ham gw' awinyè avila gw' ijiliza
2 s' aga', azavinlè, ô venliô nle Abra-
ham eñori gw' igômi gô ya yôdu;
in' inyè nyi pivia 'nlè ôga w'
ôgôre, avila vovo kè ôga wi Sa-
lèm, wi pivia 'nlè ôga w' añènjè;
3 ô re rerè fo, ngwè fo, njanli fo,
azye kè nl' ipakilia s' intyugu ge
ntyai y' eñènlo, ndô are pangô
p' egolanli ga Ôñwa w' Anya-
mbiè, e dwanle minisè egômbe
zôdu.
4 Ndô viviarenli nt' avegag' ôma
mè ômpôlô, ô venliô nle rerè nô-
nga Abraham eñori gw' igômi
5 avila gw' iñanlô. Rèti waô gôr'
awanla wi Levi wi bong' inyanga
nyi minisè wi re nl' ôzômbiô gô
bong' avila gôr' anlaga eñori gw'
igôñi gô ya yôdu ga nt' ar' iva-
nga, inlè, avila gôr' awarer' iyaô,
vanganle w' apila g' ôna wi
6 Abraham; ndô ayè ô re njanli yè
yi pa tangô avila gôre waô awo-
ngi gôre Abraham eñori gw' igô-
ñi gô yom' iyè, azavinlè ô vegagi
7 nl' impanganlô. Ndô mpaga du
fo ôñwangô e savinlô nl' ômpôlô.
8 Nla vènlo anlaga wi juwa njuwa-
ga wi bong' eñori gw' igôñi;
ndô vovo ôma, ô buliô inlè e pare
9 bo. Yenlo, ôma ko bulia 'nlè, vo
Abraham vanganle Levi, ô bong'
eñori gw' igôñi, are pa p' eñori
10 gw' igôñi; konde e pare g' ôna
wa rer' iyè, gw' alatanli Mèlkize-
dèk nla yè.
11 Arwe 'nlè anlaga ko mèpa nl'
iminisè gô mpanginli yi Levi
(konde gw' egômbe zaô ivanga
ny' avenliô anlaga), isyolo ande
gôre minisè nyènlè gô nongwa
gô mpanginli yi Mèlkizedèk, nl'
aranga gô mpanginli yi Aron?
12 Konde mpanginli yi minisè kalu-
nlô pa, atwenli k' ikalwa s' iva-
13 nga nt' ar' isyolo. Konde ayè ô
kambô isaôn yinlô ayè ôñwa wi
mbuv̄e nyènlè, yi re yi zye nl'
ôma ô re janja pa gô mbôra yi
14 ntyagô. Konde re zange, inlè,
Rer' iyazyô avili gô mbuv̄e yi
Juda; ndô mbuv̄e mè Môsès e pa
15 teta yô gw' evilô zi minisè. Nl'
igamba nyi buliô 'zwè nyi re za-
nge viaganlô, j' anongwè minisè
nyènlè gô mpanginli yi Mèlkize-
16 dèk, ô lôv̄iô, aranga ga nt' are
ivanga ny' ôzômbiô w' ôzyônli,
ndô ga nt' are ngulu y' èñènlo
17 zapèkèpèkè. Konde yi takiliô g'
ôñwanj' iwè, inlè, Awè nle mini-
sè yakonlako gô mpanginli yi
18 Mèlkizedèk. Konde ivanga ny'
anlônge dwanli nyi re tômbô pa
konde ny' avegagi dèla nl' isyolo
19 fo. (Konde ivanga nyi pa mèpiz'
ezoma), ko bia gw' inyanga nya
nyô iguñu iv̄ia viaganlô, vo nyô
syusya 'zwè pièrè nl' Anyambiè.
20 Nl' igamba mè nyi pa twa ôrangô
21 fo; konde rèti awa wi Levi wi re
twa p' iminisè ôrangô fo; ndô
Jisu nl' ôrangô vo yè ô bulia g'
ôñwanj' iwè, inlè, Jihôva are ta-
nga p' ôrangô e be niga kè nkô-
ndi, inlè, Awè nle minisè yako-

22 nlako; yenlo Jisu are twa pe pu-
23 nu yi njeka mbia viaganlô. Nli
mongi mèso wi re twa p' iminisè
sinyenge, konde wi joliè kongwa
24 g' ôñwanja w' ijuwa. Ndô winlo,
gô re 'nlè e dwanla pèkèpèkè,
are nl' inyanga nyi minisè nyi re
25 nyi kalwa du. Yenlo are nli
ngulu kè yi sunginla kwanga wa-
ôdu wi syusya gôr' Anyambiè vo
yè, konde are egômbe zôdu bo gô
kanla waô.
26 Konde azw' are nl' isyolo nyi mi-
nisè mpôlô ônlongo mè, ô re nkè-
rè, ibe fo, mpèlo fo, bangwanla pa
nl' anlag' aṽe, ô re pandiô pa kè,
27 gw' igônlô viaganlô nl' ôrôwa; ô
re azye nl' isyolo, g' iminis' iñio-
ri, gô jir' intyagô ntyugu edu,
gw' alônga g' ôñwanja w' ibe sè-
mè, nl' avila vovo g' ôñwanja w'
ibe s' anlaga: konde alèndi yenlo
nyongo mori v' egômbe zôdu gw'
28 ayiriè ôku' wèmè. Konde ivanga
nyi dôṽi' anlaga iminis' impôlô,
wi re nl' indèlinli; ndô igamba
ny' ôrangô, nyi sông' ivanga, ny'
alôṽi Ôñwanla, ô re mèpa pa gw'
egômbe zôdu.

8 Ntinla y' isaôn y' akambô vènlo
ye yinlo inlè, azw' are nli minisè
mpôlô ônlongo winlo, ô re dwa-
nla pa tu g' ôgo 'nlômiè w' eka z'
2 ôma w' igônlô mè g' ôrôwa, mi-
nisè yi nagô y' ôrunda, nla yi na-
go y' ikuku, y' alôṽiô nlè Rerè,
3 arang' anlaga. Konde minisè
mpôlô edu e dôṽiô gô jir' intyagô
s' inya nla si ntyinla: yenlo r'
isyolo gôre winlo ke gô dwanla
4 nl' eza zi jirô. Arwe 'nlè are gô
ntye, gavo alwanize minisè, ko-
nde r' iminisè si jir' intyagô ga nt'
5 ar' ivanga; wi re wi sông' egolanli
nl' iviri ny' isaôn y' ôrôwa, ga nt'
avenliô Môsès avenli' ôkeli nl'
Anyambiè gw' alukiè gô kekize
nagô y' ikuku: konde awuli' inlè,
Vandaminla, ko pange ya yôdu
ga nt' ar' egolanli z' areviô 'wè
6 gô nômba. Ndô vènlo are dènga
p' eṽilô eṽia viaganlô, ga nt' are
yè ôvovi wi njeka mbia viaganlô,
jekanlô pa gw' impanganlô imbia
7 viaganlô. Konde arwe 'nlè nje-
ka nônga y' avegagi ntyèmbo fo,
gavonlo awutô mbôra gô njeka yi-
8 mbanli. Konde nsèmbaga waô,
e bulia, 'nlè, Vônlanli, intyugu si
bia, bulie Rerè, si be jekanlô miè
njeka nyonla nli nagô yi Israèl
9 nli nagô yi Juda; aranga ga nt'
avegagi njeka y' ayekanliô miè
nl' irer' isaô gô ntyugu y' agôti
miè waô g' ôgo gô kogunlia waô
avila gô ntye yi Ejipt; konde wi
pa kongwa gô njek' iyam', ko mi
10 anlaka waô, bulie Rerè. Konde
yinlo nle njeka yi be jekanlô miè
nli nagô yi Israèl intyugu mèso
viaganlô, bulie Rerè; inlè, m' be
fel' ampang' imam' gw' igu yaô,
arènda mô gw' irèñ' iyaô: m' be
dwanl' Anyambiè yaô, ko waô
11 dwanl' anlag' iwam'. Ko w' avo
nènj' ôm' edu ôm' iwè, nl' ôm'
edu ôñworer' iyè, inlè, Miare Re-
rè: konde waôdu wi be mia miè,
avila gôr' ôñwangô agènd' ômpô-
12 lô gôre waô. Konde m' be pôgi-
nl' ibe saô, nl' ipav' isaô m' be
13 fo jônginlia so nyènlè. Gô bulie
'nlè, Njeka nyonla, e pange nje-
ka nônga nungu; ndô eza zi tw'
elungu, alômbinla, zi re pièrè nli
manla.

9 Njeka nônga y' avegagi kè nl' isô-
mbia s' isavinla, nli nagô y' ôru-
2 nda yi ntye. Konde nagô y' iku-
ku y' anlôgiô; gô yô mbôra nônga
y' avegagi nl' ôñwanga w' ôjô, nli
tavuru, nli mpèmba yi tuminliô;
mèyo yi fweliô, inlè, Mbôra yô-
3 runda. Nl' ônlamb' ôzyambe wi
mbanli viaganlô, vovo avegagi
mbôra yi fweliô, inlè Ôrunda mè;

4 gôgô avegagi mbôra yi nkangô yi
syika yatenlatenla, nl' egara zi
njeka, pugô pa nli syika yatenla-
tenla; gô zô avegagi evagô zi syi-
ka yatenlatenla zi mana, nli
mpâva yi Aron y' awel' irôndô,
5 nl' adô mi njeka. Nla gw' igô-
nlô nya zô avegag' ikèrubim s'
ônjèlènjèlè ndiv̄inlage mbôra y'
ôravinlô; ndô vènlo azw' ayolie
kamb' isaôn yinlo yôdu mori mo-
6 ri. Nl' isaôn yinlo kekizô pa ye-
nlo, iminisè si jinginla pèkèpèkè
gô nontye nônga, ndendag' intya-
7 le s' isavinla; ndô gô nontye yi-
mbanli ayinginlagi minisè mpôlô
dadiè, nyongo mori g' ômpuñ̄a,
nl' ayè kè ayolie kaô nli ntyinla,
y' ayiriô ndè g' ôñwanja w' oku'
wèmè, nla g' ôñwanja w' ifwema
8 s' anlaga. Inlinl' Iv̄ia ny' are-
vagi yenlo, inlè, mponlo yi jingi-
nla gô mbôra y' ôrunda yi d*u*ô y'
anungunlô, gw' avegagi nagô y'
9 ikuku yi pare. Igamba mè nl'
elingiliô gw' egômbe zinlo; ko-
nde vovo w' avenl' idav̄ia ayirag'
intyagô si re s' ayolie mèpi' ôma
10 ô savinla yenlo g' ôrèñ̄a. Si re
kaô intyale s' ôzyônli, anlongo
m' inya nl' ijonga nl' ijôvunla, si
sômbiô kaô agènda gw' egômbe
11 zi be kumanliô isaôn yôdu. Ndô
Krais bia pa, minisè mpôlô y'
isaôn imbia yi re gô bia, aviaga-
nli gô nagô y' ikuku mbia viaga-
nlô nli mèpa pa viaganlo, yi re
yi p*a*ngô nl' ago, inlè, aranga yi
12 ntye yinlo, ayinginla gô mbôra
y' ôrunda mè nyongo mori v'
egômbe zôdu, aranga nli ntyinla
y' imbônli nl' inyare, ndô nli
ntyinl' iyèmè, alèng' ôlandunlô
13 wakonlako. Konde vôndô ntyi-
nla y' imbônli nl' inyar' inlôm̄e,
nl' ômbu wi nyare nyantô nyè-
ngô pa gôre waô wi re feva pa, yi
mèpia waô gw' ijombunlia s'
14 ôzyônli: ko pôrô ntyinla yi Krais,
ô yir' ôku' wè v' Inlinla nyako-
nlako mpèlo fo gôr' Anyambiè, yi
be jombunli' irèm̄' iyanli avila
gw' ijanja si re juwa pa, ko 'nlwè
15 janjinl' Anyambiè yabo? Nla gô
ntinla yinlo ayè nl' ôvovi wi nje-
ka nyonla, inlè ayè juwa pa gô
dandunl' ivavisi yi njeka nônga,
waô wi re fweliô pa wi ga lèng'
ômp*a*ngaalô w' ijiga sakonlako.
16 Konde gô dwanl' ezangô z' ijiga,
vovo ga lwanl' ijuwa s' ômo va-
17 ngi zô. Konde ezangô z' ijiga zi
r' isyolo ôma juwa pa: ndô zi zye
nl' isyolo du ôlingô wi par' ômo
18 vangi zô bo. Gô ntinla yinlo va-
nganle njeka nônga yi pa jekanlô
19 ntyinla fo. Konde gw' aluô isô-
mbia sôdu s' akambiô nle Môsès
gôr' anlaga waôdu nt' avegag'
ivanga, awongi ntyinla y' inyare
nla y' imbônli, nl' anlingô nl'
imia y' adombe yatenlatenla nli
hisop, anyèny' ez*a*ngô mè, nl'
20 anlaga waôdu, awulia 'nlè, Yinlo
nle ntyinla yi njeka y' azômbiô
21 nl' Anyambiè gôre 'nlwè. Ego-
l*a*nli mèmô kè anyènyi nagô y'
ikuku nli vagô yôdu yi nagô nli
22 ntyinla. Nla ga nt' ar' ivanga,
pièrè nli ya yôdu yi jombunliô
nli ntyinla, nl' ipôviza si ntyinla
fo zyel' inyeza s' ibe.
23 Sambô avegag' isyolo inlè golanli
y' isaôn yi re g' ôrôwa yi ga yo-
mbunliô yenlo; ndô ya y' ôrôwa
yômè nl' intyagô simbia viaganlô
24 nla sinlo. Ndô Krais, ayinginli,
ar*a*nga gô mbôra y' ôrunda yi pa-
ngô nl' ago, yi r' egolanli zi mbô-
ra y' ôrunda yagiligili; ndô g'
ôrôwa wômè, gô bôwunlia vènlo
g' ôzyô w' Anyambiè g' ôñwanj'
25 iwazyô. Arang' inlè e ga yirayir'
ôku' wèmè, ga nte jinginle minisè
mpôlô gô mbôra y' ôrunda
ômpum̄' iedu nli ntyinla yinga-

26 nli; arwe yenlo, gavonlo ajuwi
nyongo sinyenge ntye ga pangô:
ndô vènlo gw‘ isula si gômbe
awowunli nyongo mori gô tômb‘
27 ibe nl‘ ijir‘ ôku‘ wèmè. Nla ga
nt‘ are kenjô pa, gôr‘ aulaga gô
juwa nyongo mori, nl‘ avila vovo
28 ijèkèlia; yenlo kè Krais, ayè jirô
pa nyongo mori gô twanl‘ ibe
sawènge, e be fo bôwunlia nyongo
yimbanli gôre waô wi penginlè gô
sunginla waô, ndô ibe fo si tavi-
nlô ndè.

10 Konde ivanga, gô re ’nlè nyi re
nl‘ iviri nyi ya Via yi re gô bia,
nl‘ arang‘ etindi yi ya mè rèti,
intyagô mèsonlo mèmô si jiragô
waô pèkèpèkè ômpuñi‘ iędu, s‘
2 ayolie mèpia waô wi bia. Azya
nlonlo s‘ arigizi jirô, konde waô
wi savinla; yenlo, waô jombunliô
pa, w‘ avo syuriô nl‘ ibe gw‘
3 irèñi‘ iyaô? Ndô gw‘ intyagô
sinlo r‘ ijônginlia s‘ ibe ômpuñi‘
4 iedu. Konde ayolie dwanl‘ inlè
ntyinla y‘ inyar‘ inlôñe nl‘
5 imbônli ko tômb‘ ibe. Yenlo gw‘
aVienli Krais gô ntye, awuli ’nlè,
Intyagô nl‘ idaVia ô pa bela sô,
ndô ô re kekiza pa miè ôkuwa;
6 intyagô si pezyô nla si jirô g‘
ôñwanja w‘ ibe ô jenla sô mbia.
7 Vovo awuli miè, inlè, Vônla, mi
bia gô dende ntondinli yo, Anya-
mbiè, gô mpuragô y‘ ezangô re
8 tèndô pa g‘ ôñwanj‘ iwam‘. Ayè
bulia pa yenlô, inlè, Intyagô nl‘
idaVia nl‘ intyagô si pezyô nla si
jirô g‘ ôñwanja w‘ ibe ô pa bela
sô, ge jenla sô mbia, inlè, mèso si
9 jirô ga nt‘ ar‘ ivanga, vovo awuliè
’nlè, Vônla, mi bia gô dende nto-
ndinli yo. E tômb‘ ezom‘ elônga
10 ko yè dwanliza ziVanli. Vo nke-
njinli mè azw‘ are jombunliô pa
v‘ ijira s‘ ôkuwa wi Krais nyongo
11 mori v‘ egômbe zôdu. Nli minisè
edu e kumanla ntyugu edu gô
dend‘ eVilô zè njiraga nyongo
sinyenge intyagô mèmô, si re s‘
12 ayolie tômb‘ ibe: ndô Krais, ayè
jira pe ntyagô mori g‘ ôñwanja
w‘ ibe v‘ egômbe zôdu, alwanli tu
g‘ ôgo ’nlôñiè w‘ Anyambiè.
13 Avila vovo e penginla, kaô ilôVa-
lôVi yè y‘ adôViô iyarinlô ny‘
14 agôlô mè. Konde nl‘ ijire ntyagô
mô are mèpia pa waô wi re jo-
15 mbwa pa v‘ egômbe zôdu. Nl‘
Inlinl‘ IVia nyi takilia ’zwè nda-
ga mè: konde ayè bulia pa ’nlè,
16 Yinlo nle njeka yi be jeka miè
nla waô intyugu mèso viaganlô,
bulie Rerè; inlè, M‘ be fel‘ ampa-
ng‘ imam‘ gw‘ irèñi‘ iyaô, nla
gw‘ igu yaô kè m‘ be tènda mô;
17 vovo buliè ’nlè, Nl‘ ibe saô nl‘
ipav‘ isaô mi ayônginliè sô nyè-
18 nlè. Ndô gô nyezô sinlo, zyele
ntyagô yi fo jirô nyènlè g‘ ôñwa-
19 nj‘ w‘ ibe. Sambô, awarera, gô
re ’zwè nl‘ iganda gô jinginla gô
mbôra y‘ ôrunda vo ntyinla yi
20 Jisu, nli mponlo nyonla nla yabo
y‘ avanginlô ndè ’zwè, yi jinginla
boli g‘ ônlamb‘ ôzyambi, inlè
21 ôzyônli wè; nla gô re ’zwè nli
minisè mpôlô yi r‘ ewônjô zi nagô
22 y‘ Anyambiè; azwè ga zyusye
pièrè nl‘ irèña yarèti nl‘ ibekelia
ijole, irèñi‘ iyazyô nyènyô pa gô
tômb‘ ôgara w‘ ibe, nl‘ ikuw‘ iya-
zyô jôvunlô pa nl‘ anlingô mapu-
23 pu. Azwè ga gôt‘ iguñu nyi
mèmô ’zwè ngwasyi, ko ny‘ azyu-
gazyuga; konde ayè ô re panga-
nla pa are nl‘ inyanga nyi bekeliô.
24 Azwè ga vikilianlenli kè gô nu-
gianla gw‘ itonda nla gô Vilô Via.
25 Azw‘ awalanl‘ idatanla ta, ga nte
dend‘ awèwo, ndô azwè ga nugia-
nlenli; nla pôsyô, gô jenla ’zwè,
inlè ntyugu yi syusya pièrè.
26 Konde ja ’zw‘ apava nli nkanda,
azwè dènga p‘ imia s‘ ôrèti, zyele
nyènlè ntyagô yi jirô g‘ ôñwanja

27 w' ibe, ndô kaô ipônla s' ereria s'
ijèkèlia, nli ngambi g' ôgônli yi
28 be mènl' ilôv̄alôv̄i. Ayè ô re
pava p' ivanga nyi Môsès e juwa
ipôginla fo to dwanl' iyenl' imba-
29 nli g' iraro: ndô vikilianli, nl'
ôrevunl' ômpôlô ndè viaganlô, be
tevunlô yè, ô re jara p' Ôñwa w'
Anyambiè nl' agôlô, arange ntyi-
nla yi njeka y' ayombunliô yè,
eza za nyawè, ko yè pèdi' Inlinla
ny' imèpinlô?
30 Konde azw' avôrô yè ô re bulia
pa, inlè, Ngoko iyam', mièmè
m' be fwinliza. Nla inlè, Re-
31 rè e be jèkèli' anlag' iwè. R' iga-
mba ny' ereria gô pôswa gw' ago
32 w' Anyambiè yabo. Ndô vikili-
arenli intyugu inônga, gw' azi-
ndinli 'nlwè, anlwè jenjizô pa,
azindinl' igovi ivôlô ny' azyingô;
33 gw' egômbe, gw' avangiô 'nlwè
eza zi mamô nl' ipèdiô nl' azyi-
ngô; gw' egômbe kè, gw' arwenli
'nlwè iwongisi nla waô w' alendi-
34 nlô yenlo. Konde anlw' avôginli
waô w' avegagi gô ntyôgô, azindi-
nla kè ikwèrô s' igumb' inyanli
nli mbia, miagag' inlè anlw' are
nl' igumba nyi r' iv̄ia viaganlo
35 nla nyi dinga kè. Sambô awa-
lanl' igand' inyanli, konde nyi re
36 nl' ôb' ômpôlô. Konde anlw' are
nl' isyolo ny' isindinla, inlè, a-
nlwè janja pe ntondinli y' Anya-
mbiè, anlwè ga lèng' ômpanga-
37 nlô. Konde atiganl' ôñwolingô
wakwè, ayè ô bia e be bia, e be
38 dinga kè. Ôm' iwam' w' ôgôre e
be dwanla v' ibekelia: nla j' afwi-
nya nli nyuñña, ôrèññ' iwam' w'
39 ayenle yè mbia nyènlè. Ndô azw'
azyele gôre waô wi fwinya nli
nyuñña gw' ijilizô; ndô gôre waô
wi re nl' ibekelia gw' isunginla s'
anlinl' imaô.

11 Ibekelia nl' iguñu iyole g' ô-
ñwanja w' isaôn yi devinlô 'zwè,
atakwè m' isaôn yi re yi pa jenlô.
2 V' ibekeli' 'saô anlag' alônga w'
3 alèng' eluññi ev̄ia. V' ibekelia
kôtiza 'zwè, inlè, eliv̄a z' avangiô
nl' igamba ny' Anyambiè; yenlo
ya yi jenlô yi pangô nli yoma yi
4 re ko jenlô. V' ibekelia Abèl ayi-
rinl' Anyambiè ntyagô mbia via-
ganlô nli Ken, g' ôñwanja wa yô
kè azuminliô inlè, ar' ôgôre, A-
nyambiè ntakiliaga g' ôñwanja
w' idav̄i' sè: nla v' ibekelia mè
vanganl' ayè juwa pa ge e pe ka-
5 mba. V' ibekelia awongiô Enok
ko yè ayenl' ijuwa; yenlo e dè-
ngô du, konde Anyambiè awo-
ngiè: konde ayè wongagô ro alè-
ng' atakwè minlo, inlè, e tondi'
6 Anyambiè: nl' ibekelia fo ôm'
ayolie tondie yè: konde ayè ô bia
gôr' Anyambiè e ga v̄ekelie 'nlè
Anyambiè, are, nla inlè e be da-
7 v̄ia waô wi butè. V' ibekelia
Nôa, miezô pa nl' Anyambiè g'
ôñwanja w' isaôn yi re yi pa twa
gô jenlô, arienli, agekiz' ôwata-
nga gw' isunginla si nag' wè;
yenlo avenli ntye ôgara, arw' ôyi-
8 gisi w' ôgôre w' ibekelia. V' ibe-
kelia Abraham gw' aweliô yè,
ayiviri gô tôra agènda gô mbôra
y' avegagiè gô bonga g' ijiga; nl'
aroriè, ge amie mbôra yi kèndô
9 ndè. V' ibekelia alwanl' ôgènda
gô ntye y' ômpanganlô, ga gô
ntye yinganli' ndwanlaga gw'
gw' inagô s' akuku, ayè nli Izak
nli Jakob, irigô nla yè y' ômpa-
10 nganlô mèmô. Konde avônlagi
nkala yi re dôv̄iô pa, yi re ônlôgi-
si nl' ôvangi wa yô nl' Anya-
11 mbiè. V' ibekelia vanganle Sara
ayèmè alèngi ngulu yi pundiga,
egômbè zè piaganla pa, konde
arangiè ô vanganli, nl' inyanga
12 nyi bekeliô. Yenlo avili gôr' ô-
ññori, nl' ayè mpanli ga juwa pa,
avil' awanla g' igègènli y' ôrôwa

vo ntangô, nla g' ôzyègè wi ntyu-
ṽa, ntangô du fo.
13 Anlaga winlo waôdu w' ayuwi
gw' ibekelia, ge w' aleng' isaôn y'
avanganliô, ndô w' ayenli yô bô
ayenlè mbia, mèmag' inlè waô
14 awoga nl' agènda gô ntye. Konde
waô wi kamb' isaôn ônlongô wi-
nlo wi teva 'nlè wi bute ntye yi
15 be dwanl' iyaômè. Arwe 'nlè w'
anlaki ntye mè y' arôriô waô, w'
aro dènge mponlo yi fwinya.
16 Ndô vènlo wi jôngunle ntye mbia
viaganlô, inlè, ôrôwa: yenlo A-
nyambiè e jenle ntyonli gô fwe-
liô inlè Anyambiè yaô: konde are
waô kekiza pe nkala.
17 V' ibekelia Abraham, gw' agè-
nliziô yè, ayiri Izak ntyagô: ye-
nlo ayè ô luô adèng' impanganlô
nli mbia, avegagi njirag' ikik'
18 inyè inlôm̃e ntyagô; vanganl' ô-
ñwanl' iè ô wuliô, inlè, Gôre Izak
19 be dwanl' awanl' iwo: konde avi-
kili 'nlè Anyambiè are nli ngulu
yi tôngunlia, vanganl' avila gw'
ijuwa; nl' avo dèngiè yè mpanli
20 ga avila gw' ijuwa. V' ibekelia
Izak azavinli Jakob nli Iso, va-
nganle g' ôñwanja w' isaôn y'
21 avegagi gô bia. V' ibekelia Jakob,
gw' alukiè gô juwa, azavinl' awa-
nl' aṽanli wi Jôsèf; azuminli'
Anyambiè, nsimbiag' ôku' wè gô
22 nkogu yè. V' ibekelia Jôsèf, gw'
arwenliè pièrè gô juwa, agambi g'
ôñwanja w' idubwa s' awa wi
Israèl avila gô Ejipt, av' ôzômbiô
23 g' ôñwanja wi p' iyè. V' ibekelia
Môsès, ayè janlô pa, ayumbunliô
nl' izombi yè agwèli ararô, konde
w' ayenl', inlè, ayè ekeikei eṽia;
24 ko w' ari' ôzômbiô w' ôga. V'
ibèkèlia Môsès, ayè twa p' ôma, e
jivire fweliô, inlè, ôñwanla w'
25 ôñwo ñwantô wi Faraô; ntondaga
gô jenlizô mbe nli mongi w'
Anyambiè, viaganlô nla gô dèng'
26 ambia m' ibe v' ôñwolingô; ko-
nde ayenl' ipèdiô g' ôñwanja wi
Krais anliv' ambia viaganlô nl'
agumba mi Ejipt môdu: konde
avikiliagi nte be pô yè nl' Anya-
27 mbiè. V' ibekelia alubwi gô Eji-
pt, e tia du egunlu z' ôga: konde
azindinli, mpanli ga njenlagè ô
28 re ayenlizô. V' ibekelia avenja-
venji ntyagô y' ônloganlô, nl'
inyènge ntyinla, ko yè ô yiliz'
29 injalie awata waô. V' ibekelia
avokosi waô mbenle mbonde ego-
lanli ga gô ntye yakaka: ndô
gw' agènliziz mongi wi Ejipt gô
30 denda yenlo, w' alom̃inli. V'
ibekelia avôsw' ikômba s' adô
si Jèrikô, sô pingwavingwô pa
31 ntyugu ôrogènlô. V' ibekelia
Rahab y' evôve, ayè jinginlia p'
ilodinli nl' am̃ènjè, e jilizô nla
waô w' avegagi nl' itwayoginlô.
32 Nl' ande mori zi be buliô miè?
konde egômbe zi be pera miè ja
mi akamba g' ôñwanja wi Gède-
on, nli Barak, nli Samson, nli
Jaftha, David kè nli Samuèl nl'
33 ivogisi: wi re v' ibekeli' saô w'
agev' anlongo, w' ayanj' ôgôre,
w' alèng' impanganlô, w' anlu-
34 nj' agwanla m' ilion. W' anlime
ngulu y' ôgônli, w' averi avila g'
ôkwara, w' ayoliziô avila gw'
idèla, w' arwenli ngulu gw' igo-
vi, w' awangiz' imbèli s' anlongo
35 am̃ori. Antô w' avo dèngi bende
yaô bo v' itôngunliô: nl' am̃ori
w' ayenliziô azyingô, wi jivire
dandunlô, inlè wi ga lèng' itô-
36 ngunliô sibia viaganlô. Nl' am̃o-
ri w' alembiô nl' isyèliô nl' isyi-
37 wô, nl' igôrô nl' intyôgô kè: w'
avungiô adô, w' arenliô nkwi nli
gwasa, w' alembiô, w' ayônliô nl'
ikwara: w' agèndagèndagi bora
pe banda y' adombe nla y' imbô-
nli; w' avegagi jela pa, w' aye-
nliziô azyingô kè, alendinliô mbe.

38 Ntye yinlo yi pegaga nl' inyanga
ny' anlaga mè; w' awôlanganla-
gi gw' itôve nla gw' inômba nla
gw' ibulungu nl' impôgônli yi
39 ntye. Mongi sinlo waôdu, w'
azuminliô g' ôñwanja w' ibekeli'
saô, ndô wi dènga du ôsaôn w'
40 avanganliô, konde Anyambiè
agenjinli 'zwè ôsaôn ômbia via-
ganlô, gô ntinla 'nlè mongi mè
w' azukiz' imèpa kaô nla 'zwè.

12 Sambô, gô re 'zwè kômbinlô
pa nli nkumba mpôlô yinlo y'
iyenli, azwè kè azwè ga wal' irô-
anlô edu, nl' ibe si tagaraga 'zwè,
ko 'zwè pule mangô nl' isindinla
g' alèmbianlô wi re dôv̈inlô pa
2 'zwè, mpônlage Jisu ewônjô nla
yè ô suliz' ibekeli' sazyô, ô zindi-
nli kros, mpèdiage ntyonli, v'
igev̈a ny' alôv̈inliô yè, are kè
dwanla pa tu g' ôgo 'nlôm̃iè w'
3 eka z' Anyambiè. Viviarenli yè
ô zindinl' isira ônlongo winlo s'
aziriô yè nl' anlag' av̈e, anlwè
vende jasa, agwa sike gw' irè-
4 m̃' iyanli. Anlwè pa sir' ibe
kwanga gô pôvizô ntyinla. A-
5 nlw' are dev̈anla pa kè ôrevu-
nlô, wi kamba nla 'nlwè g' awa-
nla, inlè, Ôñ' wam̃', avèdi' ôre-
vunlô wa Rerè, ge kw' ôge gô
6 sèmbô 'wè nle yè. Konde ayè ô
tonde nle Rerè ayè be tevunlô
ndè, kè syiw' ôñwanl' iedu wi
7 bongô ndè. Zindinlanl' ôrevu-
nlô; Anyambiè e dendinla 'nlwè
g' awanla; konde ôñwanla wi ô
8 re arevunlô nle rer' iyè? Ndô ja
'nlw' adwanl' ôrevunlô fo, wi dè-
ngo nl' awanla waôdu, gambènl'
anlw' awanla wa sinkonge, nl'
9 arang' awanlawanl' iè. Viaganlo
nl' igamba mè, azw' avegagi nl'
irer' isazyô ga nt' ar' ôzyônli, s'
arevunlagi 'zwè, ko 'zwè bimbia
waô: azw' arugiz' ikuw' iyazyô
gôre Rerè y' anlinla viaganlô, ko
10 'zwè tôla? Konde waô rèti w'
arevunlagi 'zwè v' intyugu sa-
kwè nt' ayenli waô kwèkwè; ndô
ayè gô mbi' yazyô, inlè, azwè ga
lwanl' iwongisi yi nkèr' iyè.
11 Zyel' ôrevunlô wi jenlô mbia gw'
egômbe zatè, ndô kaô mbe: ndô
avila vovo wi janl' ilônda y' am̃è-
njè gôre waô wi re sindinla pa
wô, vanganl' ilônda y' ôgôre.
12 Sambô yolianl' ago mi re pogwa
13 pa, nl' ampuv̈' alèle; ko pangi-
nlanl' agôlô manli imponlo sagô-
re, inlè, nlèma y' ayèrua, ndô yi
ga ro jingô.
14 Gombizanl' am̃ènjè nl' anlaga
waôdu, nl' imèpa, si re ja si zye-
15 le, zyel' ômo be jenle Rerè. Va-
ndaminlanli vende dwanl' ômo
pènl' imèpinlô s' Anyambiè; ve-
nde dwanl' oramba wi nônli wi
feya azyokolia 'nlwè, ko awenge
16 fevizô vo wô; vende dwanl' evô-
ve, ge ôvèdisi w' Anyambiè, ga
Iso, ô gôl' inyang' inyè ny' ônle-
17 ro nl' iny' imô. Konde anlw'
avôrô, inlè, avila vovo gw' av̈e-
liè gô jig' ôzavinlô, awaliô; ko-
nde e dènga du mbôra yi nige
nkôndi vanganl' awuti nl' antyo-
nli mbutaga.
18 Konde anlw' azyè bia pa gô
nômba yi re ko bwatô, y' av̈ienli
nl' ôgônli' nla gô vindi yaviovio,
19 nla gô mpiri, nl' ôgula, nla gw'
itônga s' ôrombo, nl' inyôi ny'
agamba; nyi re waô w' ayogiô
nyô w' agwenle nkolo, inlè avo
kundô igamba gôre waô nyènlè:
20 konde wi jolie sindinle ndaga y'
azômbiô, inlè, Ja vanganle nya-
ma y' abwate nômba yi ga vungô
21 adô. Nl' ôsaôn w' avegag' ereri'
evôlô gô jenlô, yenlo Môsès awul'
inlè, mi tia ntienli mbe aratam̃i-
22 nla. Ndô anlw' are bia pa gô
nômba yi Sion, nla gô nkala y'
Anyambiè, yabo, Jerusalèm y'

ôrôwa, nla gw' imbèli s' ienjèl si
23 re ntangô fo, nla g' ôlatanl' ômpô-
lô nli ñandô y' injaliè si re nl' an'
imaô tendô pa g' ôrôwa, nla gôr'
Anyambiè y' Ôyèkèli wa waôdu,
nla gw' anlinla m' anlaga wagôre
24 mèpa pa, nla gôre Jisu ôvovi wi
njeka nyonla, nla gô ntyinla yi
nyènyô yi kamb' isaôn imbia via-
25 ganlô nli ntyinla yi Abèl. Va-
ndaminlanli ko aṽikanli yè yi
kamba; konde vôndô mongi mè
w' avikiè ô gambi nla waô gô
ntye, wi dènge ngulu yi pera du,
ko pôrô 'zwè, ja 'zw' akegwa avila
gôre yè ô kamba avila g' ôrôwa.
26 Inyôi nyè ny' azyugi ntye egô-
mbe mè: ndô vènlo are panganla
pa, 'nlè, Nyongo nyènlè mi azy*u*-
ge ntye yinlo dadiè, ndô ôrôwa kè.
27 Nl' igamba nyinlo, inlè, Nyongo
nyènlè, nyi pivia 'nlè itômbô si
ya mè yi syugô, ga ya yi re pangô
pa, ko ya mèyo yi pa syugô tiga-
28 nla. Yenlo konde azwè dèng'
inlongo nyi re ny' azyugizô, azwè
ga lwanle nl' akeṽa, ko 'zwè p'
Anyambiè isavinla si be tondô
ndè nl' ibimbia nl' itia: konde
Anyambiè yazyô nl' ôgônli wi ji-
liza njilizaga.

13 Gongwanli gw' itonda s' awa-
2 rerè. Aleṽanlanli gô dwania
nl' ôlunda gôr' agènda: konde vo
wô anlaga wi re jinginlia p'
3 ienjèl ko w' amia. Yônginlianli
waô wi re gw' intyôgô, mpanli ga
kôrô pa nla waô; nla waô wi je-
nlizô mbe kè, konde anlwè mè
4 anlwè pare g' ôkuwa. Ijômbanla
si ga lwanle nl' idubô gôr' anlaga
waôdu, ko ôdô w' aweṽizo: ko-
nde vôvevôve nla waô wi nanla
nla winganli Anyambiè be jèkè-
5 lia waô. Lwanlanl' ôgasyô w'
anliva fo; ko dwanlanli duèrè nli
ya yi re nla 'nlwè: konde ayèmè
are bulia pa, inlè, Mi arigize 'wè
6 du, ge falo. Yenlo azwè ko bulia
nl' iganda, inlè, Rerè nl' ônlu-
ngunli wam'; mi arie du: ôñwo-
7 nlaga ko denda miè ande? Yô-
nginlianl' inlènji yanli, y' aga-
mbinli 'nlwè agamba m' Anya-
mbiè; viviarenli ntyai y' indwa-
8 nli saô, pèranl' ibekeli' saô. Jisu
Krais ar' egolanli mô jaô nla nlè-
nlo nl' agènda gw' egômbe zôdu.
9 Arwanlôni nl' anlongo m' inènj'
ijonla: konde re mbia inlè ôrèñia
wi ga lwanlizô nl' imèpinlô, nl'
aranga nl' inya, si re si nungunla
waô mpongo du w' aṽandaminla-
10 gi sô. Azw' are nli mbôra yi
ntyagô, yi re waô wi janjinle
nagô y' ikuku wi zye nl' inyanga
11 nyi nya vovo. Konde inyama
mèsonlo, si re nli ntyinl' iyaô
twanliô pa gô mbôra y' ôrunda
nli minisè mpôlô g' ôñwanja w'
ibe, bende ya so yi pezyô gw'
12 igala ny' ôlakô. Yenlo Jisu kè,
gô ntinla 'nlè e ga mèpi' anlaga
vo ntyinl' iyèmè, azindinl' ijuwa
13 gw' igala nyi nkala. Sambô
azwè ga gogwe g' ôlakô agènda
gôre yè, nsindinlag' ipèdiô sè.
14 Konde azw' azyè vènlo nli nkala
yi dinga, ndô azwè buta yô yi re
15 gô bia. Vo yè azwè ga yirinl'
Anyambiè ntyagô y' isuminlia
egômbe zôdu, yô inlè ilônda y'
inlumbu yazyô yi mèm' in' inyè.
16 Ndô aleṽanlanl' idende mbia nl'
idaṽia: konde Anyambiè e tond'
17 intyagô ônlongo mè. Yoginlônli
waô wi panginla 'nlwè, ko tugi-
zanl' ikuw' iyanli gôre waô:
konde wi bandaminl' anlinl' ima-
nli, ga waô wi be bambiô ntangô;
inlè gô be bambiô waô ntangô mè
wi ga lwanle nl' igeṽa, nl' aranga
nl' ekèṽa: konde ekèṽ' izaô zi
18 zye nl' ôba gôre 'nlwè. Gambi-
nlanli g' ôñwanj' iwazyô: konde
azwè pikilia 'nlè azw' are nl'

irèm̃' imbia, mbelaga gô dwanla
19 nl' ôgôre gw' isaôn yôdu. Mi
kwenla 'nlwè nkolo pôlô viaganlô
gô denda yenlo, gô ntinla 'nlè
mi ga zunge fwinlizô gôre 'nlwè
viaganlô.
20 Anyambiè y' am̃ènjè, y' arôngu-
nli Ôvanginli wazyô Jisu y' Ôve-
njavenji ômpôlô w' adombè avila
gw' ijuwa vo ntyinla yi njeka ya-
21 konlako, e ga mèpi' 'nlwè gw'
eṽilô edu eṽia gô dende ntondinli
yè, njanjaga gôre 'zwè eza zi
toudô gw' antyo mè, vo Jisu
Krais; gôre yè ga lwanl' ivenda
agènda gô konlako. Amen.
22 Ndô mi kwenla 'nlwè nkolo,
awarera, inlè, zindinlanl' igamba
ny' ôrevunlô: konde mi are tèndi-
nla pa 'nlwè nl' agamba am̃èwo.
23 Miaganl' inlè ôñworer' iyazyô
Timothe atigô diènga; j' asunge
bia, m' be jenia 'nlwè nla yè.
24 Wôgizanli mongi wi panginla
'nlwè waôdu, nl' iyômbwi yôdu.
Mongi wi Itali w' abôgiza 'nlwè.
25 Imèpinlô si ga lwanle nl' anlwè-
du. Amèn.

EZANGÔ ZI

JEMS.

1 JEMS, nyôngô y‘ Anyambiè nla
y‘ Ôvanginli Jisu Krais, gôr‘ igô-
m̃i ny‘ imbuṽe nl‘ imbuṽe mba-
nli si re pazanganla pa, ibôgiza.
2 Awarera, ranganli yô ndaga y‘
igeṽa nyôdu ja ’nlw‘ apôswa gw‘
3 idembô sijenge; miagaga ’nlè,
ikènlizô s‘ ibekeli‘ sanli si janj‘
4 isindinla. Nl‘ isindinla si ga zu-
liz‘ eṽilô zè, ko ’nlwè dwanla
mèpa pa kwanga, ko ’nlwè avè-
nl‘ ezoma.
5 Ndô jog‘ ôm‘ edu gôre ’nlwè asi-
linlô nl‘ imia, e ga ṽambie gôr‘
Anyambiè, ô daṽi‘ anlaga waôdu
nl‘ ôgwande ko azèmba waô; si
6 be pô yè. Ndô e ga ṽambie nl‘
ibekelia, mpaga fo: konde ayè ô
dôṽe mpaga are g‘ ôkeva wi ntyu-
ṽa wi bôlô avindiô nl‘ ômpunga.
7 Konde ôma mè avikilia ’nlè e be
8 dèng‘ ezoma avila gôre Rerè; ayè
ôma w‘ ipikil‘ ibanli‘ kè kalwa-
galwa gw‘ imponlo sè sôdu.
9 Ôñworerè w‘ inyang‘ inyangô e
10 ga zyôgwè gw‘ ipendiô sè: nl‘
ôma wi ntambi, gw‘ isyônliô sè:
konde e be piaganla g‘ ipunjinla
11 s‘ am̃anli. Konde nkômbe yi to-
ngwa nl‘ ômpunga wi mpiu wi
bia, ko yô jômiz‘ am̃anli; nl‘ ipu-
njinla sa mô si pôswa, nl‘ imèpe
jenlô sa mô si pera: yenlo kè be
piaganl‘ ôma wi ntambi gw‘
imponlo sè.
12 Ôzavinlô gôr‘ ôma mè ô sindinl‘
idembô: konde ayè kènlizô pa, e
be pô kôrôwa y‘ em̃ènlo, y‘ ava-
nganliô nle Rerè gôre waô wi to-
13 ndè. Awuli‘ ôma j‘ asyoriô inlè,
Mi asyoriô nl‘ Anyambiè: konde
Anyambiè ayolie syoriô nl‘ ibe,
14 nl‘ ayèmè e syori‘ ôm‘ edu. Ndô
ôm‘ edu e syoriô, gô durinlô yè
15 azyoriô nl‘ itonginl‘ isèmè. Nl‘
itonginla, pundiga pa, si janl‘
ibe: nl‘ ibe, gô sula sô, si bag‘
16 ijuwa. Aremizônli, awarera wi
17 tondô miè. Idaṽi‘ edu ibia nl‘
ôsaôn wedu ômbia wi pila gw‘
igônlô, nsuminlag‘ avila gôre Re-
rè y‘ izange, ô re azye nl‘ ikalwa-
18 galwa, ge iviri ny‘ ikalwa. Nli
ntondinli yèmè ayanli ’zwè v‘
igamba ny‘ ôrèti, gô ntinla ’nlè
azwè ga lwanle mpanli g‘ ilônd‘
ilônga gô ya y‘ avangiô ndè.
19 Awarer‘ iyam‘ wi tondô miè, mi-
anl‘ igamba nyinlo. Ndô ôm‘ edu
e ga lwanle nèga gô jogo, dira gô
20 kamba, dira gô benda: konde
egunlu z‘ anlaga zi janj‘ ôgôre
21 w‘ Anyambiè. Sambô walanl‘
isyèkè sôdu nl‘ ibunla si ñandi,
ko bonganli nl‘ ôkendekende iga-
mba nyi re bènlô pa gôre ’nlwè,
nyi re ko sunginl‘ anlinl‘ imanli.
22 Ndô lwanlanl‘ iyanjisi y‘ igamba,
nl‘ arang‘ iyogisi dadiè, ntemi-
23 zag‘ ikuw‘ iyanlimè. Konde jog‘
ôm‘ adwanl‘ ôyogisi w‘ igamba,
nl‘ arang‘ ôyanjisi, are g‘ ômo
24 pônl‘ ôzyô wèmè gw‘ eyenlô: ko-
nde e pônl‘ ôku‘ wèmè, agènda-
ga, kè sunge deṽanl‘ ônlongo w‘
25 ôma w‘ avegagô ndè. Ndô ayè ô
pônla gw‘ ivang‘ iṽia nyadiènga-
diènga, ko yè sindinla gô nyô,

alwanl' arang' ôyogisi wi deṽa-
nla, ndô ôyanjisi w' eṽilô, ôma
mè e be savinlô gw' ijanj' isè.
26 Jog' ôm' apikilia 'nlè ayè ôma w'
Anyambiè, gô re e pa simbi' ônlè-
m̃è wè ndô e temiz' ôrèm̃' iwè,
isavinla s' ôma mè si re sanyawè.
27 Isaṽinla si nkèrè si re du mpèlo
fo g' ôzyô w' Anyambiè ya Rer'
iyazyô se sinlo inlè, gôr' ôma gô
bal' awa wi tigô nl' antô wi tigô
gw' injuke saô, nla gô penjavenj'
ôku' wè mpèlo fo gô ntye.

2 Awarer' iyam', alwanlanli nl'
ibekelia s' Ôvanginli wazyô w'
ivenda Jisu Krais, alwanla nl'
2 anlaga wantuntu kè. Konde j'
abia ôma gô mbôra yi datanlô
'nlwè ô re nl' ôm̃ôrô wi syika
yatenlatenla, nl' ingoi simbia, kè
jinginla k' ôguge nl' ingoi simbe;
3 ko 'nlwè dubè ô re bora p' iwor'
iṽia, awulia 'nlè, Lwanla tu vè-
nlo gô mbôra mbia; ko 'nlwè bu-
linli' ôkuge inlè, Gumanla mèvo,
ge lwa tu vènlo gw' iyarinlô nya-
4 m'; ja 'nlw' adenda yenlo, anlwè
pa pang' ibangwanla, arw' iyèkè-
5 li y' ipikil' ibe? Vôganliônli,
awarer' iam' wi tondô miè; A-
nyambiè e pa pinja waô wi r'
ikuge gô ntye gô dwanle nlam̃i
gw' ibekelia, nl' iyigisi y' inlo-
ngo ny' avanganliô yè gôre waô
6 wi tondè? Ndô anlw' are pèdia
p' ikuge. Nlam̃i yi pa pitakanla
'nlwè, alura 'nlwè gô ka y' ijèkè-
7 lia? Wi pa pèdi' in' iṽia mènyo
8 ny' aweliô 'nlwè? Ndô ja 'nlw'
adend' ivang' iṽia, ga nt' ar' irè-
ndo inlè, Rond' ôganganlô wo ga
ôku' womè, gambènl' anlw' ade-
9 nda mbiambiè: ndô ja 'nlw'
adwanla nl' anlaga wantuntu, ga-
mbènl' anlw' ajanj' ibe, azyuriô
10 nl' ivanga g' ivavisi. Konde ayè
ô penjavenj' ivanga nyôdu, ko yè
fema gô ndaga mori dadiè, atwe-
11 nl' ôgara wa nyôdu. Konde ayè
ô wuli 'nlè, Anlanla nla winga-
nli, awuli kè 'nlè, Ayônla. Sa-
mbô jogo ô anlanla nla winganli,
ndô ô ajônla, ô atwenl' ôvavisi w'
12 ivanga. Gambanli ko dendanli
g' anlaga wi be jèkèliô nl' ivanga
13 nyadièngadiènga. Konde ayè be
dèng' ijèkèlia ipôginla fo ô re e
pa tuminli' ipôginla: nl' ipôginla
si bôl' ikapa gw' ijèkèlia.
14 R' isyolo ande, awarer' iam',
jog' ôm' abulia 'nlè are nl' ibeke-
lia, ndô azye nl' ijanja? ibekelia
15 mè sô ko sunginlè? Jog' ôñwo-
rerè ônlôm̃e ge ôñwantô are tele,
16 awônliô inya si ntyugu edu, k'
ôma gôre 'nlwè bulinlia waô inlè,
Gèndaganli mbiambiè, yogonl'
ôgônli ko jôranli; ko 'nlw' ava
waô ya yi re nl' isyolo g' ôkuwa;
17 r' isyolo ande? Yenlo re k' ibe-
kelia, ja s' adwanl' ijanja fo, si re
18 juwa pa sô dadiè. Ndô ôma be
bulia 'nlè, Ô re nl' ibekelia, mi
are nl' ijanja: ruminlia miè ibe-
keli' so ijanja fo, mi be tuminlio
19 ibekeli' sam nl' ijanj' isam'. Ô
bekelia 'nlè r' Anyambiè mori
dadiè; ô denda mbiambiè: anli-
nl' ambe kè mi bekelia yenlo,
20 aratam̃inla. Ô pa bele mia, awè
ôtem̃u, inlè ibekelia ijanja fo si re
21 juwa pa? Abraham rer' iyazyô
e pa pô mbèm̃ nl' ijanja, konde
ayiri Izak ôñwanl' iyè gô mbôra
22 yi ntyagô? Ô jenla 'nlè ibekelia
s' alwanli ta nl' ijanj' isè, nl' ibe-
23 kelia s' amèpiô nl' ijanja; nl' irè-
ndo y' arwenli rèti yi bulia 'nlè,
Aṽekeli Abraham aṽekeli' Anya-
mbiè, nl' ibekeli' sè s' aranginliô
yè v' ôgôre; nl' aweliô yè inlè,
24 ndegô y' Anyambiè. Anlwè je-
nla 'nlè ôma e dènge mbèm̃ nl'
ijanja, nl' aranga nl' ibekelia da-
25 diè. Egolanli mèmô kè Rahab
y' evôvevôve e pa dènge mbèm̃

nl‘ ijanja, gw‘ ayinginliè igendi,
agogunlia waô nli mponlo nyè-
26 niè? Konde ga nt‘ ar‘ ôkuwa
inlinla fo wi re juwa pa, yenlo kè
ibekelia ijanja fo si re juwa pa
kè.

3 Alwanl‘ awenge gôre ’nlwè wi
bong‘ inyanga ny‘ inlènji, awa-
rer‘ iam‘, konde azwè yi nènja
azwè be dèng‘ ijèkèlia sijole via-
2 ganlô. Konde gw‘ isaôn imienge
azwèdu azwè fema. Jog‘ ôm‘
awem̃a nl‘ igamba, ôma mè are
mèpa pa, nli ngulu kè yi simbi‘
3 ôkuwa wôdu. Ja ’zw‘ afel‘ imia-
nga gw‘ agwanla m‘ inkavala, gô
panga sô joginlô ’zwè, azwè kegu-
4 nlia k‘ ikuw‘ iyaô yôdu. Vônla-
nli k‘ am̃atanga, vanga m‘ adwa-
nl‘ ampôlô yenlo, agèndiô nl‘
impung‘ iyole, ndô mi kegunliô
nl‘ evèp‘ ezangô, nkôv̄‘ iedu yi
5 belô nl‘ ômo kôta zô. Yenlo re
k‘ ônlèm̃è ev‘ ezangô, awôl‘ ika-
pa gw‘ isaôn impôlô. Vônlanli
nt‘ ar‘ ikônl‘ ipôlô si bakô nl‘
6 ôgônli ôñwangô! Nl‘ ônlèm̃è nl‘
ôgônli: ntye y‘ ibe gô v‘ iyazyô
nl‘ ônlèm̃è, wi feviz‘ ôkuwa wô-
du, av̄ak‘ ôgônli gô ndwanli yô-
du y‘ ôma, wô kè wi bakô nl‘
7 elôngô z‘ ôgônli. Konde ônlo-
ngo edu w‘ inyama nl‘ inyonli,
nli ya yi dandalanda nli ya yi re
gô ntyuv̄a, yi mènizô, yi re mè-
8 niô pa kè nl‘ anlaga: ndô ônlèm̃è
zyel‘ ômo re ko mèniza wô; wi
r‘ ez‘ ev̄e zi re z‘ ayolie simbiô,
9 ralie nl‘ ekèmbe zi jônla. Nla
wô savinla ’zwè Anyambiè ya
Rerè; nla wô kè sava ’zwè anla-
ga, wi re pangô pa nl‘ egolanli z‘
10 Anyambiè: avila g‘ ôgwanla mè-
mô kogw‘ ôzavinlô nl‘ ôzavô.
Awarer‘ iam‘, isaôn yinlo y‘
11 alwanlize yenlo. Ôgei wi kogu-
nlia gô mbôra mèmô anlingô nl‘
12 ônligi nla mi nônli? Awarera,
erere z‘ ifig zô ko janl‘ ilônda y‘
ioliv, ge ôgoli ilonda yi fig? ye-
nlo kè avila gô mbôra yi kogw‘
anlingô mi nyanga ayoliè kogwa
kè magei.
13 Mande are nl‘ imia nl‘ ikôtiza
gôre ’nlwè? E ga ruminli‘ ijanj‘
isè nli ndwanli mbia nl‘ ôkende-
14 kende w‘ imia. Ndô ja ’nlw‘
adwanla nli ñandi yi nônli nl‘
anyômanlô gw‘ irèm̃‘ iyanli, a-
zyôgwanli ko anlôkinlanl‘ ôrèti.
15 Imia mèso si pa pil‘ avila gw‘
igônlô, ndô sô si ntye, s‘ ôkuwa,
16 si Satan. Konde mbôra yi re ña-
ndi nl‘ anyômanlô, vovo pangô
imbunga nl‘ igamb‘ iedu iv̄e.
17 Ndô imia si pila gw‘ igônlô si re
gw‘ alônga nkèrè, avila vovo
am̃ènjè, nkèngo, si sunge nyeza,
si re nl‘ ikèsyi nl‘ ilônd‘ imbia
ralie, ikalwagalwa fo, nl‘ ômbia-
18 gwanla fo. Nl‘ ôlônda w‘ ôgôre
wi nyènyô nl‘ am̃ènjè gôre waô
wi pang‘ am̃ènjè.

4 Agovi mi pila gwi, nl‘ anyôma-
nlô mi pila gwi gôre ’nlwè? mi pa
pila gw‘ itonginl‘ isanli si nwa gô
2 vi yanli? Anlwè tonginla, ko
nlwè alènga: anlwè jônla, ayenle
ñandi, ndô anlwè jolie dènga:
anlwè nw‘ igovi; anlwè pa dè-
nga, konde anlwè pa bambia.
3 Anlwè bambia, ko ’nlw‘ alènga,
konde anlwè bambia nl‘ ibe, gô
4 periza gw‘ itonginl‘ isanli. A-
nlwè vôvevôve, anlwè pa mia
’nlè ndegô yi ntye nle ndôv̄a gôr‘
Anyambiè? Ayè sambô ô bele
dwanle ndegô yi ntye e pang‘ ôku‘
5 wè ôlôv̄alôv̄i w‘ Anyambiè. Ge
pikilia ’nlwè inlè irèndo yi ka-
mba vo nyawè? Inlinla nyi dwa-
nia gôre ’zwè nyi jôngunla kwa-
6 nga gô jenle ñandi? Ndô e p‘
imèpinlô viaganlô. Yenlo buli‘
irèndo inlè, Anyambiè e sir‘ ida-
ndô, ndô e p‘ imèpinlô gôr‘ ike-

7 ndekende. Rugizanl' ikuw' iya-
nli sambô gôr' Anyambiè; ndô
nwanli nli Satan, gambènlè e be
8 fanga avila gôre 'nlwè. Zyusya-
nli gôr' Anyambiè, gambènl'
asyusya gôre 'nlwè. Yôvunlanl'
ago manli, anlw' aṽe; nl' anlwè
y' ipikili' ibanli, Yombunlianl'
9 irèm̃' iyanli. Yenlanli njuke, ko
denlanli nl' antyonli: akè manli
mi ga galw' edingô, nl' igeṽ'
10 iyanli ekèṽa. Zyônlianl' ikuw'
iyanli gôr' Anyambiè, gambènl'
apendiza 'nlwè.
11 Aṽèrianlanli, awerera. Ayè ô
kambe mbe g' ôñwanja w' ôñwo-
rerè, ge jèkèli' ôñworer' iyè, e
kambe mbe g' ôñwanja w' ivanga,
ayèkèlia k' ivanga: ndô ja w'
ajèkèli' ivanga, gambènl' awè
arang' ôyanjisi w' ivanga, ndô
12 ôyèkèli. Ôm̃orl nl' ôvenlisi w'
ivanga nl' oyèkèli, ô re nli ngulu
yi sunginla nla yi jiliza: ndô
awè mande ô jèkèli' ôganganlô
wo?
13 Nl' anlwè yi bulia 'nlè, Nlènlo
ge mènlè azwè be kènda gô nkala
mèyo, alwanla vovo ômpum̃a,
14 agôla, alènga k' ôba: ndô anlwè
pa mia nte be twa mènlè. Em̃è-
nlo zanli ande? Konde anlwè nl'
ômbutôwa, wi bôwunlia v' ôñwo-
15 lingô, gambènlè wi ninla. Ndô
anlwè ga ro bulie 'nlè, Ja Rerè
atonda, azwè be dwanla bo, ale-
16 nda yenlo nla yenlo. Ndô vènlo
anlwè syôgwa gw' ekali zanli:
isyôgwa ônlongo mè sôdu si r'
17 ibe. Sambô ayè ô mia gô dende
mbia, ko yè alenda yô, gôre yè r'
ibe.

5 Nl' anlwè nlam̃i' lenlanli ko
tônganli g' ôñwanja w' azyingô
2 manli mi bia gôre 'nlwè. Igumb'
iyanli ny' abonli, nl' ingoi sanli
3 s' anyenliô nl' intyèlèlè. Syik'
iyanli yatenlatenla nlayapupu y'
akôti nyanga; nli nyanga ya yô
yi be dwanl' atakwè mi sira
'nlwè, ko yô ny' izyônli yanli g'
ôgônli. Anlw' are kenja p' igu-
4 mba gw' intyugu sinuunla. Vô-
nlanli, ipa si mongi janja wi re
tenla p' intyag' isanli, si re 'nlwè
simbia pa nl' ipita, si tônga: nl'
itônga si mongi wi re tenla p'
iny' isanli si re jinginla pa gw'
5 arôi ma Rerè yi Sabeoth. Anlw'
are dwanla pa gw' ambia mi ntye,
alèng' igeṽ' inyanli; anlw' are
jôriza p' irèm̃' iyanli gô ntyugu
6 y' ijônla. Anlw' are pa p'
ôgôre ôgara, ayônlè; e pa dega
'nlwè.
7 Zindinlanli sambô, awarera,
kwanga gw' ibôwunlia sa Rerè.
Vônlanli, ômbilô wi ntyaga e pe-
nginl' ilônd' imbia yi ntye, alwa-
nla nl' isindinla, kaô y' adènge
8 ningô nônga nla yinuunla. Lwa-
nlanli 'nlwè kè nl' isindinla; yo-
lianl' irèm̃' iyanli: konde ibia sa
9 Rerè s' atwenli pièrè. Alagala-
ganli anlwè nla 'nlwè, awarera,
anlwè vende p' ôgara: vônla,
ôyèkèli e kumanla g' ômpômba-
10 nla. Awarera, wonganl' ivogisi
y' agambi gw' ina nya Rerè g'
irevi nt' are gô sindinlô azyingô.
11 Vônla, azwè teta waô wi re sindi-
nla pa nl' ôzavinlô: anlw' are
jogo pa g' ôñwanja w' isindinla si
Job, ayenle ntyai ya Rerè gôre yè,
inlè Rerè are nl' ipôginla nl'
ikèsyi ralie.
12 Ndô vlaganlô nl' isaôn yôdu,
awarera, aranganli du ôrangô, nlô
g' ôrôwa, nlo gô ntye, ge nl' ôra-
ng' ôñwènlè edu: ndô iñ yanli yi
ga lwanle iñ, nli nyawè yanli,
nyawè; anlwè vende pôswa g'
ôgara.
13 R' ôma gôre 'nlwè ô jenle nka-
zya? e ga gambinle. R' ômo
jenl' igeṽa? e ga yemb' isuminlia.

14 R' ôma gôre 'nlwè ô jogo nkanli?
e ga weli' anlero wi fiandô, ko
waô kambinla g' ôñwanj' iwè,
azagiè nl' agali gw' ina nya Rerè:
15 nl' ikambinla s' ibekelia si be
tôlizè ô jogo, nli Rerè e be kuma-
nliè; nla ja aduô ajanj' ibe, si be
16 nyezô yè. Sambô mèmanianl'
ifwem' isanli, ko kambinianli g'
ôñwanja w' añori, ko 'nlwè jingô.
Ikambinla s' ôma w' ôgôre si ja-
17 nja pôlô. Elias avegag' ôma nli
mpanginli ga 'zwè, nl' agambi-
nliè nli ngulu inlè anlonge ni-
ngô; nli ningô yi pa noga gô ntye
v' impuñi' irarô nl' agwèli ôrôwa.
18 Nl' avo kambinliè; nl' ôrôwa w'
avenli ningô, nli ntye y' ayanl'
ilônd' iyè.
19 Awerera, jog' ôma gôre 'nlwè
akegwa avila g' ôrèti, k' ôñori fwi-
20 nlizè; e ga mie 'nlè, ayè ô fwi-
nliz' ômo mbe avila gw' ifwema
si mponlo yè e be sunginl' inlinla
avila gw' ijuwa, avug' ibe si-
jenge.

EZANGÔ ELÔNGA ZI

PITÈR.

1 PITÈR, erôm̃i zi Jisu Krais, gôr'
Iju agènda wi re pazanganla pa
gô Pontus, Galatia, Kapadôsia,
2 Asia, nli Bithinia, waô wi re pi-
njô pa ga nt' aluô Anyambiè ya
Rerè amienl' isaôn yôdu, gô dwa-
nla mèpa pa v' Inlinla, ko waô
joginlô anyènyô nli ntyinla yi
Jisu Krais: Imèpinlô nl' am̃ènjè
mi ga wunlizô gôre 'nlwè.
3 Ôzavinlô gôr' Anyambiè Rerè y'
Ôvanginli wazyô Jisu Krais, ô vo
janli 'zwè ga nt' are nkèngo yè
mpôlô, ko 'zwè dwanla nl' igum̃u
nyabo v' ltôngwa si Jisu Krais
4 avila gw' ijuwa, alèng' ijiga si re
s' awonlize, s' awevize, s' avulize,
si penjavenjô g' ôrôwa gôre 'nlwè,
5 anlwè yi bandaminlô nli ngulu y'
Anyambiè v' ibekelia gô dèng'
izunginlô si re keka pa gô tumi-
6 nliô gw' intyugu sinuunla. Gô
ndaga mè jenla 'nlwè igeṽ' ivôlô
kè, vanganle vènlo v' ôñwolingô,
j' adwanl' isyolo, anlw' ajenlizô
7 ekĕṽa v' idembô sijenge, inlè ikè-
nlizô s' ibekeli' sanli, si re nli
njônli viaganlô nli syika yatenla-
tenla yi piaganla, vanga y' akè-
nlizô nl' ôgônli, si ga lèngô gw' i-
suminlia nl' ivenda nl' ôlubô gw'
8 ituminliô si Jisu Krais: ô re vanga-
nl' anlwè pa jenlè, anlwè tondè;
ô re vanganle vènlo anlwè pa je-
nlè, ánlwè bekeliè, ko 'nlwè jenle
mbia mpôlô nl' igeṽa nyi re ny'
9 agambizô, ralie nl' ivenda: konde
anlwè pô eza zi re ntinla y' ibe-
keli' sanli, vanganl' isunginla s'
10 anlinl' imanli. G' ôñwanja w'
isunginla mè ivogisi y' agambi g'
ôñwanja w' imèpinlô siulo s' ave-
gagi gô bia gôre 'nlwè, w' awu-
11 tagi agèlagèla pôlô: mbelaga gô
mia egômbe ye ônlongô w' intyu-
gu w' alingiliô nl' Inlinla nyi
Krais ny' avegagi gôre waô, gw'
arakili nyô egômbe ṽiagaga ro
azyingô mi Krais, nl' ivenda nyi
12 be sônga vovo. Ny' aruminliô
waô inlè, aranga g' ôñwanja w'
ikuw' iyaômè, ndô g' ôñwanj'
iwanli, ayanji waô isaôn yinlo,
yi re kambinlô pa 'nlwè vènlo
nle waô w' agambinli 'nlwè ntya-
ngô mbia v' Inlinl' Iṽia nyi tôm̃ô
avila g' ôrôwa; isaôn mè vanga-
nl' ienjèl si bele kèlagèla yô.
13 Gô ntinla yinlo gôranl' ina y' igu
yanli, gelimanli ko devinlanli
kaô imèpinlô mèso si be bagô gô-
re 'nlwè gw' ituminliô si Jisu
14 Krais. G' awanla w' ijoginlô,
agolanlanl' ikuw' iyanli gw' ito-
nginl' isanli idônga s' avegagi nla
'nlwè gw' avegagi 'nlwè imia fo:
15 ndô ga nt' are yè ô weli 'nlwè
ôrunda, lwanlanli 'nlwè kè ôru-
16 nda gô ndwanli yanli yôdu; ko-
nde re tèndô pa inlè, Lwanlanl'
ôrunda; konde mi ar' ôrunda.
17 Nla ja 'nlw' afweliè inlè, Rera, ô
re azye nl' ôma wantuntu ndô e
jèkèlia ga nt' ar' ijanja s' ôm' edu,
viaganlanl' egômbe zi re 'nlwè
18 agènda gô ntye nl' itia: konde
anlw' avôrô inlè, anlw' alandunlô
avila gô ndwanli y' ôtem̃u y' a-

wongiô 'nlwè avila gôr' irer' isa-
nli, aranga nli ya yi bonla, syika
19 yapupu ge yatenlatenla, ndô nli
ntyinla yi njônli ga y' ôñwido-
mbè wi re mpèlo fo nl' ibôke fo,
20 vanganle yi Krais: ô luô amienliô
rèti ntye yinlo lôv̄iagô ro, ndô
aruminliô gw' isula si gômbe g'
21 ôñwanj' iwanli, anlwè yi bekeli'
Anyambiè vo yè, vanganl' Anya-
mbiè y' arôngunliè avila gw' iju-
wa, avendizè: gô ntinla 'nlè, ibe-
keli' sanli nl' iguñu ńyanli ga
lwanle gôr' Anyambiè.
22 Gô re 'nlwè jombunlia p' anlinl'
imanli gw' ijoginlô sanli s' ôrèti
gô tond' awarerè nl' itonda si r'
ipondia fo, rondanlanli pôlô gw'
23 irèñ' iyanli. Konde anlw' afo
janliô, aranga nl' ilônda yi bonla
mbonlaga, ndô nl' ilônda yi re y'
awonlize, nl' igamba ny' Anya-
mbiè, nyi re bo, nyi be dwanla kè
24 ndwanlaga. Kondenlè, Izyônli
yôdu yi re g' añanli, nl' ivenda
nya yô g' ipunjinla s' añanli.
Añanli mi jôña, nl' ipunjinla sa
25 mô si pôswa: ndô igamba nya
Rerè nyi be dwanla gô konlako.
Nyinlo kè igamba nyi ntyangô
mbia ny' agambinliô 'nlwè.

2 Sambô walanl' ibe sôdu, nl' ite-
miza, nl' ômbiagwanla, nli ñandi,
2 nl' imoginla sôdu, ko jôngunlanl'
ambenlingô m' igamba mi r' ite-
miza fo, ga keikei y' ajanlô vo tè,
ko 'nlwè pôña vo mô gw' isungi-
3 nlô; ja 'nlw' are demba pa inlè
4 Rerè ar' ômbia. Gôre yè bia
'nlwè, ga gw' idô nyabo, bikô pa
rèti nl' anlaga, ndô pinjô pa nl'
5 Anyambiè, idô nyi njônli, ko
'nlwè kè nôgô g' adô mabo, arwe
nagô yinlinla, alwanl' iminisè s'
ôrunda gô jir' intyagô sinliula, si
tondô nl' Anyambiè vo Jisu
6 Krais. Konde re tèndô pa gw'
irèndo inlè, Vônla, mi dôv̄ia gô
Sion idô ivôlô nyi ntulungu, pi-
njô pa, nla nyi njônli: ayè ô be-
7 kelia nyô ayenlizô ntyonli. Gôre
'nlwè sambô yi bekelia are nli
njônli: ndô gôre waô wi pa beke-
lia, idô ny' av̄ikiô nl' inlôgisi, ny'
8 atwenl' ewônjô zi ntulungu; nl'
idô nyi pôñ' abaku, nl' idô ny' i-
kweza; konde w' agwezô nl' iga-
mba, konde w' avegag' ijoginlô fo:
9 gô ndaga mè kè alôv̄iô waô. Ndô
anlwè nl' inlongo pinjô pa, aga
nl' iminisè ta, inlongo ny' ôru-
nda, anlaga nivô pa nl' Anya-
mbiè, ko 'nlwè tuminli' ômbia w'
ôma mè ô re 'nlwè fwelia pa avila
gô mpiri gô dwanla g' ôzange wè
10 wi mamô: anlwè yi re egômb'
elônga anlwè pegag' inlongo, ndô
vènlo anlwè nle mongi w' Anya-
mbiè: anlwè yi re anlwè duô dè-
nga p' ipôginla, ndô vènlo anlw'
adèng' ipôginla.
11 Mongi tondô, mi kwenla 'nlwè
nkolo g' agènda nli mongi jakilia
inlè, venjavenjanl' ikuw' iyanli
avila gw' itonginla s' ôzyônli, si
12 nwa nl' Inlinla. Ndwanli yanli
yi ga lwanle kwèkwè gô gare y'
anlongo; inlè, waô wi bèrinlia
'nlwè g' iyanjisi y' ibe, gô jenla
waô ijanj' isanli ibia, wi ga ve-
ndi' Anyambiè gô ntyugu yi biè
gô bala waô.
13 Rugizanl' ikuw' iyanli g' ôzô-
mbiô edu w' anlaga gw' inyanga
nya Rerè; gôr' ôga, ga gôr' ômo
14 re gw' ewônjô; nla gôr' ivangi-
nli, ga gôre waô wi tôñô ndè gô
tevunl' iyanjisi y' ibe nla gô su-
15 minlia waô wi janj' ibia. Konde
yinlo nle ntondinli y' Anyambiè,
anlwè ga lwanlize dosyu yi r'
16 imia fo do nl' ijanj' ibia: g' awo-
ntye, ndô alwanlanli nl' awontye
wanli gô pug' ibe, ndô lwanlanli
17 g' inyôngô s' Anyambiè. Luba-
nl' anlaga waôdu. Rondanl' awa-

rerè. Rianl' Anyambiè. Luba-
18 nl' ôga. Inyôngô, rugônli nl'
irer' isanli nl' itia sôdu; aranga
gôre waô r' aṽia nli nkèngo da-
19 diè, ndô gôr' ayole kè. Konde
jog' ômo re ntyèmbo fo asindinle
njuke ntinla y' Anyambiè, mèyo
20 ndaga yi tondô. Konde isumi-
nlia nde, ja 'nlw' abôlô gô janja
'nlwè ibe, ko 'nlwè sindinla? ndô
ja 'nlw' ajenle njuke gô denda
'nlwè mbia, ko 'nlwè sindinla,
ndaga mè yô tondô nl' Anya-
21 mbiè. Nla rèti g' ôsaôn winlo
aweliô 'nlwè: konde Krais kè
azindinli g' ôñwanj' iwanli, ari-
ginla 'nlwè egolanli, inlè anlwè
22 ga zônge gw' intyôzyô sè: ô re, e
dend' ibe, nl' itemizô si dèngô g'
23 ôgwanl' iwè: ô re, gw' arowiô yè,
e fwinliz' ôrowô; gw' ayenliè
azyingô, e tieza du; ndô arig'
ôku' wè gôre yè ô jèkèlia ga nt'
24 ar' ôgôre: ô re ayèmè arwanl' ibe
sazyô g' ôku' wèmè gw' erere, gô
ntinla 'nlè, azwè juwa pa gw'
ibe, azwè ga lwanle bo g' ôgôre;
25 v' imbip' isè ayingiô 'nlwè. Ko-
nde anlw' avegagi g' adombè pe-
ra pa; ndô vènlo anlw' afwinyi
gôr' ôvenjavenji wi bandaminl'
anlinl' imanli.

3 Egolanli mèmô, anlw' antô, lwa-
nlanli nl' ijoginlô gôr' anlôm̃e sa-
nlimè; inlè, j' awèwo w' ayogi-
nlô igamba, wi ga lurinlô igamba
fo nli ndwanli mbia y' antô waô,
2 gô jenla waô ndwanli yanli yi
3 nkèrè nl' itia. Nkèmbo yanli y'
alwanla y' igala, inôginl' itwe,
nli ya yi syika yatenlatenla, nl'
4 ambora; ndô yi ga lwanle mpa-
nginli y' ôrèm̃a, nkèmbo y' inli-
nla y' ôkendekende nl' ôdwèrè
yi re y' awonlize, yi re njônli
mpôlô gw' antyo m' Anyambiè.
5 Konde nl' egolanli zinlo kè egô-
mb' elônga antô w' ôrunda, w'
alôṽinl' Anyambiè igum̃u, w'
amèpiz' ikuw' iyaô, ntugizag'
ikuw' iyaô gôr' anlôm̃e saômè:
6 nt' ayoginlô Sara ayoginlô Abra-
ham, aweliagè inlè rera: awanl'
iwè nle 'nlwè kè, ja 'nlw' adenda
mbiambiè, ko 'nlw' azyugô nl'
itia.
7 Egolanli mèmô k' anlw' anlô-
m̃e, lwanlanli nla waô nl' imia,
av' ôlubô gôr' antô, ga vagô lèle,
nl' iyigisi nla 'nlwè y' imèpinlô
s' em̃ènlo; gô ntinla 'nlè ikambi-
nl' isanli s' azimbiô.
8 Gô nuunla, lwanlanli nl' ôrèm̃'
ômô, mpôgianlaga nli ntondanla-
ga g' awarerè, nli mpanginli yi
9 nkèngo nl' ôkendekende. Awi-
nlizanli mbe vo mbe, ge ôrowô v'
ôrowô; ndô ro savinlenli: konde
gô ndaga mè aweliô 'nlwè, inlè
10 anlwè ga yig' ôzavinlô. Konde,
Ayè ô bele tond' em̃ènlo, ayenl'
intyugu simbia, e ga zimbi' ônlè-
m̃è wè gw' ibe, nl' inlumbu yè
11 inlè, y' agamb' itemiza: E ga ge-
gwe avila gw' ibe, alende mbia;
e ga wut' am̃ènjè, agombiza mô.
12 Konde antyo ma Rerè mi re gôr'
agôre, nl' arôi mè mi re zange
gw' inkolo saô: ndô ôzyô wa Re-
rè wi re gôre waô wi janj' ibe gô
13 sira waô. Nla mande be syokolia
'nlwè, ja 'nlw' adwanle mpiu gw'
14 isaôn imbia? Ndô, ja 'nlw' aje-
nle njuke g' ôñwanja w' ôgôre,
ôzavinlô gôre 'nlwè: arianli k'
ereri' zaô, ge dwanla nl' añandi.
15 Lwanlizanli Krais gw' irèm̃' iya-
nli ôrunda g' Ôvanginli: ko dwa-
nlanli keka pa gô jivir' ôm' edu ô
bambia 'nlwè ntinla y' ibekelia
si re gôre 'nlwè, ndô nl' ôkende-
16 kende nl' itia: ndwanlaga nl'
ôrèm̃a ntyèmbo fo; inlè, gw' isa-
ôn yi bèrinliô 'nlwè, wi ga yenli-
zô ntyonli wi pèdie ndwanli ya-
17 nli mbia gôre Krais. Konde ja

ntondinli y' Anyambiè y' adwa-
nla yenlo, re mbia gôre 'nlwè gô
sindinle njuke g' ôñwanja w' ija-
nj' ibia, viaganlô nla gô sindinla
18 g' ôñwanja w' ijanj' ibe. Konde
Krais kè azindinli nyongo mori
g' ôñwanja w' ibe, ôma w' ôgôre
g' ôñwanja w' arègo, gô baga
'zwè gôr' Anyambiè; avegagi jô-
nlô pa g' ôzyônli, ndô dwanlizô
19 pa bo gw' inlinla; gô nyô kè agè-
ndi agambinl' anlinla mi re gô
20 ntyôgô, m' avegagi egômb' elô-
nga ijoginlô fo, gw' avenginlag'
Anyambiè azindinl' ôling' ôla
gw' intyugu si Nôa, gw' agekizlô
ôwatanga, gô wô awèwo, inlè
anlag' ènlènlai, w' azunginlô vo
21 anlingô. Ndô egolanli z' anlingô
mè nl' ibaptaizô, si re arang' itô-
mba s' isyèkè s' ôzyônli, ndô iji-
vira s' ôrèm̃' ômbia gôr' Anya-
mbiè; yenlo vènlo mi sunginla
'nlwè v' itôngwa si Jisu Krais;
22 ô re kènda pa g' ôrôwa, alwanla
tu g' ôgo 'nlôm̃iè w' Anyambiè,
ienjèl nl' anyanga nl' ampenda
tugizô pa gôre yè.

4 Yenlo gôre Krais sindinla pe
njuke g' ôzyônli, gekizanl' ikuw'
iyanli nl' ipikilia sinlo mèmô
inlè, ayè ô re sindinla pe njuke g'
2 ôzyônli are tiga p' ibe; ko yè
alwanla nyènlè ôlingô wi tiganla
gôre yè g' ôzyônli gw' itonginla s'
anlaga, ndô gô ntondinli y' Anya-
3 mbiè. Konde egômbe zi re pia-
ganla pa zi re kwèkwè gô re 'zwè
denda pe ntondinli y' anlongo,
alwanla gw' inanla nla winganli,
itonginla, ibongô s' ivè, ôgasyô w'
inya nl' ijonga, nl' isavinla s' ika-
4 nla si bikô. Vènlo wi mama ko-
nde anlwè pa kènda nla waô nli
mangô g' ôgasyô mèmô, nkamba-
5 ga 'nlwè mbe. Wi be bambiô
ntangô nle yè ô re keka pa gô
jèkèlia anlaga wabo nla wi re ju-
6 wa pa. Konde gô ntinla yinlo
ntyangô mbia y' agambinliô va-
nganle gôre waô wi re juwa pa,
inlè wi ga yèkèliô ga nt' ar' anla-
ga g' ôzamba w' ôzyônli' ko waô
dwanla bo ga nt' ar' Anyambiè g'
ôzamba w' inlinla.
7 Ntyai y' isaôn yôdu y' atwenli
pièrè: lwanlanli nl' imia, ko bè-
8 mbanli gw' ikambinla. Viaganlô
nl' isaôn yôdu lwanlanli mpiu
gw' itondanla; konde itonda si
9 pug' ibe sijenge. Lwanlanli nl'
ôgwande anlwè nla 'nlwè idagala-
10 ga fo: ga nt' ar' ôm' edu dav̄iô pa,
lav̄ianlanli yenlo anlwè nla
'nlwè, g' inyôngô simbia s' ibunla
11 s' imèpinlô s' Anyambiè. Jog'
ôm' akamba, e ga gambe ga nt'
ar' agamba m' Anyambiè; jog'
ôm' ajanjinla, e ga yanjinle ga nt'
are ngulu yi pô yè nl' Anyambiè:
inlè gw' isaôn yôdu Anyambiè e
ga vendizô vo Jisu Krais, ô re
ivenda nl' ipanginla isè egômbe
zôdu. Amèn.
12 Mongi tondô, am̃amanli g' ôñwa-
nja w' idembô egolanli g' ôgônli,
si be bia gôre 'nlwè gô kènliza
'nlwè, mpanli ga ôsaôn wi mamô
13 w' abienl' anlwè: ndô gô re
'nlwè iwongisi y' azyingô mi
Krais, yenlanli mbia; inlè gô be
bôwunli' ivend' inyè kè anlwè ga
14 yenle mbia nl' igev̄' ivôlô. Ja
'nlw' atowô g' ôñwanja w' ina
nyi Krais, ôzavinlô gôre 'nlwè;
konde Inlinla ny' ivenda nla ny'
Anyambiè nyi dwanla gôre
15 'nlwè. Ndô ayenliz' ôma gôre
'nlwè ayenlizô njuke g' ôyônlisi,
ge g' ôfe, ge g' ôyanjisi w' ibe, ge
g' epôkwè gw' indaga s' am̃ori:
16 ndô jog' ôm' ajenle njuke konde
ayè krisyon, e ga rig' ayenle ntyo-
nli; ndô e ga zuminli' Anyambiè
17 g' ôñwanja w' ina mè. Konde
egômbe z' atwenli z' r' ijèkèlia gô

pakilia gô nagô y' Anyambiè:
nla ja s' adônge pakilia gôre 'zwè,
ntyai yi mongi wi re wi joginlô
ntyangô mbia be dwanla sè?
18 Nla ja agôre w' asile sunginlô,
aṽe nl' arègo wi be bowunlia gwi?
19 Yenlo waô wi jenle njuke ga nt'
are ntondinli y' Anyambiè, wi ga
rig' anlinl' imaô gôr' Ôvangi wi re
ko bekeliô, ndwanlaga gw' ijanj'
ibia.

5 Mi kwenl' anlero wi re gôre
'nlwè nkolo, mi ônlero nla waô,
nl' ôyenli w' azyingô mi Krais,
nl' ôwongisi kè gw' ivenda nyi be
2 tuminliô inlè: Venjavenjanl'
ôlemba w' Anyambiè wi re gôre
'nlwè, aṽandaminla wô, aranga
mbangatiagô, ndô nl' itonda; ara-
nga nl' ôgasyô w' anliva, ndô nl'
3 ôreñña w' ijivira; aranga mpangi-
nlaga waô wi re pô pa gw' ago
manli, ndô lwanlanl' irevi y' ôle-
4 mba. Nla gô be bôwunli' ôvenja-
venji ômpôlô w' adombè, anlwè be
pô kôrôwa y' ivenda yi re y' avu-
5 lize. Egolani mèmô, anlw' aru-
mbe, yoginlanl' anlèro. Nl'
anlwèdu, woranl' ôkendekende,
gô janjanla: konde Anyambiè e
sir' ôdandô, ndô e p' ikendeke-
6 nde imèpinlô. Zyônlianl' ikuw'
iyanli sambô g' ôgo w' Anyambiè
wi ngulu, ko yè pendia 'nlwè gw'
7 egômb' eṽia. Wolanl' añandi
manli môdu gôre yè, konde e
8 naka 'nlwè. Lwanlanli ziñña, ko
bèmbanli: ôlôṽalôṽi wanli Satan,
ga lion yi kungula, e tèka, mbu-
9 taga ô be nyô ndè. Nwanli nla yè
nkumanlaga jolajola gw' ibekelia,
miagaga 'nlè awarer' iyanli wi re
gô ntye wi re njenlag' injuke mè-
10 mô. Nl' Anyambiè y' imèpinlô
sôdu, ô re fwelia pa 'nlwè gw'
ivend' inyè nyakonlako gôre
Krais, 'nlwè sindinla p' injuke v'
ôñwolingô, ayèmè e be mèpiza
'nlwè, alôṽia 'nlwè, ayolia 'nlwè.
11 Gôre yè ga lwanl' ipanginla gô
konlako. Amèn.
12 Nli Silvanus, ôñworer' iyazyô wi
re ko bekeliô, ga nte tanga miè,
mi are tèndinla pa 'nlwè nl' aga-
mba makwè, gô nuginlia 'nlwè.
arakilia 'nlè sinlo nl' imèpinlô
sarèti s' Anyambiè: gumanlanli
13 gô sô. Ñandô yi re gô Babilon,
pinjô pa ta nla 'nlwè, y' abôgiza
'nlwè; nla yenlo kè dende Ma-
14 rkus ôñwanl' iyam'. Zangwanla-
nli nl' isomba s' itonda.
Aññènjè mi ga lwanle gôre 'nlwè-
du wi re gôre Krais.

EZANGÖ ZIṼANLI ZI I

PITÈR.

---

1 SIMON PITÈR, nyôngô nl' erôm̃i
zi Jisu Krais, gôre waô wi re dè-
nga p' ibekelia si njônli mèmô
nla 'zwè g' ôgôre w' Anyambiè y'
2 Ôzunge wazyô Jisu Krais: Imè-
pinlô gôre 'nlwè nl' am̃ènjè mi
ga wunliô gw' imia s' Anyambiè
nla si Jisu y' Ôvanginli wazyo.
3 Konde ngulu yè y' Anyambiè yi
re pa pa 'zwè ya yôdu yi kekanla
nl' em̃ènlo nl' isavinl' ibia, v'
imia s' ôma mè ô re fwelia pa
'zwè nl' ivend' inyè nl' ômbi' wè;
4 ava 'zwè k' impanganlô impôlô
mè nla yi njônli; inlè vo yô a-
nlwè ga lwanl' iwongisi yi mpa-
nginli y' Anyambiè, anlwè tô-
mba k' ikuw' iyanli avila gw'
isyèkè si re gô ntye v' itonginla.
5 Nla gô ntinla yinlo mèmô gènli-
zanli nli ngulu yôdu gô kunda
gw' ibekeli' sanli ômbia; nla g'
6 ômbia imia; nla gw' imia isimbia
s' ôkuwa; nla gw' isimbia s' ôku-
wa isindinla; nla gw' isindinla
7 isavinl' ibia; nla gw' isavinl' ibia
itonda s' awarerè; nla gw' itonda
8 s' awarerè itonda. Konde ja isaôn
yinlo y' adwanla gôre 'nlwè awu-
nla, yi be panga 'nlwè inlè, anlw'
alwanl' ômôsya ge nkeli gw' imia
9 sa Rer' iyazyô Jisu Krais. Ndô
ayè ô re azye nl' isaôn yinlo ar'
iwômbe, e jenla kaô pièrè, are
deṽanla pa kè iyombunliô s' ibe
10 sè idônga. Yenlo, awarera, gè-
nlizanli nli ngulu viaganlô gô
dwanliz' ifweliô sanli nl' ipinjô
sanli: konde ja 'nlw' adend' isaôn
yinlo, gambènlè anlw' avôm̃ô du
11 nl' ibaku: konde yenlo ijinginla
sipôlô si be pô 'nlwè gw' inlongo
nyakonlako ny' Ôvanginli nl' Ô-
zunge wazyô Jisu Krais.
12 Gô ntinla yinlo mi be dwanla
keka pa egômbe zôdu gô jôngi-
nlia 'nlwè isaôn yinlo, vanganl'
anlw' avôrô yô, alwanlizô g' ôrèti
13 wi re gôre 'nlwè. Mi tanga kè
'nlè re kwèkwè gôre miè, ôlingô
wi re miè gô nagô y' ikuku yinlo,
gô syuga 'nlwè nli jônginlia 'nlwè
14 isaôn yinlo; konde mi avôrô inlè,
isyôrunlô si nagô y' ikuku yam'
si bia nèganèga vanganle ga nt'
areviô miè nli Rer' iyazyô Jisu
15 Krais. Ndô m' be kènliza 'nlè,
miè juwa pa, anlwè be jolie jô-
nginli' isaôn yinlo pèkèpèkè.
16 Konde azwè pa sông' inkanlô s'
avangiô nl' avônlô, gw' amiezi
'zwè 'nlwè ngulu nl' ibia s' Ôva-
nginli wazyô Jisu Krais, ndô
azw' avegag' iyenli y' ivend'
17 inyè. Konde avenliô nl' Anya-
mbiè ya Rerè ôlubô nl' ivenda,
gw' iṽienl' inyôi mè gôre yè avila
g' ônjèlènjèlè ômpôlô inlè, Winlo
nl' Ônwanl' iyam' wi tondô wi
18 jenlô miè mbia. Nl' azwèmè
azw' ayogiô inyôi mè avila g'
ôrôwa, gw' avegagi 'zwè nla yè
19 gô nômba yôrunda. Azw' are kè
nl' igamba ny' ipoga nyi re nl'
inyanga nyi bekeliô viaganlô:
anlwè denda mbiambiè gô banda-
minla nyô, ga lamp yi bamba gô
mbôra yi mpiri, kaô ôwenja w'

ajenja, nl' ôgègènlè w' ibanga wi
20 tongwa gw' irèm̃' iyanli : miaga-
ga gw' alônga igamba nyinlo,
inlè ipoga s' irèndo si pila gô mpi-
21 vinli y' ôma. Konde ipoga si pa
bia nli mori nli ntondinli y' ôma :
ndô anlaga w' agambi gw' inya-
nga ny' Anyambiè, nt' agèndiô
waô nl' Inlinl' Iv̄ia.

2 Ndô anlongw' ivogisi y' inôka
kè gôr' anlaga, ga nte be dwanla
gôre 'nlwè inlènji y' inôka, yi be
bag' inènj' ijonla s' ijiliza ntyoria,
ndaudaga vanganle Rerè y' agôli
waô, ko waô dèngiz' ikuw' iyaô
2 ijiliza sanèganèga. Nl' awènge
wi be sông' intyale s' isyèkè saô,
nla g' ôñwanj' iwaô mponlo y'
3 ôrèti yi be kambô mbe. Nla v'
ôgasyô w' igumba wi be kôla
'nlwè g' anliva nl' agamb' imaô
m' ipondia : wi re ôgar' iwaô pô
pa avil' egômb' elônga wi pengi-
nla du, nl' ijilizô saô si nanla du
4 antyovinlo. Konde j' Anyambiè
e pa pôginl' ienjèl gw' ayanji waô
ibe, ndô awali waô gw' elôngô z'
ôgônli, awela waô gw' ibela si
mpiri, gô penjavenjô gw' ijèkèlia;
5 e pa pôginla kè ntye y' egômb'
elônga, ndô azunginli Nôa ôka-
mbi w' ôgôre ayè nl' awènl' ôro-
gènlô, gw' avagiè ijambunlia s'
anliugô gô ntye y' anlag' av̄e;
6 avenli k' inkala si Sodom nli
Gomora ôgara w' ijilizô, agalunla
sô ômbu, alwanliza sô elingiliô
7 gôre waô wi be dwanl' av̄e ; nl'
azunginliè Lot, ôma w' ôgôre, ô
yenlizió ekèv̄a nli ndwanli y'
8 isyèkè y' anlag' av̄è : konde ôma
w' ôgôre mèwonla, ndwanlaga
gôre waô, njenlaga nli njogogo,
ayenliz' ôrèm' iwè w' ôgôre nka-
zya ntyugu edu g' ôñwanja w'
9 ijanj' isaô sibe : Rerè avôrô gô tô-
mb' agôre avila gw' idembô, nla
gô pig' arègo gô tevunlô go ntyu-
10 gu y' ijèkèlia ; ndô pôsyô waô wi
kanganla ga nt' ar' ôzyônli gw'
itonginla s' isyèkè, avèdi' inya-
nga. Wi r' itia fo, nli wônjô
yole, wi pa fanga gô pèdi' anya-
11 nga : ndô ienjèl, vanga s' adwanl'
impôlô nli ngulu viaganlô, wi pa
bag' ôzozyô w' ôrowô gôre waô g'
12 ôzyô wa Rerè. Ndô mongi sinlo,
ga sinyama si r' ipikilia fo, janlô
pa gô kôtô ayilizô, wi pèdia gw'
isaôn yi re w' amie, wi be jilizô
13 via gw' ibonl' isaô, alènge mbe
ipa s' ijanj' ibe saô. Wi sônga k'
ambia vangani' ôñanda, waô nl'
abôke nl' impèlo, wi jenle mbia
gw' itemiz' isaô gô nya waô nla
14 'nlwè ; wi re nl' antyo maô ralie
nl' evôve, waô kè wi jolie tig' ibe,
nsoriaga waô wi r' irèm̃' ilèle, wi
re nl' irèm̃' iyaô pô pa g' ôgasyô
w' anliva ; waô k' awanla wi savô
15 nsavagô ; w' arigi mponlo, age-
gwa nsôngage mponlo yi Balam
ôñwanla wi Beor, ô round' ipa s'
16 ijanj' ibe ; ndô azèmbiô g' ôñwa-
nja w' ipav̄' isè : buru y' im̃am̃u
y' agambi nl' inyoi ny' ôma aleg'
17 ôtem̃u w' ôvogisi. Mongi sinlo
nl' ikei si r' anlingô fo, vindi yi
pèvizô nl' ôgula ; wi re piginlô pa
18 kè mpiri yadowadowa. Konde,
gô kamba waô agamb' ampôlô m'
ekale, wi syoria nl' itonginla s'
ôzyônli nl' isyèkè, waô wi re ntô-
mbag' ikuw' iyaô gô nkumba yi
mongi wi dwanla gw' ifwema ;
19 wi panganla nla waô ndwanli y'
ôdièngadiènga, ndô waômè wi r'
asyaka y' ifeva ; konde ôm' edu e
dwanl' ôsyaka w' eza mè zi kevè.
20 Konde, waô tômba p' ikuw' iyaô
gw' isyèkè si re gô ntye v' imia s'
Ôvanginli nl' Ôzunge Jisu Krais,
jogo w' afo tagô nle sô agevô,
ndwanli yaô nuunla y' atwenli
21 mbe viaganlô nli nônga. Konde
aro dwanli mbia gôre waô gô dw'

amie mponlo y' ôgôre, viaganlô
nla gô kegwa avila g' ôzômbiô
wôrunda w' avenliô waô, waô
22 mia pa wô. Atwenli gôre waô ga
nt' are nkôgô yarèti inlè, Mbwa
y' afo fwinyi gw' arôve mè, nli
ngôa nyantô jôvunlô pa gô fo sa-
mbakala g' ômbonla.

3 Vènlo, mongi tondô, zinlo nl'
ezangô ziṽanli zi tèndinla miè
'nlwè; nla gô yô ṽanli mi syug'
arèm̃i' iyanli imbia nli jôngi-
2 nlia 'nlwè; inlè anlwè ga yôngi-
nlie agamba m' agambiô gw'
alônga nl' ivogisi yôrunda, nl'
isômbia s' Ôvanginli nl' Ôzunge
3 vo rôm̃i yanli: miagaga gw'
alônga igamba nyinlo, inlè gw'
intyugu sinuunla be bi' ivèdisi,
yi kanganla ga nt' ar' itonginl'
4 isaô, awulia 'nlè, Ômpanganlô w'
ibi' isè wi re gwi? konde, irerè si
ga yuwe, isaôn yôdu yi pe dwanla
nt' avegagi yô avila gw' ipakilia
5 s' ipangô si ntye. Konde wi
tonde devanl' igamba nyinlo inlè,
avil' egômb' elônga avegag' ôrô-
wa, nli ntye y' avegagi nkuma-
nlaga avila gw' anlingô nla gw'
anlingô, v' igamba ny' Anya-
6 mbiè; nli ntye y' avegagi egômbe
mè y' ayambunliô nl' anlingô
7 mèmo, ayila: ndô nl' igamba mè-
mô ôrôwa nli ntye y' egômbe
zinlo yi re penjavenjô pa gô pia
nl' ôgônli, pigô pa gô ntyugu y'
ijèkèlia nl' ijilizô s' anlag' aṽe.
8 Ndô, mongi tondô, aleṽanlanl'
igamba nyinlô inlè, gôre Rerè
ntyugu mori yi re ga ntosèn y'
impum̃a, nli ntosèn y' impum̃a ga
9 ntyugu mori. Rerè e pa tig' egô-
mbe zi suliz' ômpanganlô wè pia-
ganla, ga nte pikili' awèwo; ndô
are nl' isindinl' ida gôre 'nlwè, e
pa bela 'nlè anlaga wi ga vere,
ndô inlè waôdu wi ga ṽie gw' ika-
10 lwa. Ndô ntyugu ya Rerè yi be
bia g' ôfe; gô yô be piaganl' ôrô-
wa nli nyongole mpôlô, nli ya yô-
du yi be janginliô nli mpiu mpô-
lô, ntye kè nl' ijanja si re gô yô yi
11 be pezyô. Sambô gô re 'nlè isaôn
yinlo yôdu yi be janginliô yenlo,
anlwè ga lwanl' anlag' ônlongo
nde gô ndwanli yôrunda nl' isavi-
12 nl' ibia, mpônlaga nli nègizag'
ibia si ntyugu y' Anyambiè, gô
be jil' ôrôwa mbam̃inlaga nl' ôgô-
nli, nli ya yôdu yi be janginliô nli
13 mpiu mpôlô? Ndô, ga nt' ar'
ômpanganlô wè, azwè devinl'
ôrôw' ôñwônla nli ntye nyonla,
gô yô be dwanl' ôgôre.
14 Yenlo, mongi tondô, gôre 'nlè
anlwè pônl' isaôn yinlo, gènliza-
nli gô dèngô nle yè nl' am̃enjè,
ibôke fo nli ntyèmbo fo gw' antyo
15 mè. Ranganli kè 'nlè isindinla
sa Rerè nl' isunginlô; vanganle
nt' arèndinli Pol, ôñworer' iyazyô
wi tondô, arèndinla 'nlwè, ga nt'
16 ar' imia si re pô pa yè; ga nt' are
yè tènda pa kè gô yangô yè yôdu,
nkambaga gô yô g' ôñwanja w'
isaôn yinlo; gô yô kè r' isaôn yi
re jola gô kôtizô, yi pizô waô wi r'
imia fo nl' ekale gw' ijilizô saô,
ga nte dende waô kè nl' irèndo
17 im̃ori. Anlwè sambô, mongi to-
ndô, anlwè mia p' isaôn yinlo
egômbe ṽiagaga ro, ṽandaminla-
nli anlwè vende kèndiô nl' ifema
s' anlag' aṽe, ko 'nlwè pôswa
avila gô ndwanli yanli njole.
18 Ndô vôm̃anli gw' imèpinlô nla
gw' imia s' Ôvanginli nl' Ôzunge
wazyô Jisu Krais. Gôre yè ga
lwanl' ivenda vènlo nl' egômbe
yôdu. Amèn.

EZANGÔ ELÔNGA ZI

JAN.

1 Mèzo z' avili gw' ipakilia, zi re
'zwè jogo pa, zi re 'zwè jenla pa
nl' antyo mazyô, z' avônliô 'zwè,
zi r' ago mazyô kôta pa z' igamba
2 ny' em̃ènlo, zô takiliô 'zwè: nl'
em̃ènlo z' awôwunliô, ayenlô nle
'zwè, ko 'zwè dwanl' iyenli, ara-
kilia 'nlwè em̃ènlo zakonlako, z'
avegagi nli Rerè, awôwunliô gôre
3 'zwè; eza zi re 'zwè jenla pa ayo-
go zô takiliô 'zwè gôre 'nlwè, inlè
anlwè kè anlwè ga lwanl' alato
nla 'zwè: nla rèti, alato mazyô
mi re nli Rerè, nl' Ôñwanl' iyè
4 Jisu Krais. Azwè tènd' isaôn yi-
nlo, inlè mbi' yazyô yi yônlie.
5 Nl' igamba nyi re 'zwè jogo pa
gôre yè, arakilia 'nlwè nye nyi-
nlo inlè, Anyambiè nl' Ôzange,
6 nla gôre yè zyele mpiri du. Ja
'zw' abulia 'nlè azw' ar' alato nla
yè, aganganla gô mpiri, azwè nô-
7 ka, ko 'zw' alend' ôrèti: ndô ja
'zw' akanganla g' ôzange, ga nt'
are yè g' ôzange, azw' are nl' ala-
to ôm̃ori nl' ôm̃ori, nli ntyinla yi
Jisu y' Ôñwanl' iyè yi jombunlia
8 'zwè avila gw' ibe sôdu. Ja 'zw'
abulia 'nlè azw' azye nl' ibe, azwè
tèmiz' ikuw' iyazyô, nl' ôrèti wi
9 zyele gôre 'zwè. Ja 'zw' amèm'
ibe sazyô, ar' inyanga nyi bekeliô
nl' ôgôre kè gô nyeza 'zwè ibe sa-
zyô, ayombunlia 'zwè avila gw'
10 ifwema sôdu. Ja 'zw' abulia 'nlè
azwè pa dend' ibe, azwè pange
ônlôki, nl' igamb' inyè nyi zyele
gôre 'zwè.

2 Awanl' iyam', isaôn yinlo tèndi-
nla miè 'nlwè, ko 'nlw' ayanj'
ibe. Nla jog' ôm' ajanj' ibe, azw'
are nl' ôganlisi gôre Rerè, Jisu
2 Krais y' ôgôre: ayè nl' ôravinlô
gw' ibe sazyô; nl' aranga gw'
isazyô dadiè, ndô kè gw' ibe si
3 ntye yôdu. Nl' igamba nyinlo
mia 'zwè inlè, azw' avôrô yè, inlè
ja' zw' apenjavenj' ampang' imè.
4 Ayè ô bulia 'nlè, mi avôrô yè, ko
y' avenjavenj' ampang' imè, ayè
ônlôki, nl' ôrèti wi zyele gôre yè:
5 ndô ayè ô penjavenj' igamb' inyè,
gôre yè itonda s' Anyambiè si re
mèpa pa giligili. Nl' igamba
nyinlo mia 'zwè inlè, azwè are
6 gôre yè: ayè ô bulia 'nlè e dwa-
nla gôre yè e ga ganganl' ayèmè
vanganle ga nt' aganganlagiè.
7 Mongi tondô, mi pa tèndinla
'nlwè ivang' inyonla, ndô ivang'
ilungu nyi re dwanla pa nla
'nlwè avila gw' ipakilia: ivang'
ilungu nl' igamba ny' ayogiô
8 'nlwè. Ndô mi tèndinla 'nlwè
ivang' inyonla, ôsaôn wi re rèti
gôre yè nla gôre 'nlwè; konde
mpiri yi piaganla, nl' ôzange
9 wôrèti w' atwenli gô bamba. Ayè
ô bulia 'nlè are g' ôzange, kè nu-
mb' ôñworer' iyè, a pare gô mpi-
10 ri kwanga nla nlènlo. Ayè ô to-
nd' ôñworer' iyè e dwanla g' ôza-
nge, nla gôre yè zyele ndaga y'
11 ikweza. Ndô ayè ô bik' ôñwo-
rer' iyè are gô mpiri, aganganla
gô mpiri, e mia ke nkôṽa yi kè-
ndô ndè, konde mpiri y' anlim'
antyo mè.
12 Mi tèndinla 'nlwè, yawanla, ko-
nde ibe sanli s' anyezô 'nlwè v'

13 inyanga ny' in' inyè. Mi tèndi-
nla 'nlwè irerè, konde anlw' avô-
rô yè ô vegagi avila gw' ipakilia.
Mi tèndinla 'nlwè, awanjo, konde
anlw' are keva p' ômbe. Mi atè-
ndinla 'nlwè, yawanla, konde
14 anlw' avôrô Rerè. Mi atèndinla
'nlwè, irerè, konde anlw' are miè
pa ô vegagi avila gw' ipakilia.
Mi atèndinla 'nlwè, awanjo, ko-
nde anlw' are nli ngulu, nl' iga-
mba ny' Anyambiè nyi dwanla
gôre 'nlwè, anlw' are keva pa k'
15 ômbe. Arondanli ntye yinlo, ge
isaôn yi re gô ntye. Jog' ôm' edu
atonde ntye, itonda sa Rerè si
16 zyele gôre yè. Konde yôdu yi re
gô ntye, itonginla s' ôzyônli, nl'
itonginla s' antyo, nl' ekale z'
eññènlo, yi pa pila gôre Rerè, ndô
17 gô ntye yinlo. Nli ntye yi pia-
ganla, nl' itonginla sa yô: ndô
ayè ô dende ntondinli y' Anya-
18 mbiè e dwanla gô konlako. Ya-
wanla, nyinlo nl' igwèra nyi nu-
unla: nli nt' are 'nlwè jogo pa
inlè ayè ô sire Krais e bia, vanga-
nle vènlo re nongwa pa izirisi yi
Krais imienge; nl' igamba mè
mia 'zwè inlè nyinlo nl' igwèra
19 nyinuunla. W' agogwi avila gô-
re 'zwè, ndô wi pegag' iwazyô;
konde arwe 'nlè waô iwazyô, ga-
vonlo w' aro dwanli nla 'zwè:
ndô w' agogwi, ko waô jenlô inlè,
20 waô arang' iwazyô waôdu. Nl'
anlw' are nl' isagiô avila gôr'
Ôma w' ôrunda, amia isaôn yôdu.
21 Mi pa tèndinla 'nlwè konde
anlwè pa mi' ôgiligili, ndô konde
anlw' avôrô wô, nla zyel' inôka
22 si pila g' ôrèti. Ônlôki mande
kaô ayè ô danda inlè Jisu nle
Krais? Ayè ôzirisi wi Krais, ô
23 dande Rerè nl' Ôñwanla. Ayè ô
dand' Ôñwanla, ayè mèmô azye
nli Rerè: ayè ô mèm' Ôñwanla
24 are nli Rerè kè. Eza zi re 'nlwè
jogo pa avila gw' ipakilia, zi ga
lwanle gôre 'nlwè. Ja eza zi re
'nlwè jogo pa avila gw' ipakilia
z' adwaula gôre 'nlwè, anlwè kè
anlwè be dwanla gôr' Ôñwanla,
25 nla gôre Rerè. Nl' ômpanganlô
w' avanganliô ndè 'zwè nle wi-
nlo, inlè eññènlo z' egômbe zôdu.
26 Isaôn yinlo mi are tèndinla pa
'nlwè yô g' ôñwanja wi mongi
27 wi kegunlia 'nlwè. Ndô anlwè,
isagiô s' azagiô ndè 'nlwè si dwa-
nla gôre 'nlwè, anlw' azyele k'
isyolo nyi nènjô nl' ôma; ndô ga
nte nènjô 'nlwè nl' isagiô mè g'
ôñwanja w' isaôn yôdu, sô kè si
re rèti, nl' arang' inôka, vanga-
nle ga nt' anènjiô 'nlwè nle sô,
28 lwanlanli gôre yè. Nla vènlo,
yawanla, lwanlanli gôre yè; inlè,
gô be bôwunliè, azwè ga lwanle
nl' iganda, ko 'zwè ayenle ntyo-
29 nli g' ôzyô wè gw' ibi' sè. Ja
'nlw' amia 'nlè ar' ôgôre, anlw'
avôrô inlè, ôm' edu kè ô dend'
ôgôre ajanlô nle yè.
3 Vônlanl' ônlongo w' itonda wi
re Rerè tonda pa 'zwè, inlè azwè
to fweliô inlè, awanla w' Anya-
mbiè: nla yenlo re 'zwè. V' iga-
mba nyinlo ntye yi méa 'zwè,
2 konde yi miè du. Mongi tondô,
vènlo azw' awanla w' Anyambiè,
nli nte be dwanla 'zwè yi pa tu-
minliô; ndô azw' avôrô inlè, j'
abuwunlia, azwè be dwanla ga
yè; konde azwè be jenlè ga nt' are
3 yè. Nl' ôm' edu ô re nl' iguñu
nyinlo gôre yè e jombunli' ôkuw'
wèmè, vanganle ga nt' are yè
4 nkèrè. Ôm' edu ô janj' ibe e pa-
va k' ivanga: konde ibe sô nl'
5 ipava s' ivanga. Anlw' avôrô kè
'nlè, awôwunliô gô tômb' ibe;
6 nla gôre yè zyel' ibe du. Ôm'
edu ô dwanla gôre yè e janj' ibe:
ayè ô janjag' ibe e pa jenlè, ge
7 miè. Awanl' iyam', aremizônli

nl‘ ôm‘ edu: ayè ô janjag‘ ôgôre
ar‘ ôgôre, vanganle ga nt‘ are yè
8 ôgôre: ayè ô janjag‘ ibe ayè ôma
wi Satan; konde Satan ayanjag‘
ibe avila gw‘ ipakilia. Gô ntinla
yinlo awôwunliô Ôñwa w‘ Anya-
mbiè, inlè gô jiliz‘ ijanja si Satan.
9 Ôm‘ edu ô re janlô pa nl‘ Anya-
mbiè e pa janj‘ ibe, konde ilônda
y‘ Anyambiè yi dwanla gôre yè:
yènlo e jolie janj‘ ibe, konde are
10 janlô pa nl‘ Anyambiè. Nl‘ iga-
mba nyinlo awanla w‘ Anyambiè
wi miô, nl‘ awanla wi Satan: inlè
ôm‘ edu ô re e pa dend‘ ôgôre ayè
arang‘ ôma w‘ Anyambiè, ge ayè
11 ô re e pa tond‘ ôñworer‘ iyè. Ko-
nde nyinlo nl‘ igamba ny‘ ayogiô
'nlwè avila gw‘ ipakilia, inlè
12 azwè ga rondanlenli. Azw‘ alwa-
nla ga Ken ô vegagi ôma wi Sa-
tan, ayônl‘ ôñwongiè. Nl‘ eza-
nde z‘ ayônliè yè? Konde ijanj‘
isè s‘ avegagi sibe, nla s‘ ôñwo-
ngiè sibia.
13 Añmamanli, awarera, ja ntye y‘
14 anumba 'nlwè. Azw‘ avôrô inlè,
azw‘ are piaganla pa avila gw‘
ijuwa agènda gw‘ emènlo, konde
azwè tond‘ awarerè. Ayè ô re e
pa tonda [e dwanla gw‘ ijuwa.
15 Ôm‘ edu ô bik‘ ôñworer‘ iyè ayè
ôyônlisi: anlw‘ avôrô kè 'nlè zyel‘
ôyônlisi ô re nl‘ emènlo zakonla-
16 ko zi dwanla gôre yè. Nl‘ igamba
nyinlo mi‘ azwè itonda, konde
alimbinl‘ emènlo zè g‘ ôñwanj‘
iwazyô: azwè kè azwè ga limbinle
mènlo yazyô g‘ ôñwanja w‘ awa-
17 rerè. Ndô ayè ô re nl‘ igumba
nyi ntye yinlo, kè jenl‘ ôñworer‘
iyè gw‘ ijela, anunj‘ ôrèm‘ iwè w‘
ipôginla gôre yè, itonda s‘ Anya-
18 mbiè si dwanla gôre yè? Awanl‘
iyam‘, azwè ga rig‘ aronda nl‘
igamba, nl‘ ônlèmè dadiè; ndô
19 nl‘ idenda nl‘ ôrèti. Gô ndaga
mè be mia 'zwè inlè azw‘ are g‘
ôrèti, ko 'zwè dwanliz‘ irèm‘ iya-
20 zyô g‘ ôzyô wè, konde ja irèm‘
iyazyô y‘ apa 'zwè ôgara; Anya-
mbiè are viaganlô nl‘ irèm‘ iya-
21 zyô, ami‘ isaôn yôdu. Mongi to-
ndô, ja irèm‘ iyazyô y‘ ava 'zwè
ôgara, gambènl‘ azw‘ are nl‘ iga-
22 nda gôr Anyambiè; nl‘ ezom‘
edu zi bambiô 'zwè, azwè dènga
gôre yè, konde azwè penjavenj‘
ampang‘ imè, alend‘ isaôn yi to-
23 ndô gw‘ antyo mè. Nl‘ ivang‘
inyè nye nyinlo, inlè azwè ga ve-
kelie ina ny‘ Ôñwanl‘ iyè Jisu
Krais, arondanla, ga nt‘ azômbiè
24 'zwè. Nla yè ô penjavenj‘ ampa-
ng‘ imè e dwanla gôre yè, nla yè
gôre yè. Nl‘ igamba nyinlo mia
'zwè kè 'nlè e dwanla gôre 'zwè,
inlè nl‘ Inlinl‘ inyè nyi re yè pa
pa 'zwè.

4 Mongi tondô, avekelianl‘ anli-
nl‘ imôdu, ndô gènlizanl‘ anlinla,
vendetwa mô m‘ Anyambiè: ko-
nde ivogisi y‘ inôka imienge yi re
2 bia pa gô ntye. Nl‘ igamba nyi-
nlo mia 'nlwè Inlinla ny‘ Anya-
mbiè: inlè inlinl‘ iedu nyi mèma
'nlè Jisu Krais are bia pa g‘ ôzyô-
3 nli nyô ny‘ Anyambiè: nl‘ inli-
nl‘ iedu nyi re nyi pa mème Jisu
nyô aranga ny‘ Anyambiè: nyi-
nlo nl‘ inlinla mè nyi sire Krais,
nyi re 'nlwè jogo pa inlè nyi bia;
nla vanganle vènlo nyi re gô
4 ntye. Anlwè w‘ Anyambiè, a-
wanl‘ iyam‘, anlw‘ are keva pa
waô kè: konde ayè ô re gôre
'nlwè are viaganlô nla yè ô re gô
5 ntye. Waô wi ntye: yenlo ka-
mba waô ga nt‘ are ntye, ko ntye
6 joginlô waô. Azwè w‘ Anya-
mbiè: ayè ô mi‘ Anyambiè e jo-
ginlô 'zwè; ayè ô re azye w‘ A-
nyambiè e joginlô zwè. Nl‘ iga-
mba mè mia 'zwè inlinla ny‘
ôrèti nl‘ inlinla ny‘ ifema.
7 Mongi tondô, azwè ga rondanle-

nli: konde itonda si pila gôr' A-
nyambiè; nl' ôm' edu ô tonda
ajanliô nl' Anyambiè, ami' Anya-
8 mbiè. Ayè ô re e pa tonda e pa mi'
Anyambiè; konde Anyambiè nl'
9 itonda. Gô ndaga yinlo aruminliô
itonda s' Anyambiè gôre 'zwè,
inlè Anyambiè are tôm̃a p' Ô-
ñwanl' iyè wikika gô ntye, inlè
azwè ga lwanle nl' em̃ènlo vo yè.
10 Itonda se sinlo, aranga 'nlè, azwè
arond' Anyambiè, ndô inlè, aro-
ndi 'zwè, arôm̃' Ôñwanl' iyè gô
11 dw' ôravinlô gw' ibe sazyô. Mo-
ngi tondô, j' Anyambiè arondi
'zwè yenlo, azwè kè azwè ga ro-
12 ndanlenli. Zyel' ômo re jenla p'
Anyambiè nli mori: ja 'zw' ato-
ndanla, Anyambiè e dwanla gôre
'zwè, nl' itond' isè si re mèpa pa
13 gôre 'zwè: nl' igamba nyinlo mia
'zwè inlè, azwè dwanla gôre yè,
nla yè gôre 'zwè, konde are pa pa
14 'zwè Inlinl' inyè. Azw' are jenla
pa kè arakilia inlè, Rerè are tôm̃a
p' Ônwanla gô dwanl' Ôzunge wi
15 ntyè. Ôm' edu ô be mèma 'nlè Jisu
nle Ôñwa' w' Anyambiè, Anya-
mbiè dwanla nla yè, nla yè gôre
16 Anyambiè. Azw' are mia pa
av̂ekelia kè itonda si re nl'
Anyambiè gôre 'zwè. Anyambiè
nl' itonda; nl' ayè ô dwanla gw'
itonda e dwanla nl' Anyambiè,
17 nl' Anyambiè gôre yè. Gw' iga-
mba nyinlo r' itond' isazyô mèpa
pa, ko 'zwè dwanla nl' iganda gô
ntyugu y' ijèkèlia; konde ga nt'
are yè, yenlo re 'zwè gô ntye
18 yinlo. Zyel' itia gw' itonda: ndô
itonda si re mèpa pa si tômb' itia,
konde itia si re nl' ôrevunlô; nla
yè ô tia azye mèpa pa gw' itonda.
19 Azwè tonda, konde ayè lônge
20 tondi 'zwè. Jog' ôm' abulia 'nlè,
mi tond' Anyambiè, kè numb'
ôñworer' iyè, ayè ônlôki: konde
ayè ô re e tond' ôñworer' iyè ô re
yè jenla pa, ayè ko tond' Anya-
21 mbiè sè ô re pa jenlè? Azw'
are dènga pa k' ivanga nyinlô
gôre yè, inlè ayè ô tond' Anya-
mbiè e ga ronde k' ôñworer' iyè
yè.

5 Ôm' edu ô bekelia 'nlè Jisu nle
Krais are janlô pa nl' Anyambiè:
nla yè ô tondè ô janla e tondè kè
2 ô janlô ndè. Nl' igamba nyinlo
mia 'zwè inlè, azwè tond' awanla
w' Anyambiè, ja 'zw' atond'
Anyambiè, avenjavenj' ampang'
3 imè. Konde sinlo nl' itonda s'
Anyambiè, inlè gôre 'zwè gô
penjavenj' ampang' imè: nl'
ampang' imè mi zyele jola.
4 Konde ezom' edu zi janlô nl'
Anyambiè zi keve ntye: nl' ike-
va si keve ntye se sinlo, inlè ibe-
5 keli' sazyô. Nla 'yè ô keve ntye
mande, kaô ayè ô bekelia 'nlè
Jisu nl' Ôñwa w' Anyambiè?
6 Winlo nle yè ô v̂ienli nl' anlingô
nli ntyinla, vanganle Jisu Krais;
aranga nl' anlingô dadiè, ndô nl'
7 anlingô nli ntyinla. Nl' Inlinla
kè nyi takilia, konde Inlinla nyô
8 nl' ôrèti. Konde r' ararô wi taki-
lia, Inlinla, nl' anlingô, nli ntyi-
nla: nla yinlo irarô yi kwe-
9 zanganla ômô. Ja 'zw' abo-
ng' atakwè m' anlaga, atakwè
m' Anyambiè mi re viaganlô:
konde atakwè m' Anyambiè me
minlo, mi re yè takilia pa g'
10 ôñwanja w' ôñwanl' iyè. Ayè ô
bekeli' Ônwa w' Anyambiè are
nl' atakwè g' ôkuw' wèmè: ayè
ô re e pa bekeli' Anyambiè are
pangè p' ônlôki; konde e pa be-
keli' igamba nyi r' Anyambiè
takilia pa g' ôñwanja w' Ônwanl'
11 iyè. Nl' atakwè me minlo, inlè
Anyambiè are pa pa 'zwè em̃ènlo
zakonlako, nl' em̃ènlo mè zi re
12 gôr' Ôñwanl' iyè. Ayè ô re nl'
Ônwanla are nl' em̃ènlo; ayè ô re

azye nl' Ôñwanla w' Anyambiè
azye nl' eññènlo.
13 Mi are tèndinla pa 'nlwè isaôn
yinlo, ko 'nlwè mia 'nlè anlw'
are nl' eññènlo zakonlako, vanga-
nl' anlwè yi bekeli' ina ny'
14 Ôñwa w' Anyambiè. Minlo nl'
abeko mi re nla 'zwè gôre yè,
inlè, ja 'zw' abambi' ezoma ga nt'
are ntondinli yè, e pôganliô 'zwè:
15 nla ja 'zw' amia 'nlè e pôganliô
'zwè, ezom' edu zi bambiô 'zwè,
azw' avôrô inlè, azw' are nli ya yi
16 re 'zwè bambia pa gôre yè. Jog'
ôm' ajenl' ôñworer' iyè e janj' ibe
si re si zyele gw' ijuwa, e ga va-
mbiè, nl' Anyambiè e be pè eññè-
nlô gôre waô wi janj' ibe si re si
zyele gw' ijuwa. R' ibe si re gw'
ijuwa: mi pa bulia 'nlè e ga ga-
17 mbinle g' ôñwanja wa sô. Ipava
sôdu nl' ibe: r' ibe kè si re si zyele
gw' ijuwa.
18 Azw' avôrô inlè, ôm' edu ô re
janlô pa nl' Anyambiè e janjag'
ibe; ndô ayè ô rè janlô pa nl'
Anyambiè e pig' ôkuw' wèmè, nl'
19 ôm' ombe e bwatè du. Azw' avô-
rô inlè, azwè w' Anyambiè, nli
ntye yôdu yi dwanla gô ngulu y'
20 ômo' mbe. Azw' avôrô kè 'nlè
Ôñwa w' Anyambiè abienli, ava
'zwè ikôtiza, ko 'zwè miè ô r' ôgi-
ligili, azwè are gôre yè kè ô r' ogi-
ligili, vanganle gôr' Ônwanl' iyè
Jisu Krais. Yinlo nl' Anya-
mbiè y' ôreti, nl' eññènlo zako-
21 nlako. Awanl' iyam', venjave-
njanl' ikuw' iyanli avila gw' ika-
nla.

EZANGÔ ZIV̂ANLI ZI

JAN.

---

1 ÔNLÈRO gôr‘ ôñwantô wi re pi-
njô pa nl‘ awanl‘ iyè wi tondô
miè g‘ ôrèti; nl‘ aranga miè da-
diè, ndô waôdu wi mi‘ ôgilligili;
2 g‘ ôñwanja w‘ ôrèti wi dwanla
gôre ’zwè, wi be dwanla nla ’zwè
3 kè pèkèpèkè: Imèpinlô, nkèngo,
nl‘ añènjè, mi be dwanla gôre
’zwè, avila gôr‘ Anyambiè ya Re-
rè, nl‘ avila gôre Jisu Krais, Ô-
ñwanla wa Rerè, g‘ ôrèti nla gw‘
4 itonda. Mi jeule mbia mpôlô ko-
nde mi are dènga pa gôr‘ awanl‘
iyo awèwo wi kanganla g‘ ôrèti,
vanganle ga nt‘ azômbiô ’zwè nle
5 Rerè. Nla vènlo, ôñwantô, mi
bel‘ igamba nyinlo, aranga mpa-
nli ga mi atèndinlo ivang‘ inyo-
nla, ndô mènyo ny‘ avegagi nla
’zwè avila gw‘ ipakilia, inlè azwè
6 ga rondanlenli. Nl‘ itonda se si-
nlo, inlè azwè ga ganganle nt‘ ar‘
isômbi‘ sè. Nyinlo nl‘ ivanga,
vanganle nt‘ ayogiô ’nlwè avila
gw‘ ipakilia, inlè anlwè ga ganga-
7 nle gô nyô. Konde iremisi imie-
nge yi ’re kènda pa gô ntye, waô
wi pa mèma ’nlè Jisu Krais are
bia pa g‘ ôzyônli. Ayè ô re yenlo
nl‘ ôremisi nl‘ ômo sire Krais.
8 Vandaminlanl‘ ikuw‘ iyanli, inlè
anlw‘ averize ya yi re ’nlwè janja
pa, ndô anlwè ga lèng‘ ipa sôdu.
9 Ôm‘ edu ô kènda nli bôsyô ko
alwanla gw‘ inènja si Krais, azye
nl‘ Anyambiè: ndô ayè ô dwa-
nla gw‘ inènja mè, ayè mèmô
are nli Rerè nl‘ Ôñwanla ta.
10 Jog‘ abi‘ ôma gôre ’wè, ko av̂ag‘
inènja sinlo, awongè gô nag‘
11 wo, ge savinlè: konde ayè ô sa-
vinlè ar‘ ôwongisi w‘ ijanj‘ isè
sibe.
12 Gôre miè nl‘ isaôn imienge yi
tèndinlo, mi alende nl‘ ezangô nli
mpira: konde mi devinla gô bia
gôre ’wè, agamba nla ’wè ôzyô g‘
13 ôzyô, ko igev‘ inyo jônliô. Awa-
nla w‘ ôñwongio ôñwantô ô re
pinjô pa w‘ abôgizo.

EZANGÔ ZIRARÔ ZI

JAN.

1 ÔNLÈRO gôre Gaius ô tondô, ô
2 tondô miè g' ôrèti. Awè yi tondô
miè, mi jôngunla 'nlè gw' isaôn
yôdu ô ga gende mbiambiè alwa-
nla kè mbiambiè, vanganle nte
kènd' inlinl' inyo mbiambiè.
3 Konde mi ayenli mbia mpôlô,
gw' aṽienl' awarerè arakilia g'
ôñwanja w' arèti wo, vanganle
4 nte kanganlo g' ôgiligili. Mi azye
nl' igev' ivôlô viaganlô nla nyi-
nlo, inlè gô jogo inlè awanl'
iyam' wi kanganla g' ôrèti.
5 Awè yi tondô, ô janj' eṽilô zi re
ko bekeliô gw' isaôn yôdu yi de-
ndô ndo gôr' awarerè vanganle
6 waô w' anlongo añori; winlo wi
re takilia pa g' ôñwanja w' itond'
iso gô ñandô. Ô be denda mbia-
mbiè gô nungunla waô g' ôgèndo
waô nt' are ko dwanla kwèkwè
7 nl' Anyambiè: konde w' agènda-
gi g' ôñwanja w' in' inyè, wi
8 bong' ezoma kè gôr' anlongo. Sa-
mbô azwè ga wong' anlaga ônlo-
ngo mè nli mbia, ko 'zwè dwanl'
9 imbilô ta nl' ôrèti. Mi arèndinli
ñandô agamb' añèwo: ndô Dio-
trefus, ô tonde dwanl' ewônjô gô-
10 re waô, e pa bonga 'zwè. Sambô,
ja mi abia, m' be jônginlia isaôn
yi janjô ndè, nkambaga g' ôñwa-
nj' iwazyô agamb' ambe manya-
wè: azye duèrè kè vovo, ndô e pa
bong' awarerè ayèmè, alega waô
kè w' aro bongi waô, arômba waô
11 gô ñandô. Awè yi tondô, avèr'
ez' eṽe ndô eza zi r' eṽia. Ayè ô
janje mbia ayè w' Anyambiè:
ayè ô janj' ibe e pa jenl' Anya-
12 mbiè. Demetrius are nl' isumi-
nliô s' anlaga waôdu, nla s' ôrèti
kè: nl' azwè kè azwè takilia g'
ôñwanj' iwè; ô vôrô kè 'nlè ata-
kwè mazyô mi re rèti.
13 Mi avegagi nl' isaôn imienge gô
tèndinlo, ndô mi pa bele tènda
yô nli mpira nli ntôngô yi tèndi-
14 nla: ndô mi devinla gô sunge je-
nlo, ko 'zwè kamba ôzyô g' ôzyô.
Añènjè gôre 'wè. Indegô s' abô-
gizo. Wôgiz' indegô nl' ana.

EZANGÔ ZI

JUD.

1 Jud, nyôngô yi Jisu Krais, nl'
ôñworerè wi Jems, gôre waô wi
re fweliô pa, wi tondô gôr' Anya-
mbiè ya Rerè, avenjavenjô gôre
2 Jisu Krais: Nkèngo gôre 'nlwè
nl' añènje nl' itonda si ga wunle.
3 Mongi tondô, gw' aVeli miè pôlô
gô tèndinla 'nlwè g' ôñwanja w'
isunginla si re gôre 'zwèdu, mi
ajenl' isyolo gô tèndinla 'nlwè
nuginliaga 'nlwè gô nwa pôlô g'
ôñwanja w' ibekelia s' avenliô
4 iyombwi nyongo mô. Konde r'
anlag' awèwo jinginla pa nl' avô-
nlô, vanganle waô w' alôViô egô-
mb' elônga g' ôgara winlo, anlag'
aVe, wi kalunl' imèpinlô s' Anya-
mbiè gw' isyèkè, alandè ô re da-
diè Rer' iyazyô nl' Ôvanginli
Jisu Krais.
5 Vènlo mi bele jônginlia 'nlwè,
vanganl' anlw' avôr' isaôn yinlo
yôdu mbiambiè, inlè Rerè, ayè
sunginla p' anlaga avila gô ntye
yi Ejipt, avila vovo ayilizi waô
6 wi re wi bekelia. Nl' ienjèl s'
avegagi si pa penjavenj' anyang'
imaômè, ndô s' arig' ilwanlô nyaô,
Rerè are penjavenja pa sô gô mpi-
ri gw' igôrô yapèkèpèkè agènda
gw' ijèkèlia si ntyugu mpôlô.
7 Vanganle ga Sodom nli Gomora,
nl' ink' impôlô s' avegagi vingô-
vingô, waô pa p' ikuw' iyaô g'
ôVelanlô, azông' ôzyônli ôñwènlè,
wi re dôViô pa elingiliô, njenlag'
azyingô m' ôgônli wapèkèpèkè.
8 Ndô egolanli mèmô mongi sinlo
kè nl' ipikili' saô sanyawè wi fe-
viz' ôzyônli, avèdi inyanga nl'
9 ampenda. Ndô Maikeèl enjèl'
mpôlômè, gw' anwenliè nli Satan
azungakanla nla yè ôkuwa wi
Môsès, arienli gô sozizè nl' aro-
wô, ndô awuli 'nlè, Rerè e ga zè-
10 mbo. Ndô mongi sinlo wi pèdi'
isaôn yi re wi pa mia: nl' isaôn
yi miô waô nli njanli, g' inyama
si zye nl' ôgu, gw' isaôn mè wi
11 feviz' ikuw' iyaô. Azyile gôre
waô! konde wi re kènda pa gô
mponlo yi Ken, avule mangô nl'
ôgasyô gw' ifwema si Balam g'
ôñwanja w' ipa, ayilizô gw' ipa-
12 va si Kora. Winlo nl' abôke gw'
intyagô sanli s' itonda gô nya
waô nla 'nlwè, ivenjavenji yi
nyez' ikuw' iyaômè itia fo; vindi
yi r' anlingô fo, mpèvizagô nl'
impunga; rere yi r' ilônda fo, ju-
wa pa nyongo mbanli, tôdunlô pa
13 nl' iramba; ikev' ivendi yi ntyu-
Va, njirag' ampunli mi ntyonli
yaômè; igègènli yi peravera, gô-
re waô re pigô pa mpiri yadowa-
14 dowa gô konlako. Nla g' ôñwa-
nja wi mongi sinlo avogi Enok
kè, ôma wôrogènlô avila gôre
Adam, awulia 'nlè, Vônlanli, Re-
rè e bia nl' igôñi ny' intosèn s'
15 iyombwi yè, gô dend' ijèkèlia gô-
re waôdu, azyuri' anlag' aVe wa-
ôdu, g' ôñwanja w' ijanj' isaô sô-
du sibe si re waô janja pa, nla g'
ôñwanja w' agamb' ayole môdu
mi r' anlag' aVe kamba pa gô
16 sirè. Winlo nle waô wi fuñavu-
ña, alagalaga, wi dwanla ga nt'

ar' itonginl' isaômè, agwanl' imaô
nkambag' agamb' ampôlô m'
ekale, waô kè wi dwanla nl' anla-
ga wantuntu g' ônwanja w' inye-
nla.
17 Ndô anlwè, mongi tondô, yôngi-
nlianl' agamba m' alônge kambiô
nli rômi y' Ôvanginli wazyô Jisu
18 Krais; nt' awulinli waô 'nlwè
inlè, gw' intyugu sinuunla be bi'
ivèdisi, yi kanganla ga nt' ar'
itonginl' isaômè si bendi' Anya-
19 mbiè. Winlo nle waô wi pang'
ibangwanla, wi sônga kaô ibela
s' ôkuwa, wi zyele kè nl' Inlinla.
20 Ndô anlwè yi tondô, nlôgianl'
ikuw' iyanli gw' ibekeli' sanli s'
ôrunda mè, nkambinlaga gw'
21 Inlinl' Ivia, ko penjavenjanl'
ikuw' iyanli gw' itonda s' Anya-
mbiè, mpônlage nkèngo y' Ôva-
nginli wazyô Jisu Krais gw' emè-
22 nlo zakonlako. Nla gôr' awèwo
wi re nl' impaga lwanlanli nli
23 nkèngo; nl' amori zunginlanli
waô, nswagaga waô avila g' ôgô-
nli; nl' amori vôginlanli waô nl'
itia, mbikaga vanganl' ingôi saô
fevizô pa nl' ôzyônli.
24 Vènlo gôre yè ô re nli ngulu yi
bandaminla 'nlwè avila gw' ipô-
swa, alôvia 'nlwè g' ôzyô w' ive-
nd' inyè mpèlo fo nl' igev' ivôlô,
25 gôre yè ô re dadiè Anyambiè y'
Ôzunge wazyô, ga lwanle vo Jisu
Krais y' Ôvanginli wazyô, ive-
nda, nl' inyanga, nl' ipanginla,
nli ngulu, egômbe vakiliaga ro,
nla vènlo, nl' agènda gô konlako.
Amèn.

ITUMINLIA SI
JAN.

1 ITUMINLIA si Jisu Krais, s' ave-
nliô yè nl' Anyambiè gô tev'
inyôngô sè isaôn yi be sunge twa:
nl' arôm̃iè amieza yô nli enjèl yè
2 gôre nyôngô yè Jan. Nl' arakili
Jan igamba ny' Anyambiè, nl'
atakwè mi Jisu Krais, vanganl'
3 isaôn yôdu y' ayenliô ndè. Ôza-
vinlô gôre yè ô tangunla, nla gôre
waô wi jog' agamba m' ipoga,
avenjavenj' agamba mi re tèndô
pa gô sô: konde egômbe z' atwe
pièrè.
4 Jan gôr' iñandô ôrogènlô si re
gô Asia: Imèpinlô gôre 'nlwè nl'
am̃ènjè, avila gôre yè ô re avega-
gi ô re kè gô bia; nl' avila gôr'
anlinl' ôrogènlô mi re g' ôzyô w'
5 ek' izè; nl' avila gôre Jisu Krais,
ôyenli wi re ko bekeliô, njalie yi
mongi wi re juwa pa, nl' Ôva-
nginli w' aga wi ntye. Gôre yè
ô tonda 'zwè, avurunla 'zwè avila
gw' ibe sazyô nli ntyinl' iyè;
6 avanga 'zwè inlongo ny' iminisè
gôr' Anyambiè ya Rer' iyè; gôre
yè ga lwanl' ivenda nl' ipanginla
7 gô konlako. Amèn. Vônla, e
bia nli vindi; nl' intyo edu nyi
be jenlè, nla waô w' arumiè wi be
jenlè; nl' imbuṽe si ntye sôdu si
be denla g' ôñwanj' iwè. Vanga-
nl' yenlo. Amèn.
8 Miè nl' Alfa nl' Ômega, bulie
Rerè Anyambiè, yi re y' avegagi
nla yi be dwanla kè, Anyambiè
9 yi ngulu yôdu. Miè Jan, y'
ôñworer' iyanli nl' ôwongisi nla
'nlwè gw' injuke nla gw' inlongo
nla gw' isindinla si re gôre Jisu,
mi avegagi gô nenge yi fweliô,
inlè, Patmos, g' ôñwanja w' iga-
mba ny' Anyambiè nl' atakwè
10 mi Jisu. Mi avegagi gw' Inlinla
gô ntyugu ya Rerè, nl' ayogiô
miè gô nyum' iyam' inyô' ivôlô,
11 ga ny' ôrombo, inlè, Isaôn yi je-
nlô ndo, rènda yô gw' ezangô,
arwanliza zô gw' iñandô ôrogè-
nlô; gô Efesus, nla gô Smerna,
nla gô Pergamus, nla gô Thiati-
ra, nla gô Sardis, nla gô Filadè-
12 lfia, nla gô Laodisia. Awizi miè
gô jenl' inyôi ny' agambi nla
miè. Nla gw' awizi miè mi aye-
nl' ilampi ôrogènlô si syika yate-
13 nlatenla; nla gô garegare y' ila-
mpi ayenli miè ôma nl' egolanli
z' ôñwonlaga, boriô pe ngoi mpô-
lô kwanga gw' intyôzyô, nl' ôtu-
mba wi syika yatenlatenla diriô
14 pa gô ntônlô yè. Nl' ewônjô zè
nl' itwe sè s' avegagi pupu g'
imia yapupu, nla g' ôkondo; nl'
antyo mè m' avegagi g' ibam̃inla
15 s' ôgônli; intyôzyô sè s' avegagi
ga nyènliè njombwi, mpanli ga
y' amèpiziô gw' inlu; nl' inyôi
nyè ga nyongole 'y' anlingô am̃è-
16 ngè. Nl' avegagiè nl' igègènli
ôrogènlô g' ôgo 'nlôm̃iè: nl' avi-
la g' ôgwanl' iwè agogwi ôkwar'
ôruenli wi re tua nkôṽa mbanli:
nl' ôzyô wè w' avegagi ga nkô-
mbe gô bamba yô nli ngulu.
17 Gw' ayenli miè yè, mi avôswi
gw' agôlô mè g' ebende. Nl' ara-
liè ôgo 'nlôm̃iè gôre miè, awulia,
'nlè, Aria; miè nl' ôlônga nl'
18 ônuunla, nl' ôma wabo; mi ave-

gagi juwa pa, nla vônla, mi are
bo gô konlako, mi are kè nl' isya-
19 pe s' ijuwa nl' ilômbô. Rènda
sambô isaôn y' ayenliô 'wè, nl'
isaôn yi re, nl' isaôn yi be twa gô
20 bôsyô; iyumbunlô ny' igègènli
ôrogènlô y' ajenlô 'wè g' ôgo
wam' ônlômiè, nl' ilampi si syika
yatenlatenla ôrogènlô. Igègènli
ôrogènlô nl' ienjèl s' iñandô ôro-
gènlô: nl' ilampi ôrogènlô nl'
inandô ôrogènlô.

2 Gôre enjèl yi ñandô yi Efesus
rènda: Isaôn yinlo yi buliô ndè
ô kôt' igègènli ôrogènlô g' ôgo wè
ônlômiè, ô kanganla gô garegare
y' ilampi si syika yatenlatenla
2 ôrogènlô, inlè: Mi avôrô ijanj'
iso, nl' eviliô zo nl' isindinl' iso,
nla inlè ô jolie sindinl' anlag'
avè, ndô ô re kènliza pa waô wi
bulia 'nlè waô rômi, ge w' azya,
3 alènga waô inlôki; mi avôrô kè
'nlè ô re nl' isolinla; ô re sindi-
nla pa g' ôñwanj' w' in' inyam',
4 ko w' ayasa. Ndô mi are nli
ndaga yinlo nla 'wè, inlè, ô re
5 tiga p' itond' iso idônga. Yôngi-
nlia sambô nt' are 'wè pôswa pa,
ko nige nkôndi, ayanj' ijanj' idô-
nga; azya nlonlo m' be bia gôre
'wè, arômbe lampi yo avila gô
mbôra ya yô, kaô w' akalwa.
6 Ndô ndaga yinlo yi re nla 'wè,
inlè, ô bik' ijanja s' Inikolaiton,
7 si bikô miè kè. Ayè ô re nl'
arôi, e ga yogo nte buli' Inlinla
gôr' iñandô. Gôre yè ô keva, be
pô miè gô ny' erere z' emènlo, zi
re gô ntyaga y' Anyambiè.
8 Nla gôre enjèl yi ñandô yi Sme-
rna rènda; Isaôn yinlo yi buliô
nl' ôlônga nl' ônuunla, ô vegagi
9 juwa pa, ndô are bo: inlè, Mi
avôrô azyingô mo, nl' agug' imo
(ndô ô re paga pa), nl' ôrowô wi
mongi bulia, 'nlè, waô Iju, ge
w' azya, ndô waô nle ñandô yi
10 Satan. Ari' isaôn yi be sindinlô
ndo: vônla, Satan e be fel' awè-
wo gôre 'nlwè gô ntyôgô, ko
'nluè dembô; anlwè be dwanla
kè nl' azyingô igômi ny' intyu-
gu. Lwanl' ôma wi bekeliô kwa-
nga gw' ijuwa, gambènlè m' be
11 po kôrôwa y' emènlo. Ayè ô re
nl' ôrôi, e ga yogo nte buli' Inli-
nla gôr' iñandô. Ayè ô keva
ayenlizô nkazya nl' ijuwa siba-
nli.
12 Nla gôre enjèl yi ñandô yi Pe-
rgamus rènda; Isaôn yinlo yi bu-
liô ndè ô re nl' ôkwar' ôruenli wi
13 re tua nkôva mbanli, inlè: Mi
avôrô mbôra yi dwanlô ndo, va-
nganle mbôra yi re Satan dôvia
p' ek' izè: nla, inlè, ô kôt' in'
inyam' ngwasyi,. ko w' aland'
ibekeli' sam', vanganle gw' i-
ntyugu si Antipas, ôyenli wam'
wi re ko bekeliô, ô yônliô gô-
re 'nlwè, mbôra yi dwanle
14 Satan. Ndô mi are nl' isaôn
yakwè nla 'wè, konde ô re nl'
awèwo vovo wi kôt' inènja si
Balam, ô nlènji Balak gô pômiz'
awa wi Israel ibaku, ko waô nye
ya y' ayiriô gw' akanla, avèng'
15 antô winganli. Egolanli mèmô
anlw' are kè nl' awèwo wi kôt'
16 inènja s' Inikolaiton. Galwa sa-
mbô; azya nlonlo m' be bia gôre
'wè nèganèga, anwa nla waô nl'
17 ôkwara w' ôgwanl' iwam'. Ayè
ô re nl' arôi, e ga yogo nte buli'
Inlinla gôr' iñandô. Gôre yè ô
keva, be pô miè mana yi re ju-
mbunlô pa, avè kè idô nyapupu,
nla gô nyô in' inyonla tèndô pa,
nyi re nyi miô nl' ôma kaô ayè ô
dènga nyô.
18 Nla gôre enjèl yi nandô yi Thia-
tira rènda; Isaôn yinlo yô buliô
nl' Ôñwa w' Anyambiè, ô re
nl' antyo mè g' ôgônli wi bami-
nla, nl' intyôzyô sè ga nyènliè

19 njombwi, inlè: Mi avôrô ijanj'
iso, nl' itond' iso nl' ibèkèli' so
nli njanjinli yo nl' isindinl' iso,
nla, inlè ijanj' iso sinuuunla si re
20 viaganlô nl' idônga. Ndô mi are
nli ndaga yinlo nla 'wè, inlè, ô
sindinl' ôñwantô mèwonla Jèza-
bèl, ô fweli' ôku' wè, inlè, ôvogisi;
ko yè nènja aremiz' inyôngô sam'
gô nanla nla winganli, anye ya y'
21 ayiriô gw' ikanla. Nl' avenli miè
yè egômbe zi kalwa; ndô e jivire
22 kalwa avila g' ôvèlanlô wè. Vô-
nla, m' be falè g' ôdô, nla waô wi
nanla nla yè gw' azyingô ampôlô,
kaô w' akalwa avila gw' ijanj'
23 isaô. Nl' awanl' iè m' be jônla
waô nl' ijuwa; nl' iñandô sôdu si
be mia, inlè, miè nle yè ô kèlagèl'
ina nl' irèñña: m' be p' ôm' edu
gôre 'nlwè kè ga nt' ar' ijanj' isè.
24 Ndô anlwè mongi mori wi re go
Thiatira, waô wi re wi zye nl'
inènja sinlo, wi re wi mia du isa-
ôn y' ôronga wi Satan, nte bulia
waô; mi bulinlia 'nlwè, inlè, m'
be twanliza 'nlwè irwanlô nyè-
25 nlè. Ndô eza zi re nla 'nlwè, gô-
26 tanli zô ngwasyi, kaô mi abia. Nl'
ayè ô keva, avenjavenj' ijanj' i-
sam' kwanga gô ntyai, gôre yè be
27 pô miè inyanga gôr' anlongo: ko
yè panginla waô nli nkogu y' ô-
ñwanga, ga nte jônlô intyuanla sa-
mbônlô simbei; ga nt' are miè pô
28 pa kè nle Rer' iyam': m' be pè
29 kè ôgègènli w' ibanga. Ayè ô re
nl' ôrôi, e ga yogo nte buli' Inli-
nla gw' iñandô.

3 Nla gôre enjèl yi ñandô yi Sa-
rdis rènda; Isaôn yinlo yô buliô
ndè ô re nl' anlinl' ôrogènlô m' A-
nyambiè, nl' igègènli ôrogènlô, i-
nlè: Mi avôrô ijanj' iso, inlè, ô re
nl' ina inlè ô re bo, ndô ô re juwa
2 pa. Vèmbaga, ko joli' isaôn yi ti-
ganla, yi re pièrè gô juwa: konde
mi pa jenl' ijanj' iso kwèkwè g'
3 ôzyô w' Anyambiè yam'. Yô-
nginlia sambô nt' are 'wè bonga
pa ayogo; ko penjavenja yô, aga-
lwa. Jogo w' avèmba, m' be bia
g' ôfe, ko w' ami' igwèra nyi be
4 bia miè gôre 'wè. Ndô ô re nl'
ana añèwo gô Sardis mi re mi *fe*-
viz' ingoi saô; wi be kanganla nla
miè bora p' ingoi sapupu; konde
5 wi re nl' inyanga. Ayè ô keva e
be boriô yenlo nl' iwora nyapu-
pu; miè kè mi az*a*zy' in' inyè
avila gw' ezangô z' eñènlo, ndô
m' be mèm' in' inyè g' ôzyô wa
Rer' iyam', nla gw' azyô m' ie-
6 njèl' sè. Ayè ô re nl' ôrôi, e ga
yogo nte bulia Inlinla gw' iña-
ndô.

7 Nla gôre enjèl yi ñandô yi Fila-
dèlfia rènda; Isaôn yinlo yô buliô
nle yè ô r' ôrunda, ô re rèti, ayè ô
re nl' isyape si David, ô nungu-
nla, ko anunj' ôma, ô nunja, ko
8 anungunl' ôma inlè: Mi avôrô
ijanj' iso: vônla, mi are nungu-
nla pa g' ôzyô wo iguge nyabwi,
nyi re zyèl' ôma ko nunja nyô;
mi avôrô kè, 'nlè, ô re nl' ôñwo
ngulu, ô re penjavenja pa k' iga-
mb' inyam', ko w' aland' in'
9 inyam'. Vônla, m' be po waô wi
ñandô yi Satan, wi bulia, 'nlè,
waô Iju, ge w' azya, ndô wi nôka;
vônla, m' be panga waô bia aza-
vinla gw' agôlô mô, kô waô mia
10 'nlè mi are 'wè tonda pa. Konde
ô re penjavenja p' igamba ny' isi-
ndinl' isam', miè kè m' be penja-
venjo gw' igwèra ny' idembô, nyi
bia gô ntye yôdu, gô kènliza waô
11 wi dwanla gô ntye. M' be sunge
bia: gôt' eza zi re nla 'wè ngwa-
syi, ko kôrôw' iyo y' awongô nl'
12 ôma. Ayè ô keva, m' be pangè
inyèngo gô nagô y' ôrunda y'
Anyambiè yam', ko yè avo ko-
gwa vovo nyènlè: m' be tènda
gôre yè ina ny' Anyambiè yam',

nl' ina nyi nka' mpôlô y' Anya-
mbiè yam', yô nle Jerusalèm nyo-
nla, yi suminla avila gôr' Anya-
mbiè yam' g' ôrôwa ; m' be tènda
kè gôre yè in' inyam' inyonla.
13 Ayè ô re nl' ôrôi, e 'ga yogo nte
bulia Inlinla gôr' iñandô.
14 Nla gôre enjèi yi ñandô yi Lao-
disia rènda ; Isaôn yinlo yi buliô
nli Amèn, ôyenli w' ibekeliô nl'
ôrèti, ipakilia s' ipangô' s' Anya-
15 mbiè, inlè: Mi avôrô ijanj' iso,
inlè ô zyele nkei ge mpiu : mi o
tondo dwanle nkei ge mpiu.
16 Yenlo konde ô r' ôntinti, nl' ara-
nga mpiu ge nkei, m' be pulio
17 avila g' ôgwanl' iwam'. Konde
ô bulia, 'nlè, mi apagi, arwa nl'
igumb' inyenge, ko mi azilinlô
nl' ezoma ; ko w' amia 'nlè awè
ôma w' azyingô nl' injuke, ôkugi
18 kè nl' ipoku nl' ôtele : yenlo mi
tevunlo, inlè, gôla nla miè syika
yatenlatenla mèpizô pa nl' ôgônli,
ko 'wè bôñwa ; nl' ingoi sapupu
ko bori' ôku' wo, inlè ntyonli y'
ôtele wo y' awôwunlia ; nli ña-
ngô y' antyo gô kil' antyo mo, ko
19 'wè jenla. Ntangô yi tondô miè,
yô sèmbô mie arevunla : lwanla
20 mpiu sambô, ko kalwa. Vônla,
mi kumanla gw' iguge alôka :
jog' ôm' edu ajogo inyôi nyam'
anlungunl' iguge, m' be jinginla
gôre yè, anya nla yè, nla yè nla
21 miè. Gôre yè ô keva, bè pô miè
gô dwanla tu nla miè gw' ek'
izam', nt' agevi miè kè, alwanla
tu nli Rer' iyam' gw' ek' izè.
22 Ayè ô re nl' ôrôi, e ga yogo nte
bulia Inlinla gôr' iñandô.

4 Isaôn yinlo viaganlô vônla, mi
ayenl' iguge nungunlô pa g' ôrô-
wa, nl' inyô' ilônga ny' ayogiô
miè egolanli g' ôrombo nkambaga
nla miè, awulia 'nlè, Vanda gu-
nlu, ko mi tuminlio isaôn yi re gô
2 twa. Avila vovo nèganèga mi
arwenli gw' inlinla : nla vônla,
avegag' eka dôv̄iô pa g' ôrôwa,
3 nl' ôma tu gw' eka mè. Nla yè
ô lwanli tu ayenlanli g' idô nyi
jaspè nli nyi sardius : avegagi kè
mbumba vingôvingô eka, egolanli
4 ga idô iv̄ia nyi èmèrod. Nla
vingôvingô eka mè avegagi ka
agôm̃i ambanli nli ka nlai : nla
gô ka mè alwanli tu agôm̃i m'
anlero ambanli nl' anlero anlai,
boriô pa nl' ingoi sapupu ; nla gô
wônjô yaô ikôrôwa si syika yate-
5 nlatenla. Nl' avila gw' eka ago-
gwi anomingwèmbôlô nl' amôi
nl' injalitôwa. Avegagi k' ila-
mpi ôrogènlô mbam̃inlaga swa-
swo nl' eka, sô nl' anlini' ôrogè-
6 nlô m' Anyambiè. Swaswo nl'
eka, avegagi ntyuv̄a y' elas egola-
nli ga kristal ; nla gô garegare y'
eka, nla vingôvingô eka, avegagi
ya yabo nlai ralie nl' antyô gô
7 bôsyô nla gô nyum̃a. Elônga z'
avegag' egolanli ga lion, nla ziv̄a-
nli egolanli g' ôñwo nyare, nla
zirarô z' avegagi nl' ôzyô egolanli
g' ôma, nla zinlai z' avegag' ego-
lanli ga ngwanyonli yi dôgwa.
8 Nli ya mèyo nlai, ôm' edu nl'
ampav' ôrôwa, y' avegagi nl'
antyo ralie vingôvingô nla gô
gare y' ampava : yô kè yi zye nl'
ijowa ôm̃anda nl' ôgwèra, kaô
mbuliaga, 'nlè Ôrunda, ôrunda,
ôrunda, nle Rerè Anyambiè, yi
ngulu yôdu, y' avegagi, yi re, nla
9 yi be dwanla. Nla gw' azavinli
ya yabo nlai ava ivenda nl' ôlubô
nl' akeva gôre yè ô dwanla tu gw'
10 eka, ô dwanla gô konlako, vovo
avôswi anlero agôm̃i ambanli nl'
anlero anlai avôswa gô ntye g'
ôzyô wè ô re tu gw' eka, azavinlè
ô dwanla gô konlako, awal' ikô-
rôw' isaô kè gô ntye swaswo nl'
11 eka, awulia, 'nlè, Ô re nl' inya-
nga, Ôvanginli wazyô nl' Anya-

mbiè yazyô, gô pô ivenda nl' ôlu-
bô nl' inyanga: konde ô vang'
isaôn yôdu, nla vo ntondinli yo
arwenli yô, avangiô yô kè.
5 Nl' ayenli miè g' ôgo 'nlôm̃iè w'
ômo vegagi tu gw' eka ezangô
tèndô pa gô gare nla gw' igala,
nunjô pa nli lingiliô ôrogènlô.
2 Nl' ayenli miè enjèl yi ngulu
e tônga nl' inyô' ivôlô, inlè,
Mande re nl' inyanga nyi nu-
3 ngunl' ezangô, arômbe lingi-
liô ya zô? nla g' ôrôwa nla gô
ntye nla g' ôdôlôngô wi ntye
pegag' ôma nli ngulu yi nungunl'
4 ezangô, ge pônla zô. Nl' alenli
miè pôlô, konde dèng' ôma nl'
inyanga nyi nungunl' ezangô, ge
5 pônla zô. Nl' awulinliô miè nl'
ôm̃ori gôr' anlero, inlè, Alenla:
vônla, lion yi mbuv̂e yi Juda, y'
ôramba wi David, are dènga pe
ngulu yi nungunl' ezangô, arô-
6 mbe lingiliô ôrogènlô ya zô. Nl'
ayenli miè gô garegare y' eka nla
yi ya yabo nlai, nla gô garegare
y' anlero, ayenl' ôñwidombe ku-
manla pa, egolanli ga w' aluô w'
ajônliô; nl' ôñwidombe w' avega-
gi nl' imengô ôrogènlô, nl' antyo
ôrogènlô, mô nl' anlinl' ôrogènlô
m' Anyambiè, mi tôm̃ô gô ntye
7 yôdu. Nl' av̂ienliè, awong' eza-
ngô avila g' ôgo 'nlôm̃iè w' ôma ô
8 vegagi tu gw' eka. Nl' ayè
bonga p' ezangô, ya yabo nlai nl'
agôm̃i m' anlero ambanli nl' anle-
ro anlai w' avôswi gô ntye g' ôzyô
w' ôñwidombe, ôm' edu nli ño-
mbi, nli va yi syika yatenlatenla
ralie nl' aka mi nkangô, mô nl'
9 ikambinla s' iyombwi. Nl' aye-
mbi waô ôwemb' ôñwonla, awu-
lia, 'nlè, Ô re nl' inyanga nyi
bong' ezangô, anungunle lingiliô
ya zô: konde ô yônliô, alandunl'
anlaga nli ntyinl' iyo gô dwanla
mongi w' Anyambiè avila gô
mbuv̂' iedu, nl' ônlèm̃' iedu, nl'
10 inlongo edu, nli ntye edu, avanga
waô aga nl' iminisè gôr' Anya-
mbiè yazyô; ko waô panginla gô
11 ntye. Nl' ayenli miè, ayogo
amôi m' ienjèl sinyèngè vingôvi-
ngô eka nla mi ya mĕyo yabo nla
m' anlero; nli ntangô yaô y' ave-
gagi igôm̃i nyi ntosèn igôm̃i nyi
ntosèn sinyongo, nl' intosèn s'
12 intosèn: nl' awuli waô nl' inyô'
ivôlô, inlè, Ôñwidombe w' ayô-
nliô are nl' inyanga nyi pô inya-
nga, nli ntambi, nl' imia, nli
ngulu, nl' ôlubô, nl' ivenda, nl'
13 ôzavinlô. Nl' ezom' edu z' ava-
ngiô zi re g' ôrôwa, nla gô ntye,
nla g' ôdôlôngô wi ntye, nla gô
mbenle, nli ya yôdu yi re gô yô,
mi ayogiô yô yi bulia, 'nlè, Gôre
yè ô dwanla tu gw' eka, nla gôr'
Ôñwidombe, ga lwanl' ôzavinlô,
nl' ôlubô, nl' ivenda, nl' ipangi-
14 nla, gô konlako. Nl' awuli ya
yabo nlai, inlè, Amèn. Nl' anle-
ro w' avôswi gô ntye, azavinla.
6 Nl' ayenli miè gw' anungunl'
ôñwidombe anungunl' em̃ori gô
lingiliô ôrogènlô, nl' ayogiô miè
em̃ori gô ya yabo nlai zi bulia nl'
inyôi ga njalitôwa, inlè, Yôgô.
2 Nla vônla, mi ayenli nkavala ya-
pupu, nl' ayè ô vegagi tu gô yô
avegagi nl' elendinla. Avenliô
yè kôrôwa: nl' agèndiè nkevaga,
nla gô keva.
3 Gw' anlungunliè elingiliô ziv̂a-
nli, mi ayogiô eza zabo ziv̂anli zi
4 bulia, 'nlè, Yôgô. Nl' agogwi
nkavala nyènlè yatènlatenla, nla
gôre yè ô vegagi tu gô yô avenliô
inyanga nyi tômb' am̃ènjè gô
ntye, ko waô jônlanla. Avenliô
yè kè ôkwara w' iwora ômpôlô.
5 Gw' anlungunliè elingiliô zirarô,
mi ayogiô eza zabo zirarô zi bulia,
'nlè, Yôgô. Nla vônla, mi ayenli
nkavala yaviovio; nla yè ô lwa-

nli tu gô yô avegagi, nl' ôdôdô g'
6 ôgo wè. Nl' ayogiô miè egolanli
g' inyôi gô gare yi ya yabo mèyo
nlai nyi bulia, 'nlè, Egènlizô zi
mpèmba gô fura, nli gènlizô y'
ôresi rarô gô fura; nl' agali nl'
ivè azyuga yô.
7 Nla gw' anlungunliè elingiliô
zinlai, mi ayogiô inyôi ny' eza
zabo zinlai nyi bulia, 'nlè, Yôgô.
8 Nla vônla, mi ayenli nkavala ya-
gawa: nla yè ô lwanli gô yô, in'
inyè ny' avegag', inlè Ijuwa; nl'
ilômbô ny' azôngiè. Nl' avenliô
waô inyanga gô mori yi mbei nlai
yi ntye, gô jônla nl' ôkwara, nli
njanla, nl' evunga, nl' inyam' i-
mbendi si ntye.
9 Gw' anlungunliè elingiliô zita-
nli, mi ayenli, g' ôdôlôngô wi
mbôra yi ntyagô, anlinla ma waô
w' ayônliô g' ôñwanja w' igamba
ny' Anyambiè, nla g' ôñwanja w'
10 atakwè m' arakiliô waô. Nl' arô-
ngi waô nl' inyô' ivôlô, awulia,
'nlè, Rera, ôma w' ôrunda nl'
omiènlè, ôlingô sè be dwanlo ayè-
kèlia waô wi dwanla gô ntye
awinliza, waô ngoko yi ntyinl'
11 iyazyô? Nl' avenliô ôm' edu gô-
re waô ngoi mpôlô yapupu, nl'
igamba ny' awulinliô waô, inlè,
wi ga vo jowe v' ôñwolingô, kaô
ntangô y' inyôngô nla waô, nl'
awarer' iyaô wi be jônlô ga waô,
y' akeka.
12 Nl' ayenli miè gw' anlungunliè
elingiliô zôrôwa, arwenl' isyuga-
zuga si ntye sipôlô; nli nkômbe
y' arwenli viovio ga pinda y' imia,
nl' ôgwèli w' arwenli ga ntyinla;
13 nl' igègènli y' ôrôwa y' avôswi gô
ntye, ga nte posyunli' erere z'
ifig avôsyunli' ilônd' iyè yi re yi
pa bonda, gô syugô zô nl' ômpu-
14 ng' ômpôlô. Nl' ôrôwa w' arô-
mbiô g' eza zi purô rwè; nli nô-
mb' iedu nli neng' iedu y' arô-
15 mbiô avila gô mbôra ya yô. Nl'
aga wi ntye, nl' awanl' iyaô, nl'
ingowè impôlô, nli nlañi, nl'
aulaga wi ngulu, nl' ôsyak' iedu
nl' ôñwontye, w' azyombunli gw'
ibulungu nla gw' adô m' inômba;
16 awulinl' inômba nl' adô, inlè,
Vôswanli gôre 'zwè, ko jumbu-
nlanli 'zwè avila g' ôzyô w' ômo
dwanla tu gw' eka, nl' avila gw'
17 egunlu z' Ôñwidombe: konde
ntyugu mpôlô y' egunlu zaô y'
abienli; nla mande ko jolie ku-
manla?

7 Avila vovo mi ayenli ienjèl nlai
wi kumanla gw' intyômbô nlai si
ntye, nsimbiag' impung' inlai yi
ntye, inlè, ômpunga w' avèvinla
gô ntye, ge gô ntyuṽa, ge gw' erer'
2 iedu. Nl' ayenli miè enjèl mori
yi panda avila gô tongwa nli nkô-
mbe, nl' avegagiè nl' elingiliô z'
Anyambiè yabo: nl' arôngiè nl'
inyô' ivôlô gôr' ienjèl' nlai, s'
avenliô ngulu yi jenlize ntye nli
3 mbenle nkazya, awulia, 'nlè, A-
yenlizanli ntye nkazya, ge mbe-
nle, ge rere, kaô azw' aduô azwè
dingil' inyôngô s' Anyambiè ya-
4 zyô gw' imbañ' isaô. Nl' ayogiô
miè ntangô ya waô w' alingiliô,
inlè, nkama yi ntosèn nl' agômi
m' intosèn anlai nl' intosèn nlai,
gw' imbuṽe sodu s' awa w' Israèl.
5 Gô mbuṽe yi Juda alingiliô igômi
nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gô
mbuṽe yi Rubèn alingiliô igômi
nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gô
mbuṽè yi Gad alingiliô igômi
nyi ntosèn nli ntosèn mbanli:
6 Gô mbuṽe yi Aser alingiliô igômi
nyi ntosèn nli ntosen mbanli: Gô
mbuṽe yi Nefthali alingiliô igômi
nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gô
mbuṽe yi Manasè alingiliô igômi
7 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gô
mbuṽe yi Simeon alingiliô igômi
nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gô

mbuṽe yi Levi alingiliô igôm̃i
nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gô
mbuṽe yi Isakar alingiliô igôm̃i
8 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gô
mbuṽe yi Zabyulon alingiliô igô-
m̃i nyi ntosèn nli ntosèn mbanli:
Go mbuṽe yi Jôsèf alingilio igôm̃i
nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gô
mbuṽe yi Bènjamin alingili ôigô-
m̃i nyi ntosèn nli ntosèn mba-
nli.
9 Isaôn yinlo viaganlô vôula, mi
ayenli nkumba mpôlô, yi re y'
arangizô nl' ôma, avila gô nty'
iedu, nl' avila gw' imbuṽe sôdu
nl' anlongo môdu nl' inlèm̃e yô-
du, kumanla pa swaswo nl' eka
nla g' ôzyô w' Ôñwidombe, bora
p' ingoi sapupu, nl' ikôgô ya yila
10 gw' ago maô. Nl' arôngi waô nl'
inyô' ivôlô, awulia, 'nlè, Isungi-
nla gôr' Anyambiè yazyô ô re tu
gw' eka, nla gôr' Ôñwidombe.
11 Nl' avegag' ienjèl sôdu kumanla
pa vingôvingô eka nl' anlero nli
ya yabo nlai; nl' avôswi waô
swaswo nl' eka azyô maô gô ntyè,
12 azavinl' Anyambiè, awulia, 'nlè,
Amèn: Ôzavinlô, nl' ivenda, nl'
imia, nl' akeva, nl' ôlubô, nl'
inyanga, nli ngulu, yi ga lwanle
gôr' Anyambiè yazyô gô kônlakô.
13 Amèn. Nl' ôm̃ori gôr' anlero
awinlizi, awulinlia miè, inlè, Wi-
nlo wi re boriô pa nl' ingoi sapu-
pu, wamande? W' apila nla
14 gwi? Nl' awulinli miè yè, inlè,
Rera, ô vôrô. Nl' awulinliè miè,
inlè, Winlo nle waô w' avili gw'
azyingô ampôlô, ayôvunl' ingoi
saô, avanga sô pupu gô ntyinla y'
15 Ôñwidombe. Yenlo dwanla waô
swaswo nl' eka z' Anyambiè; ka
waô janjinlè ôm̃anda nl' ôgwèra
gô nag' wè yôrunda: nla yè ô re
tu gw' eka e be divinla waô nli
16 nagô yè y' ikuku. Wi be fo jogo
njanla nyènlè, ge kôtô nl' esyôve;
nkombe kè yi be fo bambinla waô
17 ôñwei wi nkazya nyènlè. Konde
Ôñwidombe ô re gô garegare y'
eka e be dwanl' ôvenjavenji waô,
agèndia waô gw' igerômbenle y'
anlingô m' em̃ènlo: nl' Anya-
mbiè e be siz' antyonli môdu avila
gw' antyo maô.

8 Nla gw' anlungunliè elingiliô z'
ôrogènlô, ôrôwa w' avonli do vo
2 erenle z' igwèra. Nl' ayenli miè
ienjèl ôrogènlô si kumanla g'
ôzyô w' Anyambiè; avenliô waô
itombo ôrogènlô.
3 Nl' aṽienli enjèl mori agumanla
gô mbôra yi ntyagô, nli ntyèngè
yi syika yatenlatenla yi felô ya yi
nkangô bemenli; nl' aveniiô yè
ya yi nkangô yenge, gô kundô
gw' ikambinla s' iyombwi gô
mbôra yi ntyagô yi syika yatenla-
4 tenla yi re swaswo nl eka. Nl'
avandi ôtutu wi ya yi nkangô, nl'
ikambinla s' iyombwi ta, avanda
g' ôzyô w' Anyambiè avila g' ôgo
5 wi enjèl. Nl' awongi enjèl awo-
nge ntyèngè; nl' ayônliè yô nl'
ôgônli avila gô mbôra yi ntyagô,
avunga yô gô ntye: nl' azôngi
injalitôwa, nl' amôi, nl' anomi-
ngwèmbôlô, nl' isyugazyuga si
ntye.
6 Nl' agekiz' ienjèl ôrogènlô s'
avegagi nl' itombo ôrogènlô age-
7 kiza gô tônga. Arôngi nônga, nl'
azôngi ningô y' adô nl' ôgônli,
datizô pa nli ntyinla, nl' avungiô
yô gô ntye: nl' avezyô mori gô
mbei ntyarô yi ntye, nli mori gô
mbei ntyarô yi rere, nl' añanli
ambezyô môdu m' avezyô.
8 Arôngi yimbanli, nl' ezoma ga
nômba mpôlô mbam̃inlaga nl'
ôgônli z' avungiô gô ntyuṽa: nli
mori gô mbei ntyarô yi ntyuṽa y'
9 arwenli ntyinla; nl' ayuwi em̃ori
gô rarô gô ya yôdu yi dwanla gô
mbenle, yi re nl' em̃ènlo; nl'

ayilizio ôm̃ori gw' ararô gw' am̃a-
tanga.
10 Arôngi enjèl yi ntyarô, nl' avô-
swi avila g' ôrôwa ôgègènli ômpô-
lô, mbam̃inlaga g' ôjô, nl' avôswi
wô g' ôm̃ori gw' irarô gw' ilov̄i
11 yôdu, nl' igerômbenle y' anlingô;
nl' ina ny' ôgègènli mè nyi fwe-
liô, 'nlè, ikazya: nli mori gô mbei
ntyarô y' anlingô y' arwenl' ika-
zya; nl' anlag' awenge w' ayu-
wi nl' anlingô, konde m' arwe-
nli nônli.
12 Arôngi enjèl yinlai, nl' awôliô
mori gô mbei ntyarô yi nkômbe,
nla y' ôgwèli, nla y' igègènli;
yenlo mori gô mbei ntyarô gô yô
y' ayilanganli, nl' ôm̃anda wi
dèng' ôzange vo mbei mori gô
ntyarô, nl' ôgwèra k' egolanli mè-
mô.
13 Nl' ayenli miè, ayogo ngwanyo-
nli, yi dôgwa gô gare y' ôrôwa,
awulia nl' inyô' ivôlô, inlè,
Azyile, azyile, azyile gôre waô wi
dwanla gô ntye, g' ôñwanja w'
amôi am̃ori m' itombo s' ienjèl
ntyarô, si pare gô tônga.
9 Nl' arôngi enjèl yitanli, nl' aye-
nli miè ôgègènli wi pôswa avila
g' ôrôwa gô ntye: nl' avenliô yè
2 syape y' ivemba ny' ôronga. Nl'
anlungunliè ivemba ny' ôronga;
nl' avandi ôtutu avila gw' ive-
mba, ga ôtutu w' ebek' evôlô; nl'
ayilanganliô nkômbe nl' ôzange
g' ôñwanja w' ôtutu w' ivemba.
3 Nl' avila g' ôtutu agogw' isaka-
mpazyô gô ntye; nl' avenliô yô
ngulu, nt' are ngulu yi tebômbe
4 yi ntye. Nl' azômbiô yô, inlè,
w' alendinl' am̃anli mi ntye mpo-
ngo, g' ezom' edu evezyô, g' erer'
iedu, ndô kaô anlaga mè wi re wi
zye nl' elingiliô z' Anyambiè gw'
5 imbam̃' isaô. Nl' avenliô yô ara-
nga gô jônla waô, ndô gô jenliza
waô azyingô agweli atanli: nli
nkazya ya yô y' avegagi ga nka-
zya yi pangô nl' etebômbe ja z'
6 ata ôma. Gw' intyugu mèsonlo
anlaga wi be but' ijuwa, ko w'
alènga sô; ayôngunla kè gô ju-
7 wa, ko ijuwa fanga waô. Nl'
impanginli s' isakampazyô s' ave-
gagi g' inkavala kekizô pa gw'
igov̄i; nla gô wônjô ya yô avega-
gi ga sikôrôwa si syika yatenla-
tenla, nl' azyô wa yô m' avegagi
8 g' azyô m' anlaga. Nl' avegagi
yô nl' itwe g' itwe s' antô, nl' ano
ma yô m' avegagi g' ano m' ilion.
9 Nl' avegagi yô nl' imianga yi
divinle ntônlô, nli nyongole y'
ampava ma yô y' avegagi ga nyo-
ngole y' intyônli, nl' inkavala
sinyenge si kènda nli ngulu gw'
10 igovi. Nl' avegagi yô nl' ikwe-
nde ga 'tebômbe, nl' iloganli; nla
gw' ikwende ya yô nle ngulu yaô
yi jenliz' anlaga nkazya agwèl'
11 atanli. Nl' avegagi yô nli enjèl
y' ivemba ny' ôronga g' ôga gô
panginla yô: in' inyè gô nka-
mbinli yi Hebru nle, Abadon,
ndô g' ônlèm̃è wi Grek in' inyè
12 nle, Apolyon. Azyili alônga m'
apiaganli: ndô atiganli gô bia
azyili am̃ènlè ambanli.
13 Arôngi enjèl yôrôwa, nl' ayogiô
miè inyôi avila gw' imengô nlai
yi mbôra yi ntyagô yi syika yate-
nlatenla yi re g' ôzyô w' Anya-
14 mbiè, ny' awulinli' enjèl yôrôwa,
y' avegagi nl' ôrombo, inlè, Vu-
runl' ienjèl nlai si re kôrô pa g'
15 ôlovi ômpôlô Yufrate. Nl' avu-
runlô ienjèl nlai, s' avegagi ke-
kizô pa gw' igwèra nli ntyugu
nl' ôgwèli nl' ômpum̃a, gô jônl'
16 ôm̃ori gw' ararô gôr' anlaga. Nli
ntangô y' imbèli yi mongi w'
inkavala y' avegagi nkama s'
intosèn mbanli s' intosèn: mi
17 ayogiô ntangô yaô. Yenlo aye-
nli miè inkavala gô nyilinlô, nla

waô w' alwanli tu gô sô, nl' imi-
anga yi ntônlô ga y' ôgônli nli
hiasinth nli sulfer: nli wônjô y'
inkavala y' avegagi ga wônjô y'
iñon; nl' avila gw' agwanla ma
sô agogwi ôgônli nl' ôtutu nli su-
18 lfer. Nl' isaôn yinlo irarô ayô-
nliô mori gô mbei ntyarô y' anla-
ga, inlè, nl' ôgônli nl' ôtutu nli
sulfèr, y' agogwi avila gw' agwa-
19 nla ma sô. Nli ngulu y' inkava-
la yi re gw' agwanl' imaô, nla
gw' ikwend' iyaô: konde ikwe-
nde yaô yi re g' iñamba, alwanla
nli wônjô; nl' inkavala si jenlize
20 nkazya nla yô. Nli mbei y' awa
w' anlaga, yi pa jônlô nl' isaôn
yinlo, wi pa nige nkôndi g' ôñwa-
nja w' ijanja s' ago maô, ko waô
tig' isavinla s' anlinl' ambe, nl'
ikanla si syika yatenlatenla nli
yapupu, nla si nyènliè, nla s' adô,
nla si rere; si re s' ayolie jenla,
21 ge jogo, ge kènda; wi pa nige
nkôndi kè g' ôñwanja w' ijônla-
nl' isaô, nl' isènla, nl' ibelanla,
nl' ijufa.

10 Nl' ayenli miè enjèl mori yi
ngulu yi suminla avila g' ôrô-
wa, bora p' evindi; nli mbumba
y' avegagi gw' ewônjô zè, nl'
ôzyô wè w' avegagi ga nkômbe,
nl' intyôzyô g' añengo m' ôgô-
2 nli. Avegagiè nl' ôñw' ezangô
nungunlô pa g' ôgo wè: nl' alô-
v̂iè ôgôlô wè ônlôñiè gô ntyuv̂a,
3 nl' ônyantwè gô ntye. Nl' arô-
ngiè nl' inyô' ivôlô, nte tônge
liôn: gw' arôngiè, injalitôwa ôro-
4 gènlô s' agambi. Gw' agamb'
injalitôwa ôrogènlô, mi aro tèndi:
nl' ayogiô miè inyôi avila g' ôrô-
wa nyi bulia, 'nlè, nunj' isaôn y'
agambiô nl' injalitôwa ôrogènlô,
5 ko arènda yô. Nli enjèl y' aye-
nliô miè kumanla pa gô ntyuv̂a
nla gô ntye arômbinl' ôgo wè
6 ônlôñiè g' ôrôwa, arang' ôrangô
nla yè ô dwanla gô konlako, ô
vangi ôrôwa nli ya yi re gô wô,
nli ntye nli ya yi re gô yô, nli
ntyuv̂a nli ya yi re gô yô, inlè,
7 egômbe zi zye nyènlè: ndô gw'
intyugu s' inyôi nyi enjèl y' ôro-
gènlô, j' aduka gô tônga, vovo
ôsaôn w' iyumbunlô w' Anya-
mbiè w' amanla, ga nt' ar' intya-
ngô simbia s' arakiliô ndè gôr'
8 inyôngô sè s' ivogisi. Nl' inyôi
ny' ayogiô miè avila g' ôrôwa,
ny' avo kambi nla miè, awulia,
'nlè, Gè bong' ezangô zi re nu-
ngunlô pa g' ôgo wi enjèl yi ku-
manla gô ntyuv̂a nla gô ntye.
9 Nl' agèndi miè gôre enjèl, awuli-
nliè, 'nlè, Va miè ôñw' ezangô.
Awulinliè miè, 'nlè, Wonga, ko
nya zô; zi be pang' iwuñu nyo
nônli, ndô zi be dwanla g' ôgwa-
10 nl' iwo ônligi g' ônlèmbè. Nl'
awongi miè ôñw' ezangô avila g'
ôgô wi enjèl, anya zô; avegagi zô
g' ôgwanl' iwam' ônligi g' ônlè-
mbè: ndô miè via nli nya zô,
iwuñu nyam' ny' arwenli nônli.
11 Nl' awulinli waô miè, inlè, Ô ga
vo poge g' ôñwanja w' intye si-
nyenge nl' anlongo nl' inlèmè nl'
aga.

11 Avenliô miè ntôngô egolanli
ga nkogu: nl' awuli ôñori,
inlè, Gumanla, ko kènlize nagô
yôrunda y' Anyambiè, nli mbôra
yi ntyagô, nla waô wi savinla
2 gôgô. Ndô igala nyi nagô y'
Anyambiè riga nyô, ko agènliza
nyô; konde nyi re pô pa gôr'
anlongo: nli nka' mpôlô yôrunda
yi be jarô nl' anlongo agôñi m'
ôgwèli anlai nl' agwèli ambanli.
3 Mi be pa gôr' iyenli yam' imba-
nli inyanga nyi poga ntosèn nli
nkama s' intyugu mbanli nl'
agôñi m' intyugu ôrôwa, bora pe
4 pinda. Winlo nle rere y' Ioliv
v̂anli nl' ilampi mbanli, si kuma-

5 nla g' ozyô wa Rerè yi ntye. Jog'
ôm' edu abele jogiza waô nkazya,
ôgônli wi kogwa gw' agwanl'
imaô, ayiliz' ilôṽalôṽi yaô: nla
jog' ôm' edu abele jenliza waô
nkazya, e ga yônlô njônli yinlo.
6 Wiulo wi re nli ngulu yi nunj'
ôrôwa, ko anloge ningô v' intyu-
gu s' ipog' isaô: wi re nli ngulu
kè gw' anlingô gô kalunla mô
ntyinla, nla gô pe ntye evung'
iedu' egômb' iedu zi belô waô.
7 Nla gô be duô waô w' amènliz'
atakwè maô, nyama yi panda
avila gw' ivemba ny' ôronga yi
be nwa nla waô, ageva waô, ayô-
8 nla waô. Nl' bende yaô yi be
dwanla gw' igala nyi nka' mpôlô,
yi fweliô gw' inlinla inlè Sodom
nli Ejipt, mbôra y' aṽanliô Rer'
9 iyaô gô krosi kè. Nl' anlaga
avila gw' anlongo nl' imbuṽe nl'
inlèm̃è nl' intye wi be pônle
bende yaô ntyugu ntyarô nl'
erenle, ko w' ayivire bende yi
10 felô g' ôrônginlô. Nla waô wi
dwanla gô ntye wi be jenle mbia
g' ôñwanj' iwaô, avang' igeva,
arwazanle ya yi mpagaga; konde
ivogisi mèyo imbanli y' ayenli-
zagi waô wi dwanla gô ntye azyi-
11 ngô. Ntyugu ntyarô nl' erenle
mè piaganla pa ayinginl' ôñwei
w' em̃ènlo gôre waô avila gôr'
Anyambiè, nl' agumanli waô
gôre. Nl' avôswi itia sipôlô gôre
12 waô w' avônlagi waô. Nl' ayo-
giô waô inyô' ivôlô avila g' ôrôwa
nyi bulinlia waô, inlè, Vandanli
gunlu. Avandi waô g' ôrôwa gw'
evindi; nl' ilôṽalôṽi yaô y' aye-
13 nli waô. Nla gw' igwera mè
arwenl' isyugazyuga si ntye sipô-
lô, nli mbei mori gw' igôm̃i yi
nka' mpôlô y' avôswi; nl' ayuwi
gw' isyugazyuga si ntye ntosèn s'
anlaga ôrogènlô: nla waô w' ari-
ganli w' arienli, av' ivenda gôr'
14 Anyambiè y' ôrôwa. Igamba ny'
azyile nyambanli ny' apiaganli:
vônla nyararô nyi sunge bia.
15 Arôngi enjèl yôrogènlô; nl' azô-
ngi amôi ampôlô g' ôrôwa, awu-
lia, 'nlè, Ipanginla si ntye s'
atwenli gôre Rer' iyazyô, nli
Krais iyè: ayè be panginla gô
16 konlako. Nl' agômi m' anlero
ambanli nl' ônlero anlai, wi dwa-
nla tu g' ôzyô w' Anyambiè gô k'
iyaô, w' avôswi azyô maô gô ntye,
17 azavinl' Anyambiè, awulia, 'nlè,
Azwè po akeva, Rerè Anyambiè,
yi ngulu yodu, yi re nla y' avega-
gi; konde ô re bonga pe ngulu yo
18 mpôlô, avenda. Anlongo m' aṽe-
ndi, nl' egunlu zo z' abienli, nl'
egômbe zi re waô wi re juwa pa
gô jèkèliô z' abienli, nla gô p' ipa
gôr' inyôngô so s' ivogisi, nl' iyo-
mbwi, nla waô wi ti' in' inyo
awangô nl' avôlô; nla gô jiliza
waô wi' jilize ntye.
19 Anlungunlô nagô yôrunda y'
Anyambiè yi re g' ôrôwa; nl'
ayenliô gô nagô yè yôrunda egara
zi njek' iyè; nl' azôngi anomi-
ngwèmbôlô, nl' amôi, nl' injali-
tôwa, nl' isyugazyuga si ntye, nli
ningô mpôlô y' adô.
12 Nl' awôwunl' elemb' evôlô g'
ôrôwa; ôñwantô bora pe nkô-
mbe, nl' ôgwèli g' ôdôlôngô w'
intyôzyô sè, nla gw' ewônjô zè
kôrôwa y' igôm̃i nl' igègènli mba-
2 nli. Nl' arwenliè nl' inyem̃e: nl'
arôngiè nl' isyongo, ayenle nka-
3 zya y' ijanla. Nl' awôwunli ele-
mb' ezènlè g' ôrôwa; vônla, ôm̃a-
mb' ôpôlô watenlatenla, nli wônjô
ôrogènlô nl' igôm̃i ny' imengô,
nl' ikôrôwa ôrogènlô gô wônjô yè.
4 Ôkwend' iwè w' alure mbei mori
gô ntyarô y' igègènli y' ôrôwa,
awala yô gô ntyè: nl' agumanl'
ôm̃amb' ômpôlô g' ôzyô w' ôñwa-
ntô ô rwenli gô janla, gô ny'

5 ôñwanl' iè j' ajanla. Nl' ayanliè
ôñwonlôm̃e, ô vegagi gô panginl'
anlongo môdu nli nkogu y' ôñwa-
nga: nl' azwenliô ôñwanl' iè gw'
igônlô gôr' Anyambiè, nla gw'
6 ek' izè. Nl' awang' ôñwantô agè-
nda gw' ig' ivôlô, gôgô avegagi
nli mbôra kekizô pa nl' Anya-
mbiè gôre waô gô penjavenjè
ntosèn nl' inkama s' intyugu
mbanli nl' agôm̃i m' intyugu
ôrôwa.
7 Nl' arwenl' igovi g' ôrôwa: Mi-
shèl nl' ienjèl sè s' anwenli nl'
ôm̃amb' ômpôlô; nl' ôm̃amba nl'
8 ienjèl sè w' anwenli. Ndô wi ke-
va du, ko w' avo dènginlô mbôra
9 nyènlè g' ôrôwa. Nl' awaliô ô-
m̃amb' ômpôlô, ôm̃amb' ôlungu,
ayè ô fwèliô, 'nlè, Diabolos nli
Satan, ôremisi wi ntye yôdu;
awaliô gô ntye, nl' ienjèl sè s'
10 awaliô nla yè. Nl' ayogiô miè
inyô' ivôlô g' ôrôwa, nyi bulia,
'nlè, Vènlo abienli isunginla, nli
ngulu, nl' inlongo ny' Anyambiè
yazyô, nl' inyanga nyi Krais iyè:
konde ôzozisi w' awarer' iyazyô,
ô zozizi waô g' ôzyô w' Anyambiè
yazyô ôm̃anda nl' ôgwèra, are fa-
11 lô pa gô ntye. Nl' agevi waô yè
g' ôñwanja wi ntyinla y' Ôñwi-
dombe, nla g' ôñwanja w' igamba
ny' atakwè maô; ko w' aronde
m̃ènlo yaô nsindinlaga kwanga
12 gw' ijuwa. Sambô yenle mbia,
ôrôwa, nla 'nlwè yi dwanla gô
wô. Azyile gô ntye nla gô mbe-
nle: konde Satan are suminla pa
gôre 'nlwè, nl' egunlu evôlô, ko-
nde avôrô inle are nl' ôlingô wa-
kwè dadiè.
13 Gw' ayenli ôm̃amba, inlè, afaliô
gô ntye, agombiz' ôñwantô ô ya-
14 nli' ôñwonlôm̃e. Nl' avenliô ô-
ñwantô ampav' ambanli mi
ngwanyonli mpôlô, ko yè dôgwa
agènda gw' ig' ivôlô gô mbôr'
iyè, yi penjavenjô yè avila g' ôzyô
w' am̃amba, v' egômbe nli gômbe
15 nl' erenle z' egômbe. Nl' agogu-
nli ôm̃amba avila g' ôgwanl' iwè
agogunli' anlingô g' ôlovi gô nyu-
ma y' ôñwantô, gô pèvizè nli ntô-
16 nda. Nl' anlungunliô ôñwantô
nli ntye, nli ntye y' anlungunli
ôgwanl' iwè, am̃ènl' ôlôvi w' ago-
gunliô nl' ôm̃amba avila g' ôgwa-
17 nl' iwè. Nl' ôm̃amba aṽendinl'
ôñwantô, agèndaga gô nw' igovi
nl' awanl' iè am̃ori, wi penjavenj'
ampanga w' Anyambiè, agôt' ata-
kwè mi Jisu.

13 Nl' agumanliè g' ôzyègè wi
ntyuṽa.

Nl' ayenli miè nyama yi panda
avila gô ntyuṽa, nl' igôm̃i ny'
imengô nli wônjô ôrogènlô, nla
gw' imengô sè igôm̃i ny' ikôrôwa,
nla gô wônjô yè ana mi pèdi'
2 Anyambiè. Nli nyama y' aye-
nliô miè y' avegag' egolanli ga
njègo, nl' intyôzyô egolanli g'
intyôzyô si urs, nl' ôgwanl' iwè
g' ôgwanla wi lion: Nl' ôm̃amb'
ômpôlô w' avenliè ngulu yè, nl'
3 ek' izè' nl' inyang' ivôlô. Nl'
ayenli miè em̃ori gô wônjô yè
egolanli ga z' awonjiô evôra z'
ijuwa; nl' evôr' izè z' ijuwa z'
ayingiô: nl' am̃ami ntye yôdu gô
4 nyuma yi nyama. Azavinlagi
waô ôm̃amba ômpôlô, konde w'
avenli nyama inyang' inyè; nl'
azavinli waô nyama, awulia 'nlè,
Mande are ga nyama? Mande ko
5 nwa nla yè? Avenliô yè ôgwanla
gô kamb' isaôn impôlô, nl' aga-
mba wi pèdi' Anyambiè: nl' ave-
nliô yè inyanga gô dwanla agôm̃i
m' agwèli anlai nl' agwèli amba-
6 nli. Nl' anlungunliè ôgwanl' iwè
gô pèdi' Anyambiè, avèdi' in'
inyè, nli nag' wè yôrunda, nla
7 waô wi dwanla g' ôrôwa. Nl'
avenliô yè gô nwa nl' iyombwi,

ageva waô: avenliô kè inyanga
nyi panginle mbuV' iedu nl' inlo-
ngo 'edu nl' ônlèm̃' iedu nli ntye
8 'edu. Nla waôdu wi dwanla gô
ntye wi be savinlè, ôm' edu ô re
azye nl' in' inyè tèndô pa gw'
ezangô z' em̃ènlo z' Ôñwidombe
w' ayônliô avila gw' idôvia si
9 ntye. Jog' ôm' edu are nl' ôrôi, e
10 ga yogo. Jog' ôm' akôt' anlaga
imbwedi, ayè be kôtô mbwedi:
jog' ôm' ajônla nl' ôkwara, e ga
yônlô nl' ôkwara. Gw' igamba
nyinlo nl' isindinla nl' ibekelia s'
iyombwi.
11 Nl' ayenli mièe nyama nyènlè yi
kôgwa avila gô ntye; avegagi yô
nl' imengô mbanli g' ôñwidombe,
12 agamba ga ôm̃amb' ômpôlô. Nl'
awongiè inyanga nyôdu nyi nya-
ma nongâ g' ôzyô wè. Nl' ava-
ngiè ntye nla waô wi dwanla gô
yô gô savinle nyama nônga, y'
avegagi nl' evôra z' ijuwa z' ayi-
13 ngiô. Nl' alendiè lemba vôlô,
vanganle pang' ôgônli wi suminla
gô ntye avila g' ôrôwa gw' azyô
14 m' anlaga. Aremiziè waô wi
dwanla gô ntyè nli lemba y' ave-
nliô yè ngulu yi denda g' ôzyô wi
nyama; awulinlia waô wi dwa-
nla gô ntyè, inlè, Vanganli egola-
nli zi nyama, y' avegagi nl' evôra
15 z' ôkwara arôla. Avenliô yè ngu-
lu yi p' ôñwei gô zô, vanganle g'
ôganla wi nyama, ko ôganla wi
nyama kamba, ayônliza waôdu
wi pa jivira gô savinl' egolanli zi
16 nyama. Avangiè waôdu, awa-
ngô nl' avôlô, nlam̃i nli lènge,
awontye nl' asyaka, gô dingiliô g'
ôgo 'nlôm̃iè, ge gw' imbam̃' isaô.
17 Nl' avangiè, inlè, ôm' ayolie kôla,
kaô adwanla nl' elingiliô inlè, ina
nyi nyama ge ntangô y' in' inyè.
18 Imia se sinlo. Ayè ô re nl' ikô-
tiza, e ga range ntangô yi nyama;
konde yô nle ntangô y' ôma: nli
ntangô yè nle nkama ôrôwa nl'
agôm̃i ôrôwa nl' [illegible]wa.

14 Nla vônla, mi ayenli Ôñwido-
mbe kumanla pa gô nômba yi
Zion, nl' anlaga nla yè nkama
agôm̃i m' intosèu anlai nl' intosèn
nlai, w' avegagi nl' in' inyè, nl'
ina nya Rer' iyè, tèndô pa gw'
2 imbam̃' isaô. Ayogiô miè inyôi
avila g' ôrôwa, egolanli ga nyo-
ngole y' anlingô am̃enge, nl' ego-
lanli ga njalitôwa mpôlô: nl'
inyôi ny' ayogiô miè ny' avegagi
mpanli g' iwôlisi yi bôl' iñombi.
3 Nl' ayembi waô ôwemb' ôñwonla
swaswo nl' eka, nla gw' azyô mi
ya yabo nlai nl' anlero: zyel'
ômo re ko nlèng' ôwembô mè kaô
nkama nl' agôm̃i m' intosèn anlai
nl' intosèn nlai, waô w' alandu-
4 nliô avila gô ntye. Winlo nle
waô wi pa fevizô nl' antô; konde
waô azyali. Winlo nle waô wi
sông' Ôñwidombe mbôr' iedu yi
kèndô ndè. Winlo w' alandunliô
avila gôr' Anlaga, gô dwanl' ilô-
nd' ilônga gôr' Anyambiè nla gôr'
5 Ôñwidombe. Nla gw' agwanl'
imaô dèngô inôka: wi re mpèlo
fo.
6 Nl' ayenli miè enjèl mori yi dô-
gwa gô gare y' ôrôwa, y' avegagi
nli ntyangô mbia yakonlako gô
kambinlô waô wi dwanla gô ntye,
nla gô ntye edu nla gô mbuV'
iedu nla g' ônlèm̃' iedu nla gw'
7 inlongo 'edu. Nl' awuliè nl'
inyô' ivôlô, inlè, Rianl' Anya-
mbiè, ko suminlianliè; konde
igwèra ny' ijèkèli' sè ny' atwenli.
Zavinlanliè y' avangi ôrôwa nli
ntye nli ntyuVa nl' igerômbeule
y' anlingô.
8 Azôngi enjèl yimbanli, awulia,
'nlè, Apôswi, Babilon apôswi,
nka' mpôlô mèyo, yi re panga p'
anlongo môdu gô jong' ivè ny'
ibelanl' isè.

9 Nl' azôngiô waô nli enjèl yintya-
rô, y' awuli' nl' inyô' ivôlô, inlè,
Jog' ôm' edu asavinle nyama
nl' ôganl' iwè, aliugiliô gô mbam̃'
10 iyè, ge g' ôgo wè, ayè kè be jong'
ivè ny' egunlu z' Anyambiè, nyi
re kekizô pa gw' ingôngô ny' egu-
nlu zè ezôma fo zi sambunlia nyô;
ko yè jenlizô azyingô nl' ôgônli
nli sulfèr gw' azyô m' ienjèl sôru-
nda, nla g' ôzyô w' Ôñwidombe.
11 Ôtutu w' azyingô maô wi be pa-
nda gô konlako; ko w' alèng'
ijowa ôm̃anda g' ôgwèra, waô wi
savinle nyama nl' ôganl' iwè, nl'
ôm' edu ô dingiliô nl' in' inyè.
12 Gw' igamba nyinlo nl' isindinla
s' iyombwi, waô wi penjavenj'
ampanga m' Anyambiè nl' ibeke-
lia si Jisu.
13 Nl' ayogiô miè inyôi avila g'
ôrôwa nyi bulia, 'nlè, Rènda,
inlè, Ôzavinlô gôre waô wi re ju-
wa pa wi juwa gôre Rerè avila
vènlo: iñ, buli' Inlinla, wi jowa
avila gô vilô yaô; konde ijanj'
isaô si songa waô.
14 Nla vônla, mi ayenli evindi za-
pupu; nla gô zô ôma tu egolanli
g' Ôñwa w' ôma, gw' ewônjô zè
avegagi nli kôrôwa yi syika yate-
nlatenla nla g' ôgo wè ôsèle ôru-
15 enli. Nl' av̂ienli enjèl mori avila
gô nagô yôrunda, arônga nl' inyô'
ivôlô gôre yè ô lwanli tu gw' evi-
ndi, inlè, Wel' ôsèle wo, ko tenla:
konde igwèra ny' itenla ny' atwe-
nli; konde ntyaga yi ntye y' abo-
16 ndi pôlô. Nla yè ô vegagi tu gw'
evindi awal' ôsèl' iwè gô ntyè;
nli ntyaga yi ntye y' arenliô.
17 Agogwi enjèl mori avila gô nagô
yôrunda yi re g' ôrôwa, ayè kè nl'
18 ôsèle ôruenli. Nl' av̂ienli enjèl
mori avila gô mbôra yi ntyagô,
ayè ô panginl' ôgônli; nl' arôngiè
nl' inyô' ivôlô gôre yè ô vegagi
nl' ôsèle ôruenli, awulia, 'nlè,
Gendi' ôsèle wo ôruenli, ko kumi-
nli' ilônda y' ôgoli wi ntye; ko-
nde ilônda ya wô y' abondi mbi-
19 ambiè. Nl' awali enjèl awal'
ôsèle wè gô ntyè, aguminli' ilônda
y' ôgoli wi ntye, awala yô gô mbô-
ra yi piar' ivè y' egunlu z' Anya-
20 mbiè. Nli mbôra yi piar' ivè y'
ayariô gw' igala nyi nkala, nl'
agogwi avila gw' iviarinlô ntyi-
nla, ko yô syiv̂a kwanga gw'
agwaula m' inkavala, ayambunle
mbôra vo ntosèn nli nkama s'
inanda ôrôwa.

15 Nl' ayenli miè elemb' ezènlè
g' ôrôwa, evôlô nla zi mamô,
inlè, ienjèl ôrogènlô s' avegagi nl'
injuke ôrogènlô, so nle sinuunla,
konde gô sô egunlu z' Anyambiè
2 zi manla. Nl' ayenli miè ezoma
ga ntyuv̂a y' elas bindô pa nl'
ôgônli; nl' ayenli miè kè waô w'
avili gô kev̂e nyama, nl' ôganl'
iwè, nli ntangô y' in' inyè, ku-
manla pa g' ôzamba wi ntyuv̂a y'
elas, nl' iñombi s' Anyambiè be-
3 menle. Nl' ayembi waô ôwembô
wi Môsès nyôngô y' Anyambiè,
nl' ôwembô w' Ôñwidombe, awu-
lia, 'nlè, Ijanj' iso si r' impôlô nla
simamô, Rerè Anyambiè yi ngu-
lu yôdu; imponlo so si r' ôgôre
nl' ôrèti, awè Ôga w' ampôm̃a.
4 Mande be dw' aria, Rera, ko ave-
ndi in' inyo? konde awè dadiè ô
r' ôrunda; konde anlongo môdu
mi be bia azavinla g' ôzyô wo;
konde ijanj' iso s' ôgôre si re tu-
minliô pa.
5 Isaôn yinlo viaganlô avônli miè,
nl' anlungunlô nagô yôrunda y'
6 atakwè g' ôrôwa: nl' avila gô na-
gô yôrunda agogwi ienjèl ôrogè-
nlô s' avegagi nl' injuke ôrogè-
nlô, boriô pa nl' ivèla nyapupu
nl' ijombwi, nl' intônlô saô diriô
pa nl' itumba yi syika yatenlate-
7 nla. Nl' avenl' em̃ori gôre ya

yabo nlai avenl' ienjèl ôrogènlô
va yi syika yatenlatenla ôrogènlô
ralie nl' egunlu z' Anyambiè, yi
8 dwanla gô konlako. Nl' ayônliô
nagô yôrunda nl' ôtutu avila gw'
ivenda ny' Anyambiè, nli ngulu
yè; pegag' ôma nli ngulu yi ji-
nginla gô nagô yôrunda kè, kaô
injuke ôrogènlô s' ienjèl ôrogènlô
s' amanla.

16 Nl' ayogiô miè inyô' ivôlô avi-
la gô nagô yôrunda, ny' awuli-
nl' ienjèl ôrogènlô,. inlè, Gènda-
nli, ko jiranli va ôrogènlô y' egu-
2 nlu z' Anyambiè gô ntye. Agèndi
nônga, ayir' ev' izè gô ntye; nl'
av̄ienl' ilôsô imbe yi nkazya mpô-
lô gôr' anlaga w' avegagi nl' eli-
ngiliô zi nyama, azavinl' ôganl'
iwè.
3 Nl' ayir' enjèl yimbanli ayir'
ev' izè gô ntyuv̄a; nl' agalwi yô
egolanli ga ntyinla y' ômo re ju-
wa pa; nl' ayuwi ezom' edu z'
em̃ènlo, vanganle yôdu y' avega-
gi gô mbenle.
4 Nl' ayir' enjèl yintyarô ayir' ev'
izè gw' ilov̄i nla gw' igerômbenle
y' anlingô; nl' agalwi yô ntyi-
5 nla. Nl' ayogiô miè enjèl y' anli-
ngô yi bulia, 'nlè, Ôgôre nle 'wè,
yi re nla y' avegagi, awè ôma w'
ôrunda, konde ô re jèkèlia pa ye-
6 nlo: konde w' avôvizi ntyinla y'
iyombwi nl' ivogisi, awè kè ô re
pa pa waô ntyinla gô jonga: wi
re nl' inyanga nyi dendinlô ye-
7 nlo. Nl' ayogiô miè mbôra yi
ntyagô yi bulia, 'nlè, Iñ: Rera,
Anyambiè yi ngulu yôdu, ijèkè-
li' so si r' orèti nl' ôgôre.,
8 Nl' ayir' enjèl yinlai ayir' ev'
izè gô nkômbe; nl' avenliô yè
ngulu gô pezy' anlaga nl' ôgônli.
9 Nl' avezyiô anlaga nli mpiu mpô-
lô: arowi waô ina ny' Anyambiè
yi panginl' injuke sinlo; ko w'
anlige nkônde gô pè ivenda.
10 Ayiri enjèl yôtanli ayir' ev' izè
gw' eka zi nyama; nl' inlongo
nyè ny' ayilanganli; nl' awôgagi
11 waô inlèm̃è yaô nli nkazya, arôw'
Anyambiè y' ôrôwa g' ôñwanja
w' inkazy' isaô nl' ilôsô yaô; ko
w' anlige nkônde avila gw' ijanj'
12 isaô. Ayiri enjèl yôrôwa ayir'
ev' izè g' ôlov̄i ômpôlô Yufrate;
nl' agaminl' anlingô ma wô, ko
mponlo y' aga wi pila gô tongwa
13 nli nkômbe kekizô. Nl' ayenli
miè anlinla m' isyèkè ararô ga
ronge, mi kogwa avila g' ôgwa-
nla w' ôm̃amb' ômpôlô, nl' avila
g' ôgwanla wi nyama, nl' avila g'
14 ôgwanla w' ôvogisi w' inôka: ko-
nde mô anlinl' ambe, mi janje
lemba; mi kènda gôr' aga wi
ntye yôdu, gô datiza waô ta gw'
igovi nyi ntyugu mpôlô y' Anya-
15 mbiè yi ngulu yôdu. Vônla, mi
bia g' ôfe. Ôzavinlô gôre yè ô
bèmba, avenjavenj' ingoi sè, e
vende kanganla tele, ko ntyonli
16 yè jenlô. Nl' alatiz' anlinla mè
alatiza waô ta gô mbôra yi fweliô
nli nkambinli yi Hebru, inlè
Harmagedon.
17 Ayiri enjèl yôrogènlô ayir' ev'
izè g' ômpunga; nl' av̄ienl' inyô'
ivôlô avila gô nagô yôrunda, avi-
la gw' eka, awulia, 'nlè, Amanli:
18 nl' arwenl' anomingwèmbôlô,
nl' amôi, nl' ijalitôwa; arwenli
k' isyugazyuga si ntye sipôlô, si
re anlaga wi ga pakiliè dwanla
gô ntye, pa jenlô nli mori isyuga-
19 zyuga si ntye mpendinli mè. Nl'
ayarunliô nka' mpôlô mbei ntya-
rô, nl' ink' impôlô s' anlongo s'
avôswi: nli Babilon mpôlô y'
ayônginliô g' ôzyô w' Anyambiè,
gô pa yô ingôngô ny' ivè ny' ere-
20 ria z' egunlu zè. Inenge sôdu s'
awangi, nl' inômb' impôlô si dè-
21 ngô nyènlè. Nl' avôswi gôr'
anlaga avila g' ôrôwa ningô y'

adô ampôlô, idô 'edu ndirinli yi
talent: nl' arow' anlaga Anya-
mbiè g' ônwanja wi njuke yi ni-
ngô y' adô; konde njuke y' arwe-
nli mpôlô.

17 Nl' aviènli mori gôr' ienjèl'
ôrogènlô s' avegagi nli va ôro-
gènlô, agamba nla miè, awulia,
'niè, Yôgô gunlu, m' be tuminlio
ijèkèlia s' evôvevôv' evôlô zi dwa-
2 nla tu gw' anlingô añèngè; zi re
aga wi ntye wi re nanla pa nla
yè, nla waô wi dwanla gô ntyè wi
re bongô pa nl' ivè ny' ibelô sè.
3 Arwanliè miè gw' inlinla gw' ig'
ivôlô: nl' ayenli miè ôñwantô tu
gô nyama mbondi, nli nyama y'
avegagi ralie nl' ana mi tow'
Anyambiè, alwanla kè nli wônjô
ôrogènlô nl' igôñi ny' imengô.
4 Nl' aworiô ôñwantô nli nkèmbo
yatenlatenla nla yi nkôgô, batiô
pa nli ya yi syika yatenlatenla
nl' adô ambia, nla g' ôgo wè ave-
gagi nl' imogi nyi syika yatenla-
tenla ralie nli ya yi bikô, nl' isyè-
5 kè s' ibelô sè. Nla gô mbañ' iyè
avegagi ina tèndô pa, ôsaôn w'
iyumbunlô, inlè, Babilon mpôlô,
ngwè yi vôvevôve nli ya yi bikô
6 yi ntye. Nl' ayenli miè ôñwantô
bongô pa nli ntyinla y' iyombwi,
nla y' iyenli yi Jisu. Nla gw'
ayenli miè yè, mi añami nl'
7 iñama sipôlô. Nl' awulinliô miè
nli enjèl, inlè, Ô mam' ande?
M' be tevo ôsaôn w' iyumbunlô
w' ôñwantô, nla wi nyama yi
kumbè, yi re nli wônjô ôrogènlô
8 nl' igôñi ny' imengô. Nyama y'
ayenliô ndo y' avegagi, avila vo-
vo yi zyele; ndô atwenli gô panda
avila gw' ivemba ny' ôronga, agè-
nda gw' ijilizô. Nla waô wi dwa-
nla gô ntye, waô wi zye nl' an'
imaô tèndô pa gw' ezangô z' eñè-
nio avila gw' ipangô si ntye, wi
be mama gô be jenla waô nyama,
inlè y' avegagi, yi zyele, ndô yi be
9 bia. Yinlo nle mpivinli yi re nl'
imia. Wônjô ôrogènlô nl' inô-
mb' ôrogènlô, si dwanlô nl' ôñwa-
10 ntô: r' aga ôrogènlô kè; atanli
wi re pôswa pa, ôñori are, nl'
ôñori e pare gô bia; nla j' abia, e
11 ga lwanle v' ôñwolingô. Nli
nyama y' avegagi, ndô azyele,
ayè nl' ôga w' enlènlai, avila kè
g' ôrogènlô; e be kènda kè gw'
12 ijilizô. Nl' igômi ny' imengô ny'
ayenliô ndo nl' igômi ny' aga, wi
re wi pa penda aṽia vènlo; ndô
wi be pô inyanga nyi panginla g'
aga nli nyama, v' igwèr' iñori.
13 Winlo wi re nl' ôrèm' ômô, ko
waô pe ngulu yaô nl' inyang'
14 inyaô gôre nyama. Winlo wi be
nwa nl' Ôñwidombe, k' Ôñwido-
mbe keva waô, konde ayè nl'
Ôvanginli w' ivanginli, nl' ôga
w' aga; nla waô wi re nla yè, wi
re fweliô pa pinjô pa nl' anlaga
15 wi re ko bekeliô. Nl' awulinliè
miè, inlè, Anlingô m' ayenliô ndo,
mbôra yi r' ôñwantô w' evôve tu,
mô nl' imbuṽe, nl' inkumba, nl'
16 anlongo, nl' inlèñe. Nl' igôñi
ny' imengô ny' ayenliô 'wè nli
nyama, wi be bik' ôñwantô w'
evôve, ayelizè, alwanlizè tele, ko
waô ny' ôzyônli wè, avezyè nl'
17 ôgôuli. Konde Anyambiè avenli
waô gw' irèñ' iyaô gô dende nto-
ndinli yè, ko waô dwanl' ôrèñ'
ômô, gô p' inlongo nyaô gôre
nyama, kaô agamba im' Anya-
18 mbiè m' adwanlizô. Nl' ôñwantô
w' ayenliô ndô nle nka' mpôlô,
yi panginl' aga wi ntye.

18 Isaôn yinlo viaganlô ayenli
miè enjel mori yi suminla avila
g' ôrowa, nl' inyang' ivôlô; nl'
ivend' inyè ny' aṽambizi ntye
2 ôzange. Arôngiè nl' inyôi nyi
ngulu, inlè, Y' apôswi, Babilon
mpôlô y' apôswi, yi re twa pa kè

ilwanlô ny‘ anlinl‘ ambe, nl‘ elu-
mba z‘ inlinl‘ iedu ny‘ isyèkè,
nla zi nyonli edu mbe y‘ isyèkè.
3 Konde anlongo môdu mi re jonga
p‘ ive ny‘ egunlu ny‘ ibelô sè; nl‘
aga wi ntye wi re nanla pa nla yè,
nl‘ imasen si ntye si re paga pa
nl‘ ibunla si yom‘ iyè v̂ia.
4 Nl‘ ayogiô miè inyô‘ inyènlè avi-
la g‘ ôrôwa, nyi bulia, ’nlè, Go-
gwanli gôre yè, anlag‘ iwam‘, ko
’nlw‘ alwanl‘ iwongisi y‘ ibe sè,
5 ayenla k‘ injuke sè: konde ibe sè
s‘ asyiv̂i kwanga g‘ ôrôwa, nl‘ A-
nyambiè are jônginlia p‘ ipav̂‘
6 isè. Winlizanliè nt‘ awinliziè, ko
panli yè nt ar‘ ijanj‘ isè nyongô
mbanli: imogi ny‘ awundunliô
ndè, wundunlanliè nyô nyongo
7 mbanli. Ga nt‘ avendiô ndè ôku‘
wè, awunlie yom‘ iyè via, yenlo
vanliè azyingô nl‘ ekèv̂a: konde
e bulia g‘ ôrèm̃‘ iwè, inlè, Mi
atwenl‘ ôg‘ ôñwantô, mi arang‘
ôñwantô wi tigô, mi alenliz‘ edi-
8 ngô du. Sambô gô ntyugu mori
injuke se si be bia, inlè ijuwa, nl‘
edinjô, nl‘ njanla; ko yè pezyô
nl‘ ôgônli via; konde Ôvanginli
Anyambiè ô re yè jèkèlia pa are
9 nli ngulu. Nl‘ aga wi ntye, wi
re nanla pa nla yè, alwanla nla
yè gw‘ ambia, wi be denla arônga
nl‘ ekèva g‘ ôñwanj‘ iwè, gô pô-
10 nla waô ôtutu w‘ ipezyô sè, nku-
manlaga bô nl‘ itia s‘ azyingô mè,
awulia, ’nlè, E, E, nka‘ mpôlô,
Babilon, nka njoli! konde gw‘
igwèr‘ im̃ori ijèkèli‘ so s‘ abienli.
11 Nl‘ imasèn si ntye si be denla
ayenl‘ ekèva g‘ ôñwanj‘ iwè, ko-
nde zyel‘ ômo kôl‘ igumb‘ inyaô
12 nyènlè; vanganl‘ igumb‘ inyaô
nyi syika yatenlatenla nli yapu-
pu, nl‘ adô ambia, nl‘ iperl‘ nl‘
ivèl‘ iv̂ia, nl‘ inlamba yi nkôgô,
nli serik, nl‘ inlamba yatenla-
tenla, nli rere yôdu yi re nkangô,
nl‘ anlongo m‘ intyuanla si mpu-
nji môdu, nli vagô yôdu yi rere
v̂ia nla yi nyènliè, nla y‘ ôñwa-
13 nga, nla y‘ adô mapupu; nli si-
namon, nli ya v̂ia yi nyô, nli ya
yi nkangô, nl‘ agali ambia, nl‘
ivè, nl‘ agali, nli mpèmba mbia,
nl‘ ôresi, nl‘ inyare, nl‘ adombe,
nl‘ inkavala, nl‘ intyônli, nl‘ iku-
14 wa nli mènlo y‘ anlaga. Nl‘ ilô-
nda y‘ ayôngunlô ôrèm‘ iwo y‘
apiaganli avila gôre ’wè, nli ya
v̂ia yôdu nla yi mèpe jenlô y‘ aji-
li gôre ’wè, ôm‘ ayolie fo dènga
15 yo nyènlè. Nl‘ imasen si ya yi-
nlo s‘ avagizô nle yè, si be kuma-
nla dav̂adav̂ie nl‘ itia s‘ azyingô
mè, ndenlaga, nli njenlag‘ ekè-
16 v̂a; awulia, ’nlè, E, E, nka‘ mpô-
lô, y‘ avegagi boriô pa nl‘ ivèl‘
iv̂ia nl‘ inlamba yi nkôgô nla ya-
tenlatenla, mèpizô pa nli syika
yatenlatenla nl‘ adô ambia nl‘
17 iperl! konde gw‘ igwèr‘ im̃ori
igumb‘ inyenge mènyonlo ny‘
ajilizô. Nl‘ ingowè sôdu s‘ am̃a-
tanga, nla waôdu w‘ agèndi gôgô
nl‘ am̃atanga, nli mongi janja g‘
am̃atanga, nla waôdu wi janja gô
ntyuv̂a, w‘ agumanli dav̂adav̂iè,
18 arônga gw‘ avônlagi waô ôtutu
w‘ ipezyô sè, awulia, inlè, Nkala
nde yi re ga nka‘ mpôlô yinlo?
19 Nl‘ anyènyi waô ntyèngè gô wô-
njô yaô, arônga, ndenlaga, nli
njenlag‘ ekèv̂a, awulia, ’nlè, E,
E, nka‘ mpôlô, y‘ avagizi waôdu
w‘ avegagi nl‘ am̃atanga gô ntyu-
v̂a nl‘ ibunla s‘ igumb‘ inyè! gw‘
20 igwèr‘ im̃ori y‘ ajilizô. Yenlanli
mbia g‘ ôñwanj‘ iwè, awè ôrôwa,
nl‘ anlw‘ iyombwi, nli rôm̃i, nl‘
ivogisi, konde Anyambiè are fwi-
nliza pa ngoko yanli gore yè.
21 Nl‘ awongi enjèl yi ngulu awo-
ng‘ idô ivôlô ga idô nyi kile mpè-
mba, av̂unga nyô gô ntyuv̂a, awu-
lia, inlè, Yenlo be pôsyunliô Ba-

bilon, nka' mpôlô, nl' ipôswa
sipôlô, ko y' avo dèngô nyènlè.
22 Nl' inyôi nyi mongi w' iñombi
nl' inyembi nli mongi w' abeka
nli mongi w' itombo ny' avo jo-
ganlô du gôre 'wè; nl' awa w'
ikèng' iedu, avo dèngô du gôre
'wè; nli nyongole y' idô nyi kile
mpèmba y' avo joganlô du gôre
23 'wè. Nl' ôzange wi lampi w' avo
baminla nyènlè du gôre 'wè; nl'
inyôi ny' ônlôme ô jômba nla ny'
ôñwantô ô jômba ny' avo joganlô
nyènlè du gôre 'wè: konde ima-
sen so s' avegagi nlami yi ntyè;
nl' isènli so si re temiza p' anlo-
24 ngo môdu. Nla gô yô alèngiô
ntyinla y' ivogisi nla y' iyo-
mbwi, nla ya waôdu w' ayônliô
gô ntye.

19 Isaôn yinlo viaganlô ayogiô
miè inyô' ivôlô ny' anlag' awe-
nge g' ôrôwa, wi bulia, 'nlè, Ale-
luya; Isunginla, nl' ivenda, nli
ngulu, gôr' Anyambiè yazyô:
2 konde ijèkèli' sè si r' ôrèti nl'
ôgôre; konde are jèkèlia p' evô-
vevôv' evôlô, z' awevizi ntye nl'
ibelô sè, awinlize ngoko gôre yè
g' ôñwanja wi ntyinla y' inyôngô
3 sè. Awuli waô nyongo yimba-
nli, inlè, Aleluya. Nl' ôtutu wè
4 wi panda gô konlako. Nl' agô-
mi m' anlero ambanli nl' anlero
anlai nli ya yabo nlai y' avôswi
gô ntye, azavinl' Anyambiè ô
dwanla tu gw' eka, awulia, 'nlè,
5 Amèn. Aleluya. Nl' avil' inyôi
avila gw' eka nyi bulia, 'nlè, Zu-
minlianl' Anyambiè yazyô, anlw'
inyôngô sè sôdu, nl' anlwè yi tiè,
6 awangô nl' avôlô. Nl' ayogiô
miè egolanli g' inyôi nyi nku-
mba mpôlô y' anlaga, nl' egola-
nli g' inyôi ny' anlingô amenge,
nl' egolanli g' inyôi ny' injalitô-
wa simpôlô, nyi bulia, 'nlè, Ale-
luya: konde Rer' iyazyô, Anya-
mbiè yi ngulu yôdu, e panginla.
7 Azwè ga yenle mbia nl' igev'
ivôlô, ko 'zwè p' ivenda gôre yè:
konde ijômbanla s' Ôñwidombe
s' abienli, nl' ôñwant' wè are ke-
8 kiza p' ôku' wè. Nl' avenliô yè
inyanga nyi boriô nl' ivèl' iv̄ia,
iyombwi nla nyapupu: konde
ivel' iv̄ia nl' ijanja s' ôgôre s' iyo-
9 mbwi. Nl' awulinliè miè, inlè,
Rènda inlè, Ôzavinlo gôre waô
wi fweliô gw' inya si nkôlô s'
ijômbanla s' Ôñwidombe. Nl'
awulinliè miè, inlè, Minlo nl'
agamba marèti m' Anyambiè.
10 Avôswi miè gw' agôlô mè gô sa-
vinlè. Nl' awulinliè miè, inlè,
Rig' alenda: miè nyôngô nla
'wè nla nl' awarer' iyo wi re nl'
atakwè mi Jisu: zavinl' Anya-
mbiè: konde atakwè mi Jisu mô
nl' inlinla ny' ipoga.
11 Nl' ayenli miè ôrôwa nunguniô
pa; nla vônla, nkavala yapupu,
nla yè ô vegagi tu gô yô, in' inyè
nyi pivia 'nlè ôma w' ibèkèliô nl'
ôrèti; nl' ôgôre e jèkèlia anw'
12 igovi. Nl' antyo mè m' avegagi
g' ôgônli wi baminla, nla gw'
ewônjô zè avegag' ikôrôwa sinye-
nge: avegagi kè nl' ina tèndô pa,
nyi re nyi miô nl' ôma kaô ayè-
13 mè. Avegagi boriô pa nl' ingoi
nyènyô pa nli ntyinla: nl' in'
inyè nyi fweliô, inlè, Igamba ny'
14 Anyambiè. Nl' imbèli si re g'
ôrôwa s' azôngiè tu gw' inkavala
sapupu, boriô, pa nl' ivèl' iv̄ia
15 nyapupu nl' iyombwi. Avila g'
ôgwanl' iwè agogwi ôkwara ôru-
enli, ko yè bôl' anlongo nla wô:
e be panginla waô nli nkogu y'
ôñwanga: e be jara kè iviarinlô
ny' ivè ny' egunlu evôlô z' Anya-
16 mbiè yi ngulu yôdu. Nla gô
ngoi yè nla gw' ivèvènli nyè ave-
gagi nl' ina tèndô pa, inlè, Ôga w'
aga, nl' Ôvanginli w' ivanginli.

17 Ayenli miè enjèl yi kumanla gô
nkombe; nl' arôngiè nl' inyô' ivô-
lô, awulinl' inyonli sôdu si dôgwa
gw' igônlô, inlè, Yôgônli, ko data-
nlanli ta gw' inya si nkôlô sipôlô
18 s' Anyambiè; ko 'nlwè ny' izyô-
nli y' aga, nl' izyônli y' ingowè,
nl' izyônli y' anlaga wi ngulu, nl'
izyônli y' inkavala nla ya waô wi
dwanla tu gô sô, nl' izyônli y'
anlaga waôdu, awontye nl' asya-
ka, awangô ni' avôlô.
19 Nl' ayenli miè nyama, nl' aga
wi ntye, nl' imbèli saô, datanla
pa ta gô nw' igovi nla yè ô vega-
gi tu gô nkavala, nl' imbèli sè.
20 Nl' agôtiô nyama, nl' agôtiô nla
yè kè ôvogisi w' ayanji lemba g'
ôzyô wi nyama, ko yè tèmiza waô
w' avenliô elingiliô zi nyama, nla
waô w' azavinl' ôganl' iwè: waô
av̂anli w' awaliô bo gw' eliv̂a z'
21 ôgônli zi pia nli sulfèr: nl' am̃o-
ri w' ayônliô nl' ôkwara w' ôma
mè ô vegagi tu gô nkavala, inlè,
nl' ôkwara w' agogwi g' ôgwanl'
iwè: nl' inyonli sôdu s' ayôri nl'
izyônli yaô.

20 Ayenli miè enjèl yi suminla
avila g' ôrôwa, nl' isyape s' ive-
mba ny' ôronga nl' izungakanlô
2 ivôlô g' ôgo wè. Nl' agôtiè ôm̃a-
mb' ômpôlô, ôm̃amb' ôlungu mè-
wonlo, wô nle Diabolos nli Satan,
nl' agôriè yè vo ntosèn y' impu-
3 m̃a, awalè gw' ivemba ny' ôro-
nga, anunja nyô, awel' elingiliô
gô nyô, ko yè avo temiz' anlongo
nyènlè, kaô ntosèn y' impum̃a y'
akeka: avila vôvô e ga vo puru-
nlô v' ôñwôlingô.
4 Ayenli miè ka, nla waô w' avega-
gi tu gô yô, nl' avenliô waô inya-
nga ny' ijèkèlia. Nl' ayenli miè
anlinla ma waô w' arenliô wônjô
g' ôñwanja w' atakwè mi Jisu, nla
g' ôñwanja w' igamba ny' Anya-
mbiè, nla waô wi re wi pa savinle
nyama, ge ôganl' iwè, nlo bong'
elingiliô zè gw' imbam̃' isaô ge
gw' agô maô; nl' alwanli waô,
avenda nli Krais vo ntosèn y'
5 impum̃a. Am̃ori gôre waô w'
avegagi juwa pa wi pa dwanla bo
kaô ntosèn y' impuma y' akeka.
6 Sinlo nl' itôngw' idônga. Ôzavi-
nlô nl' ôrunda gôre waô wi re nli
mbôra gw' itôngw' idônga: gôre
waô ijuwa sibanli si zye nli ngu-
lu; ndô wi be dwanl' iminisè s'
Anyambiè nla si Krais, avenda
nla yè vo ntosèn y' impum̃a.
7 Nla gô be manle ntosèn y' impu-
m̃a, Satan e be purunlô avila gô
8 ntyôgô yè, ko yè kogwa gô temiz'
anlongo mi re gw' intyombo nlai
si ntye, inlè, Gog nli Magog, ala-
tiza waô ta gw' igovi: nli ntangô
yaô yi re ga ôzyègè wi ntyuv̂a.
9 Nl' avandi waô g' ômpuzyu wi
ntye, agômbinl' ôlakô w' iyo-
mbwi, nli nka' mpôlô yi tondô
vingôvingô: nl' azuminl' ôgônli
10 avila g' ôrôwa, ayiliza waô. Nli
Satan ô remizagi waô awalio gw'
eliv̂a z' ôgônli nli sulfèr, mbôra
yi re kè nyama nl' ôvogisi w' inô-
ka; wi be jenlizô azyingô ôm̃a-
nda nl' ôgwèra gô konlako.
11 Ayenli miè ek' evôlô zapupu, nla
yè ô re tu gô zô, nli ntye nl' ôrô-
wa y' awangi avila g' ôzyô wè;
ko y' avo dènginlô mbôra nyènlè.
12 Ayenli miè kè mongi wi re juwa
pa, avôlô nl' awangô, kumanla pa
swaswo nl' eka; nl' anungunliô
yangô: nl' anlungunliô ezangô
ezènlè zô nl' ezangô z' em̃ènlo:
nl' ayèkèliô mongi wi re juwa pa
avila gw' isaôn yi re tèndô pa gô
13 yangô, nt' ar' ijanj' isaô. Agogu-
nli ntyuv̂a mongi wi re juwa pa
gô yô; nl' ijuwa nl' ilômbô s'
agogunli mongi wi re juwa pa gô
sô: nl' ayèkèliô waô ôm' edu nt'
14 ar' ijanj' isè. Nl' ijuwa nl' ilô-

mbô s' awaliô gw' eliva z' ôgônli.
Sinlo s' ijuwa sibanli, inlè eliva z'
15 ôgônli. Nl' ôm' edu ô re e dèngô
tèndô pa gw' ezangô z' emmènio,
awaliô gw' eliva z' ôgônli.

21 Nl' ayenli miè ôrôw' ôñwonla
nli ntye nyonlo: konde ôrôw'
ôlônga nli ntye nônga y' aluô y'
apiaganli; nli ntyuva kè yi zyele
2 nyènlè. Nl' ayenli miè nka'
mpôlô yôrunda, Jerusalèm nyo-
nla, yi suminla avila gôr' Anya-
mbiè g' ôrôwa, kekizô pa ga ô-
ñwantô ô jômbô ô boriô nkèmbo
3 gô tôndi' ônlômme wè. Nl' ayogiô
miè inyô' ivôlô avila gw' eka nyi
bulia, 'nlè, Vônla, ilwanlô ny' A-
nyambiè nyi re nl' anlaga, ayè be
dwanla nla waô, ko waô dwanle
mong' iè, nl' Anyambiè ayèmè e
be dwanla nla waô, alwanl' A-
4 nyambiè yaô. Ayè be siz' antyo-
nli môdu avila gw' antyo maô; be
fo dwanl' ijuwa nyènlè; g' ekèva,
g' edingô, ge nkazya, konde isaôn
5 ilônga y' apiaganli. Ayè ô dwa-
nla tu gw' eka awuli, 'nlè, Vônla,
mi pang' isaôn yôdu imionla.
Nl' awuliè, 'nlè, Rènda: konde
agamba minlo mi re rèti nl' inya-
6 nga nyi bekeliô. Nl' awulinliè
miè, inlè, Atwenli. Miè nl' Alfa
nl' Omega, ipakilia nli ntyai.
Ayè ô re nl' esyôve m' be pè gw'
everô z' anlingô m' emmènlo mpa-
7 gaga. Ayè ô keva e be jig' isaôn
yinlo; m' be dwanl' Anyambiè
yè, ko yè dwanl' ôñwanl' iyam'.
8 Ndô waô wi tia, nla waô wi re wi
jivira, nl' iyanjisi y' isaôn yi bi-
kô, nl' iyônlisi, nli vôvevôve, nl'
intyènli, nli mongi wi savinl'
ikanla, nl' inôki yôdu, wi be de-
nge mbôr' iyaô gw' eliva zi piaga
nl' ôgônli nli sulfèr; sô nl' ijuwa
sibanli.
9 Avienli gôre miè mori gôr' ienjèl
ôrogènlô s' avegagi nli va ôrogè-
nlô, ralie nl' injuke sinuunla ôro-
gènlô; nl' agambiè nla miè, awu-
lia, 'nlè, Yôgô gunlu, m' be tevo
ôñwantô wi jômbô, ôñwantô w'
10 Ôñwidombe. Nl' arwanliè miè
gw' inlinla gô nômba mpôlô ndô-
ndwi, aruminlia miè nka' mpôlô
yôrunda Jerusalèm, yi suminla
avila gôr' Anyambiè g' ôrôwa, nl'
11 ivenda ny' Anyambiè. Nl' ôza-
nge wa yô w' avegagi ga idô nyi
njônli mpôlô, vanganle ga jaspè,
12 kèlakèla ga kristal. Nli nka'
mpôlô y' avegagi nl' ôgômba
ômpôlô nl' ôlôndwi; nl' aguge
igômmi nl' ambanli, nla gw' aguge
igômmi ny' ienjèl nl' ienjèl mba-
nli; nla gw' aguge avegag' ana
tèndô pa, inlè, ana m' igômmi ny'
imbuve nl' imbuve mbanli si
13 Israèl. Gô tongwa nli nkômbe
avegag' aguge ararô; gô nkôva yi
nord kè aguge ararô; gô nkôva
yi syud aguge ararô; nla gô pô-
swa nli nkômbe kè aguge ararô.
14 Nl' ôgômba wi nka' mpôlô w'
avegagi nl' intinla igômmi nli mba-
nli, nla gô sô avegagi tèndô p'
ana m' igômmi nyi rômmi nli rômmi
15 vanli y' Ôñwidombe. Nla yè ô
gambi nla miè avegagi nli ntôngô
yi syika yatenlatenla g' egènlizô
gô kènlize nkala, nl' aguge ma
16 yô, nl' ôgômba wa yô. Nka'
mpôlô y' avegagi nl' izamb' inlai,
nl' elavinli nl' evendinli ya yô y'
avegagi ndavinli mèmô. Nl' agè-
nliziè nka' mpôlô nli ntôngô, alè-
nga igômmi ny' intosèn ny' istade
mbanli. Elavinli za yô nl' eve-
ndinli nl' elôndwinli yi re ndavi-
17 nli mèmô. Agènliziè k' ôgômba
wa yô, alènga gènliza y' erenle z'
ôgo nkama nl' agômmi anlai nli
gènlizô nlai, ga nt' ar' egenlizô
18 z' ôma, inlè zi enjèl. Nôgiuli y'
ôgômba wa yô y' avegagi nli ja-
spè: nli nkala y' avegagi syika

yatenlatenla mbia, egolanli g
19 elas zapupu. Nl' intinla s' ôgô-
mba wi nka' mpôlô s' avegagi
mèpizô pa nl' anlongo môdu m'
adô mi njônli. Ntinla nônga y'
avegagi jaspè; yimbanli, safir;
yintyarô, kalsidoni; yinlai, èmè-
20 rod; yatanli, sardonix; y' ôrôwa,
sardius; yôrogènlô, krisolite: yè-
nlènlai, bèril; yènlogôñi, topaz;
yigôñi, krisofras; yigôñi nli mo-
ri, hiasinth; yigôñi nli mbanli,
21 amethist. Nl' igôñi ny' aguge
nl' aguge ambanli m' avegagi igô-
ñi ny' iperl nl' ipèrl mbanli;
igug' iedu perl mori: nl' igala
nyi nkala y' avegagi syika yate-
nlatenla mbia, egolanli g' elas za-
22 pupu. Mi jenle nagô yôrunda
vovo: konde Rerè Anyambiè yi
ngulu yôdu, nl' Ôñwidombe, waô
23 nle nagô yôrunda ya yô. Nka'
mpôlô yi zye nl' isyolo nyi nkô-
mbe, ge ôgwèli, gô bamba gô yô:
konde ivenda ny' Anyambiè nyi
bambiza yô ôzange, nli lampi ya
24 yô nl' Ôñwidombe. Anlongo mi
be kanganla g' ôzange wa yô:
nl' aga wi ntye wi be bag' ivend'
25 inyaô gô yô. Nl' aguge ma yô m'
anunjô du ôñanda, konde gôgô
26 zyel' ôgwèra. Wi be baga k' ive-
nda nl' ôlubô w' anlongo gô yô.
27 Nla gô yô ayinginl' ezom' edu z'
isyèkè, ge ômo janj' agamba mi
bikô ge pang' inôka: ndô kaô
waô wi re tèndô pa gw' ezangô z'
eñènlô z' Ôñwidombe.

22 Nl' aruminliè miè ôlovi w'
anlingô m' eñènlo, pupu ga
kristal, wi kogwa avila gw' eka
z' Anyambiè nla z' Ôñwidombe.
2 Gô gare y' igala nyi nkala, nla
gw' izamb' imbanli y' ôlovi, ave-
gag' erere z' eñènlo, zi janl' ilô-
nda igôñi ny' inyongo nl' inyo-
ngo mbanli g' ômpuñа, nyongo
mori ôgwèli edu: nl' ijavi s' ere-
3 re si re gô jing' anlongo. Be fo
dwanl' ôzavô nyènlè: nl' èka z'
Anyambiè nla z' Ôñwidombe zi
be dwanla gô yô: nl' inyôngô sè
4 si be janjinlè; ko waô jenl' ôzyô
wè; nl' in' inyè nyi be dwanla
5 gw' imbañ' isaô. Be fo dwanl'
ôgwèra nyènlè; wi zye nl' isyolo
ny' ôzange w' ôjô kè, ge wi nkô-
mbe; konde Rerè Anyambiè e be
bambiza waô ôzange: ko waô pa-
nginla nla yè go konlako.
6 Nl' awulinliè miè, inlè, Aga-
mba minlo mi re rèti nl' inyanga
nyi bekeliô. Nli Rerè, Anya-
mbiè y' anlinla m' ivogisi, arôñi
enjèl yè gô tuminli' inyôngô sè
7 isaôn y' atwe pièrè gô twa. Nla
vônla, mi sunge bia. Ôzavinlô
gôre yè ô penjavenj' agamba m'
ipoga s' ezangô zinlo.
8 Nle miè Jan ô yogo ayenl' isaôn
yinlo. Nla gw' ayogiô miè aye-
nla, mi avôswi gô savinla gw'
agôlô mi enjèl y' aruminli' miè
9 isaôn yinlo. Nl' awulinliè miè,
inlè, Rig' alenda: miè nle nyô-
ngô nla 'wè nl' awarer' iyo m'
ivogisi, nla waô wi penjavenj'
agamba m' ezangô zinlo: zavinl'
Anyambiè.
10 Nl' awulinliè miè, inlè, Anlunj'
agamba m' ipoga s' ezangô zinlo;
11 konde egômbe z' atwe pièrè.
Ayè ô re azyel' ôgôre, e ga lwanl'
ôgôre fo: nla yè ô r' isyèkè, e ga
lwanle nl' isyèkè: ayè ô r' ôgôre,
e ga gunde gô janj' ôgôre: nla yè
ô r' ôrunda, e ga lwanl' ôrunda
12 viaganlô. Vônla, mi sunge bia;
nl' ipa si re nla miè, gô p' ôm'
13 edu ga nt' ar' ijanj' isè. Miè nl'
Alfa nl' Ômega, ôlônga nl' ônu-
14 unla, ipakilia nli ntyai. Ôzavi-
nlô gôre waô wi jôvunl' ingoi saô,
ko waô dwanla nl' inyanga gw'
erere z' eñènlo, ayinginla nl'
15 aguge boli gô nka' mpôlô. Gw'

igala r' imbwa, nl' intyènli, nli
vôvevôve, nl' iyônlisi, nli mongi
wi savinl' ikanla, nl' ôm' edu ô
tond' inôka alenda sô.
16 Miè Jisu mi are tôñña pe enjèl
yam' gô takilia 'nlwè isaôn yinlô
gw' iñandô. Mîè nl' ôramba nli
mbamba yi David, ôgègènli ôv̄a-
mbi w' ibanga.
17 Nl' Inlinla nli ñandô yi bulia,
'nlè, Yôgô. Nla yè ô jogo, e ga
wulie, 'nlè, Yôgô. Nla yè ô re
nl' esyôve, e ga v̄ie: ôm' edu ô
jivira, e ga wong' anlingô m'
eññènlo mpagaga.
18 Mi takilia gôr' ôm' edu ô jog'
agamba m' ipogo s' ezangô zinlo,
inlè, Jog' ôm' edu akunda gô mô,
Anyambiè be kundinlè injuke si
19 re tèndô pa gw' ezangô zinlo: nla
jog' ôm' edu atômba avila gw'
agamba m' ezangô z' ipoga sinlo,
Anyambiè be tômb' inyang' inyè
gw' erere z' eññènlo, nla gô nka'
mpôlô yôrunda, yi kambô gw' eza-
20 ngô zinlo. Ayè ô takilia isaôn yi-
nlo e bulia 'nlè, Iñ: m' be sunge
bia. Amèn: ko bia, Rerè Jisu.
21 Imèpinlô sa Rerè Jisu si ga lwa-
nle nl' iyombwi. Amèn.